Игнатос, архим.
Толкование св. Евангелия от Луки. - Конст-ль, 1735

ՄԵԿՆՈՒ
թի֊ն

ՍՐԲՈՑ ԱՒԵ
ՏԱՐԱՆԻՆ

Որ Ըստ Ղուկասու։

Արարեալ մեծ Վար
դապետին Իգնա
տիոսի։

'Ի խնդրոյ Տն Գրի
գորիսի Հայոց Կա
թողիկոսի։

*Առաջաբանութիւն Նոյն տեառն Սարկաւագին Իգնատիոսի, առ տէր Կաթողիկոսն Հայոց Գրիգորիս։

ՆՈՒԼ, ԶԳՌՑՍ ԽՄԲՍՏ

Առ ծայրին քո ըղձից՝ պարտ համարեցայ ով Գրիգորիոս Քահանայապետական գլուխ և սիւն հաստատութեան Եկեղեցւոյ։

Սակայն՝ ունիմք առ այս և զհակառակադրացն զբանսն. որք ոչ սակաւս տան ամբոխութիւն խորհրդոցն որ 'ի մեզն շարժման։ Քանզի՝ է նոցա առ ամենայն բան զներհակն մերձ դնել։ Եթէ երկայնագունից հանդիպին բանից՝ գովեն փոքու հասանիլ և անցանել։ Իսկ եթէ սուղ իցէ բանն, իբրու ոչ պարունակող զիմաստս և ոչ բաւականապէս տալ զցոյց՝ պարսաւեալ լինի։ Դարձեալ առ այս՝ եթէ նրբագոյնս ինչ ունիցի, զպարզն առաջի դնեն իբրև դիւրահասս, վասն այնորիկ և օգտակարս։ Ապա եթէ պարզագոյն իցէ, գովելի է նոցա իմաստասիրացն եղանակ բանից իբրև զօրաւորս և արուեստականս։

Արդ՝ այսպիսի են նոցա դատելն. ոչ վասն առաջիկայ իրին, այլ միայն. զի ընտրողս և ճանաչողս ցու

է

ցեալ

ցեալ լեզուացն։ Իսկ մեզ զի լիցի զանձինս անըմբռնելի ունել 'ի նոյն կարծեացն, որքան ունիմք ուղղել՝ զմիջինն այսոցիկ տեսութեանց ընտրեսցուք զբանն։ ոչ յոյժ ամփոփել, և ոչ կարի երկայնել։ Պարզեալ մի' 'ի ծածկեալն փութալ. սակայն 'ի գեղջկացն հեռագոյնս դնել նմանաստ բանից.

Նաև յաղագս այսոցիկ այսչափ։

Բայց դու յինձ նայեաց ընդ վերին իմաստութեան, թէ զիա՛րդ հնարի լուծանել զերկրաւոր ստորինս զայս չարութիւն որ հակառակ ամբառնայ հոգւոյն իմաստից : Վասն զի կամեցեալ էր հաստատել զեկեղեցի իւր 'ի վերայ հիման հաստատոյն ճշմարտութեան, ոչ կամեցաւ թէ մարդկային ինչ իրք նպաստք ածայնոցն լեզուացն։ Յաղագս այսոցիկ 'ի սկզբան անդ տնօրէնութեան իւրոյ՝ հալածանօք շրջեցաւ, և նմանաստութեամբ ժողովեաց զիւրսն. և զնեղութիւնս և զհալածանս եդ առաջի նոցա որք լուան աստուածայնի նորա։ Պարզել, հաճեցաւ նա՝ զի անիմաստք և տկարք և աղքատք լցցեն զբանն քարոզութեան հաստատոյն ճշմարտութեան։ զի մի' բնաւ ունիցին ասել, թէ իմաստութիւն յաղթեաց. կամ բռնութիւն տիրեաց. կամ հեշտութիւն խաբեաց։ Բայց արդ իբրև տեսք ոչ էին, մանաւանդ թէ

հա

հակառակն կարի զօրացեալ, և այսպէս զտիեզերս բաւեցին ընդ շնորհօք հոգւոյն սբյ ։ Յայս առցես ինձ և զպօղոսի կոչելն. որ յառաջ քան ըզ լինելն ծի ընտրեցաւ, և հուսկ յետոյ կոչեցաւ։ Եփե. ա. 4։ Ա՟ զի և այս՝ մերին իմաստութեն էր նախ Թոյլ տալ հակառակորդ լինել և հալածիչ, և ապա հալածեալ և վկայ ճշմարտութեն։ Նա՟ զի սորայս կարի հաստատագոյն էր վկայ ածութեն յն լինել, վս այսորիկ սա առատապէս զշնորհս հոգւոյն ընկալաւ. և պայծառ հանդէս նահատա կութն սր և բան քարոզութեն գրեցաւ. զի կողմ

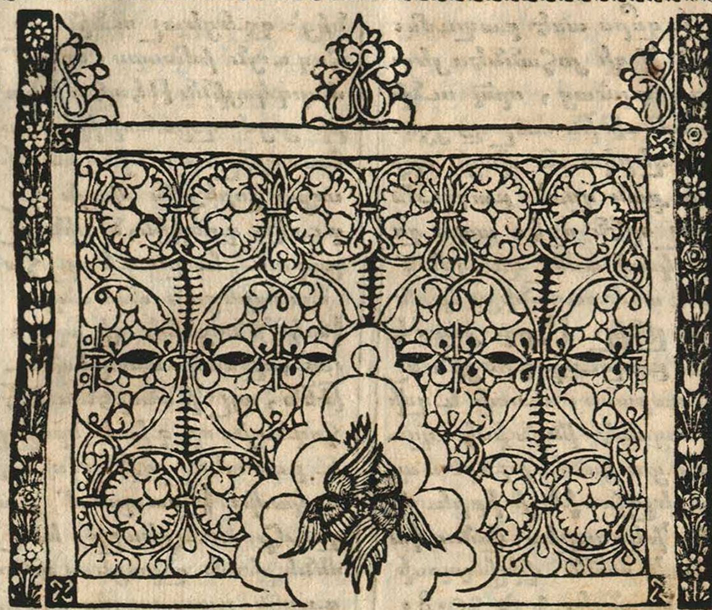
ճշմարտութեն այսպիսեօքս առաւել զօրանայր։ Այլ և Ղուկաս ՚ի հեթանոսաց ընտրեցաւ աշա կերտ և առաքեալ։ Արդարև սքանչելի է առաւե լութն զօրութե նր ՚ի մեզ հաւատացելս ըստ պօղոսի։ Զ՟խարդ փոխադրեաց. որպէս հաւանեցոյց մեկնիլ յառաջին վարուց անտի և լինել քն։ Ա՟ զի որ կանխաւ ժամանէ օրէն, ունի՝ բռնանայ տիրել և զօրանայ յաղթել։ և երկրորդ՝ օրինացն առ ինքն ձգել՝ կարի դժուարին է վս սովորական կրիցն։ Նա՟ արդ՝ ո՞վ այսպէս փոխեաց զՊ՟ողոս. չունի այլ ինչ ոք ասել, եթէ ոչ զի ճշմարտութիւն յաղ թեաց. և այս զօրացաւ առ ինքն զնա ձգել ՚ի հե թանոսական անմաքուր գնացիցն։ Այլ և Թշնա միք արդարութե՝ սովաւ առաւել ես կորացեալք

տկարանան առաջի կրօնից ած՟գիտութե՟ա մերոյ։ Ք՟զի
ո՛չ երբէք ունին ասել թէ 'ի նեղութէ՟ 'ի հան֊
գիստ՝ կամ յաղքատութէ՟ 'ի ճոխութի՟ դիմեաց։
Այլ երբև հեթանոսկ՟ին իշխանութի՟ն բռնութ՟ե
տիրեալ ունէր հնազանդել ը՟ ինքե՟մբ զտիեզերս,
և քրիստոնէութի՟ն նուաղ և հալածական։ Նորոգ
սկսեալ՝ և յամ՟ցնց աճեալ ը՟ս նորուն Տ՟ն ասելոյն։
Մատթ. 24. 9։ Այլ ո՛չ այսչափ միայն, այլ և բանտ և
կապանք և յոյժ անճնարին տագնապ 'ի վե՟ր առաքե֊
լոցն դասուց։ Որոց նա այսպիսեաց ասաց զան֊
գիտեաց և ո՛չ ընկճաւ երբէք. այլ յօժարութ՟ տայր
զինքն կրօնից բարեպաշտութե՟։ 'Իբրև թոթափել
զդիւցն պաշտօն, ընծայէր զանձն՝ ք՟ի. և հալածել
վ՟ս անուանին լինէր։ Ուսեալ և աշակերտեալ
ա՟ծայնոյն պօղոսի, ը՟ նորին նմանութ՟ 'ի լաւագոյնս
յառաջէր։ Այլ զի մեծ էր սորայս վկայութի՟ և առ
ա՟մենեան հաւատարմագոյն, ը՟ որում և պօղոսին։
Նմին իրի և աս մեծի լինի ընդունակ շնորհի, տալ
վկայութի՟ հրէից և հեթանոսաց վ՟ս ածութե՟ն ք՟ի։
Այս շարժեալ 'ի հոգւոյն ա՟յ՝ առ գրեաց երկուս
գիրս։ Առաջինն՝ զա՟մ ինչ որ վ՟ս տնօրէնութեան
Տ՟ն մերոյ։ Երկրորդ՝ զգործս առաքելոցն Տ՟ն։
Դնէ և զպատճառն վ՟ոյ եկն նա 'ի գրել։ Այլ սկսանի
'ի գրելն խորում կարգել զբանս իւր այսպէս։

Զ ամենատարածն ըստ Պ ուղկա սու,
Ըստ ցորեան կամենալ կա սու.
Մէ Վ արդապետըն Խոջա կան,
Իգնատիոս Հայկազնա կան:

* Աւետարանն Սբյ Աւետարանչին Ըստ
Ղուկասու։

Գլուխ Առաջին։

ՔԱՆԶԻ ԲԱԶՈՒՄՔ
յօժարեցան վերստին կարգել զպատմու
թիւնն վասն իրացն հաստատելոց ՚ի մեզ։
2 Որպէս աւանդեցին մեզ որք ՚ի սկզբանէ ականատեսք
և սպասաւորք եղեն բանին։

է Լ՜

Եւ զո՛րս ասէ բազումս.
Մն՟ զի յօհաննէս յետ
սորա գրեաց, որպ՟ ունի
պատմութին տալ զցոյցս.
Եւ զերկուսն միայն որք
նախ քան զսա՝ բազումս
ասել օրէն ո՛չ է. ապա զո
րո՛ց կամի ասել զբազմաց՝
եթէ աւետարանիչս կամե
ցան լինիլ. Արդ յա՛յտ է
թէ՝ բազումք գրեցին ա
ւետարանս. ուստի և զմի
'ի նոցանէ ինքն իսկ ղու
կաս ցուցանէ 'ի գործս ա
ռաքելոցն. Զի իբրև մ՟
տին 'ի կեսարիա, վանս կա
լան 'ի տանն փիլիպպոսի
աւետարանչի. Գործ 20. 8.
Ուստի ուսանիմք եթէ՝
էին և այլք իբրև զսա որք
կամեցան աւետարանիչս
լինիլ. Եւ արդ ո՛ւր են ար
դեօք ամենեքեան նոքա.
Եւ յա՛յտ է թէ՝ յօժարե
ցան գրել, սակայն մարդ
կեղէն մտօք և ո՛չ 'ի հո
գւոյն շնորհաց շարժելք.
վ՟յ և ո՛չ ընկալան զն՟ ե
կեղեցիք. Քանզի՝ տիպք
կերպարանաց ճշմարիտ բա
Դոլուխ, ա՟.

նից՝ զգեցեալ ունին ըզ
հոգւոյն իմաստս. որում
մարդկայինն թէպէտ և կա
րի յոյժ զօրաւոր իցէ, հա
ւասարել ո՛չ ունի. Եւ զի
սոքա չորեքին միայն հո
գւովն գրեցին, նորին ա
ղագաւ և զուգեալ հա
ւասարեցան միմեանց.
Իսկ 'ի նոցանէ զի արգե
լաւ, ո՛չ սակս անարժանու
թեն, այլ 'ի տնօրէնութէ
հոգւոյն որ գիտէ որոշել
և բաժանել զշնորհս որպ՟
և կամի. Ըստորում բա
զումք առաքեալք. և ա
մենեքեան զօրացեալք հո
գւովն. բայց պօղոս միայն
շարժեալ լինի այնքանս
գրել թուղթս.
Դարձեալ առայս՝ տեսա
նեմք զոմանս նախանձու
և հակառակութ՟ գրեալ
աւետարանս, 'ի հոգւոյն
մոլորութենէ բերեալք.
զի այնպ՟ ապականիչք ճշմար
տութեն լինիցին ստայօդ
կեղծաւորեալ իւրեանց
անիմաստ բանիւքն.
Եւ արդ՝ իբրև սոքա
Ը՟ այս

այսպէս եւ կին գրել, շնորհք
հոգւոյն զօրացած մաքուր
պահել զաւանդս։ զոր աւ-
անդեցին մեզ որք ՚ի սկզբ
բանէ ականատեսք եւ սպա
սաւորք եղեն բանին։
Արդ՝ ՚ի սոցունց այսպիս-
եաց ընկալեալ հաստատա
գոյն ունիմք զճշմարտու-
թիւն։ Վասն այս ասէ,
3 Կամ եղեւ եւ ինձ որ ՚ի
սկզբանէ զհետ երթեալ
էի ամի ճշմարտութե. կար
գաւ գրել քեզ քաջդ
թէոփիլէ։
Աստի յայտ է թէ՝ հեռի
եղեն յուղիղ բանից որք
ասեն թէ, պօղոսի է աւե
տարանս այս։ Իսկ արդ՝
եթէ պօղոսի է, ընդէր ղու
կասու ասի եւ ոչ պօղոսի։
Այլ թէ վասն զի ասաց պօ
ղոս եւ գրեաց ղուկաս,
նորին աղագաւ անուանե
ցաւ աւետարանս այս ղուկայ,
ընդէր եւ թուղթքն պօղո
սի ոչ որոց գրեցինն կո
չեցան։ Վասն զի զամենայն
թուղթսն՝ ասաց պօղոս եւ
այլք գրեցին. բաց ՚ի միոյն

Գ․ ա

յայնմանէ միայն զոր առ
գաղատացիսն գրեաց։
Վասն այս ասէ ՚ի կատարածի
գրոյն, տեսէք որպիսի գը
րով գրեցի իմով ձեռամբ։
6. 11։ Այլ թէ նա ասաց
եւ այլք գրեցին, ՚ի հռո-
մայեցւոց թղթէն ուսա
նիմք։ Զի անդ գրեալ է՝
ողջոյն տամ եւ ես տեր-
տիւղոս որ զթուղթս գը
րեցի ՚ի տէր։ 16. 22։
Արդ զայս եդաք ըստու-
գել, թէ արդարեւ ինքնին
ղուկաս է հոգւոյն գրեալ
զայս։ Զի սա ասէ, Որպէս
աւանդեցին մեզ որք ՚ի
սկզբանէ ականատեսք եւ
սպասաւորք եղեն բանին։
Իսկ պօղոս հրաժարելով
հրաժարեցոյց զանձն յա-
սելն՝ ոչ առի ՚ի մարդոյ եւ
ոչ ուսայ յումեքէ. այլ
՚ի յայտնութենէն յի քի։
Գաղ 1. 12։ Կամ եղեւ եւ
ինձ ասէ։ Արդ՝ թէպէտ եւ
կամ եղեւ նմա ասել թէ՝
յառաջելոց անտի ուսայ.
եւ այնպէս եկն ՚ի գրել։
Սակայն ունիմք ասել թէ՝

Թ ՚ի

՚ի փչմանէ հոգւոյն են այս
ա̃մ և ո՛չ ուսանելոյ զօրու
թե̃ն. իսկ նա առ խոնար
հուե̃ իւրում այսպ̃ կար
գեաց եդ. այլ ընկալաւ նա
՚ի հոգւոյն շնորհաց գրել։
Ըստ նորուն ա̃ն խոստմանն
հոգին սբ̃. առ̃ զոր առա
քեսցէ հայր յանուն իմ,
նա ուսուսցէ և յիշեցուս
ցէ ձեզ զա̃մ։ յոհ 14.26։
Եւ զինչ զարմանք այս.
զի և որք մկրտեցանն՝ ՚ի
լեզուս խօսեցան և մար
գարէացան։ գործ 19.6։
3 Ի սկզբանէ առ̃ զհետ եր
թեալ էի ա̃մ ճշմարտութե̃
Եւ զինչ արդեօք ՚ի սկըզ
բանէն իցէ։ Ն. յաինքն,
ո՛չ ՚ի վերջնոցն ոք էր ՚ի հա
ւատացելոցն, այլ յայնցա
նէ որք ՚ի սկզբան անդ քա
րոզութե̃ն հաւատացին։
Եւ ոչ ինչ նուազ որոց
պարտ էր ՚ի վր̃ հասանիլ՝
թերի գտաւ. այլ ա̃մ ճըշ
մարտութեամբ էհաս։
Բայց վասն առաքելոցն՝
զա̃մ ասել՝ մեք ո՛չ ընտրե
ցաք. այլ՝ խորհրդոյ աղեօ
Ի.Ա՛՛ ա̃

րհնութե̃ն պատշաճ վար
կաք զայն։ Ապ̃ յարէ՛ ՚ի
նոյն, 3 Կարգաւ առ̃ գր
րել քեզ քաջդ Թէոփիլէ։
Կարգաւ ասել ո՛չ վ̃ն նշա
նաց և վարդպ̃տութեանն
ասէ. որպ̃ թէ ըստ որում
ասացաւ և գործեցաւ ՚ի
նմանէ՝ խոստանայ կարգել։
Ն. յլ վ̃ն զի սկիզբն եղ
որպ̃ պարտ էր, և ՚ի կատա
րումն էած ըս̃ որում օրէն
էր. և զմիջոցն կարգեաց
եդ ըստ պատշաճի գրոց։
Ապ̃ սկսեալ յիջանելոյ
նր̃ յերկնից՝ գայ ՚ի մարդ
կայէս ծնունդն նորա. և
անտի ՚ի մկրտելն. և ապա
կարգէ՛ զզօրութի̃ւն նր̃։
Գայ մերձենայ ՚ի չարչա
րանս և ՚ի յարութի̃ն և ՚ի
համբառնալն։ Եւ այս է
զոր ասէ, կարգաւ գրել
քեզ քաջդ Թէոփիլէ։
Ն. այս խնդիրս խորհըր
դոյ արարեալ սբ̃յն յօհան
նու՝ ասաց ՚ի բանս իւր։
Զ ինչ իցեն այս իմաստք.
զի երկուս գիրս գրեաց
ղուկաս, և յերկոսին ՚ի նա̃
ա̃ զթէո

զԹէոփիլոսն կարգեաց եդ։ Եւ յառաջնումն հանդերձ գովութե՝ քաջդ Թէոփիլէ ասէ։ Իսկ յերկրորդումն՝ սոսկ առանց գովութե, զբանն առաջին զոր արարի վս ամի ո՛ Թէոփիլէ ասէ։ Արդ՝ զայս եդ. եւ յաւել Թէ՝ վայրապար ոչ իցէ, այլ միոս ընծայեցուցանէ քննողացն զնա։ Իսկ ըզ լուծումն մերձ առ նմին կարգել՝ արգելու. վն զի տեղի եւ այլոց աշխատասէր լինել. եւ այնպ հասանել ծածկեալ գիտութեանն։ Ուստի եւ մեզ կարեւոր պիտոյք են յայս տեսութե խնամով հայել. եւ Թէ իցէ ինչ 'ի մէնջ, առաջի բազմաց դնել։ Արդ՝ որչափ ինչ մերս իցէ, այսպ դատեալ եղեւ։ Ամենեցուն որոց են գիտութիւնք՝ եւ կամին զայլս յառաջածել, յարմար այնէ, նախ քաջալերս տալ եւ զօրացուցանել զնս որք հանդիպին անհմտագոյնս լինել։ Որպէս Թէ ոք քաջ նաւուղիղ որ կամիցի ըզ խորս ծովուն հատանել անցանել, ուսուցանէ որոց ոչ տեղեակն իցեն՝ քաջ լինել, զօրանալ, տանել ամի որ ինչ միանգամ բնաւորեցաւ 'ի ծովու յամբառնալ ալեացն։ Եւ դրձլ՝ զօրավար ոք առաքինի որ զօրացուցանէ զնահտկսն քաջ լինել մղել զձակատն. Ըստ այսմ օրինակի եւ աւետարանիչս նախ առաջին քաջալերս տայ Թէոփիլեայ զօրանալ քաջ լինել, եւ այնպէս միջամուխ լինել 'ի խորս անքննելին ածային տընօրէնութեանն. զի կարողասցի 'ի միտ առնուլ զայս խորհուրդ նուաստանալոյն այ մերով բնութբս՝ անարատ մտածութեամբ։ Զի մի՛ յամբարձման ալեացն որ ունի ամբառնալ ընդդէմ ուղիղ տեսութե հաւտոյն՝ ամբոխեսցի ինչ։ Այլ ամիւ քաջ լինել. եւ անվրդով հասանել 'ի կատարեալ իմաստս գիտութե դատաստանացն այ։ Որով

էջ 'ի խոնարհ. եհաս զմերս.
կրեաց զմերն. և եղոյծ ար
դարութբ զպարտսն մեր:
և անդէն յաջինն ածեալ
պատիւ՝ ընդ իւր տարեալ
եհան 'ի վեր: Իսկ յորժամ
յայտնիկ զօրացել գտա՛
ամ իմաստութբ, հաստա-
տեղեալ իւրն մատակարա-
րութե, ապա սկսանի յեր-
կրորդուցն անդ՝ հրցմամբ
կարդել զբանն: Ա՞ զի
ո՛ ասելն՝ սքանչացմանն է:
Ո՛վ խորք
մեծութե և իմաստութեն
այ. զի անքննելի՛ են դա
տաստանք նր: Հռոմ. 11. 33:
Այս հայի իմաստ և ա-
սելն, ո՛ թէոփիլէ: Իբրու
թէ ասել՝ տեսէ՞ր ո՛րքան
մեծամեծք և զարմանալիք
են: Ո՞վ ոք էր, և զխո՞րհ
զանձն ունայնացոյց. ո՞րք
նուաստացա՛. զխո՞րհ 'ի
ծառայի կերպի գտա՛, և
համբեր անարգանաց և
մահու, և բարձրացա՛ 'ի
վերոյ քան զամենայն:
Դարձեալ՝ միւս եւս յա-
ւելու տարակոյս յասելն,

զի՞նչ իցէ զուկասու ա-
սելն, զբանն զոր արարի
վս ամի զոր արար յս: և
ահա յօհաննէս ասէ, և ո՛չ
աշխարհս բաւե՛լն էր տա
նել զգիրսն որ թէ գրե՛լն
էին: և զխո՞րհ յարեսցին
սոքա 'ի միմեանս. որ վասն
ամենայնին ասաց գրել,
և որ զաշխարհս ասաց չըն
լինել բաւական ամենայնին
թէ գրեալ էին: Նմանապէ
և զայն զայս եթող առանց
լուծանելոյ, յայլս ապաս
տան արարեալ. զի մի՛ ա-
ռանց ջանից կայցեն:
Այլ և առ այս պա՛րտ է
մեզ դնել զմերս տեսութի.
որով ունիմք ճշմարտել
զբանս նր: Նորդ՝ ասելն
յօհաննու՝ զաշխարհս չըն
լինել բաւական տանել զգ
գիրսն որ թէ գրե՛լն էին,
արդարացեա՛լ է ամե. վս
զի զամ սքանչելիս նր և
զբանն վարդապետութե զոր
խօսեցա՛ ընդ նս և խրա
տեաց, և զհակառակութի
զոր կրեաց 'ի փարիսեցւոց
անտի, զամ զատա ասէ թէ

գրեալ էր՝ չէին կարօղ միտք մարդկան տանել զնմ։ Յայտ անտի է, զի զոր գրեցին աւետարանիչքն՝ փոքր ինչ բանս գրեցին և յաւելլին ասել, բազում ինչ այլ ևս խօսեցաւ ընդ նոսա։ Որ և զմի և զերկուս 'ի նշանացն յանուանէ գրեցին, և ապա զբազումս 'ի նոյն յարեցին։ Այսորոյ յայտ է թէ, բազում են 'ի տնէ գործեցեալքն, և չէր բաւական աշխարհս տանել թէ գրեալն էին։ Իսկ ղուկաս ասելն, զբանն զոր արարի վն ամի, ոչ եթէ մի ըստ միոջէ զամ գրեաց, այլ մասն ինչ յամենայնէն գրեաց։ Զի որ զմի և զերկուս 'ի նշանացն գրեաց, և զայլսն ասաց։ Միով որ յարեաւ մեռեալ՝ և միով բորոտիւ որ սրբեցաւ, զամ մեռեալք և բորոտք գրեցան։ Ըստ նմին և զամ ախտաժէտք որ բժշկեալք եղեն, սակաւք գրեցան, և զամենայնն բովանդակեալ ունին։

Նոյնպէս և բան վարդապետութեն նոր սուղ ինչ գրեցաւ, և այլքն 'ի նմին համարի են։ Արդ՝ մերս այսչափ է որքան և հաստա եղաք․ այսուհետև յառաջինն մեր դարձցուք անդրէն 'ի բանն։

3 Գրել քեզ տէ քաջդ Թէոփիլէ։ Ո՞վ ոք Թէոփիլէն իցէ։ Ոմանք վասն զի Թէոփիլէն ածասէր թարգմանի, կարծեցին թէ առ ամենայն հաւատացեալսն է բանն։ Բայց ինչ մեզ է յայտ՝ ունիմք ասել, թէ 'ի նշանաւոր և յերևելի արանց էր Թէոփիլէս այս, և այն ինչ նորընծայ 'ի հաւատս։

Նա որ ասէ,

4 Զի ծանիցես ըզ բանիցն որոց աշակերտեցար զճշմարտութին։

Սկիզբն առնէ այնուհետև բանիցն՝ ուստի պարտ էր սկսանել։

Տ ւ եղեւ ասէ յա‿
ւուրս հերովդէի
արքային հրէաս
տանի:

Կարեւոր համարեցաւ մատ
թէոս մերձ առ ծնըն
դեանն տեառն կարգել զհե
րովդէս արքայ. ըստ նմին
եւ սա՛ 'ի սկզբան աստ բա
նիցս: Այլ արդ՝ զայս առ‿
նեն ոչ միայն վասն ժամա
նակին ստուգելոյ որպէս
օրէնն է գրողաց, այլ զի եւ
մարգարէութիւնն լցաւ,
այն որ ասացաւ առ յու‿
դա, մի՛ պակասեսցի իշխան
յուդայ, եւ մի՛ պետ յերա
նաց նորա. մինչեւ եկեսցէ նա
որոյ իւր է իշխանութիւն:
Ծնն 49. 10: Այլ արդ՝ ահա՛
փոխեցաւ թագաւորութիւն
'ի հերովդէս որ 'ի հեթա
նոսաց անտի էր: Ա՟ս զի
'ի ժամանակին յորում նե
ղեցաւ եհեմ 'ի հայոց եւ 'ի
պարթեւաց, այն ինչ 'ի գե
րութեն վարեալ զհիւրկա
նոս քահանայապետ եւ ըս
պանեալ զփասայէլոս, եւ
Իւ՛ տն

առաջնորդ կացուցեալ
եհեմ զանտիգոնոս, հերով
դէս փախուցեալ հասա
նէր 'ի հռոմ. եւ անտի օգ
նականութեամբ դարձեալ հասա
նէր յեհեմ զօրավարաւն
պոմպէիոսի: Այլ ոչ յայտ է
սա առաջին յեհեմ կացեալ
լինի թագաւոր 'ի հռոմայե
ցւոց անտի. որ էր ազգաւ
ասկաղոնացի. որդի ան‿
թիպատրեայ. որ էր 'ի գե
րելոց մանկանցն որ 'ի մե
հենից անտի: Ուստի յայտ
է թէ՝ լցեալ էր գիրն եւ
պակասեալ իշխան 'ի յու‿
դայէ. վասն զի եկն նա որոյ
իւրն է իշխանութիւն:

Այլ եթէ ժպրհեցին հա
կառակօղքն ասել՝ թէ
եւ յառաջուց անտի յակոբայ
մինչեւ ցդաւիթ ոչ ոք ե‿
կաց իշխան յուդայ. եւ 'ի
գերութեան բաբելացւոց
պակասեաց պետ յերանաց
նոր: Ասասցուք հակառա‿
կադրաց՝ ունիմք դիւրա
տալ լուծումն, եւ արդա
րացուցանել զմարգարէութիւն
Մ՟սաց նահապետին, մի՛ պա
Ճշ՟ կա

կառնեսցի իշխան յազգէն
յուդայ։ Ո՛չ եթէ յաւու֊
րց անտի որ ասացաւ
այս։ զի էրնա յեգիպտոս։
Եւ այս յայտնի էր յակո
բայ՝ թէ ո՛չ էին նոքա թա
գաւորելոց յեգիպտոս,
այլ և չարչարիլ և ս ունէին
՚ի նոցանէ։ Ո̃րոյ ասաց
յովսէփ, յայցելութենն
յորժամ այց արասցէ ձեզ
ած հանել զձեզ աստի,
հանջիք և զիմ ոսկերս ը̃
ձեզ։ ծնն 50. 24։ Եւ՝
մովսէս որ գրեաց զայս,
գիտէր թէ յաւուրց ան
տի յակոբայ՝ ո՛չ եկաց իշ
խան ոք ՚ի տանէն յուդայ.
և ո՛չ ինքն իսկ փութացաւ
լինել զմարգարէութին ՚ի
կացուցանել նը իշխան ՚ի
յազգէն յուդայ. այլ ըզ
յեսու փոխանորդ իւր կա
ցուցանէր։ ՚ի կամս այնո
րիկ ապաստան արարեալ,
որ ունէր լինել ըզ բանն
միւրում ժամանակի։
Արդ՝ վն զի ետես նահա
պետն այն հոգւովն զընտ
րութն որդւոյն յեսսեայ,
Գլ՛՛ ա̅

և անտի սկիզբն լինիլ թա
գաւորութենն յուդայ, ասէ՝
մի՛ պակասեսցի իշխան յու
դայ մինչև եկեսցէ նա ո
րոյ է՛ւր է ան յաջորդ իշ
խանութիւնն։
Այլ և ո՛չ ՚ի գերութեն
անդ բաբիլացւոցն պակա
սեալ եղև իշխան ՚ի ցեղէն
յուդայ։ քանզի վարեալ
՚ի գերութն յեքոնիայ՝ կայր
՚ի պատուի իբր զթագա
ւոր ոք։ Ըստ այնմ, ետ զնն
՚ի գթութն առաջի ած գեր
չաց նց։ Եւ զժամանակս
սաղաթիէլի որդւոյ նր,
էլից սեդեկիա որ թագա
ւորեաց յէմ։ Եւ յետ սո
րա եկից զօրաբաբէլ որդի
սաղաթիէլի։ Եւ այսպէս
կարգն նց ո՛չ սխալեաց։
Իսկ առ ծննդեամբ փրկ
չին մերոյ՝ խապա՛ռ ըռձեալ
էր յիշատակ իշխանութե
յուդայ. և հերովդէս ՚ի
հեթանոսաց որդի անթի
պատրեայ ունէր զթագա
ւորութին. յորոյ աւուրս
ասաց աւետարանիչս,
5 Քահանայ ոմն անուն զա
ՅԷ
քա,

քարիս, 'ի դաստակարգէ ա-
բեղայ։ Բարւոք է և մեծաւ
իմաստութբ լցեալ. զի և
զդաս քահանայութե նշա-
նակեաց մեզ աւետրնիչս։
Վասն զի կամեցաւ յայտ
առնել, եթէ ոչ էր սա
յայնպիսեաց անտի որ բըռ-
նութբ և ոչ օրինօք տիրե-
ցին քահանայութեն. այլ
'ի դաստակարգէն աբեղայ որ
օրինօք ըստ կարգին ահա-
րօնի ընկալան զպատիւն։
այն՝ զոր այլք յանդգնե-
ցան մերժել 'ի քահանայա-
պետութենէ անտի։
5 Եւ կին նր 'ի դստերացն
ահարօնի։ Զայս ասաց՝
զի ցուցցէ թէ ամի ըստ
օրինացն խրատու վարե-
ցաւ նա։ Քանզի օրէնք
եդան՝ քահանային մեծի
ոչ ունիլ կին որ ոչ իցէ
յազգէ քահանայութեն։
Զի թէպտ և երկոքեանն
համարձակելի էր, այլ ոչ
և քհնայապետին։ Սորին
աղագաւ փոյթ եղև նմա
ասել, 'ի դստերացն ահա-
րօնի զնա գոլ։

Գ.Լ″ ա

5 Եւ անուն նր եղիսա-
բեթ։ Նաև զանունն
կարգել՝ կարի պիտանա-
ցոյ էր. զի առանց ան-
ուան ամ ինչ անգոյ է։ և
անուն եդեալ՝ զամ անձն
հաստատագոյն էացեալ
ցուցանէ։
6 Եւ էին արդարք երկո-
քեանն առաջի այ։
Աստի ուսանիմք թէ ոչ
բռնութբ տիրեաց կար-
գին. այլ օրինօք ընկալաւ
զպատիւն։ Զի արդար
էր որ ոչ ինչ սխալեաց.
այլ բովանդակ զամ առա-
քինութբ ստացեալ ունէր։
Իսկ արդարս լինիլ երկո-
ցունցն, այս վերին խնամ-
արկութբ ուղղի։ Ըստ սո-
ղոմոնի ասելոյն, 'ի տնէ
յարմարի կին առն։ առակ
19. 14։ զի այնպիսի պարտ
էր լինիլ ծնողաց այնպիսե-
ում առն. որ այնպէս զար-
մանալի լինելոց էր առա-
մենեսեն։ Արդարք էին
առաջի այ։ Այս է
ստոյգ արդարութիւն զոր
ամենատես ակն տեսանէ։

Ա ճշ զի

Զի առաջին մրդ՟կն ձևա-
նալ դիւրին է. այլ ոչ և
առաջին այ՟։ ըստայնմ թէ,
արդարացուցանիցէք զան-
ձինս առաջի մարդկան.
այլ ած՟ գիտէ զխրհ՟ուրդս
ձեր։ Այլ ս՟ք այնպիսիք
էին արդարք, որպ՟ ած՟ տե-
սանէ որ ՚ի սիրտս հայի։

Վ՟րոյ յարէ ՚ի նոյն։

Գնային անարատք՚ի պատ-
ուիրանս և յիրաւունս տն՟
Սրկէին վկայութի՟ վս՟ ար-
դարութե՟ նց՟. զի անարատք
էին ասէ. այսինքն՝ ոչ ինչ
բծաւորեալք յախտէ։

Այլ զինչ թէ՝ գնային։
Ընթացք են բարեաց, որպ՟
և չարեաց։ Երթալով եր-
թային և չոր էր ճանապ՟րհ
նց՟ առաջաւ՟ վս՟ որդւոցն
հեղեայ։ ı Թագ 3.21։ Իսկ
վասն սոցա վկայէ՝ թէ,
յիրաւունս և՚ի պատուի-
րանս տն՟ գնային անարա-
տութե՟։

7 Եւ ոչ գոյր նոցա ուէ
որդեակ։

Քանզի եղիսաբեթ ա-
մուլ էր. և երկոքեան ան՟

Գ.լ ա՟

ցեալ էին զաւուրբք իւր-
եանց։ Արդ՝ այս ամլութի՟
ոչ պատահմամբ ինչ էր.
այլ՝ այ՟ մատակարարութե՟ն
գործ։ զի զարմանալեօք
լիցի ծնունդ կարապետին
և ոչ օրինօք բնութեան։
Ըստ որում և վս՟ աննայի
գրեալ է, թէ տր՟ փակեաց
զարգանդ նր՟։ ı Թագ ı.5։
զի այնպէս աղօթիւք և
պքինչելեօք ծնցի սամուէլ
մանուկն։ Այսպ՟ և աստ
հաստատեաց նախ ամուլ
լինել և ապա ծնանել ծե-
րունի, զի և՛ս զարմանալի
ծնունդ լիցի. ամենայնիւ
ըստ նմանութե՟ աբրահա-
մու՝ աւետեաց գործ և
ոչ բնութե՟։

8 Եւ եղև ուէ ՚ի քահա-
նայանալն նր՟ ըստ կարգի
աւուրցն հասանելոյ
առաջի այ՟։

Զինչ արդեօք քահա-
նայանալն իցէ։ Փոխանակ
ասելոյ քահանայագործել՝
քահանայանալ գրեաց։
Իսկ՝ ըստ կարգի աւուրցն
հասանելոյն՝ զինչ իցէ։

Ի ճէ Սամ

Կամ զայն ասէ՝ որ ըստ ա-
մացն շրջագայութն հա
սանին ա՛ւուրք տօնիցն։
Կամ թէ՝ վս՟ զի և ա՛յլք
յանդգնեցին լինել քահա
նայապետք, բայց զզաքա
րիաս ո՛չ մերժեցին. այլ
ետուն և նմա տեղի 'ի տօ
նից անտի, զի զքհնայութ՟
սպասաւորութն՟ լցցէ ըստ
օրինացն։

9 Եհաս նմա խունկ ար
կանել ըստ օրինի քահա
նայութեանն մտեալ 'ի
տաճարն տն՟։

Յորո՞ց տօնից արդեօք
զոր սահմանեաց մովսէս՝
այս իցէ։ Թուի թէ տօն
քաւութեանն էր յորում
պարտ էր վս՟ ամ՟ ժողովր
դեանն փրկութ՟ զոհ մա
տուցանել, և յարենէ զո
հիցն տանել 'ի ներքս 'ի
սրբութն՟. և այնպ՟ խունկ
արկանել. և խոստովանել
զմեղս ժողովրդեանն. և
խնդրուածս առնել վս՟ քա
ւութ՟ նց՟ առաջի այ՟։

10 Եւ ա՛մ՟ բազմութիւն
ժողովրդեանն կային ար

տաքոյ յաղօթս 'ի ժամու
խնկոցն։

Կային արտաքոյ ա՟ւէ. վս՟
զի ո՛չ էր համարձակել
նց՟ մտանել 'ի ներքս. այլ
արտաքոյ կալ և աղօթել։
Թուի թէ յայնմ ժամա
նակի դեռևս ո՛չ էին ար
համարհեալ զտաճարն.
քանզի զաքարիա օրինօք
և արդար քահանայ՝ խրա
տէր զնս՟։ Այլ 'ի վախ-
ճանել ա՛յսր քահանայպտի՝
արարին զնա տուն վաճա
ռի։ Վասն որոյ և քս՟ ըզ
նախանձն ցուցեալ, ար
տաքս զամսեան հանեալ,
չտայր թոյլ անօթ ինչ ան
ցուցանել ընդ տաճարն։

Մար II. 16։

11 Եւ երևեցաւ նմա
հրեշտակ տն՟ զի կայր ընդ
աջմէ սեղանոյ խնկոցն։

Ընդ մովսէսի խօսեալ
այ՟, ասաց՝ զի դիցէ զսե
ղանն քաւութեան 'ի վր՟
արկեղ կտակարանացն. և
զերկուս քերովբէսն զի
հովանի ունիցին 'ի վր՟ քա
ւութն՟. և անդուստ ասէ
Տր՟

սեցայց ընդ քեզ 'ի մէջոյ
երկուց քերովբէիցն։
Ելից 25. 20։ Իսկ աստ է
ըսեալ հրեշտակի՝ առ սե
ղանն խնկոց կայր։ Զ այս
առնէ զի սեղան քաւութե
անդ ոչ էր. վս զի յաւե
րել քաղդեացւոցն զտա
ճարն, երեմիաս առ ամփո
փեաց զնա։ Եւ 'ի դարձին
անդրէն Թէպէտ և զայլ
կարգս նորոգեցին, սա
կայն՝ այլ սեղան քաւու
Թեան առնել ոչ էր օրէն.
զի պարտ էր նմա 'ի վերայ
արկեղ կտակարանացն կալ։
և ուր ոչ էին տախտակք,
անդ և ոչ տապանակ պի
տոյ էր. յայտ է Թէ և ոչ
սեղան քաւութե։ Նա զի
և տծ ոչ յայտնեաց նոցա
զնա. Թէպէտ և գոյին մար
գարէք 'ի դարձի անդ։
Բայց վս զի ոչ էր անդ
սեղանն քաւութե, ընտրեց
հրեշտկն առ սեղանն խըն
կոց կալ։ Նա Թէ և գոյր
անդ սեղանն այն, սակայն
տյ էր 'ի սեղանոյ անտի խօ
սիլ՝ և ոչ հշտկի ուրուք։
Գ.Լ՛ տ

637

12 Եւ խռովեցաւ զաքա
րիա իբրև ետես. և ան
կաւ ահ 'ի վր նր։
Այսպիսիք են բնութիք
անմարմնոցն. ահի մեծաւ
տագնապեն յորժամ ձևա
ցեալ նքք երևին ումեք։
Եւ զինչ Թէ զաքարիա
ամբոխէր 'ի տեսլենէ ան
տի։ Որ և դանիէլ 'ի վր
երեսաց իւրոց անկեալ՝
'ի հաստատուն կալ ոչ զօ
րէր։ դան 10. 9։ Բայց յա
ճախէր երկիւղն. մի՛ վս
տեղւոյն յորում էր ինքն
միայն։ Եւ դարձեալ՝ զի
յանուրան յայնոսիկ սպա
ռեալ էին տծխօսութիք և
հրշտկաց երևմունք։
13 Ասէ ցնա հրշտկն տն,
մի՛ երկնչիր զաքարիա. զի
լսելի եղեն աղօԹք քո.
և կին քո եղիսաբեԹ ծըն
ցի քեզ որդի։
Նախ զերկիւղն լուծա
նէ հանդարտ բանիւք
Բստ որում և առ դանիէ
լին, մի՛ երկնչիր ասէ
դանիէլ այր ցանկութե
10. 11. Բստ նմին և [illegible]
ՃԹ

փարատէ զանձն. զի զօրացի
զասացեալսն ՚ի միտ առ-
նուլ։
13 Լսելի եղեն աղօթք
քո։
Որդ՝ եթէ ՚ի տօնի անդ
քաւութեան մատեան նա ա-
ռաջի այ խնդրուածս առ-
նել վս ժողովրդեանն փըր
կութեան, և առ այս ՚զինչ
թէ եղիսաբէթ ծնցի քեզ
որդի։ Այլ թերևս ասի-
ցէ ոք արդեօք, եթէ բա-
զում անգամ աղաչեաց վս
այսորիկ. իսկ նա որ զամ
ուղղէ և յօրինէ անքննե-
լի իւրով իմաստութեամբն,
պահեաց զայս իւրում ժա-
մանակին։ և ապա ասէ,
Լսելի եղեն աղօթք քո։
Նայց արդ՝ ոչ մեք իմա-
նամք ասել՝ ցուցանեմք
թէ կարի միաբան գտան
աղօթից նր և բանք հրեշ-
տակին։ Որդ մատեան նա
խնդրել զքաւութիւն և
զփրկութի ժողովրդեանն.
և ասէ հրեշտակն, լսելի
եղեն աղօթք քո. և ծնցի
քեզ որդի որ քաւող է
Գ.լ ա

նիցի այնմ որ բառնայ ըզ
մեղս աշխարհի։ Ըստ այնմ
որ առ յովսէփ ասաց, կո
չեսցես զանուն նր յս. զի
նա փրկեսցէ զժողովուրդ-
իւր ՚ի մեղաց իւրեանց։
Որդ այսպէս արդարացեալ է
բանս։ վս զի նա փրկութի
հայցեր, և նա վս ամենե-
ցուն փրկողին աւետարա
ներ։ Սկսանի այնուհետև
զամենայն ինչ որ վասն
մանկանն իցէ՝ ըստ կարգի
դնել ստուգութեամբ։
Նախ վս անուանն փոյթ
եղև ասել,
13 Յովհաննէս անուն կոչես
ցես զանուն նր։
Ու զի ոչէ նա ըս օրինի
այլոց զաւակաց, որ բա
զում անգմ զարտմականս
յաձախեն ծնողացն։ այլ
նա քեզ ասէ,
14 Եղիցի ուրախութի և
ցնծութի։
Որկին ասելովն ոչ միայն
ուրախութի, այլ և ցնծութի
զմեծութի պարգևին կամի
յայտնել։ Եւ այնքան ա-
ռաւելեալ. Զի և բզմք
՚ի

՚ի ծննդեն նր̃ խնդասցեն։
Որդւարև բազմա՛ց խնդ
դութի̃ եղև սքանչելեօք
ծննդեան նորա։ Այ̃ թէ
բազմաց, որչափ և ս զաքա
րիայ։ Յուցանէ և զպա
տիւ̃ մանկանն թէ ո՛չ է ը̃
մարմնոյ · այլ հոգևոր
բարձրութե̃։
15 Զ̃ի եղիցի մեծ առէ
առաջի տ̃ն։
Այս է կատարե̃լ ծնունդ
որ լի̃ս եղէ · ո՛չ միայն զի
ծա՛յրէ ա̃մ բարձրութե̃ն,
այլ զի և անլոյծ և մնացա
կան է պատիւ̃ն։ Իսկ երկ
րաւորքս ո՛չ միայն զի փո
քունք են և վ̃ս այնորիկ
չեն ինչ, այլ զի և կորըս
տեանք են և երևմամբ
միայն խաբեն։
15 Գինի և օղի մի՛ արբ
ցէ։
Տակաւին ևս ը̃ օրինաց
ուղղութիւն գայ · վասն զի
այս ուխտաւորացն էր ·
այնոցիկ որ Նազորացիքն
կոչէին։ Թւոց 6 · 1։ Բա
րուամ և աննա վասն մա̃ն
կաննն սամուելի ուխտեց
Գ̃լր ա̃։
ա̃յ յասեն, գինի և օղի
մի՛ արբցէ · և երկաթ մի՛
ելցէ ՚ի գլուխ նր̃։ Որդ
այսչափ ըստ օրինացն։
Իսկ նա ըստ օրինացն և
արտաքոյ օրինացն ա̃մե̃
կատարեալ էր։ Վ̃ս որոյ
ասէ,
15 Հոգւով սրբով լցցի
անդըստին յորովայնէ մօր
իւրոյ։
Այս է ընտրութի̃ մեծ ·
զի և վասն այլոյ ուրուք
այսպիսի ինչ ո՛չ գրեցաւ։
Հաստատագոյն ցուցանէ
զայս և նմին իսկ քր̃ի վր̃
կայութի̃ն։ մեծ քան զյով
հաննէս ասէ չիք մ̃ր̃գ̃րէ
յարուցեալ։ Մտթ 11 · 11։
Որդ՝ եթէ լցաւ նա հո
գւով յորովայնի մօր իւրոյ՝
անտի՛ ուսանիմք, զի խա
ղաց նա ցնծալով ը̃ առաջ
տ̃ն իւրոյ։ Նա՛ ՚ի նմին ժա
մու լցաւ եղիսաբէթ մայր
նր̃ հոգւով ս̃րբ̃վ։
16 Եւ զբ̃զմս յորդւոցն
իսրայէլի դարձուսցէ ՚ի
տ̃ր ա̃ծ իւրեանց։
Աստի ուսանիմք թէ բա

զուամ շահ եղև մկրտչին
յառաջ գալն և քարոզելն
վս քն · զի զբազում դար
ձոյց առնա թէպէտ և ոչ
գրեցան։ Որպէս այն որ
ասացլ է թէ՝ մաքսաւորք
և մեղաւորք արդարացու
ցին զած զի մկրտեցան՝ ՚ի
մկրտութին յովհաննու,
ցուցանէ թէ զբազում
դարձոյց յովհաննէս՝ ՚ի տր
ած։ Ահաւասիկ զծնելն
՚ի մարիամայ՝ տր և ած քա
րոզեաց յովհաննէս ։
Վսյ և ասէ,
17 Ասէ ինքն եկեսցէ ա
ռաջի նր հոգւով և զօ
րուե եղիայի։
Արդ՝ վս զի զսպասաւո
րութին զոր ՚ի յերկրորդի
անդ գալստեանն քն կա
տարելոց է եղիա՝ ըստ նոյն
էլից յովհաննէս յառաջին
գալստեանն։ Վսյնորիկ
ասի սա եղիա ոչ մարմնով՝
այլ՝ հոգւով։ Ասէ թէ զի
որդ հոգւով եղիայի, ան
տի առցես զօրինակն · հան
գեաւ ասէ հոգին եղիայի
՚ի վր եղիսէի։ 4 Թգ 2 · 15։

Նաև տրունական բանքն
զնոյն ցուցանեն յասելն,
եղիա եկն և ոչ ծանեան
զնա · այլ արարին նմա որչ
և կամեցան։ Մտթ 17 · 12։
Իսկ հրեշտակն առ զաքա
րիա ասէ զնա հոգւով և
զօրուե եղիայի գալ · յուշ
առնելով նմա զբանն մա
ղաքիայ։ 4 · 5։
17 Դարձուցանել ասէ ըզ
սիրտս հարց յորդիս։
Արդ՝ թէպէտ այս վասն
մարմնով եղիայի ասացաւ
՚ի մրգրէէ անտի, սակայն
նա՛ երկոցունց ևս պատ
շաճ համարի վս գործոց
նց։ Զի որչ նա եկեալ
դարձուցինէ զսիրտս հարց
յորդիս, այս է զհրէայսն
՚ի բանս առաքելոցն որ
դւոցն իւրեանց նախ քան
զգալն և հարկանելն զեր
կիր 4 · 6, Նոյնն օրինակաւ
և յովհաննէս եկեալ դար
ձոյց ըզ սիրտս հրէիցն ՚ի
բանս մրգրէիցն (որ կան
խաւ քրզեցին զտրն մեր)
և ՚ի վարս ուղիղս և մա
քուրս, որովք խրատեցին

զնս մարգարէքն ։ Արդ՝
սոյն այս ապաշխարութի
կայ և մնայ ՚ի կատարածի
անդ, եղխայի գալ առնն
և ուսուցանել զխրձուրդ
տրնօրհնութեանն քի։
Նա այնպէս ունին հաւա
տալ ՚ի բանս նր և հաստա
նիլ փրկութ։ Ըստ առա
քելոյն որ ասէ, յորժամ
լրումն հեթանոսաց մտա
ցէ, յայնժամ ամ իսրայէլ
կեցցէ։ Հռոմ 11. 25։
Արդ՝ այսպէս մի են երկո
քին սոքա։ Վսն որոյ եդ
զմարգարէին, յաւելլ և
զխուրն։ ասէ,
17 Նա զանհաւանսն՝
յիմաստութի արդրոց։
Նա ոչքէին անհաւանք՝
եթէ ոչ տունն յակոբայ։
այն՝ զորմէ ամբաստան լի
նին ամ մրգրեիցն դասք։
Ըստայնմ, գիտեմ զի խիստ
ես. և ջիլք երկաթի պա
րանոց քո. և ճակատ քո
պղնձի։ Եսայի 48. 4։
Արդ այսպիսիք էին, վսն
ասէ, Նա զանհաւանսն՝
յիմաստութի արդարոց։

Բան անձամբ զամ առա
քինութիս բովանդակել
ունել մեծի զօրութե է
այս, զանհաւանսն յիմաս
տութի ածել։ Ուստի և
յն որ զամ ինչ դիւրա
յօրինէ և փոփոխեալ կաղ
մէ, վսն սորին դժուարու
յաւելլ ասաց, Եհմ եհմ
քանիցս անգամ կամեցայ
ժողովել զմանկունս քո և
ոչ կամեցայք։ Մատ 23. 37։
Զայս ասէ, ոչ եթէ բռ
նադատող զօրութ նր կա
րող ինչ է անհաւանութին
խափանիչ լինել, այլ զի ոչ
կամի բռնաբարել զոք.
քանզի ինքնիշխան արար և
անձնիշխանս. և զոր ետ
բառնալ ոչ կամի. այլ
այնպ եթող՝ կամօք ընտրիչ
լինիլ որոց ախորժեն։
Վսնզի և բարեգործացն
նոցա է հաւատալն և բա
րեգործելն. ըստ նմին և
անօրինելոցն անօրէնութին
Իսկ այնպէս՝ ոչինչ բռնա
բարելով և ոչ միոյ ուրուք։
Վսյ բարւոք ասաց թէ՝
յիմաստութի արդարոց։

Զի անմտութիւն մեծ է
անբարշտութե՛ կորնչիլն. և
իմաստութի բազում՝ արդա
րութե՛ ստանալ զանձինս ։
Արդ՝ այսոցիկ ք՛րզ աւէ
դայ լինիլ։
17 Եւ պատրաստել տն
ժղվուրդ կազմեալ։
Զոր ինչ առ մարմնա
ւորս անսանեմք, նոյն պատ
շաճի և հոգևորացն։
Եւ սատէն որ ը՛ մարմնոյ
ունին իշխանութի, յորժամ
մտանելոց են 'ի քաղաքս,
յուղարկեալ լինին սպա
սաւորք զի երթեալ նախ
զա՛մ ինչ յորդարեսցեն.
որք եկեալ պայծառ զքա
ղաքն յօրինեն տմ պատ
րաստութե՛։ Արդ այսպէս
և յովհաննէս նախ ժամա
նէ կազմել տն ժղվուրդ.
զի ընկալցին մեծաւ ըղ
ձալութե՛ զեկեալ թագա
ւորն. մաքրեալ յախտից
մեղաց. և զփոշի անօրէ
նութեանն թօթափեալ
յոգւոյն պայծառութէ. և
այնպէ անախտ կենօք անդի
բնակութեն պ՛յ լինիցին ։
Գ․ Լ՛ տ

Ասյնմ որ ասաց, բնակե
ցայց 'ի նոսա և զգնացից
'ի նոսա։ 2 կորն 6. 16։
Եւ՛ թէ, ես յո հանգեայց.
եթէ ոչ 'ի հեզս և 'ի խո
նարհս և որք դողան 'ի բա
նից իմոց։ Ես 66. 2։
18 Եւ՛ ասէ զաքարիա ցհ
րեշտակն, և իւ գի
տացից զայդ. զի ես ծեր
եմ, և կին իմ անցեալէ զա
ւուրբք իւրովք։
Արդ՝ զինչ արդեօք իցէ
այս. թերևս թերահաւատութե
նորին է յանդիմանն կացու
ցին։ Եւ՛ զիարդ նախքան
զայս ասացաւ արդար գոլ
և անարատ։ և ա՛ր արդար,
որ այսպիսեաց և այսքան
պատգամաց յերկբայս լի
նի։ Նա զի և զբազումս
ունէր օրինակ յառաջնոց
անտի այսպիսի օրինակաւ
ծնեալս։ և արդ ո՛ր իցէ
զոր հաստատել արժան իցէ
Ասհաւասիկ որ քան ինչ 'ի
մերս եկն մտածութիւն՝
այսպէս գատեալ եղև ասել
թէ հոգւոյն խնամակա
լութեամբ ամենայն ինչ
Ի տ մա

մատակարարեալ լինէր։
Վ͞ս զի պարտ էր ա͞մցն
յայտնի լինիլ այնպիսի տե
սիլ և սքանչելի ծնունդ։
և նմին խօսիլ վ͞ս այսոցիկ՝
անտեղի՛էր. վ͞ս զի դըսրո
վեալ լինէր երբեմն զառան
ցեալ ոք. և կամ որպէս որ
փառասիրութ͞ յանձն իւր
ձգէ զգովութիւն։ Իբրու
թէ զտեսիլ զոր ո՛չ ետես՝
խօսի։ Նորա՝ անխայեաց
զնա յայտնանէ. և սահմա
նեաց զի հրաժարեսցի 'ի
բանէ անտի երբեմն զանհա
ճան ոք և պատժեսցի 'ի
բերանն. զի այնպ͞ս լռութ͞
ն͞ր՝ մեծաձայն աղաղակես
ցեն յայտնութիւքն որ եղեն
առնա։ Նորին աղագա՛
ւսահմանեաց 'ի տօնի անդ
լինիլ. յորում ա͞մ բազ
մութիւնն ժողովեալ էին
յա͞մ գաւառաց։ զի այնպ͞
ա͞մ ուրեք տարածեսցի
բանն։

19 Ասէ ցնա հրեշտակն,
Ես եմ Գաբրիէլ որ կամ
առաջի ա͞յ. և առաքեցայ
խօսիլ ընդ քեզ։

Գ՛՛ղ ա͞

Վասն ասելոյն թէ՝ կամ
առաջի ա͞յ, ոմանց կարծել
եղև թէ բարձր է պատ
ուով և մերձ առ ա͞յ։ Իսկ
որ հաւասարի տեսութ͞ այսո
ցիկ քննիչ եղեն, 'ի կարի
ներքին դասէ հրեշտակացն
լինիլ ըզնա ասացին։ որ
հուպ առ մարդիկ են։ և
խորհրդագացք տնօրէ
նութե͞ն ա͞նն։ Վ͞ս զի միոյ
դասու են, սա որ առ զաքա
րիա եկն, և որ հովուացն
երևեցան և առ յովսէփ։
Մատթ. 1. 20. և առ այլս. և 'ի
դերեզմանին անդ. և որ 'ի
վերանալն յերկինս յու
ղարկաւորք լինէին։ Եւ
ուսուցանեն սոքա ըզվե
րինսն զայն ինչ որ 'ի նց͞նէ
ծածկեցաւ և տոգա ցու
ցաւ։ եփեսու 23. 10.
Բայց ասելն թէ՝ կամ ա
ռաջի ա͞յ. այս յայտ է՝ զի
չիք ինչ տեղի բնաւ ուրեք
որ չիցէ առաջի ա͞յ. միայն
թէ նա կամիցի յայտնել
զինքն։ Նա՛ արդ այսպէս
կայ առաջի ա͞յ՝ առնել ըզ
կամս ն͞ր. վ͞ս որոյ և ասա

ի͞ե ցու

ցուցանէ զպատիւն իւր,
և նովին զշնորհս որում զա-
քարիա արժանի եղև։
19 Աւետարանել քեզ առէ
զայդ։
Մեծ է սպասաւորն ըս-
տուգապէս. և մեծի աւե-
տեաց եղև միջնորդ։ Յա-
ղագս որոյ իբրև առ ընդ-
դիմացող ոք ասէ։
20 Ահա եղիցիս համր.
և մի՛ կարասցես խօսիլ
մինչև յօրն յորում այդ
լինիցի։
Ասիցէ ոք արդեօք, ո՞չ
ապաքէն հրաման ընկալա-
յայ աւետիս բերել և ո՛չ
թէ պատժել զարդարն,
և զի՞ պատուհասեաց։
Թերևս անձնիշխան կա-
մօք. և ո՛չ բնաւ երբէք։
քանզի անսան նոքա ամ
ուրեք վերին հրամանին.
և ոչ ժպրհին առանց կա-
մաց առաքչին գործել
ինչ։ Այլ գիտելի է թէ՝
ամ ուրեք մերձ է ած առ
սպասաւորս իւր. և անընդ-
միջաբար խօսի ընդ նմա և
տայ հրամանս։ Ըստ որում
Իլ՛ ա

և առ սամուէլ անընդմիջա-
բար խօսէր վն ընտրութե-
որդւոյն յեսսեայ։ 1 Թագ
16. 22։ Իսկ թէ ընդ սա-
մուէլին այսպ, որչափ ևս
ընդ անմարմին բնութեն։
Այլ նորին հրամանաւն
ասէ, մի՛ կարասցես խօսիլ
մինչև այդ լինիցի։
20 Փոխանակ զի ո՛չ հա-
ւատացեր բանից իմոց որք
լցցին 'ի ժամանակի իւր-
եանց։
Արդ՝ ո՛չ թերահաւատեց
սիրտ նր. այլ սոսկ միայն
բերան նորա. վյնկ միայն
'ի բերանն ընկալաւ ըզ
պատիժս։ Իսկ իբրև սաս-
տեաց, ապա և զլոյսն հաս-
տատուն առնէ։
20 Որք լցցին առէ 'ի ժա-
մանակի իւրեանց։
Այլ զի ամ ինչ յայ սահ-
մանեալ՝ միան ժամանակի
իւրեանց և անվրէպ 'ի կա-
տարումն գան։
21 Իսկ ժողովուրդն ակն
ունէր զաքարիայ. և
զարմանային ընդ յամելն
նր 'ի տաճարին։
ԻԳ Բան

Քանզի գիտէին զչափ
սովորական սպասաւորու-
թեանն. և թէ զիարդ յա
մեաց՝ անգիտացեալ զար
մանային:
22 Եւ իբրև ել, ոչ կա
րէր խօսել ընդ նոսա, և
իմացան թէ տեսիլ ետես
՚ի տաճարին. և նա նշանա
ցի խօսէր ընդ նս՟ և կայր
պապանձեալ:
Ահաւասիկ հաւաստի վը
կայ տեսլեանն զոր ետես.
և չէր ոք որ Է՟ դէմ այսո
ցիկ համարձակէր ասել
ինչ. այլ մանաւանդ վկայ
և պատմիչ այսմ տեսլեան
ամ՟քեան փութային լինել:
Ոչ ապաքէն բարւոք ասա
ցաք թէ՝ թերահաւատին
նորա, ոչ նր՟ ինչ էր, այլ
վերին խնամոցն. որ այս
պիսեօքս կամեցաւ յարդա
րել զայս:
23 Եւ եղև իբրև լցան
աւուրք պաշտաման նր՟,
գնաց ՚ի տուն իւր:
Մէպէտ և յառաջնումն
աւուր անդ պապանձե
ցաւ, սակայն ոչ էր համար
Գլ՟ ա

ձակելի նոցա կործանել
զօրէնս և քակտել զտօնն
զոր ընկալան ՚ի մովսիսէ
նաւակատիս առնել ան
վրէպ: 2 օրին՟ 23. 34:
Իսկ թէ ասիցէ ոք, համ
բացեալ էր քահանայն և
զիարդ ունէր կալ ՚ի պաշ
տամանն, Ասեմք թէ՝ կային
այլ քահանայք որ կատա
րէին զպաշտօնն. վս՟ որոյ
և նմա առանց կատարման
տօնին մեկնել ՚ի տաճարէն
անտեղի՛ էր: Նմին իրի
ըստուգէ՛ աւետարանիչն
յասելն, Լցան աւուրք
պաշտամանն և դարձաւ ՚ի
տուն իւր:
24 Եւ յետ աւուրցն
այնոցիկ յղացաւ եղիսա
բեթ կին նր՟:
Զօրացաւ պատուէր
հրամանին և յաղթեց օրի
նաց բնութեան. վս՟ ամուլն
և անցեալն զաւուրբք՝ ար
տաքոյ բնութեան Է՟ունէր
սերմն որդեծնութեան ըստ
նմանութեանն սառայի:
Եբր՟ ԺԱ. ԺԱ:
24 Թաքուցանէր առ
ինք զանձն

զանձն ամիսս հինգ։
Քանզի յայսչափ աւուրս
կարէ յղին կեալ անյայտ
արտաքին տեսողացն. իսկ
յետ այնորիկ ընդերացն
յայտնամբ թաքչել ոչ ու
նի։ Արդ իբրև յայտնիւր՝
ասէ,

25. Զինչ գործ գործեաց
ընդ իս տր։

Ծանեաւ թէ այ էր
գործն և ոչ բնութե սովո
րութի։ Այս ասէ,

25 Յաւուրս՝ յոր հայե
ցաւ բառնալ զնախատինս
իմ։

Նախատինք մեծ էր առ
հրէիւքն այրութի և ամ
լութի. ուստի և օրհնութի
գրեցաւ նց մի՛ լինել ՚ի
նս անսերմ և անծնունդ։
2 օրէ 7. 14։ Պարծեալ՝ ՚ի
նզովս այլոց, տուր նց տր
տուէ որովայնս անզաւակս,
և ստինս ցամաքեալս։
Ովէ 9. 14։ Արդ վասն զի
այսպէս գիտէր նախատ
զամլութին, ասաց,

25 Հայեցաւ յիս բառնալ
զնախատինս իմ ՚ի մարդկանէ։

Իւլ

Իսկ ՚ի մարդկանէ ասելն,
եցոյց եթէ այրութի և
ամլութի առ այ չեն նախա
տինք. եթէ ըստ այ կեցցեն.
այլ միայն առ մարդկան
այսպիսիքս պարսաւեալ
լինին։

26 Ե յամսեանն
վեցերորդի ա
ռաքեցաւ գաբ
րիէլ հրեշտակ այ ՚ի քա
ղաք մի գալիլեացւոց որում
անունն էր նազարեթ։

Ամիս վեցերորդ՝ զնիսան
ասէ։ և ոչ թէ ՚ի թիւ
ամսոց վեցերորդ է, այլ
առաջին հանդիպի լինել։
Ըստ այնմ, ամիս այս եղի
ցի ձեզ սկիզբն ամսոց։
Ել 12. 2։ Իսկ աստ ասելն՝
վեցերորդ, յաւետեացն
որ՝ առ զաքարիա՝ սկսանի
թուել։ Քանզի ՚ի թըշ
րին ամսեանն ՚ի տօնի քա
հութեն ետ աւետիս հրեշ
տակն զաքարիայ, և ապա
յետ վեց ամսոց առաքի
նոյն հրեշտակն աւետարա
նել կուսին մարիամու։
Աւրոյ և աւետարանիչն

2 իր զամ

զա̃մ ստուգութ̃ կարգէ։
նախ զաշխարհն, և ապա զա
նուն դեղջն յորում բնա
կէր կոյսն. զի այն̃ վեր
ջին քննողացն յայտնի լի
նիցի. և մի՛ ծածկեսցի ան
յայտութ̃ անուանն։
Այսպ̃ և զանուն կուսին
մերձ դնէ և զառնն որում
խօսեցեալն էր։
27 Առ կոյս առն խօսեցել
առն. որում անուն էր
յովսէփ. 'ի տանէ դաւթի.
և անուն կուսին մա
րիամ։
Իսկ՝ 'ի տանէ դաւթի ա
սելն՝ վս̃ աւետեացն լի
ման էր որ յառաջագոյն
մարգարէիւքն տուաւ։
Զի թէ կոյսն զէմմա
նուէլ ծնցի, և յարմարոյն
յեսայեայ 'ի կատարումն եկն։
վս̃ն որոյ փոյթ եղև ասել
յովսեփայ թէ՝ 'ի տանէ
դաւթի։ և յայտ է թէ և
մարիամ անտի էր։ Եւ զի
չէր ինչ նըպաստ յովսէփ
'ի տրունական ծնունդն,
ընդէր բնաւ խօսեալ լի
նի նմա մարիամ։

Արդ ասելի է թէ՝ այս ա̃մ
ա̃ծային խնամարկութ̃ն
ուղղեալ լինի. զի ոչ էր
օրէն կուսին անպատսպար
լինել, հաստատեաց զնա
առն արդարոյ. զի պաշտ
պան և վերակացու կու
սին լիցի. և յա̃մ չար կար
ծեաց ազատիչ։
28 Եւ եկեալ առնա հրեշ
տակն ասէ, ուրախ լեր
բերկրեալդ տ̃ր ը̃ քեզ։
Մենաբարուօք և վայել
չականն. ուստի պարտ էր
տալ զաւետիսն, անտի ըս
կըսանի։ Վս̃ զի առաջին
անէծք դատապարտութ̃ն՝
նոցաւ պարտ էր լուծանել։
Քանզի անդ ասացաւ,
ցաւօք և տրտմութեամբ
ծնցիս որդիս։ աստ ուրա
խութեան և ցնծութեան
ծնունդ. ոչ միայն մարիա
մու, այլ և ա̃մ մարդկան։
Իսկ ասելովն՝ տ̃ր ը̃ քեզ,
բառնայ զմարդկային և
զխտաւոր ողջունի կար
ծիս։ Սակայն նա և այնպ̃
վարանէր տարակու
սեալ։

ի̃թ Եւ

29 Եւ նա առ է ընդ բանսն
խռովեցաւ. և ասէր,
Որպիսի ինչ իցէ ողջոյնս
այս:

Ո՛չ էր նա ըստ օրինի այլոց կանանց. որ յորժամ հեշտալի ինչ բանս լսեն, վաղվաղակի ընդարձակին տարածեն զանձինս ընդունել զբանն: Այլ նա խըռովէր մտախոհ լինէր թէ գուցէ խաբէութիւն ինչ իցէ. և այսպէս զգուշութեամբ յինքն ամփոփէր զանձն. զի մի՛ պատիր ինչ նենգութեամբ գողացեալ լիցի յորսողէ իմեքէ ըմբռնել: Արդ՝ յայսպիսի միտս տեսեալ զնա հրեշտակին, սկսանի այնուհետև լուծանել զերկիւղն:

30 Մ՛ի երկնչիր առ է Մա
րիամ, զի գտեր
շնորհս յԱյ:

Այսպիսի հեզ և հանդարտ բանիւք նախ դադարեցուցանէ զամբոխումն մտացն. զի բաւական լիցի զայն բանս պատգամացն 'ի միտ առնուլ:

Գտ

Գտեր առ է շնորհս յԱյ: Որդարև շնորհս. զի ոչ ըստ պարտեացն էր պարգևն. և ոչ ըստ չափոյ մարդկային արժանաւորութեան տուաւ. այլ առաւելեալ մեծութեամբ և սքանչելեօք: Եւ՛ յԱյ՝ ասելովն, 'ի բաց տանի 'ի մարդկան կարծեաց: Եւ ապա մերկացուցանէ ըզ բանն. դնէ առաջի զպատճառն վասն որոյ եկն տալ զաւետիսն. և ասէ,

31 Ահա յղասջիր և ծըն
ցիս որդի:

Այս բանք դադարեցուցանեն զերկուս այնոցիկ, որք համարձակեցան ասել եթէ ոչ էառ նա ինչ 'ի կուսէն. այլ սոսկ միայն էանց ընդ նա: Զի որ ասացն, յղասջիր՝ եցոյց թէ անդըստին յիւր բնութեան ունի զյղութիւն. զի անցանելն միայն՝ յղութիւն ոչ ասի. նա և ոչ ծնունդ իսկապէս: իսկ աստ ասացաւ, յղասջիր՝ և ծնցիս որդի:

31 Եւ կոչեսցես զանուն
նր յս:

Է

Զինչ արդեօք իցէ․ զի
եսայի ասաց, էմմանուէլ
կոչեսցի․ և ա՟մ մր՟գրէքն՝
քս՟ զնա անուանեն․ և աստ
հրշտկն՝ յս՟ ասէ կոչեսցի։
Զգուշացաւ, զի մի՛ յա
ռեղեացն ամբաստանեալ
լիցի․ իբրու թէ անձամբ
անձին շուք դնէ․ և զա
նուն՝ որ ոչ է նմա անկ՝
ընտրեալ 'ի մարգարէիցն՝
դնէ անձինն։ Վասն որոյ
ծածկէ՛ զմարգարէութի՟ն
առ ժամանակ մի մինչև ին
քեանք յայտնապ՟ ուսցին
յելից իրացն։ Նաև՝ յո՟դ
անուն՝ գուշակեցաւ 'ի
մովսիսէ։ 'ի ժամանակին
իբրև փոխանորդ իւր վե
րակացու և առաջնորդ ժո
ղովրդեանն զովսէ կացու
ցանէր, և անուանեաց ըզ
նա յեսու։ Թուոց 13․ 17։
Նշանակեալ այսու ան
ուամբ զճշմարիտ փրկիչն
յս՟։ Որդ՝ թէպէտ և այս
այսպ՟ ունէր, բայց նոքա
զայս ինչ ոչ իմանային։ և
այսպէս ծածկեաց զիրսն
աստ 'ի պարսաւադիտաց,

Գւ՟ ա՟

և ամբողջ պահէ զբանս
մր՟գրէիցն, Կոչեսցես ա՟է
զանուն նր՟ յս՟։
32 Նա եղիցի մեծ։
Եղիցի ասել՝ ոչ առաջին
էութեն է, այն որ ոչ էր
բէք մեծանայ, այլ վս՟ մե
րոյ փոքր բնութես ը՟ որոյ
խառնեցաւ և այնպէս հա
ւասարեաց մեծութեամբ
ա՟ծային բնութեն․ զի միեն
խառնելովն։ Նա նորին ա
ղագաւ ասի նուաստաց՟լ
ա՟ծութի՟ն և բարձրացեալ
մարդկութի՟ն։ Իսկ մեծ
ասելն՝ ոչ եթէ ըստ չափոյ
արժանաւորութեն կշռեաց
զբանն, այլ վս՟ զի զչափ
մեծութեն բանին յայտնել
ոչ ունէր, վս՟ նորին միայն
մեծ ասաց և լռեաց։
Ոյս և մարգարէիցն սո
վորութիւն է․ ըստ այնմ,
մեծ է տր՟ և մեծ է զօրութի՟ն
նորա։ սղ՟ 146․ 5։ և մեծ է
քան զա՟մ կուռս։ 134․ 5։
Ըստ այսմ կարգի և աստ
ասէ, եղիցի մեծ։
32 Նա որդի բարձրելոյ
կոչեսցի։

ըս՟

Արդ՝ վասն զի ասի մեծ
և 'ի մարդկանէ ոք առմար
դիկ. և զի մի՛ ըստ մարդոյ
մեծութե̃ իմացեալ լիցի,
հանէ զնա յանզուգականն
պատուի՛ որ ո՛չ բնաւ՛ այլում
անկ իցէ։ Որդի բարձրե
լոյ ասէ կոչեսցի։ Այսէ
որ յայտ առնէ վերին փա
ռացն զնա տր̃ և ծնունդ
առաջին բնութե̃ն. զի որ
որդի՛ ասաց՝ զնոյն բնու̃ի
զեկոյց։ Ապա իբրև կարի՛
տարաւ՛ զմիտս նորա 'ի վե
րինսն կացոյց, դարձեալ
խոնարհեցուցանէ զբանն
և ծանօթ իրօքն խելամուտ
առնէ։

32 Տացէ տէ̃ նմա տր̃ ա̃ծ
զաթոռն դաւթի հօր
նորա։

Ո՝ որ ասաց՝ որդի բարձ
րելոյ, զնոյն և որդի դաւ
թի ասաց. յայտ արարեալ
թէ՝ ո՛չ ա̃ծ մերկ է և ո՛չ
մարդ սոսկ։ Քանզի յայտ
նի էր նմա անբարշտու̃ի
անբարշտելոյն որ յերկուս
երեսս շարժելոց էին պա
տերազմիլ ը̃ ճշմարտու̃ին։

Իլ՛՛ ա̃

Ոմանց զա̃ծութի̃ն բառ
նալ, և ոմանց զմարդկու
թիւնն եղծանել. վ̃ո որոյ
զգուշանայ և յերկուց
կողմանցն։ Ստուգէ վ̃ս
ա̃ծութե̃ն յասելն, որդի
բարձրելոյ։ Հաստատէ և
զմարդկութի̃ն յասելն,

32 Տացէ նմա տր̃ ա̃ծ զա
թոռն դաւթի հօր նր̃. և
թագաւորեսցէ 'ի վերայ
տանն յակոբայ 'ի յաւի
տեան. և թգ̃աւորու̃ե նր̃
վախճան մի՛ լիցի։

Արդ վ̃ս զի մի էր 'ի յեր
կուց անտի, վ̃սյնորիկ և
բանքն խառնեալ են ընդ
միմեանս. ա̃ծավայելուչքն
և որ մարդոյ է պատշաճ։
Քանզի ասելովն, տացէ
նմա տր̃ ա̃ծ զաթոռն դաւ
թի հօր նր̃. և թգ̃ւորեսցէ
'ի վերայ տանն յակոբայ,
ահա այս յայտնի է զի ըստ
զիջանելոյն է։ Եւ զի որդի
էր դաւթի, ասաց, նորո
գեսցէ զկործանեալ թա
գաւորութիւնն դաւթի։
ամոս 9. 11։ Թագաւոր և
որդի 'ի դաւթէ ծագեալ

Բ ը̃ կանգ

կանգնիչ նորա Թագաւո-
րութեն․ յարմատոյ նորա
կացեալ ՚ի Թագաւորութն։
Իսկ ՚ի վեր տանն յակոբայ
ասելն՝ ոչ եթէ յայլոցն ՚ի
բաց տանէ, այլ միայն որ
նմա ծանօթ էր վարի բա-
նիւն, և զամ տիեզերաց
Թագաւորութին ընդ նմին
խաւանէ։ ՚Ի բաց տանէ ըզ
մարմնականն և զժամանա-
կաւոր Թագաւորութեն
կարծիս՝ յասելն՝ յաւիտե-
նական է և անվախճան։
Զի այս բնութե մարմնա-
ւորաց ոչ է․ այլ իմանա-
լեացն յատուկ։ Որոյ
և նա ըստ որում ած գո-
լով եղև մարդ, միշտնջենա-
ւորակից եղև և մարդկու-
թիւնն ածութեն․ և այնպ
անվախճան ունի զԹագա-
ւորութին։ Արդ այս քան
ասացան առ նա ՚ի հրշտկէ
անտի բանք․ և նա տակա-
ւին ես մտախոհ լինէր և
մեծաւ իմաստութբ քննէր
ուսանել զեղանակս իրացն
և ասէր,
34 Ո՟պ լինիցի ինձ այդ․
Գ՟լ ա

քզի զայր ոչ գիտեմ։
Գիտէր զօրէնս բնութե
կանանցն․ զի առանց առն
ոչ ոք ծնաւ․ և որ առ նա
ասացան բանք՝ կարծ՝ մե-
ծամեծք և զարմանալիք։
Որոյ կամի ստուգել
զօրինակ ծննդեանն եթէ
ըստ հասարակաց սովորու-
թե իցէ, թէ այլ ինչ հրա-
շալի ծնունդ արտաքոյ բը-
նական կրից։ Արդ ՚ի յայս
մտաց խորհրդի տեսեալ
զնա հրեշտակին՝ լուծանէ
զխնդիրն․ ասէ,
35 Հոգին սբ եկեսցէ ՚ի
քեզ։
Յայտ արարեալ թէ ա-
ռանց սերման և ցանկու-
թե է յղութին․ առաւելել
ած մաքրութեամբ։
Իսկ արդ՝ զինչ պարտ է
իմանալ զասելն, հոգին
սբ եկեսցէ ՚ի քեզ։ Այլ և
՚ի մատթէոսի աւետրնին
առ յովսէփ ասէ, որ ՚ի նը-
մայն յղացեալն է՝ ՚ի հո-
գւոյն սբյ է։ 1․20։
Զամ իրս և յամ ուրեք
ուսանիմք թէ՝ ոչ ինչ է
Գ․ Է բա

բաժանեալ հօր և որդւոյ և սբ հոգւոյն։ Զի ոչ 'ի սկզբան անդ գործակցէր հոգին յառնել զարարածս. և շրջէր դրդայր և տայր զօրութի մասանց արարածոց երկնել և ծնանել, ըստ նմին և աստ գործակից լինի որդւոյ յարարչագործութի ածային մարմնոյն։ Վորոյ յառաջէգայ 'ի կոյսն և սրբէ զնա յախտ մարմնական ցանկութեց։ Զի թէ և էր մաքուր յախտէ, սակայն մարդ էր ախտի ծնունդ. դոյր և'ի նմա խլրտումն ցանկական։ Վորոյ յառաջեալ հոգին մաքրեաց զնա յախտէ. և ապա առնու զմարմինն յանարատէն և'ի մաքրեցելոյն և արկանէ զորդւովն։ Ա՛չ յռջ ստեղծեալ մարդ և ապա մտեալ ածութին բնակի. այլ՝ սկիզբն ածութին եղեալ, յինքն ձգել յարենէ կուսին զնիւթ մարմնոյն՝ թանձրանայ 'ի մարմնի։ Ըստ օրինի՝ յրժմ 'ի հրացանուէ փայլական

հրոյ հասեալ յօդս, յինքն ամփոփէ զբնութի օդոյն և զխոնաւութի ջրոյն. և այնպէս պրկմամբ օդոյն թանձրանայ. մածեալ է ուացմամբ հրոյն, և կարծրացեալ քարանայ։

Բայց մի՛ ոք ամենայնիւ զօրինակն մերձ դիցէ ճշմարտութեն. զի անդ շփոթումն և ապականութիւն իւրաքանչիւր բնութեն. իսկ աստ կենդանի հուր ածութեն իջեալ յորովայն կուսին և ձգեալ յինքն 'ի բնութէ զանգուածոյս մերոյ, և հրացեալ ածութեն ձևանայ։ Ընդ նմին ձևանայ և ածութիւնն, և մնայ ըստ իւրում բնութեանն անփոխադրելի։ Ի՛ճ զորօրինակ՝ մարմինն խառնեալ ընդ բանին՝ եղև որ ինչ էր բանն, և զմարմին լինելն ոչ կորոյս. այլ մնաց մարմինն ըստ ձևոյն և ըստ թանձրութեն բնութեն։ Ըստ սմին օրինակի ևածութին միացեալ 'ի մարմնի՝ եղև մարդ առանց ապա

 կա

կանացու կրից. և պահեց
զիւր իմանալի բնութիւն
անպարագրելի և անփոփոխ
Եւ՛ այս ամենայն եղև հոգւոյն
գործակցութեամբ: վասնորոյ
ասէ, հոգին սուրբ եկեսցէ
'ի քեզ:

35 Եւ՛ զօրութիւն բարձրելոյն հովանի լիցի 'ի
վերայ քո:

Զայս ոմանք զորդւոյ
կարծեցին. բայց նոյն է:
զի զոր հոգի ասաց, զնոյն
և զօրութիւն յաւել և ասաց:
Բանզի հոգին էր որ ա-
ռագաստեաց զկուսական
որովայնն, սպասաւոր եղեալ
մեծի խորհրդոյն: վասնորոյ
ասէ,

35 Որ ծնանելոցն է 'ի
քէն՝ սուրբ է:

Սուրբ զի մարմնական և ոչ
մի՛ ինչ աղտաւոր կրից
կցորդութիւն. այլ ամենայն ինչ
յԱստուծոյ և աստուածայինք: Անսերմ
յղութիւն. անապական ծնունդ.
և որդի Աստուծոյ ծնեալ:
Որդ՝ յառաջին կարգ բա-
նիցն ասաց, որդի բարձրե-
լոյ կոչեսցի: Եւ՛ զի մի՛ ոք
Կ.ըլ ա

այլ ինչ բնութիւն զբարձրելոյն
իմասցի, նորին աղագաւ
աստ կրկնեալ ասաց, որդի
Աստուծոյ կոչեսցի. այնմ որ զբս-
տոյգ բարձրութիւն բնութեան
ունի: Որդ իբրև կարի
տարաւ բարձրացոյց ըղ
բանն, և զամենայն աստուածավայե-
լուչն առաջի եդ. և զի մի՛
տկարասցի 'ի բարձրագոյն
բանիցն, սկսանի դարձեալ
ծանօթ և ընտելական բա-
նից խօսել:

36 Ահա՛ և Եղիսաբէթ
ազգական քո, և նա յղի է
'ի ծերութեան իւրում. և այս
վեցերորդ ամիս է նորա որ
ամուլն կոչեցեալ է:

Այս բանիւք ևս բանայ
զմիտս կուսին ուշաբերիլ
և 'ի միտ առնուլ: Զի եթէ
ծերացեալն և ամուլն՝ վերա
խորհրդեանս այսմիկ զօ-
րացաւ յղանալ, Եբր. II. II,
որչափ ևս նա՝ առ որ խոր-
հուրդն է: Իսկ՝ ազգային
ասել մարիամու զեղիսա-
բեթ, ոմանք տանին 'ի վեր
հանեն զբանն առ Ահարօն:
Զի քոյրն Նայասօնի՝
լէ կին

կին էր նր՟։ Եւ դձլ՟ թէ՝
դուստրն յովրամայ ար
քայի՝ կինն է յովէադայ քա
հանայի։ Բայց ինձ սոքա
՚ի սոյգ տեսութեանց ոչ են․
ոչ միայն վս՟ հեռաւորու
թեան, այլ և վս՟ օրինակի
նրացն։ Զի թէ ՚ի ղև
տացւոցն կին ոք խառնէր
յազգն յուդայ, և այնպս՟
մերձենայր ՚ի քս՟ խորհրդ
դոյն զօրութ՟, թերևս ասե
լի էր։ Իսկ աստ կանայք
բաժանեցան յազգէն յու
դայ, և խառնեցան յազգն
ղևեայ․ և զինչ հաղորդու
թիւն է սոցա ըստ ազգա
կանութեան առ քս՟։
Եւ արդ ասելի է զորս
Ճշմարտագոյնս դատե
ցան․ եթէ մայրն մարիա
մու էր ՚ի քահանայական
ազգէն․ և կարի մերձաւոր
ընտանութ՟ եղիսաբեթի․
այնպս՟ զի և մարիամ սոյգ
գիտէր։ վսյ՟ իբրև լուաւ
՚ի հրեշտակէն վս՟ յղութ՟
նր՟, յարուցեալ գնաց առ նա։
Բայց հայր նր՟ էր յազգէն
յուդայ։ Եւ այսպ՟ մա
Պւլ՟ ա

րիամ սեպհական ունէր
զքահանայականն և զթա
գաւորականն․ և ՚ի նմանէ
ծնեալն յա՟՝ քահանայ և
թագաւոր։ Արդ՝ հաստա
տէ հրեշտակն զմիտս կու
սին՝ յղութ՟ն եղիսաբե
թի և ասէ։
37 Ո՛չ տկարանայ առ ՚ի յայ՟
ամ՟ բան։
Դնէ առաջի՝ զայ՟ զօրու
թին՟, զի մեք մի՛ տրկարաս
ցուք ՚ի հաւատալն․ քզի՟
չէք ինչ որ ընդդիմանայ ՚ի
կամին նր՟։ զի արարիչ է
բնութ՟, և ոչ ըդ՟ հարկաւ
բնութ՟։ և ոչ՟ կամի լու
ծանէ զկապ բնութ՟․ ըստ
որում ՚ի բզ՟ում ուսաք։
Արդ այսպ՟ մարիամ ամե
նայնիւն վերահաւանել իմաս
տութ՟՝ ասէ,
38 Եղիցի ինձ ըստ բանի
քում։
Ո՛չ յայլ ինչ շրջեալ հեշ
տալիս և մարմնականս
հայցէ, այլ զոր եկն ա
ւետարանեաց՝ աղօթէ զի
կատարեսցի անվրէպ։
39 Եւ ապա ՚ի բաց եկաց
եզ՟ ՚ի

'ի նմանէ հրեշտակն։
Իբրև բարուոք հաւանե
ցոյց բազմապատիկ բա
նիւք, և զգործն վ՟ն որոյ
առաքեցաւ՝ ըստ որում
պարտն էր վճարեց, ապա
տեղի ետ և գնաց։ Իսկ
մարիամ և այնպէս տակա
ւին եւս խնդրէ գտանել
համօրէն զամենայն։
Վ՟ն որոյ՝
40
արուցեալ մա
րիամ յաւուրսն
յայնոսիկ գը
նաց 'ի լեռնակողմն փու
թապէս 'ի քաղաքն յու
դայ։
Լեռնակողմ ասացեալ,
ստուգագոյն զտեղիսն
նշանակէ․ վ՟ն զի գալիլեա
ցւոց աշխարհն հա՛րթ է և
դաշտական․ իսկ հրէաս
տանն՝ լեռնային․ և քաղաքն
յուդայ մերձ յե՟մ։
Եւ թէ քհնայապետ էր,
ընդէ՞ր ոչ յե՟մ բնակէր։
Արդ յա՛յտ է թէ՝ գոյին
և այլ քահանայապետք․
այնք որ բռնացան տիրել։
վ՟յ զի արդար էր՝ հակա
ռակութե՟ կեալ ո՛չ կամե
ցաւ․ այլ ետ տեղի և ընտ
րեաց հանգարտութե՟ կեալ։
Իսկ արդ եթէ գոյին և
ա՛յլ քահանայապետք, ու
սանիմք 'ի մատթէոսեան
աւետարնէն․ յորում ասէ՝
'ի գալ մոգուցն և խընդ
րել զծնեալ թագաւորն,
խռովեցաւ հերովդէս և
ա՟մ երուսաղէմ ընդ նմա։
և ժողովեալ զա՟մ քահա
նայապետսն՝ հարցանէր
թէ ո՞ւր ծնանիցի ք՟ն։
Աստի յայտ է թէ բ՟զ մք
էին քահանայք․ և արդարն
բնակել ընդ ն՟ս ո՛չ կամէր․
վ՟յ խոյս ետ և ել գնաց
'ի քաղաքն յուդայ։ և անդ
եկեալ մարիամ, եմուտ 'ի
տուն զաքարիայ, և ետ ող
ջոյն եղիսաբեթի։
41 Եւ եղև իբրև լուաւ
զողջոյնն մարիամու եղի
սաբէթ, խաղաց մանուկն
յորովայնի ն՟ր։
Քանզի 'ի նմա էր որ ղող
ջոյնն երկնային տալոց էր
առաքելոցն ս՟բց և նոքօք
ա՟մ տիեզերաց․ վասն որոյ

ընդոստեաւ մանուկն յով
հաննէս ընդ բանսն զոր
լուաւ։ քանզի ա՛յլ աչօք
տեսանէր և ա՛յլ լսելեօք
լսէր։ Քանզի այն զօրա
նայր 'ի նմա որ ասացաւ,
Հոգւով ս͞րբով լցցի անդըս
տին յորովայնէ մօր իւրոյ։
Ուստի յայտէ թէ հոգին
շարժեաց զնա խաղալ ընդ
առաջ տ͞ն իւրոյ. և նոյն
հոգի դարձեալ լցոյց ըզ
մայր ն͞ր։
41 Լցաւ աւէ եղիսաբէթ
Հոգւով ս͞րբ. և 'ի ձայն
բարձր աղաղակեաց։
Առ մեծի խնդութ͞են ո՛չ
բերէր հանդարտս բար
բառել. այլ՝ ձայնիւ բարձր
աղաղակէր և ասէր,
42 Օրհնեալ ես դու 'ի
կանայս. և օրհնեալ է պտուղ
որովայնի քո։
Արդարև օրհնեալ. զի
նովաւ օրհնեցան ա͞մ
կանանց ազգք. և նովաւ
լուծաւ առաջին կնոջն
դատակնիք յանցանաց. և
անէծքն այն որ յանհնա
զանդութ͞է անտի եմուտ,

նովաւ բարձաւ։
42 Եւ օրհնեալ է աւէ պը
տուղ որովայնի քո։
Քանզի նովաւ օրհնեցան
ա͞մ որովայնք. և սրբեցան
ա͞մ ծնունդք. վ͞ս զի խառ
նեալ ա͞յ ընդ բնութեանս
մերոյ, կարգաւ անցանէ
ընդ այն՝ ուստի ամ͞կնուէ
բուսեալ ժանտացոյց ըզ
բնութ͞իս։ և այնպէս յառա
ջինն փոխադրէ զնա յան
մեղն և յանապականն։
43 Եւ ուստի՞ է ինձ այս
զի եկեսցէ մայր տ͞ն
իմոյ առ իս։
Ապաքինք էին ամենայն
ս͞րբքն. յորժամ մեծի շնոր
հաց արժանացեալք լինէին,
ո՛չ ամբառնայէին իբրև զար
ժանաւորս շնորհին. այլ
իբրև զըմնաւ անարժանս
զանձինս 'ի չափու ունէին։
Արդ նմին և եղիսաբէթ
ասէ, ուստի՞ է ինձ այս,
զի եկեսցէ մայր տ͞ն իմոյ
առ իս։ Որպէս թէ ասել,
ո՛չ ըստ բարեգործութ͞ե մե
րոյ հատոյց, այլ ըստ ողոր
մութ͞է իւրոյ արժանացոյց։

Որդ զայս ասաց, զի իմա
նայր հոգւովն թէ՝ ո՛վ ոք
այն իցէ որ յորովայնի նո՛ր
իցէ. ա՛ծ անհաս և անքո
վանդակելի. որ տարեալ
եղև յորովայնի: Եւ որ ամե
նեցուն հաստիչ և ա՛րրիչ
յանձն էառ ծնանիլ ՚ի նո
մանէ: Ոաէ զնա մայր ա՛ն,
և խոստովանի զևիրս բը
նութե՛ն: ասէ,
44 Իբրև եղև ձայն ող
ջունի քո յականջս իմ,
խաղաց ցնծալով մանուկս
յորովայնի իմում:
Վս՛ զի նախ ՚ի մանուկն
ազդեալ շնորհաց հգ՛ւյն,
ապա լցոյց և զմայրն. վա՛
որոյ ետես հոգւովն և զո
մանց անհաւատութի՛ն.
յղ՛ս այսորիկ ասէ,
45 Երանի որ հաւատայցէ
եթէ լինիցի կատարումն
ասացելոցս նմա ՚ի տ՛նէ:
Որդ վասն զի անձառ էր
խորհուրդն և քան զբ
մարդկան միտս անցեալ
անհասութե՛, նորին աղա
գաւ երանելիք են որ հա
ւատան և ո՛չ քննեն. զի
Գ՛լ ա՛

ա՛ծայինքն ա՛մ՝ հաւատովք
իմացեալ լինին և ո՛չ քըն
նութ՛ք: Ըստ այնմ թէ, ար
դարն ՚ի հաւատոց կեցցէ:
Ամբ 2. 4: Իսկ կարծօղն և
արհամարհօղն՝ այր ամբար
տաւանէ, և ինչ ոչ վ՛ճարէ
Շարժեալ լինի այնուհե
տև և մարիամ ՚ի հոգւոյն
և սկսանի ասել,
46 Մեծացուսցէ անձն
իմ զՏ՛ր:
Մեծացուցանելն և օրհ
նելն և փառաւորելն
և բարձր առնելն սոքա ա
մենեքեան ՚ի մի և ՚ի նոյն
միտս հային: Այլ մարդոյ
ա՛ծային երախտեացն չէք
այլ ինչ ՚ի ներքս բերել,
բայց միայն օրհնել և մե
ծացուցանել: Ըստ այնմ,
օրհնեա՛ անձն իմ զՏ՛ր. օրհ
նեցից զՏ՛ր ՚ի կեանս իմ:
Այլ ա՛ծային առաքեալն ասէ,
մեծասցի ք՛ս ՚ի մարմնի ի
մում: Փիլ 1. 20: Այլ դար
ձեալ գրէ, փառաւոր լիցի
անուն տ՛ն մերոյ յի՛ քի՛
՚ի ձեզ և դուք ՚ի նմա:
2 Թես 1. 12: Որդ այսպէս
լթ՛ դո

գոհանայ և կոյսն վսն ան-
սահման բարեացն որ առ
նա ցուցաւ։

47 Ցնծացաւ հոգի
իմ յած փրկիչ իմ։
Նշանակէ սոյն ցնծութի
որ յած իցէ․ զի մարդկային
ուրախութիւնքս հակառակ
են ածայնոցն, և ապականիչ
ոգւոցն բարեկամութե։
Իսկ այս ցնծութի՝ յերէս
կատարեալ բարձրութե և
՚ի վայելչութե փրկչն ածէ։
Իսկ ասելն՝ յած փրկիչ
իմ, յայտ առնէ թէ և նա
կարօտ էր ամենցն փրկողին․
զի զանգուածոյ էր տանս
ադամայ, և առաջին մօրն
պարտեացն պարտապան։
Յաղագս որոյ նախ նա լի-
նի ընդունակ փրկութեն,
և ապա ՚ի նմանէ տարա-
ծեալ՝ ամենեցուն բաշխի
փրկութիւն։

48 Զի հայեցաւ ՚ի խո-
նարհութի աղախնոյ իւրոյ։
Խոնարհութի ոչ միայն ըզ-
հասարակաց բնութեն ասէ,
զի ՚ի սեպհական մեր բարձ-
րութէն անկաք ՚ի վերջինս

այս թշուառութի, այլ և
զանձինն․ զի աղքատ էր և
յաղքատաց ծնեալ։ Իսկ
նա որ երանեաց զխոնարհս
մատ 5․2, և խոստեաց ըզ
մարդկան բարձրութիւն
ղու 16․15, բնակեաց ՚ի նմա
և մեծացոյց զնա անզու-
գական բարձրութբն։
Քանզի ինքն իսկ մարգա-
րէիւն եցոյց յասելն, ես
յո՞ հանգեայց․ եթէ ոչ ՚ի
հեզս և ՚ի խոնարհս։ եսայի
66․2։ Արդ սա այսպիսի
բարձրութե հասեալ՝ ոչ մո-
ռանայ զխոնութին․ այլ՝ աղա-
խին զինքն անուանէ։
Հայեցաւ ած ՚ի խոնար-
հութի աղախնոյ իւրոյ։
Զի թէպէտ և արժանա-
ցոյց նա մայր իւր առնել
զնա և որդի նորա լինել,
այլ նա տր և արարիչ խոս-
տովանի զնա։ Ըստ այնմ
զոր և ինքն առ փարիսեցիսն
ասաց, եթէ դաւիթ հո-
գւովն տր կոչէ զնա, զիա՞րդ
որդի նր իցէ։ մատ 12․46։
Արդ՝ այսպէս տր էր և
հաճեցաւ որդի լինել։

Նմին իւրի ասէ,
48 Ահա՛ յայսմ հետէ երա
նիցեն ինձ ամ ազգք։
Զանոյց նմա հոգին և
զայն եւս թէ՝ որ ՚ի նմանէ
ծնանելոցն էր՝ տր էր ամ
ազգաց. և առնամ ժողովե
լոց էին ամենայն ազգք։
Ըստ այնմ, յիշեսցեն և
դարձցին առ տր ամ ծագք
երկրի։ սաղմոս 21. 27։
Արդ այս որ յայնժամ
ասացաւ ՚ի տանն զաքարիայ՝
առհա՛ն էլից զախեղերս. և
երանեսն զնա ամենայն
ազգք։
49 Արար ինձ մեծամեծս
հզօրն։
Արդարև մեծամեծք են
և ՚ի վեր քան զբան. և չէ
ոք բաւական բանիւ ցու
ցանել զմեծութիւն շնոր
հացն որ առնա եղեն։
Այլ զինչ ես ոք ունիցի
այլ ինչ մեծամեծս ասել
կամ շնորհսի առաւելութ.
տր զի յարարածոց աստի
գոլով՝ մայր լինել անեղ
բնութե։ Արդ զի ասց,
մեծամեծս արար. վայելչ
Գւ՛ տ

յաւել ասաց, հզօրն։ այն՝
որում ակարանայ և ոչ ինչ.
այլ տր կամի՝ բաւական է
կազմել։ Պոհանայ ՚ի վր
այսոցիկ և ասէ,
49 Սբ է անուն նորա։
Նայինքն, փառաւոր ՚ի
վերայ մեծամեծացս
այսոցիկ։
50 Ողորմութիւն նր յազ
գաց յազգս։
Զայս և ինքն իսկ եցոյց
յասելն, ես եմ ած որ առ
նեմ զողորմութ սիրելեաց
իմոց ՚ի հազար ամս։ և ՚ի
հակառակէն դարձեալ,
հատուցանեմ ասէ զմեղս
հարց յորդիս ՚ի բազում
ազգս։ Ել 20. 5։ Արդ՝
յիշեաց զողորմութ իւր
որ առ հարսն, և հատոյց
զփրկութ որդւոց նոցա։
ոչ ամենեցուն, այլ որ եր
կիւղիւ՝ հարցն նմանօղք
էին. իսկ անբարշտացն յա
ձախեաց զատանջանս յս ան
բարշտութե նց։
51 Արար զօրութի բազ
կաւ իւրով։
Աւ թէ զինչ զօրութիւն
իմա իցէ

իցէ, ինքն յաւելու
ասել։

51 Ցրուեաց զամբարտա
ւանս մտօք սրտից
իւրեանց։

Որդ՝ ասաց, արար զօրու
թիւն բազկաւ իւրով։
Կամ զՀօրէ՛ ասէ, և բա
զուկ զորդին անուանէ։
Այլ կամ թէ զորդւոյ խօ
սի, և յայտ առնէ թէ չէր
բռնանալ յայլմէ զօրանալ.
այլ իւրով զօրութեամբն
կատարէ զոր կամի։ Իսկ՝
ցրուեաց զամբարտաւանս,
և որ զկնի իցէ, որ՝ ի վերայ
մարդկան ամբարտաւանից
առնուն, ես ոչ ընկալայ.
այլ ՝ի վր դիւաց ճշմար-
տագոյնէ ասել. զի նա է
առաջին ամբարտաւան.
որ հակառակ այ ամբար-
ձեալ՝ անկաւ յաշխարհ։
Այլ վս այնորիկ որն մեր
խոնարհեցաւ էջ առ մեզ.
և մարտ պատերազմի առ
դևսն հաստատեաց։ Կա
պեաց զհսկայն. զաւարն
բաշխեաց. ցրուեաց զզօրս
սատանայի։

Գուլ″ ա

52 Քակեաց ըզհզօրս
յաթոռոյ։

Զայն՝ որ ասաց, եդից
զաթոռս իմ յամպս. և ե-
ղէց նմանօղ բարձրելոյն։
Ես 14. 13։ Որդ անկեալ ՝ի
վերուստ զօրացաւ ՝ի վր
մարդկան. հաստատեաց
իւր աթոռ թագաւորութե
յերկրի. և ծնազանդեցոյց
զմարդիկ օրինօք ախտից
մեղաց. և վարեաց քար-
շեալ խաբէութբ և ոչ
բռնութբ։ քանզի տկար է
և զօրացեալ է յորդիսն
ապստամբութե։ Եփես 2. 2։
Որդ անտես առնելովն հր
զօրացաւ նա։ Իսկ յրժմ
կամեցաւ յայց ելանել
մեզ. քակեաց զհզօրացեալ
աթոռ թագաւորութեն նր.
կապեաց զվիշապն ապըս
տամբ. և էած զսուրն սբ
՝ի վր վիշապ օձին կամա-
կորի և օձին փախուցելոյ։
Այլ որքան գիրք ան-
ուանեն զապստամբ զօրու
թիւն զոր ընկէց յիշխա-
նութէ անտի քս մինչ կեցու-
ցանել կամեցաւ զմեզ։

Խէ Աւս

Ուստի և ընդդէմ այսո
ցիկ ասէ,
52 Բարձրացոյց ըզ խո
նարհս ։
Ի՟ ո՞յք էին խոնարհք․ եթէ ոչ մարդկան ազգ որք խոնարհեալ էին 'ի մե ղացն կործանմանէ․ զորս բարձրացոյց ձրի արդարու թե՟ն․ որով արբեց և 'ի վե րին փառսն բարձրացոյց։ „Քանզի այս էր խորհուրդ իջանելոյ նորա․ զի առեալ զմեզ 'ի վեր տարցէ։
53 Ի՟ զկարօտեալսն երկ նաւոր շնորհացն լցոյց մշտնջենաւոր բարութե՟ն։ Զի վ՟ս մեր աղքատացա՟ մեծատունն․ զի մեք նորա աղքատութե՟ն ճոխասցուք ըստ առաքելոյ։ 2 կոր՟ 8․ 9։
Յաւելու յայս և ասէ,
53 Զմեծատունս ար
ձակեաց ունայնս։
Ի՟ ո՞վ ոք մեծատունն է․ եթէ ոչ որ 'ի լերին անդ ցուցանէր զա՟մ թագաւո րութիւնս աշխարհի․ և ասէր, իմ է այս ամենայն։ Արդ զայս մեծատուն կո ղոպտեաց յերբեմն կար ծեցեալ մեծութենէն։ էառ զաւարն․ բաշխեաց պարգևս մարդկան․ և զնա արձակեաց ունայն։ Ըստայսմ զոր առաքեալն ասէ, մերկեաց զիշխանու թի՟ս և զպետութիւնս․ յայտ յանդիման խայտա ռակեալ նշաւակեաց զն՟ս։ կող 2․ 15։ Ի՟ ինքն տ՟րն, տեսանէր ասէ զսատանայ անկեալ յերկնից իբրև ըզ փայլակն․ ահա՛ ետու ձեզ իշխանութ՟ի կոխել զզօրութ՟իս թշնամւոյն։ Արդ այսպէս կոխան ետ զսատանայական բարձրու թ՟ին․ և բարձրացոյց զխո նարհս զօրանալ 'ի վերայ դիւացն չարութեան։ և այս հասարակաց բնութե՟ս պարգև։ Ապա առ ի՟նէ յատուկ ասէ զշնորհին առաւելութի՟ն։
54 Պաշտպանեաց ա՟ե իս՟րլի
ծառայի իւրոյ ։
Մեծ էին խնամքն ա՟յ առ ազգս որդւոցն իս՟րլի․ և առքա այսոցիկ ամենայնի

ապերախտ գտան։ Ըղ̃ւմ
ինչ մրտ̃րեն՛ւքն խնամար
կեաց • ըստ այնմ, ո՛չ այսպէ
արար ա̃մ ազգաց ա̃ր։
Եւ՛ առ այս եւս յաւելեալ
շնորհի • զի եւ ինքն առ նմ̃
եկն • եւ՛ ՚ի նոցանէ հալածե
ցաւ առնուլ մարմին։
Վ̃ որոյ ասաց, ո՛չ ուրեք
առաքեցայ, եթէ ոչ առ
ոչխարս կորուսեալս տանն
իսրայելի։ Եւ՛ առաքե
լոցն զնոյն պատուէր ետ՝
միայն առ նոսա գնալ։
Արդ՝ նա՛ այսպէս պաշտպա
նեաց։ Իսկ եթէ նք̃ զան
ձինս իւրեանց անարժանս
արարին փրկութե̃ն, անձինց
իւրեանց մեղէ եւ ո՛չ փր֊
կողին որ կամեցաւ փրկել։
Ըստ այնմ, զի՛նչ ինչ առ
նել էր այգւոյ իմոյ եւ ես
ոչ արարի նմա։ Ես 5. 4։
Արդ այս ա̃մ խնամք՝ ո
ղորմութե̃ն ա̃յ են եւ ո՛չ
մարդկ̃ն արժանաւորութե̃։
Վ̃ որոյ ասէ,
54 Յիշել զողորմութի̃
իւր։
Ողորմութ̃ ա̃մ ինչ վ̃ձա
Գ.լ՛՛ ա̃

րեցաւ։ Վ̃ զի ետես ան
կեալս զմեզ ընդ մեղօք, եւ
չէր ով բաւական յարու
ցանել. ապա ինքն ողոր
մութ̃ փութացաւ կեցու
ցանել։ Եւ այս ողորմութ̃
ո՛չ նոր ինչ սկսեալ, այլ ՚ի
սկզբանէ հաստատեալ առ
ա̃յ։ վ̃յ յիշեաց ՚ի կատա
րումն ածել։
55 Որպէս խօսեցաւ առ
հարսն մեր ընդ աբրահա
մու եւ զաւակի նորա
յաւիտեան։
Առաջին՝ առ աբրահամ.
ըստ այնմ, ՚ի զաւակի քում
օրհնեսցին ա̃մ ազգք երկ
րի։ 22. 18։ Եւ դարձեալ
ը̃ ա̃մ նախահարսն եւ մար
գարէսն. որք զայս աւե
տիս առեալ յա̃յ՝ ետուն
ազգի մարդկան. իջանել
որդւոյ նորա յերկնից եւ
տալ զյաւիտենական փր֊
կութիւնն։ Արդ զայս զոր
խօսեցաւ ընդ հարսն, որոյ
կամք են՝ դիւրին է հաւա
քել ա̃մ ուստեք զվկայու
թիւնսն։
56 Եկաց մարիամ առնմա
իբ̃ իբրե

իբրև ամիսս երիս, և դար
ձաւ 'ի տուն իւր։
Յորժամ ծանեան թէ
ո՛վ այն իցէ զոր կորու-
սեալն կրեալ ունի,
ո՛չ կամեցան թէ բնաւ
մեկնեսցի 'ի նոցանէ. այլ
բռնադատեցին այն քան
աւուրս առ իւրեանս զնա
ունել։ Իսկ իբրև եհաս
ժամ ծննդեանն եղիսաբե
թի, թոյլ ետուն գնալ։
Զի ո՛չ էր օրէն այնմ որ
զծո՛ւրն յղացեալ ունէր՝ 'ի
սպասու կալ այնմ որ ըզ
ծառայն ծնանէր։ Եւ մի՛
ոք ընդ դէմ դիցէ բանիս,
թէ և ինքն ծառայեաց բազ
մաց. ըստ այնմ, ես եմ 'ի
միջի ձերում իբրև զսպա
սաւոր։ Եւ՝ որդի մարդոյ
ո՛չ եկն պաշտօն առնուլ,
այլ պաշտել. և տալ զանձն
փրկանս փոխանակ բազ
մաց։ Սուրբ զայս գիտա-
ցէ, զի տն խոնարհիլն՝ մա
տակարարութե աղագաւ է.
և որ վս իւրիք պատճառի է՝
չէ օրէն թէ հանապազորդ
լիցի։ վասնորիկ թոյլ տան
Գ՛՛ ա

դառնալ 'ի տուն իւր։
Եւ այսչափ աւուրս կա
ցեալ առ եղիսաբեթ. 'ի
դառնալն՝ տան զնա ց յով
սէփ որում խօսեալն էր.
և նա ծանեաւ եթէ յղի է
և կամեցաւ արձակել։
Եւ ապա երևեալ հրեշ
տակն հաստատէ զարդարն
բառնալով զվատթար
կարծիսն։
57 Եւ եղիսաբեթի լը
ցան աւուրք ծնա
նելոյ. և ծնաւ որդի։
Այն պարգև և ո՛չ բնութե
ծնունդ։
58 Եւ լուան ազգատոհմք
նր լուեալ խնդացին ընդ
նմա. զի ծանեան եթէ խը
նամք տեսչութե արարչինէ։
զի մեծացոյց զողորմութի
իւր առ նա, ոչ և առ այլս
որ պատմին 'ի գիրս։ Նաև
կարի՛ մեծ քան զնոցայն.
այնու՝ զի աստ կարի ևս
յաճախեցին սքանչելիքն։
Նախ աւետիքն 'ի սրբու
թիւնն և յամենաժողով
տօնին. և հօրն լուռ լինն. և
դարձեալ արձակիլն. և
խն մամն

մանկանն ընդ Հոգւոյն
յորովայնի անդ. ընդ և
մօրն Հոգւով։ Այս ա՟մ
և որ յետ սոցին եղեն մե
կայք մեծութ՟ե պարգևացն
այ՟։ Որում ա՟մենեքին չեն
ինչ զուգական. թէպէտ
և պարգևօք ծնան։ Արդ
վ՟ն այսոցիկ ուրախանան
ընդ նմա և ազգատոհմքն
նորա ։
57 Եւ եղև առ յաւուրն
ութերորդի եկին թլել
փատել զնա։
Զոր ընկալան Հարքն
կնիք արդարութ՟ե Հաւա
տոցն, պորտ էր առ ամենե
սեան Հաստատուն կալ.
մինչև 'ի Հասանել ճշմար
տութ՟են յիւրում ժամանա
կին։ Արդ 'ի թլփատելն՝
կամեցան յանուն Հօրն կո
չել զնա զաքարիա, զի վ՟ն
ծնութ՟ե ծերութ՟են և վ՟ն
Համր գոլոյն՝ իբրև զմե
ռեալ ոք Համարէին զնա.
վ՟ն որոյ 'ի ձեռն որդւոյն
կամեցան նորոգել զանուն
նորա։
60 Իսկ եղիսաբէթ ասէ,
Ոչ ա՟

յովՀաննէս կոչեսցի։
Եւ ուստի՞ գտեր եղիսա
բէթ զանունդ զայդ։
Արդ յայտ է թէ զոր ա՟մց
Հրեշտակն առ զաքարիա,
զնոյն՝ Հոգւին յայտնեաց
և եղիսաբեթի։ Արդ վ՟ն
զի նոր էր անունս այս,
զարմացան և ասեն,
61 Չիք ոք յազգի քում
որ կոչեսցի յովՀաննէս։
Զի սովոր էին նոքա զա
նուն ազգին անմոռանալի
պաՀել՝ զայս ասացին. զի
անդիտանային զայն՝ թէ
որ զորդին շնորՀեաց ար
տաքոյ բնութեան, և զա
նուն նորա եդ արտաքոյ
ազգին։
62 Ակն արկէին Հօրն ն՟ր
թէ զի՞նչ կամիցի կոչել
զնա։
Ո՛չ Հաւանեցան բանից
մօրն. և վ՟ն այնր ակն ար
կէին Հօրն։ Եւ եղիսա
բէթ ո՛չ յամառեալ պըն
տեաց. և ո՛չ եցոյց ն՟ց թէ
Հոգւին յայտնեաց նմա. և
նոքա ակնարկէին Հօրն,
տեսանել թէ զի՞նչ կամիցի
խղ
կո

կոչել զնա։ Աստ կարծիք
են ոչ միայն համր լինիլ,
այլ և խուլ։ Ապա թէ ոչ՝
ընդէ՞ր ոչ հարցանեն, այլ
ակն արկեն։ Արդ զայս
ասացաք վասն ակնարկե
լոյն. այլ ոչ թէ հաստատե
ցաք ստուգուե͞։
63 Խնդրեաց տախտակ.
գրեաց և ասէ, յովհան
նէս է անուն դորա։
Զի նշանացի զանունն
ցուցանել ոչ ունէր, որով
հնար էր՝ եցոյց. 'ի ձեռն գը
րոյ բարբառեցաւ։
64 Արդ իբրև գրեաց զա
նունն, առժամայն արձա
կեցաւ կապանք լեզուին։
Ընթեռլի է այս. ոչ ապա
քէն ասաց նմա հրեշտակն,
մի՛ կարասցես խօսիլ մինչև
յօրն յորում այդ լինիցի.
Եւ զի՞արդ ոչ 'ի ժամու ծը
նընդեանն, այլ՝ յանունա
դրութեն արձակեալ լինի
'ի կապանաց անտի։ և զինչ
մերս իցէ մտածութիւն,
մերձ այսոցիկ դիցուք ըզ
լուծանելոյն բան. որով
ճշմարտեալէ մերս խնդիր

'ի խորհրդոյն։ Արդ՝ անց
նմա ոչ միայն վասն ծնըն
դեանն, այլ և զանուն ման
կանն. և նա յերկբայս ե
ղեալ ասաց, թէ՞ գիտացից
զայդ։ Վս այնորիկ եդ փա
կանս բերանոյն մի՛ բնաւ
այլ ինչ խօսիլ մինչև խօ
սեսցի զանուն մանկանն։
Դարձեալ՝ զվայելուչն ընտ
րեաց ժամանակ այսոցիկ
հրաշից։ Զի ժամ ծնա
նելոյն աղաղակ շփոթի էր
և վտանգ երկանց և ժո
ղով կանանց։ Վս որոյ պա
հեաց զայս՝ յաւուր՝ յո
րում էր նոցա տօն ուրա
խութե վս թլփատութեն
և անուանադրութեանն.
ուր էր և ժողով բազմու
թեանն։ Եւ այս ևս յա
ւելուած սքանչելեաց,
նախ գրել 'ի տախտակի և
ապա արձակիլ լեզուին։
Իսկ նա սկսաւ գոհանալ
զայ և օրհնել զնա յաղագս
մեծամեծացն և անբաւ
խնամոցն որ առնա ցուցաւ։
Վս այնորիկ և ամէն հիա
ցան մեծաւ զարմանալեօք

ինէ և

65 և անկաւ ահ 'ի վերայ
ամցն որք լսէին զայս։
Քանզի նշանաց և նոր
և չքնաղ իրաց այսպիսիս
բնաւորեալ է զօրութի,
զի ըմբռնմամբ յինքն ձր
գէ զամ միտս յորում գոյ
իմաստութի։ Այլ ոչ միայն
երկեան որք լուանն, այլ
և զհամբաւն ամ ուրեք
լսելի առնէին։
66 Եւ եդին ամենեքեան
որք լսէինն 'ի սիրտս իւր
եանց և ասէին, զինչ լինի
ցի մանուկս այս։
Եդին ասէ 'ի մըտի. այս
ինքն մտախոհ եղեն և
սկսան քննել. վս զի ոչ
լուան և ոչ տեսին այսպի
օրինակաւ մանուկ ծնել։
Զի ըղ լեզու հօրն կա
պեաց յղանալովն. և արձա
կեաց ծննդեամբն։
Եւ ձեռն տն էր ը նմա։
Այսինքն խնամք տես
չութեն։ Այլ վս հոգւոյն
ասէ ձեռն. քանզի և տրն՝
մատն այ կոչեաց զնա։
67 Եւ զաքարիա հայր նր
լցաւ հոգւով սբվ.

Գ՛՛ ա

մարգարէացաւ և ասէ։
Ըստ սակաւ սակաւ յոյժ
մատուցեալ մեծանան զօ
րութիքն. զի ոչ միայն կա
պեալ լեզուն արձակի,
այլ և հոգւով սբվ լցեալ
լինի։ Սկսանի մրգրեանալ
և թարգմանել զխորհուրդ
մարգարէիցն։ Քանզի
եկն լրումն ժամանակին,
յորում պարտ էր զի կա
տարեսցին բանք մարգա
րէութեան նցա։ Եւ արդ՝
սկսանի ասել։
68 Օրհնեալ տր ած իէլի
Գեղեցկագոյնս դնէ զըս
կիզբն բանին. վս զի այնէ
պատշաճ, 'ի գոհանալոյ և
յօրհնութեանց սկսանիլ.
քզի 'ի վր մեծամեծացն այ
շնորհակալ լինել և փառա
տալ՝ օրէնք են արանց բա
րեաց։ Իսկ՝ իէլի ասել ած՝
քանզի յայնմ ժամու չև էր
ծանուցեալ հեթանոսաց։
68 Զի յայց ել և արար
փրկութի ժողովրդեան
իւրոյ։
Իւր ժողովուրդ անուա
նէ զհաւատացեալս որք

Գ. իը 'ի

'ի հրէից և 'ի հեթանոսաց
ընտրեցան. որոց այցելու՟ն
ն՟ր եղև փրկութիւն.

Իսկ որք յա՟ծային խնա-
մակալութ՟է անտի ոչ ինչ
շահեցան, նոքա անձամբ
զանձինս օտարացուցին
չլինել ժողովուրդ, և ան
բաժ մնալ 'ի շնորհաց հո
գւոյն.

69 Յարոյց մեզ եղջիւր
փրկութ՟ե 'ի տանէ
դաւ՟թի.

Եղջիւր փրկութ՟ե՝ նոյն
նա ինքն, 'ի ձեռն որոյ
փրկեցան ամենեքեան որ
պարտապան էին առաջին
դատապարտութեանն.
Իսկ՝ եղջիւր ասել, օրինա
կաւ՟ վարի առ բանն. ք՟զի
եղջիւր զաւ՟արակի՝ ամ-
րութի է անկոտ՟ելի զէն
փրկութ՟ե որով մարտնչի ը՟դ
գազանս. Նորդ այսպէս
և յս՟ եղջիւր 'ի զաւ՟ակէ
դաւ՟թի. զօրութ՟ի անկելոցս
մեզ. և զէն, որով վառե-
ցաք կալ ը՟դ դէմ հնարից
սատ՟այի և հերքել զայսան
չարութ՟ե. Նորդ զայս պա

Գ՟՟ ա՟

տերազմ նախ ինքն վանել՝
ետ մեզ զէն փրկութ՟ի.
և ապա զօրացոյց և ըղոր
կարս զմեզ՝ նովին զինու
կալ 'ի հաստատու՟ն և ու
նել անկողոպտելի զփրկու
թիւնն զոր ընկալաք.
Նորդ՝ զայս փրկութեան
եղջիւր ասէ յարոյց 'ի տա
նէ դաւ՟թի ծառ՟յի իւրոյ.
յայտ արարեալ թէ աւ՟ե
տիքն որ յաբրահամ 'ի դա
ւ՟իթ հաստատեցաւ՟, այսօր
եկն և լցաւ՟. Զի որ
ընտրեաց զդաւ՟իթ ծառայ
իւր և ընկալաւ՟ զնա 'ի հօ
տէ խաշանց և կացոյց ա-
ռաջնորդ իէլի, նա ինքն
յանձն առնու զգենուլ
մարմին 'ի նմին արմատոյ.
և եղև մեզ եղջիւր փրկ
կութ՟ե 'ի տանէ դաւ՟թի
ծառայի իւրոյ.

70 Որպ՟ խօսեցաւ՟ բերա
նօք սրբոցն որք յաւ՟իտե
նից մր՟գրէք ն՟ր էին.

Յայտ առնէ զմեծութ՟ի
շնորհին. զի խորհուրդ
էր անքննելի առ այ՟ ծած
կեալ. և վս՟ նորին զմար

Պ իթ դա

գարէսն հրաշագոյց և զա
մենեսեան զնո՟ վկայս կա
ցոյց։ Ո՟չ խօսեցան նոքա
վս՟ արհորէնութեան նր՟՝
եկն էած 'ի կատարումն,
արդարացոյց ղեանս ծա
ռայից իւրոց։ Ա՞յլ եթէ
զինչ խօսեցան ամենեքեան
նք՟, երկայնք են և ընդ
արձակք. և որում կամք
են խօսիլ վս՟ նց՟ և տալ
զվկայութիւն լսողաց,
յայտնիք են ահա որպ՟ և
տարածեալ են 'ի գիրս
բանք նց՟։

71 Փրկութի 'ի թշնամեաց
մերոց, և 'ի ձեռաց ամ՟ ա
տելեաց մերոց։

Այս մարգարէիցն յառա
ջագոյն հանդիսանալն վս՟
մեծի փրկութեան այսորիկ՝
զառաւելութի շնորհին
յայտ առնեն. զի ո՛չ 'ի մար
գարէից ոք և ո՛չ 'ի հրեշ
տակաց եղև միջնորդ այ
պիսի փրկութե. այլ ինքն
կամեցաւ միջնորդ լինիլ
և կեցուցանել զմեզ։
Ըստ այսմ, ո՛չ պատգամա
ւոր ոք և ո՛չ հրեշտակ,
այլ ինքնին տր՟ եկեաց և
փրկեաց զմեզ։ Ես 63. 9։
Դարձեալ առ այս՝ զի ո՛չ
մարմնական է փրկութիս,
և ո՛չ մարմնական ինչ նե
ղութի և վիշտ յորմէ ա
զատեաց. այլ հոգևոր ծա
ռայութի և 'ի սատանայէ
գերեալք։ և չէր ոք որ ա
զատէր։ Մինչև ինքն
յանձն էառ մարդ լինիլ.
և իւրով արեամբն փըր
կեաց. և յանիծիցն դատա
պարտութենէ ազատեաց։
Ատելիս և թշնամիս՝ ըզ
դևսն ասէ. քանզի չիք ոք
բնաւ ատելի մեր և թըշ
նամի մերումն փրկութե
իբրև զդևս։ և վս՟ այսոցիկ
բանք ընդարձակք են որոց
կամք են խօսիլ։

72 Առնել ողորմութիւն
ընդ հարսն մեր. և յիշել
զուխտն իւր սբ՟։

Մինչ 'ի գթութէ և 'ի
խնամոց ողորմութեն այ
վճարեցաւ. քանզի չումի
այլ ոք ինչ ցուցանել պատ
ճառս այսքան խնամոց,
բայց միայն զքաղցրութի

կամացն ոչ։ Ընդդնել սուտ
ուղղմութի առ հարսն։
Ցոյց Թէ և նոքա կարօտ
էին այսոցիկ խնամոց. զի
Թէպէտ և ոչք էին, սակայն
դատակնիք պարտեացն ա-
դամայ 'ի վեր ամենեցուն
հաստատեալ կայր։ Եւ
ոչ միայն կենդանեաց հա-
ճատացելոց եղև փրկութի
մարդանալն ոչ և մեռա-
նելն, այլ և այնոցիկ որոց
յայտնեաց հոգին, և լուսան
'ի մարգարէիցն և հաւա-
տացին գալստեան նորա։
Արիւն նո որ հեղաւ վա
աշխարհի փրկութե՝ ազա-
տեաց և զնա։ Արդ զայս
կատարեալ փրկութի՝ յա-
ւիտենական ուխտեաց առ
հարսն. և յիշեաց՝ այն որ
ոչ երբէք մոռանայ. վա
յիշուում ժմնկերին փութա-
ցաւ և կատարեաց։
73. Եւ երդումն զոր երդ-
ուաւ աբրահամու հօր
մերոյ։
Կարի մեծագոյն տեսչու-
Թե յայս առնէ զէսոր
հաւրդս զայս. զի ոչ միայն
Ուլ՛՛ ած

խոստումն է այս առ հարսն՝
այլ և երդումն. որ կարի
զարմանալի է Թէ ած երդ-
նուցու։ Նա՛ ո՛ւր արդեօք
երդուաւ. ահա յայտ է.
Եւ իբրև խնդրեաց ըզ
իսահակ պատարագ, և նա
փութացաւ մատուցանել
զնա յօժարութե սրտի,
'ի նմին ժամու առաց ած,
յանձն իմ երդուեայ ասէ.
մեծացուցից զքեզ և բազ-
մացուցից. և 'ի զաւակի
քում օրհնեսցին ամ ազգք
երկրի։ Ծնն 22. 16.
Սաստիկ երդումնս այս
լցաւ. զի յայտնեցաւ այն
յորմէ օրհնեցան ամ ազգք.
և էլից զօրհնակն որ առ
իսահակ ցուցաւ. և իւրով
պատարագաւ արար փր-
կութիւն աշխարհի։
Արդ զայս փրկութի ա-
նիմք մեք,
74 Առանց երկիւղի 'ի
Թշնամեաց անտի։
Եւ որք զանձինս արժա-
նիս փրկութե արարին,
նոքա ոչ երկնչէին 'ի դի-
ւաց. այլ դևքն մանաւանդ
ծա զար

զարհուրին 'ի նոցանէ։
Իբրև կատարեաց զբանն
որ ինչ ա՟ծային տեսչութեն
էր, ապա մերձ դնէ և ըղ
մերն զոր պարտ էր մեզ
նմա 'ի ներքս բերել։
75 Պաշտել առ՟ զնա սըր
բութ՟ և արդարութ՟ ։
Մ'ինչ ընդ մեղօք վաճառ
ուեալ էաք և չէր ոք ան
ձին փրկութե բաւական,
նա ինքն յայտնեաց զանձն.
ուսոյց զհաւատս ուղիղս.
արդարացոյց 'ի մեղաց ։
Իսկ մերն է պաշտել զնա
անարատ մտածութբ. պա
հել և զսրբութին և զար
դարութիւնն անախտ և
առանց չարին այլայլութե։
Զի որք զայս շնորհք ըն
կալան և ապականեցին զմե
ղօք, վայրապար է նց մաքն
քի։ Որդ՝ զի մի այս լիցի
պարտ է մեզ մեծաւ զգու
շութ պաշտել զնա սրբութ
և արդարութ առաջի նր։
Ոյախինքն այնպէս ոչ նա
տեսանէ. որ և զծածուկսն
քննէ։ Եւ ոչ այժմ միայն
առէ զգուշալի, այլ և զա

Կալ տ՟

մենայն աւուրս կենաց մե
րոց։ զի ոչ եթէ մասամբ
ինչ խնդրի մաքրութին
կամ աւուրբք ինչ. այլ
կատարել և անթերի սըր
բութ. և զամ աւուրս մեր
վաստակիլ առաքինութբ
և մի' թուլանալ։ Կատա
րել զհաստարակաց մեր ա
մենեցուն զփրկութե բանս
վկայութբ մարգարէիցն՝
դարձուցանէ առ այն ինչ
ծնեալ մանուկն յովհան
նէս. սպասաւոր զնա ցու
ցեալ այս խորհրդոյ փըր
կութե, յասելն,
76 Եւ դու մանուկ մար
գարէ բարձրելոյն կո
չեսցիս։
Որ ինչ հօր սեպհականէ
պատիւ և անուն, զնոյն
և որդւոյ յոյժ ա՟ծաշունչ
գիրս է տեսանել։ Որդ
սակաւ ինչ յառաջ քան զայս՝
գաբրիէլի խօսեցեալ ընդ
կուսին առէ վս տն մերոյ,
որդի բարձրելոյն կոչեսցի։
Եւ աստ զաքարիա հօ
գւով զնոյն ինքն զնա կոչէ
բարձրեալ, և զյովհաննէս

ծբ մար

մարգարէ նր։ ըստ որում
և առաջին մարգարէքն՚ի
հօր անուն կոչեցել էին։
Արդ զայս եդաք, ո՛չ է
թէ իցէ ինչ հօր որ ոչ իցէ
որդւոյ, կամ որդւոյ՝ որ ո՛չ
իցէ հօր։ Այլ վասնզի
որք ընծանեն, և զնուաղն՝
որդւոյ շնորհեն։ Իսկ մեզ
ամ ինչ մի է միում ածու
թեն։ Վն որոյ զաքարիա
մինչ մարգարէ քն կոչեաց
զորդին իւր, ցուցանէ և
զգործս պաշտօնութեն
նորա։
76 Գնասցես առաջի
երեսաց տն պատրաստել
զճանապարհս նր։
Մեծ է պատիւ մարգա
րէիս այսորիկ, այսպէս
մերձակայ լինել տն իւրոյ.
ամ նորա յառաջ երթալ՝
և քն զկնի գալ։ Եւ նա
պատրաստէ զոգիս մարդ
կան մաքուր և կազմ ճա
նապարհ մտից նր։
77 Տալ գիտուն փրկուե
ժողովրդեան նր։
Արդ՝ եկն յովհաննէս յա
ռաջեալ իբրև փեսաւէր
Իւր տն
քան զփեսայ. զի ուսուս
ցէ հարսինն բառնալ ըզ
որգեղութին և պայծառ
զարդու զարդարիլ. զի
ցանկալի լիցի փեսային։
Եւ զինչ իցէ այս գեղեց
կուն։ Բառնալ զոգեղու
թին, որ է անհաւատութի։
Տալ զգիտութի փրկուե։
Որ է ճշմարտութեն յայտ
նութիւն, և նոյն՝ փրկու
թեան պատճառ։
Եւ փրկութիւն ո՛չ եթէ
մարմնական, այլ հոգևոր՝
՚ի կորատակին մեղաց անտի։
Վյն ասէ,
77 Ի թողութի մեղաց։
Եւ այս ո՛չ ըստ մերում
նպաստ լինելոյ, այլ՝
78 Վն գթութեց ողոր
մութեցն այ մերոյ։
Ամ ուստեք զայս ուսա
նիմք պատճառ փրկու
թե մերոյ. զի վն սիրելոյն
զմեզ՝ ՚ի թշուառութեան
զմեզ տեսեալ, թափեաց
զինքն. և զմերս առնլով
զբնութիւն, կանգնեաց
զմեզ։
78 Որով այց արար առ

մեզ արեգակն ՚ի բար
ձանց։

Այց արար կորուսելոցս։ Այն որ մարդ երևեցաւ ՚ի կնոջէ ծնեալ, նոյն ըստ ածութեն արեգակն է ՚ի բարձանց ծագեալ։

79 Երևեալ որոց ՚ի խա
ւարի և ՚ի ստուերս մա
հու նստէին։

Զմեղս և զանգիտութ͞ն խաւար՝ և զմ͞ն լոյս ՚ի հօրէ ծագել փարատիչ խաւարի՝ ՚ի մարգ͞րեկից անուն և յաւետարանչացն մ͞եզ յաճախապէս լուաք։

Ըստ եսայեայ, 9. 1, երկիր զաբողոնի և երկիր նեփթաղիմայ գալիլեա հեթանոսաց։ Ժողովուրդ որ նըստէիք ՚ի խաւարի՝ տեսիք զլոյս մեծ։

Արդ զայս ա͞նց եսայիաս. և աստ զաքարիաս. որ կարէ կշռեալ միաբանի մարգարէին բանից։ Զի յասելն՝ ծագեաց արեգակն ՚ի բարձանց. երևեալ որոց ՚ի խաւարի նստէին և ՚ի ստուերս մահու, Այն է զոր մարգարէն ասաց, որ նստէիք ՚ի խաւարի՝ տեսիք զլոյս մեծ։ Ա՛յ՝ որ բնակեալդ էք յաշխարհէն և ՚ի ստուերս մահու՝ լոյս ծագեսցի առ ձեզ։ Ա՛յ դրձը լուսաւորեաց եկն զի հասեալ է լոյս քո. և ՚ի քեզ տ͞ր յայտնեսցի. և փառք նորա ՚ի քեզ երևեսցին։
Եսայի 60. 1. 2։

Իսկ աւետարանիչն, լոյս եկն յաշխարհ ասէ և մարդիկ սիրեցին զխաւար առաւել ք͞ն զլոյս։ յոհ 3. 19

Արդ այսպիսիս բազումս ունիմք ժողովել ՚ի գրոց։ Ըստ որում և աստ լոյս ասէ զնա երևեալ որ նստէաք ՚ի խաւարի։

79 Ուղղել զոտս մեր ՚ի
ճանապարհս խաղաղութեն

Ա՛յ զինչ ճանապարհ խաղաղութեն իցէ։ Ընթացք առաքինութեն։ Որ խաղաղութի առնէ մեզ յաստ կոյս կողմանէ։ Ոպ է և ճանապարհ չարաց, որ է թշնամութիւն ընդ այ։ Ըստ այնմ, երագ են ոտք

նց՟ հեղուլ զարիւն։ Բե
կումն և Թշուառութ՟ի ՚ի
ճանապարհս նոցա. և զճա
նապարհն խաղաղութեան
ոչ ծանեան։ Եսայի 59. 7։

Արդ՝ եկեալ հաստիչն մեր՝
զթիւրեալ ոտս մեր ուղ
ղեաց ՚ի ճանապարհս ար
դարութե՟։

80 Եւ մանուկն աճէր և
զօրանայր հոգւով։

Ամ՟ ինչ յովհաննու ՚ի հո
գւոյն խնամակալութենէ
ուղղեալ լինի. զի լցոյց
զնա յորովայնի. և այլ ոչ
ևս էլէք եթող զնա. այլ
ամենայնիւ և ամ՟ ուրեք
խնամակալու և պաշտպան
էր նմա։

80 Եւ էր նա յանապատ
մինչև յօր երևելոյ
նր՟ իէլի։

Ասի յոմանց թէ՝ վասն
մանկակոտոր լինելոյն
հերովդի՝ փախուցին զնա
յանապատ։ Եւ չէին սոքա
տարադէպ ինչ կարծիք.
զի յայտնի էր ամենեցուն
սքանչելեօք յղութին և
ծնունդն նր՟։ և ամենայն
ուրեք վս՟ նորին խօսէին
և ասէին, զի՞նչ լինիցի մա
նուկս այս։ և չէր հեռի
ինչ ժամանակաւ ծնեալ.
այլ առժամայն։ Եւ հե
րովդէս յայնքան մոլութիս
եկեալ՝ զի հրաման ետ կո
տորել և զայնոսիկ որոց ՚ի
ծնանիլն և ոչ մի ինչ ցու
ցաւ նշան։ Իսկ նա այն
պիսի սքանչելեօք ծնեալ
և համբաւեալ, ՚ի դէպ իսկ
էր հերովդէի զայնպիսին
խնդրել։ Վասն որոյ ըստ
որում յս՟ խօսս առեալ
իջանէ յեգիպտոս, այնպէս
և զյովհաննէս Թաքուցին
յանապատ. մինչև կատա
րեցաւ չափ աւուրց, և
եկն եհաս ժամանակն ըն
նուլ զպաշտաւորութիւն
իւր։ Այնուհետև է
րևեցաւ նա իսրայէլի
իբրև հրեշտակ
ոք յերկնից
իջեալ։

*Գլուխ Բնաբանին, Բ։
Համար 52։

1 Ե՛ եղեւ ընդ ա-
ւուրսն ը՟ այնո
սիկ, ել հրաման
յօգոստոս կայսերէ աշ
խարհագիր առնել ը՟ ամ՟
տիեզերս։

Ամ՟ նախախնամութե՟ն ամ՟
ինչ ըստ պատշաճի ամ՟
ուրեք վճարեալ լինէր․
վ՟ս շարժեաց զօգոստոս
կայսրն սպասաւոր լինել
ա՟ծային նորա ծննդեանն
'ի ձեռն աշխարհագրին։
Ըստ որում և զպա՛րսս ձր
գեաց էած յերկրպագու
թիւն 'ի ձեռն աստեղն որ
ցուցաւ նց՟․ զի ամ՟ արա
րածք իմաստին ընծայա
բերք լինիցին նորա ծննդ
եանն։ Այսպ՟ ցուցեալ
լինի պատիւ մեծի խորհր
դոյն, յորժամ հրեշտակք
և մարդիկ և լուսաւորք
երկնից իմաստին պատուեն
և ընծայաբերք լինին
նմա։

2 Այս առաջին աշ՟գիր
եղեւ 'ի դատաւորութե՟ն
ասորւոց կիւրենեայ։
Առաջին ասէ այս եղեւ
աշխարհագիր․ վ՟ս զի ա
ռաջին սա աշխարհակալ
ցուցաւ 'ի հռովմայեցւոց
անտի։ Եւ ամ՟ ինչ ըստ
բարբառոյ մարգարէիցն
լինոյր։ Վասն զի ծնեալ
որդին որ էառ զհեթանոս
'ի ժառանգութի՟, պա՛րտ էր
գաւազանաւս այսու եր
կաթեաւ հովուել զնս՟։
Վ՟ս այնորիկ մեծացուցա
նէ ձգէ զիշխութի՟ գաւա
զանիս այսորիկ ը՟ ամենայն
տիեզերս․ զի և յասորիս
կացուցին դատաւորս․ և
յայտ է թէ ընդ նց՟ իշխա
նութեամբն անկեալ էին։
Յայս հայի խորհուրդ և
այն․ զի փոյթ եղեւ աւե
տարանչին գրել, 'ի դատա
ւորութեանն ասորւոց
կիւրենեայ։

3 Երթային ամ՟ ամեքեան
մտանել յաշխարհա
գիրն յիւրաքանչիւր քա
ղաքէ։

Մ՟ զի ՚ի վ՟ր ամենեցուն
եղեալ էր այս արքունի
հրաման գրել ՚ի դպրու-
թ՟իս մատենից նց՟ զեւրա-
քանչիւրոք յազգէն և ՚ի
գա՟առէն անվրէպ նշա-
նակեալ:

4 Ել և յովսէփ ՚ի գա-
լիլեէ ՚ի քաղաքէ նա-
զարեթէ ՚ի հրէաստան ՚ի
քաղաք դա՟թի որ կոչի
բեթլեհէմ. վասն լինելոյ
նորա ՚ի տանէ և յազգէ
դա՟թի:

Շնորհ.ք հոգւոյն զա՟մ
ինչ ա՟ծ պատշաճի ուղղեաց
լինել. վ՟ս խափէ և բանայ
ըղ մարգարէիցն բանս որ
վ՟ս նր՟ ՚ի գիրս հաստատեալ
կայր: Արդ՝ արար զի լի-
նիցի մօրն բնակութ՟ի ՚ի
նազարեթ, և ծ՟ադրա՟ն-
ածիցի ՚ի բեթլեհէմ. և
յետ դառնալոյն յեգիպ-
տոսէ՛ բնակեսցի ՚ի նազա-
րեթ: և այսպ՟ էլից զբանս
մարգ՟րէիցն: Ծնանելով
՚ի բեթլեհէմ, միքիայ մար-
գարէութիւնն հաստատի
որ ասացն, Ե. 2, և դու

բեթլեհէմ երկիր հրէաս-
տանի՝ չէս կրտսեր յիշ-
խանս յուդայ. ՚ի քէն ել-
ցէ ինձ հովիւ՟ և առաջ-
նորդ ժողովրդեան իմոյ:
Իսկ ՚ի նազարեթ անեալ՝
միւս գիրն ըստ որ ասէ,
նազօրեցի կոչեսցի:
Արդ՝ հրէայքն եթէ ՚ի
բեթլեհէմէ՛ (ուստի դա-
՟ւիթն էր) գալոց է ք՟ս՝ գի-
տէին. բայց այն թէ նազօ-
րեցի կոչեսցի՝ ծածկեց՟ն
՚ի նոցանէ: Այ՟ ասէին,
՚ի գալիլեէ մարգարէ ո՛չ
յառնէ: Այլ ք՟ս զամե-
նայն անսխալ կատարեաց:
Գնայ յովսէփ ՚ի հրէաստան
՚ի հայրենի գա՟առն իւր
որդի դա՟թի գոլով, և
ածէ ընդ իւր զմարիամ
՚ի գիւղն դա՟թի. քանզի
էր և նա դուստր դա՟թի.
զի այսպ՟ ՚ի տանն դա՟թի
ծնեալ լինի որդին դա՟թի
ըստ մարմնոյ:

5 Այ՟ գրէ ա՟ետարա-
նիչն ո՛չ զյովսէփ միայն.կ
եկեալ, այլ՝ ‖ մարիամա՟
հանդերձ. որ էր խօսեալ

նմա․ և էր յղի։

Տակաւին ևս խօսեալ
ասէ․ նա և միշտ խօսեալ․
և՛ի հրեշտակէ անտի իբրև
սպասաւոր կարգեալ։

6 Եւ ՛ի հասանել նորա
անդր, լցան աւուրք
ծնանելոյ նորա։

7 Եւ ծնաւ զորդին իւր
զանդրանիկ։

Զափեցան իւր աւուրս
ծնանելոյ օրինօք բնու
թեն․ վն զի այսպէս հաճե
ցաւ՝ երբեմն լուծանել
զչափ բնութեն, և երբեմն
վարել նովաւ։ Եւ այս
յիրաւի․ վն զի ած էր որ
երևեցաւն մարդ, պա՛րտ
էր զի զմարդկայինս և
զածայինս ցուցցէ յատկա
բար։ Զի ՛ի կնոջէ ծնա
նելն՝ մարդոյ էր․ իսկ ՛ի
կուսէ՝ այ յատուկ։
Որդ այսպիսիքեն ամ որ
նօրինակինքն․ լի են խոնար
հագունիւքն և բարձրա
գունիւքն․ վն զի ած էր
միացեալ ՛ի մարմնի։

7 Պատեաց ասէ զնա ՛ի
խանձարուրս և եդ ՛ի մը

Ղկ՛՛ ա

տուրս․ զի ո՛չ գոյր նոցա տե
ղի իջևանի։

Պատի ՛ի խանձարուրս նո
րոգ ծնեալ մանուկն՝ որ է
հին աւուրցն այ անժամա
նակ ծնունդ։ Որդ՝ այսպէս
փոքրկացոյց զանձն անշըը
քացեալ, զի համարձակ լի
ցուք մերձենալ առ նա․
ընտրէ՛ զխոնարհութիւնն
ընդէմ առաջին բարձրու
թեանն որով կորուսաք
զփառսն։ Ընու ըղ ցան
կութի մօրն՝ առաջնոյ․
այնմ որ ցանկացաւ ած ա
նալ և ժառանգեաց զա
նէծս և զցաւս երկանց։
Որդ ինքն յանձն առնու
ծնանիլ ՛ի զաւակէ նորա․
տալով նմա զայն որում
ցանկացաւ։ Եւ զի հաւա
տաց օձին՝ վրիպեալ գը
տաւ․ իսկ աստ ամ ինչ յա
ռաջինն դառնայ կարգս։
Բանզի ծնեալն մանուկ
և եդեալն ՛ի մսուր, չափով
իւրոյ խոնարհութեն էած
անցոյց զմեզ յիւր բարձ
րութին։

7 Եդ ասէ զնա ՛ի մսուր,

Ծը զի

զի ո՛չ գոյր նոցա տեղի
իջեւանի:
Թէպէտ և մ՟ծ աշխարհա
գրին չգոյր տեղի. զի բա
զումք ժողովեալ էին. և
նոքա 'ի յայր անդր գնա
ցին օթել որ էր արտաքոյ
շինին, Սակայն և այս մ՟ծ
այրին կամօքն ուղղեալ լի
նէր. զի մի՛ ոք 'ի մարդկանէ
մերձակայ և տեսօղ և մը
կայ լիցի անձառելի ծնըն
դեանն: Նորին աղագաւ
և զժամն գիշե՛ր ընտրեաց:
և ծնաւ առանց ցաւոց.
որ յղացաւ առանց սեր
ման. և եկաց անխախտե
լի կնիք կուսութեան:
Վ՝կայէ մօրն կուսութե
յեա ծննդեանն՝ գերեզ
մանին փակեալ յորմէ ել.
և դրունքն փակեալ ընդ
որ եմուտ: Արդ մ՟ծ տան
ո՛չ լինելոյ և անպատշաճ
ժամուն և օտարութեան՝
'ի դէպ էր տխրել մօրն և
յողխեփու: Վ՝որոյ բառ
նայ զայս տրտմութի լու
սոյն ծագմամբ և հրեշ
տակացն երեւմամբ. և մն

գուցն ընծայաբերութե
յերկրպագութի: Յաղագս
որոյ 'ի նոյն յարեալ աւե
տարանիչն, ասէ:
8 Եւ հովիւք էին 'ի տե
ղւոջն յայնմիկ բա
ցօթեայք. որք պահէին
զպահպանութիւն հօտից
իւրեանց: 9 Եւ հրեշտակ
տ՟ն երեւեցաւ ն՟ց, և փառք
տ՟ն ծագեցին առ ն՟ս. և եր
կեան յերկիւղ մ՟ծ:
Մ՝եկուսացոյց զանձն 'ի
բազմաց 'ի ժամանակի ծը
նընդեանն. և անյայտեալ
անհաքացոյց զանձն: Իսկ
հովուացն կամեցաւ սքան
չելեօք յայտնել զինքն:
Արդ զայս օրինակ անձառ
և անքննելի խորոյ իմաս
տութեն տ՟մ ուրեք առնէ.
ըստ որում և զյարութեն
զսքանչելիսն ծածկեաց 'ի
բազմաց և յայտնեաց որոց
կամեցաւ: Ը՝ստ նմին և
աստ՝ ո՛չ միայն՝ զծնանիլն
ծածկէ որ և կարի պատ
շաճ էր, այլ և զսքանչելիսն
ծածկեաց 'ի բազմաց և
յայտնեաց հովուացն.

Գ.լ″ ա՟ Ծթ զն՟ս

Զնս՟ միայն հաճեցաւ
մերձակայ և տեսող լինել
սքանչելեացն։ Թերևս՝
զի պարզամիտք էին և ա-
ռանց նենգութե՟։ Աստի
և հրեշտակ տն՟ երևեալ
տայր նց՟ աւետիս. և փառք
տն՟ ծագեաց առ նս՟։
Եւ զի՞նչ իջեն փառք տն՟.
փայլեան լուսոյն որ յայտ-
նեաց զփառս ածութե՟ն
այնմիկ որ խանձարրօք պա-
տեալ դնէր 'ի մսուր։
Եւ թէ՝ սաստիկ պայծա-
ռութի՟ լուսոյ երևեալ
հովուացն՝ եցոյց որ անցն,
լոյս էր որ շուրջ փայլա-
տակեաց ըզ հովուօքն.
յորժմ՟ անժամանակ լոյսն
ը՟ ժամանակէիս խառնէր։
Արդ վասն ժամուն զի
գիշեր էր, և լուսոյն ծա-
գումն զի սաստիկ, յայ-
մանէ երկեան հովիւքն
յերկիւղ մեծ։
10 Եւ ասէ ցնս՟ հրշտկն,
մի՛ երկնչիք։
«Ե՛ամս զերկիւղն բառնայ
հանդարտ ձայնիւ. ը՟րում
առ կոյսն և զաքարիա։
Գւ՛՛լ տ՟

Զի մի՛ յերկիւղէն պա-
կուցեալք մոռասցին զըս-
քանչելիսն, և զբանսն բը-
նաւ՝ չլինիցին բաւական
'ի միտ առնուլ, և ո՛չ հա-
մարձակիլ գնալ տեսանել
զնա. որոյ վս՟ այս սքանչե-
լիք ցուցան։ Այլ զի հա-
մարձակ լինիցին 'ի միտ
առնուլ զասացեալսն, և
տեսօղս և վկայ լինիցին
զարմանալեացն։
10 Ասէ, մի՛ երկնչիք. զի
ահաւասիկ աւետարանեմ ձեզ
ուրախութի՟ մեծ։
Արդարև ուրախութի՟
մեծ. զի որքան եղեալ
հաստատեցան մրդկն՟ ազգ-
այսպիսի մեծ և անքննելի
խնամք ա՟յ առ մարդիկ՝ բը-
նաւ՝ երբէք ո՛չ ցուցաւ։
Սոյ՟ կարի յոյժ անցանէ
առաւելու՟թի պարգևացն
զչափ մարդկան արժանա-
ւորութե՟։ Նա զի և բա-
զումք առ այս հայելով՝
յանհաւատութի՟ ընկղմե-
ցան. վասն զի զի՞նչ քան
զայս մեծութիւն շնորհի
և մեծասքանչ խորհուրդ՝

եթէ ամենեցուն արարիչն
և որ 'ի ձեռին ունի զա՛մ՝
նա մարդկօրէն 'ի ծնունդ-
եկեալ՝ տղայ դնի 'ի մսուր։
Այնչափ ցուցել առ մեզ
խնամս բարերարութե՛,
մինչև զիւրն ը՛ մերս միա
ւորեալ բնութի. և ծառայ
որ ա՛մցուն տ՛րն՝ լինել և
կոչել։ Արդ՝ զայս օրինակ
մարդանալոյ յանձն առ-
նու, զի զառաջին տրտմու-
թի՛ն մեր որ 'ի մեղացն կոր
ծանմանէ՝ բարձցէ. և զա
ռաջինն մեր զփառսն և
զուրախութի՛ն դարձեալ
տացէ։ Յաղագս որոյ ասէ
հրշտկն առ հովի՛սն։
10 Աւետիս տամ ձեզ մե
ծի ուրախու՛ որ եղիցի
ամենայն ժողովրդեանն։
Այսինքն ա՛մ մարդկան։
11 Զի ծնաւ ձեզ այսօր
փրկիչ. որ է օծեալ տ՛ր 'ի
քաղաքի դաւթի։
Այս բան աւետեաց որ
ասացաւ 'ի հրշտկէ անտի
առ հովի՛սն, ո՛չ միայն զա
ւետեացն լնու ըղ չափ,
այլ և զա՛մ ասացեալ մար
Գ.՛՛ ա՛

գարէիցն բանս որ յառաջ
գուշակեցին զնա՝ յայտ
նեն հովուացն։ Վ՛ն զի
յասելն, ծնաւ ձեզ փր
կիչ որ է օծեալ տ՛ր 'ի քա
ղաքի դաւթի. ըղ սոսա
յորժամ յեղու ոք յայլ
լեզուս, յայտնի ցուցանեն
եթէ լցեալ են մրգրէիցն
բանք։ Եւ արդ՝ է ը՛ այլ
լեզուաց այսպէս, Ծնաւ
ձեզ այսօր յս՛, որ է տ՛ր ք՛ս
'ի քաղաքի դաւթի։ Ահա
ճշմարտեալ են բանք մար
գարէիցն որ անուանեցին
զնա յս՛ ք՛ս և տ՛ր ա՛մցուն։
Եւ թէ՝ ծնանիցի 'ի քաղա
քի դաւթի. այս է 'ի բեթ
լեհեմ ուստի դաւիթն էր։
Թ. 4. 2։ Եւ այսպս էլից
զբանս միքիայ. և ծնանե
լով 'ի քաղաքի դաւթի։
Արդ՝ ո՛չ միայն սոսկ բան
աւետեաց առաջի դնէ,
այլ և զարդիւնս աւետա
րանութե՛ ստիպէ՛ զնոսա
տեսանել. տայ և նշան, զի
մի՛ տարակուսեալ հեղ
գասցին։
12 Այս նշանակ ձեզ գտա
կ՛ք գտա

գտանիցեք մանուկ պա
տեալ 'ի խանձարուրս և
եդեալ 'ի մսուր։
Արդ՝ կամի ըստորում
ասացաք տեսօղս լինել
մանկանն. զի մի՛ միայն վ՟ն
ծագման լուսոյն խոսեա
ցին, այլ և վ՟ն որոյ աքան
չելեքն ցուցան՝ պատմեա
ցեն։ Արդ՝ իբրև այսքան
բանս մեղմագոյնս խոսե
ցաւ՟ ը՟ ն՟ն և զոր կարէին
'ի միտ առնուլ ուսոյց,
ապա և սատանայ լու
սոյն պայծառութ՟ի 'ի վ՟ր
այրին. բազմանան և հրեշ
տակացն դասք և երգաւք
նոցա։
13 Եւ եղև առ ը՟ հրեշ
տակին ընդ այնմիկ բազ
մուի զօրաց երկնաւորաց.
որք օրհնէին զա՟ծ և ասէին
14 Փառք 'ի բարձունս ա՟յ.
և յերկիր խաղաղութի։
Երևելին բազմութիւնք
հրշ՟տկաց զի յայտնեսցի
թէ ո՞վ ոք իցէ վասն որոյ
երևեցան. զի վ՟ն մարդոյ
յորժամ երևեցան նոքա՝
մի կամ երկուս միայն և՟
Գ՟լ ա՟

րևեցան։ Իսկ յորժամ
բազումք երևեցան, անդ
երևեցաւ և ա՟ծ. և բա
զումքն՝ նմա կային 'ի պա
տաւորութի։ ըստորում
'ի լերինն սինայ. և դանիէլ
ըն յորժամ երևեցան։
Նանզի առ մովսէսի՝, 'ի
փողոյն ձայնեցուցանելոյն
յայտ է. Իսկ դանիէլ
ինքնին ասաց, հազարք հա
զարաց կային առաջի ն՟ր.
և բիւրք բիւրուց պաշ
տէին զնա։ Եւ՝ մովսէս
յօրհնութիւնս իւր ասէ,
տ՟ր 'ի սինայէ եկեսցէ. և
երևեցաւ մեզ 'ի սէիրայ.
և փութացաւ 'ի լեռանէն
փառանու. բիւրաւորօքն
'ի կադէսայ. յաջմէ իւր
հրեշտակք իւր ընդ իւր.
և խնայեաց 'ի ժողովուրդ
իւր. 2 օրի՟ն 33. 2.
Յորմէ յայտ է զի երևէին
հրեշտակաց բազմութի՟ք
'ի պատիւ երևեցելոյն զի
տել թէ ա՟ծ է. Նաև
և աստ երևին բազմութի՟ք
երկնաւոր զօրացն 'ի քան
չումն առնասողացն և 'ի պա
կէ տիւ

տին այնմիկ որ 'ի խանձա
րուրս պատեալ 'ի մսուր
դնէր. քանզի ած էր որ
երեւեցաւ նոցա, մարդ ծնել
'ի կնոջէ: Այս եւ իմանա
լեացն դասուց երեւեալ
օրհնութիւնս երգէին այ
յասելն, փառք 'ի բարձունս
այ: Թերեւս եւ նոցա հիա
ցումն էր անճառելի այս
խորհուրդ. ուստի սքան
չացեալք ընդ ահաւորու
թիւն գործոյն ասէին,
փառք 'ի բարձունս այ,
որ հաճեցաւ կեցուցանել
զմարդիկ. զոր քան յանցա
ւորս եւ օտարացեալս. եւ
որպիսի օրինակաւ:
Ոչ մեծաւ իշխանութ,
այլ նուաստութ. եւ ոչ զօ
րութ, այլ տկարութ.
ոչ թողու զմեղս ած ասէր,
այլ յինքն բառնայ մարդ
կապէս. եւ այնպէս հաշտու
ցանէ զպարտիս, յինքն
առեալ զմեղանչականն:
Արդարանայ 'ի կատարելն
զկամս հօր. եւ առնու ըզ
մեղս մեղուցելոյն. եւ ան
ուանի մեղք: 2 կոր 5. 21.
Գլ ա

եւ շնորհէ մեղուցելոցն ըզ
թողութիւն մեղաց:
Արդ՝ այս ամ յայտնի էր
նոցա: Իբրեւ տեսին զնա
մանուկ ծնեալ եւ 'ի մսուր
եդեալ՝ հիացեալ ասէին:
Փառք 'ի բարձունս այ.
եւ յերկիր խաղաղութի:
Այլ զի 'ի բնանալ մեղացն՝
բարձաւ եւ պատերազմն
որ ընդ այ էր մարդկան:
Զի եկն նա՝ որ տայն ըզ
թշնամութիւն 'ի մարմնի
իւրում, եւ աւետարանեաց
խաղաղութի հեռաւորաց
եւ մերձաւորաց. եփես 2. եւ
արար խաղաղութի արեամբ
խաչին իւրոյ: կող 1:
Արդ այսպէս խաղաղութի
արար յմ իւրում միջնոր
դութեամբն:
14 Եւ 'ի մարդիկ հաճու
թիւն:
Եւ զինչ քան զայս մե
ծագոյն ինչ հաճութի,
մինչ զի զորդին իւր հա
ճեցաւ տալ: Եւ եկեալ
որդին՝ եղեւ գլուխ մեզ:
Եւ որով ընդ գլխոյն
հաճոյ է, նովին եւ ընդ ան
նդ դա

դամոց մարմնոյն ունի ըղ
հաշտութ̄ն։

15 Եւ՛ երեւ իբրեւ վերա
ցան ՚ի նոցանէ հրեշ
տակքն յերկինս։

Յերկինս վերացան յան
դիման նոցա. զի ՚ի միտ
առցեն հովիւքն թէ ան
տի՛ իջին. անտի՛ էր եւ մա
նուկն ՚ի մաւր եղեալ
որում զփառսն երգէին։

15 Խօսէին ցմիմեանս հո
վիւքն, եկայք երթիցուք
մինչեւ ցբեթղեհէմ եւ տես
ցուք զինչ է բանս այս որ
եղեւ. զոր տր̄ եցոյց մեզ։

Իմաստնացան հովիւքն.
ծանեան թէ ա̄ծային է
տեսիլն. լուան եւ ՚ի հրեշ
տակէն զի ասաց, գտանի
ցէք մանուկ պատեալ ՚ի
խանձարուրս եւ եդեալ
՚ի մսուր։ Վա̄ որոյ փու
թացան կալ ստուգութե̄
՚ի վերայ յայտնութեանն։
ասեն, երթիցուք ՚ի բեթ
ղեհէմ. վա̄ զի մերձ էր ՚ի
գիւղ անդ այրն. եւ զհո
սուամն լուսոյն տեսին ՚ի
վերայ այրին. թէպէտ եւ

Գ.Լ՛ ա̄

զա̄մ վայրսն էլից ծառա
գայթիւք։ Եւ՛ հրշտակացն
բազմութ̄ի ՚ի նոյն ինքն ՚ի
վե̄ր այրին երեւեալ՝ տային
փառս ա̄յ։ Սակայն զի հո
վիւքն անդիտանային զայն
եթէ յայրի անդ իցէ նա,
որոյ վա̄ տեսիլս այս ցու
ցաւ՛, կարծէին ՚ի գեղջէից
անտի ստուգել զբանն։

Վա̄ այնորիկ ասեն, երթի
ցուք ՚ի բեթղեհէմ եւ տես
ցուք զի՛նչ իցէ տեսիլս
զոր տր̄ եցոյց մեզ։

16 Եւ՛ եկեալ փութանա
կի նախ ՚ի յայրն, զի ՚ի
մէջ նց̄ եւ գեղջն էր. եւ
գտին ՚ի յայրի անդ զմա
րիամ եւ զյովսէփ միայն,
եւ զմանուկն ըստ բանիցն
հրեշտակին եդեալ ՚ի մը
սուր. եւ առանց կարծեաց
հա՛ստատեցե̄լ երկրպագեն
այն ինչ ծնիցելոյ ման
կանն։

17 Զի ծանեան որով
տեսին զա̄մ ինչ ստուգու
թեամբ որ ասացաւ՛ ՚ի
հրեշտակէն։

Երծանացան հովիւքն

Դ. կէ̄ ան

անբան հօտից տեսանել
զհովիւն մբ՟ և երկնային.
այն որ եկն դնել զանձն
վս՟ ոչխարացն. և խնդրել
զմոլորեալն 'ի վր՟ լերանց
և բլրոց։ Վս՟ այսր հով
ուի և եսայի ասէ, իբրև
հովիւ մի հովուեսցէ հօ
տի իւրում. և բազկաւ
իւրով ժողովեսցէ զնս՟ և
'ի ծոց իւր կրեսցէ. և մ
խիթարեսցէ զյղիսն։ 40.
11. Արդ զայս տեսեալ
հովուացն՝ և լուել ոչ ու
նէին. այլ ամ՟ցուն պատ
մէին զոր լուան և տե
սին։
18 Վս՟ և ամենեքեան
որ լուանն՝ զարմանային վս՟
սքանչելի տեսլեանն։
Զի թէպէտ և ամփո
փեաց զփառս ած՟ութե
իւրոյ՝ ծառայի առնելով
ըզ կերպ, այլ յայտնեաց
զինքն սաստկութ՟ լուսոյն
որ քարոզեաց 'ի ձեռն հով
ուացն զփառս բնութե
իւրոյ։
19 Զայս ամ՟՝ մարիամ
պահէր և խելամուտ
Գր՟ ա՟

լինէր իմանալ զկատարած
խորհրդոյն։
Վս՟ զի այսմ՟ սքանչելիք
սքանչելեաց ընկալեալ
զնա՝ յաճախէին նմա ըզ
հիացումն, և միանգամայն
զիմաստութին. որով կըր
թեալ փորձ գտանէր։
Առաջին՝ հրշտկին երևիլ
նմա և տալ աւետիս։
Եւ ապա անսերմ յղութին։
Եւ որ յեղիսաբեթէ առ
նա ասացան բանք։
Եւ կուսութեամբ և ա
ռանց ցաւոց ծնունդն։
Եւ լուսոյն ծագելն, և
հրշտկաց փառաբանութին։
Գործ առ այս՝ և աստղն
որ զմոգսն 'ի հեռաւոր
աշխարհէ անտի ձգեաց
եած յերկրպագութի։
Արդ զայս ամ՟ տեսեալ՝
խելամուտ լինէր 'ի սրտի
իւրում։ Այսինքն, չխօ
սէր ընդ ումեք և ոչ պատ
մէր զսքանչելիսն որ առնա
ցուցաւ. զոր սովոր են առ
նել անմիտ կանայք։ այլ
նմա չէր օրէն այսոցիկ պատ
մէլ լինիլ։ վս՟ լռէր և'ի
Ե կե սր

սրտին միայն խելամուտ
լինէր։
20 Եւ դարձան հովիւքն
փառաւոր առնէին և օրհ
նէին զա՟ծ վասն ա՟մ զոր
լուան և տեսին ո՟պ պատ
մեցաւ նց՟։
Հովուացն ամենայն ինչ
բարւոք վճարեցան. զի
յահաւորու՟է տեսլեանն
և յանմարմնական զօրացն
որ զփառս տային այ՟, ծա
նեան յայնմանէ թէ ա՟ծ֊
ային է տեսիլն։ Եւ զոր
խօսեցաւ առ ն՟ս հրշ՟տկն,
ըստ նմին և տեսին։ Եւ
հաւատացին թէ ա՟ծային է
ծնունդն։ Եւ այն՟պ դար
ձան անդրէն 'ի հօտն իւր
եանց, և փառս տային այ՟։
'Ի հրեշտակաց անտի ու
սեալք, ընդ նոսին և օրհ
նէին զա՟ծ վս՟ բարերարե
լոյն ազգի մարդկան։ Եւ զի
զն՟ս արժանացոյց տեսօղս
լինիլ անճառ խորհըր
դոյն։
21 Եւ իբրև լցան ա֊
ւուրք ութ՝ եկին
թլփատել զնա. և կոչեցա֊
Գ՟Լ ա՟

անուն նր՟ յս՟. ո՟պ ան՟ցաւ
'ի հրեշտակէն մինչչև յ
ղացեալ էր զնա յորո
վայնի։
Յանձն առնու և զայս
ըստ օրինացն. զի լցցէ զօ
րէնս նախ, և ապա լուծցէ։
Զի ո՛չ էր օրէնս նմա հրա
ժարել յօրինաց անտի զոր
ինքն աւանդեաց հարցն։
Զի մի՛ պատճառս առցեն
անտի՝ հաստատել զիւր֊
եանց կարծիսն որ չար
զօրէնսն ատացին։
Զի եթէ եմուտ ը՟ օրի
նօք և կատարեաց զա՟մ,
ը՟ այնմ զոր առ յովհաննէս
ասաց, (այսպէս պարտ է և
մեզ լնուլ զա՟մ արդարու
թիւնս,) և տակաւին ևս
ժպրհեցան ասել չար զօ
րէնսն և 'ի չարէն տուեալ։
և զյս՟ որդի բարերարին
և լուծիչ օրինացն, և ազա
տիչ մարդկան 'ի լծոյ չար
օրինացն։ Ապա թէ ոչ
առնոյր յանձն կատարել
զօրէնսն, քանի՛ ևս զօրա
նային հաստատել զիւր֊
եանց կարծիսն։

Խորդ լնուլ զօրէնսն, զի
բարի էր տղայոց ըստ իւր
ժամանակին. և փոխեալ
զնա ոչ վսն չարութեան՝
այլ վասն տկարութեան՝
տայ օրէնս կատարեալս ա-
րանց կատարելոց։
Փոխանակ կաթին և մե-
ղու տղայոց, խաչ և չարչա-
րանք կատարելոց։
Խորդ՝ է առաջին թլփա-
տութիւնն յօրէնս և առ
մարդիկ. զի աբրահամու-
եւ զնա դրոշմ և զա՛նա
կաց նոր, որոշել զնոսա ՚ի հե-
թանոսաց, և կնիք արդա-
րութեան հաւատոցն։
Դարձ՝ զա՛ելորդ մորթն
հատանելով, ուսոյց զա-
՛ելոր՛ածս ցանկութեանն
հատանել ընկենուլ։
Սրոյ յք̅ սպասաւոր
լինի թլփատութեն, առ՚ի
հաստատուն առնել զաւե-
տիս հարցն ըս̅ առաքելոյ։
հռոմ 15։ Խորդ՝ մտեալ
ընդ օրինօքն՝ առնու թլ-
փատութիւն ութօրեայ։
Սոյնպէս յս̅, որպէս կանխաւ
հրեշտակն ասաց մարիամու
Գ.ը̅ ա̅

յռ̅ջ քան զյղանալն զնա.
և յետ յղութեն՝ յովսեփայ
ասացաւ։
22 Եւ իբրև լցան ա-
ւուրք սրբութեն նոր
ըստ օրինացն մովսէսի, ա-
ծին զնա յեմ. յանդիման
առնել տն̅։
Որ իցեն այս աւուրք
սրբութեն։ Աւուրք սր-
բութե̅ այն է, զոր գրեաց
մովսէս, կին ոք եթէ սերմն
առցէ և ծնանիցի արու,
կացցէ զաւուրս քառասուն
՚ի վն̅ սրբութե̅ դաշտանի
իւրոյ։ Իսկ եթէ էգ ծը-
նանիցի, կացցէ զաւուրս
ութսուն ՚ի վերայ սրբու-
թեան արեանն իւրոյ։
Նաև արդ՝ զո՞ր միտս ըն-
ծայեցուցանեն մեզ այս
օրէնք։ Խորդ՝ է միւս ևս
օրէնք մովսէսի. այն որ ա-
սէ, եթէ ոք ՚ի մեռել մար-
մին մերձենայ, զօրն զայն
պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ
և յերեկոյն լուասցէ ըզ
ձեռս իւր և սրբեսցի։
Թուոց 19։ Ս՟ոյ՝ յայս օրի-
նաց եղեալ է և այս. զի
կէ ըստ

ըստ աւուրց անմեկնար լե
նելոյ սաղմն յորովայնին,
համարեալ լեցի և կնոջն
աւուրք պղծութեան։
Իսկ արուին զաւուրս քա
ռասուն զի՞ ասացաւ, և
իգին կրկին եղաւ։
Ասոքիկ յայլոց քննողաց
ցուցեալ են։ որք ասեն յա
ւուրս քառասուն զարուն
կենդանանալ. իսկ էգն
ութսուն։ Նա՛ արդ զինչ
այս առ մարիամ մաքուրն
և անախտն յամենայնէ. և
որ ըստ օրինացն և՛ի վեր
քան զօրէնսն սբ՟ էր։ քզի՟
հոգւին մաքրիչ էր և սպա
սաւոր անարատ ծննդեանն։
Արդ՝ ոչ էր նա ընդ հար
կաւ օրինացն. բայց զի մի՛
երևեսցի նա 'ի սկզբան
անդ քակտիչ օրինացն,
վ՟ այնորիկ յանձն առնու
զսրբութի՟ օրինացն։
Նա զի և անյայտ էր բազ
մաց անսերմ և առանց
արեան ծնունդ նորա։
Վ՟րոյ մնայ զաւուրս քա
ռասուն անդէն սուր էր.
և՛ի կատարել աւուրցն,
Գ. Լ″ ա

ածեն զնա յէմ՟ 'ի տաճար
անդր յանդիման առնել
տն՟. զի ընծայեսցի տն՟, և
ընծայեսցէ զբնութիւնս
մեր՝ այ՟ հօր։ քանզի ընդ
գլխոյն, ընծայեցաք և մեք
անդամքս նորա։ Նա՛ ոչ
այսչափ միայն, այլ և այն
խորհուրդ կատարի 'ի վր՟
նորա որ գրեալն է յօ
րէնս տն՟։
23 Թէ՝ ամենայն արու
որ բանայ զարգանդ՝
սուրբ տն՟ կոչեսցի։
Այսինքն՝ առաջին ծնունդ.
Նա՛ ո՞ւր եղան այս
օրէնք։ 'Ի ժամանակին
իբրև եհար զանդրանիկսն
եգիպտացւոց, ասաց, իմ
են ամ՟ անդրանիկքդ իս
րայէլացւոց. փոխանակ զի
հարի ես զանդրանիկսն
եգիպտացւոց։ Նա՛ այնմ՟
սրբեցան այ՟ անդրանիկքն
իսրայէլի։ Նա՛ իբրև ոչ
կամեցաւ ժղ՟վուրդն տալ
զանդրանիկսն՝ էառ նա փո
խանակ անդրանկացն իէլի՟
զորդիսն ղևեայ։ Նա՛ 'ի
Թուեալն զնս՟՝ պակաս գտան
կր որ

որդւոյն զեւեայ քան զան-
դրանիկսն Իսրայէլի։
Եւ վասն որոյ հարկեցան
զերկդրամեանն անդրա-
նիկքն իտել տալ որդւոցն
զեւեայ։ Որդ՝ անտի առ-
եալ է այս, ամենայն արու
որ բանայ զարգանդ՝ սբ
տն կոչեսցի։
24 Եւ տալ պատարագս
ըստ ասացելոյն յօրէնս տն՝
զոյգս տատրակաց, կամ եր-
կուս ձագս աղաւնեաց։
Եդան այս օրէնք՝ ոչ յա-
տուկ որոշել պատարագ
տն տատրակ և աղաւնի,
այլ ՚ի զուարակէ սկսեալ
իջանէ մինչեւ ՚ի տատրակ
և յաղաւնի վասն աղքա-
տութե նց։ Զի որ չիցէ
բաւական զուարակաւ կամ
խոյիւ կամ նոխազաւ, այն-
պիսին մատուսցէ տատ-
րակս կամ աղաւնիս։
Որդ՝ վասն տն մերոյ մա-
տուցան աղաւնիք վս աղ-
քատութեանն․ սակայն ոչ
առանց խորհրդեան։
Զի թէ որ մատուցանեն
ըստ օրինացն խորհրդեան՝

փոխն կ անձինց ընծայեն,
ապա և յս զվայելչականն
ընծայէ պատարագ․ վասն
զի ըղնմանն մատուցանէ
զանմեղն և զողջախոհն։
Դարձեալ՝ զերկրայինն և
զերկնայինն․ զի են ծանր
և վայրաբեր մարմինք, և
ամբառնան ըն օդս, և ան-
ձանին թռչունք երկնից։
Զի այս ունի և մարդ ըն
տանի բնութեամբ, և յս՝
կրկին առաւելութք՝ և կա-
րի հաղորդ օրինակին։
Այն հայի և օրինացն ա-
ռակ, զի թռչունք ոչ յօ-
շեցան։ Ղեւտ Ի։ Որդ՝ մա-
տուցանէ պատարագ ըստ
օրինացն, այլ ոչ ծածկի
պատիւ բարձրութե նր։
Քանզի պահեաց նա ըղ-
սեմեօն արդար՝ քարոզ
ածուե իւրոյ։ Այս ասէ
աւետարանիչն։
25 Եւ ահա էր այր մի
յեմ, որոյ անուն էր սի-
մեօն․ և էր այրն այն ար-
դար և երկիւղած․ և ակն
ունէր մխիթարութեն իէլի։
և հոգի սբ էր ՚ի նմա։

26 Նաև էր նորա հրաման առեալ 'ի հոգւոյն սրբոյ մի' տեսանել զմահ, մինչև տեսցէ զօծեալն տն։ Մի առնս այսորիկ այլ ուսանէք ցուցանել ինչ ոչ ունիմք. ոչ վն անուրց ժամանակի սորա, և ոչ այլ ինչ իրս, ըստ որում օրէնն է որք պատմեն վասն որոյ բանն է։ Բայց միայն այս՝ զոր յաւետարանչէ՛ աստի լուաք։ Իսկ որք 'ի ժամանակէ անտի պատմեայ կարգեն ածեն ըզ սա, իբրու թէ մի յայնց թարգմանչաց էր և սա, զոր ժողովեաց նա, մեք վն զի 'ի ստոյգ օրինակագիր գրչաց ոչ ընկալաք, և հաստատել զայս ոչ ունիմք։ Գրեալ առ այս, և որք համարձակին ասել թէ՝ (վարանեցաւ սա, ասաց ընդդէմ եսայեայ, ոչէ ճար կուսի ծնանիլ) կարի օտար յուղիղ խորհրդոյ գտանին։ Զի ամ ոք որ յածային խորհուրդն թերահաւատեաց՝ պատժեցաւ և ոչ

Գ՟ ա

պատուեցաւ։ Նա զի և աւետարանչիս բանք՝ կարի օտարացուցանեն զայս կարծիս։ Ասան զի ասելն, (էր արդար և երկիւղած և ակնունէր մխիթարութեան իէլի և հոգի սբ էր 'ի նմա՝) այս բանք հաւասար զսա սբց մարգրէից յայտնեն. և ևս մեծագունի արժանացեալ շնորհի։ Զի որում նոքա ցանկացան և ոչ տեսին, սա ցանկացաւ և ետես։ Ըստ այնմ զոր ինքն տրն առ աշակերտսն ասաց, ձեր երանի աչաց՝ զի տեսանեն. և ականջաց զի լսեն։ ամէն ասեմ ձեզ, զի բազում մարգարէք ցանկացան տեսանել զիս և ոչ տեսին։ Աստի յայտ է զի ամենայն մարգարէից և արդարոցն դասք՝ իբրև ցուցաւ նց այս խորհուրդ՝ եթէ ած մարդ լինիցի և մարդկան ընդ մարդկան շրջիցի, և զանէծս դատակնքին մերոյ լուծցէ իւրով անպարտական մարմնովն, ջեռան

Հ բոր

բորբոքեցան մեծաւ ցան
կուե տեսանել զհաստիչն
ա̃մցուն. և զանմերձենալին
հրշտ̃կաց՝ մարդ 'ի յերկրէ
երևեալ և դիւրամերձե
նալի մարդկան։ Այսու
բաղձանօք ըմբռնեալ և
աքինչելի այրս այս սիմեօն
Վ̃ զի էր երկիւղած և
արդար. ունէր և զհոգին
յայտնիչ խորհրդոցն ա̃յ։
Վ̃ որոյ խորհրդազգաց
եղեալ վառեցաւ ցանկու
թեամբն։ Որ և աղօթէր
հասանել այնպիսի զարմա
նալի տեսութե̃ն և ա̃ծայինն
յայտնութե̃ն։ Որով բառ
նալոց էր սուգ և տրտ
մութի. և սրբիւր արտօսր
յամենայն երեսաց։
Եւ այսպ̃ բարեգործեալ
մխիթարէր զինքն. և ո՛չ
եթէ զինքն միայն, այլ և
զամենայն հեթանոսս։
Արդ զայս՝ յայտնեաց հո
գին ս̃բ որ 'ի նմա. և նա
ցանկացաւ տեսանել զնա
մարմնով։ Արդ՝ վասն զի
մերձ էր ժամանակին և ո՛չ
կարէր լինել հեռագոյն, վ̃յ

Իլ ա̃

հաճեցաւ լնուլ ըղձ ցան
կութիւն արդարոյն ։
Ասաց նմա հոգին, մի՛ տես
ցես զմահ՝ մինչև տեսցես
զօծեալն տ̃ն։ Եւ այս հրա
ման՝ կապեց պնդեաց ըղձ
բնութիւնն մահկանացու
զի մի՛ լուծցի մահուամբ։
Քանզի նոյն զօրութի է
որ 'ի սկզբան անդ կապել
զբնութի̃ս արար անմահ. և
վասն անհնազանդութե̃ն
եղծ։ Նովին զօրութ̃բ և
աստ զօրացոյց զմահկանա
ցուն արձանանալ ը̃դ դէմ
մահու։ Այլ մնալ՝ ակն
ունիլ այնմիկ որ բառնա
լոց էր զթագաւորութի մա
հու։ Քանզի այս է մի
խիթարութիւնն իմն. և
ա̃մցն որ հաւատով կոչե
ցան որդիք աբրահամու։
Արդ՝ իբրև եկն կատա
րումն խորհրդոյն և լրումն
աւետեացն, ընկալաւ հրա
ման 'ի հոգւոյն գալ 'ի տա
ճարն. զի տեսօղ և վկայ
լիցի առ ա̃մն, եթէ ո՞վ
այն իցէ որ երևեցաւ տը
ղայ մարմնով։

Հա̃ Եկն

27 Եկն առ հոգւովն 'ի
տաճարն ։

Այսինքն, հոգին ասաց
նմա գալ 'ի տաճարն։

27 Եւ իբրև ածին ծը
նօղքն զմանուկն յս̃
առնել նց̃ ըստ սովորութ̃ե
օրինացն 'ի վ̃ր ն̃ր ։

Ծնօղ ասէ, ո՛չ միայն ըզ
մարիամ, այլ և զյովսէփ ։
Եւ այս՝ որպէս կա՛րծ էր
բազմաց։ Ս̃ թէպէտ
և չէր ինչ նպաստ այնպիսի
ծննդեանն, բայց զի սպա
սաւոր եղև այնպիսւ զար
մանալի ծննդեանն և էլից
զհօր վերակացութ̃ի, արժա
նացոյց զնա բանին՝ ծնօղ
և հայր անուանիլ։ Ս̃
ասէ, ածին ծնօղքն զմա
նուկն յս̃ առնել ըստ սո
վորութեան օրինացն։

Եւ զինչ իցէ օրինացն
սովորութիւն։ Ասացուցա
նել զմանուկն առ̃ջի տ̃ն։
և քահանային մատուցա
նել պատարագ։ հեղուլ
զարիւնն առ յատակաւ սե
ղանոյն և սրսկել զսեղա
նովն։ և տանիլ 'ի ներքս 'ի

սրբութ̃ին, սրսկել և զսըր
բեցելովն։ Արդ այսէ օրի
նացն սովորութ̃ի։ Ածին
և զյս̃ 'ի տաճարն առնել
այսպ̃ 'ի վ̃ր ն̃ր։

28 Եւ նա՛ առ ընկալաւ
զնա 'ի գիրկս իւր։ օրհ
նեաց զա̃ծ։

Իբրև ընկալաւ զնա՝ նախ
գոհանայ զա̃յ և օրհնէ՛
զամենակեցոյց բնութ̃ին։
որ այնպ̃ եցոյց զանքննին
գթութ̃ի խնամոց մարդկան
ազգի։ Եւ ոչ այսչափ
միայն։ այլ զի ետես զան
տեսանելին հրեշտակաց,
և որում ամենայն մարգա
րէքն ցանկային տեսանել
և երկնէին անբերելի ցան
կութբ̃ և մաղթէին գալ
և կեցուցանել։ Արդ սա
ընկալեալ զայն 'ի գիրկս
իւր՝ և հրաշացեալ էր ։
Քանզի գիտէր թէ զնա՛
բարձեալ ունի՝ որ կրէ՛
զամենայն արարածս բա
նիւ՛ զօրութեան իւրոյ։
Ս̃ ոչ խօսի իբրև ընդ
տղայոյ, այլ իբրև ընդ ա̃յ
որ ա̃մի իշխէ։

29 Տէ՛, արդ՝ արձակես
զծառայս քո տր ըստ բանի
քում 'ի խաղաղութի։
Զայս ասաց, զի ոչ սոսկ
'ի մանուկ հայէր, այլ հո
գւոյն աչօք երևութացն
զիմանալի հուր ածութեն
տեսանէր խառնեալ և
միաւորեալ ը այն ինչ նո
րոգ ծնելոյ մանկանն։
Այմ աղաչէ իբրև զած
բաւական ածմի· որ ունի
իշխանութի զմահ հրամա
նաւ 'ի բաց վարել· և հրա
ման տալ տիրել որոց կա
մեսցի։ Տէ՛ արձակեա
զիս իբրև 'ի բանտէ և 'ի
կապանաց։ 'Ի դժուարա
կիր և 'ի տաժանելի մար
մնոյս տաղտկացն խնդրէ
արձակիլ 'ի խաղաղութի։
Քանզի արդարև 'ի խաղա
ղուն են որ աստի 'ի բաց
վճարեցան մաքուր և ան
ախտ յամ խաբէութեց։
Տըլ՝ ասելն, զծառայս քո,
յայն հայի, զի ըստացաւ
զնա արարչութ։ իբրու զի
արարիչ էր բնութեանս,
Թէպէտ և տղայ գոլով 'ի
Պ՛լ ած

գիրկս բարձեալ կրէր։
Ետես և զայն, զի զամմն
գնելոց էր նա ծառայս
իւր արեամբ և խաչին։
Իսկ որ 'ի դէմս օրինացն
այլաբանեն զայս իբրև ծե
րացելոյ, որ ոչ զօրեաց ար
դարացուցանել զոք· վյ
տեսեալ զծրի արդարացու
ցիչն, խնդրէ արձակիլ։
Կամ յաղագս հնացելոյն
արձակիլ, որ է վերըստին
նորոգումն յառաջին հնու
թենէ անտի։ Ընդունիմք
զասացեալս։ Քանզի ի
մաստք են յաձախուէ բա
նից· և զօրուի քննողացն՝
երկայնել աճեցուցանել
զխնդիրս խորհրդոյ բազ
մապատիկ տեսութեան
բանից։
30 Տեսին աչք իմ զփրկ
կուի քո։ 31 Զոր պատ
րաստեցեր առաջի ամ ժո
ղովրդոց։
Ամ զի ետես զփրկիչն,
եստես և զփրկութի նր
զոր կատարելոց էր իւա
չին։ Իսկ ասելն, առա
ջի ամենայն ժողովրդոց,
հն եցոյց

Ցոյց եթէ փրկութիւն մ͞ր
ա͞մցն տուաւ. զի դառնին
որ եբարձ զմեղս ա͞շհի, վ͞ս
ա͞մ ազգաց պատրաստեցաւ:
Պէտք են միայն՝ ընծայել
հաւատս. և փրկութիւն մ͞ր
առաջի ա͞մցն պատրաստ
տեսանել կայ:

32 Լոյս ՚ի յայտնութիւն հե-
թանոսաց:

Իբրև ասաց՝ զփրկութիւն
պատրաստեցեր առաջի ա-
մենայն ժողովրդոց, զի որք
կամեսցին առցեն զնա:
Արդ զի մի՛ ժողովուրդ
միայն զհրէայսն իմասցին
ի երկոտասանից ազգացն,
վասն որոյ դարձուցանէ
ասել՝ լոյս ՚ի յայտնութիւն
հեթանոսաց: Զայն յայտ
առնէ՝ որ յետ խաչին և
յարութեան ծագելոց էր ն͞ց:
Զի թէպէտ յաշխարհի
գոլով արգել զինքն ՚ի հե-
թանոսաց, սակայն յետ
յարութեան ասէ, երթայք
աշակերտեցէք զամենայն
հեթանոսս: Նա այսպէս
յայտնեցաւ նա լոյս հե-
թանոսաց:

32 Եւ փառք ժողովրդեան
քում իէլի:

Ո՜վ, քանի՜ մեծ է կուրու-
թիւնն իսրայէլի:
Որքան բարձրութենէ
փառաց մերկանալով կորոպ-
տեցին զանձինս իւրեանց:
Որպիսի ամենայն պատ-
ուոյ ՚ի խոնարհ անկեալ
անարգ և թշուառական
գտան: Զայս ետես բա-
րուք հոգւոյն ակամբ.
վասն որոյ յետ ասելոյն,
(ա͞ծ մեր ընդ որում այլ
ոք ոչ համարեսցի. որ ե-
գիտ զճանապարհս իմաս-
տութ͞ն, և ետ զնա յակոբայ
ծառայի իւրոյ և իէլի սի-
րեցելոյ ՚ի նմանէ: յետ
այսորիկ յերկրի երևեցաւ
և ընդ մարդկան շրջեցաւ:
այս են գիրք հրամանացն
ա͞յ և օրէնք՝ որ կան յաւի-
տենական,) խրատէ զիէլ
զի մի՛ կորուսցէ զփառսն:
Մաղէ, դարձ իէլի բուռն
հար զնմանէն. զծագմա-
նէ առաջնոյ լուսոյ նորա:
մի՛ տար զփառս քո այլում.
և մի՛ զօգուտն քո ազգի

օտարոտույ։ Բուրո․ 4։
Մարդ՝ Թէպէտ և ամ մար
գարէքն այսպ զարթու-
ցանէին խրատեն զնսէ
պատրաստ կալ ընդունել
զփառսն որ յայտնելոց էր
նց, Սակայն նք ոչ ուսան
համբերել փառացն․ այլ
Թշնամիք և պատերազմօղք
եղեն։ Ոչ նմա միայն որ
յայտնեցաւ նց փառօք,
այլ և մրգարէիցն որ կան-
խեցին քարոզեցին զնա։
Ըստայնմ, խստապարանոցք
և անթլփատք սրտիւք և
ականջօք․ դուք հանապազ
հոգւոյն սբյ հակառակ էք։
Մարդ այսպէս իբր արհա-
մարհեաց զփառսն։ Մալ
նա զիւրն էլից․ յայտնե-
ցաւ նց փառօք․ զի անպա
տասխանիք լինիցին․ և ան
ձամբ զանձինս իւրեանց
դատապարտեսցեն։ և նա
արդարասցի 'ի բանս իւր։
Մայն զի գիտէր զապե-
րախտութիւն նոցա, և
ոչ պակասեցոյց զխնամս
փրկութեան նոցա․

33 Եւ էին հայր և մայր
նր զարմացեալ 'ի վերայ
բանիցն որ խօսէին
զնմանէ։
Տակաւին ևս հայր ան-
ուանէ զյովսէփ։
Ըստ առաջին կարգին լուծ-
ման մերձ դիցի և այս։
Զարմացեալ էին ասէ։
Զարմանային ընդ բանս
սիմէօնի․ վս զի ոչ այնք
յայտնեալ էր նոցա ոպ և
նմա։ Զի թէպէտ յայտնի
էր նոցա մեծութիւն նր
'ի սքանչելեաց անտի որ
ցուցաւ նոցա և 'ի բանից
հրեշտակին որ խօսեցաւ
առ նս, Սակայն իբրև 'ի
տղայս ոք հայէին ընդ նա։
Եւ զոր լուան 'ի հրշտկէ
անտի՝ մարմնական Թագա
ւորութի համարէին․ և կար
ծէին Թագաւորել նմա 'ի
վր տանն յակոբայ ըստ նը
մանութե դաւթի հօր նր։
Իսկ զայն՝ եթէ անբովան
դակելի մեծութիւն բո
վանդակեալ է 'ի նմա՝ ան-
գիտանային նք։ Զանզի
այս էր օրէն և պատշաճ

ծածկել զինքն 'ի նշնէ· զի կարող և բաւական լինէին բնակիլ ընդ նմա։ Զի թէ գիտէին նոքա թէ ած է ամենակալ և արարիչ զիմ֊րդ հանդուրժէին կալ առաջի նորա և իբր 'ի մարդ հայիլ 'ի նա։ Զի և սնուցանէր և կաթամբ կերակրել և զամ խնամս տղայոյ պարտ էր առնել նմա։ Այսր աղագաւ ծածկել զինքն' յարմար և պիտանացուն էր։ Եւ ոչ միայն սոցա է այս իրաւացի, այլ և մեզ առաջելոցն գրեալ է, էր ասէ բանս ծածկել 'ի նոցանէ զի մի' գիտասցեն։ Արդ յայտնեցաւ նա' միայն սիմէօնի, յովհաննու, և հօր նր։ Սոցա որպիսի ոք էր ցուցաւ· վասն զի ոչ էին յար կալոց ընդ նմա։ և մի անգամ տեսանել արժանացան և ցանկութի նր լցաւ։ Բայց այնուհետև այլ ոչ ևս էր համարձակելի նր մերձենալ առնա։ Արդ սիմէօն խօսի ը այն

ինչ ծնելոյ մանկանն իբրև ընդ այ որ ամի իշխէ։
Արդ արձակես զիս ասէ զծառայս քո· ըստ բանի քում 'ի խաղաղութիւն։ զի տեսին աչք իմ զփրկութի քո զոր պատրաս''։ Իսկ մարիամ և յովսէփ հիացեալ էին ընդ բանս նորա։

34 Ապա 'ի նոսա դարձուցեալ զբանն, նախ' օրհնեաց զնս։
Արդարև օրհնութն արժանաւորք։ Զի օրհնութին այն որ յաբրահամէ' և 'ի հարսն, սահմանեցաւ 'ի նոսա· և 'ի նոցանէ ըստուեցաւ 'ի հեթանոսս, որք ընկալեալ' ոչ գտան ապերախտք իբրև զինէ· այլ մեզ ողորմութն, փառաւոր առնեն զած։ Եւ ապա սկսանի մարգարէանալ նոցա։

34 Ասէ ցմարիամ մայր նր, սա կայ 'ի կանգնումն և 'ի գլորումն բազմաց 'ի մէջ իսրայէլի· և 'ի նշան հակառակութն։

Յայտնի է այս մրգրէութե̃.
զի և մեկնութե̃ չեն ինչ
պէտք։ Ա՛ս զի բազումք
կանգնեցան նովաւ 'ի գը
լորմանէ անտի յառաջին
յանցանացն. և յանհաւա
տութենէ և 'ի կորստական
մեղացն յոր ըմբռնեցան,
շնորհօքն քո կանգնեալք
'ի վեր ամբարձան և հաս
տատեցան 'ի վերայ վիմին։
Ըստ այնմ, եհան զիս 'ի
գբոյ տառապանաց, 'ի կա
ւոյ և 'ի տղմոյ. և կացոյց
'ի վերայ վիմի զոտս իմ. և
ուղղեաց զգնացս իմ։
Արդ ըստ որում որք ըզ
պատշաճ հաւատս նր̃ ըն
ծայեցին՝ կանգնեցան կա
ցին 'ի վերայ հաստատուն
վիմին։ Ըստ նմին և որք
անհաւատութե̃ վարանեալք
խոտորեցան 'ի նմանէ, գը
լորեալք ծածկեցան 'ի
խորս խաւարին. որպ̃ դը
պիրքն և փարիսեցիքն և
այլք որք ո՛չ հաղորդեցան
փառաց նր̃։ Յայտ առնեն
զայս և գիրք մրգրէիցն.
Եղիցի առէ 'ի հիմունս սի
Գւ՛՛ ա̃

ճնի վէմ ընտիր պատուա
կան. և ամ̃ որ հաւատայ
'ի նա՝ մի' ամաչեսցէ։ Ես 28։
Դարձ̃, վէմ գլորման և
քար դայթակղութե̃։ Հռ 9։
Արդ՝ զոր մրգրէքն գու
շակեցին ծածուկ խորհր
դով, զնոյն սիմէօն Թարգ
մանեաց յայտնապ̃ս 'ի վր̃
տն̃ մերոյ։ Ա՛ս կայ առէ 'ի
կանգնումն և 'ի գլորումն
բազմաց։ Դարձ̃ առ այս
գո՛յ տեսանել և 'ի նոյնինքն
'ի մեզ հաստատել զայս։
զի զոմանս կանգնէ յըն
կենուլն զայլս։ Ա՛ս զի
'ի գլորիլ անհաւատութե̃ն՝
զօրացեալ կանգնին հա
ւատքն։ Նյպ̃ 'ի յանկա
նիլ մեղացն՝ յառնէ արդա
րութիւնն։ Զի թէ ոչ
գլորին դարշ ցանկութի̃ք՝
ո՛չ կանգնին ողջախոհու
թիւնք։ Եւ թէ ոչ լու
ծանի ագահութի̃, սէր և
ողորմութի̃ ոչ հաստատի։
Ըստ այսմ տեսութե̃ և
զայլսն զամենեսեան առցես
որք հակառակ միմեանց
հաստատին, եղծանել
հէ զընդ

զընդդիմաբաժանեալ տե
սակս որով զօրասցի տի
րել: Եւ ՚ի նշան հակա
ռակութեան՝ ասացեալ
յայնժամ, ահա յայտնի է:
զի նշան հակառակութե է
նա ամ ազգաց: Քանզի
ամքեան հակառակաբար
ունէին զկարծիսն վն նր:
Ըստայնմ զոր ընտրեաց
ասել որ ասացն, յաղագս
վիմին սասանեցաք եւ վն
գլխոյ անկեանն քակտե
ցաք. եւ յաղագս խաղաղու
թեանն պատերազմեցաք.
եւ վն սիրոյն յատելութի
դարձաք. յաղագս բարձ
րացելոյն ՚ի խաչ՝ նուաս
տացաք: Զայս ամ ախտա
ցան մարդկան ազգք:
Եւ պատճառք, վասն զի
ած էր մարմնով երեւեալ.
յաղագս որոյ գթեցին առ
վիմին գայթակղութեան.
եւ կրեն արդեւս զհակառա
կութի վն նորին նշանի
կարծեաց: Որդ՝ ասացեալ
զբան գայթակղութե եւ հա
կառակութե վն նր ամցն
առ միմեանս, ապա ՚ի նոյն

ինքն ՚ի նա դարձուցանէ
զբանն որ ծնաւ զնա:
35 Ընդ քո իսկ անձնդ տուէ
անցցէ սուր:
Զայնինքն այնքան յաճա
խեացեն գայթակղեցու
ցիչքն, որպ զի եւ ոչ նմա
ազատանալ ՚ի կարծեաց:
Ասէ զի սուր թերահա
ւատութե ՚ի ժամանակի
չարչարանացն էանց ընդ
միտս նր: Ասէ զի հրեշտակն
որ խօսեցաւ ընդ նմա եւ ետ
աւետիս վն ծնանելոյ ըզ
նա, ասաց՝ (Թգաւորեսցէ՝
՚ի վր տանն յակոբայ. եւ
թագաւորութե նր վախճան
մի՛ լիցի,) ունէր հաստա
տեալ ՚ի միտս իւր. Իբրեւ
եւ խեղամուտ լինէր: եւ
զայլ սքանչելիսն զոր ե
տես եւ լուաւ: Եւ հասեալ
՚ի չափ կատարեալ, սկսան
յայտնել զօրութիք ածութե
նր. կարծեաց թէ մերձե
ցաւ ժամանակ թագաւո
րութե նր ըստ աւետեացն
զոր լուաւ ՚ի հրեշտակէ անտի.
եւ ձգելոց է տրութի նր
՚ի վերայ տանն յակոբայ.

Արդ յայս հաստատեալ
էր, և չարչարանացն բան
ծածկեալ էր ՚ի նմանէ։
Իսկ իբրև ետես զնա կա
լեալ կապեալ և՚ի դատաս
տան մահու ածեալ. և
կատարածն էր ամենայնի՝
ընդ խաչի բևեռեալ և
մեռեալ, տկարացաւ ան
կաւ թերահաւատութբ
վարակեալ վն սորին կար
ծեաց. ոպ թէ յի՛նչ իրս
եղև կատարումն այսքան
զարմանալի գործոց։
Նաև այս ածային մատա
կարարութբն ուղղէր.
որ ծածկեցաւ ՚ի նմանէ
մահն նորա և յարութին.
զի պա՛րտ էր նմա մարդ
կօրէն ախտանալ և տրտ
միլ վն չարչարանաց նր։
Իսկ եթէ յայտնիւր նմա
եթէ աշխարհի փրկութի է
մահն նորա և յարութն,
անդէն մերժ՝ բնաւ ո՛չ
ախտանայր և ո՛չ տրտմէր։
Ա՛յս է պատճառ և յամե
նեցունց ծածկել զխոր
հուրդս զայս որք հաւա
տացին թէ նա՛ է քս աղա

տիչ նց. զի և նոքա երկմը
տեցին իբրև տեսին զնա
կախեալ զփայտէ։ Սրոյ
ասէ,
35 Յայտնեսցին ՚ի բզմ
սրտից խորհուրդք։
Զի ամ ումեք մարդկե
ղէն միտք և տկարութի
յանդիմանեցաւ. զի յամե
նեցունց ծածկեցաւ այս
խորհուրդ։ Նաև յառա
ջելոց անտի։ Զի թէպտ
և յայտնեաց նց յասելն,
(որդի մարդոյ մատնեսցի
՚ի ձեռս մարդոց մեղաւո
րաց. խաչեսցի և թաղեսցի
և յերիր աւուր յարիցէ,)
Սակայն փաղփաղակի մո
ռացան կամօք նորա։
Որ ասէ ծածկեալ բանն,
զի մի՛ դիտասցեն։ Ղուկ 9։
Բայց վն այնորիկ ասաց,
զի յետ յարութեն յիշես
ցեն՝ հաւատասցեն՝ և հա
ւանեցուսցեն զբազումս
թէ կամաւ և ո՛չ բռնութբ
ձգեցաւ ՚ի դատաստան մա
հու։ Նա՛ արդ այսպէս
ամքեան ակնունէին թէ
յծի էր յաւիտենական

Թագաւորութիւն նորա։
Մինչ զի և Հրէիցն ասել,
(մեք լուաք յօրինացն թէ
քս՟ն յաւիտեան կայ. դու
զիարդ ասես թէ պարտ է
բարձրանալ որդւոյ մար
դոյ։) Զնոյն և կղէոպաս
ասաց, (մեք ակնունեաք
թէ նա է որ փրկելոց է
զիէլ։) Զայս ասաց, զի
ոչ գիտէր թէ մահ նորա
է փրկութի աշխարհի։
Նորդ այս ամ՟ծային տընտե
սութի որ ծածկեցաւ ՚ի
բազմաց, սիմէօնի յայտնե
ցաւ։ Նաև յովհաննէս ծա
նեաւ և գառնն անուա
նեաց զնա. զի տեղեակ էր
նա թէ պատարագելոց է նա
վս՟ ամ՟ցն։
36 Եւ անդ էր աննա մար
գարէ դուստր փանուէ
լի. յազգէ ասերայ։
Ըստ կարգի զամ՟ ինչ
փոյթ եղև աւետարանչիս
գրել վս՟ կնոջս այսմիկ։
Նախ զայն՝ զի օդի մար
գարէութե գոյր ՚ի նմա։
Երկրորդ՝ զի անուամբ հօրն
որոշեաց զնա։ դուստր

ասէ զնա փանուէլի։
Գրձ՟՝ զի և զազգատոհմն
նորա յայտ առնէ, յազգէ
ասերայ։
36 Եւ նա անցեալ աւուրբք.
ընդ ՚մուս առն միայն բը
նակեալ։ Զի ՚ի կուսու
թենէ ասէն կեցեալ է՟
ամ, զայն յայտ առնէ։
Ս՟ն թէպտ և ամս եօթն
միայն եկաց է՟ առն, ընդ
այլում սակայն զուգիլ
ոչ կամեցաւ։ Նա զի և
նախատ ես էր ՚ի մէջ իէլի
այրիութն. այլ նա վս՟ զի
մերձէր աւետրնիս շնորհ,
վս՟ որոյ չգրէր ինչ զնա
խատինան որ՚իմարդկանէ.
այլ կայր մեծաւ համբե
րութբ այնչափ ժամանակս
այրիութե։
37 Եւ նա էր այրի ամաց
ութսուն և չորից։
Եւ ոչ վայրապար կեայր
այրիութեանն,
36 Որ ոչ մեկնէր ՚ի
տաճարէն. այլ պաշտէր ըղ
ցայգ և զցերեկ։
Ոյս քան լաւութե սորա
և առաքինութե վարուցն

վկայէ աւետարանիչս, ոպ̃
զի ցուցցէ թէ արժանի՛
էր այնպիսում շնորհի և
յայտնութե̃ն:
38 Եւ սա՛ 'ի նմին ժամու
յարուցեալ գոհանայր ըզ
տ̃նէ · և խօսէր զնմանէ
ընդ ամ̃ն որք ակնունէին
փրկուե̃ն եե̃մի:
Զ բազում մաքուր ան
ձինս ըստ հոգւոյ· առնէ
մարգարէս· կացուցանէ
վկայս ա̃ծուե̃ն իւրոյ:
Զ ի ահա՛ յորովայնի գո
լով՝ լցոյց զեղիսաբէթ
հոգւով ս̃բով: վ̃ն աղաղա
կեալ ասաց, օրհնեալ ես
դու 'ի կանայս· և օրհնեալ է
պտուղ որովայնի քո:
Վ կայէ և զաքարիաս լը
ցեալ նովին հոգւով: ասէ՝
օրհնեալ տ̃ր ա̃ծ իսրայէլի·
որ յայց ել և ա̃րր փրկուի̃
ժողովրդեան իւրոյ:
Իսկ 'ի ժամանակի ծնըն
դեանն՝ զհովիւսն և ըզ
մոգսն կացուցանէ վկայս
'ի հրեշտակաց ուսուցեալս:
Նոյնպ̃ և սա սիմէօն և
աննա գոհանան զտ̃նէ և
Դ՛Է

խօսէին զնմանէ ընդ ամե
նեցուն· և տան վկայուի̃
թէ (նա՛ է փրկիչն եե̃մի
զորմէ յառաջագոյն խօսե
ցան մարգարէիցն դասք:
և արդ ահա եկն և լցաւ
ժամանակն և մերձ է փըր
կուի̃ն:) Արդ՝ խօսէին
զայս ո՛չ ընդ այնոսիկ որք
չարքն էին, այլ որք մեծաւ
բաղձանօք ակն ունէին
յայտնութեան նր̃ և փըր
կուե̃ եե̃մի· և ո՛չ երուսա
ղեմի միայն, այլ և ա̃մ ծը
նընդոցն ադամայ:
39 Եւ իբրև կատարեցին
զա̃մ ըս̃ օրինացն տ̃ն:
Ունի զայս լինել առա
ջինն մեր ասացեալն
վասն սովորութե̃ օրինացն
բան:
39 Դարձան 'ի գալիլեա
'ի քաղաքն իւրեանց նա
զարէթ:
Մատթէոս աւետարանիչ
յայսպիսեաց աստի ինչ
ո՛չ գրեաց· այլ միայն ըզ
ծնանիլն 'ի բեթլեհեմ,
և զընծայաբեր լինիլն մո
գուցն, և զչարելն հերօդի
Զ ձա̃ և

և զիջանել ն͞ց յեգիպտոս: Բայց ղուկաս լռու. զպակասութիւնն: Զի աստ յայտ է եթէ ոչ անդէն՝ ի բեթլեհեմէ գնացին յեգիպտոս, այլ ըստ որում ասաց ղուկաս՝ դարձան՝ ի նազարեթ զի ոչ գոյր ն͞ց բնակութի՝ ի բեթլեհեմ. այլ միայն վասն աշխարհագրին եղեն անդ և մարգարէութեն լրման: Եւ որչափ կացին՝ վասն պահելոյ զօրէնսն կացին անդ: Բայց թէ զիա՛րդ մատթէոս զայն և ղուկաս զայս մեզ առաջի դնեն զբանս. յովհաննու ոսկեբերանի յայտնեալ է

զայս:

40 Եւ մանուկն աճէր և զօրանայր լի՝ իմաստուե͞ և շնորհք ա͞յ էին ՚ի վերայ

նորա:

Արդ վասն զի ա͞ծ էր և եղև մարդ, և ըստ որում զա͞ծայինսն կարգեաց եդ, այսպէս և զմարդկայինսն դրէ. զի ստուգեսցի ամենայնիւ մարմնոյն բանն, վ͞ն այնոցիկ որ ուրանանն զնա

Ըստ որում և զա͞ծութե͞ն առայնոսիկ որ ամբառնան ընդդէմ ն͞ր: Արդ վ͞ն զի մարմին էր ստուգութե͞, վ͞ն այնորիկ գրեաց, աճէր մանուկն և զօրանայր լի՝ իմաստուե͞: Ո՛չ մարդկեղէն իմաստութեամբ, այլ ա͞ծային կատարեալ իմաստուե͞ն ամենայնիւ լցեալ, այնպէս աճէր տղայական մարմինն ը͞ս ամենակատար ա͞ծութե͞ն խառնեալ և լցեալ: Ըստ առաքելոյ, ՚ի նմա բնակեալ ամենայն լրումն ա͞ծութե͞ն մարմնապէս կող 2: Այսպիսեօքս ցուցեալ է և այն, Շնորհք

ա͞յ էին ՚ի վերայ ն͞ր:

Շնորհք ասէ զհոգւոյն ս͞բյ զհեղումն: Ըստ յովհաննու աւետարանչի, ոչ չափով տայ հայր զհոգին որդւոյ: Զի և ոչ տայ և ոչ չափէ: զի ոչ ինչ չափի ՚ի հօրէ որդւոյ. այլ իբրև ՚ի համապատուակից

բնակի.

41 Եւ երթային ծնողքն նորա ամի ամի յերուսաղէմ ՚ի տօնի զատկին։

Այս ՚ի մանկութեան անուանեցաւ նոցա, զի մի՛ ումեք համարձակելի իցէ կատարել զտօն եւթն աւուրց արտաքոյ տեղւոյն այնորիկ զոր ընտրեաց տէր։ Վասն այսր հրամանի յամենայն գաւառաց հաւաքէին յԵմ։

Ելանէր եւ յովսէփ եւ որդիք նորա հանդերձ մարիամաւ եւ յիսուսիւ։

Ուստի միջոցէ այն՝ զոր մատթէոս գրեաց, եթէ հրեշտակ տն երեւեալ յովսէփու՝ ասէ, արի՛ առ զմանուկդ եւ զմայր իւր եւ գնա՛ յեգիպտոս։ Եւ յետ դառնալոյն յեգիպտոսէ, եկն բնակեցաւ ՚ի նազարեթ։

42 Եւ ելանէն յէմ երկոտասան ամեայ գոլով մի՛ առնել զտօն անցիցն։

Եւ յետ զի ծնողքն դարձան անդրէն ընդ այնոսիկ որ եկեալն էին ընդ նմա։

Իսկ նա՝ զի կամեցաւ մնալ անդէն, մեկուսացոյց զանձն իւր՝ ՚ի նոցանէ. զի կամեցաւ յայնպիսում հասակին փոքր ինչ յայտնել զանձն իւր։

44 Բայց մարիամ եւ յովսէփ կարծեցին թէ ընդ հասակակիցս ուղեւորսն իցէ։

Այլ իբրեւ եկին աւուր միոյ ճանապարհ եւ յօթեւանեան, եւ անդ ընդ ամենեսեան խնդրեալ ոչ գտին զնա, ապա խռովեցան ամբոխեցան խորհուրդք նոցա եւ մեծաւ տրտմութեամբ դարձան անդրէն յԵմ խնդրել զնա։

Վասն զի երկիւղ կասկածանաց մանկակոտոր լինելոյն հերովդի՝ ոչ էր բարձեալ ՚ի մտաց նոցա։

Եւ յայտ անտի է, զի ՚ի դառնալն յեգիպտոսէ՝ իբրեւ լուաւ թէ արքեղայոս թագաւորեաց, երկեաւ։

Մինչեւ դարձեալ հրեշտակն վստահացոյց զնոսա գնալ բնակել ՚ի նազարեթ։

Ն Ը Է   Ձգ   Վասն

Մայ իբրեւ եկին անդրէն
յերուսաղէմ վն տօնին,
Եւ ՚ի դառնալն զնա ոչ ու-
նէին, եւ առ ծանօթս ոչ
գտին, անբերելի սգով
ընկղմեալ եղեն: Քանզի
երկեան եթէ գուցէ ար-
դեօք ծանեան զնա, եւ կա-
լեալ գաղտ սպանին:
Եւ արդ՝ եկեալ յէմ
մեծաւ տառապանօք շըր-
ջէին գտանել զնա:
46 Եւ գտեալ ըզնա ՚ի
տաճարին յետ երից
աւուրց:
Եթէ պարտ է մեզ բստու-
գել զայս. մի ՚ի գնալն,
եւ միւս եւս ՚ի դառնալն
անդրէն, եւ ապա յերրորդին
գտանելն զնա: Յորում
նկարեցաւ խորհուրդ յա-
րութեն նր: քանզի յաչս
նոցա իբրեւ մեռեալ էր:
Եւ յետ երից աւուրց
կենդանի գտին զնա ՚ի տա-
ճարի անդ. զի խօսէր ընդ
վարդապետս օրինացն եւ
լսէր ՚ի նոցանէ:
47 Զարմանային ամենե-
նեքեան որ լսէին ՚ի նմանէ
ընդ իմաստութն եւ ընդ պա-
տասխանիս նր:
Յայտնեաց նոցա զինքն,
ոչ աշակերտելեօք ումք ՚ի
ծննդենէն, այլ իմաստութբ
բանից. եւ զարմացոյց զնս
զի գիտասցեն եւ ծանիցեն
զիմաստութիւն մանկացելոյ
ածութեն: Արդ ցուցանէ
նա ամ ուրեք զհանդէս
ածութե իւրոյ ՚ի յանդիմա-
նութն այնոցիկ որ տեսին
եւ ոչ հաւատացին: Եւ ՚ի հա-
ւատ վերջնոցս մեզ:
48 Եւ տեսեալ զնա աւէ
սքանչացան:
Արդ՝ սքանչանալն նոցա
կրկին է: մի՝ զի կենդա-
նի գտին զնա. եւ միւս եւս՝
զի ընդ գիտունս օրինացն
նստէր եւ խօսէր:
Դորձ՝ զի յայնպիսում
հասակի մեկնեցաւ ՚ի նո-
ցանէ, եւ չէր ինչ վայելուչ նը-
մա վասն բաժանելոյն ՚ի
նոցա սպասաւորութենէ:
Արար զայս, զի ոչ էր կա-
րօտ սպասաւորութե նց.
զի բազմութիւնք հրեշտակաց
ուրք փառք ՚ի բարձունս

երգեին այ ՚ի ծննդեան նր,
նոքին ամ ուրեք սպասա
ւորեին նմա։ Ըստայնմ,
հրեշտկք մատեան և պաշ
տեին զնա։ Արդ տեսեալ
զնա զքանչացին. և՚ի խորոտ
մունէ անտի ըմթափեալ
զուարթացան։

48 Եւ ասէ ցնա մայր
իւր՝ որդեակ զի՞նչ գոր
ծեցեր դու ընդ մեզ. ա՜
հաւասիկ հայր քո և ես
տառապեալք և խնդրեաք
զքեզ։

Բազումս աշխատեցան և
տառապեցան ՚ի խնդրելն
զնա. սակայն ցասնուլ
կամ սաստել՝ զանգիտեին։
Զի թէպէտ և բուն
ծայրագոյն բարձրութն նր
որ այս է յատուկ՝ ծածկե
ցաւ ՚ի նոցանէ, բայց այն
որ ՚ի վեր էր ամե քան ըզ
բնութն մարդկան՝ յայտնի՛
էր նց։ Վն որոյ յուսեփ
բնաւ չհամարձակեր ինչ
խօսել իբրև ընդ հայր։ Իսկ
այն որ ծնաւ զնա, վստա
հացեալ խօսի աղերսելով։
Առաջի դնէ զորտմուբն

և զտառապանսն զոր աշխա
տեցան ՚ի խնդրելն զնա։
Իսկ նա խօսի ընդ նոսա
բան լի՛ իմաստութեամբ.
որում ոչ կարացին հասու
լինել։

49 Զի՞ է ասէ խնդրէք
զիս. ո՞չ գիտէք եթէ ՚ի տան
հօր իմոյ պարտ է ինձ
լինել։

Այսինքն զի չունիմ ինչ
պէտս վերակացութե և
սպասաւորութե ձերոյ. և
ո՛չ տարադէպ ինչ արարի
զմեկնիլն ՚ի ձէնջ. զի ՚ի տան
հօր իմոյ օրէն է ինձ լինել։
՚Ի տան հօր ասելն, վասն
դաւթի կարծել՝ անկիրթ
ո՛չ է։ Վն զի որդի էր նա
դաւթի ըստ մարմնոյ։
Բայց նա ասէ վն այ հօր։
Զի տաճարն այն միայն
շինեցաւ յերկրի տուն այ։
Ըստայնմ, տուն իմ տուն
աղօթից կոչեսցի։
Արդ վն զի որդի էր նա
մշտնջենաւորին այ, յորոյ
անունն շինեցաւ տուն այն.
և որդւոյն սեփհական է ՚ի
տան հօրն բնակել։

50 Այլ նոքա ոչ իմացան
զբանն։ Թէպէտ և չէր
կարի անյայտ։ Զի աՀա՛
Հրեշտակն նախ քան զյղա
նալն ասց̃, որ ծնանելոց է
'ի քէն՝ սբ̃ է և որդի այ̃ կո
չեսցի։ Արդ վս̃ զի պիտա
նացու էր յայնժամ անգի
տանալ նց̃, և կարի օգտա
կար յետ վերանալոյ նորա
յայտնիլ այսոցիկ ամենե
ցունց որք քարոզիչք են
ա̃ծուԹեան նորա։
Եւ իբրև ասաց որ ինչ
պատշաճ էր անձինն իւրոյ՝
ապա ցուցանէ և զօրէնս
Հնազանդութե̃ որդւոյ.
որով և յանձն էառ ծնա
նիլ 'ի նմանէ։
51 Իջանէ ընդ նս̃ և գնաց
'ի նազարէԹ. և էր նոցա
Հնազանդ։
Որ էդ օրէնս Հնազանդ
լինիլ Հօր և մօր, նմին
կարի՛ պատշաճ էր կատա
րել զօրէնսն զոր ինքն ընտ
րեաց օգտակար լինիլ։ զի
մեծ քան զա̃մ էր այն, զի
ծնաւ 'ի կնոջէ։ Իսկ արդ
զայս յանձն առեալ,
Գւլ″ է

դիւրաւ և այլքն ա̃մ զ
կնի սորին կարգի գտան ա
ռանց Հակառակութե̃
ինչ կրելոյ։
51 Եւ մայր նր̃ պաՀէր
զամենայն բանս 'ի սրտի
իւրում։
Որք բարձրագոյնս ինչ
իմանալ բաւական լի
նէր, պաՀէր զայն իմաս
տութե̃. և ուշ ունէր կա
տարածի ելիցն։
52 Եւ յս̃ զարգանայր Հա
սակաւ և իմաստութե̃
և շնորՀօք այ̃ և 'ի մարդ
կանէ։
Զարգանալն յի̃՝ յառա
ջինն յարելի է, որ միան
գամ տուաւ վասն սոցին
բանից։ Իսկ այն՝ զի անդ
միայն ասաց շնորՀք այ̃
էին 'ի վերայ նորա, 40։
և աստ յաւելու, յայ̃ և
'ի մարդկանէ, քննելի է։
Արդ մինչ էր ստնդիայ՝
յայնպիսի Հասակին չէր
փոյթ մարդոյ ուրուք վս̃
նր̃։ Նա զի և տղայութին
ծածկէ՛ անյայտէ՛ զմեծու
Թի̃ շնորՀին։ Իսկ 'ի կա
Ձգ　　　տա

տարելուն եկեալ՝ ամենայն
տեսեալ զվարս պարկեշտս
նորա, և զհամեստութիւն
անձինն, և զբանս պիտա-
նիս և շնորհալիցս, նաև
զվայելչութիւն դիմացն՝
պատիւս և փառս բազումս
շնորհէին նմա մարդիկ։
Որդ այսմ տղայ գոլով՝
'ի հօրէ միայն շնորհեալ
էր նմա պատիւ և փառք.
այն զի նա միայն ճանաչէր
զնա։ Իսկ աճեալ և զար
գացեալ՝ ըունի և իմարդ-
կանէ զփառս։ Սատայնմ,
ուսուցանէր 'ի ծնվրդս
նոց փառաւորեալ յամենե
ցունց։ ղուկ Գ։

* Գլուխ Երրորդն
Գ

1 Ի հնգետասանե-
րորդի ամի տէ
րութեան տիբե
րեայ կայսեր, 'ի դատաւո
րութեն հրէաստանի պիղա
տոսի պոնտացւոյ, և 'ի չոր
րորդ պետութեն գալիլեա-
ցւոց հերովդի և փիլիպ-
Գւ՟ Փ

պոսի եղբօր նր՟. 'ի չորրորդ
պետութեն 'ի իտուրացւոց
և 'ի տրաքոնացւոց աշխն.
և 'ի չորրորդ պետութեան
լիւսանեայ աբիլինացւոց։
և 'ի քահանայապետութեն
աննայի և կայիափայ՝ եղև
բանն այ 'ի վր յովհաննու՝
որդւոյ զաքարիայ յանա-
պատի անդ։ և եկն նա յա
մենայն կողմն յորդանանու
քարոզել մկրտութ ապաշ
խարութեան 'ի թողութ
մեղաց։
Սա ղուկաս անթերի
պահէ զժամանակն և
զկարգ պատմութեն։
Իսկ մատթէոս չառնէ ինչ
փոյթ ժամանակացն. այլ
միայն ուշ եդեալ գրէ ըզ
տրնօրէնութեանն բանս։
Զի յետ դառնալոյն յե-
գիպտոսէ և գալ բնակել
'ի նազարէթ, անդէն վաղ
վաղակի մերձ դնէ զգալն
յովհաննու։ յասելն, յա-
ւուրսն յայնոսիկ գայ
յովհաննէս մկրտիչ։
Որդ ղուկաս լի՛ պատմու
թեամբ զամենայն պահէ։
Ճէ նախ

Նախ զծնունդն. զոր 'ի
Ժամակս Օգոստոս կայսեր
եղեալ եցոյց այնու՝ որով
'ի նազարէթէ ածեալ լինի
'ի բեթղեհէմ վս Դաւթին
Նաև ապա յետ երկոտասան
ամի յայտնել զանձն 'ի տա
ճարին, խօսելով ընդ վար
դապետս օրինացն: Իսկ
աստ զժամանակն կարգել
դնէ ասելով, 'Ի հնգետաս
սան ամի տիբերեայ Թա
գաւորութեանն:

Կարևոր համարեցաւ վս
ստուգութե պատմութեն՝
և զկուսակալսն կարգել
դնել որ է 'ի նմին Դի:
Նաև անուանել զդ նոսա
չորրորդապետս. վս զի 'ի
վախճանիլն հերովդի, այն
որ ունէր զպատիւ և զա
նուն արքայութե, հռով
մայեցիքն խորհեցան բաժա
նել յորդւոց նորա զպա
տիւն զայն: Այլ 'ի չորս
բաժանեալ զիշխանութիւն,
ետուն չորից որդւոցն հե
րովդէի. և անուանեցին
զնոսա չորրորդապետս:
Նա են սոքա՝ արքեղայոս,

Իլ փ

հերովդէս, փիլիպոս, լիւս
անէս: Իսկ եթէ մատթէոս
զարքեղայոս միայն ասէ
թագաւորել հրէաստանի
փոխանակ հօրն, չէ' ինչ
ընդդէմ այսոցիկ:

Զի նա՝ և զհերովդէս
չորրորդապետ՝ անուանէ'
թագաւոր: Նրդուած ասէ
տալ նմա մինչև ցկէս թա
գաւորութեն իւրոյ:

Որդ կացեալ արքեղայոս
սակաւ ժամանակս՝ վախ
ճանի: Իսկ հռոմք կացու
ցին փոխանակ նորա զպիղա
տոս պոնտացի դատաւոր
եդին: 'Ի նմին ժամանակի
բռնացան 'ի վերայ քահա
նայութեն աննա և կայիա
փա. 'ի հռոմայեցւոցն ա
ռեալ ամի ամի զիշխանու
թիւնն և ոչ ըստ օրինացն
մովսէսի ընտրեալք:

Նա զի և ժամանակն մեր
ձեալ էր բնաւ բառնալոյ
օրինական կարգացն և քա
հանայութեն: Որդ զսոսա
զամենեսեան կարգեալ
դնէ վս վերջին քննողաց
ժամանակին. զի այսպէս

Ձր ան

անհերկելայաբար ունիցին
որք խնդրողք իցեն խոր
հրդոյն: ՚Ի ժամանակս
աստ տիեզերեայ արքայու
թեն: ՚Ի նմին ժամանակի
էին չորրդապետք հերով
դէս և փիլիպոս և լիւսա
նէս: և դատաւոր յեհէմ
պիղատոս:

2 Եղև բանն այ ՚ի վերայ
յովհաննու:

Ըստ որում մարգրէք կո
չեցան յայ մարգարէանալ
՚ի վերայ ժողովրդեանն,
ըստ նմին և սա պահեցաւ
յանապատի անդ անտես
բնաւ ՚ի մարդկանէ, և ապա
կոչեցաւ յայ. և երևեալ
մարդկան սքանչելի վա
րուք: որ և հիացումն էր
տեսողացն վս խստամբեր
վարուցն: Զայս տեսօ
րինեաց յառաջադոյն տես
չութին այ այնպիսի լինել
կարապետին յղութեն և
ծննդեամբն զարմանալի,
և առաքինութեն կարի՛ ան
ցեալ զչափ մարդկային
բնութեանս: Արդ զսա
պահեաց քարոզ և վկայ

խուրում ածութեանն. զի
հաւատարիմ լիցի ամին
վկայութիւն նորա: Ըստ
ասացելոյն յօհաննու աւե
տարանչի: Ոչ էր աստ նա
լոյսն, այլ զի վկայեսցէ
վս լուսոյն. զի ամեքեան
հաւատասցեն նովաւ:

Արդ եկեալ յանապատէ
ոպ հրեշտակ որ յերկնից
իջեալ, անկերակուր, խա
րազն զգեստիւ, ուսուցա
նէր ապաշխարել և մկրտ
ել ՚ի ջուր. զի սրբեսցին
յաղտոյ մեղաց, և պատ
րաստք լիցին ընդունել
նց զեկեալ ազատիչն:

Արդ՝ ասացեալ զգալն
յովհաննու քարոզ նոցա
մերձ գնէ և զվկայութին
եսայեայ: Զի փոյթ եղև
մարգարէիցն ոչ միայն վս
տն մարգարէանալ, այլ և
վս կարապետի՛ նորա:

Այն ձայն զնա եսայիաս
անուանէ. բանալ զճանա
պարհ բանին յանապատէ
եկեալ. պատրաստել գնալ
՚ի նմա և տեղի բնակութե
զոգիս մարդկան: ՚Ի սմին

կարգի ցուցանէ զզօրու
թիւն քո ընդդէմ հակա
ռակամարտ զօրութեանն։
զի լինս զխորս ձորոց որ
են վիհք անհաստատուն.
որովք ըմբռնեալ ազգ
մարդկան իբրև զհաւ, ոչ
զօրէին անցանել 'ի կենսն։
Արդ լինս զայն, զի դիւր
ան անցանելի լերի 'ի ձեռն
հաստատոց արդարութե։
Հարթէ և զլեռնացեալ
թագաւորութին սատանայի
որ ամբարձաւ 'ի վերայ
մարդկան։ Առնէ և ըզ
դժոարին և զանկոխ ճա
նապարհս առաքինութե՝
դիւրագնալի որք կամիցին
Նա զի ոչ կարէ այնուհե
տև առասպարն արգելուլ
զնս. և ամենեցուն տացէ
զփրկութիւնն իւր ած,
միայն թէ հաղորդեսցին
փրկութեն։ Արդ եկեալ
կարապետին ըստ մարգա
րէին ձայնի՝ սկսաւ սաս
տել չարացն, ծնունդս
իժից զնոսա կոչելով. օտա
րացուցեալ 'ի պիտանեաց
անտի։ Սպառնայ ահ ար

ԻԼ Գ

կանելով անփախչելի գե
հենին անոնամբն զոր ոչ
երբէք լուանի։ Օ այն ա
ւէ և անյոյս ոչ առնէ.
այլ ուսուցանէ առնել
պտուղ արժանի ապաշխա
րութե. և մի՛ վստահանալ
յառաքինութի նախնւոյն
իւրեանց աբրահամու.
այլ անձամբք լիցին պիտա
նիք։ Ապա թէ ոչ՝ ունի՛
ած մերժել զնս և զայլս
փոխանակ նոցա առնել
ժառանգս աբրահամու։
Սպառնայ և տապարաւ
որոյ ածային բարկութեն,
զանզեղջսն և զանբժշկե
լիսն հատանել ասէն 'ի
հաղորդութենէն այ, և
յանտի կեանսն՝ յաւիտե
նականին մատնել հրոյ
տանջանացն։
Տեսեալ ժողովրդեանն
զնա յայնպիսի վարս խըս
տամբերս և զարմանալիս,
այնպիսի ահագինս բարբա
ռելով, զարհուրեալք 'ի բա
նից անտի ասեն,
10 Ո՞ Օ ինչ արասցուք)
որով ճարէ զերծանել

Ղ 'ի

'ի բարկութենէ անտի։
Այլ նա եդ առաջի նոցա
ճանապարհ առաքինութե.
ոչ զօրինացն որ 'ի մովսիսէ
ընկալան, այլ զաւետրնին
զոր 'ի քնէ ընդունելոց էին։
Վասն որոյ պատասխանի
տուեալ ասէ, թէ գուցէ
երկու հանդերձ, տացէ ըզ
մինն այնմ որ ոչն ունիցի։
Նոյնպէս և թէ կերակուր
իցէ՝ արասցէ։
Ըստ հաւասիկ յայտնապէս
ունի զզօրութի և զձև կեր
պարանաց տրունական բա
նիցն։ Զի նա օրէնս եդ
աշակերտացն մի՛ զգենուլ
երկուս պարեգօտս։ Մի
են սոքա որ ոչ տան զգե
նուլ երկուս։ Այլ որ ու
նիցի երկուս, տալ զմինն
այլում չունողի զնոյն։
Որդ սկսանի խրատել
զնս զօրագոյն այսու առա
քինութբ. զի կարի կա
րևոր է այս առաքինութի։
Վս զի զգլուխ ամենայն
առաքինութեանց զսէրն
բովանդակեալ ունի։
Նաև 'ի դատաստանի անդ

ոչ այլ ինչ առաքինութեց
խնդիր ցուցաւ, այլ վասն
սորին ոմանք պատուեալ
պսակին, և ոմանք անար
գեալ պատժին։ յաղագս
որոյ ուսուցանէ զնս մար
դասէրս լինիլ. և այնպէս
փրկութեան և հաւատոյն
հանդիպիլ։
12 Այլ և մաքսաւորք
մկրտիլ 'ի նմանէ. և ասեն՝
վարդապետ զինչ գոր
ծեսցուք։
Առաքինութն նր համբաւ
զբազումս զարթոյց գալ
առնա։ ըստորում և ախ
տացեալք առ բժիշկս։
Ուստի և ընդմաց եղև նա
պատճառ բժշկութեան.
ըստայնմ, մաքսաւորք և
մեղաւորք արդարացուցին
զան. զի մկրտեցան 'ի մկըր
տութին յովհաննու։ Ղուկ 7
Որդ ոչ միայն մկրտեցան
այլ և հարցանէին ուսանիլ
զգործս որով ճնար է հա
սանիլ պարգևաց։ Այլ նա
դնէ օրէնս ոչ բարձրա
գոյնս որ և ամենեցուն
կայ առաջի 'ի վեր ելանել

կամողացն, այլ չափէ զօ
րէնս ըստ արուեստին և
գործոյն. զի ոչ միով ճա
նապարհաւ ամ՟ք զօրէն
գնալ. նա և ոչ 'ի նոյն տե
ղի հասանիլ: Ա՟ծոյ ըստ
ճանապարհացն առաքինուե՟
և օթեվանքն չափեցան.
Վ՟ն, բազում օթեվանք են
'ի տան հօր իմոյ:
13 Ասէ ցնոսա, մի՛ աւելի
քան զհրամայեալն ձեզ
առնիցէք:
Թէպէտ և օրէնք էին ա՟ք
անօրէնք և լի անօրէնու֊
թեամբ, այլ նա բառնալ
զայս ոչ ունէր: Քանզի
յիշխանուե՟ց անտի հա֊
տատեալ էր: Այլ աւետա
րանն ք՟ի ոչ ուսոյց ապըս
տամբել յօրինաց թագա
ւորացն. բաց 'ի հաւատոցն
ևեթ: Ա՟յ առաքեալն
խրատէ հատուցանել ամե
նեցուն ըստ պարտուն: ըստ
հարկս, զմաքս, զերկիւղ
և այլն:
14 Հարցին ցնա և զինա֊
ւորքն և ասեն, և մեք
զինչ գործեսցուք:
Գլ՟ Գ

Թէպէտ ըստ պատահման
իւրաքանչիւրոց յիրս ինչ
աշխարհի բերման ըմբռ
նեալ լինի, սակայն ընտրին
բազում պիտանիք 'ի վատ
թար արուեստից. և չարք
'ի բարիս միշտ խրատեալք
են: Այլ այս ահա յայտ֊
նի է 'ի դպրացն և'ի փարի
սեցւոցն, որք օրինօքն ս֊
նան և զխորհուրդն Ա՟յ ա֊
նարգեցին յանձինս և ոչ
հաւատացին քարոզուե՟ն
յովհաննու: Այլ ահա մաք
սաւորք և զինաւորք յան֊
բարի գործոց բարիք ցու֊
ցան. և մատուցեալ հար
ցանէին զի ուսցին որով
ապրեսցին յանտի տանջա
նացն: Արդ և զսոսա՛
խրատէ ով՟ պատշաճ իցէ
Զ՟րմ և զմաքսաւորսն:
Ասէ, մի՛ զոք զրկիցէք և
մի՛ զոք զրպարտիցէք.
շատ լիցին ձեզ թոշակքն
ձեր:
Արդ վասն զի զինուորք
յայս կարի իմն հարեալ
են, իբրև զգազանս ձեւա
ցուցանէին զանձինս առ

որկարս, յափշտակել և կե
ղեքել. և զանպարտս պար
տաւորս առնել. խոժոռ և
անընտել դիմօք վարին,
զի այնպէս լցցեն աւարաւ
զտունս իւրեանց։
Արդ յայսպիսեաց աստի
հրաժարիլ հրամայէ. և շա
տանալ միայն իւրոց վաս
տակոցն պարգևօք զոր կար
գեցին նոցա թագաւորք։
Եւ այն՝ համարեալ լիցի
նոցա իբրև զայն որ գործեն
զերկիր և ժողովեն զպը
տուղ նորա։
15 Մինչ ակնունէր ամենայն
ժողովուրդն և խորհէին
՚ի միտս իւրեանց վասն
յովհաննու, մի թէ սա
իցէ քրիստոս։
Վասն զի ժամանակն մեր
ձեալ էր ամենայն մարգարէիցն
որ սահմանեցին զգալուստ
նորա, և ժողովուրդն մնային
գալստեան նորա. և տեսեալ
ըզ յովհաննէս յայնպիսի
վարս զոր ոչ բնաւ զայլ
ոք այնպէս տեսին ՚ի մարդ
կանէ, կարծեցին թէ նա
իցէ։ Իսկ նա քանզի ծա
Գլ. Գ
նեաւ հոգւոյն զխոնարհութիւն
նորա, ապա սկսանի խօսիլ
ընդ նոսա վասն այնմիկ որում
սպասեալ ակնունէին նոքա։
Քարոզէ՛ զփառս բնութեան
այնմիկ որ առաքեաց զնա
առաջի իւր հորդել ճանա
պարհ մտից նորա և պատրաս
տել ժողովուրդ կազմեալ։
Վասն որոյ ասէ,
16 Մի՛ կարծէք, չեմ ես
այն որում դուք ակնու
նիք. այլ է՛ նա ՚ի միջի ձե
րում և դուք ոչ գիտէք
զնա. և է՛ գալոց զկնի
իմ։
Արդ՝ իբրև եցոյց եթէ
գալոց է զհետ նորա, ապա
յայտնէ նոցա զանզուգական
բարձրութիւն տեառն իւրոյ.
որքան ունի բան՝ յայտնել
զպատիւ բնութեան նորա։
16 Չեմ ես արժանի բառ
նալ զկօշիկս նորա։
Փոքրկացոյց զանձն.
փոքրկացոյց և զմկրտու
թիւնն որով մկրտեաց ըզ
նոսա, սոսկ ջուր ասելով։
Ցուցանէ՛ աննախանձ և
զանչափ բարձրութիւնն
զքրիստոսի որով

որով նա մկրտեսցէ զհա
ւատացեալս։
16 Նա՛ մկրտեսցէ աւէ ըզ
ձեզ հոգւով եւ հրով։
Նա՞ յետ մկրտութեանն
եւ սրբութեն, զարհուրե
ցուցանէ յընտրութենէ
անտի որ հեծանոցաւն լի
նելոց իցէ։ Զի մի՛ ոք
յարդ անպիտան լիցի, եւ
յընտրութեն ժամանակին
հոսեալ որոշեսցի 'ի լինելու
թենէ հրոյ։ Արդ զայս՝
եւ այլ եւս բազում բանիւք
խրատեալ մխիթարէր ըզ
նոսա։ Նաեւ զհերովդէս
յանդիմանէր, եւ վ~ նորին
արկաւ 'ի բանտ։ Իսկ տրն
ըստ որում խոնարհեալ էջ
առ մեզ 'ի ըստոյգ բարձ
րութենէ անտի, այսպէս
խոնարհութեամբ ընու ըզ
տնօրինականս ամենայն։
Յաղագս որոյ գայ խոնար
հութ~ կնիք առնուլ 'ի ծա
ռայէն. բանայ զերկինս.
վկայի 'ի հօրէ, եւ յայտնել
լինի 'ի հոգւոյն։ Տեսող
աւանէ սքանչելեացն որ քա
րոզեացն զնա բազմութ~ին

որ մերձ էին նմա, եւ ոչ ըզ
սակաւս ոմանս որպէս 'ի
ծննդեանն։ Արբէ զջուրս
եւ տայ զնա 'ի լուացումն
սրբութեն մեղուցելոց։
Արդ յետ այսորիկ ամ~՝
ասէ զյս~ երեսուն լեալ
ամաց. զի օրինակ տացէ
մեզ ամի որում պարտ է
տեղեակ լինել։
23 Եւ աւէ յս~ ամաց է
րեսնից, սկսեալ յորոց
ում~ եւ կարծիւր որդի
յովսեփայ։
Սկսեալ ասէ մարմնով՝
ընդ ժամանակաւ մտեալ
'ի մօրէ։ եւ ունի զանժա
մանակ լինելն 'ի հօրէ։ եւ
կարծեալ էր 'ի յայնցանէ
որ ոչ էին տեղեակ խորհր
դոյ նորա, եթէ որդի իցէ
յովսեփայ, որդւոյ հեղեայ
Արդ՝ ածեալ 'ի մկրտու
թիւնն՝ կարգէ ազգահա
մար։ Իսկ մատթէոս 'ի
սկիզբն աւետրնին՝ մերձ
առ մարմնաւ որ ծնունդն
կարգէ։ եւ այս ոչ վայրա
պար եւ ոչ առանց մեծի խոր
հրդոյ։ Նա՛ թէ ընդէր

ինչ խորհուրդն իցէ՝ յայտ
նի է այս յայլոց քննողաց։
Ո՛ որ և մեք փոքր ինչ նը
շանակեսցուք։ Մ՛ատթէոս
գրէ զննու̅ն որդւոյն որ՚ի
միմեանց ծնանելով գան
մինչև ՚ի մարմնական ծը
նունդ տ̅ն մերոյ։ Իսկ ղու
կաս ՚ի հոգևոր ծննդենէն
կարգէ զազգահամարն և
գրէ զշնորհօք որդւոյն, և
տանի առ̂արտէ յադամ և
յա̅ծ։ Ո՛ ի ուսցուք ըղ
խորհրդոյն զօրութ̅ի եթէ
եղաք մեք տ̅մքն հոգևոր
ծննդեամբ որդիք ա̅յ։
Արդ զայս կատարեալ և
լցեալ՝ զա̅մ արդարութի̅՝
մեկնի այնու հետև ՚ի մարդ
կանէ և բնակէ՛ ընդ գա
զանս յանապատի անդ։
Պահէ՛ չափով մարդոյ.
ցուցանէ կերպարանս քաղ
ցի. զի համարձակու̅թ տա
ցէ ապաստամբին մերձենալ
առնա։ Եւ այսպ̅ առեալ
զբնութին ադամայ որ յաղ
թահարեցաւ ՚ի նմանէ, և
նովին մարմնովն զօրանայ
՚ի վե̅ր իշխանին Ճակալի.

Գ.՛՛ Փ

Եւ յա̅մ փորձութի̅ս վա
րեցաւ ընդ նմա, և ամենե
քումբք զգետնեաց զնա։
Արդ եկն սատանայ փոր
ձել. զի կամ առցէ զչափ
զօրութե̅ նր̅, կամ իբրև
զտկար ոք յանդիմանեսցէ
զնա վս̅ բարբառոյն հօր
որ վկայեաց ՚ի վե̅ր նր̅։
Եւ յա̅մ մեքենայս խա
բէութե̅ նր̅ գնաց ը̅ նմա.
և նա ոչ կարաց հասու լէ̅
նիլ բնութե̅ նորա։
Իսկ յա̅ կատարեալ զա̅մ
փորձութ̅ս և յաղթեալ,
օրինակ վարուց առաքի‿
նութե̅ եդ առաջի այնոցիկ
որ հա̂տատան և մաքրին ՚ի
մահ նր̅, իմանալ և ճանա
չել եթէ հանդէս ձգանց
կայ առաջի նց̅ և ոչ հան
գըստեան։ Ս̅ա զի ինքն
առաջին մարտեաւ և յաղ
թեաց, և ուսոյց զօրինակ
պատերազմին և յաղթու̅թ։
Եւ իջեալ ՚ի լեռնէ անտի
իբրև զնահատակ ոք քաջ
՚ի հանդիսէ եկեալ, կամ
իբրև զյաղթող թագաւոր
՚ի պատերազմէ եկեալ՝ ըղ

ղե̅ հա

հակառակ թագաւորութե՛ն
վանեալ ածէ կապեալս։
Ո՛րպէս և յն զզօրագլուխն
դիւաց գերի առեալ, կա
պեալ զհսկայն, սկիզբն
առնէ այսուհետև վար
դապետութե՛ և ուսու
ցանելոյ։

*Գլուխ Բնաբանին Գլ։
Համար 14։

արձաւ տէ յն
զօրութեամբ
հոգւոյն 'ի գա
լիլեա։

Օ խորդ ոչ զարհուրե
ցան նոքա որք փոքրկա
ցուցին զպատիւ հոգւոյն։
Եւ ահա ամենայն ուստեք
յայտ է զի երբև զնոյն
էութի ամ ուրեքէ ընդ
նմա։ 'Ի սկզբան յղանալոյ
նր և 'ի սննդեան նորա.
և 'ի մկրտիլն նորա. 'ի նմա
նութի աղաւնւոյ իջանէ
'ի վր նորա։ Լցեալ լինի
հոգւով սբվ՝ և նովին հո
գւով վարեալ լինի յանա
պատ զի փորձեսցի 'ի սա
Կլ է

տանայէ։ Դարձ զօրութ
հոգւոյն գայ 'ի գալիլեա.
առնէ նշանս և ցուցանէ
զօրութիս գործակցութբ
հոգւոյն։ Եւ այնքան մե
ծանան սքանչելիքն, զի
ամենայն ուրեք սփռեալ
տարածեցաւ համբաւ նր.
մինչև 'ի հեռաբնակ տե
ղեաց եկեալք ժողովեցան
տեսանել զնա. և որ ու
նէին ախտս՝ զի բժշկեսցին
յախտից անտի։
14 Եւ ել տէ համբաւ ըղ
նմանէ ընդ ամ կող
մանս գաւառին։
Ո՛րպէս այն է՝ զոր մատթէոս
ասացեալ է, շրջէր 'ի գա
լիլեայ. ուսուցանէր՝ և
բժշկէր զհիւանդս. և ել
լուր նր ընդ ամ երկիրն
ասորւոց. և յամ կողմանց
գային առնա։
15 Եւ նա ուսուցանէր 'ի
ժողովուրդս նց, փառաւո
րեալ յամենեցունց։
Տեսեալ ժողովրդեանն
զնորանշան զսքանչելիսն
որ ամ ուրեք յաճախէին
'ի նմանէ զոր ոչ երբէք
Օ ըղ տե

տեսին և ո՛չ լուան․ մինչև
կուրին ասել՝ ո՛չ երբէք
լուաք եթէ եբաց ոք զաչս
կուրի ՚ի ծնէ կոյր ծնիցե
լոյ ։ Արդ՝ տեսեալ զզօ
րութիւն և զիմաստութիւն
այնչափ, ծանեան եթէ ա-
ռաւելեալ է ամենայնի՛
քան զչափ բնութեան։
Եւ ոմանք եթէ քն իցէ
հաւատացին։ Եւ այնպէս
փառաւորեալ էր յամենց․
զի ամ ուստէք փառք յա
ճախէին նմա ։
16 Եւ եկն ՚ի Նազարէթ
ուր սնեալն էր ։
Թէպէտ և գիտէր զնս
զի ո՛չ էին ընդունելոց
զբանս նր, սակայն տակա-
ւին գայ առ նս, զի անպա
տասխանի արասցէ զնոսա։
Ըստայնմ, իմ եթէ չէր
եկեալ և խօսեցեալ ընդ
նոսա՝ մեղ ինչ ոչ գոյր
նոցա ։
16 Եմուտ եւ յաւուր
շաբաթուց ՚ի ժողովուրդս
նոցա ըստ առաջին սովո
րութեանն մինչ բնակէր
ընդ նոսա ։

Եւ զինչ իցէ ժողովա-
րանն այն։ զի ահա մով-
սէս եդ օրէնս զի մի՛ եր
բէք զոհեսցէ ոք արտաքոյ
տեղւոյն այնորիկ զոր ընտ
րեսցէ իւր տր։ Արդ՝ էր
այս օրէնք մովսէսի, բայց
շինեցին նոքա ամենայն
ուրեք ժողովարանս։
Ըստայնմ զոր ծերքն առ
տրն մատուցեալ ասեն
վս հարիւրապետին, սիրէ
զազգս մեր․ և զժողովրդա
նոցն նա շինեաց մեզ։
Արդ՝ շինեցին յամենայն
տեղիս ժողովարանս՝ ո՛չ
վասն զոհից, այլ միայն ա-
ղօթս մատուցանել որպէս
օրէն իսկ էր նց։ Սրբոյ
՚ի շաբաթու զի էր օր պա
րապոյ՝ ժողովէին լսել ըն-
պատգամս մարգարէից և
խնդրուածս առնել։
17 Ստեալ անդ յն՝ տան
նմա գիր զեսայեայ մար
գարէի։
Ո՛չ զի արդարև ընթերց
ցի, այլ զի յանդիմանել
լիցի․ քանզի սնաւ ՚ի մէջ
նց․ և գիտէին նոքա թէ

Ե. զէ դպ

դպրութի նա ոչ ուսաւ,
խորհեցան ամաչեցուցա
նել զնա յատենի անդ։
Վն զի կարծէին թէ հրա
ժարի ասելով՝ դպրութե
ոչ գիտեմ. և ունիցին նո
քա այնուհետև թշնամանս
դնել նմա և ասել, զիա՞րդ
վարդապետ դու և ուսու
ցէր, և զգիրս ոչ գիտես։
Նա՛ այնմ կամէին ՚ի հրա
պարակի անդ ձաղել զնա.
և թափել ՚ի նա զթոյնս
դառնութե զոր յղացեալ
երկնէին ՚ի միտս իւրեանց։
Նա՛ իբրև տեսին թէ առ
ընկալաւ և յարեաւ ըն
թեռնուլ, հիացան զարմա
ցան. և ամենայն ժողո
վուրդն պշուցեալ հայէին
ընդ նա։
17 Նա՛ բացեալ եգիտ զայն
տեղի, յորում գրեալն
էր, Հոգի տն ՚ի վր իմ.
վն և եօծ իսկ զիս։
Որդ՝ ոչ եթէ ըստ պա
տահման բացաւ, այլ տն
կամեցաւ ածային իմաս
տութեն երաց զայն ինչ
որ վն նր էր մրգրէութին։
Պ՛Լ Դ

Զի զամ ինչ անպակաս
գրեցին մարգարէքն վն
նր։ Կոչեցին զնա օծեալ.
և ցուցին եթէ ոչ է ըստ
օրինի այլոց օծելոց որ օ
ծան իւղով մարմնականաւ։
այլ նա օծել և ոչ իւղովն
այլ հոգւով սբվ։ [illegible]
Որդ այսպէս մարգարէք
մարգարէանային։ Զ այն
և աւետարանիչքն գրեն
զամ ինչ հոգւոյն ներգոր
ծութն վճարեալ։
18 Հոգի տն առ ՚ի վր
իմ։
Ոստ զդէմս քն առեալ
խօսի։ Նա՛ այլուր, հան
գիցէ ասէ ՚ի վր նր հոգի
այ և հոգի իմաստութե։
Որդ՝ օծաւ տրունական
մարմինն հոգւով սրբով.
օծաւ և իւղով ածուն ն
և առաքեցաւ ՚ի հօրէ ա
ւետարանել աղքատաց։
Ընդ զի աղքատացեալ էր
բնութիւն մեր յածային փա
ռաց անտի, եկել տրն մեր
տալ աւետիս՝ դարձեալ
յառաջինն անդրէն հա
նել զմեզ ՚ի փառսն.
տէ

Կամ այն իսկ է զոր ասաց, երանելիք են աղքատքն հոգւով, զի նոցա է արքայութիւն երկնից։

18 Բժշկել զբեկեալս սրտիւք։

Ըստ այնմ, բժշկէ զբեկեալ սիրտս, և պատէ զամենայն վէրս նոցա։

Արդ՝ վն զի բեկան ա̃մ անձինք ՚ի սատանայական հարուածոց նորա, վ̃որոյ եկեալ այն որ յոչէութէ էած ՚ի լինելութի̃՝ բժշկէ զվէրս մեր։ Ըստ այնմ զոր ինքն իսկ առակաւ առեալ յայտնեաց զխնամս զոր եցոյց առ այն՝ որ անկաւ ՚ի ձեռս աւազակացն։ պատեաց ասէ զվէրսն. արկեալ ՚ի նոսա ձէթ և գինի։

19 Քարոզել գերեաց ըզթողութի̃։

Այսինքն՝ ազատութի̃. վն զի եկն նա ազատել զգերեալսն ՚ի բռնաւորէն։ Իսկ քարոզելն ասել, և ոչ առնել իշխանութե̃, զայս ունի իմաստ։ Զի պարտ է և մեզ նպաստ ըն̃նիլ մերում ազատութեան։ Ե՞րբ լինի այս ՚ի յանձնառըն մեր քարոզութեն նր և հաւատալ նմա. և ապա ազատութի̃ն ՚ի նմանէ կատարել լինի ՚ի գերչաց անտի։ Ու̃ այս՝ բանս և զաչս կուրաց ըստ դաւթեան երգոյն։

19 Այլ ասէ, և կուրաց տեսանել։

Զոր ինչ առ մարմինս երևելի աչօք բնաւորեցան գործել զապկնութի̃, նոյնպէս և ՚ի հոգւոյն նովին չափով համեմատեալ են աչօք ժանտացուցիչք և ապականարարք։ Արդ այսպէս գոյ և կուրութիւն ոգւոց, զոր եկն նա լուսաւորել։ Ե՞րբ լինի այս՝ ՚ի բռնանալոյ զմեղաց խաւարն և զանհաւատութեան կուրութի̃. և շնորհել ոգւոց լուսաւորութի̃ որ արդարութե̃ և բարեպաշտութե̃ վարուց իցէ։ Զայս օրի̃ նաև գործոց զոր արար՝ յայտնէ յաւելն, (՚ի դատաստան եկի յա̃ս այս.

զի որք ո՛չն տեսանեն՝ տեսցեն. և որք չարաչարն տեսանեն՝ կուրասցին։)

Որդ՝ շնորհեաց նա կուրաց տեսանել. լուսաւորեաց զկոյրս հոգւով։ և ետ մկայ երևելի՛ աներևոյթ ոգւոցն լուսաւորութե, ՚ի լուսաւորելն բազմաց զաչս մարմնոց։

19 Արձակել զվիրաւորս ՚ի թողութի։

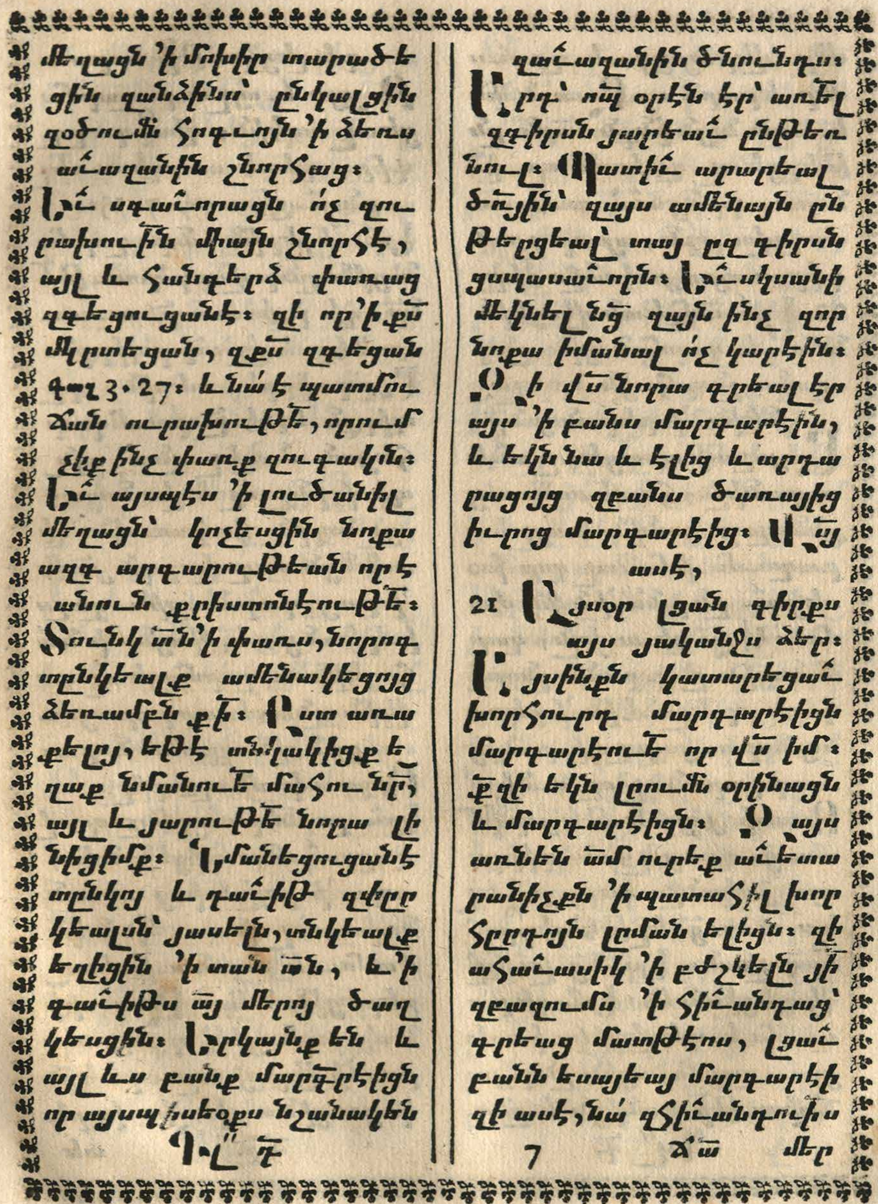
Ձև բանիցս մարմնականք են. և ըստ մարմնոյ անյարմար թուին։ բայց ՚ի հոգևորսն տեսեալ՝ կարի՛ յարմար են։ Ա՛յ զի մեղք՝ կապանք դժոխարինք են ոգւոց. նաև վէրք դաժանագոյնք. յորմէ եկն յս արձակել ՚ի կապանաց և բժշկել զվէրս. Որդ՝ լուծանէր այս կապանք վէրաց՝ ՚ի շնորհելն ըղ յանցանս. և այսպէս արձակեցաք ՚ի կապանաց մեղաց որ են վէրք ոգւոց։

19 Քարոզել զտարեկան տն ընդունելի։

Ի մարգարէին բանսն ըղ սոյն տեսեալ, դիւրաւ ոք տեսցէ որ կամիցին զմիտս բանին քննել։ Քանզի անդ գրեալ է, կոչել ամ տն ընդունելի, և օր հատուցման այ մերոյ։ Հաւասար է այսոցիկ և առաքելոյն ասելն, ահա է ժամանակ ընդունելի. ահա է օր փրկութեան։ մի՛ և մի՛ իւիք տայցէք պատճառս զի մի՛ աղտեսցի պաշտօնն։ Որդ այսպէս մարգարէքն գրեցին զգալուստն քի ժամանակ ընդունելոյ ըղ փրկու ՚ի յընծայել տն հաւատս ընդունելիս։

Ըստ այս մարգարէս լի՛ բովանդակ զամ ամեղէն պարգևսն զոր շնորհէ յս ազգի մարդկան։ ‖ Տալ սգաւորաց սիօնի փառս։

Որք ՚ի սուգ իցեն վս մեղաց, և հաւատան այնմիկ որ եկն արդարացուցանել սրբեալք ՚ի մեղաց՝ զգենուն զփառս. որով թօթափի սուգն և զուարճանան ոգիքն։ Ա՛ւ փոխանակ զի արտմեալք վս կորուսիչ

մեղացն 'ի մոխիր տարածե-
ցին զանձինս՝ ընկալցին
զծածուած հոգւոյն 'ի ձեռս
աւազանին շնորհաց։
Եւ սգաւորացն ոչ զու-
րախութիւն միայն շնորհէ,
այլ և հանդերձ փառաց
զգեցուցանէ։ զի որ 'ի ք(րիստո)ս
մկրտեցան, զք(րիստո)ս զգեցան
Գաղ 3. 27։ և նա՛ է պատմու-
ճան ուրախութե(ան), որում
չիք ինչ փառք զուգակին։
Եւ այսպէս 'ի լուծանիլ
մեղացն՝ կոչեսցին նոքա
ազգ որդեգրութեան որ է
անուն քրիստոնէութե(ան)։
Տունկ տ(եառ)ն 'ի փառս, նորոգ-
տընկեալք ամենակեցոյց
ձեռամբն ք(րիստոս)ի։ Ըստ առա-
քելոյ, եթէ տնկակիցք ե-
ղաք նմանութե(ան) մահու նո(րա),
այլ և յարութե(ան) նորա լի-
նիցիմք։ Նմանեցուցանէ
տընկոյ և դաւիթ զփըր
կեալսն՝ յասելն, տնկեալք
եղիցին 'ի տան տ(եառ)ն, և 'ի
գաւիթս ա(ստուծո)յ մերոյ ծաղ-
կեսցին։ Երկայնք են և
այլ ևս բանք մարգ(ա)րէից
որ այսպիսեօքս նշանակեն

զաւազանին ծնունդս։
Երդ՝ ո(ր)պ(էս) օրէնն էր՝ առնել
զգիրսն յարեաւ ընթեռ-
նուլ։ Պատիւ արարեալ
ծ(ե)ռյին՝ զայս ամենայն ըն-
թերցեալ՝ տայ ըզ գիրսն
ցսպասաւորսն։ Եւ սկսանի
ճեկնել նց զայն ինչ զոր
նոքա իմանալ ոչ կարէին։
Զի վ(ասն) նորա գրեալ էր
այս 'ի բանս մարգարէին,
և եկն նա և էլից և արդա-
րացոյց զբանս ծառայից
իւրոց մարգարէից։ Այ̅
ասէ,

21 Այսօր լցան գիրքս
այս յականջս ձեր։
Այսինքն կատարեցաւ
խորհուրդ մարգարէիցն
մարգարէութե(ան) որ վ(ասն) իմ։
Ք(անզ)ի եկն լրումն օրինացն
և մարգարէիցն։ Զայս
առնեն տ(եառ)ն ուրեք աւետա
րանիչքն 'ի պատահիլ խոր
հրդոյն լըման ելիցն։ զի
ահաւասիկ 'ի բժշկելն յի(սուսի)
զբազումս 'ի հիւանդաց՝
գրեաց մատթէոս, լցաւ
բանն եսայեայ մարգարէի
զի ասէ, նա՛ զհիւանդութիւս
մեր

մեր վերացոյց և զցաւս
մեր եբարձ: Ըստ նմին
և աստ նոյն ինքն տէրն ըն
թերցեալ զգիրսն որ վ՟ն
նորա գրեցան՝ ասէ առ
ժողովուրդն, այսօր լցան
գիրքս այս յականջս ձեր:
22 Եւ ամ՟ քեան վկայէին
նմա և զարմանային ընդ
բանս շնորհացն որ ելա
նէին ՚ի բերանոյ ն՟ր:
Ի յաչափ ասացեալ աւե
տարանիցն, հետևումն տայ
քննողաց բանին և այլ ևս
բազումս իմանալ զոր խօ
սեցաւ ընդ նմ՟ա ՚ի նմին ժա
մու: Վ՟ն զի ասելն, զար
մանային ընդ բանս շնոր
հացն որ ելանէին ՚ի բերա
նոյ նորա, յայսչափ բանից
արդարանալ ոչ ունի:
Ուստի յայտ է թէ յորժամ
ասաց, այսօր լցան գիրքս
այս յականջս ձեր, յաւել
ևս ուսուցանել թէ՝ զիա՞րդ
ո՞րպ՟ս լցան: Եւ նոքա լուեալ
վկայեցին նմա: Եւ զի բա
զումս և գեղեցիկս խօսե
ցաւ, զարմանային ընդ յա
ճախութի բանիցն և ընդ
Գեղ՟

գեղեցկութի նորա:
Զայս և այլուր զարմա
ցեալ ասէին, զիա՞րդ ըզ
գիրս գիտէ սա, զի ուսեալ
բնաւ չէր: յով 7. 15:
Եւ ՚ի լերին անդ զարմա
նային ընդ վարդապետութի
ն՟ր. զի իշխանութ՟բ ուսու
ցանէր և ոչ որպ՟ս դպիրքն:
Արդ իբրև տեսին դը
պիրքն եթէ [illegible] խոր
հեցան ձաղել զնա՝ այն
պիսի ինչ ոչ եղև նոցա,
այլ նորին հակառակն: զի
ամենայն ժողովուրդն յամէ
՚ի բաց դարձուցին զաչս
իւրեանց և միայն ՚ի նմ
հայէին. և զարմացեալ գո
վէին զնա, և արդարացու
ցանէին զբանս նորա:
Ապա սկսան զչարիլ:
Եւ չունէին այլ ինչ որով
պարսաւանս դիցեն նմա,
ապա ՚ի յովսեփայ սկսան
նախատել զնա: ՚Ի նմին
ժամու և ապանութի մտա
բերեցին նմա: Ըստ օրի
նակի այնոցիկ՝ որք զյակո
բոս ՚ի վերայ աշտարակին
կացուցին: Զի իբրև
ձէ տե

տեսին թէ ետ նա վկայու-
թի ածութեն ջի, ասեն,
չարիս գործեցաք զի տր-
ուաք նմա տալ այնպիսի վը-
կայութի̄. և ասեն, ելցուք
ընկեսցուք զնա յաշտարա-
կէ անտի զի տեսցեն ժո-
ղովուրդքն և մի՛ հաւա-
տասցեն բանից նորա։
Ապա̄ և սոքա կամեցան
սպանանել զնա։ Սա որս
ասէ,
23 Ապաքէն ասիցէք ա-
ռիս զառակս զայս, բժիշկ
բժշկեա՛ զանձն քո։
Զի ծանեաւ զդաւա-
ճանութի̄ նց̄ զի ասէին,
կամիս բժշկել զմեզ որով
ուսուցանես. արդ զանձն
քո զերծո՛ զի մի՛ մեռցիս։
Զայս ասաց̄ յանդիմա-
նեաց զնենգաւոր բարս
նոցա զի իմասցուք զամե-
նատես բնութի̄ նորա։
Ապա առագաստէ զբանն
ասելով,
23 Որչափ լուաք զոր ա-
րարեր ՚ի կափառնայում.
արա՛ և աստ ՚ի քում գա-
ւառի։

Զի գիտասցեն թէ զնա
անուանեաց իւր անձն՝
վն̄ անանելոյն ՚ի մէջ նց̄։
Եւ զի յայնժամ ոչ էր
բնակութիւն նր̄ առ նս̄.
այլ մեկնեցաւ ՚ի նոցանէ,
զի լի՛ էին նախանձու չա-
րութե̄, և էջ բնակեցաւ
՚ի կափառնայում ինքն և
մայր իւր և եղբարք իւր։
Ըստ ասելոյն մատթէի,
եթող զնազարէթ և եկն
բնակեցա̄ւ ՚ի կափառնայում
՚ի ծովեզերին, զի̄ եսայեայ
մարգարէութեանն։
Արդ՝ վասն զի կարի՛ նա-
խանձու չարութե̄ լի՛ էին
նազարեթացիքն, վն̄որիկ
որոշեաց զիւրսն ՚ի նոցանէ
և բնակեցոյց ՚ի կափառ-
նայում զի մի՛ ինչ նեղու-
թիս կրեսցեն ՚ի նոցանէ։
Եւ զի՝ ոչ էր այն ժամա-
նակ չարչարանս կրել ու-
մեք վն̄ անուանն նորա։
Արդ վն̄ զի գիտէր ըղ-
մոլեկան բարս նց̄, մեկնե-
ցաւ որոշեաց զինքն ՚ի նո-
ցանէ։ Իսկ նոքա առ չա-
րութեան իբրև տեսին,

 վաղ

վաղվաղակի կամեցան սպա
նանել զնա։
24 Եւ ասէ, ամէն ա
սեմ ձեզ, ոչ է մարգարէ
ընդունելի 'ի քաղաքի
իւրում։
Մ'Է յայտնապէս ասէ եթէ
չարք են զի ոչ ընկալան
զնա, այլ խաղաղէ զիւրսն։
Յայտ արարեալ թէ սովո
րական կիրք են, զի և ըզ
մարգարէսն ոչ ընկալան 'ի
բնակութիս իւրեանց։
Եւ զի ոչ արար անդ նը
շանս, ցուցանէ նոցա թէ
ոչ է այն առ տկարութեն նոր,
այլ առ չարութեն նոցա։
Յայտ առնէ թէ և 'ի մար
գարէիցն ժամանակս այն
պիսի անարժանք գտան
նոքա շնորհացն այ քան ըզ
հեթանոսս։ Ասան որոյ
ասէ,
25 Բազում այրիք էին 'ի
մէջ իէլի յաւուրսն ե
ղիայի յորժամ փակեցան
երկինք զերիս ամս և ըզ
վեց ամիս և եղև սով մեծ։
և ոչ առ մի ոք 'ի նոցանէ
առաքեցաւ եղիա՝ բայց
միայն 'ի սարեփթա սիդո
նացւոց առ կին մի
այրի։
Եւ յս օրինակ բանից՝ յայտ
առնեն թէ փոխելոց էր
աւետարանն 'ի նոցանէ 'ի
հեթանոսս. և խորհուրդն
յառաջագոյն ցուցաւ առ
եղիայիւ։ Եւ հին է այս
և ոչ նոր, խոստեալ այ ըզ
հրէայսն և ընտրել զհե
թանոսս։ Եւ զի՞նչ այլ
այս խորհուրդ ընծայեցու
ցանէ, եթէ ոչ զայս. զի
յայն քան բազմութեն ազ
գաց հրէիցն, առ ոք ոչ ա
ռաքեցաւ եղիա, այլ առ
հեթանոսսն։ Նա զի և
օրէնք էին այ՝ բնաւ չհա
ղորդիլ ընդ հեթանոսս։
Եւ զի՞նչ ևս պարտ է ա
սել վասն եղիայի, ուր և
պետրոս յետ յարութեն և
առաքելոյ զնս առ հեթա
նոսս, 'ի մտանելն 'իտունն
կոռնելիոսի՝ ասաց, ան
մօրթ է առն հրէի մտա
նել առ այլազգիս։ Եւ ա
ռանց յայտնութեն ոչ է
մուտ։ Գործ 10. 28։

Սա՛ յետ այնորիկ որք՚ի նը
մանէ աշակերտեցան՝ խըղ
ճէին ՚ի նմանէ։ ասեն, առ
արս անթլփատս եմուտ
և եկեր ընդ նո՛։ գործ ԺԱ։
Իսկ յայնմ ժամանակի ե
ղեւ հրաժարէ՛ ՚ի հրէից
և առանց զանգիտելոյ գը
նայ առ այլազգին։ Սա՛ նա
թեպէտ և էր նեղութի՛
սակայն կերակրէ զմարգա
րէն։ Ահա այս ամենայն
յայտնի ունին զցոյցս ճըշ
մարտութե՛ն։ Նախ այն՝
զի սով մեծ էր։ և տի՛րն կա
րեւոր համարեցաւ՛ յիշել
զնա • յայտ արարեալ զնե
ղուե՛ն որ գալոց էր ՚ի վե՛ր
նոցա։ Զի սով անճնարին
պաշարելոց էր զնո՛ յորժամ
աւետարանին փոխի ՚ի հե
թանոսս և ընկալեալ լինի
՚ի հեթանոսաց ըստ նմա
նութեանն եղիայի • և աղ
բիւրանայ ՚ի հեթանոսս
շնորհք հոգւոյն, ըստ ո
րում և առ կնոջն այնմիկ
ցուցաւ։
27 Սա՛ բազում բորոտք
էին առ յեղիայիւ առ

Գւ՛ է

եղիսէիւ՛ մարգարէիւ՛ • և
ո՛չ ոք՚ի նոցանէ սրբեցաւ՛,
բայց միայն նէեման
ասորի։
Երկոքին սոքա օրինակք
՚ի մի ինչ ունին զակն
արկումն մտաց • յայտ ա
րարեալ զշնորհս որդե
գրութե՛ որ բառնալոց էր
՚ի հրէից և հեղլոց էր ՚ի վե՛ր
հեթանոսաց։ Զի բորոտք
էին ՚ի հրէից անտի և ո՛չ
սրբեցան • և նէեման սըր
բեցաւ։ Առակ օրինակի
նըկարեցաւ անդ։ Սրբե
ցաւ նէեման ջրովն յորդա
նանու, և զնոյն բորոտութի
զոր մերկացաւ նա՝ զգե
ցաւ գեհեզի աշակերտն
եղիսէի։ Այսմ և հեթա
նոսք մերկացան զմեղս և
զանհաւատութի ՚ի ջուրս
աւազանին, և զնոյն՝ զգե
ցան աշակերտքն մովսէսի։
Արդ ըստ որում առ մար
գարէսն տըպագաւ՛ խոր
հուրդ ստարանալոյն որ
դւոցն իէլի, և հաւատոցն
հեթանոսաց ՚ի ձեռն այլւոյն
որ զեղխա ընկալաւ՛, և ՚ի
ձե ձեռն

ձեռն նէեմանայ ասորւոյ՝
Որպէս և առ տրամբն
մերով յայտնի ցուցաւ օ
րինակ փրկութեան հեթանո
սաց՝ հարիւրապետաւն և
քանանացեաւն։ Ա՟ որոյ
ասաց տրն, եկեսցեն յամ
ծագաց երկրի և բազմես
ցին ընդ աբրահամու. և
որդիքն արքայութե ելցեն
՚ի խաւարն արտաքին։
Ղուկ. Դ. ԻԸ։ Զայս լուեալ
նազարեթացիքն ըսկսան
զայրանալ. գտին ժամա
նակ և պատճառ զի զչա
րութիւնն զոր երկնեին՝
՚ի գործ արկցեն։
Զորդւոյն իւրեանց ատեն պա
տուեաց տծ, և սա անար
գեալ խոտէ և ընտրէ ըզ
հեթանոսս։ Եւ յարու
ցեալք ոպ՟ թէ նախանձա
ւորք իցեն օրինացն,
29 Հանին զնա արտաքոյ
քաղաքին և ածին ՚ի գլուխ
լերինն արտեւանայ գահա
վէժ առնել զնա։
Աոյլ եւ անձնիշխան կա
մաց նց՟ առնել որպ՟ և
կամեսցին. և ոչ կամեցաւ

բռնադատել զազատութի
նոցա։ Եւ նոքա վասն զի
ժպիրհք էին՝ առին ընկե
ցին զնա։ Այլ նա վս՟ զի
ածծ էր՝ ոչ անկաւ. այլ
օդն խոնարհեալ ընկալաւ
զնա, և բարձր կրէր զնա։
որպ՟ ջուրք ծովուն, յորոյ
վերայ գնաց նա։
Որդ՝ վս՟ զի եհան զնա
սատանայ ՚ի վեր յաշտարակն
տաճարին և ասէ, արկ ըզ
քեզ աստի ՚ի վայր, և նա
խափանեաց զխնդիրս չա
րին։ և զի մի՛ ոք ախտասցի
թէ առ տկարութե ոչ էջ
անտի, ընտ՟ զայն այսու։
Զի թոյլ ետ նոցա գա
հավէժ առնել, և ինքն
անցեալ գնայր ՚ի միջոյ
նոցա։
31 Եւ իջանէ անտի ՚ի
կափառնայում. ու
սուցանէ իշխանութբ. և
զարմանան ընդ իմաստութի
նորա։
Ի միջոցի աստ է այն զոր
մատթէոս գրեաց։ Զե
սեալ ասէ զժողովուրդս՝
ել ՚ի լեռն և նստաւ անդ.

և

և բացեալ զբերան իւր
ուսուցանէր զնոսա ։
Յետ այսորիկ իջանէ՛ ի կա
փառնայում ։ և ածեն ա
ռաջի նորա դիւահար ։ և
նա ծածուկ ածային զօ
րութեն սկսաւ չարչարել
զնա ։ Իսկ նա որ 'ի լերին
անդ զմեծութի աշխարհի
եդ առաջի և հայցէր եր
կրպագութի և խոստա
նայր տալ զայն 'ի պարգևս՝
այժմ տագնապեալ նեղեալ
աղաչէ իբրև զծառայ ոք
չարչարեալ 'ի տնէ ։ Այլ յա
ւէ, պապանձեա՛ց և ել ։
Այլ նա առժմայն փախս
տական լինի ։ և զարմանան
տեսողքն ։ Զի ո՛չ ըստ
օրինի արանց սրբոց աղօ
թիւք հալածէ զդևս,
այլ իշխանութբ ոմն որ ծա
ռայի սաստէ ։
38 Գայ այնուհետև խո
նարհութեամբ ագանիլ
յանարգ տունն պետրոսի ։
և զջերմամբ տագնապեալ
կինն յարուցանէ սպասա
ւորեալ նց նմա ։ Այլ 'ի խա
ւարժամ ժամուն յայնմիկ

ամենայն բազմութիւնն
որ չարչարեալք էին՝ զօրս
զհիւրաքանչիւրսն աւետա
րանիչքն անկարացան գը
րել 'ի մատեան՝ ամենակա
տար զօրութին՝ ամցն միան
գամայն տայ զփրկութի ։
Այնքան զօրացեալ, զի
և դևք 'ի բազմաց ելեալք
խոստովանէին թէ որդի
այ է ։
42 Այլ իբրև տիւ եղև՝
ել գնաց յանապատ
տեղի ։
Ասան զի զայն գիշեր
վանս կալաւ 'ի տանն պետ
րոսի ։ և 'ի վաղորդեան ա
ւուրն մեկնէ զանձն իւր
յամբոխիցն կալ առանձինն
Իսկ նոքա որ ծանեան ըզ
զօրութի նորա, ո՛չ կամէին
բնաւ որոշել 'ի նմանէ ։
Բայց նա հրաժարէ՝ զկա
րևոր պէտսն առաջի ե
դեալ թէ վս ամենեցուն
փրկութե առաքեցաւ ։
Այլ նոքա՝ և ս ըզմանայն
խռնիլ զնովաւ, պնդեալ
յամառեալ զնմ՛ գնացէ
'ի նոցանէն ։ Զայս առ
ձէ նեն

նեն, վս̃ զի հարսանիս էր
նր̃։ Ընդ զօրութիւ նորա
զարմացեալք, կամէին յա
րակայ տեսօղ լինել սքան
չելեաց նր̃ և լսել զիմաս
տուն բանս նր̃։

* Գլուխ Ունաբանին

Ա
րդ՝ 'ի խռնիլ ըզ
նովաւ ժողո
վրդոցն, ե
մուտ նա 'ի
նաւ վս̃ բազմութեանն.
զի 'ի թիկանց կուսէ ոք մի՛
կացցէ. այլ ամենեքեան
հանդէպ երեսաց նր̃ կաց
ցեն. զի մի՛ տեղին գողաս
ցի զբանն 'ի լսելեաց նց̃.
այլ յանդիման նորա կա
ցեալ՝ ամենայնին դիւրաւ
լսօղք լինիցին։
Արդ զայն՝ եթէ ուսու
ցանէր՝ գրեաց աւետարա
նիչն. բայց թէ զի՛նչ խօ
սեցաւ՝ բնաւ ինչ ոչ գր
րեաց. զի ո՛չ էին բաւական
գրել։ նա և ո՛չ աշխարհս
բաւական էր տանել ըստ
յօհաննու։
Գլ̃ Է

4 Ա̂ լռեալ նր̃ 'ի խօ
սիցն՝ ասէ ցսիմոն, խա
ղացո 'ի խորս և արկէք ըզ
գործիս ձեր յորս։ Եւ սի
մոն ասէ, վարդապետ՝ զամ
գիշերս աշխատ եղաք և
ինչ ոչ կալաք. բայց վասն
քո բանիդ արկցուք։
Իբրև ձգեցին, փակեցին
'ի ներքս բազմութիւն ձր
կանց. և ակնարկէին 'ի
միւս նաւն գալ օգնել
նոցա։
Աստ մատթէոս յայտպէս
եաց աստի ինչ ոչ գրեաց.
այլ սոսկ միայն թէ՝ զի գր
նայր ընդ եզր ծովուն, և
անտի կոչեաց զպետրոս և
զանդրէաս և զորդիսն զե
բեթեայ։ Արդ՝ մատթէոս
վս̃ սքանչելեացն զոր ա
րար և բանիցն զոր խօսե
ցաւ՝ չարար ինչ փոյթ.
բայց զկարգ ժամանակին
ըստ որում եղև՝ այնպէս
գրեաց։ Իսկ ղուկաս ըզ
ժամանակին կարգ՝ ո՛չ պա
հեաց, այլ զուսուցանելն
և զնշանսն որով հաւանե
ցոյց զնոսա թողուլ զամ
7 ձր̃ և

և երթալ զհետ նոցա լուսաւո-
րութ՟ գրեացս: Այլ զայն
ասել կարի լաւագոյն է՝
թէ հոգւոյն է ա՟մ որ ետ
գրել նո՟ց ո՟պ և կամեցաւ:
զի անմեղութ՟ի աշակեր-
տացն, ցուցեալ լիցի և
պատմութ՟ե ստուգութ՟ին:
Արդ գրեց Ղուկաս զայս
յորում նկարեալ է խոր-
հուրդ մարգարէիցն:
Ա՟ս զի ասելն սիմոնի,
զամենայն գիշերս աշխատ-
եցաք և ոչ ինչ կալաք,
ահա յայտ է զի գիշեր հա-
մարեալ է ժամանակ մար-
գարէիցն քարոզութ՟ե,
յորում աշխատեալքն՝ ոչ
զոք զօրեցին փրկել:
Նա՛ գիշեր, զի ոչ էր ե-
րևեալ արեգակն ՚ի բար-
ձանց որ լուսաւորէր ըզ-
խաւարն: Իսկ աստ վ՟ս
զի մերձ էր արեգակն և
տիւ լուսաւոր, տայ հրա-
ման աշակերտացն ոչ զան-
գիտել, այլ արկանել ՚ի ծո-
վացեալ աշխարհս մեղօք
զուռկանս բանին և լի՛
ունել ամենայն բազմութ՟ե

մարդկան. մինչև այլում
կարօտանալ գործակցի-
գալ օգնել: Ըստ այնմ,
աղաչեցէք զտ՟ր հնձոցն զի
հանիցէ մշակս ՚ի հունձս
իւր: Արդ այսպէս զօրա-
նայ խորհուրդ կողմանն
հեթանոսաց: Նաև ինքն
իսկ առաքեալն զնոյն եցոյց
Նման է ասէ արքայութ՟ին
երկնից ուռկանի արկելոյ
՚ի ծով և յա՟մ ազգաց ժո-
ղովելոյ: Օրինակաւ բա-
նիս վարեալ՝ այսչափ դա-
տեալ եղև: Իսկ պարզ
տեսեալ՝ եցոյց զզօրութ՟ի
իւր մեծ առ որսս ձկանցն,
զի հաւատասցեն թէ յա՟մի
բաւականէ վճարել որ՟պ
և կամի: Ա՟յ տեսեալ
պետրոսի՝ ծանեաւ ըզզօ-
րութ՟ին թէ ՚ի վեր է քան
զչափ մարդոյ արժանաւո-
րութ՟ե:

8 Նա՛ անկեալ առ ոտսն
յի՟ ասէ, ի բա՛ց գնա
յինէն տ՟ր, զի այր մեղա-
ւոր եմ ես:
Այլուրեք տկարութ՟ին
յանդիմանի յորժամ

զօրաւորագոյնն մերձ իցէ
Ո՞չ աչաց տկարութեան յան-
դիմանի յարեգականս լու-
սոյ։ և մարդկայինն ոգւոց
մաքրութիւն՝ յաստուածայինն
մերձենալ։ Ըստորում և
եսայիաս զփառս Աստուծոյ տե-
սեալ, և զսերովբէիցն սըր-
բասացութիւնն լուեալ,
առ այնպիսի մաքրագոյնս
զինքն համեմատեալ՝ ասէ,
վա՜յ ինձ։ զի ես այր տա-
ռապեալ եմ և պիղծ շըր-
թունս ունիմ։ Նոյնպէս է
տեսանել ամենայն ուրեք
առ որս Աստուած երևեցաւ։
Ըստ սմին և պետրոս ասէ
ի բա՛ց գնա յինէն տէր զի
մեղաւոր եմ։
9 Քանզի ո՛չ պատեաց ըզ-
նա վասն որսոյ ձկանցն։
Ի․մլ Յիսուս բառնայ զեր-
կիւղն, և համարձակութիւն
տուեալ ասէ,
10 Մ՛ի երկնչիր։ յայսմ-
հետէ զմարդիկ որսասցես
՚ի կենանս։
՚Ի փոքուն նկարեաց ըզ-
մեծն․ և ՚ի մարմնականն
զհոգևորն։ Օ ՚ի փախս

նաւկ այնումիկ որ էին որ-
սորդք ձկանց՝ արար զնոսա
լինել որսորդս մարդկան։
Ո՛չ որսալով ձգել ՚ի մահ
և յապականութիւն, այլ
՚ի մահուանէ ՚ի կեանս։ և
յաղտաղտուկ կորստական
ջուրցն մեղաց և անհաւա-
տութեան՝ ՚ի հաւատս ուղիղս
և ՚ի վարս պարկեշտս։
Արդ անսան կոչողին և
չառնեն ինչ փոյթ զունե-
քն․ այլ զամենայն ինչ առժա-
մայն լքին, և այնպէս թա-
փուր յամենայնէ գնացին
ըզհետ նորա, զի լինիցին
որսորդք մարդկան։ Ըստ
մարգարէին որ ասէ, առա-
քեցից ՚ի վերայ ձեր որսորդս
և որսասցեն զձեզ։ Եր 16․16
Իսկ արդ՝ յորպիսի ինչ
միտս առացուք զայն․ զի ժո-
ղովեաց զդասս առաքելոցն
յորսորդաց, և է կնքեալ
վկայութեամբ մարգարէից։
Իսկ զառաջինսն զայնոսիկ
զորս արար մարգարէս և
հարդեաց վերակացուս,
յաճախ ՚ի հովուաց ընտ-
րեալ էին։ Ըստորում մովսէս

դաւիթ և ամովս։

Ուստի և մեզ վայրապար
ընդ այս անցանել՝ օրէն
ոչէ. այլ կալ քննութե 'ի
վր տեսութե խորհրդոյն։

Եւ ունի այսպէս։

Ընտրեցան առաջինքն
այնոքիկ 'ի հովուաց, որ
զիւրեանցն արածեն ըզ
հօտս դրօշմաւորս և ոչ
զօտարաց և աննշանս։

Ըստ նմին և մարգարէքն
զիւրեանցն հովուեցին ըզ
ժողովուրդ զորդիսն իէլի
զդրօշմեալս 'ի մարմինս իւր
եանց։ Իսկ որսորդք զօ
տարս որսան զվայրենիսն։

Որով և առաքելոցն դասք
ցուցեալ են. զի որսորդք
եղեն որսալ զօտար և ըզ
վայրենամիտ հեթանոսս 'ի
կեանս։ Զայս առցես ինձ
և զմաքսաւորս տիրեալ
օտարացն արտաքոյ անի
րաւ բռնութեանն։

Ըստ այնմ, գերեմք զամ
միտս 'ի հնազանդութիւն քի
2 կոր 10. 5։

12 Եւ 'ի գնալ նց 'ի քա
ղաք անդր, բորոտին յաջ

Գ՛՛ Ե

եկեալ՝ անկաւ յերկիր.
խնդրէր զի սրբեսցի։

Եւ նմ մերձեցուցեալ 'ի
նա զձեռն սրբիչ, որ ոչ
գարշի և ոչ առնու 'ի պղ
ծութեանց, և ասէ՝ սրբեաց։

Եւ զոյգ ընդ հրամանին՝
ան յապաղ գնաց 'ի նմանէ
բորոտութիւն։ Եւ նա տայ
նմա առնել զօրինացն կա
տարումն։ Զի ամաչես
ցեն որք օրինացն հակա
ռակ զնա համբաւեն։

Ապա տեսանի ուսուցնել.
զի պարտ էր նմա ոչ միայն
զմարմինսն բժշկել, այլ
և զհոգիսն վասն որոյ և
եկեալ իսկ էր։

17 Եւ յուսուցանելն նր
բազում վարդապետք օրի
նացն մերձ էին լսել զբան
վարդապետութե նր։

Եւ հաւասիկ և այս ասացել
'ի տնէ բանք՝ ոչ գրեցան

Եւ զի և օրինացն վարդա
պետք մերձ էին՝ տես թէ
որպիսի ինչ պարտ էր խօ
սիլ նմա ըստ ածեղէն
իմաստութեն։

18 Արդ՝ 'ի խօսիլն նորա՝

Ճժտ բե

բերեն անդամալոյծ մի.
և դ՟ ցուցոյն կախեալ՝ իջու
ցին զնա առաջի նր՟։
Այս եղև՝ զի սքանչելիքն
վկայ եղեալ բանիցն, հա
ւատարիմ լիցին ամենայն
ասացեալքն ՚ի նմանէ։
Եւ իջուցին ասէ առաջի
նր՟։ Իսկ նա՝ նախ զախտին
պատճառսն բառնայ։
Թողեալ լիցին ասէ քեզ
մեղք քո։ Զի ՚ի մեղաց
անտի եղև անդամալու
ծութ՟ի նր՟։
21 Իսկ դպիրքն ասեն՝
ո՞ կարէ թողուլ զմեղս,
բայց միայն ա՟ծ ։
Եւ արդ՝ զի՞նչ առնէ յա՟.
լուծանէ՞ զկարծիս նց՟. և
ո՟չ երբէք։ այլ և հաստա
տէ ևս ։ Նախ՝ զոր՝ ՚ի մտաս
իւրեանց երկնէին՝ իբրև
զծածկագէտ յանդիմանէ.
և ապա վկայ երևելի տայ
աներևոյթ ա՟ծային զօրու
թեանն. զի որով զմեղս
եղոյծ, նովին զօրուքն և
զլուծեալ անդամս պնդէ՟լ
հաստատեաց. զի գիտաս
ցեն թէ ա՟ծ բանական է։
Գլ՟ Ե՟

Վ՟ս սքանչացեալ սկսան
ասել, Տեսաք այսօր
նոր նշան ։
27 Եւ անտի յարուցեալ
գնայ և զՂևի կոչէ յաշա
կերտութի՟ ՚ի մաքսաւորու
թենէն. և նա անսայ հրա
մանի նորին։
Ատանէ ՚ի տուն մաքսա
ւորին. և ժողովեալ ըզ
մաքսաւորս շահի զնոցա
փրկութի՟ն։
Փարիսեցիքն չարախօսել
սկսան զվարդապետն առ
աշակերտսն, զի կարասցեն
բաժանել՚ի նմանէ զդասս
աշակերտացն ։ Իսկ տ՟րն
ցուցանէ թէ ՚ի հօրէ վ՟ս
մեղաւորաց էջ. և մեռա
նելոց ևս է վասն նոցա։
Եւ թէ զմեծս զայս զզար
մանալիս արար և առնէ,
զիա՞րդ արգելու զինքն ՚ի
մտանելոյ ՚ի տունս նոցա։
Եւ ո՞վ ոք այնքան չար և
յիմար իցէ որ բանբասէ
զբժիշկն որ խոնարհի առ
հի՟ւանդս։
Սկսանէին այնուհետև զա
շակերտացն չարախօս
Ե․ ձժբ՟ լէ

լինել առ վարդապետն.
առնուլ ընդ իւրեանս և
զաշակերտսն յովհաննու
իբրև զպահօղս՚ի յովհան
նէ ուսեալք։ Բայց որն
յուշ առնէ նոցա զբանն
յովհաննու որ ասէ, որ ու
նի հարսն՝ նա է փեսայ։
յով 3.29։ Նա ցուցանէ
թէ ոչէ ժամանակ պահե
լոյ աշակերտաց նր. վն զի
ուրախութե է ժամանակն
զի մանկունք են առագա
ստի, և ընդ իւրեանս ունին
զփեսայն։ Ցուցանէ դար
ձեալ և նց ժամանակ պա
հոց։ Բարձցի ասէ ՚ի նո
ցանէ փեսայն և ապա
պահեսցեն։
36 Պախարակէ զնս իբրու
թէ հանդերձք իցեն հը
նացեալք և տկարք. և
տիկք փտեալք և պատառ
տեալք որ ոչ զօրեն բըռ
նութե նորոյ գինւոյն։
Նա զի ոչ կարէին նոքա
տանել զմեծ գիտութիւնս
զայս որք էին հնացեալք
մեղօք. և որք ըմպէին ըղ
ձինն, նորոյն ընդունակ
Պր՛ է

լինել ոչ կարեն։ Քանզի
դժուարին և տաժանելի է
նոր աւանդութիս այս որ
՚ի քնէ տուաւ, քան զօրի
նաց պահպանութին։

*Գլուխ Բնաբանին

Ո
ծէ այնուհետև
զաշակերտսն
իւր ՚ի շաբա
թու ընդ ար
տորայսն. և տայ նց նախ
ժամանել առնուլ զերա
խայրիս քահանայիցն. և
նոքա ոչ իմացան զայն.
այլ վն շաբաթուն ամբաս
տան լինին։
3 Իսկ յն դիպօղ պատաս
խանեօք ունի զերանս նց
Ա՞ զի դաւիթ առաքաղ
ցին եկեալ զօրէնս նց. և
ոչ ոք պարսաւորեաց զնա
Նա զի և նոյն իսկ քահա
նայապետն եւս։ 1 Թագ 21.6
Մատթէոս և զգործս քա
հանայիցն որ ՚ի տաճարին
յաւուր շաբաթու՝ յա
ւելու ասաց։
6 Դարձեալ ՚ի շաբաթու
Բ ձժփ մաս

մտանէ 'ի ժողովս նոցա․
և նոքա անագորոյն մտօք
զկարկամեալն ձեռամբ տե
սեալ սպասեն թէ բժշ
կիցէ, զի չարախօսութե
պատճառս առցեն զայն։
Իսկ նա որ զծածուկն
տեսանէ՝ նախ հարցանէ
զպատճառսն շաբաթուն
թէ վս էր եդաւ դատար
կանալ․ վս բարեաց թէ
վս չարեաց։ Եւ իբրև
պապանձեցոյց զնս, ապա
ասէ ցայրն, ձգեա զձեռն
քո․ և այնպ հաստատեաց
զգօսացեալն։ Եւ նոքա
յիմարեալք տակաւին եւս
չարանան։
12 Եւ նա խոյս տայ յամ
բոխից անտի․ միայն լինի
'ի լերինն զի մաքուր ընդ
այ խօսեսցի։ Եւ ոչ թէ
կարօտ ինչ էր, կամ թէ
իցէ ինչ տեղի յորում ամ
փոփոխեսցի ինքն ած։ Եւ զի
մեզ լիցի ուսումն վարդա
պետութե։ Գրեալ՝ վասն
զի ասաց յուսուցանելն
իւրում, մի՛ լինիք շատա
խօսք իբրև զհեթանոսս․
Գր՛՛ Է

և զի մի՛ կարծիցեն թէ եր
կայն աղօթելն անշնորհ
ինչ իցէ, հանէ ինքն իսկ
անկարօտն աղօթից զգի
շերն 'ի գլուխ յաղօթսն այ։
Զի ուսցուք թէ շատա
խօսութիւնն է ոչ բազում
մաղթանք, այլ վայրապար
և անճահս բարբա
ռելն։
13 Ժողովէ՝ այնուհետև
զգունդս աշակեր
տացն․ կազմէ՝ պատրաստէ՝
տալ պատերազմ ընդ դևս՝
հալածական առնել 'ի
մարդկանէ։ Յաւելու 'ի
նոսա զօրութի՝ բժշկել զհի
ւանդս․ քարոզել զարքայու
թիւն այ առաջի երեսացն իւր։
և այնպէս վարժեալ
կրթէ զնս։
17 Գան մերձ առ նա այ
նուհետև ժողովք մարդ
կան լսել զբանս նր։
Սկիզբն առնէ երանել
զաղքատութիւն․ թշուառա
կան և եղկելիս համարել
զմեծութիւն․ և ընդ դէմ վա
րի մարդկան մտածութեց։
Զի զոր երանեն մարդիկ՝
ձժդ վայ

վայ տայ. և յորմէ զարհու-
րին՝ երանէ: Վասն որոյ
ասէ,
20 Երանի աղքատաց է
թէ ըստ այ իցէ. զի փոքր
ինչ ժամանակս տաժանեալ՝
անբաւ յաւիտեանս առ այ
թագաւորեսցեն: Եւ վայ
մեծատանց, զի վս դուն
ինչ հանգստեան սնոտի
կենցաղոյս և խաբէութեց
որով ըմբռնեցանն, զյա-
ւիտենականն գանձեն ան-
ձանց զբարկութիւնն:
Որոց զօրինակն՝ իղձա-
րէ և 'ի մեծատանէն ուս-
ցիս: Քանզի զինչ այլ
քան զայս յիմարութիւն
իցէ զանասուն 'ի մեր-
ձակայն եւեթ հայիլ. և որք
զզգայութիւն հեշտացու-
ցանեն՝ ընտրել. և որ յետ
այնորիկ առաջի կայ վիճն
կորստեան ոչ տեսանել:
Ստուգապէս վայ անձանց
նց, որք զյաւիտենականն
և զանասելի բարեկենդա-
նութիւնն ընդ ապակա-
նացուիս այսմիկ փոխա-
նակեն:

21 Երանելիս համարի ըզ
քաղցեալսն և զծարաւիսն.
զի անարգեցին զկերակուր
հեշտացուցիչ որովայնի որ
զդառնութի էհեղ 'ի բնու-
թիւնս. և տակաւին ևս
նուաղ քարշին բազումք
յախտս բազմապատիկս:
Վն որոյ ասէ,
25 Վայ ձեզ որ յագ-
եալ էք այժմ. զի քաղ-
ցիցիք.
Յիրաւի տայ վայ նոցա.
զի հարկաւոր պէտք ըլ-
ցուցիչ բնութես 'ի նոցանէ
ոչ բարձաւ, և վս աւե-
լորդ շռայլութե և արբե-
ցութե՝ թշնամի քի արա-
րին զանձինս իւրեանց:
Որոց ասէ առաքեալն,
լալով ասեմ զթշնամեաց
խաչին քի. որոց կատարածն
կորուստ է. որոց այ որո-
վայնն իւրեանց է և փառք
ամօթն: Ո 'ի խաչն քի,
զնեղութիս և զչարչարանս
ուսուցանէ. և որք որո-
վայնի և հեշտութե շրջին՝
թշնամի առնեն զանձինս
խաչին քի:

21 Երանի՜ և զայնոսիկ որ
՚ի սուգ իցեն և լան զպան
ցանս՝ որով կորուսին ըղ
փառս դրախտին։
Երանելիք են, զի ունին
արտասուօք ստանալ զնա․
և սգով և տրտմութե
դարձեալ ժառանգել
զնա։
25 Վա՜յ ձեզ որ ծիծա
ղիք դուք այժմ, զի սգայ
ցէք և լայցէք։
Երգարև վա՜յ յիմարուե
նոցա՝ որոց կորուստն
առաջի՛ կայ, և անմտութե
ծիծաղին։ զի չարչարանքն
քո վն նց վայրապար եղև
և մահն նր զնա ոչ փրկեաց։
Որդ զայս օրինակ պար
սաւանաց ծաղու՝ յամ
ուստեք յածայնոց բանից
խրատիմք։
22 Երանի՜ և ըղ հալա
ծեալսն վն անուան նր․
և որ հայհոյիցեն և նախա
տինս կրիցեն․ և որ բանս
անբարիս լսիցեն․ և սուտ
լինիցին ատացեալքն և վն
անուան տն, մի՛ վշտանալ
և մի՛ տրտմիլ․ այլ ցնծալ

Գ՛ր Զ

և ուրախ լինիլ վն մեծի
վարձուցն հատուցման զոր
ընդունելոց են յորժմ այս
վճարիցի։ Թեթևացու
ցանէ՛ զվշտին ծանրութի
մարգարէիցն անուամբ․
քանզի և նոքա զնմ վիշտս
կրեցին և տարան համբե
րութե․ և աչօ դադարեալ
են տրտմականքն և ուրա
խութին անսահման կայ
յաւիտեան։
26 Վա՜յ ձեզ ուէ յորժմ
բարի ասիցեն զձէնջ ամ
մարդիկ․ զի այդպէս առ
նէին սուտ մարգարէիցն
հարքն նց։
Որք ուղիղ ըստ այ ու
նիցին զվարս բարեպաշ
տութեան, նոցա ամ ոք
չէ ճար թէ բարի ասիցէ․
քանզի չարք յանդիմանե
՚ի բարի արանց՝ բազում
ինչ վն նց չարախօսեն։
Զի ըստ որում բարիքն
՚ի բարեացն բարեգանին,
ըստ նմին և ՚ի չարացն պար
սաւեալ լինին։ Զի ա
ճաւիկ ամենակատար բա
րին յա՛ առաւելագոյն քան

ձեզ զա

զամենայն ոք նախատինս և
պարսաւանս կրեաց յամ
բարշտաց անտի ։ Իսկ որ
ամենեցուն հաճոյանալ
սիրեն զի յամենեցունց
բարեբանեսցին՝ կեղծա
ւորք են և կախարդք։
Որոց՝ վասն ածային իրա
ւանցն չէ ինչ փոյթ ․ զի
ոչ ես ցաւ է նց ․ այլ ան
ձանց են ծառայք և ոչ այ ․
և զանձանց խնդրեն և ոչ
զայ քի։ Վորոյ յիրաւի
տայ նց վայ յորժամ ամ
ոք բարի ասասցէ․ քանզի
նոքա են որ սիրեցին ըզ
փառս մարդկան առաւել
քան զփառսն այ ։
Արդ այսպ ընդդէմ վա
րի բնութեն կենցաղոյս
բերմանն, և՚ի հակառակացն
կազմէ ուղղել զամ։
Այ սկիզբն առնէ զկա
տարեալ բարիսն սերմա
նել՚ի լսօղսն որով ամ ար
մատք չարին խլեալ կո
րընչին ։
27 Եւ զինչ քան զայս
առաքինութիւն կատարե
լագոյն, մինչ զի և զթշնա
միս սիրել և բարերար ա
տելեացն լինել ․ և որք անի
ծանեն՝ օրհնութբ վճարել։
և յորոց նեղութ և չարչա
րանս կրեցաք՝ աղօթս առ
նել զի կեցցեն և մի՛ կո
րիցեն։
29 Դարձեալ առ այս՝ զի
և որոց ապտակեն՝ ոչ
զայրանալ ․ այլ հեզութբ
զմիւսն առաջի ունել զի
յագեսցի լցեալն չարու
թբ․ մանաւանդ թէ զըղ
ջասցի։ Եւ որք մերկենն՝
կրկին տալ՚ի ձեռս նոցա,
զի առցեն և երկիցեն ։
Եւ խնդրողին՝ սիրով և
առատ հարկաւորութբ հա
տուցանել։ Եւ որ բռնա
նայ հանել, մի՛ հակառակ
պահանջել։ Եւ չափով
յօժարութեն որով զամե
նեսեան անձին հայցէ ու
նիլ բանիւ և գործով, նո
վին կամօք յանձնէ՝ ամցն
՚ի ներքս բերել։
32 Խօսէ առ այս զբնա
կանաբարն․ զի մի՛ ոք վըս
տահասցի այնպիսի ունիլ
ինչ․ զի մեղաւորաց չափէ

և ոչ արդարոց. զի և նոքա
յայսպիսեաց աստի անբաժ
ոչ են. այլ ունին յօժարու
թեամբ հատուցանել բա
րեկամի և սիրելւոյ և փո
խատուի։ Իսկ որք թշնա
մեաց և ատելեաց՝ և որ ոչն
ունին հատուցանել՝ չբա
ժանեն զշնորհին առատու
թիւն, երանելիք են. զի
նմանօղք եղեն ամենառատ
բնութեն, որ առ չարս և
ապերախտս ոչ զլացաւ ըզ
պարգևս իւր սահմանաւ
բնութեն։ Զարհուրե
ցուցանէ բանիւն՝ թէ՝ որ
ունիցին կալցին. ապա թէ
ոչ, յոյսն մխիթարել ոչ ու
նի. և կարծելն՝ էացուցա
նել ոչ զօրէ։
37 Խրատէ այնուհետև՝
զի մի՛ ոք նոր ընդ պարտեօք
իցէ օտարացն պարտեաց
դառն դատից լինել. զի մի՛
զերանացի ատեանն ան
ձինն ամբաստան կալցի։
Այլ որ ընտրեցաւ կար
գեցաւ՝ օրինօք հոգւոյն
պատուեցի ուղղել սիրով.
և մի՛ զօրութբ վնասել։
Պւ՛՛ Ւ

Իսկ վայրապար ձաղել՝
կարի անտեղի է և չարութե
անձին ցուցիչ։
38 Դարձեալ 'ի հակառա
կէն՝ տայ և բարեացն կը
ցորդութբ հաւասար չա
փով և առաւելութբ հա
ղորդել շնորհին. զի այսպ
յաղագս անձին բառնալ
և ունել՝ յօժարամիտ
լեցի։
39 Եցոյց օրինակաւ բա
նին՝ եթէ՝ իմաստնոյց է
վերակացու լինելն։
Ըստ այնմ, որ հանճարեղն
իցէ՝ զառաջնորդութիւն
ստասցի։ Ապա եթէ ան
միտն զօրանայ տիրել, ունի
նա զանձն իւր և զբազմաց
դահավէժ առնել։
40 Եւ մի՛ ոք ամբարձցի
քան զառաջինսն առաջին ու
նել զպատիւ. զի թէ 'ի
չափին հասանել բաւէ, 'ի
գովելեացն և 'ի կատարե
լագունիցն է։
41 Ամբարտաւանութիւն
մեծ է այնոցիկ որ ստո
րագոյն ախտիւ մեղացն
խառնարեալք իցեն և ոչ
Ձեր իմա

խմանան. և ո՛չ մի ինչ ընտա
նեաց գրեն զայն։ Իսկ
օտարացն և նորեգունեցն
հաւատոյ քննիչս և վերծ
անողս գոլ։
43 Նաև որ ասէ՝ ո՛վ յիմար
դու, զհայրդ այլոց մաք
րիչ և ոչ անձին. զի ո՛չ փո
փոխեն կարգք արարածոց.
և ո՛չ շղթայն որ կապեցան 'ի
բնութենէ. և ո՛չ կեղծաւո
րեալ բարին միշտ ձևանայ
խաբել և բանիւ զառա
ջինն տալ։ Որ զգործս
ո՛չ ունի՝ արդարանալ
ո՛չ զօրէ։
43 Նորդ որք ուսանին աս
տի զշինուածս բարեաց
իմաստութե՛ 'ի վերոյ հաստա
տագոյն հիման հաւատոյն
դնել զգուշութե՛, թէպէտ
և կարի՛ սաստկանայ մրրիկ
փորձութեանն, վնասել
ո՛չ կարէ։
49 Նաև եթէ անմտանայ
առ բանս և վերիվերոյ և
շարժուն զյարկ առաջի
նութեն կանգնէ անդիտա
ցեալ զձմերայնոյն բռնու
թի՛, 'ի փոքունց արկածից
Գի՛՛ Զ

բռնութենէց յանժոյժ բա
րուցն վնասեալ լինի վս
թերակատար կամացն։
Նորդ՝ յորժամ էլից ըղ
պէտս խորատու որովու
նէր զփոյթ պնդութե՛ բա
րեաց դնել 'ի միտս նոցա՝
ապա փութայ 'ի նշանս.
զի 'ի ձեռն նշանաց՝ առա
ջեալքն հաւատարիմք
լիցին։

* Գիրք Ընաբանին
Ն.

Եղև և իբրև
կատարեաց զամ
զբանս իւր 'ի ըն
սելիս ժողովրդեանն, ե
մուտ 'ի կափառնայում։
Հարիւրապետն նախ ըղ
ծերսն առաքէ աղաչել
զի տացէ առողջութի՛ ախտա
ցելոյ մանկանն։ Իսկ յտ
զի ամցուն ցուցցէ զհա
ւատս նր՝ գնաց ընդ նմ։
Իբրև եւես հարիւրապետն
թէ գայ 'ի տուն նր, եր
կեաւ 'ի մեծութէ պատուոյ
նորա։ վս զի ծանեաւ և
ձծթ հա

հաւատաց թէ տրէ մահու
և կենաց. և իշխանութեն
և հրամանաւ զորս կամի՝
ածէ. և զոր ոչ՝ ՚ի բաց վա
րէ: Սա որոյ փութացաւ
անկաւ առ ոտս տն և ըն
ծայեաց նմա հաւատս կա
տարեալս ընդ որս սքան
չացեալ հիանայ փրկիչն.
զի և ամենեքեն ծանիցեն
և նախանձաւոր լինիցին
այնպիսի ունիլ հաւատս:
Յաղագս որոյ նախ գովէ՛
զնա և ցուցանէ արժանա
ւոր այնմ շնորհին, և ապա
տայ զառողջութի ախտա
ցելոյ մանկանն:
11 Եւ եղև ՚ի վաղիւ
անդր՝ երթայր աշա
կերտօքն ՚ի քաղաքմի՝ որում
անուն էր Նային:
Ո՛չ կամէր նա ՚ի միում
տեղւոջ լինիլ. զի ոչ եկն
նա ՚ի հօրէ բնակութիւն
իւր խնդրել յերկրի, այլ
շրջիլ և ուսուցանել. և
առ ինքն ժողովել և ըն
ծայել հօր: Ըստ որում
՚ի խուռնիլ զնովաւ ժողովը
դոցն և յարգելուլ՝ անց,
Գւլ է

և այլոց քաղաքաց պարտէ
ինձ աւետարանել զի յայն
իսկ առաքեցայ:
Էին տէ ընդ նմա և ժողո
վուրդք բազումք:
Զի վասն նշանացն զոր
տեսանէին և վարդապե
տութեն յորս վայելէին՝
ոչ կամէին բնաւ մեկնիլ
՚ի նմանէ. վասն զի ոչ էին
յայնցանէ որ նախանձու
չարութեն հեղձեալք էին,
այլ մարդք պարզք և ա
ռանց նենգութե:
12 Իբրև մերձ եղև տէ
՚ի դուռն քաղաքին, և
ահա՛ ելանէր պատանի մի
մեռեալ որդի միամօր մօր
իւրոյ. և նա էր այրի:
Արդ՝ մերձ եղեալ աստ՝
պատահէ մեծագոյնն սքան
չելեաց քան որ ՚ի կափառ
նայումն եղև: Զի աստ
ոչ կին ոք տապացեալ ա
զատի յախտէն, և ոչ մա
նուկ մերձ ՚ի մահ բժշկի,
այլ՝ պատանի մեռեալ որ
և մերձ էր ՚ի գերեզման դը
նել և հողով ծածկել:
Բարձեալ տէ տանէին
ձի և

և էր միամօր. և մայր մե-
ռելոյն՝ էր այրի։
Արժանի ողբոց էր մանկն
վս առոյգութեն հասա-
կին. և զի նա միայն էր
մօրն և ոչ գոյր այլ ոք նը-
մա մխիթար։ ոչ փոխան
մեռելոյն և ոչ յորս որ-
դեծնուե. զի այրի էր և
պակասեալ ՚ի զօրութենէ
ծննդելոյ։ Պառնացեալ
էր սրտով, և ամենայն բաղ-
մութիւն քաղաքին զհետ
ելեալ աշխարհէին զնա։
13 Իբրև ետես զնա տր՝
գթացաւ ՚ի նա և ասէ,
մի՛ լար։ Եւ մերձեցաւ ՚ի
դագաղն։ Եւ որ բարձ-
տանէին՝ զտեղի առին։
Ետես ասէ տր՝ և գթա-
ցաւ ՚ի նա։ Եւ զիա՞րդ
ոչ գթայր որ ամենաբարին
էր բնութե։ Զի թէ որ
հարք էին՝ ողբային զնա,
որչափ ևս առաւել որ ա-
ռատն էր պարգևօք՝ տայր
նմա զխնամս գթութե։
Ոչ ողբալով ընդ նմա, այլ՝
կենդանութե պատանւոյն
լուծանէ զտրտմութին և
Գ.Լ" Է

դադարեցուցանէ զարտա-
սուսն։ Վորոյ ոչ յան-
կարծադէպ ինչ իրս առնէ
զի մի՛ արհաւիրս արկանի-
ցէ տեսողացն. այլ նախ
խօսի ընդ մեռելոյն մօր,
և ապա ձգեալ զձեռն դա-
դարեցոյց ՚ի դնալոյ. զի
այնպ ամենեքեան ուշ ու-
նիցին տեսանել թէ զինչ
կամիցի առնել։
14 Եւ ասէ, պատանի դու
քեզ ասեմ արի։ Կանգնե-
ցաւ նստաւ մեռեալն և
սկսաւ խօսել։
Զոյգ ընդ հրամանին և
գործն վճարեալ լինէր.
զի նա է վս որոյ ասացէ,
ասաց և եղև, հրամայեաց
և հաստատեցաւ։
Արդ նստաւ հեզ և հան-
դարտ. սկսաւ խօսել զգօն
և մեղմ և ընտելական
ձայնիւ. զի մի՛ ամբոխեսցին
վս նորանշան գործոյն։
Կամեցաւ զի զյոյս յարու-
թեն հաստատեսցէ և ըզ
սադուկեցւոցն խցցէ ըզ
բերանն, ասաց՝ եկեսցէ
ժամանակ յորում ամքն
Ձին որ

որ 'ի գերեզմանս կայցեն՝
լուիցեն ձայնի որդւոյն այ
և ելիցեն արտաքս։
Մորդ զի հաւատարիմ լի
ցին ասացեալքն նր, տայ
զառհաւատչեայն ատ յա
րութեամբ պատանւոյն։
Եւ ղազար այր կատարեալ
չորեքօրեայ լցեալ ժահա
հոտութբ 'ի գերեզմանէն
յառնէ։ և զայս զոր յա
րոյց։ և զնորին յարութն։
զի ուսեալք՝ մի՛ անհաւա
տասցուք մերում յարու
թեն։ Ինջուցանէ 'ի դագա
ղացն զոր բարձեալ տա
նէին թաղել, և տայ մօրն
կենդանի. զի ինքն ոտիւքն
դարձցի զհետ բազմուեն
'ի քաղաք անդր։
16 Զայս տեսեալ բազ
մութեն՝ ահ կալաւ զնս
վս ոչ ևս այլ տեսանելոյն
այսպիսի զօրութն։ երկեան
և սկսան փառաւոր առ
նել զած։
Այսպիսի բնաւորեալ
են նշանք, զի զամ միտս
ըմբռնեալ ձգէ յինքն. և
'ի հիացմանէն չունին այլ
Գ.ւլ՛ է

ինչ խօսիլ, բայց միայն
փառս տալ այ, և իմանալ
թէ այցելութիւն ածե
ղէն է։
Ասեն՝ մարգարէ ոմն մեծ
յարուցեալ է 'ի միջի
մերում։
Թէպէտ զպատշաճ կար
ծիսն վս նր ոչ ծանեան,
սակայն 'ի դպրաց և 'ի փա
րիսեցւոց չարաչար կար
ծեացն ազատք էին։
Յաղագս որոյ ասէին, այց
արար ած ժողովրդեան
իւրում 'ի բարութի։
Քանզի ծանեան եթէ նը
շան բարեաց է զմեռեալս
յարուցանել։ Զի են բա
զում նշանք որ կորստեան
նշանակիչք են։ Որպէս
մրգրէին տուեալ 'ի կալն
Ռոբովամու. և զոհելն 'ի
վր բագնին. զպատառիլ
սեղանոյն, և հեղուլ զար
գանակ զոհիցն։ 3 Թագ 13։
Եւ որ աներածոյն եէմի
նշան երևեալ առ չարչա
րանօքն. և յետ այսորիկ
կառք և երիվարք 'ի վերոյ
քան զնս յօդն խաղացեալ
ձիւ   նշան

նշան չարի նցա։ և որ ըստ
այսմ կարգի։ Մրոյ դա
ւիթ մաղթէ այ առնել
առնա նշան բարութեան
և մի՛ չարեաց ինձ։
Բայց՝ ծանեաւ ժղվուրդն
թէ բարեացն է նշանս այս՝
և մեծ ոմն է որ երևեցաւ
՚ի մէջի նոցա փրկիչ լինել
նոցա։
17 Եւ ել [illegible] զրոյցս այս
յամ հրէաստան վասն
նորա. և յամ կողմանս աշ
խարհին։
Մ զի մեծ էին սքանչե
լիքն՝ զի զմեռեալս յարու
ցանել՝ կարի իմն զարմա
նալի և մեծ թուի յաչս
մարդկան. և զայս տեսել
առաւել համբաւեցին
զայն ընդ ամ աշխարհն։
Եւ այնքան զօրացաւ տի
րել այս համբաւ, մինչև
աշակերտքն յովհաննու որ
նախանձընդդէմ էին՝ ըմ
բռնեալ ՚ի զօրութենէ
գործոյն՝ եկեալ պատմեցին
յովհաննու՝ ՚ի բանտի անդ։
Իսկ յօհաննու աւետրանին
յորժամ եկեալ աշակեր
Գւ՛՛ Է

տացն յովհաննու ասեն,
ռաբբի որում վկայեցերն՝
աւանիկ նա մկրտէ և բա
զումք գան առնա։ յօհ 3,
Նա բազում բարձրագոյն
և ածավայելուչ վկայու
թիւն վս տն մերոյ խօսե
ցաւ և եդ առաջի նցա։
Իսկ աստ զնոսին առաքէ
գնալ տեսանել և լսել ՚ի
նմանէ՝ հաւատալ և յա
րել ՚ի նա։ ՚Ի դէպ իսկ է
և զայն ասել թէ՝ յետ հար
ցանելոյն և դառնալոյն
առնա՝ բազումս ունէր
նա տալ վկայութիւն նցա,
զի մի՛ բաժանեսցին ՚ի նո
ցանէ։ Բայց առաքէ հար
ցանել, այն որ յառաջ քան
զտեսանելն գիտէր զնա.
և ետես և վկայեաց եթէ
նա՛ է գառն այ որ բառնայ
զմեղս աշխարհի։
20 Եւ եկեալ ասեն բա
նիւն յովհաննու,
դու ես որ գալոցդ ես, եթէ
այլում ակն կալցուք։
Իսկ յս ո՛չ ասաց թէ՝ ես
եմ. զի անպատշա՛ճ էր.
այլ և ո՛չ հրաժարեցոյց
ձիգ զանձն

զանձն առնել թէ ոչ իցէ. բայց 'ի զօրութեցն հաւատարիմ առնէ գիտել թէ նա իցէ: Զի լցեալ է մարգարէութիւն եսայեայ որ ասէ, յայնժամ աչք կուրաց բացցին. և ականջք խլից լուիցեն: յայնժամ վազեսցէ կաղն իբրև զեղջերու, և պարզեսցին լեզուք ծանրախօսից:

Զայս յուշ արար, և ապա դարձուցանէ զբանն ցուցնել եթէ ինքն իսկ է՝ յասելն, Երանի որ ոչ գայթակղեսցի յիս:

Եւ 'ի գնալն հրեշտակացն յովհաննու՝ սկսանի մեծացուցանել զպատիւն յովհաննու և յայտնել զհաստատուն միտս նր:

24 Զինչ ասէ ելէք տեսանել. եղէգն դիւրաշարժ 'ի հողմոյ որ այսր անդր բերիցի: երբեմն վըկայել՝ և դարձեալ երկբայաբար ունել զկարծիսն: կամ թէ փափկութե զհետ գնաց և հաստատութիւն նր լուծաւ: Եւ իբրև

այս ոչ իցէ՝ զինչ ունիմք տալ վկայութիւն նմա: մարգարէ: Նա և ես մեծ ք զմարգարէ: Զի ինք մարգարէացան և ոչ տեսին. այլ յովհաննէս ետես և մկրտեաց: Եւ վս նորա գրեցաւ թէ՝ սպասաւոր է առաջի երեսաց նր. պատրաստել զհոգիս մարդկան ճանապարհ նմա: Որդ այսպիսի մերձաւորութի մեծացոյց զնա քան զամ ծնունդս կանանց: Բայց այն՝ զոր կարծէք դուք թէ փոքրիկ իցէ վս յովսեփայ, նա մեծ է քան զնա Թերևս աշակերտք նր. զի ասացի ոչ է յարուցեալ. և ոչ թէ ոչ յարիցէ:

29 Զայս լուեալ ժողովրդոցն՝ գոհացան զայ. և վկայեցին արդարացուցին զաւաքիչն նորա. զի հաւատացին և մկրտեցան 'ի նմանէ:

30 Բայց օրինաց դպիրքն արհամարհեալ անարգեցին զայս մեծ և երկնային խորհուրդ տուեալ նմա 'ի

վերուստ, և ո՛չ միրտեցան 'ի նմանէ: և զարմացեալ ընդ անհաւատութիւն նոցա ասէ, Ո՞ւմ են նման սք նմանեն մանկանց ոչանմեղաց' այլ չիմարաց. այնոցիկ' որոց ո՛չ տրտմակիցքն կարեն շարժել զնոսա հաղորդել որոց ողբան, և ո՛չ որոց ցնծութիւն իցէ' ուրախակից լինել նց:

Արդ զայս 'ի դէմս առակի առեալ եցոյց:

Զի յովհաննէս անկերակուր և սգատեսակ հանդերձիւն կոչեաց զնոսա յողբս ապաշաւել' և արտասուօք ապաշխարել ըզմեղս իւրեանց: Ակն յն փեսայ առագաստի' ձրի թողութիւն շնորհել զյանցանս. և իբրև զմանկունս նքս ժողովել զնս յառագաստ ուրախութեան' անտրտմական ունել կեանս:

Այլ նոքա իբրև մոլեգնեալք ընդ երկոսեանն պատերազմէին:

35 Իսկ իմաստութիւն արդարացաւ յորդւոց իւրոց:

Զի որ հաւատան և ծնազանդին, ուղիղ ցուցանեն և արդարացին զօրէնսդիրն. զի կրելի են օրէնք նր, և ճշմարիտ է տրութիւն նր:

36 Աղաչէր զնա ոմն 'ի փարիսեցւոյն զի կերիցէ հաց ընդ նմա: Փարիսեցի էր, այլ ո՛չ չարութեամբ լցեալ իբրև զփարիսեցիսն. զի գոյր և 'ի նմա գտանել զոմանս բարիս. ըստ որում և այրս այս: Զի թէպէտ ոչ պարտն էր դիտել ո՛չ դիտէր, բայց իբրև 'ի մարգարէ հայէր 'ի նա. և մատուցեալ աղաչէր շնորհ առնել նմա և մտանել 'ի տուն նորա: Իսկ նա որ յամի խոնարհութեամբ եցոյց զգալուստն իւր յաշխարհ, մտեալ 'ի տուն փարիսեցւոյն բազմեցաւ:

37 Եւ ահա էր կին մի 'ի քաղաքին մեղաւոր. իբրև լուաւ եթէ բազմեալ է 'ի տան փարիսեցւոյն, առեալ շիշ իւղոյ ազնուի' կայր

յետոյ առ ոտսն յի․ լայր
և արտասուօքն թանայր
զոտս նր և հերովն սրբէր
և համբուրէր զոտսն և
օծանէր իւղովն։
Յայտնի կատարեալ հաւատս
եցոյց կինս այս․ զի ոչ
ունէր նա խեղութիւն կամ
ցաւս ինչ մարմնականս․ ոպ
այլք բազումք որ վն հաշ
մութեն մարմնոյ մատեան
գտանել փրկութի։ Այլ չէին
ինչ կատարեալ հաւատոյ
և երկիւղածութեան՝ որ
վն ցաւոց մարմնոյ մատ֊
չէին գտանել առողջութի․
զի մարմնոյ նեղութիւնն
բռնադատէ և առ ամ ոք
ձգէ և յուսայ հանդիպիլ
բժշկութեան։ Բայց հո
գւոցն ախտք ոչ այսպէս
կարի ստիպեն խնդրել ըզ
բժիշկն․ այլ զայն ատել․
զի սիրեն փախչիլ իբրև 'ի
պատերազմողէ որ ձեռն
արկեն բժշկել։ Իսկ կինս
այս՝ կատարեալ հաւատով
և երկիւղիւ մատեաւ գը
տանել զմեղացն լուծումն։
Զ՝ի իբրև ետես ըզ զօ
րութի նորա 'ի մարմինս
մարդկան, զոր յարոյց 'ի մե
ռելոց, և բժշկեաց յախ֊
տից, հաւատաց թէ նովին
զօրութբն կարող է նա բառ֊
նալ զմեղս։ Այս մատու֊
ցեալ անկաւ առ ոտսն և
սկսաւ լալ․ և այնքան ա֊
ռատանալ արտասուացն,
մինչ զի լուանալ զոտսն
տն։ և ոչ միայն լուանայր,
այլ և մաքրէր հերով գըլ
խոյն և համբուրէր․ սաստ֊
կացեալ 'ի նա ածային սի
րոյն ջերմութե։
Մրդ՝ յօհաննու սրբոյ՝
վն զի չորեքեան աւե֊
տարանիչքն պատմեն զայս․
և յովհաննէս յանուանէ՝
ասէ զմարիամ քոյրն ղա
զարու։ առ այս հայեցեալ
զգուշացաւ զի մի՝ պոռնիկ
զքոյրն ղազարու համա֊
րեսցին։ Ասրոյ որոշեաց
անտի զերից աւետրնչացն
և զյովհաննուն առանձին
եդ․ այլ լինիլ զերիցն և
այլ զյովհաննուն․ զի մա
րիամ կին պարկեշտ՝ և ամ
մեղաւոր։

Որդ՝ առ այս ինձ ը̄դդէմ
դնել նո̄ր ընտրութեանն
անտեղի է և յանդգնու̄թ
մեծ․ բայց ընդ այս կարի՛
զարմացեալ եմ, զի պարտ
էր զմեղաւորս զայս որո
չել յերից անտի։ Ս̄ զի
տեղի մի և զնոյն ցուցանեն
երեքեան նք̄ զբեթանիա։
և բանքն զոր խօսեցան ա-
շակերտքն վ̄ս իւղոյն թէ
պարտ էր վաճառել երեք
հարիւր դենարի և տալ
աղքատաց։ և պ̄տասխանին
տ̄ն նոյն, թէ զաղքատս
յ̄ամ ժամ ը̄ ձեզ ունիք։
և թէ՝ առ'ի թաղելոյ զիս
նշանակեաց։ և ժամանակն
նոյն՝ մերձ 'ի չարչարանսն։
և վասն պոռնիկ լինելոյ
չգրեն ինչ։ և զայլ ևս 'ի
միմեանս յարել զբանս նց̄՝
յ̄ամ հաւասարք միմեանց
հանդիպին և անսխալ պա
հեն զկարգն։ Որդ այսու
ա̄մբ մատթէոս և մարկոս
և յօհաննէս հաւասարք
գտանին։ Իսկ ղուկասու
ա̄մբ օտա՛ր է։ բայց միայն
յայնմանէ՝ զի զտանն տէր

սիմոն կոչէ։ Եւ այս չէն
ինչ տարակուսանք եթէ
երկոքեան նոքա պատահե
ցին սիմոն լինել։ Ս̄րոյ
ասեմք՝ ա՛յլ լինել զայս կին
մեղաւոր, որ այս քան զօրա
ցաւ հաւատովք և եցոյց
զջերմու̄թ սիրոյն և եա-
ցոյց զարտասուս բնու̄թն
ալբեր։ զի հեղեալ 'ի վ̄ր
ոտից բարձողին մեղաց՝
լուանայր, և լուացեալ լի
նէր 'ի գարշու̄թէ ախտիցն։
Որդ զայս նշանակէ ա-
սելն, կայր յետոյ ամօթով
և լայր՝ և լուանայր ար-
տասուօքն, ջնջէր հերօքն
և համբուրէր։ Իսկ փարի
սեցին սակաւ հաւատովն
զոր ունէր՝ սկսաւ տկարա
նալ։ զի մարգարէ հաւա
տաց թէ իցէ, իսկ յորժամ
զպոռնիկն թոյլ ետ մերձե
նալ յոտսն, յայնմանէ ևս
վրիպեալ անկաւ յասելն
'ի միտս իւր,
39 Սա՛ թէ մրգրէ ոք էր՝
ապա գիտէր թէ ո՛րպիսի
ոք կին մերձենայ 'ի սա․
քանզի մեղաւոր է։

Ըյապիսիք են ամբեան
որ ոչ կատարեալ են 'ի հա
ւատս. 'ի փոքր ինչ պատ
ճառէ վաղվաղակի ձեռասին
Ապ̃ այրս այս զի միայն հա
ւատաց թէ մարգարէ է,
բայց արդ և յայնմանէ վը
րիպեցաւ և ոչ բնաւ թէ
մարգարէ իցէ հաւատայր
նա: ահա չէ յայտ նմա թէ
մեղաւորէ ասէր փարիսե
ցին. Իսկ յս̃ ած̃ային ծա
ծուկ տեսութ̃ն իւրով որ
քննէ զսիրտս մարդկան՝
եցոյց նմա եթէ ոչ միայն
զյայտնի գործս կնոջն գի
տէ նա, այլ և զծածուկս
մտաց նորա տեսանէ:

Ապ̃ ասէ:

40 Սիմոն, ունիմ ինչ ա
սել քեզ. և նա ասէ՝ ասա
վարդպ̃տ: և ասէ, Երկու
պարտապանք էին ուրում̃ն
փոխատուի. մինն պարտէր
հինգհարիւր դահեկան,
և միւսն յիսուն. և իբրև
ոչ գոյր հատուցանել՝ եր
կոցունցն շնորհեաց: արդ
ասա՛ ո՞ առաւել սիրեսցէ
զնա: ասէ սիմոն, ինձ այսպ̃

Թուի թէ որում ըղ̃ բա
զում̃ն շնորհեաց:

Զկարծիսն սիմոնի կա
մեցաւ ցուցանել թէ ոչ
ծածկեցաւ 'ի նմանէ. զի
առողջացի հիւանդութ̃ի
մտաց նր̃. և գիտասցէ թէ
ոչ միայն մարգարէ է նա,
այլ և կարի առաւել քան
զմրգ̃րէ: և մտաց և խորհր
դոց է քննիչ որ ա̃յ միայն է
յատուկ: Ըստայնմ որ ա
սէ, քննես զսիրտս և զե
րիկամունս ած̃: առք:

Ըրդ սկսեալ ոչ առ 'ի նա
ձդէ յանդիմանութե̃ ըղ̃
բաննն, այլ նախ օրինակաւ
վարի բանիւք: ըստորում
և նաթան: և ապա մերկա
ցուցանէ զբանն առակաւ
ասացեալ: Նաև տիպք
կերպարանաց բնութե̃ բա
նին յայտ առնեն զնա տր̃
օրինացն գոլ: Զի թէ
որք մեղան և յանցաւորք
օրինացն եղեն՝ պարտէնք
նր̃ իցեն, յայտ է թէ նա
եդ զօրէնս և խնդրէ ըղ̃
պարտսն կատարել զնա:
Զի որք ընկալան զօրէնս
Ը ձեռ̃ փոխ

փոխ է այն նց՟. և 'ի ներքս
բերել զնա՝ տուողին ան-
ախտ հատուցումն է փո-
խորդացն: Արդ՝ եդ նա
զօրէնսն ստուգութե՟ և
խնդրեաց զպահպանութի՟
նորա անվրէպ: Այլ իբրև
չգոյր ումեք հատուցանել
եկն շնորհել ողորմութե՟:
Ըստ այնմ, ամ՟քեան մեղան
և նուազեցան 'ի փառացն
Այ՟. և արդարանան ձրի:
Արդ եդ և հաւասարեաց
զբազմամեղս և զսակաւա-
մեղս. և չափեաց առ այս
զյօժարութի՟ կամացն և
զջերմութի՟ սիրոյն. և ըստ
արժանեացն համարի ըղ
Թողութի՟ պարտեացն:
Իսկ վասն զի դահեկանս
եդ զպարտսն՝ և ոչ յայլմէ
ինչ նիւթոյ, այս ոչ վայրա-
պար և ոչ անխորհուրդ ինչ.
այլ վն՟ զի նիւթ նր՟ է ոսկի
և դրոշմ Թագաւորական
պատկերի: Այն ոսկին ա-
ռեալ է ամ՟ ուրեք օրինակ
ած՟ային անախտ և անարտ՟
բնութե՟ն: Նաև բնութի՟ս
մեր ըստ նմանութե՟ և ըստ

Գ՛՛լ է

պատկերի Այ՟ ար՟րաւ իբրև
զդահեկան՝ Թագաւորի
պատկեր. և ետ մեզ օրէնս
որ կազմեալ պահէ զայս
պատկերս անախտ և անա-
պական: Զի որ ինչ ինքն
բնութե՟ է՝ զայն ուղղեմք
մեք պատուիրանացն պահ-
պանութե՟. և յորում մասին
պակաս գտաք, անդ ժան-
տացաւ պատկերն և այլայլե-
ցաւ ոսկին: Զի որք պա-
հեն զկերպարանս սրբու-
Թե՟՝ սրբութե՟ն Այ՟ նմանին.
և մարդասիրութե՟՝ մարդա-
սիրին. և հեզութե՟՝ հեզոյն.
և որ այլ ևս 'ի սոյն յարին:
որում պարտական եմք հա-
տուցանել ոտ՟ ընկալաք 'ի
նմանէ օրինակօք. զորօրի-
նակ և զքանքարսն: Արդ
զորս պահեցաք 'ի պատուի-
րանաց նր՟, հատուցաք ըղ
պարտս պատկերին. և յորս
հեղգացաք և զլացաք,
պարտական պատկերին
գտաք:

41 Իսկ՝ 'ի հինգ հարիւր
և յիսուն բովանդակել
զպարտս երկոցունց, ունի

զհինգ զգայարանացս հափ։
Եւ հարիւրն՝ զկատարումն
ա͞ն մեղաց։ զի ա͞ն զգայա
րանօքն յա͞մն յանցաւոր
գտաւ. 'ի կատարումն ամե
նայն մեղացն հասեալ։
Իսկ յիսունն՝ ըստ նմին տա
սամեքք զզգայութիս հափէ
հինգ լինիլ. և մեղաց սա
կաւագոյն հաղորդ լեալ
քան զառաջինն։ Զ՝ի սա
տասն հափով և զգայարա
նօքն շաղեալ. իսկ նա տաս
նիցս տասն առաւելեալ
մեղօք։ Աստորումն և կինս
այս. զի զա͞մ էլէք զօրի
նացն պատւէր։ Եւ իբրև
ետես զօրինացն զա͞րն զի
եկն իբրև զաւարերար, և
փոխանակ ստուգութեան
զոր պահանջէր օրինօքն՝
խնդրէ զհաւատս և զսէր,
և տայ զարդարութի ձրի։
Արդ թէպա և 'ի գործոց
բարեաց նուազեալ էր,
այլ ունէր նա մեծաւ ա
ռաւելութե զհաւատս սի
րով զօրացեալ. զոր ըն
ծայեաց ա͞ն նորոյ և ընկա
լաւ զթողութի պարտեացն։

Իսկ սիմոն յայնպիսեաց
ինչ ոչ եցոյց. և ոչ զկնոջն
իմանալ կարող էր զոր ըն
ծայեաց նմա զհաւատս։
Ապ ասէ ցսիմոն։
44 Մտի 'ի տուն քո, ջուր
ոտից իմոց ոչ ետուր. իսկ
սա արտասուօք եթաց
զոտս իմ։
Թէպէտ և աղաչէր զի
կերիցէ ճաշ ընդ նմա,
սակայն զպատշաճ սիրոյ
զպատասաւորութիւնն ոչ
էլից։ Մտի ասէ 'ի տուն
քո։ Այսինքն դիւրաւ
մերձենալի քեզ, և այնպէս
համարձակելի յա͞մ իրս։
Այլ կնոջն ոչ ինչ այս
պիսի. զի և ոչ 'ի տուն նր
մտանելոյ դոյր յոյս. և ոչ
այլում համարձակութե
մատչիլ. այլ ըստ օրինի
տեառնատեսին որ վ͞ս ամօ
թալի իրացն ճնարեցաւ գո
ղանալ զփրկութին պինտ
հաւատովքն. այսպ և սա
նախ ամօթով մտանէ և
յետոյ կայ։ Եւ տեսեալ
զհեզութի մարդասիրին
թէ ոչ գարշի 'ի մեղաւորաց,

համարձակէր յառաջ մատ-
չել. և անկեալ առ ոտսն
այնչափ հեղու արտասուս
'ի վր̃ տր̃ունական ոտիցն,
մինչև բաւական լինիլ
լուանալոյ: Նաև զերեսն
ևս մերձ եդեալ մաքրէր
հերովն զգարշապարսն որ
կոխէր զգլուխ վիշապին:
Բայց սիմոն և ոչ ջրով կա-
մեցաւ ցուցանել զախրոյն
առնա զխնամակալութի̃:
Իսկ ոչ այսչափ միայն,
այլ և ոչ համբուրել փա-
փագեաց զամենամաքուր
գլուխն: Իսկ յիրաւի: զի
որ ոչ պատշաճ պատուով
պատուեաց զնա, մի՛ ընկալ-
ցի յանդէտս զորբէք համ-
բոյր նր̃: Իսկ նա վասն զի
ոչ ունէր համարձակութի̃
մերձենալ յերեսս նորա՝
ոչ դադարեաց 'ի համբու-
րելոյ զոտս նր̃: Նա և այն
կարի մեծ էր և ամենեւին
մաքրագունիցն միոջ մեր-
ձենալ յոտս նր̃, թող թէ
կնոջ որ շաղախեալ էր
մեղօք:
46 Իւղով ոչ զգլուխ իմ
[illegible]
ոչ օծեր. սա իւղով անու-
շիւ հօծ:
Ո՛վ ամենաբարի բնու-
թեանն. զորպիսի ինչ
նուէրս ընկալաւ յորպի-
սւոյ ձեռաց: Յայտնի է
մ̃մ ուսանք զի ոչ 'ի նը-
ւէրս հայի, այլ 'ի միտս մա-
տուցողացն: Ըստորում
վր̃ նոյի ձենձերացն գը-
րեալ է, հոտոտեցաւ ած̃
տր̃ 'ի հոտ անուշից: Ծնն 8:
Սոսկ իւղով ասէ դու զգը-
լուխ իմ ոչ օծեր, սա իւղով
անուշիւ հօծ:
47 Վյ̃ ասեմ քեզ, թո-
ղեալ լիցին մեղք իւր բա-
զում. զի յոյժ սիրեաց:
Յառաջ զքաջութի̃ հաւա-
տոյ կնոջն եցոյց, և ապա
արդարացուցանէ իրա̃-
մբք. զի յոյժ ասէ սի-
րեաց և փաստակեցաւ և
արժանացոյց զանձն վար-
ձուց հատուցման:
Յայտնեաց զանձն թէ նա է
վր̃ որոյ ասաց մարգարէն,
բառնայ զանօրէնութիւ-
ս և ընկենու 'ի խորս ծո-
վու:
Ձլ̃ Զ ի

47 Զի որում տուաւ շատ
թողութիւն՝ շատ սիրէ.
և որում սակաւն՝
սակաւ:
Գիտէ նա ծածուկ տե
սութիւնք և հաւատարի գի
տութիւնք և արդարադա
տութեամբքն չափել և հա
ւասարել ամենեցունց.
որպէս ըստ վաստակոց զվարձս,
նոյնպէս և ըստ հաւատոցն
և զաւրոյն՝ զշնորհս Թո
ղութեան: Քանզի առատ է
պարգևօք և ողորմած է
՚ի Թողուլն:
48 Որպէս դարձուցեալ
զդէմն ՚ի կինն այն՝ ասէ,
Թողեալ լիցին քեզ մեղք
քո:
Իբրև արդարացոյց ՚ի դա
տելն զդէմս իւր, ապա իշ
խանութբ Թողու զմեղս.
վասն զի իւր օրէնք են զոր
եդ մարգարէիւքն յասելն,
անօրէնն եթէ դարձցի ՚ի
չար ճանապարհէն իւրմէ՝
ամ անօրէնութիւնք նորա
և ամ մեղք նորա զոր մեղաւ՝
մի՛ յիշեսցին: Արդ եթէ ՚ի
մտաւերին այսպէս եղաւ,
Գ՟լ է

զի՞նչ ևս ոք ասիցէ վասն
շնորհի ազատութեան որով
եցոյց զանձն Ճշմարտու
Թիւնս:
49 Եւ սկսան որք բազ
մեալ էին ընդ նմա՝ ասել
ընդ միտս, ո՞ է սա որ զմ
մեղս Թողու:
Այլ յայտնի ինչ ախտացան
և առ անդամալուծան:
Ապա անդ յանդիմանէ զմ
մտաց նոցա զկարծիս, և հաս
տատէ զանդամալոյծն ՚ի
ստուգութի իշխանութեան
որով ունէր Թողուլ զմ
մեղս: Այլ աստ չյայտնէ
զծածուկս մտաց նոցա.
զի մի անգամ խօսեցան
յայտնութ՝ վասն սիմոնի կար
ծեացն, և առստ դարձել
ձգել զդէմն աւելորդէր:
Եւ յայտնի ինչ նշանք քա
րոզինչք իշխանութեն նորա
մերձ ոչ էին. վասն չառնէ
ինչ փոյթ խայտառակել
զխորհուրդս նոցա. այլ ՚ի կինն
հայեցեալ ասէ,
50 Հաւատք քո կեցու
ցին զքեզ երթ ՚ի խաղա
ղութի:
Ճ՟Ը Ու

Ուսուցանէ զամենեսին այնպիսի ընծայել հաւատս և այնպէս արժանանալ շնորհի թողութեան։ Իսկ ասելն՝ երթ 'ի խաղաղութի. ցոյց եթէ բարձաւ խռովարարն։ Զի զորօրինակ մարմնոյ ցաւք պատերազմին են մարմնոյ և նեղեն և տագնապեն զմարմին։ այսպէս և մեղք պատերազմ սաստկապէս տան ընդ ոգւոյն սպանանել օրինօքն մեղաց։ Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ և ընդ այ տան պատերազմ թշնամի առնել և օտարացուցանել 'ի նմանէ և հաղորդս դիւաց առնել։ Արդ զի յայսպիսեաց աստի ազատեաց զանձն աշխատեալ, ասէ, երթ հանգիր 'ի խաղաղութի։

* Գլուխ Ութերորդ
Ը

Եւ յետ այսորիկ շրջէր ը քաղաքս և ընդ գիւղս. քարոզէր և աւետարանէր զարքայութին։ և երկոտասանքն ընդ նմա։

Աստի յայտ է թէ յերանի է զայս օծումն իւղոյ 'ի կնոջէ աստի՝ որոշել յերեց անտի։ զի երեքեան նոքա հաւասարապէս 'ի կատարածի անդ եդին և նշանակ թաղման որպէս յայտ է։ զի յետ այնորիկ նա ոչ շրջեցաւ քարոզել։ Բայց աստ ասէ, յետ այնորիկ շրջէր աւետարանէր զարքայութին. և երկոտասանքն ընդ նմա։ Եւ կանայք որք բժշկեալ էին յայսոց չարաց։

Վն զի ամենախնամ էր բնութին, և վասնորիկ եկն զի զամենեան ժողովեսցէ առ ինքն։ Յաղագս այսորիկ հանէ անտես զոք. զի

զի չգարշի յումեքէ։ զի
զոր ինչ ստեղծ՝ զմարդ
արհամարհէ և ՚ի բաց դառ
նայ։ Այլ մեծաւ խնամ
ակալութբ ժողովէ առ ինքն
զարս և զկանայս։ Սրբէ ՚ի
հոգւոյ և մարմնոյ ախտից։
Շրջէին ընդ նմա և սպաս
սաւորէին, և նա ի բաց ոչ
վարէ։ այլ որով բժշկեաց
՚ի չար այսացն, նովին և առ
իւր ունի։ Եւ էին նոքա
նշանաւոր կանայք։
2 Մարիամ ասէ յորմէ
եօթն դեւն ելեալ էին։
և կին հազարապետին հե
րովդի. և շուշան։
Զայս յայտ արարեալ
թէ կանայքն էին երևելիք
որ յընչից իւրեանց սպաս
աւորէին նմա. որ ոչ վ̃ն աղ
քատութ̃ եկեալ յարեցան
՚ի նա. այլ վ̃ն հաւատոց և
զօրութ̃ցն զոր առնէր, և
բանիցն վարդապետութ̃,
և երախտեացն զոր ընկա
լան. զի ազատեաց զն̃ս ՚ի
դիւաց անօրէ յորմէ չարչա
րեալք էին։ Արդ զայս
ընկալեալ շնորհ՝ ոչ կա

մերին բնաւ մեկնել ՚ի
նմանէ։
4 Եւ ՚ի շրջելն նր̃ և յու
սուցանել, ժողովեցան առ
նա բազմութք մարդկան
առ եզր ծովուն գալիլեա
ցւոց. և սկսանի խօսել ը̃
նս̃ առակաւ։ Վ̃ն զի և
այս գրեալ էր վ̃ն նր̃. բա
ցից առակաւ զբերան իմ,
խօսեցայց զիմաստութ̃
զծածկեալն ՚ի սկզբանէ։
5 Վ̃ն որոյ կարգէ զանձն
իւր սերմանօղ բանին, և
զգիրս բանաւոր և մտա
ւոր՝ երկիր, յոր սերմն ան
կանիցի։ Եւ են օմանք ՚ի
սոցանէ առապարք. որ ՚ի
բազմապատիկ մեղացն հու
մանէ ողողել գերփեցաւ
թանձրութիւն իմաստից
հողոյն. և այնպէս մնացին
ապառաժուտ։ Որք թէպ̃տ
և ընկալան զսերմանս բա
նին, սակայն զպտուղ առա
քինութ̃ հաստուցանել
սերմանողին ոչ զօրեցին։
վ̃ն զի ոչ ունէին որով համ
բերէին տապոյ սատանայա
կան փորձութ̃եցն յորմէ

 տա

տարաժամ խորշակահար
կորնչին։ Ոմանք ճա
նապարհ զանձինս արդին
գնալի ոտից և սմբակաց
ախտից. և կռեալ պնդեալ
կարծրացան ախտացեալ
ամբարշտութեամբ, և ծածկել
զսերմն բանին ոչ ունին։
Ոմանք 'ի սոցա վերայ վաղվա
ղակի հասանէ թռչուն
փորձութեան, և քաղեալ
'ի բաց առնու զսերմանս
բանին. և այսպէս անշնորհ
սերմանողին ցուցանին։
Այն և ոմանք յոլովութեան
աշխարհական փշոցն ցան
կութեան տեղի։ որք ընկալան
զբանն։ Այլ զի ոչ էր հնար
նեղ և ընդարձակ ճանա
պարհաւ միում գնալ, և
զփուշս մեղաց և զսերմանս
առաքինութեան 'ի միում ոգւոյ
սնուցանել, նորին աղագաւ
և սոքա հեղձուցին և 'ի
պտղոյ առաքինութեան պա
կասեալ գտան։
Ցուցան և բարիք ոմանք
որք պահեցին զանձինս 'ի
լինելոյ ճանապարհ կամ
ապառաժուտ. նա և ոչ

փշոց եղեն ընդունակ։
Այլ երբեւ զբարի երկիր
ընկալան զսերմն բանին 'ի
բարի մշակողէն ոգւոց.
և աճեցուցին զբարեաց ար
դիւնս տուողին սերմանն։
Սակայն ոչ միով չափով
ամենեքեան ցուցան. այլ
զանազանեալ են։ և որք
աճեցուցանեն զպտուղ
բարեաց, ըստ նմին սահմա
նեալ է նոցա յուսոյ և պար
գևացն չափ։
16 Ուսուցանէ աշակեր
տացն միայն՝ զառակին
իմաստ. և յայտնէ նոցա թէ՝
այսու գիտութեամբ ջահ վա
ռեաց զնոսա յառաւօտ լուսոյ
անտի զոր ինքն բնութեամբ
ունէր։ Այլ ոչ է օրէն նոցա
թաքուն լինել. այլ ունին
նոքա 'ի ժամանակէ անտի
երբեւ զլոյս սաստիկ սփռել
ընդ բնաւս. որ յայնժամ
'ի պաղեստին ծածկեալ
կային։
18 Նաւ այս երկեցուցանէ
որք զլանան զպտուղն՝ ա
սելով, որ ունիցի զգործս
բարիս՝ և ս յաւելցին 'ի

նմա սերմանք բանին։
Իսկ որ ոչ կամեցաւ տալ
զպտուղ բարեաց, լսելն
եւս բարձցի ՚ի նմանէ։
Ըստայնմ, ամ ուռ որ բե
րէ պտուղ՝ սրբէ զնա։ Եւ
որ ոչ բերէ պտուղ՝ կտրէ
զնա։

19 ՚Ի նմին ժամու եկեալ
մայրն՝ եւ անուանեալ եղ
բարքն, կացեալ արտաքոյ՝
փառասիրութ. կոչեն զնա
հրամանաւ։ Եւ յս կա
մեցեալ շիջուցանել զամ
բարձումն մտաց նց՝ ասէ,
չէք ոք իմ եղբայր՝ բայց
միայն որ առնեն զկամս հօր
իմոյ որ յերկինս է։

22 Յետ այսորիկ մտանէ
՚ի նաւ աշակերտօքն միայն
զի կրթեսցէ զնս նեղու
թեամբ. զի մի՛ մոռասցին
զզօրութի նր։ Վորոյ հրա
մանն տայ ամբոխիլ ծովուն,
իւր ՚ի քուն կալով։ Եւ նք
առերկիւղին մատեն զար
թուցին զնա օգնել նց։
Եւ նա յարուցեալ դա
դարեցոյց զյուզեալ ա
լիսն։ Նկարեցաւ աստ

Գ.Լ″ Է

ժամանակ մարգարէիցն։
որ ՚ի խաղաղանալն այ՝ ամ
բարձան ՚ի ծովու ծիս
մրրկեալ սատանայական
ալիքն։ Վյ մրգրեիցն
մատուցեալ մաղթէին այ,
զարթի՛ր ընդէ՛ր ննջես տր։
Եւ՝ արի՛ տր օգնեա՛ մեզ
եւ փրկեա՛ զմեզ։ Բայց
զայս խորհուրդ որով հան
դարտեցուցանելոց էր ըզ
սատանայական ամբարձեալ
ալիսն առաջի առաքելոցն
յորժամ միջամուխ լինէին
նոքա ՚ի հեթանոսս, եցոյց
՚ի ծովու աստ. զի որք տե
սին՝ ծանեան զչափ զօրու
թեան նորա որդւոյ այ
դոլ։

26 Բայց անցեալ առ գեր
գեսացիսն՝ զչար եւ զատամ
բակ ծառայսն ըմբռնէ ՚ի
չարագործութե իւրեանց.
զի իբրեւ զանազանս ըմ
բռնեալ չարչարէին զծա
ռայակիցս իւրեանց։
Վորոյ նեղեալ չարչարէ՛
զնոսա ծածուկ զօրութբ։
Եւ նոքա աղաչէին զնա
զի մի՛ վրէժխնդրութի նց

Ճլզ. նախ

Նախ քան զժամանակն
լնելոյ ։
31 Խնդրեն անարգքն և
արհամարհեալքն մտանել 'ի
խոզսն։ և նա թոյլ տայ։
Սակայն խոզիւքն հան
դերձ 'ի խորս ծովուն պա
հէ զնս։ զի խորհեցան խո
զիւքն դառնալ 'ի տունս
նց։ Զայս տեսեալ դեր
դեսացւոցն երկեան թէ
դուցէ զնոյն կրեն ամենե
քեան նոքա։ և յայտնի էր
նց զի ոչ էին բաւական
բնակելոյ առ նմա մեծու
նր։ վս այսորիկ աղաչէին
զի գնասցէ 'ի նոցանէն։
Իսկ բժշկեալն երկեաւ
մնալ անդէն։ այլ կամե
ցաւ գնալ ընդ նմա։
Իսկ յս ասաց նմա մնալ
'ի նմին և քարոզել զզօ
րութն նր։ և ինքն մեկնեալ
'ի նմանէ դառնայ անդրէն։
Այլ ժողովուրդն ակնա
նէին նմա որ ոչ էին նա
խանձու չարութեամբ
ընդ նմա։

41 Ի նմին ժամու գայ իշ
խանն ժողովրդեանն.
և առ ոտանգի տրտմութեն
անկանի և աղաչէ վս բը
ժշկութեան ախտացելոյ
մանկանն։
Այս եղև զի յամօթ լի
ցին ժպիրհքն որք լրբութբ
հակառակէին ընդ նմա։
Որդ թէպտ և ոչ կատա
րեալ հաւատս ընծայե
ցոյց ժողովրդապետն, սա
կայն յս չառնելով անտես
զաղաչանսն, գնայ տալ
պարգևս ըստ խնդրողին
մտաց։ Այլ 'ի գնալն նր՝
այն որ ունէր հաւատս կա
տարեալս և վս ամօթալի
ախտին չհամարձակէր կալ
առաջի նր, 'ի ծածուկ ջնա
րեցաւ գողանալ զպար
գևս նր։ և մերձեցեալ 'ի
քղանցս նր՝ եհաս շնորհին
Իսկ յս զի մի՛ փնասեսցի
հաւատալ այն որ առողջա
ցաւ մարմնով՝ կարծել
թէ անգիտացաւ նա զգ
գաղտնի գործս նր. վս
իբրև ամէնքեն մերձեցեալ

նեղէին զնա մարմնով,
խնդրեաց զմինն որ մերձե
ցաւ ՚ի նա հաւատով։
46 Իսկ նա դողալով եկն
անկաւ առաջի նր և ամե
նեցուն ուսոյց այնպիսի
հաւատով մերձենալ ՚ի նա։
Գովեաց տրն և զքաջու
թիւն հաւատոց նորա։
Հաւատք քո աւէ կեցու
ցին զքեզ։
Գանասեն ժողովրդապե
տին, մեռաւ դուստրն քո։
Ասէ յս ասէ, մի՛ երկնչիր.
այլ միայն հաւատա։ զի
ուսցի՝ հաւատ, որպէս ար
ժան է այնպէս ընծայել
նմա։
51 Եւ յասելն բազմաց
թէ մեռաւ, ասէ, ո՛չ է մե
ռեալ. այլ ննջէ։
Երկոքումբք այսու՝ նո
րայն քարոզեալ լինի զօ
րութի. զի թէ յետ յարու
թեն խոստովանին զմահն,
խոստովանին և զայն թէ
յարոյց զնա։ Նպա թէ
սկսանին ուրանալ ՚ի պատ
ճառս անհաւատութե,
վկայեն ամենատես բնու
Գւ Ը

թեն. զի ինքեանք մերձ
դոլով գիտացին թէ մե
ռաւ. և նա իբացեալ դո
լով գիտէր թէ ոչ մեռաւ
այլ ննջէ։ Նյպիսեօք
յարուցանէ իմաստիւք և
հրամանաւ զմեռեալն ՚ի
հաւատ ամենեցուն յարու
թեանն։

*Գլուխ Իններորդ
Թ.

աղմէ՛ այնուհետև
զառաքեալսն
զօրանալ ՚ի վր
դիւաց և հալա
ծել զնս ՚ի մարդկանէ.
զի մի՛ միայն նա, այլ և
անուն նր զօրասցի առնել
նշանս. որ յատուկ այ է
միայն։
3 Պատուէր տայ ուսանիլ
թէ որպէս պարտ է լինիլ
սպասաւորաց բանին. զի
նախ մերկասցին յամէ և
այնմ քարոզք արքայութեն
լիցին։ Մի՛ ինչ պատե
րազմի ունիլ գործի և մի՛
բնաւ պարէն մարմնոյ.
որ է նշանակ անտերնչաց
ձեռ խա

խաղաղութեն։ Զգուշա-
ցուցանէ մի՛ լինել շրջօղ-
տանէ 'ի տուն. զի մի՛ բաս-
րեալ լինիցին իբրև որո-
վայնապարարս։ Եւ որ ո՛չ
ընդունիցին զն՟ն երկնային
ողջունի՟ն այնուիկ, տալ
զփոշին 'ի վկայութիւն.
զի ունիցին վրէժս տալ
անբերելիս 'ի հաւաստի
քննութեն։ Անսացեալ նց՟
այսր հրամանի, լնուն զայս
սպասաւորութի առաջի
նորա։

7 Եւ 'ի տարածիլ համ-
բաւոյն անազգան՝ լուեալ
հերովդէս ասէ առ ահին,
նա յովհաննէս է յարեաւ
'ի մեռելոց։ Իսկ յորժամ
վ՟ն նշանացն սկսան ասել
թէ եղիա է, կամ թէ այլ
ոք 'ի մարգարէից անտի յա-
րուցեալ իցէ, ապա և ինքն
իսկ հերովդէս ցանկայր
տեսանել զնա։

10 Յետ այսորիկ լցեալ
զայս պատուէր առաքե-
լոցն՝ դարձան առ նա. և
առեալ զն՟ն խոյս ետ նոքօք
լինել 'ի բեթսայիդայ։

Գլ՟ Թ

Արդ թէպէտ կամեցաւ
նա յանապատի անդ կալ,
սակայն ժողովուրդն ու-
րախացան 'ի բանս նորա.
և հրացեալ էին վ՟ն սքան-
չելեացն և զօրութեանցն
զոր առնէր և ո՛չ կամէին
բնաւ բաժանիլ 'ինմանէ։
վասն որոյ եկեալ ա՟մ ուս-
տեք ժողովեցան առնա։
Եւ այնչափ ժուժկալե-
ցին առնա կեալ, մինչև
պակասեցին կերակուրքն
զոր բարձեալ բերէին։
Ետես յ՟ն որ զանյայտսն
տեսանէ՝ թէ նեղին 'ի սո-
վոյ, և վ՟ն սիրոյ ն՟ր յամա-
ռեալ կան առնա, և չգտեն
ինչ զկարօտութի կերակ-
րոցն։ ապա և ինքն գթա-
ցաւ 'ի նոսա. այն որ ո՛չ եր
բէք պակասի գութ ն՟ր։
Չկամիմ ասէ արձակել
զդ՟ս նօթիս. գուցէ նւք
թեսցին 'ի ճանապարհին։
Եւ ապա հրամայեաց բազ-
մել նց՟. և եցոյց զհանդէս
զօրութե իւրոյ 'ի վ՟ր հացին,
անձեցուցանել զաակաւ-
րութի ն՟ր մինչև բաւել

ճ՟թ յա

յագեցուցանել զբազմու
թիւն զայն: Տայ և ժողո
վել զնշխարս կտորոցն զի
ունիցին զայն 'ի յիշատակ
սքանչելեացն: Եցոյց զայս
զօրութի 'ի դարձուածն ջա
րին որ հայցէր զքարինն
հաց լինել: Եւ զի մի՛ ոք
տկարասցի թէ ոչ ետ ըղ
ցանկութիւն մեղաւորին,
հաւանեցուցանէ աստ հա
ցիւն, և 'ի կանա դալիլեա
ցւոց ջրովն զոր փոխեաց
'ի գինի 'ի մէջ թակու
կացն:

Անցանէ անտի 'ի կող
մանս կեսարու.
հարցանէ զաշակերտսն 'ի
կալն իւրում յաղօթս,
եթէ զո՞ ոք կարծեն զնա
պարզամիտ ժողովուրդն:
Իսկ նոքա վս միրտուենն՝
յովհաննէս զնա կարծէին.
և վս նախանձուն՝ եղիա:
Նա զի և ակնունէին թէ
գայ եղիա առ նոսա:
Եւ վս որքուենն ասէին
երեմիաս է նա: Օ այս
լուեալ զայն ամենեքեան
պատասխանի ետուն:

Դարձուցանէ՛ ապա ըղ
բանն 'ի նմ. յայտ արարեալ
թէ մեծ խմաստու՟ի և դի
տու՟ի խնդրէ 'ի նոցանէ:
իսկ նք լուեցին:
20 Ապա հոգին հօր 'ի բե
րանն շմաւոնի խօսեցաւ
փոխանակ ամենեցուն:
ետ վկայու՟ի թէ նա է քսն
որդի այ կենդանւոյ:
Արդ վասն զի ետ ստոյգ
վկայութի՝ երանեցաւ.
զի ծանիցեն թէ ճշմարիտ
խօսեցաւ: Եւ 'ի վր այսո
րիկ հաւատոց՝ ետ նմա ըղ
փականս երկնից. և եդ
զխոստովանութիւն նորա
հիմն քրիստոնէութե ան
շարժելի յամ դժոխային
արկածից: Սաստէ՛ և աշա
կերտացն զի մի՛ տարաժամ
քարոզեսցեն զանուն նր:
Յայտնէ՛ և զայն թէ՝ պա՛րտ
է նախ չարչարիլ նմա և
ապա յայտնի լինել տրուե
նորա: Եւ յետ այնորիկ
համարձակութեամբ բառ
նալ հեթանոսացն չարչա
րանացն խաչ վս անուան
նր, և քարոզել յայտնապ

զա̃ծութ̃ն նր̃։ Բաժանել
զկեանս յօժարութեամբ։
ասա կորուսանել և ա̃ռ նը
մա գտանել։ Զի յիմարք
են որք զապականացու ն̃ես
բուռն հարեալ ունին զի
ժառանգեսցեն․ և՛ ի կայուն
և՛ ի մնացական ժառանգու
թենէ անտի զրկեալք՝ ժա
ռանգաւորք հրոյ և կորըս
տեան գտանիցին ՚ի հասա
րակաց քննութեանն։
Եւ զի մի՛ ոք նախատինս
համարեսցի՝ խաչելոյն եր
կիրպագանել․ այլ ընտ
րեսցէ պարծանս անձին
զապտակն․ զմերկանալն․
զքղամիդն․ զեղէգն․ ըզ
թուքն․ զփշեղէն պսակն․
զխաչն․ զբևեռսն․ զլեղին
և զմահն նախատանաց։
Ապա թէ ոք զայս լուեալ
ամօթոյ ինչ իրս համարես
ցի և ոչ կամեսցի կցորդ
լինել չարչարանացն, զահա
գինան առաջի դնէ։
26 Զնա ա̃ւ և որդի մար
դոյ յամօթ արասցէ յորժամ
եկեսցէ փառօք իւրովք՝
հօր՝ և ա̃մ հշտկօք ս̃բվք։

Գլ̃ Թ

Եւ զոր ՚ի յարութեն խօ
սեցաւ զի լիցի ոմանց
՚ի փառս լինել ՚ի յայտնել
արքայութե̃ն նորա յերկնից,
և ոմանց յամօթ և ՚ի նա
խատինս յաւիտենականս․
որք յայժմու ժամանակիս
ամօթոյ ինչ իրս համարե
ցան յանձին կրել զնախա
տինս նր̃՝ կամեցաւ աստէն
՚ի մերձակայիս փոքր ինչ
ցուցանել նոցա յանչափ
բարձրութէ̃ անտի փառաց
իւրոց։ Վ̃ո յառաջագոյն
խրատէ զի զգոյշ և պատ
րաստ լինիցին այժմու տե
սու̃ենս։ Զի ոչ են ճաշա
կելոց զմահ, մինչև տես
ցեն զօրինակ գալստեան
նորա․ յորժամ զամենայն
ստեղծուածս ՚ի մի վայր
ժողովեալ ցուցանէ զինքն
ա̃ծային իւր բնաւոր փա
ռօքն եկեալ։ Որդ այսմ̃
նախ կրթէ զնս̃։
28 Եւ յութերորդում
աւուրն ընտրէ երիս յառա
քելոց անտի և հանէ զնս̃
՚ի գլուխ լերինն յօրինակ
ութերորդի դարուն․

յորում այս խորհուրդք
զկատարումն առնուն։
Իսկ մատթէոս զի զվեց
աւուրսն որ՝ ի միջոցի անդ՝
միայն կարգեաց եդ, ունի
նա զվեցերորդի դարուս
խորհուրդ առաջին գա
լստեանն։
29 Արդ ելեալ՝ ի լերին
անդ, կայ յաղօթս. և յան
կարծակի փոխի գոյն երե
սաց նր՝ ի պայծառութի
սաստիկ լուսոյ՝ լուսաւո
րագոյն քան զարեգակն.
այնմիկ՝ զի զնորայն խախ
տէր ճառագայթս։
Եւ հան կացոյց՝ ի լերին
անդ զօրէնսդիրն զմով
սէս և զեղիա նախանձա
ւոր օրինացն. ՝ի յամօթ
և ՝ի յանդիմանութի նց որ
հակառակ օրինացն զնա
համբաւէին գոլ։ և ու
սումն վարդպետութե առա
քելոցն՝ նման նց լինիլ։
և՝ ի հաւատ փառաւոր յա
րութեն ըստ երևելոյ նց։
զի կենդանիք և մեռեալք
առ հասարակ յայտնեսցին
փառօք։ Ըստ որում մովսէս

և եղիաս։ Արդ՝ յահաւո
րութէ հրաշիցն՝ առաքե
լոցն ոչ զօրելով կալ՝ ի հաս
տատութե, թմրեալ անկան
յերկիր վս արհաւրացն
և զարմանալի տեսլեանն։
Եւ եհաս հոտ անմահութե
դրախտին և բուրեաց ՝ի նս։
Նորին աղագաւ պետրոս
զտաղաւարացն սկսանի խօ
սիլ. զի ցանկացաւ հանա
պազորդ յայնպիսի փառսն
տեսանել զնա հեռի յա
պըստամբացն։ Արդ զայս
ասաց՝ զի ափշեալ ոչ
իմանայր զինչ խօսէր։
Իսկ մարգարէիցն եկեալ
աղաչէին զնա զի կատա
րեսցէ զխորհուրդն վասն
որոյ և եկեալ իսկ էր. զի
պատառեսցէ զգիր պար
տեացն ադմայ։ Եւ եղև
այնուհետև մարգարէիցն
և առաքելոցն ՝ի մի միաւո
րութի։ Ըստ որում յեկե
ղեցիս միանալոց էին բանք
մարգարէիցն մրգրէութե և
առաքելոցն աւետրնութե։
Եցոյց նոցա այնուհետև
անձեռագործ խորան.

որ հովանի լինէր և լոյս
ուէր ոչ առնէր: Լինի և
ձայն բարբառոյ 'ի հօրէ՝
վկայեալ 'ի վերայ որդւոյ
զնա գոլ ընտրեալ. սիրելի
սերտ և ստոյգ որդի:
Զայս բարբառոյ զարհու-
րեալ աշակերտացն՝ զար-
կան յերկիր: Իսկ յս ձեռն
տայ և կանգնէ զնոսա:
Զոր ձայնն հօր ընկէց
'ի խոնարհ, ձեռն որդւոյ
կանգնեաց կացոյց 'ի հաս
տատութեան: Որդ էջոյց
զփառս իւր յառաջ քան
զանարգանսն: և պատուի
րէ աշակերտացն զի մի՝
յայտնեսցեն զայն 'ի նմին
ժամու. այլ պահեսցեն
իւրում ժամանակին յայտ
նութե:
38 Ի ժամուն յայնմիկ
այր մի լռ՝ անօրէնու
թե՝ մեկուսի գտեալ զա
շակերտսն, եած առ նոսա
զորդին իւր դիւահար. և
աշակերտքն ոչ կարացին
հանել զնա վս անհաւա
տոււն հօր մանկանն. զի
իբրև առ կախարդս եկն

առ նս. և նք ոչ էր յայտնի
անհաւատութիւն նորա:
Իսկ յս իբրև էջ 'ի լեռանէ
անտի և եկն առ նոսա,
Զառաջ եկեալ այրն ամ
բաստան լինի զաշկերտացն
թէ ոչ կարացին հանել:
Նա որ զծածուկսն
տեսանէ՝ ասէ, անհաւա-
տութիւն քո է պատճառ,
ընդէր չարախօսես զաշա
կերտսն: Զայս լուեալ
առնն՝ գայ 'ի հաւատս:
աղաղակեալ ասէ, հաւա
տամ տր՝ օգնեա և մի՝ յիշէր
զանհաւատութիւնս իմ:
Իսկ յս ետ հրաման ածել
զնա առաջի իւր. և թոյլ
ետ դիւին սաստկապէս շար
ժել զնա. և ապա սաստել
իշխանութբ հալածական
առնէ: զի տեսցեն և եր
կիցեն և գիտասցեն թէ
յորքան չար այսոց զեր
ծոյց զնս. և 'ի մէտ առեալ
մի՝ մոռասցին զերախտիս
բարերարուն նր:
Յայտնեաց այնուհետև
զերկրորդ չարչարա
նացն. և ծածկէ զի մի գի
ձխք

տաս

տասցեն։ Այլ վս այնորիկ
ասէ յառաջ, զի յետ լրման
խորհրդոյն գիտասցեն․
որով ունիցին և զայլս ու-
սուցանել։
46 Ի նմին ժամու սկսան
խորհիլ աշակերտքն թէ
ով ՚ի նոցանէ ունի զառա
ջին պատիւն։ Այլ տրն
ուսուցանէ զնս զվերջինն
ընտրել տեղի խոնարհու-
թեան․ զի այն է պատճառ
ստոյգ բարձրութեան։
Անմեղ լինել յամ չարեց
իբրև զտղայ որ ոչ է ըն
դունակ չարեաց․ զի այնպ
ունիցին զնա յինքեանս
բնակեցուցանել և զհայր
նորա ։
49 Ասէ յովհաննէս, վա՛ր
դապետ՝ տեսաք զոմն զի
յանուն քո դևս հանէր․
և արգելաք զնա զի ընդ
մեզ ոչ շրջէր։
Յաճախեաց շնորհք հո
գւոյն ՚ի ժմնակին յայնմիկ
և առ անարժանսն․ զի ա
մենեքումբք մեծասցի ա
նուանն յի։ Աս զի այս
պիսիք են պարգևքն այ,
Գլ․ Թ

յորժամ հեղու՝ բազում
անարժանք առնուն ձրի․
և յորժամ փակէ, բազում
արժանաւորք թափուր մը
նան։ Ոպ և ՚ի մարմնաւոր
պարգևս։ զի յորժամ տայ
առատապէս, չարք և բա
րիք վայելեն։ և յորժամ
սաստէ և արգելու, ամքն
կրեն զտագնապն։
Արդ ՚ի ժմնակին յայնմիկ
առատացոյց զզօրութիւն
իւր առ ամենեան․ մինչ զի
և որ ոչ շրջէր ընդ նմա՝
առնէր սքչելիս անուամբ
նր։ Դարձեալ և որդիքն
սկևեայ որ երդմնեցուցիչք
էին։ Այլ այնք՝ որ ասեն՝
յանուն քո զօրութիւնս
բազումս արարաք․ և լսեն՝
ոչ գիտեմ զձեզ մշակք
անիրաւութե։ Արդ այս
շնորհք խնամք այ են վս
փրկութե այնոցիկ որք ըն
կալան զշնորհսն․ զի գըր
գեսցին ՚ի սէրն այ, և
պատկառեսցին ՚ի շնորհէն
և լիցին պիտանիք ։
Իսկ յովհաննէս անգիտա
ցեալ զայս՝ արգելել զնա։
Թ․ Ձխտ բայց

Բայց որ եւս զշնորհս և
յայտնի էր նմա՝ ասէ, մի՛
արգելուք. զի որ ո՛չ է ձեր
թշնամի՝ ՚ի ձեր կո՛ղմ է:
Ո՟պ այն զոր ասէ, ո՛չ ոք է
որ առնէ անուամբ իմով
զօրութիւս և կարէ հայհոյել
զիս: Այ՟լ զի՟նչ եւս այսո՟
քիկ, ուր և պօղոս վասն
այնոցիկ որ կամէին նեղու
թիւնս հասուցանել նմա
՚ի վ՟ր կապանացն՝ խնդայ:
վ՟ս որոյ ասէ, ոմանք առ
հեստութ՟ե զք՟ս քարոզեն.
և կէսք ՚ի սիրոյ: և զի՞նչ
իցէ. զի եթէ պատճառա
նօք և եթէ ճշմարտութ՟բ՝
ք՟ս պատմի: և ը՟ այս խըն
դամ: փիլ I. 18:

51 Եւ ՚ի կատարել աւ՟
ուրց վերանալոյ նո՟ր՝
և ինքն զերեսս հաստա
տեաց երթալ յե՟մ:

Աւուրս վերանալոյն ՚ի
դէպ իմանալ զուեթն զայն
յորում ասաց, են ոմանք
որ աստ կան՝ որք մի՛ ճաշա
կեսցեն զմահ մինչև տես
ցեն զորդի փառօք իւրովք
Այ՟լ ՚ի կատարել աւուրցն՝

հաւ զերկին և վերացաւ՟
՚ի լե՟ռն. և վերացոյց զինքն
փառօք առաջի նոցա:
Կամ թէ զայն իսկ կամի
յայտնել, զի մերձ էր չար՟
չարանքն և մահն և յարու
թի՟ն և վերանալ՟ն ՚ի բուն
ստոյգ բարձրութիւնն:
Վ՟որոյ հաստատեաց զե
րեսս գնալ յե՟մ. զի անդ
պարտ էր կատարել ա՟մ
գրելոցն: ո՟պ ասաց, ո՛չ է
պարտ մ՟րգրէի չարչարիլ
արտաքոյ քան զե՟մ:

52 Եւ առաքեաց ՟է հր
րեշտակս առաջի երեսաց
իւրոց. իբրև մտին ՚ի
գիւղ մի սամարացւոց՝
պատրաստել ինչ նմա
կերակուր:

Վ ո՟յ առաքէ զն՟ս վասն
ունել և պատրաստել
զպէտսն. զի թէ և նա ինքն
անկարօտ էր ո՟պ և կամէր,
սակայն որ ը՟ նմայն էին՝
ընդ կարեօք էին. յաղագս
որոյ առաքէ զն՟ս զի պատ
րաստեսցեն. և նոքա ո՛չ
ընկալան զնա: Յաւելու
և զպատճառն ոչ ընդու՟

նելոյն. զի դէմ եդե̃լ էր
նորա ասէ գնալ յե̃մ։
Թերեւս՝ զի թշնամութե̃
էին սամարացիք ը̃ երու
սաղէմացիսն։ Արդ զայս
տնօրինէ ինքն՝ զի մի՛ ըն
կալցին եւ երկայնամիտ լի
ցի առ նա̃ ստահակութ̃ին.
ո̃պ զի յորժամ մեկնեսցի
'ի նոցանէ եւ ոչ ը̃ունիցին
զն̃ա՝ մի՛ կարի զայրասցին
աշակերտքն նր̃. այլ նմա
նեսցին հեզու̃ե վարդա
պետին իւրեանց։
54 Ասեն առ̃ աշակերտքն
նորա, կամի՞ս զի ասասցուք
եւ իջցէ հուր յերկնից
այրել զդոսա։
Զայս ասացին, թէպէտ
եւ խրատեալ էին 'ի նմանէ
մի՛ կալ հակառակ չարին,
այլ ո՛չ կարէին 'ի մտի պա
հել. քանզի անկատարք
էին նախքան զընդունելն
զհոգին։ Վ̃ս որոյ մոռա
ցեալ էին զայն որ ասաց,
որ ածէ ապտակ, մատո՛
զերեսդ մինչեւ յագեսցի։
եւ յօժարութեամբ մերկա
նալ որ կամիցին առնուլ։

եւ այսպիսի բարութեամբ
նմանիցէք հօրն ձերոյ բա
րերարութե̃ն։ Կամեցան
ըստ նմանութեան եղիայի
հուր իջուցանել 'ի վերուստ
տանջողական. եւ վրիժառու
լինիլ իբրեւ զնա։ Արդ
զայս ասացին՝ քանզի վըս
տա՛հ էին 'ի զօրու̃թի վարդա
պետին. եթէ զո̃մ ինչ բա
ճակնէ ո̃պ կամի վճարել։
այն որ մովսէս եւ եղիա
իբրեւ զծառայս եկեալ
կային առ նմա։
55 Զայս լուեալ յի̃՝
սաստեաց նոցա եւ ասէ,
ո՛չ գիտէք որոյ հոգւոյ
էք։ Սաստելովն զգաստա
ցուցանէ. ո̃պ ա̃մ ուրեք՝
եւ աստ 'ի բարեմտութիւն
կրթէ զնոսա. զի մի՛ ոք հա
մարեսցի զնա միայն բա
րեգործելոյ ունիլ զօրու
թիւն եւ ո՛չ տանջողական։
Ցուցանէ զայն 'ի թզենին
զոր ցամաքեցոյց. յայտա
րարեալ թէ խնայէ՛ 'ի մար
դիկ, սակայն ո՛չ իսպառ.
այլ՝ այլում ժամանակի
պահէ զվրէժխնդրու̃թին։

Նա՛ զայս ուսոյց աշակեր
տացն աստ երկայնամիտ լի
նիլ առ չարսն. և է ժամա
նակ յորում որք ո՛չ ընկա
լան զն՛ս՝ ընդարձակագոյն
լիցի երկրին սոդոմայեցոց
քան նոցա։ յորժամ չափի
դատաստան ն՛ր ը՛ գործոց։
Բայց այժմ սաստէ՛ տա
րաժամ վրէժխնդրութե՛ն.
զի մարդկեղէն մտաց ան
տակրութի՛ է և ո՛չ երա
ւանցն ա՛յ դատաստան։
Վ՛ որոյ կսկծեցուցանէ
յասելն, ո՛չ գիտէք որոյ
հոգւոյ էք։ ա՛յնմ որ պար
գևս բաշխէ, թէ այնմ որ
պատժէ։ ք՛զի է և առ այս
հոգւոյն գործակցութի՛
՚ի պատժելն և՚ի խպսակելն։
Ուսուցանէ նոցա և զայն
վ՛ն որոյ եկն յաշխարհս։
Ղուկ,
56 Որդի մարդոյ եկն ո՛չ
զոգիս մարդկան կորու
սանել, այլ կեցուցանել։
Զ՚ի այս գալուստ սեր
մանելո՛յ է ժամանակ և բա
րեգործելոյ զոգիս մարդ
կան. և երկայնամիտ լինիլ
Պ՛ղ Թ

մինչև՚ի ժամանակ հնձոյն։
Յորում ոմանք խրձունք
կապին նիւթ հրոյ լինիլ.
որք արտաքոյ բնութեան
որոմն գտան։ Նա՛ որք պա
հեցին զընտանի իւրեանց
բնութի՛, ցորեան գոլով՝
խնամով ժողովին, զի ՚ի
շտեմարանս պահեսցին յա
ւիտեանս։ Մարդ այսպէս
խրատեալ զաշակերտսն,
անցանէ անտի յայլ գիւղ.
լնուլ զոր ասացն, թէ յոր
ժամ հալածիցեն զձեզ ՚ի
քաղաքէս յայսմանէ, եր
թիջիք ՚ի յայլ։
57 Տեսեալ ոմն զնշանսն
ն՛ր՝ ասաց, եկից զկնի քո,
զի ինչս բազում ժողովես
ցէ։ Ասաց տ՛րն, այն քան
հեռի եմ ՚ի ստանալոյ ինչս՝
զի և ո՛չ տուն է իմ բնա
կելոյ. զոր և աղուեսք և
թռչունք ստացան։
Կամ թէ դևք աղուեսք
նենգաւորք՝ և որ թռչէին
յօդս՝ բոյն եդեալ որջա
ցեալ են ՚ի նմա. այլ ա՛ծու
թեն ն՛ր տեղի չէք բնակե
լոյ ՚ի նմա։
Ձխէ Իսկ

59 Իսկ որ խնդրեաց Թա
ղել զհայրն և դառնալ
առնա՛ ոչ ետ Թոյլ. զի մի՛
՚ի ժառանգուԹիւնն զբա
ղեալ կորուսցէ զլա՛ւա
գոյնան։
61 Ասաց միւս ևս ոմն՛
եկից զկնի քո. բայց նախ
երԹայց հրաժարեցայց
յընտանեացս։ Իսկ յս ոչ
Թողացոյց. զի մի՛ ՚ի հրաժա
րիլն՛ գուԹ ընտանեացն՛
և բանք գորովալիցք զոր
խօսիլ սովոր են նոքա՛ կա
պեալ արգելուցուն զնա
՚ի գնալոյն զհետ նորա։
Աու որ ասէ, ոչ ոքէ որ ար
կեալ ձեռն զմաճով ձգել
ակօս և յետս դարձցի՛
Թէ ուղղել կարիցէ։
Ըստ նմին և որք յաշխարհ
դառնան, ոչ կարեն ուղ
ղել զաշակերտուԹն նր և
քարոզ արքայուԹն լինել։
Այլ պարտէ ըստ նմանու
Թեն պետրոսի գնալ. զի
ոչ ինչ փոյԹ էր նմա վասն
գործեացն և ոչ վն բազ
մուԹե ձկանցն զորս ըմբռ
նեցին. այլ Թողին անդէն
և գնացին զհետ նր։

*Գլուխ Ընաբանին
Ժ.

ետ այսորիկ երևե
ցոյց տր և այլ ևս
եօԹանասուն և եր
կուս. և առաքեաց զնոսա
երկուս երկուս առաջի
իւր։
Զայս նկարեալ եցոյց
յօրինակի անդ ելից 15, 27
՚ի գալ ժողովրդեանն յա
ղիմ. ուր էին երկոտասան
աղբերք և եօԹանասուն
արմաւենիք. յորոց շնոր
հէր ըմպել ժողովրդեանն
և կերակուր պտուղ քաղցր։
Ըստ նմին օրինակի և ա
ռաքելոցն դասք՛ արբու
ցին հեԹանոսաց զջուրն
կենդանի. և կերակրեցին
զնոսա քաղցրուԹբ բանին
ճշմարտուԹն։
Դարձեալ, ընտրեաց նախ
երկոտասանս ըստ երկո
տասանից ցեղից որդւոցն
իսրայէլի։ և ապա եօԹա
նասուն և երկու՛ ըստ եօԹա
նասուն և երկու ազգացն

հեթանոսաց։ Յայտ արա_
րեալ թէ 'ի ձեռն սոցա
զամենեան զնս̃ որսալոց է
'ի փրկութիւն։ Մ̃ զի յայս
հայի ասելն, հունձք բա
զում են և մշակք սակաւք
Այլ թէ՝ աղաչեցէք զտ̃ր
հնձոցն զի նա օժանդակես
ցէ հնձողացն զի լցցեն զա
մենայնն։ Արդ գումարէ
զնս̃ թագաւորս 'ի վերայ
տիեզերաց. և նախ մաք
րեալ սպիտակացոյց զնս̃
'ի սաղիմ ըստ դաւթայ տե
սութենն։ և անտի սփռէ ը̃
բնաւս։ Յաւել ասէ և
եօթանասուն երկու։ առա
քէ առաջի իւր. և զնոյն
պատուէր տայ զոր երկո_
տասանիցն. մի' ինչ բնաւ
փոյթ ունել մարմնոյ պի
տոյից։

4 Այլ 'ի ճանապարհի տաք
ողջոյն ումեք մի' տայք։
Զտալ ողջոյն 'ի ճանապար
հի՝ այլ 'ի տունս նոցա,
զայն կամի յայտ առնել,
զի ոչ է նա վայրապար ող
ջոյն առանց զօրութեան
որոյ ազդումն ինչ ոչ է.

Գլ՛՛ Ժ

այլ յօդս հեղեալ լուծա
նի։ Այլ է ողջոյն նա մեծ
և երկնային և խաղաղու
թենն այ̃ միջնորդ. զոր ոչ է
օրէն վայրապար ընկենուլ
առանց վկայութե̃ առ այնո
սիկ որք ընդունինն զնա և
որք անարգենն։ Արդ տալ
զնա 'ի տունս պատշաճ է.
զի թէ ընկալցին՝ կեցցեն.
և թէ արհամարհեսցեն՝
ունին զփոշին վկայ թօ_
թափել 'ի նս̃ թէ կորնչե
լոց են։ Իսկ 'ի ճանապարհի
տալ զնա վայրապար է. զի
ոչ շահ ինչ առ անբարիսն
գործէ. և ոչ յանդիմա_
նել զանբարշտութիւն չա
րացն ունի։ Դարձեալ
թէ ոք ճանապարհ մեղաց
զանձն կացոյց և անարժան
այսպիսի ողջունին՝ տալ
ոչ է պատշաճ։

Այլ մի' ոք այսոցիկ մերձ
դիցէ զայն թէ՝ որ ըզ
բանն սերմանեաց՝ չարգել
'ի ճանապարհէն և ոչ յա
ռապարէն և ոչ 'ի փշոցն։
Այլ գիտասցէ, զի զբանն
խրատու ամենայն ուրեք

պարտ է ընկենուլ: Նաև
յաձախապէս առ չարսն,
զի ուսեալք եկեսցեն 'ի
լաւութի: Ապա թէ ոչ,
անպատասխանիք լիցին:
Իսկ ողջոյնն հաղորդութ՟
է սիրոյ և երկնաւոր խա
ղաղուե՟ն ընդունելութ՟ի·
զի ընդ նմին և տաւօղ խա
ղաղուե՟ն մնեալ հանգչի:
վ՟ա այնորիկ ասաց մի՛ վարկ
պարազի առ ճանապարհաւ
ընկենուլ զնա:
Տայ նոցա զօրութիւն՝
առնել նշանս, բժշկել
զհիւանդս: Ապառնայ և
որք ոչ ընդունին զնս՟:
Յարէ յայս և զայնոսիկ
որք զնոյն ինքն զնա ոչ ըն
կալան· և զբաղում զօրու
թիւնս նորա տեսին և ոչ
հաւատացին: զոմանս ան
ուամբ նշանակէ և եղկե
լիս կոչէ: Օ՟ ի տիւրացիք
և սիդոնացիք որք ոչ լուան
զպատգամս մարգարէիցն,
եթէ զսքանչելիս զայս տե
սեալ էին, հաւատս փոխա
րէնս նմա 'ի ներքս բերէ՟լ
էին: Բայց քորազին և
Գ՟լ՟ ճ

բեթսայիդա ուսեալ 'ի
մարգարէիցն և տեսեալ
աչօք, անհաւատ մնացին:
Եւ որք 'ի կափառնայում
բնակեալ էին, չար քան զսո
դոմացիսն ցուցան: Օ՟ ի
նոքա նշան ինչ ոչ տեսին
և կորեան· իսկ սոքա քանի՞
կորստեան պատժապարտք
որք և զարմանալիս տեսին
և ոչ զղջացան: Ա՟յ ասէ
ներելի է նց՟ պատուհասն
'ի դատաստանի անդ քան
զսոցայս: Երկիւղ արկանէ
և նախքան զդատաստանին
օր՝ մօտաւորացս· մի՛ բարձ
րասցիս ասէ ամբարտաւա
նիլ մինչև յերկինս, զի մի՛
'ի դժոխս իջցես:
Մխիթարէ առայս և զա
շակերտսն· հաւատարելով
զամ՟ որ ինչ իւր իցէ ենց՟·
'ի լսել և ոչ լսել· 'ի պա
տիւ և յանարգանս:
Նաև զհայր ևս ընդ իւր
'ի ներքս ածէ: Եւ բազ
մացուցանէ զամ՟ ուստեք
զնց՟ տագնապն և զսոցա
խնդութի՟ն:
17 Դարձան եօթանասուն
ճ՟ժ՟ և

և երկուքն խնդութբ և ասեն, տր՝ և դևք հնազանդին մեզ յանուն քո։

Իբրև առաքեցան և ոք ՚ի տնէ լնուլ զսպասաւորութին քարոզ լինել արքայութեանն, սկսան ցուցանել զօրութիւնս։ Եւ որ նախ քան զայս զարհուրեալքն էին ՚ի դիմաց, այժմ անուամբ նր հալածէին զդևս։ Եւ զինչ ևս զտոցայս ոք ասասցէ՝ որք ՚ի տնէ առաքեցան. ուր զի և որ ոչ առաքեցան՝ անուամբ նորա զարհուրեցուցանէր զդևս։ Գործ 19. 14։ Արդ այսպէս պարտ էր լինել ՚ի սկզբանն՝ զի զօրասցի աւետարանն յաղթել անհաւատութեն։ Ուստի և առաքելոցն պատահեալ այսմ մեծագունի զօրութեն անուամբ տն, դարձան առ նա խնդութբ իբրև շնորհապարտք պարգևացն նր. զի անուն նր հնազանդեցուցանէր նոցա զդևս։ Եւ առ այս զինչ յս։

18 Տեսանէի ասէ զսատանայ անկեալ յերկնից իբրև զփայլակն։

Յայտնէ՛ այնու հետև զայն ինչ որ անյայտ էր նց։ Իբրու թէ անկաւ ՚ի հաստատուն անտի իշխանութեն զոր կարգեաց իւր յերկրի յանտես առնելն նր. և իշխեց օդոյս այսու։ և եդ զաթոռ իւր յամպս նմանիլ բարձրելոյն։ Ես 44 Արդ՝ իջեալ ՚ի խոնարհ տրն բարձանց՝ ընկեց զնա ՚ի խոնարհ և կապեաց ըզհսկայն։ Ըստ այնմ թէ՝ իշխան աշխարհիս ընկեսցի արտաքս։ Այսպէս ընկեց զզօրաւորն և տկարացոյց զհզօրն որ պատերազմէր։ Կարողացոյց զտկարս ըստ զաքարիայ տեսութեանն։ եկեալ թզաւորն խորտակեսցէ զկառս յեփրեմէ և զերիվարս յհմէ. և խորտակէ զաղեղն պատերազմողէն։ Զաք 9. 10։ Զայս տեսեալ և Եսայիաս ասէ, յայնժամ բազում կաղք աւար առնուցուն։ 33. 23։

և տկար մարդիկ 'ի խաղա
ղութեն բնակեսցին։ 14․ 30։
Զ որօրինակ՝ յորժամ պա
տերազմողացն ճակատ և
ռազմն կայ 'ի հաստատուն,
և կարի՛ յոյժ բռնամարտ
կացն դժուարակռուելիք
են։ Ապա թէ քակիցին 'ի
յարդարեալ պատրաստու
թենէն, և կարի՛ տկարք
զօրանան այնուհետև զա
ւար նոցա առնուլ։
Ըստ այսմ օրինակի և յն
զի պարտեաց զթագաւո
րութին սատանայի, բա
զումք զօրացան հալածա
կան առնել զդևսն։
Են որք զառաջին անկա
նիլն ասեն զայս․ յոր
ժամ հակառակն այ ամբար
ձեալ անկանի յառաջին
պատուոյ անտի։
19 Ահա ետու ձեզ իշխա
նութիւն կոխել զօձս և
զկարիճս և զամ զօրութիս
թշնամւոյն․ և ձեզ ինչ ոչ
մեղանչիցեն։
Ետու ասէ ձեզ իշխա
նութի․ զի ուսցուք թէ
չէ կարօտ յայլմէ առնուլ

իբրև զարարած ոք․ այլ
ինքն տայ իշխանութի ոյց և
կամի։ Ըստ որում պետրո
սի ասաց, ես տաց քեզ
զփականս արքայութեան
երկնից։ և աստ, ետու ձեզ
իշխանութի։ Իսկ զի ասէ
երբեմն առ պետրոս, աղա
չեցի զհայր զի մի՛ պակա
սեսցին հաւատք քո։
Կամ ասելն, հա՛յր՝ վասն
սոցա աղաչեմ։ այն՝ միա
բանութեն ընդ հօր նշա
նա՛կէ, և այս՝ ինքնակալ
իւրոյ տրութեն։
Կոխել ասէ զօձս և զկա
րիճս։ Զ դաժանագոյնն
'ի կենդանեաց դնէ օրինակ
իշխանին մահու։ Զ որօ
րինակ և եսայիաս, մանուկ
մատաղ ասէ ածցէ զձեռն
իւր 'ի բոյնս կորենց իժից։
և մի՛ վնասեսցեն և մի՛ կա
րասցեն հարկանել զոք 'ի
լերին սրբութն իմոյ ասէ տր
Ըստ այսմ է և դաւթայ
ասելն, 'ի վր իժից և քար
բից գնասցես։ Արդ զի
ցուցցէ եթէ լցան մար
գարէութի մարգարէից

և եհաս ժամանակն, վասն
այնորիկ զնոյն ինքն զմար
գարէիցն զբանս թարգ֊
մանէ նց՟. զի՛ի միտ առցեն
եթէ սոյն այս է մարգա
րէիցն խորհուրդ։
Նաև վս՟ զի այսոցիկ կեն
դանեացս նմանեցոյց 'ի
ցոյցս դաժան և մահացու
և ամ՟կանագործ թունիցն
նց՟։ զի զնոյն ապականու՟թ
առ հոգիսն գործէ նա,
զոր և սոքա 'ի մարմինս։
Այ՟ զի՝ նոյն իսկ այս գա
զան 'իսկզբան անդ գործի
եղեալ չարին՝ եհեղ զմեղս
և զանօրէնու՟թ 'ի բնու՟թս
մեր. և սահման եդ հաս
տիչն մեր՝ թշնամու՟թիւն
ունիլ ընդ օձին։ նա առէ
սպասեսցէ քում գլխոյդ
առաջին չարեացն. և դու
սպասեսցես նր՟ գարշապա
րին երկրաքարշ վարուցն։
Իսկ արդ պնդակազմ առ
նէ զառաքեալսն ա՟ծային
զօրու՟թն. և հրաման տայ
մերկ գարշապարօք աներ
կիւղ կոխել զօձս և զկա
րիճս և բնաւ՟ զամենայն
Գլ" Ժ

զօրութիւնս թշնամւոյն.
և ոչ ինչ ունիլ կասկած։
քանզի եբարձ զզօրու՟թին
մեղանչակ՟ն որով վնասէրն։
Թշնամի ասէր զնա. զի
չէր այն՟պ բնու՟թ թշնամի
և պատերազմող որ կամի
զկորուստն մեր։ վ՟որոյ զօ
րացոյց զի յաղթեսցուք
այնմիկ որ յաղթահարեաց
զբնու՟թս մեր. և յառա՟ջինն
մեր փոխիլ 'ի փառս։ Իսկ
եթէ տակաւ՟ին ևս գոն
այժմ է՟ խածմամբ օձին,
անձա՛նց մեղէ. որ անձամբ
զանձինս արկեն ընդ նորա
մահաբեր թունիւքն։
Այ՟ յորժամ խրախոյս ետ
կոխել զզօրու՟թս թշնա
մւոյն, ապա ասէ։
20 Մի՛ ընդ այն խնդայք
թէ այսք հնազանդին ձեզ։
Թէպէտ և էին իրքն ար
դարև մեծի խնդու՟թե,
այլ նա՝ զի՛ս մեծագոյնն
առաջի դնէ։
Խնդացէք առէ՝ զի անո՛՟նք
ձեր գրեալ են յերկինս։
Այ՟ զի՛նչ են այս կերպա
րանք բանից. Քանզի և
ԾԾՓ մով

մովսէս զնոյն ասէ, եթէ
թողուցուս սոցա զմեղս
թող. ապա թէ ոչ, և զիս
ջնջեա 'ի դպրութենէ յոր
գրեցեր: Ել 32. 32:
Որդ զայս օրինակ բանից
պարտ է ճանաչել. զի ըստ
ձեւոյ մարմնական բանի
ձեւացուցանեն և զիմանա
լին: Զի են աստ դըպ
րութիւնք և մատեանք թագա
ւորացն, յորում գրեալ
են իւրաքանչիւրոցն ար
ժանաւորութիւնք որ նոցա
կարգեցին զանձինս 'ի ծա
ռայութիւն: Այնպէս են
և առ այ գրեալք. որք նոր
սպասաւորութեամբ նուիրեցին
զանձինս: Եւ ոչ եթէ
դիր ինչ է այն դրոշմեալ
'ի մատեանս, այլ անվրէպ
ածային գիտութիւն. որ
գիտէ չափել և կշռել զմ
վաստակոցն և զպարգևացն
չափ: Որդ զայս եդ ա
ռաջի՝ որ է ստոյգ խնդու
թիւն: Իսկ 'ի մերձակայիս
չէք ինչ որ հաստատուն ու
նի զուրախութիւն զի լի է
հակառակօք: Վասն զի
Պ.Լ ժ

առաքեալքն երբեմն ցու
ցանէին զօրութի և ուրա
խանային. և վաղվաղակի
հասանէր նոցա կրել կա
պանս և նեղութիւն՝ հար
ուածս և թշնամանս որ
կարի տրտմութե լնոյր զնս:
Դարձլ առ այս՝ ահաւա
սիկ էին որք յանուն նր
մարգարէացան և դևս հա
նին և զօրութիս բազումս
արարին. և ոչ են անուանք
նց 'ի գիրն կենաց: այլ
լսեն զոր և տն յանցա
ւորք. 'ի բաց կացէք յինէն
ասէ տն մշակքդ անիրա
ւութե: Մատ 7. 22: Քանզի
այժմուս յուսով է փրկու
թիս: Յուսով ապրեցաք
ասէ առաքեալն: Հռ 8. 24
Որդ վն այսորիկ ընտրու
թեանց ասէ խնդացէք:
մի՛ ընդ այսոց հնազանդիլն
ձեզ, այլ զի անուանք
ձեր գրեալ են յեր
կինս:
21 Ի նմին ժամու ամէ ցըն
ծացաւ յս հոգւովն
սբվ և ասէ, գոհանամ զքէն
հայր՝ տր երկնի և երկրի:
Զծդ

Ամ͞ուրեք 'ի տնօրինա-
կանսն տ͞ն մերձ գնեն ըզ
հոգւոյն գործակցուի͞ն,
և զցնծուի͞ն հոգւովն:
Ո͞չ թէ ասիցէ՝ և հոգւոյն
լինիլ ցնծութ͞ի և որդւոյ՝
կամացն հօր լրումն:
Եւ ո՛չ միայն ցնծայ, այլ
և գոհանայ: Արդ վ͞ս զի
բազում ինչ անձամբ եդ
և կարգեաց՝ զի մի՛ թուես
ցի առանց հօր և հոգւոյն
գործակցութե͞ վճարել
զայնս, յաղագս որոյ գո
հանայ զհօրէ՝ և ցնծայ հո
գւովն. և յայտնէ զմիաբա
նութի͞ իւր ընդ հօր և հո
գւոյն: զի զա͞մ ինչ հայր
գործէ որդւովն և հոգւովն:
21 Զի ծածկեցեր ասէ
զայս մեծ և ա͞ծային խոր
հուրդ յիմաստնոց և 'ի գիտ
նոց դպրաց և փարիսեցւոց,
և յայտնեցեր անմեղաց տը
ղայոց աշակերտաց իւրոց:
Եւ թախանձելով ասէ,
այո՛ հա՛յր, զի այսպ͞ հաճոյ
եղև քեզ: զի զոր իմաս
տունք ո՛չ կարացին իմա
նալ, տգէտքն իմացին:
Գլ՛՛ ճ

Գ͞րձլ և զմիակամուի͞ իւր
ը͞ հօր յայտնէ:
22 Ամ͞ ինչ տուա՛ւ ինձ
ասէ 'ի հօրէ իմմէ:
Զի որդիէ՝ ո͞չ 'ի հօրէ՛
ունի զհայրենիսն. ցուցա
նէ և զբնութե͞ն հա՛ւասա
րութ͞ի յայնմիկ՝ զի նա միայն
գիտէ զհայր որպ͞ պարտ է
գիտել. և հայր միայն գի
տէ զորդի սոյգ գիտութ͞ե:
Եւ մասնաւոր մեր գիտու
թիւնս տուեալ է 'ի հօրէ
վասն որդւոյ. և յորդւոյ
վասն հօր. և 'ի սոցունց
վ͞ս հոգւոյն. և 'ի հոգւոյն
վ͞ս նոցին: Արդ իբրև եդ
առաջի նց͞ զի գիտասցեն
զստոյգ խնդութիւնն որ
անտի կեանսն իցէ, և բա
զումս այլ խորհուրդս 'ի
նմին յօդեաց, ապա յայտ
նէ նոցա խնդութի͞ մեծ
զոր 'ի մերձակայի աստ ու
նէին և ո՛չ գիտէին: քանզի
չէր ինչ ընդհատ 'ի հան
դերձեալ փառացն:
Վ͞ս զի այն՝ որում յու
սամք աստ 'ի բազում չար
չարանս կալ՝ և յերկին

փառօք հօր՝ ահի և տագ-
նապաւ տեսանել, նոցա էր
յայնժամ առանց չարչա
րանաց և տաժանելի կրից
դիւրամերձենալի։ Իբրև
ընդ մարդոյ բնակել՝ տե
սանել և խօսիլ ընդ ամենե
ցունց արարչին և նորոգո
ղին։ Արդարև յիրաւի
երանէ առանձինն զնոսա․
զի որում բաղձումք՝ի յար
դարոց ցանկացան և ոչ
հասին, աշք հասին։
23 Ձեր առէ երանի աչաց
զի տեսանեն։ ամէն ասեմ
ձեզ, զի բազում մարգա
րէք և թագաւորք կամե
ցան տեսանել զոր տեսա
նէք դուք՝ և ոչ տեսին․
և լսել զոր լսէքդ և ոչ
լուան։
Ո առաջնոցն որք այս
պիսի ածային տեսութեցն
ցանկացան հասանիլ և ոչ
արժանացան՝ առաջի եղել
բանայ զմիտս նց իմանալ
և՝ի միտ առնուլ թէ զոր
պիսի ոք տեսանեն որում
մարգարէք և թագաւորք
ցանկացան։ Արդարև մե

ծաւ բաղձանօք ըմբռնել
էին ամենեքեան որոց այս
խորհուրդ կանխաւ ցու
ցաւ, թէ ած մարդ լինի
և մարդկապէս ընդ մարդ
կան շրջի․ բնակի ընդ նոսա
և ուսուցանել։ Անբերե
լի սիրով ջեռեալք խոցե
ցան և մեծաւ փափագ
մամբ ըղձմնային տեսանել
զտեսիլ երեսացն և լսել
զլուր ածային բանիցն։
Ո այս ցանկութ և հարան
բարբառի առնա․ ցոյց ինձ
ած զդէմս քո․ և լո՛ւր
ինձ զբարբառ քո․ զի դէմք
քո գեղեցիկ են և խօսք
քո քաղցունք։ Երգ 2․14։
Ու ինքն այլուր ասէ,
աբրահամ հայր ձեր ցան
կացաւ տեսանել զիս․ ե
տես և ուրախ եղև։
Արդ այսպ ամ սբքն ցան
կացան տեսանել․ այլ երա
նելիք սոքա որք արժանա
ցան։
25 Ե ահա յարեաւ ոմն
օրինական․ փորձէր
զնա և ասէր, վա՛րդապետ՝
զի՞նչ գործեցից զի զկենան

յաւիտենականս ժառան
գեցից։
Այս օրինական՝ 'ի հարց
ուածոյն՝ և 'ի պատասխա
նւոյն տն մերոյ ցուցե՟լէ
Թէ ո՛չ էր յատելեացն քի·
Թէպէտ և աւտրինիչս ասէ
Թէ փորձելով մատեաւ։
Ուստի յայտ է՝ զի համ
բաւէին փարիսեցիքն Թէ
լուծանէ զօրէնսն՝ և ըզ
մարգարէսն արհամարհէ·
և ած զանձն անուանէ
հակառակ ոյ։ Զայս կար
ծիս կամեցեալ ստուգել
օրինականին՝ հարցանէր
փորձելով եթէ զօրինացն
դնէ առաջի նր զուղղու
Թիս, Թէ ա՛յլ ինչ յաւե
լու հակառակ օրինացն։
զի ստուգեսցէ զոր լուաւն
որով ունէր աներկբայա
բար կալ 'ի վր կարծեացն։
Նա՛ զի ո՛չ էր չարութե փոր
ձելն՝ այլ անգիտութե ,
վս այնորիկ և նա որ զծա
ծուկսն տեսանէր՝ քաղց
րութե զնա ածէր յուղղու
Թի · և ցուցանէր զանձն
իւր միաբան օրինացն։

Զի Թէպէտ և ունէր
յանձնէ դնել առաջի և
միաբան օրինացն, սակայն
չառնէ զայն · այլ մերկ 'ի
նոյն ինքն յօրէնսն առա
քէ զնա՝ անտի ուսանիլ
զպատճառս կենացն յաւի
տենից։
26 Ասէ, զի՞նչ գրեալ է
յօրէնսն · ո՞րպ ընթեռ
նուս ։
Ամենայնիւ ազդէ զանձն
իւր յայնպիսի կարծեաց
որ հակառակ օրինացն լի
նել զնա համբաւէին։
Վս որոյ ասէ՝ զիա՞րդ հար
ցանես զիս · և զի՞նչ պէտք
են ուսանելոյ։ ո՞չ ապա
քէն խրատեցար յօրինացն։
ո՞չ ահա ուսար 'ի մարգա
րէիցն · և կարգեալ եդեալ
են 'ի բանս նց ած որ ինչ
որ պատշաճ է գործոց ·
որով ունին հասանիլ փրր
կութե ամքեան որ նուաւ
դաստիարակեն զանձինս։
Զայս լուեալ՝ ողջացաւ
'ի կարծեաց անտի · և սկը
սանի ասել զայն ինչ որ
կարի հաստատագո՛յն էր

Ընդդէմ այնոցիկ որ օրինացն
հակառակ զնոսա առնէին լինել.
զի ունի նա ինքն նախ զայն
Տր ած քո տր մի է։
Քանզի և ոչ թէ յմ ար
տաքոյ հօր զանձն այլ ումն
ած անուանեաց, այլ պա
հեաց նա ամենայն ուրեք
զածութին հօր՝ և զանձն
իւր միաբան ընդ ծնողին
իւրոյ իբրև զորդի։
Ծանիցեն առ̃ զքեզ միայն
Ճշմարիտ ած. և զոր առա
քեցեր զյս քս։ Արդ այսպ
ունի վս հօր ածութեն.
և որ ինչ հանդէս առա
քինութեան իցեն՝ ՚ի նոյն
կարգեալ։
27 Սիրեսցես առ̃ զտր ած
քո յամենայն սրտէ, ՚ի բո
վանդակ մտաց, և յամ զօ
րութէ։
Զի ամ տեսակ բարեաց
վերջին լինել ածային սի
րոյն՝ և ՚ի տնէ անտեստարա
նեցաւ. նոյն և յօրէնսն։
Զամ զօրութ և զամ ցան
կութիւն ՚ի նա ունել. և
խոտան համարել զամ որ
ընդդէմ և ածային սիրոյն
Գ.լ՛ Ժ

անկանիցի։ Նաև որ կար
ծիցին թէ բարիք իցեն՝
և զսէրն որ առ ած իցէ
խախտեն՝ մերկանալ զնս
իբրև զչար և զվնասակար
բարեպաշտութե փարուցն,
և միայն զսէրն այ խընդ
րել։ Ուսոյց տր և զծնո
ղացն արհամարհել զպա
տիւ թէ խափան ինչ կա
մացն այ իցեն։ Մատ 8.20։
Նա թէ մեղս հրաման ոք
առնուցու գործել՝ որ ըս
տոյգ զսէրն և զհնազան
դութիւնն ունի առ ած՝
մ՚ վերջացցի։ Զօրօրինակ
այն որ ՚ի պոռնըկանոցէն
էառ հրաման ունել ըղ
կինն։ Ովս 1.2։ Նա որ ըղ
մարգարէն եհար՝ հաճոյ
գտաւ։ և որ ոչ լուաւ և
ոչ եհար՝ պատժապարտ
գտաւ։ 3 Թագ 20։
Արդ այսպէս ամ ուրեք
սէրն այ զօրանայ յաղթել։
Սյ զամ ոյժ և զզօրութ
՚ի նա թափել արժան է.
և զամ նեղութիս կրել
յօժարութբ վասն նր. և
զամ հեշտալիս անարգել
Ճծն և

և առ ոչ ինչ համարել։
և միայն զսէրն նր ընտրել։
Եւ այսպէս ամ տեսակք
բարեպաշտութ 'ի սէրն այ
հաստատեալ կան։ և ընդ-
արձակագոյն տան բանս
այնոցիկ որ քննիչք այսո
ցիկ իցեն։
Դարձեալ՝ և որ առ ընկերն
սէրն իցէ՝ զարդիւնս կա
տարմանն նա բովանդա-
կեալ ունի։ վս զի ցոյցք
ածային սիրոյն որ ունին
զնա առ եղբարսն՝ վճա-
րեալ է բազմապատիկ
գնացիւք։
27 Ա այ ասէ, և զընկեր
քո իբրև զանձն քո։
Եւ այս ևս առատագոյնս
ունի տալ միտս մեկնչաց
բանին։ Իբրև օրինականն
զբանս օրինացն զոր ու
սաւ՝ եդ առաջի [illegible]
հարցաւ, յս ոչ ինչ կամե
ցաւ յաւելուլ առ այն։
այլ ասէ, զայդ արա և
կեցցես։ Գովեաց զօր-
էնսն և զպատասխանիսն
թէ ուղիղ է և կեցուցիչ
որոց պահեն զնա։
Գոլ ճ

29 Նա իբրև կամեցաւ
զանձն արդարացուցա
նել՝ ասէ, և ով է իմ
ընկեր։
Ոմանց թուեցան բանքս
թէ անբարտաւանութ
իցեն չհամարելոյ ընկեր.
այլ ունի այս զցոյց մտացն
'ի տրունական բանիցն.
զի թէ անբարտաւան ինչ
խօսէր՝ չտայր այսպիսի
բանս պատասխանի։
Քանզի յօրէնսն գրեալ
էր՝ սիրել զսիրելին և 'ի
բաց դառնալ 'ի թշնամոյն.
և այսպ ոչ էր հասարակաց
տարածեալ սիրոյն առա-
ւելութի։ վս որոյ կամե
ցաւ ուսանիլ թէ առ որս
պարտ էր բաժանել զսէրն.
զի գիտութբ լիցի հաղոր
դութիւն սիրոյն։ առ այս
ասէ յս։
30 Այր մի իջանէր յէմ
յերիքով. և անկաւ 'ի ձեռս
աւազակաց. որք մերկացու
ցին զնա և վէրս 'ի վերայ
եդին. թողին զնա կիսա-
մահ և գնացին։
Ամ ուրեք զանձն իւր
ձձթ օրի

օրինակ տամ մեզ ածմ բա
րեաց. զի զոր ինչ ուսոյց՝
զնոյն և գործով ելից։
Յորժամ վասն հեզութեան
կամեցաւ զբանն հաստա
տագոյն առնել, ասէ՝ ու
սարուք յինէն զի հեզ եմ
և խոնարհ սրտիւ։
Նաև դարձեալ՝ որդի մարդոյ
ոչ եկն պաշտօն առնուլ,
այլ պաշտել և տալ զանձն
իւր փրկանս բազմաց։
Զայս՝ եցոյց յորժամ ըս
փածանելով կտաւ՝ լուաց
զոտս աշակերտացն և ասէ.
օրինակ մի ետու ձեզ. զի
որպէս ես ձեզ արարի՝ և
դուք միմեանց արասջիք։
Անուանէ դարձեալ զանձն
հովիւ քաջ որ ՚ի վր ոչխա
րաց դնէ զանձն. և գնայ
զհետ մոլորելոյն. և գտեալ
՚ի վր ուսոցն բառնայ։
Դարձեալ ասէ, սիրեցէք
զմիմեանս որպ ես զձեզ սի
րեցի. զի այսպիսի սէր
ոչ ոք ունի եթէ զանձն
իւր դիցէ ՚ի վր բարեկա
մաց։ Արդ ուսուցանէ
հովուացն այսպիսի ունել

զվերակացութիւն. և ոչ
նմանիլ վարձկանացն վատ
թարութեան։ Նոյնպ և բա
րեկամացն զխրոյն չափ։
Արդ այսպէս և առ օրի
նականս այս զգործս իւր
առակաւ առաջի եդ։
Նաև թէ զկարգ ունի այս
օրինակ բանիցս զցոյցս
թարգմանութե խորհրդոյն,
Այր մի իջեալ յերուսա
ղեմէ յերիքով, նշանակ ու
նի բնութեան մերոյ։ վս զի
առաջին մարդոյն ամենե
քեան անկան. և ՚ի մի հա
մարեալ որք ՚ի նմանէն ծը
նընդեամբ յառաջ եկին՝
իբրև զմի այր անկեալ ՚ի
ձեռս աւազակաց։
Քանզի յածային վայել
չութե փառաց անտի զոր
ունէաք ՚ի դրախտի անդ՝
սողոսկեալ անկաք ՚ի խո
նարհ ՚իստորինս այս կենս։
և այնպէս ՚ի բարձրութէ
անտի իջեալ ՚ի խոնարհ՝
անկաք ՚ի ձեռս առաջին
չարին և դաւաճանողին
զմեզ։ Արդ թէպէտ և
զառաջին խոցուածս նետից

աւազակացն ընկալաք ՚ի
դրախտի անդ , որով և
մերկացաք զփառսն. սա-
կայն մնաց սերմն անապա
կանութե՟: Իսկ յետ իջանե
լոյն ՚ի դրախտէ անտի յայս
վայր, ապա իսպառ անկաք
՚ի ձեռս առաջնորդին կո
րստեան: Եւ յայնժամ
կարեվէր խոցեցաք և կա
րի մերկացեալ յա՟ծային
շնորհէն՝ խայտառակ գը
տաք: Մինչև ասել ա՟յ,
ո՛չ մնաց հոգի իմ ՚ի մար-
դիկդ յայդ վասն լինելոյ
դոցա մարմին: և զղջացայ
զի արարի զմարդն ՚ի վ՟ր
երկրի: Ծն՟ 6. 6:
Դարձեալ և որք յետ սա
տակմանն և ջուրցն կորըս
տեան ես անօրինագոյնք
քան զն՟ս զառաջինսն գը
տան. և անկեալ ՚ի ձեռս
աւազակաց՝ անխնայ խոցո
տեցին զբնութիւս մեր. և
զա՟մ թոյնս դառնութե՟
իւրեանց հեղին ՚ի մեզ:
զի էին ատելիք մեր և պա
տահեցին մեզ յանտես
առնելն ա՟յ վ՟ն չար յօժա

Գ″ Ճ

րութե՟ն որ ՚ի մեզ: Որով
և մեք իսկ ձեռնատու ե-
ղաք պատերազմողին և
սատակչին մերոյ: զի եղաք
ուխտ ընդ դժոխս, և ընդ
մահու դաշինս կռեցաք.
և ՚ի ստութե՟ եղաք զյոյսն
մեր ըստ եսայեայ: 28. 15:
Արդ այսպէս ինքնօրէն
յօժարութե՟ հեռացաք յա-
մենակալ խնամոցն ա՟յ. և
անկեալ ՚ի ձեռս աւազա
կաց՝ վիրաւորեցին զմեզ
պէսպէս մեղացն ախտիւք
և թողին կիսամահ:
Եւ զի՛նչ ես արդեօք կի
սամահն իցէ: Ասէ զայս
վ՟ն այնոցիկ՝ առ որս մնաց
արդարութե՟ շունչ կենդա
նական: զի անուանեաց
զծնունդս ադամայ մի այր
և անկեալ ՚ի ձեռս սատա
նայի: Եւ թէպէտ նա չա
րանախանձ թշնամի գոլով՝
ճնարեցաւ զա՟մ մարմին
մարդկային բնութեանս
առհասարակ սպանանել
մեղօք, այլ շնորհքն ա՟յ պա
հեցին արդարս յամենայն
դարս ըստ նմանութեան

ժԱ. Ձկ՟ն մեղ

մեղք խնդրելի։ Յայս հայե
ցեալ ասաց՝ Թողէին կիսա
մահ և գնացին։
31 Իսկ քահանայն և ղև
տացին ընդ նոյն եկեալ՝
տեսին և զանց արարին։
Յայտնի է, զի բազում
մարգարէք եկեալ նոյն
բնութ զնոյն կարիս ունե
լով հազիւ զանձինս իւր
եանց զերծուցին ՚ի մահա
բեր մեղացն վիրաց. այլ
անկելոյն օգնել ինչ ոչ
զօրեցին։ Թէպէտ և տե
սին զծնունդս ադամայ
անկեալ ընդ այնպիսի մա
հացու ախտիւք՝ զանց ա
րարին. զի ոչ ունէին ո
րով փրկէին։ Իսկ իբրև
ետես ձեռն ամենակեցոյց
Թէ չէք ուստէք փրկութի.
ըստ եսայեայ, հայեցայ և
ոչ ոք էր որ փրկէր. ընդ մի
տաւ ածի և ոչ ոք էր որ ՚ի
Թիկունս հասանէր։ փըր
կեաց ասէ աջ իմ. և սըրտ
մըտութի իմ միայն զդէմ
կալաւ։ 63. 5։ Այսպ յայց
ել՝ եկն ընդ նոյն ճանապրհ
որպէս հովիւ ընդ հետս

մոլորեալ ոչխարին։
33 Սամարացի ոմն ասէ ճա
նապարհորդեալ եկն ետես
և գթացաւ։
Սամարացի անուանէ
զանձն. Թերևս որով նա
խատէին զնա. սամարացի
ես ասէին. այլ նա որ մաք
րիչն է՝ չգարշի յումեքէ.
անուանէ զինքն այնպիսի
անուամբ։ Եկն և նա որ
կանգնելոց էր զնա՝ նոյն
ճանապարհաւն։ այսինքն
զի եմուտ նա ՚ի նոյն ինքն
ճանապարհ բնութեանս.
զի յորմէ սկսանիմք մեք՝
սկսաւ և նա։ Եմուտ յորո
վայն և եկն ծննդեամբ
յերկիր և շրջեցաւ անա
րատութ. և եգիտ զկիսա
մահ բնութիս անկեալս մե
ղօք որով վիրաւորեցաք։
Եւ Թէպտ եռանէր ածա
բար փրկել ըստ որում
յամի բաւական է և ամ
ենչ նմա հնարաւոր է, սա
կայն իրաւամբք կամեցաւ
կեցուցանել։ Էառ զմերս
և մերովս հատոյց զմերն
պարտիս։ Օ ի զօրինակ

զանկեալ անաստուն 'ի խոր
խորատ չկարէ ոք 'ի վեր բե
րել եթէ ոչ ինքն 'ի խոր
խորատն իջանիցէ. և զմա
նուկ գլորեալ չկարէ ոք 'ի
վեր առնուլ եթէ ոչ առ
նա խոնարհեսցի։ Զ սոյն
զայս օրինակ խնամոց տրն
և արարիչն եցոյց բնութես
մերոյ. զի յանկանելն մեր
'ի խոնարհ յայս վայր, ան
կաւ և նա 'ի վր մեր զի յա
րուսցէ զանկեալսն։

Եկեալ ասէ առ նովաւ
ետես և գթացաւ և
պատեաց զվէրսն։

Արդ ահա յայտնի են
ցոյցք առաջին կայ բանիս.
զի որքան յաձախեաց սա
տանայ խոցոտել զմեզ,
յաձախեաց և կենարարն
պատել զվէրս մեր։ Իմ,
ուր առատել եղեն մեղքն,
առաւել եղեն շնորհքն։
Հռ 5.20։ Ա ն զի ձրի դե
ղօք բժշկեաց զմեզ։

Նաև սատանայ ձրի եհար
և վիրաւորեաց զմեզ. զի
ոչ ինչ փնասեցաք
նմա։

34 Արկ ասէ 'ի նա ձէթ
և գինի։

Զ ինչ այլ քան զայս
յայտնատ ցոյցք առակա
ւոր բանիս։ Յայտ է ահա
աւազանին շնորհք. և օ
ծութն շնորհի ուղղեգրու
թե. և արիւնն փրկական,
որ կենդանացոյց զմեռեալս
մեղօք և առողջացոյց ըղ
վէրս հոգւոյ։

Եդ ասէ 'ի վր գրաստու
և եած 'ի պանդոկի։

Երբեմն 'ի վերայ ուսոյ
բառնայ, և երբեմն 'ի վր
գրաստու դնէ. որ ինչ
պատշաճի ձև կերպարա
նաց օրինակին՝ այնպէս
յօրինէ զբանն։

Արդ շինեալ զեկեղեցի՝
կարգեաց առաքեալս և
մարգարէս, հովիւս և վար
դապետս։ Ի սմա ժողովէ
յար զանկեալս և զվիրաւո
րեալս յարկածիցն մեղաց.
և զորս ինքն կենդանացոյց
և'ի վիրացն մաքրեաց։

Օրէնս դնէ առաջնորդաց
եկեղեցւոյ զի վերակա
ցու տեսուչ և խնամակալ

լիցին. զի մի՛ դարձցի ա՜ա
զանկք տիրեսցեն մեզ խա
պառ սպանանել:
35 Եւ՜ երկու դաշտեկինն,
Թերևս զհին և զնոր
աւանդութիս ակնարկէ:
Խոստանայ և՚ի գալստեն
իւրում վարձս: Որդարև
մեծի վարձուց ըն՜ունակք
լինելոց են՚ի հատուցմանն
եթէ ա՜մ ունիցին զվերա
կացութին: Ապա թէ վատ
թարք իցեն, ունին և նք
յարդարադատ իրաւանցն
ա՜յ զարժանն առնուլ ըղ
հատուցումն վրիժուց:
Աստայնմ, երանի իցէ ծա
ռային այնմիկ զոր եկեալ
տրն գտանիցէ արարեալ
այնպէս: ապա թէ ասիցէ
ծառայն չար՝ յամէ տէրն
զգալն. և սկսանիցի հար
կանել զծառայակիցսն.
եկեսցէ տր ծռյին այնմիկ
և ընդ մէջ կարեսցէ զնա
բաժանեալ զեւրն:
Որդ այսմ է նր հատու
ցումն պարտեաց ըն արդա
րուե արդարոցն և անբա
րշտութե անիրաւացն:

36 Եւ՜ զայս ասացեալ՝
հարցանէ, ո՞ թուի քեզ
մերձաւոր լեալ անկելոյն:
Զնոյն ինքն զնա՛ նստու
ցանէ դատաւոր և ընտ
րիչ լինել արդարուե ար
դարացելոյն: Իսկ նա վս
զի յայտնի՛ էր առանց քրն
նուե՝ ասէ, որ արար զողոր
մութի ՚ի վր նր: Եւ՜ ասէ
ցնա, երթ արա զնոյն և
կեցցես: Վասն զի այս
ծայրագոյննէ՝ առաքինու
թեց. զայս ինքն անձամբ
էլից և զսոյն ուսոյց:
Եւ՜ ՚ի հասարակաց քրն
նուե և՚ի դատելն՝ սոքօք
երկաքանչիւր դասքն բա
ժանին: ոմանք պատուեալ
պսակին՝ փոխանակ զի
այցելու եղեն կարօտե
լոցն: և ոմանք արհամար
հեալ պատժին որք անտես
արարին զայս օրինակ բա
րեգործութե: Որդ զի
այսքան կարևոր և օգտա
կա՛ր է այս ողորմութի բա
րեաց, վս այնորիկ և տրն
նախ օրինակա՜ վարի բա
նիւն. և՚ի գիտուե ածեալ

ասէ, երթ արա և դու
նոյնպէս և կեցցես։

38 Եւ եղև ՚ի գնալն
նց, և ինքն եմուտ
՚ի գիւղ մի. և կին ոմն ա-
նուն մարթա ընկալաւ ըզ
նա ՚ի տուն իւր։

Զարմանքէն անչափ խո-
նարհութեն. յորպիսի տուն
մտանէր. և զիարդ զամե-
նայն սպասաւորութիւն
հեզութեամբ ընդունէր.
և ո՛մ ումեք խօսակցէր։
Եմուտ ասէ ՚ի գիւղ մի.
և վասն կալաւ ՚ի տանն մար-
թայի և մարիամու։ սոքա
են քորքն ղազարու։
Ուստի յայտ է, գիւղ զբե-
թանիա լինիլ ըստ յօհան-
նու։ Մարիամ եկել նըս-
տաւ առ ոտս տն, լսէր ըզ
բանն որ ՚ի փրկութիւն
ոգւոցն ունի զկատարումն։
Իսկ մարթա վն զի ընկա-
լաւ ՚ի տունն՝ փոյթ սպա-
սաւորութե ունէր զի հան-
գուսցէ որպէս օրէն էր
հիւրընկալութե։

40 Արդ եկեալ եկաց առ

տրն և ասէ, Չէ ինչ
փոյթ քեզ։ զի քոյրդ իմ
միայն եթող զիս։ ասա՛ ըզ
մա օգնել ինձ։ Ասէ յն,
մարթա դու հոգաս և ըզ
բազում իրօք զբաղեալ ես.
բայց աստ սակաւ պէտք
են։ մարիամ մասն բարի
ընտրեաց որ ոչ բարձցի
՚ի նմանէ։

Աստ քննութե պէտք են.
զի ահաւասիկ գրեալ է,
ոչ եթէ լսելիք օրինացն
են արդարացեալք, այլ առ-
նելիքն։ Եւ զիարդ աստ
լսելիքն գովին ՚ի տնէ և
ոչ առնելիքն։ Արդ պարտ
է իմանալ թէ ամի չափ է
և ժամանակ և մտացն տե-
սութի. և ՚ի փոքունս և ՚ի մե-
ծամեծս կամքն են յարդա-
րիչք նց։ Եւ ուսանիլն է
առաջին քան զառնելն։
Եւ բզմ անգամ առանց
գիտութե հրահանգեալն
սխալ գտաւ։ Արդ վն զի
ամցուն այսոցիկ հետև-
ումն է իմաստից. և խնդիր՝
որով զընտրութիւն ոք ան-
վրէպ ունիցի։ և այսոցիկ

ըստ կարգին ցոյց՝ ՚ի հա-
ւատի քննողաց յայտնելէ։
բայց զայս վն որոյ խրն
դիրս է՝ առաջի դնել օ-
րէնս է։ Արդ վն զի խո-
տեաց զմարթային և գո-
վեաց զմարիամուն, առա-
ջին՝ այս հաստատագոյն
լուծումն՝ զի աշխարհօրէն
և ոչ հոգևորապէս կայր
՚ի սպասաւորութիւնն։
Ոչ այնք որ զսիրելի բա-
րեկամսն քան զչափին առնե-
լի պարարեն և զօտարացն
չէ ինչ բնաւ փոյթ։
Այլ զայս ՚ի նոյն ինքն ՚ի
պատասխանւոյն ուսանիմք։
դու ասէ զբաղեալ ես ընդ
բազում իրիք. բայց աստ
սակաւուց պէտք են։
Դարձեալ վն զի երախտիս
մատոյց ընդ սպասաւորու-
թեն, նորին աղագաւ և
արհամարհեցաւ։ Այլ զի
խոտեաց նա զմարիամու-
ուսանիլն ոչ թէ չիցէ ինչ՝
անարգեաց և ոչ զնորա
սպասաւորութիւն. զի ոչ
ունէր նա պէտս սպասա-
ւորութեան նորա։

Ընտրեաց զմարիամուն. զի
զամ փոյթ առաքինութե
կամեցաւ ուսանիլ և ըստ
կարգի ուղղել. զի յամ
ժամանակս կալցի զնոսա
անխափան ըստ օրինին գոր-
ծել։ Ասյ ասէ, մարիամ
մասն բարի ընտրեաց որ
ոչ երբէք պակասեսցի ՚ի
նմանէ. այս է՝ բարձցի։

* Գլուխ Բնաբանին ԺԱ

ւ եղեւ առ ՚ի տե-
ղւոջ ուրեք կալ
յաղօթս։
Ոչ ամ առաքինութեց
զանձն օրինակ եցոյց,
նոյնպ և յաղօթելն որ ան-
կարօտն էր։ Ասյ մատու-
ցեալ աշակերտքն ասեն,
ուսո մեզ յաղօթս կալ
որպէս յովհաննէս ուսոյց
աշակերտացն իւրոց։
Զաղօթից բան թէ ոչ
պարտէ մատուցանել՝
մի անգամ հատոյց ՚ի լերին
անդ յորժամ խօսէր ընդ
ժողովրդեանն։ Զի իբրև

հրաժարեցոյց 'ի հեթանո
սական անկարգ շատախօսու
թենէն, ապա յաւելու ու
սուցանել զարժանն · ասէ՝
այսպ՟ էս կացէք յաղօթս:
Հայր մեր որ յերկինս ·
ս՟բ եղիցի անուն քո:
Մարդ զմի անգամ ասացէ
զայս ո՛չ ունէին նոքա 'ի
միտ առնուլ. վ՟ս որոյ ա՛ստ
խնդրեն ուսանել և զյով
հաննուն առաջի դնեն:
Այլ թէ զի՛նչ յովհաննէս
ուսոյց՝ չէ՛ յայտ · վասն զի
ո՛չ գրեցաւ: զի ո՛չ թէ
զա՟մ ինչ գրեցին, այլ
մասն ինչ յա՟մէ՛: Իսկ որ՝
զօրհնեալ տ՟ր որ բնակեալդ
եսն ասեն՝ անմիտք են:
Մարդ 'ի հարցանելն զի ու
սանիցին՝ զնոյն յաւելու:
Այլ աղօթիցն բանին՝ ըղ
հեռացեալս մերձաւորս
առնէ · զա՟մն օտարս ըղ
նութբ՝ որդիս շնորհօք:
և տեղւոյն գրութեամբ՝
ամբառնայ և զմերս: զի
փառաւոր լիցի անուն ն՟ր
'ի վ՟ր մեր: Այլ տրուի ն՟ր
առ բնաւս հաստատեալ

'ի լ ճա՟

լիցի: Այլ ո՟պ յիմանալիսն՝
և 'ի զգալիս անխափան լի
ցի կամացն ն՟ր լրումն:
Այլ զտկարութես մերոյ
լցցէ միայն զչափ կարօ
տութեանս: Այլ ունիլ 'ի
նմանէ զլուծումն պար
տեացն չափով մեր առըն
կերս: Այլ մի՛ քան զկարն
մեր մերձեսցի 'ի մեզ փոր
ձութի չարին: Մարդ ըղ
շատախօս լինիլն արգել
և փոքր ինչ առաջի եդ
բանս աղօթից: Այլ զի մի՛
կարծեսցեն ծուլքն թէ
զբազում մաղթանս խօսէ՛
և փոքր ինչ աղօթել լաւ
իցէ, վ՟ս այնորիկ ասէ, ար
թուն կացէք և յա՟մ ժամ
աղօթս արարէք: և ինքն
իսկ հանէր զգիշերն 'ի գը
լուխ յաղօթսն ա՟յ:
Այլ աստ առակ ինչ դնէ
զի հաւատարիմ լսողացն
ասացեալքն լիցին:
5 Այլ ասէր, ո՞ 'ի ձէնջ
որոյ իցէ բարեկամ, և եր
թայցէ առնա 'ի մէջ գիշե
րի և ասիցէ ցնա, բարե
կամ տուր ինձ փոխ երիս

ձկէ նկա

նկանակս․ զի բարեկամ
իմ եկն առիս յուղւոյ և
ոչ ինչ ունիմ դնել առա
ջի նր։ Եւ նա 'ի ներքուստ
տացէ պատասխանի, մի՛ աշխատ
առներ զիս․ զի դուրք
փակեալ են և մանկունքս
ընդ ինև կան յանկողնի․
ոչ կարեմ յառնել և տալ։
Ասեմ ձեզ, զի թէ ոչ վս
բարեկամութեն՝ սակայն
վս ժտութեն յարուցեալ
տացէ նմա զինչ և պիտոյ
իցէ։
Այս առակ և դատաւո
րին՝ համառօտապէս խրա
տեն զմեզ և ուսուցանեն
թէ բազում պաղատանօք
պարտ է խնդրել զած։
Սորա վս զի ինքն է տր և
տուօղ պարգևաց՝ ինքն
կարևոր համարեցաւ ու
սուցանել զմեզ զիւր սեփ
հական բնութեան կամս։
զի այլ է մերս և այլ է նո
րայն։ Զի մեք 'ի տըղում
թախանձելն դժուարիմք
և զայրանամք․ իսկ նա
զայրանայ յորժամ ոչ յոյժ
բաղձանօք ստէպ բախեմք

և կարի ժտելով խնդրեմք
Եւ այս անտի բնաւորե
ցաւ լինիլ՝ զի նա առատ է
և ամենեցուն առաջի եդ
զպարգևս իւր․ և կամի
զի ամենեքեան յափշտա
կեսցեն զնա․ և բարկանայ
այնոցիկ որ ոչ մեծաւ յօ
ժարութեամբ փափագին
առնուլ 'ի նմանէ ըզ պար
գևս նր․ այլ կան անշարժ
յմծայինսն, և թափուր
յերկնային բարութեցն
մնան։ Եւ նա թէպտ կամի
զտալըն, սակայն երաւամբք
փակէ ամբարշտաց․ ապա
եթէ դառնան խնդրել՝
և այնպէս ունի բանալ
առաջին կամօքն։
Եւ զայս օրինակաւ կա
մեցաւ յայտնել մեզ։ զի
թէ մեք որ կամօք և բնու
թբ հրաժարիմք 'ի տալոյն
և զչարիմք, յաղաղակելըն
յորժամ նեղեն զմեզ բա
զում պաղատանօքն՝ հաւա
նիմք տալ զոր և խնդրեն։
Իսկ նա որ յամմի զխընդ
րելըն կամի և զզտանելըն՝
քանի՛ օն մեծաւ խնամա

կալութե՛ տայ։ Նա՛ որդ՝
առայս զինչ ես պարտ է
մեզ իմանալ զաւելի բան
որ յարմար ունիցի ընդ
յայտնութե խորհրդոյն։
Որդ՝ է բարեկամ առա
ջին՝ ա՟ծ. այն որ յոչ էից
արար և առատ պարգևօքն
լցոյց։ Թէպէտ և մեք
ապերախտ գտաք և ան
շնորհակալութ պարգևաց
նո, սակայն նա տակա՛ւին
ես պահէ զբարեկամութե
սէրն. և բազմապատիկ խը
նամակալութե՛ դաստիա
րակէ բնութեա մերոյ։
Որում թէ յօժարեսցի ոք
պատմիչ լինել, այնքան բա
զումք են և զարմանալիք՝
մինչ զի և ոչ բան բա՛ա
կան իցէ բովանդակ յայտ
նել։ Պարզ՝ ցուցանէ
բանս թէ և յայս.քան բա
րեգործեն ա՟յ՝ միացին ևս
բազումք 'ի նմին վատթա
րութեն. այլ նա անյայս
ոչ առնէ. զի և յելս կե
նացն խնդրէ զնա։ Եւ որք՝
ծնար է զղջմամբ ստասցի
զփրկութիւն. զի մի՛ ընդ

անհա՛ատան լիցի բաժին
նո։ Մ՟ն որոյ բարեկամ
յուղղոյ ասէ եկեալ ընդ
պահանջօղ հրեշտակն. զի
և նք բարեկամք մեր են
ըստ ա՟յ. սակայն 'ի մեղա՛ո
րէն գարշին և'ինեաց դառ
նան զի սրբութե են սի
րողք։ Նա թէ ապշխա
րեն՝ խնդութի մեծ է նց.
զի ըստ ա՟յ զփրկութին մեր
կամին և ոչ զկորուստն։
Որդ եկեալ այս ուղևոր
պահանջօղ հոգւոյն, և
խնդրէ առաջի գնել սե
ղան ընդունելութե ընդ
գործս բարեաց։ Ենա թա
փուր յամէ, որպէս գնաց
չարաչար. և ժամանոյկն գի
շեր յորում ոչ ինչ գործի։
Թերևս նմանեցուցանէ
զտագնապ ցա՛ոցն և ընդ
վտանգ ելից շնչոյն. զի գի
շեր չա՛ր է այն վասն մեծի
տարակուսանացն։ կամ թէ
ժամանակս այս գիշեր խա
՛արին և տրտմալից է առ
հա՛աարութե ժամանակին
այնորիկ պայծառութե։
Որդ յայս հասեալ մար

դոյն և յամէ չքաւորեալ
որ է թոշակ անաւի կենացն
և ճանապարհին. և գտա
նել զայն յումեքէ ոչ է
հնար. որպէս և հինգ կու
սանքն յորոց պակասեաց
իւղն և շիջեալ գտան լապ
տերօքն. զի թէպէտ և
հայցէին իւղ յիմաստնոցն՝
ոչ ընկալան. և այն զի
ողորմածք էին։ Նաև արդ՝
առ այս զի ոչ են հնարք
փրկութե. դառնայ յառա
ջին բարեկամն յած և՛ի
նմանէ ժտէ գտանել զոր
կորոյս յանցաւորութեն.
զի չարք և՛ի հաւատոցն
վրիպեալ են. ոպ այն զոր
հրաման ետ կտրել ը մէջ։
Նաև զի մի ը անհաւատսն
պատժել լիցի ՚ի բառնալն
՚ի նմանէ և զոր ունէր զա
նուն քրիստոնէութեն, մա
տուցեալ առ այծ աղաչէ
տալ նմա երիս նկանակս.
որ է խոստովանութի յերիս
անձինսն և՛ի մի տրութի
և բնութի։ զի և նկանակքն
երեք մի են բնութբ։
Դարձել եթէ ով զթիւն՝
Գ.լ" ծա

Նորոգութեն տացէ, և
զբնութիւն՝ հաղորդութե
մարմնոյն քի. յորմէ մաղ
թէ զի մի զրկեալ լիցի։
Իսկ նա որ պատրաստ է
տալ ամ ուրեք զպարգևս
իւր, նախ հրաժարի տալ.
զմեծութի շնորհին ցու
ցեալ և զանարժանութի
խնդրողին։ և զի՝ բաղում
պաղատելովն արժանացի
շնորհին. զի ողորմութբ
և իրաւամբք են պարգևք
նր։ Սատայնմ, յողորմու
թի և յիրաւունս օրհնե
ցից զքեզ տր։ Նա զի՝
թէ ոչ կամէր տալ, և ոչ
աղաչանօքն տայր. և ոչ
այսպիսի առակս յօդէր
և հնարս մեզ ուսուցանէր
հանդիպել շնորհին։ այսէ
վերոյ հրաժարի տալ ասե
լով՝ դուրքս փակեալ են։
Այս է ժամանակ ապաշ
խարութե չէք. զի այն ժա
մանակն մերձեալ՝ չտայ տե
ղի արտասուաց և պաղա
տանօք խնդրել զած։
Վասն որոյ ասէ՝ փակեալ է
դուռն ապաշխարութե։
ծհ թէ

Թէպէտ տակաւին 'ի մարմնի էր, սակայն ժամանակ ելիցն մերձ էր։ Եւ նա որք էր հնար՝ ստիպէր բախել զի բացցէ։ Եւ նա ասէ, մանկունքս ընդ իմ են յանկողնի։ Եւ ո՞յք մանկունքն իցեն. եթէ ոչ ազատեալքն 'ի մեղաց։

Եւ այսու կամի ցուցանել զմիաւորութիւն ընդ ամ անմեղ անձանց. զի անկողինն է յորում միաւորութիւն է սիրելեաց։ Այս այն որ ասէ, յանկողնի իմում 'ի գիշերի խնդրեցի զոր սիրեաց անձն իմ։ Երգ 3. 1։

Արդ այսպէս ածայնին անխառն միաւորութեան միացեալ է նա յայնոսիկ՝ որ զանձինս ընծայեցին նմա իբրև 'ի մահիճս։ Արդ զայս ասացեալ յարէ՝ 'ի նոյն զոր ոչ վճարեաց բարեկամութիւն սակայն վճարեաց ժտութիւնն։

Յարուցեալ տացէ ասէ ոչ միայն զնկանակսն՝ այլ և զոր ինչ պիտոյ իցէ։

Եւ այս կարի՛ մեծի երա

Գ․լ″ Ճա

նուեն է։ Եթէ զամենայնն տացէ զոր և խնդրեսցէ, ապա մի՛ ոք անյուսասցի և 'ի լքանելն զայս՝ խնդրել զայն յառատ պարգևատուողէն։ Զի ահաւասիկ ոչ միայն զհաւատոյն բան շնորհէ, այլ և զմեղաց լուծումն։ Բայց թերևս ժտելն կարի մեծ և տաժանելի իցէ և անչափ զղջումն. զի անչափ հնարեցաւ բարեգործել՝ մինչ զի զամենայնն տալ։

Առ այս դարձեալ՝ վ՟ զի առաւել է՝ ունի շրջիլ և յայլ եղանակս բանից։ զի զոր ասացաք՝ ած ըղ նոյն յաւելու 'ի միտս։

Եւ են բարեկամք հոգի և մտօք. այնք որ 'ի ժամանակս յայս կան անօրէնութեամբ. և 'ի գալ պահանջողին՝ մաղթէ հոգին առ միտսն։ Իսկ նա անյուսացեալ զի դրունք ապաշխարութեանն փակեցան. ժամանակն կարճեալ. և զգայարանքն խափեալ ընդ որ ելանեն պաղատանքն՝

Ճհա և

և արտօսր որ լուանայ ըզ
նեխեալ և զփտեալ վէրսն.
և մանկունքն մեղաց ընդ
նմա. այն զի յղացան ըզ
ցաւս և ծնան զանօրէն
նութի։ Զայս պատասխանի
տայ միտքն ոգւոյն ՚ի ներ
քուստ ՚ի տկարացեալ մար
մնոյն։ այլ նա ստիպէ՝ զի
դոնէ զհաւատոյն բանն տա
ցէ. զի մի՛ ընդ անհաւատսն
կորիցէ։ Նոյն այսպէս ՚ի ժամե
լոյն հաւանի միտքն տալ.
ո՛չ միայն զհաւատոյն բանն՝
այլ և զամ մեղացն խոստո
վանութիւն։

Արդ՝ եթէ առաջինն իցէ՝
կարի՛ մեծ. ապա թէ այս՝
փրկանք են և այսոքիկ։
զի թէ ո՛չ էին օգտակարք՝
ո՛չ ևս յաւելոյր ասել։
Քզի վայրապար ինչ յայն
մանէ ո՛չ ասացեալ լինի.
որ ասաց՝ երկինք և երկիր
անցցեն և բանք իմ մի՛ անց
ցեն։ Արդարացուցանէ
զառաջինն զկնի կարգեալ
բանիցս զօրութի. քանզի
ստիպէ՛ զարթուցանէ՛ ՚ի
խնդրելն և ՚ի բախելն. և

երաշխաւոր լինի. և զանձն
պարտ առնէ տալոյն. բա
նալոյն և գտանելոյն ՚ի
հայցելն։ Դնէ միջնորդ
և վկայ զմեր՝ բնութի խը
նամոյն որ առ մանկունս
մեր։ և հաւաստարադատու
թե չարուն առ բարիսն՝
՚ի մերոցս Ճշմարտէ զհօրն
բոլորեցունց։ Զի թէ
մեք բարի խնդրողաց որ
դւոց՝ չար ՚ի ներքս բերել
ո՛չ ունիմք, զիարդ որ բա
րին է բնութե՝ ոչ լինու ըզ
բարի խնդրուածս մեր։
Իսկ զերկրորդն՝ ժամանակն
և պատահումն իրացն։

14 Յետ այսորիկ մատու
ցին դիւահար մի
զոր համրացոյց դևն զնմ՛
տացէ հաւատս և առցէ
փրկութի։ Իսկ յմ որոյ
ամ ինչ յայտնի է՝ ոչ խընդ
րէ հաւատս. քանզի ո՛չ ու
նէր որով տայր. վասնորիկ
և բժշկէ առանց հաւա
տոց. և ապա սկսան խօ
սել և ընծայել նմա հա
ւատս։

15 Իսկ այնք որ վարակեալ
էին թերահաւատութբ՝
ասեն՝ գործակից է նմա
իշխանն դիւաց և նովաւ
հանէ զդևս։
Հարակուսեալ առ այս
ոմանք՝ ասեն՝ դևք յեր
կինս հասանիլ ո՛չ զօրեն.
ցուցանել մեզ անտի նշանս.
այսինքն զարեգակն պաշա
րել կամ անդրէն յետս
ձգել։ Իսկ տրն մեր ասէ
առ այնոսիկ որ զիշխանն
դիւաց ասէին ունել, սա
տանայ ընդ անձին պատե
րազմ ո՛չ տայ ցրուել ըզ
իւրսն. այլ ժողովէ՛ զօրա
նալ զի մի՛ տկարասցի։
Եւ եթէ ես գործակցու
թբ նր զօրանամ յաղթել՝
ապա աշակերտացն զինչ
ունիք ասել. զի անուամբ
իմով և նք զնոյն գործեն
Եւ ասէ՝ նք դատեսցեն
զձեզ. զի որդիք ձեր են
և ո՛չ ախտացեալ զձերդ։
Իսկ եթէ մատն այ է. ըզ
հոգին անուանէ մատն
վասն նոյն էութեանն։
Ըստ մատթէոսի, եթէ հո
Գ.լ″ Ճա

գւովն այ հանեմ զդևս,
ապա եհաս այ թագաւո
րութիւն բառնալ զմահու
թագաւորութիւն. և զձեզ
կամ հաւատով ազատել
և ժողովել, կամ անհաւա
տութբ ընդ դևս պատժել
և ցրուել։ Դարձլ խորա
տէ զնոսա ՚ի միտ առնուլ
զայս՝ թէ բարձաւ թագա
ւորութիւն սատանայի։
21 Ասէ, թէ զօրագլուխն
դիւաց կայր ՚ի հաստատու
թեան և վառեալ էր զինու
պատրաստութբ, ՚ի խաղա
ղութեան էին ապստամբ
զօրութիւքն որք ընդ նովաւ
սպառազէնք կացեալք. և
չէր ոք որ հալածէր զնս։
Իսկ արդ ուստի՞ է այս՝
զի ձկնորսք և մաքսաւորք
իշխեն ՚ի վր դիւաց. և բա
զում տկարք ՚ի մարդկանէ
սաստեն և անուամբ նորա
հալածեն զդևս։ և նոքա
զահի հարեալ չկան հակա
ռակ. այլ փախստեայ ե
ղեալ սարսին, և կազմածք
նորա յափշտակին։
Զայս՝ արար վերին իշխա
ձհէ նու

նութիւն որ զա՟մ ինչ հաս
տատութ՟ե ը՟ն ձեռամբ ումեք։
Իսկ որ հակառակ ա՟ծային
իշխանութեանն ժողովին՝
ցրուեալ կորուսանին։
24 Գործ՟ք ա՛ռ արկանէ նմ՟
և գնէ զնո՟ իբրև զայսա
հար ոք․ վ՟ն զի ա՟մ չարութ՟ե
ըմբռնեալ էին զնո՟ դևքն,
և եկեալ ինքն հալածեաց
՚ի նոցանէ․ և փախստեայ
գնացին ՚ի հեթանոսս ուր
ոչ հասեցաւ ջուր շնորհաց
հոգւոյն։ Ուր ո՛չ գտին
հանգիստ․ վ՟ն զի բղխեաց
՚ի հեթանոսս ջուր կենդա
նի աւետ՟րանին շնորհաց․
և գնացին գետք ընդ ան
ջրդիս․ և եղև անապատն
՚ի ձահիճս․ և երկիրն ծա
րաւուտ ՚ի վտակս ջրոց․
և ո՛չ գտաւ տեղի չար
այսոցն։ Իսկ հրէայքն մն
ացին թափուր յա՟ծային
շնորհացն՝ դարձան ՚ի նո՟
և լցին եօթն չար այսօք։
և յետինս այս կարի՛ անբե
րելի չար եղև նոցա քան
զամենայն զառաջինսն
զայնս։
Գլ՟ ճա՟

27 ՚Ի խօսելն նորա զայս՝
կին ոմն հիացեալ ընդ նա
ո՛չ կարացեալ բերել ըզ
լռութիւն՝ աղաղակեաց ՚ի
ձայն մեծ և ասէ, Երանի
որովայնին որ կրեաց ըզ
քեզ, և ստեանցն որ դիե
ցուցին զքեզ։
Տեսս կինս այս զտ՟րն մեր
զի ամենայնիւ գեղեցիկ
և զարմանալի էր տեսիլ
նորա ։ զի ունէր մարմին
չափ հասակաւ․ և մասունք
անդամոցն պատշաճ։
Ո՛չ կարի երկայն մարմնով
որ թուի անհեթեթ տե
սողացն․ և ո՛չ փոքր որ է
արհամարհելի։ այլ չափով
ընտրութեան որոշեալ։
և դիմացն պատկեր՝ կարի՛
զուարթ և հեշտալի տե
սողացն։ Եւ զինչ ես ա
սելի է զնորա առաւելու
թիւն զարմանալի գեղոյն
և յօժարիլ բանիւ գրել
զայն․ ուր և դաւիթ յայս
հայեցեալ հոգւովն ասէ,
գեղեցիկ տեսանելով քան
զա՟մ որդիս մարդկան։
Եւ մի՛ ոք զեսայեայն մերձ

դիցէ բանիս՝ զասելն, տե
սիլ նր՟ անարգ նուաղել։
Քանզի նա ՚ի չարչարանս
և յանարգանօք մահն հայե
ցեալ ասէ զայս․ այլ նա
յամի զարմանալի էր տե
սողացն։ Եւ զիարդ ոչ․
որ ընդ ած՟ային բնութին՟
էր խառնել և միաւորել․
այն որ ած՟ եղականացս
արարիչ է և զարդարիչ․ և
ինքն յորովայնի անդ կազ
մէր զիւրն մարմին։
Որդ զայս տեսեալ կնոջն
և ըզ քաղցր և զհեշտալի
բարբառն լուեալ ասաց,
երանի որովայնին որ կը
րեացն զքեզ։ Զայս և
ինքն մարիամ լցեալ հո
գւով նախ քան զծնանելն
ասաց՝ ահա յայսմհետէ
երանիցեն ինձ ամ՟ ազգք։
Եւ արդ զինչ ես ասացէ
ոք վս՟ որովայնին որ կրեց
զնա․ որ և ինքն տրն՟ զտե
սողսն երանէ։ Զեր երանի
ասէ աչացդ զի տեսանեն․
և ականջացդ զի լսեն․
զի բազում արդարք ցան
կացան տեսանել և լսել

Գու″ ճա

և ոչ տեսին և ոչ լուան։
Որդ զայս երանութի զոր
կինն այն որոշեաց և ետ
միում որովայնի, էառ զնա
տրն մեր և ետ ՚ի վր ամ որո
վայնից․ զի մի՛ ոք օտարասցի
լեցի յայնպիսի շնորհէ։
Այլ տյ ասէ,
28 Նա երանի այնոցիկ է
որք լսեն զբանն այ՟ և
պահեն։
Քանզի գիտէր թէ բա
զումք ցանկանալոցեն հա
սանել այնպիսի շնորհի․
և ոչ են կամք նր՟ թէ ՚ի հո
գևոր պարգևացս նուա
զեալ լիցի որ ջանայ հա
սանել մեծին։ Յաղագս
այնորիկ եբաց զդուռն ա
ռաջի ամ՟ հոգւոց․ զի մի՛
ինչ արգել և խափան լիցի
նց՟ որք կամիցին մտանել
ընդ այս դուռն երանու
թեան։
29 Եւ ՚ի խօսել նր՟ զայս՝
սկսան կուտիլ ամբոխն
՚ի վր՟ նր՟․ և նա դարձու
ցանէ զբանն առ այնոսիկ
որ նշանս յերկնից խընդ
րէին տեսանել․ չարա կոչէ

ճհէ զնս

զնոսա. և 'ի նշանացն զորս
խնդրէին՝ զրկէ։ և յիրաւի։
որք այնքան բազումս տե
սին նշանս, և ոչ թէ բնաւ
ոչ տեսին՝ տակաւին ևս
խնդրեն տեսանել։
Իսկ նա դնէ 'ի վ̅ր̅ նոցա,
թէ յորժամ կատարեսցէ
զխորհուրդն զոր նկարեաց
'ի յունան լինել նմա 'ի փոր
ձկանն երիս աւուրս, և
ելանել անտի քարոզ նին
ուէացւոցն, ըստ նմին և
նմա յելանելն 'ի դժոխոց
յետ երից աւուրց քարոզ
ն̅ց̅, կամ լուիցեն և կեց
ցեն ո̅չ̅ նինուէացիքն, և
կամ անհաւատասցեն և
կորիցեն ո̅չ̅ և հրաւիրե
ցան նոքա։
31 Համեմատէ զնոսա և
ընդ դշխոյն հարաւոյ և
ընդ արս նինուէացիս։
և արդարացի՛ երանամբք
պատժէ։ Զի նա զհամ
բաւն լուաւ և այնքան
վայրս հատեալ եկն ետես
և երանեաց զմեծաւորս
ն̅ր̅ որ լսէին և տեսանէին
զնորայսն։ Եւ նոքա առ

իւրեանս ունէին զտ̅ր̅ն սո
ղոմոնի. անչափ իմաստուե̅
առաւելեալ քան զնա. և
ոչ ցանկացան և ոչ կամե
ցան լսել զիմաստուի̅ ն̅ր̅։
Եւ նինուէացիքն ոչ նը
շանս ինչ տեսին. այլ բան
կորստեան լուան և զղ
ջացին։ Իսկ ս̅ք̅ զնա տեսին
(որ առաքեաց զյունան)
բազում նշանօք բանիւ
երանուե̅ և սպառնալեաց՝
և ոչ հաւատացին։
Եւ անդ ցուցաւ խոր
հուրդն թէ յետ դալոյն
'ի դժոխոց և բերելոյն ը̅
իւր զամենեսեան՝ փոխե
լոց է ընդ իւր զաւետ̅ր̅նն
'ի հեթանոսս։
33 Լուցանէ՛ այնուհետև
ջահ զանձն, և զաշ̅կ̅րտսն,
և ոչ կամի 'ի թաքստեան
կալ. այլ 'ի վ̅ր̅ աշտանակի.
զի այնպ̅ս̅ սփռեալ տարա
ծեսցի լոյսն։ Ուսուցանէ
'ի լուսաւոր մտսն արկա
նել իւղ ողորմութեան.
զի մի՛ ագահութեամբն
խաւարեալ
լիցի։

37 Եւ յաղաչելն զնա փա
րիսեցւոյն՝ հաւանի
մտանել 'ի տուն նորա:
Սակայն ոչ պահէ զպատ
ուէրս ծերոց նոցա՝ ատեպ
կալ լուանալոյ ձեռաց և
գարշելոյ յաղտոյ մարմնոյ:
Եւ ընդ այս զարմացեալ էր
փարիսեցին. վն զի ծնացեալ
սովորոյթն օրէնքէ և հաս
տատագոյն իբրև զբնութի:
Նա այս յանդիմանէ զնա
տրն մեր յասելն, զի՛նչ
շահ է սկաւառակին և բա
ժակին յարտաքոյ կողմա
նէ պայծառութին յորժամ
ներքինն աղտով լցեալ իցէ:
Եւ զի՛նչ ձեր մարմնոյ աղ
տոյն լուացումն մինչ ներ
քին մարդն զազրալի ախ
տիւ մեղացն լցեալ իցէ.
ագահութբ և ամ անօրէ
նութբ: Բայց դուք ուսա
րուք զատոյգ սրբութին.
տուք ողորմութիւն կարօ
տելոց. և լուացէք զմիտս
'ի խղճէ մեղաց. և այնպէս
սրբեցարուք. զի ամ ինչ
ձեր սբ լիցի 'ի չարեաց.
և մարմնոյ աղտ մնասել
ինչ ձեզ ոչ կարէ: Նա պա
սկսանի պախարակել զբո
տոյգ աղտեղութիւն նց
յորմէ կարի մնասին ոգիքն
հանդերձ մարմնովն. և 'ի
գլուխ ամ գործոց նոցա՝
վայ տայ նց:

42 Վայ ձեզ ասէ՝ զի ա
գահութբ զտասանորդս
անսխալ յամէ՝ խնդրէք.
և զմեծն և զկարևորն ըզ
սէր և զողորմութիւն և
զիրաւունս բնաւ անտես
արարէք: Եւ թէ իրաւ
ունք օրինացն են այնոքիկ՝
զիարդ զնս զգուշութբ
պահէք՝ և զտասա որ կարի
մեծամեծք և օգտակարք
են՝ բնաւ յանձին ունիլ
ոչ ընտրէք: Եւ հեշտա
լեացն որ զցանկութիւն
ախտիցն ընու՝ կարի՛ պահա
պանք եղէք. վն զի զփա
ռասիրութբ շքեղն և ըզ
գահս և զառաջին աթոռս
ամ հնարիւք խնդրէք:
Եւ զայն որ ասէ՝ ես յո
հանգեայց՝ եթէ ոչ 'ի հեզս
և 'ի խոնարհս և որ դողան
'ի բանից իմոց՝ անարգէք:

Այլ նման էք գերեզմա
նաց անյայտից բռելոց։
Արկոքին սոքա 'ի մի բնչ
էր հային· յայն զի զժա
հահոտ նեխութիս կեղ
ծաւորեալ ծածկեն· և
խաբէութբ ունին զմերձա
ւորս։
45 Ուայս՝ օրինականն ոմն
սուտակասպաս՝ ասէ, վար
դապետ զայդ յանդիմա
նութինդ մեզ ասացեր·
Թերևս գովեսցի 'ի մնէ
հեռի յայնպիսի աւուրցն
լինիլ։ Իսկ նա որ զան
յայտս նր տեսանէր՝ դնէ
զբանն՝ նր կարծեացն հա
կառակ։ Ասորոյ ասէ,
և ձեզ վայ օրինականացդ·
զի ծանրացուցանէք կեղ
ծաւորութբ զբան օրինացն
'ի վր մարդկան և դուք
բնաւ հպիլ 'ի նս անձամբ
ոչ կամիք։ Շինէք և
զշիրիմս մարգարէիցն 'ի
պատճառս ագահութեան
և ոչ վասն սիրոյ նոցա·
վկայ էք և հարցն անօրէ
նութե թէ զարժանիսն պատ
ւոյ անարգանօք սպանին։

Զի թէ գերեզմանք նց
արժանի են պտւոյ՝ որչափ
և ս նոքա։ Այլ դուք չարք
քան զնս· զի զնր մարգա
րէիցն սպանելոց էք։
Ամենկիցս ասէ զնս արէն
մարգարէիցն հեղլոյ· ոչ
վասն զշիրիմն շինելոյն,
այլ վն վկայութեն այնմիկ
զոր իմաստութին այ յն
ասէ· առաքեցից առ ձեզ
զառաքելսն, որ և նք մար
գարէք են և իմաստունք·
և ևս չար սպանօղք և հա
լածիչք դուք լինիցիք սց
քան թէ մարգարէիցն
հարքն ձեր։
50 Զարհուրեցուցանէ
զնս այնուիկ՝ զի ամենայն
արիւն արդար որ հեղաւ՝
խնդրելոց է 'ի ձեռաց նց·
և այս՝ արդարադատ իրա
ւամբք· զի զվրէժխնդիրն
արեն արդարոցն սպանին։
որ զդատաւոր սպանանէ՝
նա արձակէ զձեռս սպանո
ղաց և հաղորդ է ամենայն
արեան։
Պարձեալ վայ տայ նոցա՝
զի զգիրս մարգարէիցն

փակեցին 'ի տգիտացն զի մի' հաւատասցեն թէ նա է քրիստոս և մնացեն ընդ դուռն կենաց 'ի կեանս ։

Արդ որպէս պարտ էր` յիսուս ելից զբանս իւր, և նոքա ամաչէին յանդիմանեալք 'ի գործս ամբարշտութեան։ և սկսան ջնարել բան ինչ զրպարտութեան գտնել 'ի վերայ նորա։ 'Ի նմին ժամու կուտեցան անդ բիւրաւոր բազմութիւնք խռնեցեալ մինչև կոխել զմիմեանս։

*Գլուխ Երկոտասաներին ԺԲ

ակ յիսուս որով բանիւ ստգտանէր զփարիսեցիսն` նովին սկսաւ խրատել զաշակերտսն. զի մի' նմանեսցին նոցա կեղծաւորութեանն. զի ոչ կարէ միշտ չարն բարի ձևանալ. և ոչ բարիք միշտ 'ի չարաց հալածանս կրեն։ Եւ այլ է ժամանակ յորում խայտառակի նոցա ծածուկ կեղծաւորութիւն

Գլ՛՛ ԺԲ

և պայծառանայ ձեր թագուն առաքինութիւն։

Ասէ որոց զոր ասա լսէք միայնակ իբրև 'ի խաւարի` տարածեցէք զօրութեամբ հոգւոյն ընդ տիեզերս։

Եւ մի' զանգիտեք յայնցանէ որ մարմնոյ միայն իշխեն չարչարել կամ սպանանել. այլ այն է երկիւղ մեծ և ահագին` որ յետ աստի վճարելոյն անբաւ յաւիտեանս ունի ընդ անողորմ և ընդ աններելի տանջանօքն արկանել։

Եւ զի մի' ոք յիմար` յապականացու կէրս բնութեան հայեցեալ վհատեսցի. կարծելով թէ որք լուծան 'ի հող երկրի` կորեան. ասէ` ահա և ձագք ոչ են մոռացեալք 'ի նմանէ. դուք զի՞ երկմտիք. որոց և ոչ հեր գլխոյ ծածկի 'ի նըմանէ. այլ հաւասարի գիտութեամն և թիւ նոցա կնքեալ է։ Արդ այսու աստուած զօրութի յաւելու 'ի նոսա. արհամարհել զմահ, և խոստովանիլ 'ի նա առաջի

ձհթ մարդ

մարդկան թէ ած է։ և խոս
տովանիլ 'ի նմանէ առաջի
հօր և հրեշտակաց թէ մր
կայք են ածութե նր։
Արդէ՛ առ այս և զեր
կիւզակեցս վատթարաց.
զի թէ ուրանան՝ և նա ու
րասս զնոցանէն լինի 'ի
յայնպիսի ատենին։
Ներէ՛ նց մն հայհոյութեն
որով զինքն հայհոյեցին՝
իբրև զբարերար. թէպէտ
և աններելիք են։ Սակայն
հոգւոյն սբյ վրէժխնդիր
լինի. զի զզօրութիս նր՝
դիւաց համբաւեցին. Ըն
դեմ դնէ զբաժին նոցա
առանց թողութե։
Նա՛ իբրև աներկիւղս
արար զնս չզանգիտել
'ի չարչարանացն, ապա մն
զի տգէտք էին՝ անհոգս
առնէ զնս և վասն բանից
զոր պարտ էր խօսիլ նոցա
'ի յատեանս հեթանոսաց.
և վստահ առնէ զնոսա 'ի
հոգւոյն սբյ գործակցու
թիւնն. զի նա տայ պա
տասխանի փոխանակ
նոցա։
Գլ՛ ԺԲ

13 Ասաց ոմն 'ի ժողո
վրդենէն՝ վա՛րդա
պետ՝ ասա՛ ցեղ
բայրն իմ բաժանել ընդ իս
զժառանգութիւնն։
Ոչ օրէնք է զրկելոց առ
արս արդարս և ուղիղս
դիմել զի իրաւունս գտա
ցեն, այլ և սա՝ թերևս
ստահակ ոմն էր եղբայրն՝
յաղագս որոյ մատենան առ
ջն դատանել իրաւունս։
Իսկ նա հրաժարեցոյց
զանձն ասելով՝ ա՛յր դու՝
ո՞ կացոյց զիս իշխան և բա
ժանարար 'ի վերայ ձեր։
Ի բաց կայ լինել դտւոր.
թէպէտ և դատաւո՛ր էր,
այլ նր դատաւորութիւն
չէ յայսմ կի։ ըստորում
առ պիղատոս ասաց, իմ
թագաւորութիս չէ յայսմ
աշխարհէ։
Դարձ՝ զի մի՛ պատճառս
տացէ չարախօսութե առ
դատաւորս եթէ ցանկայ
նց իշխանութեն և կամի
յինքն ձգել զայն պատիւ.
վն որոյ հրաժարի յայս
պիսեաց ասէ։ Սակայն

յայն

յայնմանէ որ իւր յարմար
է և պիտանացու՝ ի բաց ո՛չ
կայ։ բանի՛ վարդապետութե
խրատէ ի բաց կալ յագա
հութէ։

15 Տեսէք ասէ և զգո՛յշ
լերուք յամ ագահութէ.
զի ո՛չ եթէ ՚ի մըթերից ըն
չից ուրուք են կեանք
նորա։

Զ գուշացուցանէ զամ
մարդ զի մի՛ ոք յօժարեսցի
զրկել. մի՛ զընտանիսն և
մի՛ զօտարս։ Նաև ոչ որ
իւր իցեն զօր արդարութե
ստացեա՛՝ ագահութե ա
նօսին հաստատել զմիտսն.
այլ առատութե զիւրն ևս
մատակարարել կարօտելոց
Եւ մի՛ յուսալ յինչս. զի
ո՛չ աստի կենացս է օգտա
կար, և ո՛չ ՚ի հանդերձեալսն
ընդ մեզ ուղեկից եղեալ
շահ ինչ ՚ի նոցանէն լինիցի
մեզ. բայց միայն կարի՛ մե
ծագոյնք անտի մեղնիւթին
Եւ յորժամ ի բաց դը
նեմք զնա՝ յայնժամ շահ
մեծ է մեզ յաստիս և ՚ի
հանդերձեալսն։

Գլ՛՛ ժէ

Արդ զայսոսիկ բանի՛
առաջի եդեալ լսողացն՝
ասաց առակ ևս յօդէ՛ և
օրինակաւ արդարացուցա
նէ զասացեալսն բա
նի՛։

16 Ասէ, առն ուրումն
մեծատան ետուն
անդք տոհմականս. և խոր
հէր ՚ի միտս իւրում և ասէր
զի՞նչ գործեցից զի ո՛չ
գոյ տեղի ուր ժողովեցից
զարդիւնս իմ։

Զ այս առակեդ առաջի,
զի ուսեալ մեր՝ զանձինս
ազատեսցուք ՚ի ծուլութե
չար ցանկութեցս այսոցիկ.
վսն զի խնամք տեսչութեն այ
հանէ անտես բնա՛ զդք։
Զի թէ աղքատացուցա
նէ զմեզ՝ փորձէ թէ եմք
ժուժկալք և համբերօղք.
եթէ ոչ ինչ զչարիցիմք ՚ի
նեղութիս։ եթէ կարծա
միտք և դիւրակործանք։
Եւ թէ մեծութի տայ,
և այնու փորձէ եթէ ոչ
ինչ ախտացաք ՚ի դոյս ա
պականացուս և ոչ յօրա
ցաք ՚ի փառս որ փոխըն

տականէ և ո՛չ կայ 'ի հաս
տատութե՜ ո՛չ երբեք։
Մարդ՝ են վկայք այսոցիկ
առաջինքն որք փորձեցան
և ընտիրք գտան։ և որք
վատթարք և խենեշք ցու
ցան։ Ա՜ ունիմք այսոցիկ
առաջին զաբրահամ. զոր
հրամանաւ եհան ած 'ի
հայրենի ժառանգութենէ
և եած 'ի յերկիրն քանա
նացւոց. և ասէ, քեզ տաց
զերկիրս զայս։ Ծնն 13.17։
Ա՜ փոխանակ երկրին ժա
ռանգութե՝ եած 'ի վր նր
վտանգ սովու. զի վս նե
ղութեն այնորիկ եմուտ
յեգիպտոս. և քան զտագ
նապ սովուն՝ մեծ եր նմա
կնոջն հանելն 'ի նմանէ։
Այլ այն արդարն կայր ա
մենայնիւ 'ի հաստատութե.
և ո՛չ տարակուսէր ընդ այն
թէ ոչ լցաւ խոստումն այ.
այլ հակառակքն ընկալան
զնա։ Ապա փորձ գտեալ
և անպարտելի 'ի տրտմա
կանսն՝ դարձուցանէ այ
նուհետև զփորձութիւն 'ի
հեշտալին և 'ի փառաւո
Գ.Լ" ՃԷ

րագոյնսն. զի ետ նմա ըզ
կինն դարձեալ բազում
ստացուածովք և եած ըզ
նա դարձեալ 'ի նոյն գա
ւառ։ Ա՜ այնքան մեծա
ցոյց զնա, մինչև իւր ծա
ռայիւքն զգերիչսն սոդո
մացւոց վարեց և զաւարն
դարձոյց։ և ո՛չ կամեցաւ
բնաւ առնուլ ինչ յաւա
րէ անտի ախտացեալ 'ի
նա. այլ մնաց անըմբռնելի
յայսպիսեաց կրից։
Յաղագս որոյ ասէ, ձգե
ցից առհա զձեռնիմ առ ած.
զի 'ի շաղամաթէ միոջէ
մինչև 'ի խրաց մի կօշկաց
ո՛չ առից։ Ծնն 14.23։
Այսպիսի ոք ցուցաւ և
յոբ. զի 'ի փառսն ո՛չ հեշ
տացաւ և ո՛չ ամբարտաւա
նեաց։ և 'ի բառնալն 'ի նը
մանէ մեծութեն՝ ո՛չ զայրա
ցաւ և ո՛չ ետ անզգամու
թիւն այ. այլ այնպէս եր
կոքումբք անպարտելի գը
տաւ։ Ա՜ն առ այս բզմք
օրհնեղութիս և 'ի դժըն
դակ կիրս՝ հեքս և թըշ
ուառականս զանձինս հա
ՃՃԷ մա

մարին · իբրև զանյոյս
որոց ոչ իցէ ա՟ծ։
Դարձեալ՝ են զորս մեծա
ցոյց· և նոքա յուսացան ՚ի
մեծութիւնս· և մոռացան
թէ է ա՟ծ որ մեծացուցա
նէ և աղքատացուցանէ։
Եւ այնքան յօրացեալ հա
րան ՚ի սէր ընչիցն, մինչև
խաւարելք յախտիցն ցան
կութեանց՝ անյոյս եղեն
յա՟ծային փառացն և՚ի մե
ծութէ անտի որ արդարոցն
պահեալ կան յերկինս։
Զ որօրինակ պլրս այս·
զոր առեալ տրն նովաւ զար
հուրեցուցանէ զագահս·
և զարթուցանէ ընդ թըմ
բեալսն արծաթսիրութե
ախտիւն· և իմաստնացու
ցանէ զյիմարս մի՛ կապել
զմիտսն ՚ի յախտս չար ցան
կութե, և մի՛ հաստատել
զյօժարութի կամացն ՚ի
գոյս երևելիս որ ոչ կայ
՚ի հաստատութե· այլ խա
բէութեամբ ունի զմեզ։
Ա՟յ ասէ, ետուն անդք
տոհմականս։
Բազմացոյց ա՟ծ զսերմա

նիս նր զոր էարկ յերկիր·
զի ուսցի նմանիլ երկրին
բարութե և այնպէս առա
տացուցանել մինքն ա՟յ ընդ
պտուղ առաքինութե։
Զ ի աշխաւասիկ և մեք
երկիր եմք ա՟յ որ ընկալաք
՚ի նմանէ զսերմանս բա
նին · և պարտապան եմք
հատուցանել սերմանողին
զպտուղ բարեաց, և ըն
դունիլ օրհնութի ՚ի նմանէ
ըստ առաքելոյն։ Եբ. 6. 7։
Իսկ թէ փշաբերք ոմանք
իցեմք և անպտուղք, մերձ
են անէծքն· և վախճանն
այրումն և կորուստ· որ ըն
դունելոց է զայնպիսին
յետ ասուի հրաժարելոյն։
Եւ կարի՛ յիրաւի են այս
դատաստանքն ա՟յ ՚ի վերայ
ամբարշտաց· զի յետ այս
քանեաց խրատուց և այս
պիսեաց պարգևաց և ա
ռատացուցանելոյ ա՟յ զար
դիւնս՝ ուստի պարտ էր
նմա սփռել և տալ աղքա
տաց· զի արդարութիւնն
մնասցէ յաւիտեան ըստ
երգոյն զոր լուաք։

Սակայն նա յայտնեաց
ատեի ինչ ոչ ածէր զմտաւ.
այլ լցեալ չար ցանկութբ
ընչիցն վարանէր խորհրդ
ովք։ Զինչ ասէ արա
րից։ Ո՜վ այնուքիկ որ յոյժ
կարի չքաւորեալք յամ
պիտոյից՝ տարակուսեալ
ասեն, զինչ արարից. ուս
տի՞ հանդերձ. ուստի՞ կե
րակուր։ Ըստ նմին և ստ
ախտին ագահութեն ըմ
բռնեալ՝ ասէ զինչ արա
րից. զի ոչ գոյ տեղի ուր
ժողովեցից զարդիւնս իմ։
Ըստորդարացեալ է ստա
սացեալն եթէ՝ հաստատա
ցելոյն ամենայն երկիր լէ
տացուածովք. իսկ ան
հաստատին և ոչ դանիկ մե
տաւոր 19. 4։ Քանզի աղ
քատ և ծարաւէ է ամ ոք
որ ախտին կապեալ իցէ
թէպէտ և ամի ունէր իցէ։
Զի եթէ ոչ օգուտ ՚ի փար
թամութէն իցէ՝ յորժամ
՚ի ցանկութենէ այնմ որոչ
ունի՝ իբրև զկարօտ ոք
չարչարիցի։ Նա ստացուա
պես աղքատ է և ամի ունէր՝
Ղ.Լ՛ ԺԲ

որ զամ արհամարհեաց և
՚ի վերոյ էանց քան զերևե
լիս. և ոչ ՚ի միջէ ըմբռ
նեալ յախտէ՝ յերանելի
կեանս կեայ առանց հո
գոց և ցաւոց որ զմիտս
չարչարեն։ Զորմէ այս այր
զանձն ազատել ոչ կամե
ցաւ. այլ վարակեալ ախ
տիւն ասէ, ո՞ւր ժողովեցից
զարդիւնս իմ։
Ակա սկսանի տալ զանձն
բազում աշխատութեանց
և ծախուց ընչից և հարկ
ինչ զայս. բայց միայն յայն
հայի զի լցցէ զցանկութին
յորում կապեցաւ բնու
թին։ Նա և ոչ զայն համ
զմտաւ եթէ ոչ ներէ ժա
մանակն. այլ փութահացել
ասէ,
18 Քակեցից զշտեմարանս
իմ, և՝ ՚ի ա մեծամեծս շի
նեցից. և անդր ժողովեցից
զցորեան և զամ բարութիս
իմ։ և ասացից զանձն իմ,
անձն՝ ունիս բազում բա
րութիս համբարեալ բզամ
անաց. հանգիր կեր արբ
և ուրախ լեր։

Ալ

Ո՛վ մեծի յիմարութեն. որ թէ պակասեաց զօրութին երկրի և այլ ոչ ևս յաւելու տալ զպտուղ. և զայն միայն ունի. և բազում ամաց բաւականէ. և ամենեքեան որ ոչ զնոյն համբարեցին՝ կորընչելոց են. և ինքն միայն մնալոցէ յերկրի։ Պարտ էր զայն զմտաւ ածել՝ թէ որ զայս ամ առատացոյց մինչ ոչ էր, ունի նա նովին բնութ և յառաջիկայ ժամանակին ևս բազմացուցանել զդնոյն։ Նաև ամենայն ամք՝ իւրենց արմատօքն չափին և լցեալ են. և չեն կարօտ փոխ առնուլ 'ի դրացւոյն։ բայց թէ իրաւունք ածային բարկութեանն շարժեսցի քանել զերկիր վս այսպիսեաց ամբարշտաց։ Իսկ սա յայսպիսեաց աստի ինչ ոչ էած զմտաւ. ոչ զչափ պիտոյից բաւականին ունել և յաւելորդացն մատակարարել զկարօտեալսն. և ոչ թէ զդոյ նախախնամութ այ 'ի վն

բնութեն. և առնէ բարիս բարեաց, և տանի զթիւրան յափշտակութ 'ի կորուստ։ Նաև այնպ որ թէ և ինքն անձին բաւական իցէ՝ երանէ զանձն և ասէ, ունիս բազում բարութիս՝ կեր արբ և ուրախ լեր։ Ո՛վ այսպիսի ախտացեալս սրտմտն քս զամ վատթարս ևս վատթարս և ապտեղագոյնս կոչէ յասելն, Ո՛րն նոցանէ սորկագոյնքն են՝ զորկոյ և զորովայն ածացուցին։ Իմաս 2։ Փիլ 3. 18։ Ո՛չ ի երբև այ կան 'ի ծառայութի՝ տալ զցանկութի անբան մասին բնութեն։ Նաև զնմ՛ պակասեցի այն՝ երկիւղին տագնապին՝ բազում ժամանակաց մրթերել։ Նաև ոչ իմանան և ոչ ածեն զմտաւ թէ 'ի կէս աւուրց լքցեն զամ. և այնպէս աղքատ մերկ և խայտառակ պատահեսցին

անտի կենացն։

20 Այ ասէ առնա ած, անմիտ՞, յայսմ գիշերի զոգին 'ի քէն իբաց պահան

ջիցեն․ և զոր պատրաստե
ցե՛րդ՝ ո՞ւմ լինիցի։
Արդարև անմտութիւն
մեծ է որ իւր ոգւոյն
տէր ո՛չ է, ունիլ կամ ար
ձակել․ և այսք զբաղմամբ
և սիրով հարեալ է յերկ
ելիս և՛ի հոսանուտս։
Նա այսպիսիս հայեցեալ
ամբակում ասաց․ վա՜յ որ
յաճախէ՛ անձին իւրոյ որ
ո՛չ իւր իցէ․ մինչև յե՞րբ
ծանրացուցանէ զանուր
իւր ծանրութբ․ զի յան
կարծակի յարիցեն կերիչք
նր․ և զարթիցեն դա՛ն
ձանք նր․ և եղիցիս նոցա
՚ի յափշտակութի․ զի դու
կողոպտեցեր զազգս բա
զումս․ և զքեզ կողոպ
տեսցեն մնացորդք ա՛մ ժո
ղովրդոց։ 2․6։
Նայսպիսի է և՛ի տնէ ա
սացեալն, յայսմ գիշերի
զոգիդ պահանջեն․ և զոր
պատրաստեցեր՝ ո՞ւմ լիցի։
Ո՜վ ո՞րքան է յիմարու
թիւնս․ և զխ՞որդ զօրցա
յաղթել։ զի յետ այսքան
խրատու՝ սաստոյ և յան
դիմանութե՝ տակա՛ւին ես
քարշեալ ձգեն զմեզ ա
տիցն ցանկութիք․ և գե
րեալ վարեն օրինօք մե
ղացն․ և ո՛չ զարհուրիմք
և ո՛չ զանգիտեմք՝ իսպառ
նալեաց աստի․ որ և զխը
րատ լա՛ւագունիցն ցան
կութեան ընդ իւր ունի։
զորս պատրաստեցեր ասէ՝
ում լիցի։ Ո՛ի ահա օտա
րաց թողաք զայն․ և մեք
թափուր գնացաք․ և որք
ժառանգեն զմերն՝ բզում
անդամ յատելեաց հան
դիպին լինիլ և ո՛չ՚ի սիրե
լեաց։ Նա՛ և երբև զայլս
զայս օրինակա՛ առջի եդ,
ապա դարձուցանէ զբանն
առ ամենեան որք զնոյն
ախտանան։
21 Այնպէս աէ և որ գան
ձէ՛ անձին և ո՛չ յա՛ծ մե
ծանայցէ։
Ո՛ի մի՛ ոք որ ՚ի նոյն
գործս ամբարշտութե իցէ՝
կարծեսցէ թէ անպարտ
վճարեսցի․ այլ գիտել թէ
ես տոկոսեօք ՚ի մէնջ պա
հանջէին։ Ո՛ի եթէ այս

միայն էր դատաստան իրա
ւանցն այ՝ յաստի կենացս
վրիպիլ ադահաց, և օտա
րաց տալ զնց ժառանգու
թին, և յետ սոցին չգոյր
ինչ 'ի վերուստ կարգեալ
հուր տանջողական, երա
նելիք ումանք էին: Բայց
սակայն զի աստ սիրեցին
մեծանալ, և անձանց գան
ձեցին, և առ ած ոչ մեծա
ցան, յանտի ծոխութեն
զրկեալք են. և կայ պահի
նց որ'ի հասարակաց քըն
նութե անդ ասացեալ լինի՝
իբրաց գնացէք յինէն անի
ծեալք: Այլ յիրաւի են
այս դատաստանք. զի որք
զանձինս կամաւ իբրաց փա
կեցին 'ի մեծութէ անտի
որ առ այ է՝ աղքատանալ
'ի հանդերձելոյն, ժառան
գեն զդաւթայ ասացեալն՝
բաժին ժառանգութե մե
ղաւորաց: Եւ է նա հուր
և ծծումբ անլոյս խաւա
րաւ խառնեալ: Արդ
զայս ժառանգեն. զի ու
նէին մեծանալ յած և
ոչ ընտրեցին զայն դնել

Կոլ՛՛ ՃԷ

'ի բարեաց մասին:
Այլ զայս ասացեալ դար
ձուցանէ զբանն առ աշա
կերտսն. ամփոփէ զնս և 'ի
հարկաւորացն հոգալոյ.
զի մի' 'ի ստոյգ հոգոցն
վրիպեսցին:
22 Մի' ասէ հոգայք վս
կերակրոյ և հանդերձի:
զի որ զկարեօք բնութիս
արար, կարօղ է լնուլ ըզ
պէտս ձեր: Այլ ուսարուք
զայս 'ի թռչնոց և յարմա
տոց. որ'ի ժամանակս իւր
եանց ծաղկել պայծառա
նան և թռչնոց տան կերա
կուր: Իսկ արդ եթէ զփո
քունս զայս որ 'ի պէտս ձեր
եղեն խնամէ՝, զիարդ ըզ
ձեզ վս որոյ զամ ինչ հաս
տատեաց՝ անտես առնէ:
Նաև զայն ևս պարտէ գի
տել. զի և որ կարի նախա
հոգակն է՝ առանց վերին
նախախնամութեն վճարել
ինչ ոչ կարէ: զի և ոչ որ
նուազէ հասակաւ՝ հոգա
լովն յաւելուլ կարէ յինքն
կանգուն մի. կամ թէ կա
րի փոքր ինչ յաւելուած

ձձէ առ

առնել։ Արդ հրաժարե
ցուցանէ յայսպիսեաց հո
գոց. վս զի հեթանոսակն
մտաց է։ այլ այն որ արժա
նացոյց զձեզ որդիս ան
ուանել, գիտէ ըզ պէտս
ձեր. վասն զի արարիչ է
բնութես. և ոչ թողու և
ոչ ընդ վայր հարկանէ կա
րօտութբ լուծանիլ ՚ի կե
նացս։ Այլ դուք միայն
զփառս արքայութե նորա
խնդրեցէք. և զփոքունս
ինքն յաւելու առանց զը
լանալոյ։ Երբև անկաս
կածս արար զնս յամէ որ
ինչ մարմնոյ պէտք են, և
ուսոյց վստահանալ ՚ի հօրն
խնամակալութի, ապա ևս
բարձրացուցանէ զմիտս
լսողացն և ասէ։
32 Մի՛ երկնչիր հօտ
փոքրիկ. զի հաճե
ցաւ հայր ձեր տալ
ձեզ զարքայութիւն։
Օ հօտ փոքրիկն՝ ասացին
ոմանք վս մարդկան աղգի.
զի փոքր են հաւատարութ
առ հրեշտակս։ Իս այլք՝
միայն վս առաքելոցն։

Այլ ինձ որոշելի է յա
տուկ առ այնոսիկ՝ վասն
որոց ասաց, Ուրանեալ են
աշխարհն հոգւով, զի նո
ցա է արքայութիւն երկնից։
Եւ որք այսմ կարգի հետե
ւին։ Եւ որք նեղ ճանապար
հաւն փութան մտանել
՚ի կեանսն յաւիտենից։
Օ ի վս սոցա ասաց թէ՝
սակաւք են։ Եւ աստ ասէ
զսոսա՝ հօտ փոքրիկ՝ առ
կորուսելոցն բազմութի.
որ ընդարձակ ճանապար
հաւ ընտրեցին գնալ ՚ի
կորուստ։ Առ սոսա ասէ՝
մի՛ երկնչիր. այն որ ասաց՝
մի՛ երկնչիք յայնցանէ որ
զմարմինն սպանանեն, և
անտի կենացն չկարեն ինչ
վնասել։ Խրատեաց զաս
տի կենացս զամենայն ինչ
ի բաց ընկենուլ. և անտի
կենացն միայն պատկառ
կալ։ Եւ̂ զի մի՛ ոք զանգի
տեսցէ՝ հօրն անուանմբն
վստահ առնէ և արքայու
թեն պատուով մխիթարէ։
Վս զի ոչ արժեն աստի
չարչարանքս զհանդերձեալ

փառսն որ յայտնելոց են
՚ի մեզ. զի թեթեւ նեղու-
թիւնս՝ զառաւելութիւն
մեծութե փառացն գործէ
՚ի մեզ: 2 կորն 4. 17:
Որդ՝ թէպէտ եւ բիւր
նեղութիւնս եդ առաջի,
անարգանս կրել ՚ի ծնո
ղաց, յեղբարց, յազգէ:
զամենայն ինչ մերկանալ.
զխաչն բառնալ. եւ զամ
լլկանս խնդութե ընդու-
նել. եւ բնաւ չհամարել
ինչ զայս ամ: խրատեաց
զմեզ առ անչափ պարգեւ-
ացն հատուցումն որ պատ
րաստեալ է մեզ ՚ի հօրէ:
Ղկ ասէ,
32 Մի՛ երկնչիր հօտ փոք
րիկ զի հաճեցաւ հայր ձեր
տալ ձեզ զարքայութին:
Հաճեցաւ ասէ, ո՛չ բռ-
նադատեցաւ յումեքէ. եւ
ո՛չ ակամայ եւ կամ ՚ի հար
կէ եկեալ յայս. այլ հա
ճութե եւ ընտրեալ առա
ջին կամօք կամեցաւ տալ
զարքայութին: Ո՜ մեծ
քան զարքայութին է՝ որ ար
ժանացոյց զմեզ ՚ի պատիւ-

Պ.Լ″ ժէ

որդոյ ածել եւ հայր զինքն
անուանել որ բնութե
արարիչ եւ հաստիչ ամի:
այսէ առաւելուի շնորհին
՚ի մեզ հաստատացեալս:
Որդ պատուէրս ետ մի՛
ինչ հոգալ վասն կարեաց
մարմնոյ եթէ ոչ ունիցին
ինչ. այլ վստահանալ ՚ի
հօրն խնամակալութի. որ
եւ զանասունս կերակրէ.
եւ զխոտ դիւրաթառամ
պայծառ զարդարէ: այնմ՝
որոց եւ ո՛չ սողոմոն այնչափ
իմաստութն եւ թագաւո-
րական իշխանութեամբն
հաւասարիլ կարաց:
Իսկ ասա՝ եթէ ունիցի ոք
ինչս՝ ուսուցանէ մերկա
նալ:
33 Վաճառեցէք ասէ
զինչս՝ ձեր եւ տուք ողոր
մութի. զի կամաւոր լիցի
աղքատանալն ձեր:
Տուք ասէ ողորմութի.
եւ զի մի՛ երկիցեն թէ կո
րուսին զոր ունէին, այլ
թէ կարի՛ ամուր զգուշու
թե պահեցին, զի ի բաց տա
լովն ստացան քսակ առանց

ձՃթ հնա

ճանաչելոյ. և գանձ անպա
կաս 'ի յերկինս: Նոյն
այս է և այն զոր ասաց 'ի
մատթէոսի 19, մի՛ գանձէք
ձեզ գանձս յերկրի ուր
գողոց և ապականաց եր
կիւղ է. այլ գանձեցէք
ձեզ գանձս յերկինս:
Այլ օրինականին զնոյնն
ուսոյց. երթ ասէ վաճա
ռեա՛ զոր ինչ ունիս և տուր
աղքատաց: Այլ այսու
օրինակաւ ամենայն ուրեք
ստէպ խրատէ զմեզ յեր
կինս դնել զա՟մ որ ինչ
մեր է. և զայն շինել մեզ
քաղաք բնակութեան. և
անդ հաստատել զմիտս մեր
ըստ գանձուցն. որ անփա
խուստն է և անդժրելին.
զոր ոչ ինչ է որ լուծանել
կարէ: Ո՛չ ժամանակ հը
նացուցանէ. և ո՛չ թշնա
միք յափշտակել և պակա
սեցուցանել կարեն:
Այլ զայն տեղի գրել մեզ
գաւառ և քաղաք անյա
ջորդ բնակութ՟ե զոր հայրն
պատրաստեաց: Այլ ասել
ընդ մ՟եզն՝ թէ օտարք և
պանդուխտք եմք յերկրի:
Եբր 13. 14: Այլ թէ՝ մեր
առաքինութ՟ին յերկինս է.
ուստի և փրկչին ակնու
նիմք: Փիլ 3. 20:
Արդ զայս ուսեալք՝ մի՛
լիցուք յիմարք անգիտա
նալ զմեր փրկութ՟ին և զկե
րուստն. մի՛ բռնան հար
կանել զերևելեացս որ
յունելն կորնչի. այլ զմե
րինն խորհիլ ուր ք՟ս նստի
ընդ աջմէ ա՟յ: Կող 3:
Այլ վ՟ն այսորիկ բազում
են ինձ բանք. այլ զհե
տևումն ն՟ց միայն նշանա
կեցաք. պատճառս տաւել
պատմողաց բանին, ըստ ժա
մուն ո՟չ կամք իցեն ածե
ցուցանել զայս:
Արդ՝ իբրև զայս մասն
առաքինութ՟ե որ յողորմութ՟ի
և յաղքատանալ յորդորէ՝
եդ առաջի, և վստահացոյց
եթէ զոր ատի իբաց ե
դաք՝ բազմապատիկ 'ի հա
տուցման ժամանակին ըն
դունելոց եմք, ապա զգու
շացուցանէ և այլոց առա
քինութ՟եցն պատկառ կալ.

զի յա՟մի առանց թերութ՟ե
լիցի որ ընծայեաց զանձն
իւր: Վ՟ն որոյ գօտի ածել
ը՟ մէջ ուսուցանէ և պըն
դակազմ լինիլ. զի այնպէս
յա՟մ բարեգործութիւնս
պատրաստք լինիցին. զի մի՛
իւ՟իք ծուլացեալք անպատ
րաստք գտանիցին. ո՟պ ըզ
հինգ կուսանսն զայնոսիկ
որ շիջեալ լապտերօքն ար
տաքոյ առագաստին և ու
րախութ՟ե հարսանեացն
փակեալ գտան: Քանզի
այն օրինակ բանից և այս՝
զնոյն միտս ընծայեցուցա
նեն: զի նոքա պակաս 'ի
յիւղոյ ողորմութ՟ե եղեալ՝
շիջեալ գտան. և այլ առա
քինութիւնքն ոչ կարացին
փրկել զն՟ս: Ընդ նմին և
աստ նախ վ՟ն ողորմութ՟են
խօսի. և ապա այլովք առա
քինութ՟եք:
35 Եղիցին ասէ գօտիք ձեր
պնդեալք ընդ մէջս:
զի իբրև զգործունեայս
և զժիր մշակս զամենայն
զտ՟րունի հրամանսն անպա
կաս և առանց սխալանաց
լուցեն: Յաղագս որոյ
պէտք են զի և զճրագունս
գիտութեան պայծառ ու
նիցին. զի մի՛ խաւարեալք
տգիտութ՟ե թմրեսցին զմե
ղացն քուն. և մի՛ խաւա
րա՟ գնացեալք անպատ
րաստք 'ի ն՟ր գալստեանն
լինիցին: այլ զի արթունք
և զգուշացեալք լիցին գա
լըստեան նորա. ո՟պ զիմաս
տունսն որք պայծառ լապ
տերօքն վաղվաղակի ընդ
տ՟ն իւրեանց մտին յառա
գաստ նորա: Զ՟նոյն և
աստ ասէ,
36 Եղերուք նմանօղք
մարդկան որ սպասեն տ՟ն
իւրեանց գալստեանն:
Ա՟յ թէ այնպէս կա՛զմ գը
տանիցին՝ երանելիք իցեն
վ՟ն փոխարինին 'ի հատուց
մանն յայնմիկ զոր ասէ:
37 Գօտի ընդ մէջ ածցէ և
բազմեցուսցէ և անցեալ
պաշտեսցէ զն՟ս:
Ո՛վ՝ քանի՜ անճառ է մար
դասիրութ՟ի ն՟ր. զիա՜րդ զոր
առնու՝ բազմապատիկ հա
տուցանէ: Նաց՝ տուք

ողորմութ̃ · և այսպ̃ յինքն
ընկալեալ զգոյս ապակա֊
նացուս, տայ զանմ̃կանն:
Դարձեալ ասաց՝ եղիցին
գօտիք ձեր պնդեալ ընդ
մէջս · և արդ ինքն գօտի
ածէ · զի զոր մեք գօտի
ածեալ ծառայեցաք կա
մաց նր̃, ունի և նա զնոյն
ձեւով մեզ զճառփ ծ̃յութե̃ն:
Գօտի ասէ ածցէ ը̃ մէջ
և բազմեցուսցէ զծառայս
իւր իբրև զթագաւոր ·
և ինքն ծառայական ձեւով
անցեալ սպասաւորեսցէ
ծառայից իւրոց յարքայու
թեանն իւրում:
Ա՛ արդ զինչ իմացուք
զպաշտելըն նորա զմեզ ·
'ի մերոց աստի ուսցուք:
Ծառայեցաք նմա յորժ̃մ
զա̃մ կամս նորա կատարե
ցաք · և զոր պատուիրեաց՝
արարաք · ծառայէ և նա
մեզ յայնժմիկ՝ զի զա̃մ ըղ
կամս մեր կատարէ · և զա̃մ
ցանկութիւնս մեր լնու ·
և ա̃մ խորոց անքննելեաց
ա̃ծայնոցն զմեզ տեղեակս
առնէ: և այսպէս սպասա

ւորիմք և մեք 'ի բարերար
տ̃նէն:
Արդ է՛ առ այս և զժամն
անյայտ · զի յո̃մ ժամ ար
թունք և պատրաստք լի
նիցիմք · և մի՛ ծախել ըղ
ժամանակս կենաց հեղ
գուք՝ և ժամուն սպասել:
Զի որք այսպիսեօք վա
րէին խորհրդովք՝ չ՛այտիլ
և ապա երբեմն զգաստա
նալ, վրիպեալ ապա զա̃մ՝
տուժեցան · ո̃պ տանուտէր
որ ոչ գիտաց զժամ մտա
նելոյ գողոցն: Արդ զայս
լուեալ պետրոս՝ կամեցաւ
ուսանիլ զխորհրդոյն զօ
րութ̃ի · թէ ամենեցուն
յարմար է այս պատուէր
և հատուցումն, եթէ միայն
նց̃ որ յայնժամ ընդ նմա
էին և լսէին: Ապա ձգէ
զբանն տիրել ա̃մի չարաց
և բարեաց · և որոշէ զչափ
արժանաւորութե̃ն ը̃ պատ֊
ուոյն և զօրութե̃ մատակա
րարութե̃ն: 'ի պարգևան
յաւելուածով վարի · և 'ի
պատիժան գիտուե̃ չափով
կշռէ: Ա̃զի որ գիտութե̃

արհամարհոտ գտաւ՝ ժը-
պիրհ ում է և կամակար մը-
տօք յանցեաւ. աններելի
ունի զդատաստանն։ Իսկ
որ տգիտութե՛ յանցեաւ,
ոպ ոչ գիտացլ սխալեաց.
կրէ և սա պատուհաս, այլ
ներելով. զի արդա՛րէ բան
դատաստանի նր։ Որպ այն
զի ասէ, իմ եթէ ոչ էր ե-
կեալ և խօսեցեալ ընդ նս՝
մեղ ինչ ոչ գոյր նց. բայց
արդ չիք պատճառ զոր ու-
նիցին տալ վս մեղաց իւր-
եանց։ Նայսպ որոշեալ է
և՛ի վլր աստիճանաց բարձ-
րութե. զի որքան ընկա-
լաւ և արժանացաւ՝ պար-
տապա՛ն է և անդրէն ՚ի
ներքս բերել տուողին չա-
փով պարտեացն։ Վսրոյ
ասէ, ամենայնի որում շատ
տուաւ՝ շատ խնդրեսցի ՚ի
նմանէ. և որում բազում
աւանդեցաւ՝ առաւել ևս
պահանջեսցեն ՚ի նը-
մանէ։

49 Հուր եկի արկանել
յերկիր. և զի՛նչ
կամիմ, թէ արդէն իսկ բոր-
բոքէր։

Զօրութի անհատարանին
պէս պէս օրինակօք նմանե-
ցուցանէ որպ ծնար է զօրի-
նակն դնել. որով ճշմար-
տութին նշանակեալ լինի։
Զի երբեմն խմորոյ նը-
մանեցուցանէ՝ վս ձգիչ
զօրութեն։ Եւ՛ դարձեալ
մանանխոյ՝ վս տարածանե-
լոյն։ Եւ՛ գանձի՝ վս փառ-
թամացուցիչ և պատուա-
կան բնութեն։ Իսկ աստ՝
հրոյ. վասն ջեռուցանօղ՝
սրբիչ՝ և լուսաւոր բնու-
թեանն։ Այս պէտք են
այնոցիկ որ յայսմ պարա-
պին տիրապէս ընտրութեն՝
զկողմն օրինակին որ ան-
պատշաճ է ճշմարտութեն՝
իբաց քերել ՚ի բանէն. և
այնու՝ որով ունի զմիտս
խորհրդոյն՝ վարիլ բա-
նիւն։

Հուր ասէ եկի արկանել
յերկիր։

Հրոյ զօրութիւն այն է,
զի զանպիտան աղտ և
ժանկ խառնեալ ընդ ոս-
կւոյ և արծաթոյ և զնա
տգեղացուցեալ՝ սրբել

և յառաջին պայծառութին
ածել 'ի ձեռն արուեստի
ոսկեգործաց։ Որպէս
և բնութիս մեր ոսկեղէն
ումն էր՝ անարատ ածային
բնութեն նմանութեամբ
փայլեալ. ապա 'ի դժրանից
չարին աղտեղացաւ։
Այլն յն արուեստաւորն
բնութեան՝ հրով հոգւոյն
վերստին ձուլել զի յառա
ջին պայծառութին հանցէ։
Ըստ այնմ զոր յովհաննէս
ասէր, նա մկրտեսցէ զձեզ
հոգւովն սրբով և հրով։
Որդ այսպ զօրութ անե
տարանին քարոզութե ջե
ռոյց զայնոսիկ որ լուան
զբանն այ. և շնորհք հո
գւոյն՝ աւազանաւն իբր
հրով ծախեաց զաղտ գար
շութեան մեղացն. և մաք
րեալ պայծառուցոյց զբնու
թիս և յառաջին անարատ
պայծառութին փոխեաց։
Այլ այս է զոր ասէ, կա
միմ թէ արդէն իսկ բոր
բոքէր. զի այնպ ամքեան
ջեռեալք 'ի սէրն այ՝ բա
նին իմաստիւք վերբերել

զանձինս յերկրաւոր ցան
կութեց աստի՝ յանախտ և
յածային կենացն ելցեն
բաղձանս. բառնալ և զխա
աւարն անդիտութե և լնուլ
հոգւոյն ճառագայթիւք
զտիեզերս իբրև բոցբո
քեալ հրով։
50 Այ մկրտութի մի ու
նիմ տե մկրտիլ. և զիարդ
փութամ մինչև կատա
րեսցի։
Մկրտութի ասէ զչարչա
րանսն և զխաչն. որով և
մահն։ Զայս և որդւոցն
զեբեդեայ ասաց. կարէք
զբաժակն ըմպել. և զմկր
տութին զոր ես մկրտելոց
եմ մկրտիլ։ Այ ընդէր
զայս այսպէս կոչէ։
Թուի թէ վն հաւասա
րութե շնորհին. զի որպէս
մկրտութին լուծանէ՝ ըզ
մեղս, և մաքրիչէ անօրէ
նութե. և նորացուցանէ
զձնացելն։ Զնոյն ունին
և չարչարանքն. զոր փու
թայ յն կատարել։ Մ՛չ զի
մաքրեսցի, (այն որ ք զամ
մաքուրս առաւելեալ էր

ած մաքրութե,) այլ ոչ
մկրտեցաւ զի սրբեսցէ
իւրով սրբութեն զջուրս՝
և զնոյն տացէ սրբութի
անմաքրից, ըստ նմին փու
թայ և՛ի մկրտութին մա
հու զի բարձցէ զմեղս
յաշխարհէ։

Յայս փութացուցանէին
զնա մովսէս և եղիա ե
րևեալ 'ի լերինն, զի կա
տարեսցէ զելսն յերուսա
ղէմ յորմէ և փրկութի
աշխարհի։

51 Համարիք աւէ եթէ ե
կի խաղաղութի՞ արկա
նել յերկիր։

Ո չարաչար միաբանու
թին բառնայ որ զչար խա
ղաղութին ունէր զսիրոյն
անօրէնութե. և հաստատէ
զերկնային խաղաղութի
ածային սիրոյն զօրացել։
Եւ այսպ հաւատոյ բան
'ի ներքս մտեալ՝ բաժա
նեաց զմիութին. և ածային
սէրն 'ի վեր հասեալ յաղ
թեաց ախտաւոր սիրոյն։
զի վս աւետարանին սկսան
քակել 'ի միմեանց և կարի

մերձաւորքն։ Բանզի զօ
րացաւ և յաղթեաց բանն
այն 'ի տնէ ասացեալ,
որ սիրէ զհայր կամ զմայր
կամ զուստր կամ զդուստր
առաւել քան զիս՝ չէ ինձ
արժանի։ Յաղագս այսո
րիկ եղև պատերազմ 'ի
մէջ հաւատացելոց և ան
հաւատից. և նոր աւետա
րանիս ծնունդք բաժանե
ցան 'ի ծնողն և 'ի ստուերա
կանացն իբրև 'ի ծնողաց
հակառակ խորհողաց։

Ամ սոցա գիտուն յան
դիմանէ զժողովուրդն որք
անգիտանային զայս խոր
հուրդ։

54 Ասէ՝ յորժամ ամպ ծա
գէ յարևմտից՝ ասէք թէ
անձրև գայ, և լինի այնպ։
և թէ հարաւ շնչէ՝ ասէք
թէ խորշակ լինի, և լինի
այնպէս։ Կեղծաւորք զե
րեսս երկնի և երկրի փոր
ձէք. և զժամանակս զայս
զիարդ ոչ փորձէք։

Արդ զայս օրինակս եդ
առաջի, յայտ արարել թէ
ժամանակք որ 'ի մարդա

ընկեցին ասացան վ՟նր դա
լրստեանն՝ լցեալ են. և
զոր ինչ պարտ էր նմա գոր
ծել և զոր գուշակեցին
մրգրէքն՝ ամենայնն եղև.
Եւ զխո՛րդ ոչ ճանաչէք ըզ
ժամանակս զայս , եթէ
մերձ է փրկութ՟ին ձեր:
Զ՟ի ահա՛ւասիկ յարևմը
տից կուսէ և մերձ ձեզ
կացեալ ծովուն՝ յորժամ
ամպ ծագէ 'ի նմա՝ գիտէք
թէ անձրև գայ: և Հարա
ւային կողմն ջերմին է վ՟ն
արեգականն մերձ ընդ նա
անցանելոյ. և զի խոնարհ
են վայրքն: անտի ուսայք
եթէ 'ի ծնչել Հարաւային
Հողմոյն՝ խորշակ առնէ:
և զխորդ ոչ նովին խորհր
դով Հոգևորացն և ա՟ծ
այնոցն Հասանէք գիտութ՟ե:
Մ՟րդ վ՟ն զի ասաց՝ ո՛չ եկի
արկանել խաղաղութ՟ի , այլ՝
սուր: և զի մի՛ ոք կարծես
ցէ եթէ 'ի նմանէ է խռո
վութ՟ին. այլ նա եկն երկ
նային խաղաղութեամբն:
ընտանին, աւետարանեաց
խաղաղութ՟ի Հեռաւորաց
Կ՟ղ ծ՟ե

և մերձաւորաց: եփես 2.20:
Իսկ երկրաւոր չարութ՟իւքս
ընդդէմ ամբարձան երկ
նային խաղաղութե՟ն՝ պատե
րազմ առնել: Ա՟ծ զայս
օրինակաւ եցոյց:
Մ՟պա՛յ զինքն նմանեցու
ցանէ և զն՟ս որք առաքե
ցան 'ի նմանէ յաշխարհ.
զի ա՟մ ուրեք ամպոյ նմա
նեցան այնոքիկ որ զբանն
սերմանեցին յաշխարհ:
Ըստ եսայեայ, պատուէր
տաց ասէ ամպոց իմոց զի
մի՛ տեղասցեն յայգին իմ: 5
Մ՟րդ յ՟ն ամպով մարմնոյն
ծագեալ 'ի մեզ յարևմը
տեայքս՝ Հոսեց զանձրևն
կենաց: Ա՟ծ ընդդէմ այս
անձրևոյ որ բուսուցանէ
'ի մեզ զգեղեցիկ բոյսս
առաքինութ՟ե, սովորեցաւ
չարն շնչել զա՟մ փորձութ՟ի.
զի զոր անձրևն սընոյց՝
խորշակաւն ծնձեսցէ:
Ա՟ծ այս ահա յայտնի է.
զի իբրև սկսաւ աւետա
րանին շնորհ ցօղել 'ի մար
դիկ, ը՟դդէմ յարոյց սատա
նայ զչարիս բռնաւորաց՝
ձղ՟գ պա

պատերազմիւ ը̃ հաւատոյն
ճշմարտութե̃։ և օրինօք
ախտիցն մեղաց որ յանդ̃մս
մեր՝ պատերազմիլ ընդ
գործս բարեաց։ հռ 7.23
Որդ ոչ եթէ յամպոյ ան-
տի էր վնասն, այլ ՚ի հարա-
ւային հնչեալ խորշակա-
խառն հողմոյն։ Նմանապ̃
և ոչ տ̃րն մեր էարկ սուր
յերկիր, այլ որք ՚ի սատա-
նայէ գրգռեցան սուր ՚ի
գործ արկանել ընդ դէմ
բարեպաշտիցն։ Իսկ յս̃
ուսոյց՝ մի՛ կալ հակառակ
չարին. և որ հարկանէ՝ ա-
ռաջի ունիլ զերեսս. և որ
մերկացուցանէ՝ յօժարութ̃
մերկանալ։ Եւ առաքեալն
նորուն ուսուցանէ՝ հա-
տուցանել ա̃մեցն զհարկն։
հռոմ 13.7։ Եւ ծառայի
տն̃ ասէ չէ պարտ կռուիլ։
2 տիմ 2.24։ Եթէ ոք կա-
մեցի հակառակօղ լինիլ,
մեք այսպիսի սովորութի̃
ոչ ունիմք ասէ և ոչ եկե-
ղեցիքն այ̃։ 1կորն 11.16։
Որդ՝ թէպէտ և զանձն
պարտ առնէ՝ յասելն,

ոչ եկի արկանել խաղա-
ղութի̃, այլ՝ սուր։ սակայն
այսու ա̃մի̃ և օրինակաւն
զոր եդ առաջի՝ եցոյց թէ
անպարտ է. զի ոչ եթէ ամ-
պոյն էր վնասն, այլ հարա-
ւային խորշակին։
Եւ մի՛ ոք ընդդէմ դիցէ
բանիս, եթէ ՚ի բարեաց
մասին առեալ է ՚ի գիրս
հողմ հարաւոյ։ Ըս̃ այն
զի ասէ, արի՛ հիւսիս և եկ
հարաւ. շնչեա՛ ՚ի պարտէզս
իմ և բուրեսցին խունկք
իմ։ երգ 4.16 Որդ զայս գի-
տասցէ, զի երեաք են օրի-
նակին. և զի ո՛րպ̃ զուգի
յառաջի կացեալ զօրութի̃
բանին։ Ըս̃ ՚ի խմորէ՝ փա-
րիսեցւոցն յորմէ պարտ է
պահել զանձինս։ Խըմո-
րոյ է նման արքայութի̃ն
յոր պարտ է խառնել զան-
ձինս։ Եւ ահա ուսաք է-
թէ զհոսանուտ և զլոյծ
բնութի̃ն ջուրց բարւոք
պնդեաց ելից 14.22, և ըզ
կարծր և զվիմեղէն բնու-
թիւնն բարւոք հոսեաց
յես 6.20։ Օ ինչ և ինքն

արեգակն երեւեալ 'ի բար
ձանց մեզ ըստ զաքարիայ
հօրն յովհաննու։ և արե
գակն տապով փորձութեցն
հորացոյց զսերմանսն որ 'ի
վր վիմացն անկան։

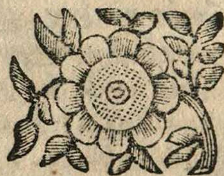
Արդ այսպէս փոփոխին
առակք. զի անդ ընդ դէմ
հիւսիսային խստութն պի
տանացու է հարաւային
ջերմութն լուծանել ըզ
սառնն։ և աստ ընդդէմ
անձրեւաց որ ծաղկեալ
պսակէ զերկիր՝ ապակա
նագործ է հրաւային խոր
շակն։ Նոյն զայս օրինակ
բանից ասացեալ՝ յաւե
լու,

57 Ընդէր ոչ յանձնէ իսկ
ընտրէք զարժանն։

Կամի խորհրդագէտս և
ճանաչօղս զնս լինիլ.
իմանալ թէ՝ ոչ առատա
ցուցանել զպտուղս՝ անձ
րեւաց է. իսկ կորուսանել՝
խորշակին։ Աստ նմին բա
նի՝ ոն մերոյ՝ է բարեգոր
ծելն, և նոցա վատթարու
թեանն է սուր 'ի գործ
արկանել։

Գ·Լ՛՛ ԺԵ

58 Արդարացուցանէ զայս
և յաջորդն. զի խրատէ՝
իրաւախոհ լինիլ ընդ ոսո
խին և հաշտիլ. և ոչ գնալ
թշնամութեամբ ընդ նմա
առաջի դատաւորաց. զիմ՝
իբրև ըզ խռովարարս կա
պեալ արկանիցին 'ի բանտ։
Արդ զայս ուսոյց, վս զի
խաղաղարար է։ Իսկ որք
ասեն տալ մեզ այժմ հա
շիւ ընդ սատանայի զեր
ծանիլ 'ի նմանէ. զի մի՛ ինչ
ունիցիմք զնորայսն. և մի՛
պարտապան նր չարեացն
լիցուք յատենի անդ. զի
մի՛ կապեալ ոտիւք և ձե
ռօք հանցեն 'ի խաւարն
արտաքին։ ունի և այս
պէս արդարացուցանել
զայս խնդիր կրկն
նապատիկ մը
տօք։

Զըր Սկին

* Գլուխ Ընաբանին ԺԳ.

Եկին առնա ոմանք ՚ի նմին ժամանակի և պատմեցին վս գալիլեացւոցն. զորոց խառնեաց պիղատոս զարիւնս նց ընդ զոհս նոցա:

Յարմար պատասխեաց և այս համբաւն այսոցիկ բանիցս. զի ոչ գալիլեացիքն էին պատճառ սրոյն որ ը օրինացն այ մատուցին ըզ զոհս իւրեանց ՚ի տաճարի անդ, այլ յանդգնութի դատաւորին: Ըստ նմին և ոչ աւետրանն է պատճառ սրոյն. այլ անօրէնութի թագաւորացն: Նաւ թէ ընդէր զայս գործեաց պիղատոս: ոմանք զմահն յովհաննու ասեն լինիլ պատճառ. իբրու թէ ՚ի հրէաստանէ գոլով յիշխանութէ նր և հերովդէս սպան զնա. և յայնմանէ զչարեցաւ պիղատոս և թափեաց զզա սուսեր իւր յարսն յայնոսիկ եկեալս ՚ի քաղաքէն հերովդէի: Բայց մեք զի ՚ի սուրբ օրինակագիր գըրչաց զայս ոչ ընկալաք, վասն որոյ և հաստատել ոչ ունիմք: Սակայն էին թշնամիք հերովդէս և պիղատոս. և բարեկամացան աջ ՚ի մահուան տն մերոյ: և զայս յաւետրանէ՛ աստի ուսաք: Ուստի յայտ է թէ առ ատելութն հերովդէի գործեաց զայս պիղատոս: Արդ եկեալ պատմեցին տն մերոյ, տեսանել թէ հաճի՞ ընդ գործն ը այն. զի իբրև թշնամի մատնեսցեն զնա հերովդէի:

Իսկ յս ոչ արկանէ նոցա վս այնպիսի դտստանացն. և զի էր կարծիս առ ամենեսեան եթէ ՚ի մեղս իւրեանց կորեան. այնու՝ որով օրէնքն սպառնան ը մարմնոյ ըզ վրէժս ամբարըշտաց. քանզի և էր իսկ ահագին սպանումն:

Օ ի եկին զոհել. և ՚ի նըմին իսկ ՚ի տաճարի անդ

սպանման. և ընդ զոհս նց
խառնեցին զարիւնս նց:
Մն որոց վրէժխնդրութի
յյն համարեցան և հա
տուցումն անօրէնութե նց,
Թէ ոչ ընկալաւ զպատա
րագս նց: Նա և տրն մեր
ոչ արդարացոյց զնս, և ոչ
կարծեաց նց եթ հակռկ
ինչ. սակայն սպառնայ՝ և
այլ ևս մեծամեծս զնոսա
յանդիմանէ լինել. Թէպտ
և երկայնմտութիւնն այ
ներէ զի ապաշխարեսցեն:

Մն այ ասէ,

2 Դուք զնոսա միայն հա
մարիք մեղաւորս, և զան
ձինս ձեր անպարտս. ոչ է
այս այսպէս որպ դուք կար
ծէք. այլ թէ ոչ ապաշխա
րէք՝ կորնչելոց էք:
Նա թէպէտ սպառնայ,
այլ զքաղցրութին 'ի նմին
խառնէ և առաջի արկանէ
զապաշխարութին զի այնու
կեցցեն և մի՛ կորիցեն:
4 Յարէ յայս և զայնոսիկ
յորոց վր անկաւ աշտա
րակն. զոր ոմն կամեցաւ
ասել թէ ամենացեք էին:
Գլ՛ ճդ

Նա թէ զիարդ ամբեան
նոքա ամենացեք և մոլա
բացեք և ոչ եղծմացեք,
ինձ վայրապար է քննութի
զոր գիր ոչ նշանակէ և
տայ զցոյց: Բայց զի էին
արք ութևտասն. և ան
կեալ աշտարակն կորոյս
զնս. զոր համարեցան վս
մեղաց յարդարադատ իրա
ւանցն այ կործանեալ:
Դործ և առ այս զնոյն եր
կիւղ և զերկայնմտութին
այ առաջի դնէ զի ապաշ
խարեսցեն և մի՛ կորիցեն:
Նորդ՝ է այս քաղցրութին
այ. զի առ ոմանս երկայնա
միտ լինի, և զոմանս ցոյց
առնէ 'ի խրատ ամբարըշ
տաց. զի մի՛ անզգամեալ
ասասցեն թէ չիք ած և
ոչ դատաստանք ինչ 'ի վե
րուստ: Նա ոչ զամենեան
հարկանէ, զի մի՛ բնաւ սպա
ռեսցին բնակիչ յերկրի:
Նա այսոցիկ կարի եր
կայնք են բանք քննութե
որք կամիցին լսողացն ա
ռաջի դնել: Քանզի և
'ի մարգարէիցն ժամանակս
մ ուր

ուր վրէժխնդրութ՟ին այ՟
մերձ էր, ոմանք պատժե
ցան, և ոմանք զերծան որ
զնոյն չափ մեղացն և կարի
ևս բազում քան զնս՟ գոր
ծեցին։ Այլ՟ ահա յայտնի
են որք պատժեցան. որպ՟
զինուորն աքար. և որ ըզ
խուրճն քաղէր յանապատի
անդ. և մարիամ բանբա
սօղ. և ժողովուրդն տրը
տընջօղ որք կորեան ՚ի սա
տակչէն։ և որք պոռընկե
ցան ընդ դստերս մադիա
նացւոցն։ Որդ որ վս՟ այ՟
երկայնմտութեանն է բան՝
այսպիսեօքս եցոյց։
6 Ապա առակաւ ևս հա
ւատարմագոյնս դնէ ըզ
նոյն։ Զայս ա՟մ ուրեք
առնէ. որպ՟ յորժամ զգու
շացոյց յագահութենէ,
և ապա առակաւ վարի ա
յն. և ՚ի մէջ դնէ զայրն
որոյ բ՟զմացան արմտիքն.
և նա խորհէր մեծացու
ցանել զշտեմարանսն։
Ընդ նմին ասէ աստ և
զայս։

6 Թզենի մի էր յայ
գւոջ ուրումն. և
եկն ՚ի նա խնդրել պտուղ
և ո՛չ եգիտ։
Այլ՟ զինչ արդեօք պարտ
է յառակէս ուսանել.
եթէ ոչ զմեզ տնկեալ յե
կեղեցւոջ այ՟. որում պար
տապան եմք տալ անխա
փան զպտուղ առաքինու
թեան փոխանակ ընդ որոյ
տնկեաց և գործէ՛։
Ապա թէ զլանամք և ծու
լութ՟բ կորուսանեմք ըզ
պտուղն, հատանելն առա
ջի կայ. ըստ յովհաննու որ
ասէ, ա՟մ ծառ որ ո՛չ առնէ
պտուղ բարի՝ հատանի և
՚ի հուր արկանի։
Այլ՟ աստ ասէ ցայգէ
գործն. ահա՛ երեք ամք
են յորմէ հետէ գամ պը
տուղ խնդրել և ո՛չ գտա
նեմ. կտրեա՛ զդա. ընդ՟էր և
զերկիրդ խափանէ։
Այգւոյ առակաւ յորժամ
առնու ասել՝ ազգին ամե
նայնիւ է նշանակ։ Որպ՟ այն,
տնկեցայգի և ետ ցմշակն։

Եւ՛՝ այգի եղև սիրեցե-
լոյն։ Եա 5։ Իսկ ծառոյ նը
մանեցուցանել՝ զխուրաքանչ
իւր ուրուք զանձն նշա-
նակէ։ Ըստ նմին և՛ի բա
րեգործելն և՛ի պատու-
հասելն՝ երբեմն հասարա
կաբար և երբեմն առանձ-
նապէս խօսի։ Զնոյն և
՛ի հատուցմանն ուսաք.
զի է՛ յորում համաշխար-
հական ածէ տագնապ.
և է՛ զի զմի անձն ուրուք
որպէս կամի հարկանէ.՛ի
խրատ այնոցիկ որ նովին
չափով՝ չարութե վարա
կեալք իցեն։ Զայս օրի
նակ և աստի ուսանիմք։
Երեք ամք են աստ յորում
ոչ ետ պտուղ. կտրեա ըզ
դա։ Երեք ամք ասելն
զայն տայ իմաստ՝ զի ամ
ա՛ուրք և ժամանակք յե
րիս որոշմունս բաժանեալ
են.՛ի սկիզբն՝ ՛ի միջոց՝ և
՛ի կատարած։ Արդ եցոյց
բանիւն՝ եթէ ոչ ՛ի սկըզ
բանն եգիտ պտուղ և ոչ
՛ի միջոցին։ սակայն ներեց
երկայնմտութեամբ և ոչ

Գ.Լ՛՛ Ճգ

՛ի սկզբանն անդ կամեցաւ
հատանել։ Թէպէտ մինչ
՛ի կատարած զամ ինչ զմեր
տեսանէ՝ և նախ քան ըղ
գալն մեր ծննդեամբ յեր
կիր. ըստ դաւթայ ասե
լոյն, անկերպարան տեսին
զիս աչք քո, հանդերձ և
այնոսիկ ամենն որ գրեալ
են ՛ի գիրս քո։ Սաղ 138. 16։
Արդ այսպէս յայտնի են
նմա։ սակայն ներէ. զի ա-
ռանց պատասխանւոյ ար
դարասցի ՛ի դատելն։
Վասն որոյ և աստ եցոյց
զքաղցրութիւնն, և ապա
զբարկութիւնն ասելով,
կտրեա զդա. ընդէ՞ր եւ զեր
կիրդ խափանէ։
Դարձեալ՝ աստ ընդ բար
կութեն՝ խառնեալ է և
ողորմութին նորա. ըստ ամ-
բակումայ զի ասէ, ՛ի ժա
մանակի բարկութե զողոր
մութիւնդ յիշեսցես։
Զի եթէ կամք էին նորա
կտրել, բնաւ զինչ՞ պէտք
էին զայգեգործն առ այս
գործակից ունել և ոչ հա
տանել, այլ հրամայել։
մբ Ս.ա

Ս̃րոյ ուսանիմք աստի,
թէ օրէնս եդ առաջնոր-
դաց բարեխօս լինել, և
աղօթիւք ՚ի վ̃ր մեղաւո-
րաց խնդրուածս առնել.
և հաշտեցուցանել զայն
որ ո՛չ բարկանայ բնաւ եր-
բէք՝ սակայն ձևանայ զի
զարհուրեցուսցէ՝ . և ու-
սուցանէ զառաջնորդս՝
զարժանն ՚ի ներքս բերել
զխնամակալութիւնն։
Որպէս յորժամ մովսիսի
ասէր, խեա՛ց կաց՝ թո՛ղ հա-
րից սատակեցից զդոսա.
և զքեզ արարից յազգ
մեծ։ Թուոց 14 . 12։
Եւ արդ՝ եթէ կամէր սա-
տակել՝ զի՞նչ պէտքէին ա-
սել՝ թո՛յլ տուր խեա՛ց կաց։
և ո՞վ ոք էր մովսէս որ ը̃
դէմ կայր. այն որ բազում
մաղթանօք ընդ յորդանան
ո՛չ եանց։ 2 օրին 3 . 23։
Այլ վասն այնորիկ ասէ՝
խեաց կաց, զի ը̃ դէմ կաց-
ցէ ասել, եթէ թողուս
դոցա՝ թո՛ղ. ապա թէ ոչ,
և զիս ջնջեա ՚ի դպրութ̃ն
յորում գրեցեր։ Ել 32 . 31։

Այապէս և աստ ասէ,
կրտրեա։ Եւ ապա զոր
պա՛րտ է առնել մշակին՝
ինքն առաջի դնէ։
8 Ասէ, թո՛յլ տուր, զի բր-
րեցից և արկից աղբ. թէ-
րևս տացէ պտուղ. ապա
թէ ոչ, յարմատո՛յ հատցես
զդա։
Արդ՝ այսոցիկ երկոցունց
պարտապա՛ն են վերակա-
ցուք։ տքնիլ և աղօթիւք
առ ա̄ծ միշտ պաղատիլ։
Նոքա ասէ առաքեալն,
տքնին վ̄ս ոգւոց ձերոց.
զի և համարս տալոց են
ընդ ձեր։ Եբր 13 . 17։
Իսկ առ մարդիկ՝ զգործ
առաքինին մշակաց ցուցա-
նել. ըստ այնմ զոր պօղոս
տիմօթէի գրեց, սաստեա՛
յանդիմանեա՛ խրատեա՛
ա̄մ երկայնմտութ̄բ և վար-
դապետութ̄բ։ 2 տիմ 4 . 2։
Եւ ո̄պ ինքն իսկ ընդ հի-
ւանդացեալսն հիւանդա-
նայր, և ը̄ գայթակղեալսն
տապանայր։ 2 կոր 11 . 29։
Եւ որ առ եզեկիել յա̄յ
ասացեալ է զի զգործ վե-

րակացութ՟են լցցէ ա՟յ ·
զի մի՛ արեան ուրուք պար
տապան լիցի վասն հեղ
գութեանն։ Եզ 3. 17։
Բազո՛ւմ են առ այս որոք
կամիցի մերձ դնել զմար
գարէից և զառաքելոցն
զբանս որով ընդ ա՟յ խօսե
ցան։ Եւ ո՛րպ՟ առ ժողո
վուրդն զգործ վերակա
ցուե՟ ցուցին. զի ընդ ա՟յ
պաղատանօ՛ք խօսեցան զի
խնայեսցէ 'ի ժողովուրդն.
և առ նո՟ սաստկացուցա
նէին զպատուհասն ա՟յ։
Որպ՟ այն որ ասէ, Ես հո
վի՛ւս մեղայ. խաշինքդ
զի՞նչ մեղան. եղիցի սուր
քո յիս և 'ի տուն հօր իմոյ։
2 Թագ 24. 17։ Իսկ առ ժո
ղովուրդն ասէ, ազգ չար
և դառնացօղ որ ոչ ուղ
ղեաց զսիրտ իւր։
Եւ ահա բազմապատիկ
են առ այս մ՟եցն բանք
որ խրատեն զառաջնորդս
թէ զի՞արդ պարտ է ասել
ա՟յ, տր՝ թո՛ղ զգա յայս
ամ ևս։
Եւ թէ զի՞նչ է բրեմն և
Կո՛լ՟ ծգ

արկանել աղբ։ Արուե՛ստք
են սոքա երկրագործաց.
որով զանբան երկիր ա
ծեն 'ի պտղաբերութ՟ի։
Եւ դիւրի՛ն է զայս յե
ղուլ 'ի մերս տեսութիւն.
թէ զի՞արդ վերակացուք
մարդկան՝ ունին բանիւ՟ն
կակղել զխստութ՟ի մտաց
իբրև բրչաւ. և զարթու
ցանել զջերմութ՟ի սիրոյն
ա՟յ յոգիս ըստ զօրութ՟ե
աղբոյն. և առնել պտղա
բերս առաքինութեան.
Եւզերծանիլ 'ի հատանելոյ
անտի ա՟ծ այլին որոյ բար
կութ՟ն. և մնալ յարաժամ
'ի տանն ա՟յ անկեալս։
Իսկ 'ի նմին անպտղութ՟ե
մնացեալ, ապա իրաւամբք
յարմատոյ հատանոյն և 'ի
կենաց աստի կորել զնա։
Իսկ եթէ մշակն ևս չա
րանայցէ, ուն՟ի՛ և սա իւր
առանձինն զբարկութ՟են
ա՟յ զսաստ։ զչարսն ասէ
չարաւ կորուսցէ, և զայ
գին տացէ այլոց մշակաց։
Եւ թէ՝ զչար հովիւսդ
չարաչար կորուսից. և

խմում հօտիդ ես խնամար
կեցից։ Եզ 34։
10 Եւ ուսուցանէր 'ի
միում ժողովրդա
նոցացն 'ի շաբաթու։
Ժողովարան՝ տեղի աղօ
թից շինեցաւ նց յամ
տեղիս. յորում ժողովեալ
յամուր շաբաթու պարա
պեալ 'ի գործոյ՝ լսէին ըզ
պատգամս մարգարէիցն.
և խնդրուածս առնէին։
Այլ և անդ յս մտեալ
ուսուցանէր ոչ երբեմն
առ նազօրեցին։ Եւ ու
սուցեալ որպէս օրէն էր
խրատել զնոսա՝ ապա գայ
'ի սքչելեան վկայ բանիցն
կացուցանել։ Եւ զկինն
զայն տեսանել զոր չար այ
սոյն կորացուցեալ էր և
ոչ տայր 'ի վեր հայիլ. զի
կարի չար պատերազմող և
թշնամի է բնութես և վնա
սակար. ոչ միայն ոգւոց՝
այլ և մարմնոց։ Եւ զինչ
արդեօք առ այս գթածն
յս։ Թէպէտ և յառաջ ոչ
մատեաւ և հառատս ոչ
ընծայեաց, այլ որ եկն կե

ցուցանել՝ ոչ կարաց ան
տես առնել՝ յայնքան չար
դիւի ձեռս մատնեալ։
Այլ ասէ,
12 Կին դու՝ արձակեալ
ես 'ի հիւանդութենէ
քումմէ։
Արժանացոյց և ձեռն և
դնել։ Է՛ ուրեք ուր բա
նիւ վճարէ զոր ինչ կամի.
և է՛ զի ձեռն դնէ։ և այս
իւր ծթեղէն իմաստունն
գործ է։ Դնէ ձեռն աստ
ոչ բորոտին. զի ցուցցէ
թէ չդարշի նա յումեքէ։
Բժշկէ՛ բանիւ և հրամա
նաւ 'ի բացուստ ոչ զորդի
թագաւորազինն. առ որ
ասաց, երթ՝ որդին քո կեն
դանի է։ զի ցուցցէ թէ
ամենայնի բաւական է ոչ
և կամի կեցուցանել։
Դնէ և աստ ըզ ձեռն և
ասէ, արձակեալ ես 'ի հի
ւանդութէ քումմէ։
Եւ զոյգ ընդ բանին՝ առ
ժամայն ուղղեցաւ. և փա
ռաւոր առնէր զած։
Բանզի այս բնութեանս
մերոյ կիրք են. զի նեղէլ

անձինք օրհնեն և գոհա
նան զա՛յ զերծեալք 'ի վը
տանգից: ըստայնմ, որ 'ի
նեղութե՛ յիշեցաք զքեզ:
Իսկ որ 'ի հանգստեա՛ են,
դո՛ւն ուրեք թէ յիշեն
զա՛ծ կամ գոհանան:
Յայսպիսեաց ասաց հար
կի՛ ա՛ծ ածել զբարկութի՛
զի դարձցին և յիշեսցեն:
ըստայնմ, յորժամ սպանա
նէր զն՛ս, դառնային խընդ
րել զա՛ծ:
Նկարեցա՛ դարձեալ 'ի
կինս յայս՝ հեթանոսաց
փրկութիւնն. որք կարկա
մեալք և 'ի խոնարհ 'ի վայր
կորացեալք 'ի լծոյ անօրէ
նութե՛ և 'ի ծանրութէ՛ մե
ղացն բեռանց, որ ո՛չ էր
հնար 'ի վեր յերկնից բարձ
րութիւնն հայիլ և զանուն
կենանս և զմեծ վայելչու
թի՛ փառացն ա՛յ տեսանել:
այլ՝ ախտաւ՛որ ասաց կե
նօքս կաշկանդե՛լք՝ կային
կորացեալք: Վասն որոյ
գթացեալ 'ի մեզ արարիչն
բնութե՛ս՝ ուղղեաց 'ի վեր
հայիլ և զմերինս նրկա

տել. և զմերն դիտել տե
ղի բնակութեան և ճանա
չել զմեր բարետոհմու
թիւնն:
14 Ցասեա՛ տու ժողովր
դապետն, թէ ը՛էր 'ի շա
բաթու բժշկեաց:
Ն՛ա ահա այս յայտէ՝ զի
ո՛չ վասն շաբաթուն ցա
սեա՛, այլ վ՛ն բժշկութե՛ն
որ զփառսն ն՛ր յայտնեաց.
զի ո՛չ էին այսպիսի հա՛ա
տիք օրինացն վասն շաբա
թու. այլ բազում ինչ որ
փոքունք էին և առանց աշ
խատութեան՝ գործէին և
չհամարէին լուծումն շա
բաթուն: Որ՛պ ասա ասէ.
զի զանասունսն արձա
կէին 'ի մարոյ ջուր տալ,
և չհամարէին ինչ վնաս:
Նա՛ արդ զի՛նչ քան զբը
ժշկութի՛ս զայս դիւրին.
զի ա՛ոց բանիւ՛, արձակեալ
ես՝ և արձակեցաւ՛: ընդ որ
պա՛րտ էր հիանալ՝ և քան
զօրէնսդիր 'ի վեր զա՛ն հա
մարիլ. թէ և լուծանէր
յօրինացն: Բայց չա՛ր է
նախանձ. և 'ի կարի՛ յան

դըրգնութիւնս ածէ․ և
որքան զմեծամեծսն տե
սանէ՝ այնքան կատաղի և
ոչ բերէ լռել։ Ըստորում
և սա որ զօրէնս պահէր՝
ասէ,
14 Վեց օր է յորս ար
ժան է գործել, յայնս
եկայք բժշկեցարուք։
Իբրու թէ ինքն իցէ որ
բժշկէն։ Ո՛վ յիմար դու․
ոչ ապաքէն որ զօրագոյնէ
քան զքեզ նշանն զոր առ
նէ։ պարտ է քեզ գիտել
թէ և իմաստուն է, և գի
տէ լաւագոյն քան զքեզ
զօրինացն հաստատս։
Բայց ո՞վ ասացի՝ զի չար է
նախանձն․ և որք նովաւ
վարակեալք են՝ չածեն ինչ
'ի պատշաճիցն զմտաւ։
Վասնորոյ և յս̅ սովորեալ
յանդիմանէ զանմարդի
բարս նց̅։
15 Կեղծաւորք դուք, զէշ
և զեզն արձակէք և տա
նիք տալ ջուր։
Կեղծաւորս կոչէ զնս̅․
զի առ չարութեան խօ
սէին, և չէր ինչ նց̅ փոյթ
Գ․ու՛՛ ճգ

վս̅ շաբաթուն։ Եւ պա
տրուակ զշաբաթն առեալ
իւրեանց նենգութեանն՝
վրէժխնդիր օրինացն ձևա
նան լինել։ Վասնորոյ ունի
զեզրուս նց̅ որք վս̅ անաս
նոցն կարեաց չգրեն ինչ
զշաբաթսն․ և վս̅ մարդոյ
վս̅ որոյ և շաբաթն եդաւ
զի հանգիցէ՝ կամին զի
չարչարեսցի և մի՛ բժշկել
հանգիստ առցէ։ Եւ այլ
ուր ասէ, զանկեալ անա
սունն 'ի խորխորատ՝ 'ի վեր
հանէք որ կարի՛ աշխատու
թի է, և չէ ինչ փոյթ անդ
վս̅ շաբաթուն․ Որչափ ևս
մեծ է մարդ քան զանասուն։
Զնոյն և աստ առնէ։
Նախ զանասունս եդ որոց
խնամարկէին արձակել և
տալ ջուր․ և ապա յաւելու
ձաղել զանագորոյն միտս
նոցա։
16 Իսկ, այս դուստր աբ
րահամու էր զոր կա
պեց սատանայ ահաւասիկ
ութուտասն ամ․ ոչ էր
արժան արձակել 'ի կապա
նաց անտի 'ի շաբաթու։
մէ Բայս

Այս՝ ամենայնիւ ահացու
ցանէ զն͞ց անզգամութիւն
և զյաղթութիւն սատանայ.
զի իրաւունք էին բժշկել
զայնպիսի ոք ախտացեալ։
Նախ զի դուստ էր Նահա
պետին որում ինքենք պար
ծէին։ զաւակ աբրահամու
եմք ասէին։ և քանզի ա
սէին թէ անարգէ զոր
դիսն աբրահամու։ ահա
ւասիկ նոքա անարգեն և
յն յարգէ։ Եւ կիրակի,
զի ատէին զաղքատս և
զախտաժէտս և գարշէին
յայնպիսեացն. և փրկութի
նոցա՝ չէր ինչ առ նոսա։
Իսկ նա որ արարիչէ բը
նութեան, և վն այնորիկ եկն
զի ազատեսցէ ՚ի սատանայէ,
չհայի՛ յարտաքին տգեղու
թիւնն և չգարշի՛. այլ ՚ի
բնութիւն հայի և ողորմի
զազրացեալ պատկերին։
Այդ պատիւ դնէ կնոջն
և արժանի բժշկութեն հա
մարի։ Ո՛չ այնու բնութե
զոր ինքն տեսանէր, այլ
զոր նոքա իմանային։
Դուստր ասէ աբրահա
Գ՛՛ Ճգ

մու էր։ և ապա թէ՝ կա
պեաց սատանայ։ Որ կարի՛
մարդասիրութեն և մեծի զօ
րութեն գործ էր զմբռնեալն
՚ի սատանայէ արձակել։
Եւ դրձ՝ այնքան ամաց
չարչարեալն, որ և զգա
նայինսն վայրագութեամբ
խոնարհեցուցանէր ՚ի խո
նամս։ Սակայն այս ամենայն
չէր ինչ նոցա առ ատելու
թեն զոր ունէին առ նա.
և միայն ՚ի բանիցն ճշմար
տութէ յանդիմանեալք՝
զամօթի հարեալ լռեցին։
Իսկ պարզամիտ ժղվրդն
որ առանց նախանձու էին՝
ուրախ լինէին ՚ի վր ամե
նայն փառաւորութեանցն
որ գործեին ՚ի նմանէ։
Ուստի դպիրքն վնասէին՝
ռամիկքն շահ մեծ ունէին.
քանզի զնշանսն տեսեալ
և զբանսն լուեալ՝ զչարեալ
հեղձնուին դպիրքն. իսկ
ժողովուրդն մեծաւ ցըն
ծութ փառաւոր առնէին
զած։
Իբրև ուղղեց զթիւրեալն
և լռեցոյց զապստամբսն
ԺԹ մը և

եւ ուրախ առնէր զխոնարհսն,
ապա նշանակէ բանիւն 'ի
հեթանոսս ընդունիլ աւե
տարանին, և ընդ բնաւ տա
րածիլ արքայութե նորա։
Օրինակաւ մանանխոյն՝ և
խմորոյ. որ ձգէ ստոս մին
չև բաւական լինիլ ընդու
նիլ ըզ վերնագնաց ոգիս
իբրև զթռչունս։ Եւ ձգել
յինքն խառնել և յիւրն
փոխադրել բնութի։

22 Եւ շրջէր ընդ քա
ղաքս և ըն գիւղս՝
ուսուցանէր։
Ո՛չ կամէր թէ բնաւ զոք
անտես առնասցէ. այլ ամ
ուրեք փութայր հասանիլ
զի բարեգործեսցէ առ
ամենն բանիւ և զօրութբ։
Եւ առնէ ճանապարհ յե
րուսաղէմ. քանզի մերձ էր
չարչարանքն. և պարտ էր
զի յերուսաղէմ կատա
րեսցի։
23 Ասէ ոմն ցնա՝ տր, եթէ
սակաւք են որ ապրե
լոց են։
Ատ զի 'ի նմանէ լուան

Ղուլ՛՛ ՃԳ

նեղ լինիլ զդուռն և ան
ձուկ զճանապարհն որ տա
նի 'ի կեանսն. և տարակու
սեալ վասնորիկ հարցանէ՝
թերևս այլ ինչ ուսանիցի։
Որպ պետրոս զի ասէր՝
իսկ ո՞ կարիցէ ապրել։
Ղուկ 18. 26։ Իսկ յն զնոյն
դնէ առաջի զբանն զոր
մի անգամ խօսեցաւ առ
նոսա։
24 Ջանացարուք մտ մը
տանել ընդ նեղ դուռն։
Զի մի՛ վայրապար ոք իրս
համարեսցի զմուտս կե
նացն յաւիտենից. այլ մե
ծի ճգնութե և արեամբ
չափ ջանալոյ՝ և զամ ինչ
որ յմի է՝ իբաց դնելոյ։
և ո՛չ այսչափ միայն, այլ և
զանձն ևս կորուսանել.
և ապա գտանել զնա 'ի
կեանսն։
24 Ասեմ ձեզ, զի բզմք
խնդրեսցեն մտանել և
ո՛չ կարասցեն։
Որդ՝ ուր ասաց, որ խնդ
րէ՝ առնու։ և զիմ՛ համա
րիցին թէ ոչ և խնդրէ ոք՝
առնու. կարգէ զբանն հա

Ժ. Գ. ՄԹ նաս

հաստեցք՝ թէ սուտ խընդրելն վճարել ինչ ոչ ունի· այլ առաջի դնէ ընտրել և նեղ ճանապարհաւ գընալ· այսինքն զի ամ ուստեք յամէ զսպել զինքն 'ի ցանկութեց, և ը̄ քիրտն և ընդ ապաժոյժ գալ և ը̄ դէմ բնութեանն ոգորել և ը̄ արտաքինսն տալ պատերազմ և մեծաւ ճգամբք գնալ զայն ճանապարհ։ ըստայսմ, բազում նեղութեամբ պարտ է մտանել 'ի հանգիստն։ Գործ 14. 21։

Այլ վայրապարքն յայսպիսեաց աստի ինչ ոչ ուղղեցին՝ և հատուցմանն ակնունէին· ոպ̄ զհիմար կուսանսն զայնոսիկ որոց փակեցաւ դուռն։ Օ նոյն և աստ ասէ, բզ̃մք խընդրեսցեն մտանել և ոչ կարասցեն։

24 Յորմէ հետէ մտցէ տանուտէրն և փակեսցէ զդուռն, սկսանիջիք կալ արտաքոյ և բախել ըզդուռն և ասել՝ տր տր բաց մեզ։

Գ.Լ" Ծգ

Փակել դրանցն և մտանել տանուտեառնն՝ յայտնի ունի զցոյցս թարգմանութ բանին· զի նա է տր բնաւիցս իբրև մրում տան· սակայն որոշեաց իւր տուն սեպհական· յորում ժողովէ զիւրսն և 'ի հ̄րակաց ատենի անդ նստել դատէ արդարացի՛ իրաւամբք· և յարուց̄լ տանի զոմանս 'ի բուն իւր յերկինս· և ոմանց որոշէ զդրախտին բնակութի։ Եւ այնպէս փակեսցին դրունքն։ Որ այժմ բաց են ջանացողին· և արգել ունին միայն ըզնեղելն որք մտանել փութան։ Այլ յայնժամ փակեալ է· զի չիք տեղի արտասուաց· թէ և կարի՛ ոք հառաչանօք բախէ։

Եւ է աս հասարակաց ասացեալ ամ անբարշտաց· բայց աստ յատուկ հարցողին է բանս առ հրէայսն ասացեալ։ Երկիւղ արկանելով լռողացն յայնժամ· զի խրատեսցին խնդրել զնա ոպ̄ պարտ է· զի թէ

մժ փա

փակեսցին դրունքն, այ-
նուհետև բախելն վայրա-
պար է․ զի ոչ այլ ինչ ու-
նին լսել, բայց զայն միայն
թէ՝ ոչ գիտեմ զձեզ։
Եւ ահա գիտէ զնոսա․ և
այնքան՝ զի յառաջագոյն
խօսի վասն նոցա․ ուստի
յայտ է թէ գիտէ․ սակայն
իւր՝ և յարկացն այնոցիկ
լինիլ արժանիս ոչ գի-
տէ։
26 Յայնժամ ասէ սկսա-
նիցիք ասել, կերաք առաջի
քո և արբաք․ և ՚ի հրապա-
րակս մեր ուսուցեր։
Եւ արդ զորս պարտ է
իմանալ զասս որք զայս
խօսին։ Ասուր թէ նք՟ են
որ յայնժամ մերձ էին և
լսէին զասացեալսն և ոչ
ընծայեցին նմա հաւատս
իբրև այ՟ և որդւոյ այ՟։
Սակայն թշնամիք և պա-
տերազմօղք ոչ էին․ այլ
մարգարէ համարէին զնա։
Յորժամ ուսուցանէր ՚ի
հրապարակս նց՟՝ իբրև ՚ի
մարգարէէ լսէին զբանս
նորա և ոչ իբրև յայ՟։
Կր՟ ժգ

Ունէին բարեկամութի՟ն ը՟
նմա իբրև ընդ մարդոյ։
Յայտնի են սոքա և յայտ-
ցանէ՝ որ յետ յարութե՟ն
հաւատացին․ և ՚ի հրեշտա-
կաց համարէին զնա։
Առ որս գրէ պօղոս՝ զի ու-
ցին զնա որդի գոլ այ՟ և
ա՟ծ․ վ՟ս ասէ, ցո՞ երբէք
ասաց ՚ի հրեշտակաց՝ նիստ
ը՟ աջմէ իմմէ։ և որդի իմ
ես դու։ և թէ՝ նոքա հո-
գիք են հարկաւորք՝ որք
կան ՚ի սպասաւորութե՟։ ո՟պ
և առաքին վ՟ս մարդկան։
Իսկ ցորդին ասէ, աթոռ
քո ա՟ծ յաւիտեանս յաւի-
տենից։ Եբր Ա։ Արդ սոքա
են որ զայս համարձակին
ասել․ զորոց ուրաստ լինի։
Կամ թէ հաւատացին,
այլ գործս մաքուրս ոչ
նուիրեցին․ և վ՟ս նորին
տարագիր եղեն։ Առ որս
ասէ կրկին անգամ, ոչ գի-
տեմ զձեզ մշակք անի-
րաւութե՟։ Արդ վասն զի
՚ի բախելն անց ոչ գիտեմ
զձեզ, և նոքա յաւելին
ծանօթս տալ զի ծանիցէ։
մծա և

և 'ի գործոց բարեաց կամ
'ի հաւատոց որ նոցա էր
յարմար՝ չունին ինչ ասել․
այլ զնորայն՝ զի ուստից 'ի
հրապարակս նց՝ պատմեն։
Աբրու թէ նա անգիտա-
նայր զայն թէ ուստից՝ յուշ
առնէին նմա։ Նաև այն ևս
կարծ՝ պատժէր զնոսա քան
թէ կեցուցանէր, զի ու-
ստից՝ և նոքա ոչ ուսան։
Սատայնմ, ես ոչ զոք դա
տեմ․ այլ բանն զոր խօսե
ցայ՝ նա դատէ զնս։
26 Իսկ զինչ այն թէ՝ կե
րաք առաջի քո և արբաք։
Կամ այն իսկ է՝ զի եկեր
ընդ նս, զի Ե մաքսաւորս
և ընդ մեղաւորս ուտէր
և ըմպէր։ Կամ թէ այն՝
որ 'ի լերին անդ երևեցան
և կերին և արբին առաջի
նր։ Նոր սոցա զայս ա-
սացեալ՝ լուան՝
27 Ի բաց կացէք ի մէն մը
շակք անիրաւութեան։
Զի մշակեցին, ոչ ըղ
գործս արդարութե, այլ
զանօրէնութե։ Յորժամ
'ի բաց մերժեաց՝ և եցոյց

թէ չէք ուստէք ծնար փըր
կութեան, ապա ասէ,
Ընդ եղէցի լալ և կրճել
ատամանց) առ վտանգի ցա
ւոցն։ Նաւ զի մի՛ կարծես
ցեն թէ այնչափ միայն է
պատիժն զի յառագա-
տէն ի բաց վարեալք տա
նիցին, վասնորիկ յաւելու
զևս տրտմալիցն։
28 Յորժամ տեսանիցէք
անդ զաբրահամ և զիսա-
հակ և ըղ յակոբ և զամ
մարգարէսն յարքայութե
նյ, և զձեզ հանեալ ար
տաքս։
Ամենայն ուստէք բազմա
ցուցանէ զերկիւղն։
Նախ այն իսկ զի 'ի փակել
դրանցն արտաքոյ մնան․ և
'ի բախելն ասէ, ոչ գիտեմ
զձեզ։ Նաւ յորժամ յանձա
խեն զպատճառս փրկութե
առաջի արկանել, նա մշակս
անօրէնութե կոչէ։ ապա
լալ և կրճել ատամանց,
որ զտանջանաց և զանծնա
րին ցաւոց ունի նշանակ։
զի ոչ միայն ի բաց վարին,
այլ և գեհենի մատնին։

Պարծիլ և այս ես կարեմ
կսկծելի, զի զնահապետսն
և զմարգարէսն յորս պար
ծէին՝ տեսանեն ընդ այ
Թագաւորեալս. և զինքեանս
տարագիր հանեալ ար
տաքս։

Եւ զի արդ տեսանեն
յարքայութեն զնոսն։

Ո՛չ Թէ զայն ասէ յորժամ
վերանան և մտանեն յեր
կինս. քանզի զայն անհը
նար է մեղաւորաց տեսա
նել. այլ աստ զարքայութի
զայն ասէ, յորժմ երկնից
Թագաւորութին յերկիր
իջանէ, և ատեանն ուղղի.
և երեքանձնեան որդուին
նստի դատել. և ամենայն
բնութիք անդր գումա
րեալ լինեն, յայնժամ տե
սեալ լինին դասք արդա
րոցն պայծառ քան զարե
գակն։ Եւ այն է զոր ասէ
տեսանել զնահապետսն և
զմարգարէսն յարքայութեն
այ. և զանձինս իւրեանց
ողորմելիս հանել արտաքս։
քանզի է՛ և այն արքայու
Թիւն. զի չիք ինչ այլ ար
քայութի՝ բայց միայն ուր
այ իցէ։ Եւ՛ Թէ Նորո
գութին յերկիր իջանէ,
և ամենայն հրշտկաց բազ
մութի ըստ դասիւքն տե
սութեն, ահա արքայութի
նր յերկրի է զոր տեսանեն
անբարիշտք և անճնարին
արգով և որոտմութբ խո
ցեալ լինին. Նորա այսմ
ոչ միայն սոցա է ահագին,
այլ և մեզ կարի ես. զի
յետ այսքան խրատու և
գիտութե ոչ 'ի փրկելոցն՝
այլ 'ի դատապարտելոցն
դասու գտաք։ Եւ զոր
մն այլոց կորուսեան խօ
սիմք, անձամբ 'ի նմին եմք։
Եւ այսու ես հեքս և
Թշուառականս զանձինս
իմանամք քան զնոցայն,
զի նքա որով ըմբռնեցան՝
խաբեցան։ Իսկ մեք զամ
հաւատի ուսաք, և տակա
ւին ես կորուսեան ճանա
պարհաւ գնամք։ Նոցա
պարտաւորս դնեմք զի լը
ւան և ոչ զղջացան, և մեք
ուսաք և ոչ զղջացաք։
Պէտք էին ինձ աստ եր

կայն բանիւք խայտառա_
կել զմերս, բայց սակայն
ոչ յամենայն իրս՝ և աստ
ևս հիքագոյն գտաք։
Զի և ո՛չ թէ ես առաջին
պատմէչ այսոցիկ՝ զի 'ի զը_
լանալն երկեայց. թէպէտ
և է՛ անձին երկիւղ, այլ
վն բազմաց՝ ո՛չ է ոչ թէ
մեք յատուկ։ Վասնորոյ 'ի
կարգ անդր համառօտես_
ցուք զբանս. որով քան
զառաջինսն կարի՛ զկերծե_
ցուցանէ զհրէայսն։ Զի
նոքա ելանեն և ա՛յլք ընդ
նոցայն ժառանգեն ընդ
փառսն։
29 Նա՛ եկեսցեն առէ յա_
րևելից և յարևմտից
'ի հիւսիսոյ և 'ի հարաւոյ
և բազմեսցին յարքայու_
թեանն այ։
Զայս ասաց և յայնմ,
յորժամ հարիւրապետն
քան զամենայն իսրայէլ
մեծագոյն ընծայեաց հա
ւատս։ զայս մարգարէու_
թիւն և անդ առաջի եդ.
եթէ ամենայն հեթանոսք
'ի չորից ծագաց երկրի ժո

ղովելոց են առ ած աբրա
համու. և լինելոց են հա
ւատովք որդիք աբրահա
մու։ Նա՛ արդ՝ յեղելոց
ասէ և որ լինելոցն է՝ հա
ւատարիմք իցեն։
30 Նա՛ իցեն առէ առաջինք
որ լինիցին յետինք. և
յետինք առաջինք։
Զայս և յառակի մշա_
կաց այգւոյն ասաց։ և
աստ յայտնի են ասացլքս։
Զի յառաջագոյն ընտրե
ցան հրէայք և յետնեալ
գտան հեթանոսք. իսկ 'ի
գալստեան շնորհացն՝ վեր
ջացան հրէայքն և մտին
հեթանոսք։ և ձրի գտեալ
զփրկութի՝ վն ողորմութե
փառաւոր առնեն զած։
Զայս ետես բարուք և
վասն նորին գրեաց զգու
շանալ իսրայէլի. մի՛ տար
ասէ զփառս քո այլում,
և մի՛ զօգուտն քո ազգի
օտարոտւոյ։ Բար 4.3։
Ընտրեաց ած և զհեթա
նոսս, զի նախանձաբեկ ա_
րասցէ ընդ հրէայսն. ըստ
մովսէսի՝ ազգ անոտհմ.

և անմիտ ազգաւ զկծեցուցից զնս։ Եւ պօղոսի ասելն, նախանձ արկից նց մարմնով խմով։ Հռ. 11. 14։ Որդ՝ այսքան խնամարկեալ մարգարէիւքն, և իւր եկեալ առնն ասէ, ոչ ուրեք առաքեցայ՝ եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսելոց տանն իսրլի։ Եւ դրձ առաքելովքն կոչեաց զնս և ոչ կամեցան անսալ կոչողին. այլ այնպ անձամբ զանձինս օտարացուցին 'ի շնորհէն։

3 Ի նմին աւուր մատեան ոմանք փարիսեցիք և ասեն ցնա, ել և գնա աստի. զի Հերովդէս կամի սպանանել զքեզ։

Ի նմին աւուր ասէ՝ յորում զայսպիսի երկիւղալից բանս առաջի եդ։ Յորմէ զանգիտել պարտ էր նց երկնչել և դողալ, նոքա խորհեցան հալածել զնա։ Եւ իշխանութե ոչ համարձակեցին վասն ժողովրդեանն, զի կախեալ էին զնմանէ. վս զՀերովդէս

առաջի դնենս։ այլ Հերովդէի չէր ինչ այսպիսի կամք։ Քանզի և ինքն Հերովդէս լուեալ վս սքանչելեացն զոր առնէր յս՝ ցանկայր տեսանել զնա։ Նա զի թէ և եկն 'ի յանդգնութին յայն՝ զի զյովհաննէս գլխատեաց, սակայն ոչ այնպ վայրապար առանց պատճառի։ այլ յանդիմանեցաւ 'ի նմանէ վս չար այնպիսի ամուսնութեն. և տակաւին ևս սպասէր նմա և քաղցրութբ լսէր։ մինչև 'ի կնոջէն դրդեցաւ. և երդմամբն և կաքաւելովն խաբեցաւ գալ յայս։ սակայն և այնպ տրտմէր։ Իսկ յս չետես զնա, և ոչ բան ինչ անարգանաց կամ յանդիմանութե խօսեցաւ ընդ նմա, և ուստի՞ գայր յայս անբարշտութի վս նր։ քանզի յս կարի՝ սքանչելի քան ըզ յովհաննէս նշանօքն ցուցաւ։ Նաև զայն ևս պարտ է ասել. զի եթէ էին այսպիսի կամք Հերովդէի՝ նոքա ոչ էին յայնպիսեաց

ոմանց թէ խնամարկէին
նմա կամ զգուշացուցա
նէին տեղի տալ և զերծա
նիլ 'ի մահուանէ. այլ ևս
դաւաճանէին նմա մեռա
նիլ եթէ գոյր ինչ այնպի
կարծիս առ հերովդէս:
Ապա զինչ ևս: Հեղձեալք
էին նախանձու չարութեն.
որով տեսանէին զզարմա
նալի բանս և զգործս նր.
և կամէին զի գնասցէ 'ի
նոցանէ: Որպ յայնժամ
ամասիա քուրմ բեթելայ՝
ասց ամովսայ, տեսանող՝
տուր տեղի, գնա՛ 'ի հրէա
տան, անդ մարգարեացիր.
'ի բեթէլ մի՛ մարգարէա
նար զի սրբութի թագա
ւորացէ: շարժէր և զյրո
բովամ 'ի վրէժխնդրութի:
ասէ՝ ժողովս կուտէ 'ի վր
քո ամովս. և երկիրս քո
ոչ համբարտէ նմա:
Արդ զայս ոմ յուզէ, զի
մերժեսցէ զմարգարէն:
Ըստ նմին և սոքա սուտ ա
սէին, գնա աստի զի 'ի խըն
դրէ հերովդէս սպանա
նել զքեզ: Իսկ նա որոյ
Գո՛՛ ծք

յայտնի՛ էր խորք խորհըր
դոց նց, չափէ զպտսխանին
հաւասարել բանից նոցա:
Զի զորօրինակ նք կեղ
ծաւորեալք զնենգութին
զոր ունէին ծածկեն՝ պա
տրուակ առեալ զդէմս
հերովդէի, զնոյն և յս ձե
ւացուցանէ զբանն. խօսի
ընդ նենգաւոր միտս նց՝
առաջի արկեալ զերեսս
հերովդէի:
32 Երթայք ասացէք
աղուեսուն այնմիկ:
Զնոյն իսկ զփարիսե
ցին անուանէ աղուէս
վս նենգժոտ բարուց նց:
Այլ և որպիսի ինչ բանքն
են՝ յայտնէ՛ զայն: զի ընդ
նմ խօսի յասելն, ահաւա
սիկ հանեմ դևս, և բժըշ
կութիս կատարեմ այսօր
և վաղիւ: Եւ ահա յա
ղագս այսպիսեաց չէր ինչ
փոյթ հերովդէի. զի որք
զմարմնաւոր իշխանութի
ստացեալ ունին՝ այլովք
ախտանան և նախանձու
շարժին և ոչ այսպիսեօք:
Ուստի յայտ է թէ նոքա
մէջ էին

էին լցեալ չարութեամբ
յորժամ տեսանէին ըզ
փառս նորա յամենեցունց
վ՟ս սքանչելեացն զոր առ-
նէր․ յորմէ հեղձեալք
մղձկէին։ Եւ զն՟ս զկծե-
ցուցանէր յասելն,
32 Հանեմ դևս և բժըշ-
կութիւնս կատարեմ այսօր և
վաղիւն․ և յերրիր աւուր
կատարիմ։
Թէպէտ և ունի՛ զայն ոմ՟ք
և ասացաւ, զի յերիս
հատուածս որոշեալ են
ամ՟ ժամանակք․ բայց աստ
զի աւուրս ասէ, յայտնի՛ է
զի զմահուն և զյարութեան
ասաց բան․ զի ամ՟ տըն-
օրինականացն կատարումն
էր խաչն և յարութիւն։
Եւ թէ վ՟ս էր յայս ածէ
զբանն․ քանզի նոքա զեր-
կիւղ մահու եդին առաջի
որով կամեցան մերժել
զնա, իսկ նա եցոյց նոցա
թէ չզանգիտէ՛ ՚ի մահուա-
նէ․ այլ և կատարումն նմա
չարչարանքն իսկ են։
Նոր զայս ասացեալ՝ ըզ
նոցայն լուծանէ զկարծիս․
Գլ՟ ԺԳ

և ապա յաւելու թէ՝ պա՛րտ
է այսօր և վաղիւ և ՚ի
միւսում աւուր գնալ։
Ի այնմ, մի՛ կալ հակառակ
չարին։ Եւ աշակերտացն
ես պատուէր, եթէ հալա-
ծիցեն զձեզ ՚ի քաղաքէս
յայսմանէ, երթիջիք յայլ։
Նոյնպէս և ինքն ամենայն
ուրեք յորժամ գրգռէին
հրէայքն՝ խոյս տայր։
Նոր ուրեք զի կապէր ըզ
անձնիշխան կամս նոցա
մինչև եհաս ժամանակ կա-
տարածին, և տեղին յորում
սահմանեցաւ զի կատա-
րեսցին որ ինչ վասն նորա
գրեցան։ Ուստի վ՟ս այսր
խորհրդոյ՝ ասէ պա՛րտ է գը-
նալ։ Ո՛չ վ՟ս զանգիտելոյ,
այլ որքան արտաքո՛յ եմք
երուսաղեմի՝ չէ՛ է հասել
ժամանակն։ զի ո՛չ է մարթ
մարգարէի կորնչիլ արտա-
քոյ քան զերուսաղէմ։
Եւ ահա բազումք կորեան
արտաքոյ եմի։ և զի՞նչ
իցէ այս։ Ո՛չ ասաց թէ ան-
ճնար է, այլ թէ՝ չէ՛ մարթ։
Ոչ այն զի ասէ, որ սուր
մժէ
առ

առնուցուն՝ սրով սատա-
կեսցին: Մատ 26. 51:

Ո՛չ զայն ինչ ասէ թէ ան-
վրէպ սրով սատակին. այլ
զարժանն իրաւանց ցու-
ցանէ՝ թէ որ առ սուր հե-
ղու արեան, և ինքն մա-
հապարտ է:

Արդ երբեմն ասաց զչար-
չարանսն և զմահն զոր կրե-
լոց էր յեհմ, յիշեաց առ-
նմին և զմարգարէիցն մահ
զոր անխնայ կոտորեցին.
և խօսի թախանձանօք ը-
ղձէմի և ասէ, Քանիցս
անգամ կամեցայ ժողովել
զքեզ մեծ գթով և խնա-
մակալութբ. և դուք ցըր
ունեցիք զանձինս ձեր:
Ապա արդարադատ իրա-
ւամբք զվերջին կործա-
նումն նոցա յառաջագոյն
ասէ, եթէ ոչ ևս տեսանի-
ցեք զիս մինչև ասիցէք
օրհնեալ եկեալ յանուն տն:
Մատթէոս աւետարանիչ
'ի հանդերձեալն կար-
գեաց զայս. իսկ ղուկաս
որ անդէն մերձ էր:

Գ.լ" Ճճ

*Գլուխ Ընաբանին ԺԴ.

Եւ եղև 'ի մտա-
նելն նր 'ի տուն
ուրումն իշխա-
նացն փարիսեցւոց 'ի շա-
բաթու ուտել հաց. և նք
սպասէին նմա. զի էր անդ
այր մի ջրգողեալ առաջի
նորա:

Թէպէտ և առնէին ու-
րեքուրեք ընդունելու-
թիւն նմա, այլ ոչ կատա-
րեալ սիրով և ազատ յախ-
տից և առանց գայթակ-
ղութե: Ոչ սիմոն որ աղա-
չէր զի կերիցէ հաց առ-
նմա. և մն կնոջն մեղաւո-
րի զի թոյլ ետ մերձենալ
յոտսն՝ գայթակղէր:
Եւ դարձեալ միւս փա-
րիսեցին որ կոչեաց զնա,
և զի ոչ մկրտեցաւ՝ սկարա-
նայր: առ որ բազում ա-
նէ բանս յանդիմանութե:
այսպէս տեսանել և աստ:
Կոչէն բարեկամաբար,
սակայն սպասեն պտղաւս

մժղ հա

հակառակութեան գտանել։ Եւ զի էր այրն ջրգողեալ. և նոքա գիտէին զնա որ զկամս բարիս ունէր առ աղքատս և առ ախտացեալս. և անտես ոչ առնէր զայրն.

Վ՟ս այնորիկ սպասէին։ Զորօրինակ՝ յորժամ զայրն որոյ ձեռն գօսացեալ էր՝ առաջի կացուցին և սպասէին թէ բժշկեսցէ ՚ի շաբաթու զի չարախօ-սեսցեն։ Այլ նա որ գի-տէր զխորհուրդս նոցա՝ կանխաւ ժամանէ ունել զլեզուս Նց։ Որպ՟ անդ զի ասէ ցասուցեալ անագո-րոյն մտաց նոցա՝ զինչ ար-ժան է ՚ի շաբաթու. բարի՞ ինչ գործել, եթէ չար առ-նել. ոգի մի ապրեցուցա-նել, եթէ կորուսանել։ Եւ իբրև անպատասխանիս արար, ապա և զառողջութիւն ախտացելոյն շնորհէ։

Զնոյն և աստ առնէ. Նախ հարցանէ ցնոսա որ սպասէին չարախօս լինել. արժանի է ասէ ՚ի շաբաթու բժշկել թէ ոչ։ Եւ իբրև

չգոյր ինչ առ այն նոցա տալ պատասխանի. այլ ամաչե-ցեալ լռեցին։ զի յորժամ վերին իմաստութիւն խօսի, խափանելի իմաստութիւնս այս զիա՞րդ կարէ արդարա-նալ։ Ապա բուռն հարեալ զառնէն ազատեաց յախ-տէն։ Ո՛չ ժամանակի կա-րօտացեալ առ այն և ո՛չ դեղոց. այլ առժամայն բա-նիւ տուեալ զառողջու-թիւնն՝ արձակեաց գնալ։ Որ նախ քան զայն կարի՛ ծանրացեալ էր ախտիւն և պակասեալ էր ՚ի գնա-լոյ։ Եւ փարիսեցիքն առ այն՝ ինչ ո՛չ համարձակե-ցան խօսել. վ՟ս զի յառա-ջագոյն հարցանելովն լռե-ցոյց զնոսա։ Արդ թէպէտ և նոքա լռեցին, բայց նա տակաւին ևս վկայ առան-ձին ՚ի գործոց Նց կացու-ցանէ. զի մի՛ բնաւ և՛ իմիտս ինչ ունիցին ասել. վ՟րոյ ասէ, Ո՞յր իցէ եզն կամ էշ. և անկանիցի ՚ի ջրհոր. և ո՞չ հանիցէ զնա ՚ի շաբա-թու մեծաւ աշխատութեամբ՝

 լու

լուծեալ զշաբաթն։ Իսկ
տէրն մեր առանց աշխատու
թեան զամենայն ինչ բանիւ
վճարեաց. զի նա՛ է վասն
որոյ 'ի սաղմոսի անդ գը
րեալ է, ասաց և եղև, հրա
մայեաց և հաստատե
ցան։
7 Տեսեալ զնոսա թէ
զիա՞րդ բարձրնտիր
լինէին 'ի կոչունսն, ասէ
ցնո, յորժամ կոչիցիս 'ի
հարսանիս կամ 'ի կոչունս,
մի՛ բազմեսցիս յառաջին
բարձին. գուցէ պատուա
կանագոյն քան զքեզ իցէ
կոչեցեալ 'ի նմանէ. և ե
կեալ որ զքեզ և զնա կո
չեաց՝ ասիցէ քեզ, տո՛ւր
սմա տեղի։ և ապա սկսա
նիցիս ամօթով ըղ յետին
տեղին ունել։
Առ խոնարհութիւն մեծաւ
խնամով կրթէ զմեզ.
ոչ միայն անտի հատուց
մամբքն, այլ և 'ի մերձա
կայիցս ցուցանէ։ 'ի փա
ռասիրութենէ դժոխարին
կիրք, և 'ի խոնարհութենէ
հեշտալիք։ Օ այս օրինակ
Գիլ՛ ձդ

բանից՝ յամ իւրս իբրև
զօգտակարս դնէ. որպէս
յորժամ ասէ, լե՛ր իրաւա
խոհ ընդ ոսոխին քում վեր
ծանիլ 'ի նմանէ. զի մի՛
մատնեսցէ զքեզ դատա
ւորին և դատաւորն դահճի։
Արդ այսպէս կարևոր հա
մարի ոչ միայն գեհենին
երկիւղին զարհուրեցու
ցանել, այլ և աստի՛ ամօ
թովս։ Արդ զայս խնամ
առաջի արկանէ, զի են որք
քան 'ի յանտի կենացն վրի
պիլ՝ յաստեացս զարհու
րին. վասն որոյ ընդ այնպիսի
թանձրամիտս խօսելով ա
սէ, մի՛ անմտութեամբ զաթո
ռոցն առաջինն ընտրեր.
զի մի՛ ամօթով և նախատա
նօք զվերջինն կալցես տե
ղի։ Ապա դարձուցանէ
զբանն 'ի խրատու 'ի հեշ
տալին և ասէ,
10 Այլ երթիջիր բազմես
ջիր 'ի յետին բարձին. և
այն որ կոչեացն զքեզ՝ ա
սիցէ քեզ, բարեկամ 'ի վեր
մատիր։ և եղիցի քեզ փառք
առաջի բարձակցացն քոց։

Նորդ զայս յաւելու, զի
իւրեանց ախտիւն գըր-
գեալքն՝ ուսցին զխոնար
հութի։ Զի թէ և ո՛չ մն
ածային փառացն, գո՛նէ
մն մարդկային փառացն
անսալ պարտ է և խոնար
հիլ։ Զի կարի՛ չար են
այսպիսի ախտք որ ՚ի փա-
ռասիրութէ և յամբարտա-
ւանութէ և յոխակալութէ
և ՚ի նախանձուէ մտանեն
և ըմբռնեալ վարակեն
զոգիսն։ Զի ա՛յլ յան-
ցանք թէպէտ և ապակա-
նիչք են ոգւոյ, սակայն
զղջայութես փոքր ինչ հեշ
տացուցանեն. իսկ սոքա
զոգիսն հանդերձ մարմ
նովն հաշեն, և թշնամի և
ատելի ա͞ծ ուրուք առնեն։
Նորին աղագաւ երանէ՛
տրն զաղքատս հոգւով և
զհեզս և զաղաւորս. զի
այնպիսիքն յայսպիսեաց
ախտից ազատ են և ՚ի մար
մնի են խաղաղականք և
առանց ամբոխելոյ և սի
րելիք բազմաց և բարե-
բանեալք յամենեցունց

և առ ա͞յ բարձունք. և հա
տուցման բարեացն արժա
նաւորք։ Իսկ փառասէրք
և ամբարտաւանք՝ աստ զա
մենեսեան ատելիս և ան-
պատուաւորս և պարսա-
ւադէտս ունին. և առ ա͞յ
անարգ և յետնեալք. հրոյ
և խաւարի ժառանգաւորք։
Դարձեալ քննելի է բանս.
զի ՚ի սկզբեան բանին առակ
ասաց թէ իցէ. իսկ այստ
տակ պարզ ուղիղ են։
Նա թէ յեղանակելով
զգուշագոյն իցէ, ունի այս
իմաստ զնոյն ինքն զնա լի
նել կոչօղ իբրև զփեսայ
այսր մաքուր և անախտ
հարսանեացս և առագաս
տի ուրախութե։ Յորում
ժողովեաց ՚ի ձեռն հաւա
տոյն կոչման ՚ի ճանապար
հաց և ՚ի հրապարակաց ըզ
մեզ բարձր քարոզութբ
առաքելոցն. և խրատէ ո՛չ
անձամբ զանձն յառաջ մա
տուցանել յաստիճան ինչ
բարձրագոյն. ոպ͞ զայնոսիկ
որ պարսաւեալ են ՚ի գը
րոց. որ նեղին և մղին առ

մին սե

սեղանն. և ոչ անսան ա՟յ
ընտրութե՟ն, կալ մնալ կոչո
ղին շնորհելոյ զպատիւն
ո՟չ ճանաչէ. այն որ զան_
յայտսն տեսանէ. զի լինի
ցի փառօք պատուասիրու
թե՟ կոչողին: Ն՟այսպէս
խոնարհք պատուել բարձ
րանան յանկապուտ բարձ
րութեանն: Իսկ որ աստ
գուն գործեն յարգել
զանձինս, յայնժամ ատենին
յետնեալ գտանին և կո
րացեալ ամաչեն. զի զանո
տիսն խնդրեցին և ա՟ծայ_
նոցն ոչ բաղձացան:

12 Տայ պատշաճ խրատ և
այնմ որ առնիցէ ըն_
դունելութիւն՝ մի՛ բնաւ
կոչել զոք ՚ի փարթամաց
կամ ՚ի բարեկամաց: զի ու
նին նոքա ասէ հատուցա
նել քեզ համար չափով.
և առ ա՟յ և ոչ մի ինչ հա
տուցումն: Ո՟պ այն զի մե
ղաւորք մեղաւորաց փոխ
տան, զի առցեն զկշիռն:
Այլ դու ասէ կոչեա զաղ
քատս և զա՟մ հաշմեալս՝
որոց ոչ գոյ տալ այժմ փո

Ղու՛ ԺԴ

խարհէնս. և յայնժամ երա
նելի ես. զի զա՟ծ ունիս
պարտապան. և հատուցանէ
քեզ բազմապատիկ յար_
քայութե՟ն ՚ի հատուցման
արդարոցն:

15 Զայս լուեալ ոմն բաղ
ձացաւ բարեացն: Մ՛չ ար
դարև իմանալեացն ըստ
որում է իրացն բնութե՟ի,
այլ տակաւին մարմին գո
լով՝ մարմնապէս իմանայր
զհատուցումն արդարոցն:
Ո՟պ սադուկեցիքն ասեն՝
՚ի յարութե՟ն ո՟ւմ ՚ի նոցանէ
լինիցի կին: Նովին ցան
կու՟ թ ըմբռնել այրս այս՝
մարմնոյ հեշտացուցիչ կե
րակուր կարծելով՝ երա_
նեաց որ կերիցէ հաց յար
քայութե՟ն ա՟յ: Այլ յ՟ս
ոչ սաստեաց. զի ագիտութե՟
և ոչ թէ չարութե՟ խօսե
ցաւ: Ապա առակս յօդէ.
որով զնո՟ն տարագիրս յայն_
պիսի երանութեցն ցուցա
նէ լեալ: Զի ահաւասիկ
հրաւիրեաց զնո՟ն մարգա
րէիւքն և կոչեաց առաքե
լօքն բազում խնամակա_

մխ՟ լու

լուէ. և նոքա յուլացեալ
և կապեալ աշխարհի ցան
կուէ՝ վերջացան գնալ ըզ
հետ կոչողին. այլ իւրա
քանչիւրոք զիւրն առաջի
դնէ պատճառս մեղաց ո
րով ըմբռնեցաւ։ Այն յա
գարակս, և ոմն 'ի լուծս
եզանց հնգից։ Թերևս ամե
նայն զգայարանօքն շաղա
խեալքն։ և այլ ոմն 'ի սէր
կանանց հարեալ, ո՛չ կամե
ցան անսալ կոչողին։
Իսկ այլք կարի՛ չարացան
անհաւատութե. անարգանս
և վէրս և մահս և անհնա
րին տանջանս հասուցին
'ի վ՟ր ն՟ց որ կոչեցին զն՟ս
յարքայութ՟ի և 'ի փառսն ա՟յ։
Եւ ապա զի՞նչ։ Բարկա
նայ անբարկանալի բնու
թիւնն. մերժէ զհրէայսն.
և հրաման տայ կոչել զհե
թանոսս։ զկաղացեալսն 'ի
ճանապարհացն արդարու
թե, և զկուրացեալսն 'ի
լուսոյ գիտութեն ա՟յ. և
զաղքատացեալսն 'ի շնոր
հաց հոգւոյն և 'ի հայրենի
փառացն։ ժողովել զնոսա

'ի գուեհաց, 'ի փողոցաց,
'ի քաղաքէ՝ անբարշտաց,
'ի չարեաց ճանապարհաց։
Եւ այսպ՟ դիւրալուր հե
թանոսք անսան կոչողին.
և իսկ և իսկ կատարի հրա
մանն։ Վասն զի հեթա
նոսք նուիրեցին զանձինս
իւրեանց ա՟յ. և փոխանակ
տանն յակոբայ որ խոտո
րեցան, ա՟մ հեթանոսք 'ի
չորից ծագաց երկրի եկե
լցին զարքայութ՟ին ա՟յ։
Ուր որ հայեցեալ՝ սպառ
նայ անհաւատիցն և ասէ,
ո՛չ ոք յայնց կոչեցելոցն ճա
շակեսցէ յընթրեաց իմոց։
Եւ զի մի՛ ոք 'ի ձև կերպա
րանաց առակին հայեցեալ՝
կարծեսցէ դիւրին զայն,
և կոչունք հարսանեաց
յատուկ։ այլ գիտասցեն
զայն կարի՛ ծանր և տաժա
նելի։ Վասն զի խաչեալն է
փեսայն. և սպանեալ են
հարսանեացն մանկունք.
և կոտորեալ որդիք առա
գաստին։ և արեամբ և խա
չիւ կոչին հրաւիրեալքն։
քարկոծեալ են կոչողքն.

և խողխողեալ կոչեցելքն.
արեամբ թաթաւեալ են
հանդերձք հարսանեաց նց՟։
Արդ յայս հայեցեալ յս՟,
ասէ ժողովրդեանն որ գը‑
նային զհետ նր՟։
26 Եթէ ոք ո՛չ ատէ ըզ‑
հայր և զմայր, զեղբայր և
զորդիս, և զանձն ևս, ո՛չ
կարէ իմ աշակերտ լինել։
Եւ որ ո՛չ բառնայ զխաչ
իւր և գայ զհետ իմ, ո՛չ
կարէ իմ աշակերտ լինել։
Եւ զի՞ մի՛ ոք որ այսմ ա‑
շակերտութեան բաղձայ՝
վարկպարազի մատիցէ։
Վն՟ այնորիկ զպարզ ասա‑
ցեալն՝ առակաւ յարդէ։
Ասէ,
28 Որ ոք որ կամիցի շի‑
նել աշտարակ և ո՛չ նախ
զծախսն համարիցէ թէ ու‑
նիցի՞ բաւական առ ՚ի կա‑
տարումն, գուցէ թէ սկը‑
սանիցի շինել և ոչ կարիցէ
կատարել, ամենեքեան որ
տեսանիցեն՝ ծաղր արա‑
ցեն և ասասցեն, այրս այս
սկսաւ շինել և ո՛չ կարաց
կատարել։

Գտեմք առակիս այսպիսի‑
տան զկարծիսն, եթէ որ
բաւական է զամենայնն ՚ի
կատարումն ածել, աշակեր‑
տիլ պարտ է. ապա թէ ոչ՝
բնաւ չէ՛ պարտ սկիզբն
առնել աշակերտութեան։
Նաև յորմէ՞ սկսաւ և
յո՞ր կատարեաց՝ ՚ի նո՛յն
տայ հայիլ իմաստս։
Սակայն ծանիցեն որ այսո‑
ցիկ իցեն հաւատոյ քըն‑
նիչք, զի յանտեղեա՛ց է ա‑
սել զայս եթէ՝ որ ո՛չէ բա‑
ւական բառնալ զխաչն և
յամենայնէ մերկանալ,
բնաւ և ՚ի սկզբանն մի՛ ա‑
րասցէ սկիզբն արդարու‑
ճանապարհին և հաւատոյն
ճշմարտութեան։ Վն՟ որոյ
պա՛րտ է մեզ առանց հեղ‑
գութե՟ կարգել զայս։ և է
մեզ այսպ՟ արդարացեալ
խնդիրս։ Զի ո՛չ է միով
չափով և ՚ի մի դէմս աշա‑
կերտութիւն տն՟. այլ ոմ՟ ու‑
նի՛ ոք զանձն ՚ի հանդէս
աշակերտութեան տալ։
Նա զի և են իսկ կամք ոմ՟
առաջին և երկրորդ։

Իսկ թէ զառաջինն կրեմք՝
կարի՛ պիտանացու։ քանզի
այն են հաճոյական կամքն
մր։ ապա թէ ոչ՝ զերկրոր-
դէն բուռն հարկանել կա
մաց։ Իսկ արդ զայսոցիկ
ընտրութիւն կամաց՝ ուսա-
նիմք յառաքելոյն յատուկ
զի ասէ վասն ամուրեացն
և այրեացն, լաւ է նոցա
եթէ կացցեն իբրև զիս։
այս առաջին կամք, կալ
ըստ նմանութեն նր։
Ապա թէ ոչ ունիցին ժոյժ՝
երկրորդ կամօք ընտրեաց
զայն զի ամուսնասցին։
և զպատճառն յաւելու,
լաւ է ասէ ամուսնանալ
քան զջեռնուլն։ Ա կոր 7. 8։
Նոյնպէս և յովհաննէս
այլովք կամօք խօսի ընդ
ժողովրդեանն՝ և այլովք
կարդէ ըզ զինուորսն, և
այլովք զմաքսաւորս։ ղու 3
Նոյն է և ՚ի հրամանս տն։
այլ է առաքելոցն պատուէր,
և այլ մարդկան որ աշ
խարհավար կենօք կենցա
ղավարիցին։ Դարձեալ՝
թէ փորձութե է ժամանակն

և ժամանեն հալածանք
մր տն. և այսպ ամենայն
ումեք պարտ է հրաժարիլ
յամենայնէ որպ եւ պատ-
ուէր։ Ապա թէ ոչ՝ և պա
տաղեսցի զընտրութիւնս, կո
րոյս զաշակերտութիւն։
Արդ այսպս զգուշալի է
որ կամեսցի զաշտարակ ա-
ռաքինութեն շինել որ է
ամրութի անշարժ պահել
զոգին ՚ի հալածանաց ժա
մանակի և փորձութեանց
որ ՚ի դիւաց անտի։
Իսկ մի՛ թերակատար կա
մօք և անկատար ՚ի հոգև
որ կրթութեն գտեալ՝
ծաղր տեսողացն լիցի։
Իսկ այսպիսի օրինակօք է
դէմ արկածից փորձու-
թեցն զգուշագոյնս զամե
նեսեան առնէ։ Որպէս
յորժամ զտունս առաքի
նութե՝ խրատէ խնամոտութ
՚ի վր հաստատուն վիմին
դնել և մնալ անշարժ. և
մի՛ անմտութ խախտել և
առանց հիման. զի մի՛ ՚ի
սատանայական ձմերայնոյն
անկցի։ Իսկ զօրինակ՝

անդ 'ի կործանմանէն զար
հուրեցուցանէ, այսպ և
ատ 'ի ծաղր և 'ի նախատ
լինելոյ զգուշացուցանէ։
Դարձել յաւել առակ,
նովին զօրութեամբ և մի
տօք. Թէպէտ և այլով
բանիւք։
31 Կամ ո՞ր տռէ թագաւոր
երթել տալ պատերազմ
ընդ այլում թագաւորի,
և ո՞չ նստեալ նախ խոր
հեսցի եթէ ունիցի՞ կալ
ընդդէմ տասն հազարա՛ւ
ը այնմ որ գայցէ 'ի վր նր
քսան հազարաւ։
Ունի և այս ևս առակ
զկուրն թարգմանութ
ըստ բանիցն յարմարութե։
Քանզի է՛ թագաւորն հաս
տատել 'ի բնութիւս մտացն.
և պա՛րտ է նմա զամ ինչ
խորհրդեամբ գործել.
փորձել իւրաքանչիւր ու
մեք զչափ իւրոյ զօրութեն
և արժանաւորութեանն։
Նա՛ որպէս ցուցա՛ւ՝ աս
տիճանք են աշակերտութե.
և ամքեան 'ի մի և 'ի նոյն
չափ հասանիլ ո՛չ կարեն։
Գլ. ԺԴ

Ո՛չ ի են որ նահատակին
կուսութբ, և են որ չեն բա
ւական։ Ըստ նորոյն տն
բանի, ո՛չ են աւէ ամենե
քեան բաւական, այլ որոց
տուեալ է։ Մատ 19. 11։
Մարդ՝ որ ոք 'ի բարձր աշա
կերտութիւնս յայս կամի
զանձն կարգել, պա՛րտ է
այնմ նախ մեծա՛ւ իմաս
տութբ խորհիլ թէ կարօղ է
մեռուցանել զախտս. և
տասն զգայարանօք և բիւր
առաքինութբք որք իբրև
զզինուորս ընդ սոսա ելա
նեն՝ կալ ընդդէմ սատա
նայական պատերազմացն
որ կրկնապատիկ զօրու գի
տէ տալ պատերազմ։
Մա՛յսէ՝ զի երբեմն մերկ
չարութբ ձախակողմանեքն
տան պատերազմ. և է՛ զի
աջակողմանեքն մատչին խա
բէութեամբ նենգել։
Որում պա՛րտ է ամենայն
խնամակալութբ ամենայնի
պատրաստ հա՛ստատի քննիչ
լինիլ, թէ ունի՞մք ընդդէմ
կալ հնարիցն սատանայի
որ այսքան ունի բազմա
միջ ցու

ցուցանել զխորհրդութիւն
յերեսս բարւոյ և չարի
փոփոխ մատուցեալ։
Արդ՝ եթէ ունի ոք այսո
ցիկ պատերազմաց բանա
կան զօրութիւն որպէս և
գրեալ է 'ի գիրս այնոցիկ
որ քաջացան և յաղթեցին
և ընդ բազմապատիկ մեքե
նայսն սատանայի լուծին
և շնորհօքն քո յաղթեցին,
կարի՛ լաւ և պիտանացու է
առաջարկութիւնս այս․
ապա թէ ոչ՝ զանգիտել
պարտ է 'ի կոչմանէս յայս
մանէ։ զի մի՛ տկարութ 'ի
պարտութիւն մատնեսցի․
և վրիպեալ՝ յամենայնէն
անկցի։
32 Իսկ ասելն՝ հրեշտա
կութիւս արձակեսցէ և
աղաչեսցէ 'ի խաղաղութի։
Ո՛չ եթէ խաղաղութի ինչ է
մեր ընդ դեւս և զայն պի
տանացու է ընտրել, այլ
վա զի դեմք առակիս զայս
պահանջեն կարգ բանից․
յաղագս նորին և այսպի
սեօքս տայ նշանակ մե
րոցն։ Զի իմասցուք թէ
Ի․Լ՛ ճդ

յորժամ մեծիս այսորիկ
չեմք բաւական հանդիսի,
ընտրեսցուք զերկրորդն՝
կալ ընդ հաւատացեալսն․
սբ անկողնոյն հաւատա
ցեալ․ և յանձնարին պատե
րազմացն հեռագոյնս դը
նել զանձինս։ Իբրև զի
ոչ եմք բաւական զպատե
րազմունս մղել և պըսա
կացն հասանիլ, սակայն
'ի կործանմանէն փախչել
այսպիսի կենցաղավարութ
յոյժ օգտակար է․ և չառնէ
զոք այսպիսի վարք՝ օտար
յաշակերտութենն քո։
Ապա թէ ոչ՝ զիա՞րդ գրէ
պօղոս այնոցիկ զորս սբ
անուանէ, եթէ սիրեցէ՛ք
զկանայս ձեր։ եփ 5․25։
Եւ՝ խորհուրդ մեծ է, զի
ունի զառակ խորհրդոյն
'ի քս և յեկեղեցի։ 5․32։
Զայս հայր և օրհնացն ա
ռակ, զի զմեղր և զխորհել
ընծայն ընկալաւ։ դ 2․11։
Իսկ 'ի սեղանն հանել՝ ար
գել։ Արդ՝ ապա թէ ոք
այլով բերեալ լինի ու
նել զհատուցումն բանին,
մինչ զորն

զեւրն լցցէ սահման։
Բայց զոր աստ եդաք՝ 'ի
ծայրագունից եդաք։
Նոյն իմաստք են խրատու
և այնոցիկ որ չունին զօ
րութիւն և համձար առաջ
նորդել և միջնորդ լինիլ
ա՟յ և մարդկան, մի՛ ջանկալ
բնաւ մեծութեան և պատ
ուոյն, 'ի վտանգէն երկու
ցեալք. այլ կալ ը՟ վերա
կացութ՟ հզօրագունիցն։
Որ՟ և որ ո՛չ է իմաստուն
'ի զօրավարել՝ կալ ը՟ այլոց
իշխանակալութ՟։ և որ ո՛չ է
հմուտ նաւավարել՝ թո
ղուլ 'ի տեղեկագունան որ
գիտեն ը՟ դէմ կալ ալեացն
ծփանաց և նաւել խաղա
ղութ՟։ Նոյնպէս և 'ի հօ
գևորս այս վերակացութի՝
որ ո՛չ է բաւական հովուել
և մարտնչիլ ընդ գայլոն,
լինիլ ընդ հովուութ՟,
և առանց ամբոխի ունիլ
կեանս և զերծանիլ 'ի վը
տանգիցն։ Նորդ այսչափ
դատեալ եղև 'ի մէնջ վ՟ս
այսոցիկ օրինակաւս ու
սեալ բանից։ վ՟սոյ ասէ,
Գու՛ ծդ

Նոյնպէս ա՟մ ով 'ի ձէնջ
որ ո՛չ հրաժարի յա՟մ ընչից
իւրոց, ո՛չ կարէ ինձ առա
ջին աշակերտ լինիլ։
Զհամարտեան զտեսութիւ
զայս և որ առաջիկայ օրի
նակ բանիցս է։
34 Բարւո՛ք է ասէ աղ։
Զոր և աշակերտացն ասաց
դուք էք աղ երկրի։
Բարւո՛ք է ասէ. զի նա հա
մեմէ՝ զա՟մ կերակուրս։
Ապա թէ և ինքն անհա
մեցի՝ չէ՛ նա բնաւ յիրս
ինչ պիտանացու։ Ո՛չ է
յերկիր պիտանացու՝ թէ
տացէ պտուղ իբրև զհող
երկրի։ և ո՛չ իբրև զաղբ՝
արկանել զնա 'ի պարտէզ։
և ո՛չ իբրև զփայտ՝ շինել
տուն կամ այրել 'ի հուր
և ջեռնուլ կամ գործել
կերակուր։ Նման այսո
ցիկ առցես և յամենայն
նիւթս։ Զի ա՟մ ինչ առ
իւր ինչ պիտանացու է. և
աղ 'ի համեմել զկերակուրս.
ապա թէ անհամի, զեւրն
կարօղս. և յայլ ինչ պիտա
նացու լինիլ ո՛չ ունի։
մը՟ այս

Այսպէս և որ զառաջնոր
դութն ստացաւ և իւրով
հեղգութէն անպիտան գը
տաւ, չէ՛ յայլ ինչ նա պի
տանացու յեկեղեցւոյ տյ·
այլ ընկենուլ արտաքս
զի կորուսցի յամենեցունց
իբրև զաղ անհամեալ։
Զի մարդ ՚ի պատուի էր
և ո՛չ իմացաւ։ Նմանեցու
ցանէ եզէկինել զայսպի
սին՝ փայտի որթոյ. և զան
պիտանութին նր ցուցանէ
յասելն, զինչ իցէ փայտ
որթոյն. զի ոչ ինչ լինի ՚ի
նմանէ անօթ ինչ պիտանա
ցու. և ո՛չ ցից յորմն տան՝
թէ կախեսցէ ինչ ոք ըզ
նմանէ։ և զհատուցումն
անպիտանութեանն հրով
սպառնայ յասելն, զի զհօտ
նր ծախեսցէ հուր։ եզ ժե։
Իսկ աստ տրն՝ զընկենուլն
արտաքս դնէ հատուցումն.
անարգ և յետին գտեալ
և կորուսանել ամցուն եղեալ.
որ կարի խռովեցուցանէր
զլսօղսն։ և ապա գեհեննին
դատապարտութի անվրէպ
կարգեալ ՚ի վր ամցուն

որ ո՛չ ընտրեցին կալ անա
րատութե յաշակերտութիս
յայս։

*Գլուխ Աւետարանին ԺԱ

աքսաւորք և մե
ղաւորք կացէլ
առ նմա վայե
լեցին յառաջ
պարգևս նր. իսկ դպիրք
և փարիսեցիք հեղձեալք
նախանձու՝ բանբասէին
զբժշկին խոնարհիլն առ
ախտացեալս և զհովուին
գնալն զհետ կորուսելոյ
ոչխարին։ Այն որ բազ
մապատիկ եցոյց զխնամս
մարդասիրութե. մինչև ՚ի վր
ուստ բառնալ և յառա
ջինն տանիլ պատուի. և ու
րախութե հաղորդս առնել
զհրեշտակս մերումն փըր
կութե։ Դարձեալ կրկին առա
կաւն այլովք՝ զնոյն ցու
ցանէ. զի հովուին զինքն
անուանէ փոխանակ զի
պարտ էր նմա չարչարիլ
և գտանել զկորուսեալ
ոչխարս զմեզ։ Դարձեալ

և խնկն ոչխար՝ զի պատա
ռագեսցի փոխանակ նր։
Եւ ասա՝ տր դրամին։
Եւ ոչ գարշի յայսպիսեաց
անուանց. վյ ասէ։
8 Ո՞վ իցէ կին՝ որ ունիցի
դրամս տասն. և թէ կո
րուսանիցէ մի դրամ,
ո՞չ լուցանէ ճրագ և ածէ
աւել ՚ի տան և խնդրէ
ստէպ մինչև գտանիցէ։
Բազմադիմի առակօք զա
մենախնամ տեսչութիւն
ածային սիրոյն զոր ունի
առ արարած՝ յայտ առնէ
Զի զորօրինակ՝ ՚ի հա
րիւրորդ թուոյ անտի որ
՚ի յերկինս են՝ մի ոչխար
անուանէ զմարդիկ. տր գո
լով ածցուն՝ հաւասարէ՛
զարարածական բնութիս
և զխնկն հովիւն ասէ. որ
զանձն ունայնացոյց զկեր
պարանս ծառայի առեալ.
և եկն գտանել մերովս ըզ
մեզ։ Եւ մի ՚ի տասանց ան
տի կորուսելս ասէ զմեզ.
որ յայց եղ կորուսելոյ
պատկերին. այն որ ՚ի սկըզ
բան անդ պայծառ և անա

Գ՛՛ ՃԵ

պական ստեղծաւ յամե
նաբարի արարչէն. արծա
թեղէն և պատուեալ. յար
մարեալ ըստ իւր պատկե
րին և ՚ի նմանութն։ քանզի
զայս՝ առակաւ պատկերին
զեկուցանել թուի։
Որդ սա պակասեալ ՚ի
թուոյ տասանցն, զի այսմ
զդասս հրեշտակաց ուսաք
ինն գոլ. և տասներորդ
մերս բնութի պակասեալ
՚ի թուոյ անտի։ Իսկ եթէ
զոչխարսն հարիւր ասաց,
նոյն է։ վս զի տասամբք
չափեալ է։ Որդ՝ եկն
խնդրել զպատկերն իւր որ
անյայտեալ էր խաւարաւ
անգիտութե և անհաւա
տութե. և ծածկեալ աղ
բով մեղաց և անօրէնութե։
Եւ վառէ զմարմինն իւր
պայծառ լուսով ածային
բնութեն՝ լուծանել զխա
ւարն անգիտութեան։
Ըստայնմ զոր ասէ, ես եմ
լոյս աշխարհի։ Եւ եսայի
ասէ, ոյք նստէիք ՚ի խաւա
րի և ՚ի ստուերս մահու՝
լոյս ծագեսցի ձեզ։ 9. 2։

մլ Եւ

Ն՛ա այս է զոր ելոյց զծը
րագ, և ա՛ռաջանին շնոր
հօք և որդէգրութեամբ
'ի մեղաց մաքրեաց։
Ն՛ա այս է տանն ա՛ռել ա
ծել. և եգիտ զԻւր Թա
գաւորական պատկերն. և
յառաջին մաքուր արդա
Թեղէն բնութին դարձոյց.
և ուրախացաւ վ՜ գտանե
լոյն զմեզ։ Հաղորդս առ
նէ ուրախութեն և զիմա
նալի բնութիւն։
9 Նաէ՝ ուրախ լերուք ընդ
դիս զի գտի զդրամն իմ
զոր կորուսի։
Ո՛վ՝ որպիսեաց մեզ պէտք
են բանից և ժուժկա
լութե, համապարեցուցա
նել շնորհին և ուրախու
Թեն զբանս։ Բայց խոստո
վանեալ է այս՝ ոչ միայն մե
րում տկարութես անմեր
ձենալի գոլ, այլ և կարի
զօրաւորագունիցն 'ի բանս։
Որպ ահա յայտնի են որ
Թափեցին զզօրութիւնս
իւրեանց և խոստովանեն ե
ղեն Թէ ոչ ինչ զօրեցին
ասել. և 'ի հիացման եղեն
Պօղ՝՝ ձե

անձառելեացն ետուն և
'ի փառս հանդուցին ըղ
բանսն։ Բառայնմ, ո՛վ խորք
մեծութեն ած. զի առանց
քննելոյ են դատաստանք
նր։ հռ. ԺԱ. 33։ Ա՛րդարև
մեծ են գործքք որ ըստ
դաւթայ. և յոյժ խոր են
խորհուրդք քո։ և այր ան
զգամ զայս ոչ ծանեաւ.
և անմիտն զայս 'ի միտ ոչ
էառ։ Թէ զեա՛րդ էջ խո
նարհուքե. և ընդ մեզ ամ
եղև մարդկանց. և ըստա
ցաւ զմեզ նորոգել վերըս
տին. և զարդարեաց զպատ
կերն զոր եգիտ յաղբն
զաղբալի գործոց Թաղել.
և ցնծացաւ արարիչն բը
նութես 'ի գտանելն զկորու
սեալս զմեզ. ցնծութիւն
արար երկնաւորաց և երկ
րաւորացս խմբասին։
Ուրախ եղև և հայրն բո
լորեցունց վ՜ փրկութե
մերոյ. վ՜որոյ ասէ։
10 Ուրախութի է առաջի
հրեշտակաց ած վասն միոյ
մեղաւորի որ ապաշխա
րեցէ։
մա Բ-րդ

Արդ զի զամ ինչ անձամբ վճարեաց տէրն մեր, և զոր ինչ խնամս գթութե եցոյց՝ առաքելոցն զանձն յայտնեաց. այնու՝ զի գը-նաց զհետ մոլորելոյ ոչխա-րին և եգիտ զպատկերն թագաւորական:

Այլ զի մի՝ որդւոյ միայն շնորհապարտ լինիցին ա-րարածք, վս այնորիկ կար-գէ առ նմին և զհօրն խը-նամակալութի որ ինչ հօր սեպհական է խնամոց և գթութեն: Քանզի հաճե-ցաւ որդւոյն միջնորդու-թեամբն և պատարագաւ՝ հաշտիլ ընդ մարդկան և շնորհել զպանցանս և տալ զառաջին պատիւն:

Արդ զայս ամ թանձր օրի-նակաւ բանին ՚ի դէմս տե-սութե ածէ. որով զմերն եցոյց ստահակութիւն և զմիտս ապախտաւորս, և զհօրն բարեմտութի և զանյիշաչարն լինել:

Ասէ, առն միոջ էին երկու որդիք: Ասէ կրտսերն ՚ի նո-ցանէ ցհայրն՝ տուր ինձ բա-ժին որ անկանի յընչիցդ. և նա բաժանեաց նոցա զկեանսն:

Գտեմք առակիս առ ամե-նակալ բնութի արարչին ած-հայրի: Իսկ առն անուամբ զնա նշանակել՝ կարգ բա-նին զայն վայելչական ու-նի: Զի որով արժանա-ցոյց զարարածս որդիս ան-ուանել, նովին և զհօրն ամենակատար բարձրութի խոնարհեցուցանէ ՚ի մեզս և ասէ, առն միոջ էին եր-կու որդիք:

Այլ արդ՝ զորս պարտ է իմանալ երկուս որդիս: Ոմանց թուեցաւ զարդարս և զմեղաւորս ասել:

Այլ որ զայս ուղիղ դա-տեցան ասել՝ համօրէն ՚ի վր ամ բանիցն կարգաւ ոչ կացին. առ որս պարտ է հայիլ անվրէպ. զի ամ ա-սացեալքն պատշաճ ու-նիցին զթարգմանութին:

Իսկ առ արդարս և մեղաւորս ասել՝ զի՞նչ յայտնութիւն ունիցի այն, թէ երէցորդին յանդաստանէ եկեալ լուեալ զձայն երգոցն և բարկացեալ։ և ասելն ցհայրն թէ՝ երեքեք զպատուիրանաւ քո ոչ անցի․ և ուլ մի ոչ ետուր ինձ․ և անառակին զենէր զեզն պարարակ։ Այլ արդ ո՞վ ոք յարդարոց իցէ որ ունիցի ասել այ թէ երեքեք զպատուիրանաւ քո ոչ անցի։ Զի ահաւասիկ ամքեան մեղան․ և նուաղեցան ՚ի շնորհացն այ ըստ առաքելոյն։ Հռոմ 3․22։ Այլ ամենեքեան կարօտ են քի պատարագին և ձրի արդարութեան․ և ո՞վ ոք է յարդարոց որ իւր ոչ համարի զմանձն քի։ Զի ահաւասիկ որ կարծի՝ արդարս պահեցին զանձինս, առանց պարտեաց ոչ են։ Նա զի և դատակնիք յանցանացն ՚ի վր ամցուն անկաւ։ Ըստայնմ, թագաւորեաց մահ յադամայ մինչև ցը

մովսէս և ՚ի վր չյանցանելոցն ըստ նմանութեան յանցուածոցն ադամայ։ Հռ 5։ Արդ մինչև ցմովսէս ասելն՝ զայն յայտնէ, թէ անդ զօրացան խորհուրդք գալստեանն քի և բառնալոյ զթշուառութիւն մահու․ այլ պարտիքն ադամայ էր ՚ի վր ամ ծննդոց նր․ և այսպէս քս ՚ի վր արդարոց և մեղաւորաց մեռաւ։

Դարձեալ ևս ասելի է թէ՝ ահաւասիկ ադամ առաջին մարդն յանցաւոր գտեալ և ոչ ունէր զոք երիցագոյն քան զինքն յարդարութե կացեալ․ և զի մարդ առ արդարս և մեղաւորս այս տեսեալ ստուգութի ունի։ Ուստի պարտ է մեզ խնդրել զայն՝ որ առանց ընդդէմ ինչ լինելոյ տայ զիմաստս թարգմանութե բանին։ Արդ՝ է ասել զայս առանց ամ կարծեաց՝ թէ ըստ որում առաջին օրինակն հովիւ զանձն եցոյց, և ոչխար զհրեշտակս և զմարդկան ազգ․ և ՚ի թուոյ

հարխուրոցն որ կացին յխուր
եանց պատիւն՝ մոլորեալք
զմեզ։ Եւ դարձեալ դրամս
տասն. որ ունէր զնոյն,
զհրեշտակն և զմարդիկ.
և՛ի տասանցն թուոյ կորու
սեալ՝ մարդկան ազգ։
Ըստ նմին և այսու ևս ա
ռակաւ՝ պատիւ դնէ ծա
ռայական բնութեանս և
անուանէ որդիս այ. այնմ
որ արարիչն է բնութեանս։
Եւ երեք են հրեշտակք
վն ժամանակին. զի նախ
գոյացան քան զամ երևելի
արարածս։ Եւ վն պատ
ուոյն բարձրութե. որպէս
և գրեալ է վն մարդկան,
փոքր ինչ խոնարհ արարեր
զնա քան զհրեշտակս քո։
Որդ զայս առաջի եդեալ
ամ ինչ յարմար և ուղիղ
ունի զտեսութին։
Որդ՝ ասէ կրտսերն ցհ
հայրն, տուր ինձ բաժին։
Եւ թէ զինչ խնդրեալն
իցէ՝ ոչ եթէ գոյր ինչ
ասել, այլ դէմք են առա
կի և այսպէս պահանջէ կարգ
բանին։ Աասն որոյ ինքն
Պ՛՛ Ծե

ըստ որում արար և բաժա
նեաց ում որդւոյ զամ ինչ
զոր ստացաւ արարչութե.
և ետ իմանալեացն զիմա
նալի աշխարհն ՚ի բնակու
թիւն և՛ի ժառանգութի.
իսկ զգալեացս մեզ՝ որոշեաց
զդրախտն ՚ի բնակութի.
տեղի ամենաբարի անկա
րօտ անմահ և անապականն։
Որդ զայս ընկալեալ կրտ
սերոյն յամենառատ պար
գևատուէն՝ ոչ պահեաց.
այլ ՚ի կողմն եղեալ նենգա
ւոր օձին՝ կամեցաւ մեծ
ինչ ստանալ. և զոր ու
նէրն կորոյս։ Ճանալ
ցանկացաւ և անած կալ
՚ի դրախտին անդ. և՛ի փա
ռացն զոր ունէր մերկա
ցեալ գտաւ։
13 Եւ այս է զոր ասաց,
Յետ ոչ բազում աւուրց
ժողովեալ զամենայն կրտ
սերոյն՝ գնաց յաշխարհ
հեռի։
Յետ ոչ բազում աւուրց
ասէ, յայտ արարեալ.
թէ ոչ եկաց ժամանակ ինչ
յայնպիսի գրգանս վայել
մէջ   չու

չութեան դրախտին փափ
կութեան. այլ 'ի սակաւ
աւուրս վաղվաղակի եհանց
զպատուիրանաւն։ Եւ այսէ
գնալն յաշխարհ հեռի։
Վասն զի չէք ինչ տեղի բնաւ
ուրեք հեռի յայ։ Եթէ
ելանեմ յերկինս՝ անդ ես
ես. և թէ 'ի դժոխս իջա
նեմ, և անդ մերձ ես։ Եւ
թէ թևօք թռուցեալ մե
ղերս ծովու անկանիցիմ,
և անդ ձեռնքո տիրէ ինձ։
Այլ չէք տեղի որ որոշէ
զմեզ յայ՝ բաց 'ի մեղաց։
Իսայեամ, մեղք ձեր որոշեն
'ի մէջ ձեր և այ։ Ես 59. 2։
Արդ այսպէս օտարացաւ
յայ որ ածանալն կամե
ցաւ օձին գործակցութբն.
և մերկացեալ 'ի լուսոյն
որով ծածկեալ էր՝ ամօ
թալից եղեալ կորանայր.
և 'ի մէջ ծառոցն ծածկել
թաքուցանէր զանձն։
Աստանօր հասանէ 'ի վր
նր դատակնիք մահու. և
մահկանացու լեալ՝ եհան
արձակեաց զնա 'ի տեղւո
ջէ անմահիցն. և ընկէց 'ի
Գւլ՛՛ ԺԵ

տեղիս այս մահկանացուաց
որք ընդ ապականութբ ան
կեալ են։ Արդ յայս ան
կեալ՝ ոչ եկաց 'ի պարտիս
առաջին սխալանացն. այլ
յաւել ևս անբարշտիլ առ
բարեգործն ած. մինչև
ամն յիմարեալք ափշութբ
անկաք 'ի մարդկային ևս
մոռաց։ Արդ զայս եդաք՝
զի ընդ ամենայն բնութիս
ծննդոցն ադամայ իբրև
ի միում անձին են բանք
վասն խոտորելոյ յուղիղ
աւանդիցն որ դրութբ է
և ունակութբ. որով ոչ
ձնարեցաւ բերել զօրէնս
արարչին։
13 Յաղագս որոյ ասէ,
անդ վատնեաց զամենայն
ինչս իւր զի կայր անառա
կութբ։
Ասահնիլ ընչիցն՝ ածային
շնորհացն բնաւ առ 'ի նր
նմանէ պակասիլն է. և զի
զառաջինն թէպէտ և ել
'ի դրախտէն և անմահ գո
լով մահկանացու եղև,
սակայն մնաց առնա փայ
լակն շնորհաց հոգւոյն.
մէ զոր

զոր թէ պահեալ էր մա
քուր վարուք՝ երանելի
ամն էր։ Ըստորում աբէլ
և ենովս և ենովք և նոյ։
Բայց զի անառակ վարուք
և զայն ևս կորոյս, յաղագս
որոյ հէք և թշուառական
գտաւ. թափուր յամենայն
բարեաց պարգևաց հո
գևոյն։
14 Եւ՛ իբրև սպառեաց
ամէ զամենայն, եղև սով
սաստիկ յաշխարհին
յայնմիկ։
Սպառել զամ՝ է պակա
սիլն 'ի գործոց բարեաց
և անկանիլն 'ի շնորհացն
այ։ Յետ այսորիկ և գի
տելի ճշմարիտ ածածա
նօթութեանն բարձաւ։
և այս է սովն սաստիկ։
Զի չիքէինչ այլ սով դառ
նագոյն և տաժանելի իբրև
զհոգևոյն սով. որ 'ի պա
կասութէ ածային գիտու
թեն և վարուց առաքի
նութեն է։ Որդ կարի՛
անճնարին նեղութի է հո
գևոյն սով. որ թէպէտ և
յախտիցն յիմարել կրեն

զնա և խմանալ ոչ կարեն,
սակայն տագնապին անբե
րելի սովոյն հաշեալք։
Վասն որոյ ոչ սով սոսկ
ասաց, այլ սով սաստիկ։
Ըստ այնմ, տաց ձեզ ասէ
ոչ սով հացի և ոչ ծարաւ
ջրոյ, այլ սով լսելոյ զբանն
այ։ ամովս Ը. ԺԱ։
15 Եւ՛ յաղագս այսր սո
վու տագնապի՝ չքաւորել
յամենապատիկ շնորհացն)
գնացել յարեցաւ 'ի մի ումե
'ի քաղաքացեց աշխարհին
այնորիկ։
Ո՞վ արդեօք իցեն առ
որս յարեցաւ։ ահա յայտէ
այս, զի 'ի սոյզ գիտու
թենէն այ վրիպեալ մար
դոյն՝ յարեցաւ 'ի դևսն։
Վասն զի այսպէս իբրև
անտէրն մեղաց լցին դևքն
զբնութիս և խաւարան
անգիտութե օտարացուցին
յայ, սկսան այնուհետև
պատիր խաբէութեամբ
երևումն տալ արհօրաց.
և այլ ևս բազմապատիկ
երևմունս սնոտիս. որով
հաւանեցուցին զմարդիկ

ծառայել նոցա։ Բայց այն որ
ունկնդիր եղև ուտել ըզ
պտուղ ծառոյն և մահա
նալ, ՚ի պաշտօն էած և
մահացոյց զդևսն. արկեալ
զանձն ընդ նոցա ծառայութեամբ.
որ ՚ի սկզբանն անդ թշնա
մին և պատերազմօղն էր։
Բայց նա անյագ չարութեամբ
վարեցաւ առ բնութիւնս մեր.
և զամենայն եհեղ ՚ի մեզ
զչարութիւն իւր. և քան
զամենայն արարածոցս բնութիւն
կամեցաւ անարգ առնել
զմեզ։ Քանզի առաջին
ընդ այս հաստատեաց զանձն
՚ի թշնամութիւն և հակառակ
արարչին ամբարձաւ. և
անկեալ ՚ի պատուոյն՝ պատ
րանօք և զմեզ հաւանե
ցոյց ընդ իւր անկանիլ. և
այսպէս տիրեաց բնութեանս
մերում։ Բայց զի արարչին
փառաց վնասել ինչ ոչ զօ
րէր, գտեալ զմեզ պատկեր
և նմանութիւն նորա, այնու
հնարեցաւ ամենայն նախատանօք
և զազրալի գործովք թըշ
նամանել զարարիչն. և
՚ի խոնարհ ընկենուլ քան

Իր ՃԵ

զամենայն անարգս ՚ի կենդանեաց
Զոր օրինակ աւելի ոք
թագաւորի՝ նմին չար ինչ
հատուցանել անկարացեալ՝
և պատահեալ որդւոյ նորա,
և կամ թէ պատուական
ուրուք ՚ի ծառայիցն։ և
զամենայն զոր ունի չարութիւն առ
թագաւորն՝ ՚ի նա հնարի
թափել. և նմին իսկ թագա
ւորին համարի զնասն։
Նոյնպէս և սատանայ կա
լեալ ընդ ձեռամբ զմարդն՝
կամեցաւ մարդոյն թշնա
մանօքն նախատել զարա
րիչն որ արար ըզնա իւր
պատկեր և նմանութիւն։
և այս է զոր ասէ,
15 Նուաճեաց զնա յագարակ
իւր՝ արածել խոզս։
Նոյն է՝ յանմաքուր վարս
ամենայն գարշութեան՝ անա
նոց վատթար գնացիւքն
շաղախելք, յիմարագոյնք
և անբանք քան զանասունս
գտաք։ Բայց ոչ այսչափ
միայն, այլ և հէքագոյնս
կամեցեալ զմեզ առնել՝
հաւանեցոյց զզազրագոյնս
՚ի կենդանեաց ՚ի պաշտօն
մէջ առ

առնուլ և նուէրս և զոհս
մատուցանել. և երկիրպա
գանել իբրև Այ և արարչի
Բայց յայնմ զոր առաքեալն
գրեաց առ Հռոմայեցիսն՝
զփոխելն զպաշտօն արար
չին յարարածս. և զնուլն
ած անարգ և աղտեղագոյն
ցանկութե և գործովք։
Փոխեցին ասէ ըզ փառս
անեղծին Այ ՚ի նմանութի
պատկերի եղծանելի մար
դոյ և թռչնոց և չորքոտա
նեաց և սողնոց։ վասնորիկ
մատնեաց զնս ած ՚ի միտս
անարգութե ՚ի պղծութի՝
անարգել զմարմինս իւր
եանց յանձինս իւրեանց 1.23
Եւ զի՞նչ քան զայսպիսի
կիրս ապականութեան և
խոզարած լինելոյ նշանակ։
Որդ վն զի յետի վարս՝
վերջին գործ անպատուու
թեան է խոզարածն լինել.
և ՚ի հոգւոց անմաքուր վարս՝
է այս զոր ընտրութե առա
քելոյն ցուցաք։ Վս որոյ
յայս հայեցեալ տրն մեր
ասաց առակաւ եթէ՝ առա
քեաց զնա յագարակ իւր

արածել խոզս։
16 Եւ նա ցանկայր լնուլ
զորովայն իւր յեղջերէն
զոր խոզքն ուտէին. և ո՛չ
ոք տայր նմա։
Եւ զի՞նչ արդեօք իցէ
այս կերակուր զի խոզեցն
գոյր առատ և ՚ի նմանէ
պակասեալ գտաւ։
Որդ վասն զի ասաց թէ՝
սատակեցաւ սովս. և սովն
էր գործոց բարեաց և
ածային շնորհացն պակա
սութիւն և ըն ածմ չարեաց
կալ ՚ի ծառայութիւն։
Որդ առ այս հայելով
այսպէս իմանամք՝ թէ ան
սունք զիւրեանց բնակա
նաւոր շարժումն բնութե
զոր բնաւորեաց ՚ի նս ա
րարիչն՝ պահեցին. այլ
մարդկային բնութիւս և
զայն ևս կորոյս. զի ունէր
մարդն բնութե եղել նմա
յարարչէն ճանաչել զած
և սիրել զնա. և ընտրել ըզ
բարին և զչարն ՚ի միմեանց։
Եւ այս է զոր ասէ թէ՝ և
՚ի խոզիցն կերակրոց պակա
սեալ գտաւ։ Ոյն իսկ է

զի դոյր բնական առաքինութիւն յանասուն կենդանիս որպէս ցուցեալ է ՚ի գրոց (Փորփիւրեայ:) Արագիլ արդար. և տատրակ ողջախոհ: և եզն և էշ ՚ի գովութիւն առեալ են առ ճարութեան իւրեանց: Ես 1. 3: Եւ դրձ՛ անասունք ճանաչեն զամուսնութեան սահմանն. որ առ էգսն է արուացն լինիլ. և խնայեն ՚ի ծնունդս իւրեանց: իսկ մարդիկ զայս ևս լքին: Ոչ էին ճանաչել զած ոպ եզն և էշ զմսուր և զստացիչ՝ և ոչ ծանեան: Եւ վարիլ օրինաւոր մերձաւորութեան՝ և ոչ կացին ՚ի սահմանս բնութեան: այլ ըստ առաքելոյն՝ աղտեղագոյն և գարշ ցանկութեամբ և անկարգ խառնակութեամբ անարգեցին զբնութիւն: Զի էգք նց ասէ փոխանակեցին զպէտս բնականս ՚ի պէտս անբնականս: նոյնպս և արուացն թողեալ զբնական պէտս իգացն՝ բորբոքեցան ցանկութեամբ

՚ի միմեանս. արուք ընդ արուս զխայտառակութիւն գործելին. և զդարձ փոխարինին յանձինս իւրեանց ընդունէին: Զի չէք ինչ չարիք քան զայս անօրինագոյն որ վատթարէ զմարդ և քան զշուն գարշելի առնէ: Առ այս՝ և մծղնէիցն անբերելի անօրէնութիւն: Եւ որ ՚ի պարսս օրինօք եդին որդւոյ ընդ մօր անկանիլ. յորմէ և ձիք իգամոլք զգուշանան: Այրեցին և զծնունդս իւրեանց ՚ի վերայ բագնեաց առաջի դիւաց. յորոց վերայ անասունք անգամ զանձինս ոչ մատնեն. այլ մարդիք յօժարութեամբ զոհեցին զուստերս և զդստերս իւրեանց դիւաց: Արդ այսէ կերակուր զոր խոզքն ուտէին և անառակին ոչ էր: Քանզի ՚ի միտս ոք եդեալ յիմաստութեան քննողաց՝ որ նակ տմ բնութեանս անառակածն առեալ՝ խորհէր ասել՝ թէ և ոչ իբրև զբանաւորս և զմտաւորս ունիմք

զկերակուր արդարութե՟
որով բուծանին անձինք.
և զհաց հաւատոյն որով
հաստատին ոգիք. գոնէ
իբրև զանասունս (զոր խո
զկուք զեկոյց) պարտ էր ու
նել զընակաւորն կերակուր
առաքինութե՟ զոր եղջերըն
եցոյց: Զի բնակաւոր
կերակուրէ խոզից՝ և վա
րիլն օրինօք բնութե՟ 'ի
ցանկութիւս. և ոչ չարքան
զգազանսն լինել արտաքոյ
բնութե՟՝ վարիլ անօրէն
խառնակութբ՟: Այլ իբր
նայել 'ի բնութես ծննդ.
և ոչ այրելի յօրանալ դի
ւաց. և այսու մասամբ
անմտանալ քան զխոզս:
Այլ մյսէ ահա կերակուրն
զոր ուտէին խոզքն, և
անասակին ոչ ոք տայր:
Ասէ զի ամծխոստւիք լռե
ցին. և ուսուցիչ ոչ ոք էր:
զի ամբեան խոտորեցան և
անպիտանացան: ընդ ամ և
հրշտակք լքին: Այլ այսպէս
պակասեալ 'ի բարեաց մար
դոյն, և քան զգազանս և
զանասունս 'ի բարեաց զոր

ծոց աղքատացեալ որ են
կերակուր ոգւոց, ասէ 'ի
միտս իւր,
17 Քանի վարձկանք են 'ի
տան հօր իմոյ հացալիցք.
և ես աստ սովամահ կորըն
չիմ: յարուցեալ գնացից
առ հայր իմ և ասացից,
հայր՝ մեղայ յերկինս և
առաջի քո:
Նաւ այս հայելով զարմա
ցեալ եմ ընդ այն՝ որ գը
րեաց զսուրբ պակասութի
բարեաց, իսկ զցանկալին եղ
ջերն՝ ցանկալ մեղաց կար
գեալ եցոյց: Ն.րդ՝ եթէ
սովոյն տագնապ՝ արդա
րութե՟ նուազութիւն է,
ոչ ապաքէն մեղացն ցան
կալ յաւելուած սովուն.
և 'ի մեղս գոլով զբարդ ա
սէ ոչ ոք տայր: Այլ թէ
զմեղս ցանկայր ունել,
զբարդ աստ դառնայ առ
հայրն ասել, քանի վարձ
կանք են անդ, և ես աստ
սովամահ կորնչիմ: Աչա
հա յայտէ թէ հացին էր
ցանկացեալ: Այլ որ զեղ
ջիւրն ոչ ուտէր որով յա

գեր, յիշեաց դառնալ 'ի
տուն հօրն զի հացիւ յա-
գեսցի։ Ասա յայտ է թէ
որք զայս ասեն՝ ինքեանք
իւրեանց բանիցն ըղ հետ
գնալ ո՛չ գիտեն։ Այլ մի՛
ոք ինձ ընդդէմ դիցէ թէ
զկօհաննուն յանդգնութե
ըստդատանեմք զբանս. զի
ո՛չ է յօհաննու. այլ այլո՛յ
ուրումն. որ իւրով ան-
ձամբն արդարանալ ո՛չ
ունէր, զնր անուանն առ-
նու հաստատել զիւրն
կարծիս։ Սակայն մեք ան-
դրէն 'ի մերն դարձցուք
օրինակ բանից։ Քանզի
'ի միտս եղեալ անառակին՝
յիշեաց զիւր առաջին բա-
րետոհմութին. զմտաւ էած
և զթշուառութիւնն զոր
անառակութե ստացաւ և
տաղտկացաւ 'ի զազրալի
վարուց անտի. որ և քան
ըզ խոզսն անմտագոյն և
գարշ կեանս ստացաւ.
ապա զմտաւ էած դառ-
նալ յարարիչն։ Ծանեաւ
'ի խնամոց աստի կենացս
թէ գթած է իբրև զհայր։
Գ.՛՛ Ծե

Օ. ի թէ որք այսքան 'ի
չարիս հարեալ են և թի-
կունս 'ի նա դարձուցել,
և նա ի բաց ո՛չ դառնայ.
այլ տակաւին ևս այսպիսի
նախախնամութե բարեգոր-
ծէ՛ մարդկոց. առատացու-
ցանելով զպէտս բնութես
յերկրէ և յերկնից. զպը-
տուղս և զլուսոյ հոսումն։
և զայս՝ չարեաց եղելոց։
Քանի՞ ևս ունի բարե-
գործել հոգևորաւ դար-
ձելոցն առ նա նովին բը-
նութե։ Այլ արդ՝ ուստի՞
էր նմա այս իմաստք առի-
ցէ ոք արդեօք, յայնմ ժա-
մանակի յորում այնքան
խորին խաւարաւ կուապաշ-
տութեն ընկղմեալք էին։
Առ որս պատշաճ է ասել՝
թէ բնական գիտութեն
կարող էին մարդիկ զամ
ինչ ուղղել և կալ քննութե
'ի վերայ գիտութենն այ
Այլ զայս՝ առաքելոյն յայտ-
նապէս ցուցեալ է։
Գիտութին այ յայտնի՛ էր
ասէ 'ի նոսա. քանզի ած
իսկ յայտնեաց նոցա. զի
Ժ. Օ. միա ան

աներևոյթ ածութն նորա
'ի սկզբանէ աշխարհի ա-
րարածովքս իմացեալ տե-
սանին . և ոչ գտանիցեն
ամենևին տալ պատասխանի։
զի ծանեան զած և ոչ
իբրև զած փառաւորեցին
կամ գոհացան . այլ նան-
րացան 'ի խորհուրդս իւր-
եանց։ Հռոմ 1 . 19։

Աստի ուսանիմք թէ ու-
նէին բանական իմաստու-
թիւն որով զբնութն արա-
րածոցս քննեցին . և զը-
շրջանս լուսաւորաց . և
գտին զբազմադիմի ար-
ուեստս և զարմանալիս
և դժուարիմացս։ Նոյին
քննութբ և իմաստիւք կա-
րէին իմանալ զարարիչն
ամենեցուն այսոցիկ։
Քանզի զիարդ մարթ՝ ո-
րոյ այսքան իմաստք , ոչ
ունիլ կալ 'ի վր արարա-
ծոցս և ճանաչել զարա-
րիչն և զնախախնամիչն նց։
Եւ ո՞վ ոք այնքան անմ-
տագոյն 'ի մարդկանէ՝ որ
ոչ ունէր իմանալ զպատ-
կերս զոր արարին մարդիկ

թէ աստուածք ոչ են։
Եւ զանասունս տեսանէին
ընդ չարչարանօք և ընդ
ապականութբ անկեալս և
ծառայականս և սակաւա-
կեացս և վաղամահս։
Ոմն էին որք զարմատս երկ-
րի ճարակէին . և են որք
զմարմինս մեռեանց ըստան
պատառեն և կերակուր
առնեն . և ոչ բանէ նոցա
և ոչ իմաստութի . և ոչ թէ
ունէին գիտութիւն բնա-
կութի շինելոյ։ այլ ծերպ
վիմաց է բնակութի նց .
և թափառել շրջին յանձ-
րևու և յարևու։
Դարձլ և լուսաւորացդ
պար՝ թէպտ և են պայծառ
և 'ի բարձու կացեալք ,
սակայն անդադար շրջա-
բերութի նց յանդիմանէ՝
զնոսա ծառայական ունիլ
բնութի։ Քանզի զինչ այս
ոյ անկէ ոչ երբէք ունիլ
զկայ . այլ այնքան արա-
գութբ երևիլ 'ի ծագս
երկրի . և մեծաւ աշխա-
տութբ այնքան վերանալ
'ի բարձունս . և վայրաբեր

եղեալ անցանէն ընդ ատո
րին վայրս երկրի. և անսը
խալ կատարեն զընթացս։
Եւ ո՛վ ոք անգիտանայ է
թէ ո՛չ է այս սպասաւորու
թի անձնիշխան բնութե,
այլ ծառայական. և ո՛յլ
ումէ գեր՚ի վերոյ կացեալ
իշխան որ կառավարէ զնս
և այնքան շտապ տագնա
պի լուսաւորացդ հասու
ցանէ։ Եւ արդ ո՛յս է ա
ռաքելոյն ասելն՝ թէ գի
տութին այ յայտնի՛ էր՚ի նս։
Այս իմաստ եկեալ անա
ռակն՝ ծանեաւ զարարիչն
և զհաստիչն ամցուն։
Արդ պա՛րտ է մեզ վասն
յայտնութե՝ զմի ոք յառ
դարոցն որ ինքնօրէն իմա
սուք հաւատոց արդարու
թե եղև գիտակ, ՚ի դէմս
անառակին առնուլ։
Քանզի անառակ էր առա
ջին մարդոյն ամ բնութիս
ցուցաւ. և յորժամ զմի ոք
առաջի դնեմք, ՚ի նմ նկա
րեալ է անառակ ամ բնու
թես դարձ։ Եւ ունիմք
առայս զաբրահամ. որ ընտ

րինչ եղև ամի այսոցիկ զոր
ասացաք։ Հայեցաւ նմ ՚ի
բնութի անասնոց և ծա
նեաւ թէ անասո՛ւնք են։
և զքարինս և զփայտս և
զայլ նիւթ երկրի իմացաւ
ըստ իւրեանց բնութեն։
և զլուսաւորս գիտաց վն
սպասաւորութեն թէ ծա
ռա՛յք են։ Հայեցաւ և ՚ի
սովամահ բնութիս՝ յոյ
որոշեալ և ընդ այսքան
գարշելի ախտիւք ամենայն
անօրէնութեան անկեալ։
Եւ ետես՚ի ստեղծուածի
բնութես՝ թէ քան զամ
երևելիս պատուակա՛ն է
մարդ վասն մտաւոր և
բանաւոր բնութեանն և
անձնիշխան կամացն։
Ծանեաւ և զայն թէ պի
տանի՛ է արարչին իւրոյ.
որպ պատուեաց՝ և զամ
արարածս կացոյց նմա ՚ի
ծառայութի. թէպէտ և
մարդոյն անմտացեալ ծա
ռայեաց նց։ Արդ զայս
իմացեալ՝ խորհեցաւ ա
զատել զանձն իւր ՚ի ծա
ռայութէ աստի չարեաց
մնց   որ

(որ սովամահ արարին ըղ
բնութիս) դառնալ յառա
ջին ժառանգութիւնն։
Մծյ ասէ,
17 Բանի վարձկանք են
՚ի տան հօր իմոյ հացա
լիցք. և ես աստ սովամահ
կորնչիմ։
Նա ոմն ոք վարձկանքն
իցեն։ Թուի թէ լու
սաւորքն են. որք կարգե
ցան յարարչէն իբրև ըղ
վարձկանս ծառայել մարդ
կան իբրև որդւոց, և կալ
յայնպիսի անյապաղ սպա
սաւորութե։ Որք միշտ ան
ցանելով չափեն զժամա
նակս. և կան յայնքան
բարձրութբ ջահ լուցեալք
՚ի վերուստ. բարեգործեն
զերկիր անուցանել զպը
տուղս և լուծանել զխա
ւար։ Իրդ այսմ վարձ
կանք են որ վն մեր կան
՚ի ծառայութե. և հացա
լիցք են զի գեղեցիկ են
պայծառութբ և անկարօտք
ամէն։ Իսկ մարդկայինն բը
նութիս յայնքան թշուա
ռութի անկեալ և խաւա

րաւ անդիտութե փակեալ,
մինչև սովամահ կորնչիլ
զյաւիտենկն սատակումն։
Իրդ յայսմ վտանգի ե
ղեալ զարթեաւ ՚ի թըմ
րութէ մեղացն. և ուղղ
բերեաց դառնալ առ բա
րերար հայրն։ մծյ ասէ
Յարուցեալ գնացից առ
հայրն իմ և ասացից ցը
նա, հայր՝ մեղայ յերկինս
և առաջի քո. և ոչ ևս եմ
արժանի կոչել որդի քո.
այլ արա զիս իբրև զմի ՚ի
վարձկանաց քոց։
Նա այս ևս խնամք արար
չին է. զի այնպիսի արար
զբնութիւնս որ թէպէտ
դիւրակործան եմք ՚ի մեղս՝
սակայն առանց ուսանե
լոյ ինքնագատակ եմք ապաշ
խարութե և ապաշաւելոյ
զոր գործեցաք զամբարշ
տութիւնն։ Ըստ որում և
այն տղնատեա՝ զոր գովեաց
տրն զտնտեսն անիրաւութե
զի իմաստութբ արար։
Նա ոմն նմանեցիքն, զի
կործանումն միայն լուան
՚ի մարգարէէն և իմացան
մտք Թէ

Թէ ա՟ծ է որ վասն անօրէ
նութ՟ն կորուստ սպառնայ
և վ՟ս ուղղութ՟ն կեցուցա
նէ։ Օ սոյն զայս էած ըղ
մտաւ աբրահամ յօրինակ
ա՟մ հեթանոս՟ց հաւատոց
և փրկութ՟ն։ ո՟պ երեխայրեք
ընծայել՟ք ա՟յ՝ նշանակ են
ա՟մ պտղոցն ժողովելոց
յշտեմարանս։
Յարուցեալ տ՟է գնացից
առ հայրն իմ։
Եւ այս ոչ սոսկ մտածու
թ՟ի․ այլ ո՟պ խորհեցաւ՝
զնոյն՝ փութացաւ կատա
րել։ Յարուցեալ եկն
առ հայրն։
20 Եւ մինչդեռ հեռա
գոյն էր՝ ետես հայրն
և գթացաւ․ յարեաւ և
եկն ընդառաջ․ անկեալ
զպարանոցաւն գիրկս էած
և համբուրեաց զնա։
Ո՛վ մեծի մարդասիրութ՟ն
հօրն․ զիա՞րդ ամենաբա
րիէ բնութ՟բ․ ո՛վ ո՞րքան
անչափ են խնամքն ք՟ի․
զիա՞րդ ըղձածուկ կամս
հօրն յայտնեաց մեզ և ըն
տանեցոյց զմեզ արարչին
Տր՟ մե

որդիս աննմանելով․ որ և
ծառայս աննմանիլ ոչ էաք
արժանաւորք։ Օ՛ նա հայր
աննմանն՝ որ արարիչ է բը
նութ՟ե․ և որ ինչ հօր սեպ
հականէ սիրոյ՝ զնոյն և
արարչին եցոյց։ Յարեաւ
ասէ ՚ի հեռաստանէ՝ տե
սեալ՝ ընդառաջ գնաց։
Ո՛չ ապաշխարութ՟ի ինչ․
ոչ արտօսր և ոչ հ՟չանք․
այլ միայն դիմեաց գալ․
և նա տեսեալ ընդառաջ
գնաց․ անկեալ զպարանո
ցաւն համբուրեաց։ Ո՛չ
գարշեցաւ յաղտեղացե
լոյն մերօք․ այն որ ամենա
մաքուրն է բնութեամբ։
Արդ այս ա՟մ անճառ և
անքննելի բարեաց տեսու
թիւն՝ առակաւ ՚ի տ՟նէ ա
սացեալ, նոյն յայտնապէս
կատարեալ առ աբրահամ
ցուցաւ։ Հաւատաց ասէ
աբրահամ յա՟ծ՝ և համա
րեցաւ նմա արդարութ՟ի․
և որ ՚ի հաւատոց անտի են՝
օրհնին ընդ հաւատացելոյն
աբրահամու։ Ահաւասիկ
արդարացուցանէ զասելն՝
16 մ՟նե գար

դարձայց առ հայր իմ։
Իսկ հօրն ընդառաջ գը
նալն՝ բազմօք ցուցնէ։
Առաջին այն՝ ըստ սրբոյն
ստեփաննոսի՝ ա՟ծ փառաց
երևեցաւ հօր մերում աբ
րահամու մինչև բնակե
ցուցեալ էր զնա ՚ի խառան։
Գործ 7. 2։ Եւ զինչ այլ
քան զայս հօրն ընդառաջ
լինիլ անառակին։ Աբրա
համ հաւատաց յա՟ծ, և
համարեցաւ նմա արդա
րութիւն։ Եւ ա՟ծ եկեալ
առ նա ասէ, ել յերկրէ
քումմէ և յազգէ քումմէ
և եկ յերկիր զոր ցուցից
քեզ։ Դարձեալ երևեցաւ
ա՟ծ աբրահամու առ կաղ
նեաւն մամբրէի. և ընդ
առաջ գնաց աբրահամ.
երկիր եպագ ողջոյն ետ և
համբուրեաց։ Ծնն։ 18. 2։
Ահաւասիկ անկանիլն ըզ
պարանոցաւ անառակին
և համբուրելն։ և նստիլն
ևս առ նմա և լռանալն
և ուտելն ևս զարմանալի։
և յայտնելն զկործանումն
սոդոմայ. և աւետիք ծը
Գո՛լ ԾԵ

նանելոյն զիսահակ. և որ
այլ ևս ա՟ծախօսութիւնք
առ նահապետն եղեն։
Եւ վկայէն այսոցիկ խնա
մոց և սիրոյ՝ զոր առ անա
ռակն եցոյց հայրն բոլորե
ցունց։ Աստ անառակն.
21 Հայր՝ մեղայ յերկինս
և առաջի քո։
Թէպէտ հայրն անյիշա
չար եղև, սակայն նա
խոստովանի զյանցանս և
զստահակութիւնն. վ՟ն զի
այս իսկ է յարմար ապխտա
նացու. ա՟յ թողուլն՝ և մեր
չմոռանալն զօրինազանցու
թիւն մեր։ Այլ ՚ի դէպ է
ասել թէ՝ և զայս ևս բա
զում հառաչանօք պաղա
տեցաւ նահապետն առաջի
ա՟յ։ որ է ասելն՝ մեղայ յեր
կինս և առաջի քո։
Որդ վ՟ն զի զդէմս ադա
մայ և ա՟մ ծննդոց նորա
առեալ ունի նահապետն
ըստորում և ասացաւ, վ՟ն
այնորիկ զայն պարտիս խոս
տովանի որ ադամայն է և
՚ի վ՟ր ամենայն բնութեա
ձգի.
մ՟րդ Ա՟ւէ

Ասէ, հայր՝ մեղայ յերկինս: Զդրախտն կոչեաց երկինս. յորում առաջին յանցանքն և դատապարտութիւն եղև. որով այսքան ապականութի՛ հեղաւ ՚ի բնութիս մեր: Իսկ երկին ասել ըզդրախտն՝ վ՟ն տեղւոյն դրութե՟ և անմահ և անապական կենացն է: Մեղայ ասէ յերկինս և առաջի քո: Զի ո՛չ թաքուն և անյայտ ուրեք, այլ անզգամութե՟ առաջի ամենատես աչացդ: Նաև զի չէ հնար իսկ թաքչիլ. բայց կէս փնասու է զարհուրիլն և թաքուցանել զանձն. և ամօթալի համարիլ զմեղս. և դողալ ՚ի սպառնալեացն այ՟:

Եւ կարի՛ անօրինագոյն է կամակար մտօք և առանց ամօթոյ յանդգնութե՟ և արհամարհանօք գործել զմեղս: Ա՛յ խոստովանի անառակն. որպէս թէ այսպիսի ոք իցէ:

Եւ ո՛չ եմ ասէ արժանի թէ կոչեցայց որդի. այլ արա՛ զիս իբրև զմի ՚ի վարձկանաց քոց:

Արդարև այսպիսի միտս ունիլ յանցաւորաց՝ թէ պէտ ՚ի խնամոցն այ՟ արժանաւորին թողութե՟, սակայն զանձինս առ. պարտաւորս պարտ է ունիլ և՚ի չափու կալ և չմոռանալ զմեղսն. այլ յիշատակաւ մեղացն խոնարհիլ: Զի որչափ մեք անարժան զանձինս համարիմք և՚ի խոնարհ ընկենումք, նա ՚ի վեր տանի. և որչափ ամբառնայ ոք, նա ՚ի խոնարհ ընկենու:

Ըստորում և ա՛ստ է տեսանել զյանցաւորն:

Ասէ՝ արա՛ զիս իբրև զմի ՚ի վարձկանաց: Իսկ հայրն ասէ ծառայիցն, հանէ՛ք ըզպատմուճանն առաջին և ագուցէք: Զի զայն որ մերկացաւ անհնազանդութե՟ն, վերստին զգեցցի հնազանդութեամբն:

Բայց առ այս ո՞չ օրէն է զկարգ բանիս յառաջ վարել, իցէ՞ արդեօք ասել եթէ յառաջ քան զխաչն

Կղ ժե մինչ ղձե

զձեռագիր պարտեացն ա-
դամայ ա՛յլ ոք պատառեաց
կամ հանդերձ մերկութե՟
նորա զգեցոյց։ Նա՛ արդ՝
եթէ գոյր հատուցանել
ուրուք զայս, ապա զի՞արդ
կարօտացաք ա՟յն մարդա-
լոյ և մեռանելոյ։ Նախ՝
զի անկելոյն 'ի ձեռս ա՛ա
զակացն չէր ոք որ օգնէր.
մինչև նա՛ եկն որ սամարա
ցի զանձն անուանեաց։
Մ՟տ զի ուղիղ 'ի մ՟տ խոր
հրդոյն հաստատեսցուք
զտեսութի՟ բանիս՝ օրէն է
այսպէս ճշմարտել զբանս.
և գիտել թէ նախ քան ըզ
խաչն ամենեքեան ե՟ պար
տեօք էին. ե՟ առաքելոյն՝
Թագաւորեաց մահ յադա
մայ մինչև 'ի մովսէս և 'ի
վերայ չմեղուցելոցն։
Արդ ա՛յս է մեզ հաստա-
տուն նշանակ, զի խոր-
հուրդ մահուն քի՟ նախ
ժամանեաց արդարացոյց
զարժանիսն։ Ոչ եթէ կա
տարեալ փրկութե՟, այլ
զառհաւատչեայն փրկուե՟։
ըստորում և մեք քի՛՝ յու

Գ․Լ″ Ճե

սով ապրեցաք։ Այսպէս
և արդարքն անվրէպ վըս
տահացեալք ա՛ազանիս
շնորհաց՝ զգեցան խորհըր
դեամբ զմաքրութի՟. օրինա
կա՛ն պատմուճանին առաջ
նոյ զոր հրաման ետ զգե-
ցուցանել։ և այսպէս առ
յապայ ա՟մ ինչ որ կատա
րեցա՛ն քի՛՝ ցուցա՛ն առ
նա՟։ Ըստ առաքելոյն, այն
ա՟մ անէ օրինակօք ե՟ նա՟
անցանէր. և գրեցա՛ն 'ի մեր
վարդապետութի՟։ I կոր IO.II
Արդ մ՟ն զի պա՛րտ էր խոր
հրդոյ տընօրէնութեանն
հաստատադոյն լինիլ՝ այն
որ կարի՛ դժուարին է հա
ւատալ մ՟ն ահաւորութե՟
խորհրդոյն, վասն այնորիկ
կանխեաց յառաջադոյն՝
արդարացոյց զորս ընտ-
րեացն. և առ նա՟ օրինակօք
զտընօրէնութե՟ խորհուրդն
տըպացոյց։ Օ մարգարէսն
զարմացոյց. որք ընկալեալ
զխորհուրդ փրկութեանն՝
ա՛ետեօք զարթուցին զա
մենայն հոգիս զուարճա-
նալ յուսովն և խրոխտալ

մե՟ 'ի

՚ի վ՟ր բռնութ՟ե՟ն մահու։
Վ՟որոյ և ենովք առաջին
զօրացաւ լուծանել զմահ.
և յաբրահամէ՝ ևս յաճա
խեցին խորհուրդք քարո
զել զայս զօրութ՟ի ա՟ծային
մատակարարութ՟ե՟ն. որով
ելոյծ զմահ և եբարձ ըղ
կնիք դատապարտութ՟ե՟ մե
րոյ. ուստի և առնա պատ
շաճի առակիս բան։ զի
ասացաւ՝ հանել զպատմու
ճանն առաջին և զգեցու
ցանել նմա։ Ըստ որում
և զեզն պարարակ ասաց
զենուլ։ Եւ ոչ ՚ինմին զե
նեալ էր, այլ խորհրդե՟մբ
զենաւ վ՟ս վառահացեալ
յուսոյն։ Նոյն օրինակաւ
զգեցան արդարքն զգեստ
անապականութ՟ե՟ զ՟քս յու
սով խոստմանն։ Ըստ ո
րում և մեք ոչ եմք մատու
ցեալ ՚ի լեառն շօշափելի,
այլ յիմանալի լեառն և ՚ի
բիւրաւոր բանակս հրեշ
տակաց և յոգիս կատարե
լոց և առ դատաւորն ամե
նեցուն ք՟ս։ Եւ տակաւին
ևս յաշխարհի եմք. բայց
Գլ՟ ՃԵ

հաւատովք ունիմք զպար
գևսն։ Եւ ՚ի հակառակեն
դարձ՟ի՝ ասացաւ ադամայ՝
յաւուր յորում ուտիցես՝
մեռանիցիս. ևկեր և մե
ռաւ զօրութ՟ե՟. թէպէտ և
ոչ աղամամբ։ Ըստ այսմ
օրինակի առցես զառաջ
նոյն զգենուլ զպատմու
ճանն առաջին։ Այլ ա
ռանց քո և ոչ մի ինչ բը
նաւ արդիւնք ուրուք ե
լոց. զի ամենեքեան ՚ի դը
ժոխս արգելեալ փակեալ
էին ը՟ իշխանութ՟ե՟ մահու։
Վ՟այնորիկ աղաղակէին,
զարթի՛ր զզօրութիս քո և
եկ ՚ի կեցուցանել զմեզ։
Եւ ինքնին տ՟ր եկեսցէ
և փրկեսցէ զմեզ։ Ես 35. 4։
Արդ զայս այսպէս դա
տեալ՝ ժամ է ՚ի նոյն ինքն
յառաջինն մեր դառնալ
բանս. այն զի հրաման ետ
հայրն զգեցուցանել ըղ
մերկացեալ որդին առա
ջին պատմուճանաւն։
Եւ արդ՝ որոց հրաման
տայ ծառայիցն՝ զգեցու
ցանել զպատմուճանն զօր
մխթ մեր

մերկացաւ անձնազանդու
թեան. և ոչ միում երբեք.
զի ինքն միայն է զգեցու
ցանող։ Նաև այն զինչ իցէ
զի ասէ՝ հանէք զառաջին
պատմուճանն և զգեցու
ցէք։ Գտմքեն որով յօ
դանայ ձև կերպարանաց
փառաւոր բանին. զի ըստ
օրինի թագաւորաց պաշ
տօնէից վճարէ. բայց
ամենակատար բնութեան
ոչ է կարող սպասաւորող
վարել. այլ հրամանաւ ըղ
նու յոր փութայ։

Ապա թէ պարտ ոք վարկ
ցի զառաքեալսն առաջի
դնել, որոց ասաց, երթայք
աշակերտեցէք ըզ հեթա
նոսս. զգեցուցէք յանուն
հօր և որդւոյ և սբ հգւյն։
Բայց ընդդէմ կայ այսո
ցիկ այն, զի և նոքին իսկ
առաքեալքն 'ի մերկացե
լոց ասաի են և կարօտ զի
զգեցցին։ Նաև զայս վասն
վայրապարանցն արգելաք.
ապա թէ ոչ չէ ինչ 'ի հա
կառակացն այս՝ (մինչ զի
եղծանել զքանս տեսու

Գլ" Ճե

առաւկին) եթէ զգեցան 'ի
տնէ և զգեցուցին զտիե
զերաց մերկութն. սպասա
ւորք տծայնոցն լեալ տըն
տեսութե 'ի ձեռն աւա
զանին շնորհի։

22 Նաև յետ զգեցուցա
նելոյ՝ ապա յաւելու՝ զի
մատանի դիցէ 'ի ձեռինն։
Զի տմին շքեղացի ան
կեալն 'ի շնորհաց։ Ըստ
այնմ զոր եսայիաս ետես
զառաւելութ պարգևացն.
և ուրախացեալ ասէ, ցըն
ծասցէ անձն իմ 'ի տր.
զի զգեցոյց ինձ հանդերձ
փրկութե և պատմուճան
ուրախութե. իբրև փեսայի
եդ ինձ պսակ. և իբրև
հարսն զարդու զարդա
րեաց զիս։ 61. 10։
Զայս օրինակ զարդու և
ասա անառակն զգենու։
Գրէք ասէ մատանի 'ի ձեռս
դորա։ Նոյն տեսութի է
բանիս ոմն այն՝ որ զկորու
սեալ դրամն խնդրեաց ըզ
թգւորական պատկերն։
Նաև ասա մատանի տուեալ
լինի. զի քանդուածով

մծ ա

ականն՝ զնոյն Թգ̃ւորական
պատկերն նշանակէ․ զոր
դրձլ դրօշմէ՛ 'ի նա զտիպս
Թագաւորական կնքոյն։
Ագուցէք ասէ և կօշիկս
յոտս դորա։ Ոպ̃ զի ամ-
բացեալ համարձակ լեցի
կոխել զգլուխ կամակոր
օձին․ այն որ 'ի սկզբան
անդ հրաման էառ սպա-
նել և հարկանել զգար-
շապարս մեր։ Որդ զգե-
ցուցանէ կօշիկս և իշխա
նութե տալ կոխել զօձս
և զկարիճս և զամ̃ զօրու-
թիւնս թշնամւոյն։
Եւ այսպիսի Թգ̃րական
պատուով պատուել, ապա
խրախունս առնէ։
23 Ածէք տռ զեզն պարա-
րեալ․ զենէք զի կերիցուք
և ուրախ լիցուք։
Ով մեծի խորհրդեան և
զարմանալեաց․ որ բաւա
կան է հիացուցանել ըզ-
յոյժ թանձրագոյնսն մը-
տօք։ Եւ արդ՝ ընդ որ ա-
ռնել ոք սքանչասցի։ Ը
հօրն՝ որ վս̃ անառակ ծա
ռայիցս փրկութե զատոյգ
Գ·լ՛՛ ՃԵ

և զմիրելի որդին իբրև
զզօ՟արակ 'ի զենումն տայ․
ոչ 'ի հարկէ և ոչ բռնա-
դատեալ և ոչ տրտմութբ․
այլ ուրախութբ ասէ՝ կե
րիցուք և ուրախ լիցուք։
Եթէ Ը որդւոյն՝ որ զայս
ամ̃ առակաւ առաջի դնէ
լսողացն վս̃ անձին իւրոյ
զենման յուրախութե և 'ի
կերակուր ապաստամբեացս։
Այսպիսեօք և եսայիաս
մարգարէանայ վասն նր̃․
իբրև ոչխար ասէ՝ 'ի սպանդ
վարեցաւ․ իբրև զորոջ ա-
ռաջի կտրչի անմռունչ կայ
53․ 7։ Եւ թէ՝ տր̃ մատ-
նեաց զնա առ մեղս մեր։
Եւ աստ ասէ, ածէք զեզն
պարարակ։ Այս է մար
մինն զոր 'ի մէնջ էառ՝ պա
րարեալ ած̃ային բնութբն
և վասն մեր զենեալ։
Եւ այս ևս տպացաւ առ-
նահապետաւն․ յորում
պատարագեալ եղև խոյ-
հակ․ և 'ի նմա տեսանէր
զչարչարանս անչարչարե-
լւոյն․ և զպատարագել
անպատարագելի գառինն
մծ̄ա ոփ̃

որպէս ասէ որ ասացն:
Որդ այս ամ եղև հաճու
թե հօրն. յաղագս որոյ
ասէ, կերիցուք և ուրախ
լիցուք:
24 Զի այս որդի իմ մե
ռեալ էր և եկաց. կորու
սեալ էր և գտաւ:
Մեռեալ էր ասէ: Վասն
անբերելի և դառնագոյն
մահ այն՝ որ մեղացն է. և
զճշմարիտ կեանսն սպանա
նէ և կորուսանէ: և կարի
տաժանելի կորուստ այն՝
որ հոգւոյն է ապականու
թիւն և՛ի գեհենի անդ:
Ստանալն և կենդանութի
կարի զարմանալի՝ ածային
և յաւիտենական կենդա
նութի: Նոյնպէս և գտա
նելն առ այ և՛ի յարկսն յա
ւիտենից. որոյ ուրախու
թին անփոխանորդելի՛ է:
Որդ վս այսր մեծի փրկ
կութեանս որով այ ազգ
ընծայեցան այ հօր՛ի ձեռն
որդւոյն միջնորդութե և
պատարագին որով եհեղ
զարիւնն իւր՛ի վերայ այ
ծննդոցն ադամայ, ուրա

խացաւ հայրն և ուրախա
ցոյց զամենեսեան. վասն որոյ
սկսան ուրախ լինել:
25 Եւ էր աւագ երէց որ
դին յագարակի. և մինչ
դեռ գայր և մերձ էր՛ի
տունն, լուաւ զձայն եր
գոյն և զպարուցն: և կո
չեցեալ զմի՛ի ծառայիցն
հարցանէր թէ զի՞նչ իցէ
այն: և նա ասէ, զի եղ
բայր քո եկեալ է. և հայր
քո եզեն զեզն պարարակ.
զի ողջամբ ընկալաւ
զնա:
Զիմանալեացն բնութ
և բնակութիւն թանձր
օրինակօք յօդացուցանէ
ոպ օրէն էր ունել հաղոր
դութի առակին առ ճըշ
մարտութին: Որդ՝ ասէ
զերէց որդին եկեալ յան
դաստանէ. և այս յօդեալ
բան՝ միայն զայն ունի նը
շանակ՝ զի մերձ ո՛չ էր և
ո՛չ տեղեակ խորհրդոյն:
և այս ահա յայտնի է որպ
ուսաք: Զի այս խոր
հուրդ փրկութե ծածկե
ցաւ յիմանալեացն որ մերձ

են առ ա՟յ. ըստ առաքելոյն
որ ասէ, խորհուրդն որ
ծածկեալն էր յաւիտենից
և յազգաց, այժմ յայտնե
ցաւ ՚ի ձեռն եկեղեցւոյ:
Կող 1. 26: Աւ թէ՝ յայտ
նեսցի արդ իշխանութեց
և պետութեց ՚ի ձեռն ե
կեղեցւոյ բազմապատիկ
իմաստութին ա՟յ: Եփ 3. 10:
Աւ թէ այժմ ուսան զայս
խորհուրդ՝ այսպիսեօքս
ցուցեալ է ըստ առաքելոյն,
և ըստ առակիս տեսութե:
Զի յորժամ այս ամ ան
քննելի ածային տնտեսու
թե խորհուրդ կատարե
ցաւ յերկրի՝ և մարդկան
ազգ մաքրեալք հոգւոյն
որդեգրութն ընծայեցան
ա՟յ, և պար առեալ յեկե
ղեցիս մարդիկ որ դիւաց
էին պաշտօնատարք, ընդ
հրեշտակս երգեն օրհնու
թիւնս ա՟յ. գոհանալով
զանչափ պարգևացն նր:
Աւ փայելեն ՚ի մարմնոյ և
յարենէ որդւոյն ա՟յ. և
աղաղակեն ըստ առաքելոյն
և ասեն՝ հոգւովն՝ աբբայ

հայր: և հոգին որ ՚ի մեզ
հեղաւ՝ վկայէ թէ եմք
որդիք ա՟յ: Արդ զայս ըն
կեալ վերնոցն՝ զարմացեալք
անդիտանալով զխորհուրդ
փոփոխմանն յանկարծօ
րէն: Վս որոյ հարցանեն
զներքին դասն. զի նոքա
առաքեցան յերկիր ՚ի մարդ
կան սպասաւորութիւն:
Աւ նոքա ոչ էին խորհրդը
դաղդացք՝ պատմեն նոցա
զտնօրէնութե խորհրդն:
Աւս զի գաբրիէլ նց դա
սապետ էր որ զաւետիսն
մարիամու ետ և զաքարիայ
Աւ ՚ի ժամանակի ծննդն
դեանն բազմութի երկնա
ւոր զօրացն որք օրհնէին
զած վս անճառելի խորհր
դոյն՝ յայնմ դասէ էին:
Արդ թէպէտ և այս այսպէս
արդարացեալ է, բայց ինձ
կարի՝ յարմար թուի զհետ
դնալ ժամանակին և ի
րացն կատարմանն. որ ըստ
տնտեսութեն կարի յարէ
՚ի ճշմարտութեն: Վս որոյ
ունիմք զայս տալ ժամա
նակի վերանալոյն:

Զի երբ եմուտ 'ի յեր
կինս օրհնութեան հրեշտա
կացն որք յուղարկէին զզ
նա, և միաձայն յառաջին
դասն որ տեղեակ էին ամե
նայնի, մեծաւ ցնծութեամբ
ընդառաջ եղեն անթիւ
բազմութեան այն. և սկսան
մեծաձայն ուրախութեամբ
օրհնել զանճառելի խոր
հուրդն: Սո՞ զի տեսին
մարմնով զայն զոր ոչ եր
բեք տեսին զԱստուածն.
և այնչափ բազմութիւնն
շարժեալք յիւրաքանչիւր
կարգեալ կայանիցն՝ յու
ղարկէին զնա օրհնութեամբ:
Իսկ վերինքն որ բնաւ
անգէտք էին իջանելոյ
նր յերկիր և մարդանա
լոյն, տեսեալ զնա մարմնով
'ի վեր երթեալ՝ և լուեալ
զանսովոր ձայն հնչման ա
ռաջակին առաջին դասուն
որք զվերեանսն թողեալ
տեղի դասուն՝ ընդ նմա
գային օրհնութեամբ: 'Ի
զարմանցման եղեն՝ սկսան
և նոքա աղաղակել: Որպէս
ցուցանէ մարգարէութիւն
Դւլ՛՛ Ճե

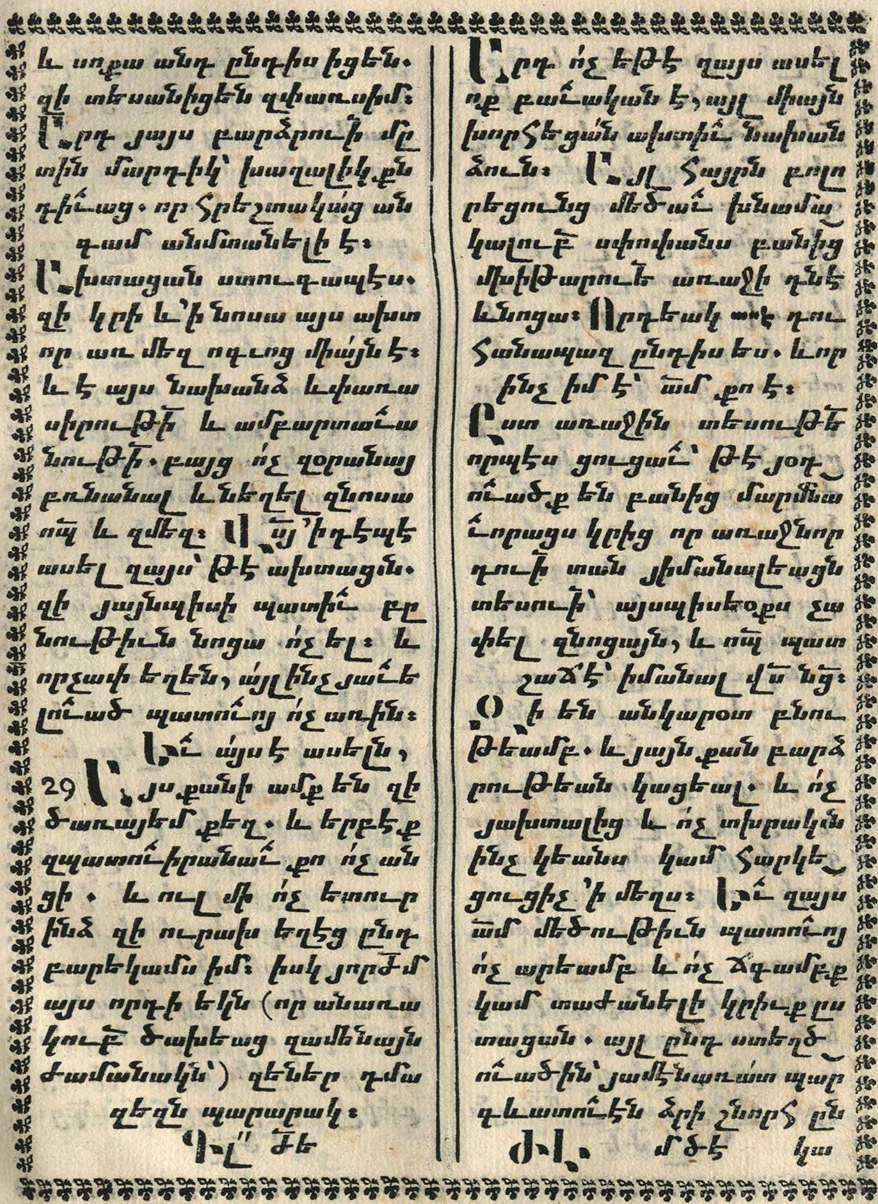
եսայեայ: Իսկ այս ո՞վ է
ասէ որ դիմեալ գայ յե
դովմայ. և կարմրութիւն
ձորձոց իւրոց 'ի բոսորայ:
63. 1. Սկսանի ինքնին տալ
զպատասխանին. վասն զի
յառաջ գնայր քան զհրեշ
տակսն որ ընդ նմայն էին:
և ասէ, ես խօսիմ զարդա
րութի և իրաւունս փըր
կութե: 'Ի գործոյն զինքն
յայտնէ և ոչ 'ի բնութենէ
պատուոյն: Սո՞րոյ ան
գիտացեալ իշխանութեանցն՝
տակաւին ես համարձակ
իբրև ընդ մարդոյ խօսին
և ասեն, վ՞ էր են կարմիր
ձորձք քո, և հանդերձք քո
իբրև հնձանահարի. և
զայլն ես հարցաքննութի
որ զԱ եսայեայ 'ի կարգին:
Յորում պատասխանեաց
նց: և թէ ո՞վ իցէ՝ զնու
թիւնն ոչ յայտնեաց. այլ
զոր ինչ գործեաց զփրկու
թիւնն՝ առաջի եդ նման
հօրն բանից: յորժամ ա
սէր թախանձնօք, այս եղ
բայր քո մեռեալ էր և եկաց
կորուսեալ էր և գտաւ:
մծդ ըստ

Ըստ նմին և յա̃ զնոյն ա-
ռաջի դնէ հարցաքննողացն
զթշուա̂ռութիւն և զկո-
րուստ մարդկան։ Ասէ,
և զի ո՛չ ոք էր որ փրկէր.
հայեցայ և ո՛չ ոք էր որ օգ-
նէր. զմտաւ̂ ածի և ո՛չ ոք
էր որ 'ի թիկունս հասա-
նէր։ ապա ողորմեցայ կո-
րուսելոյն. ջնջան հարի ըզ-
թշնամին. և գտի զկորու-
սեալն. և կենդանացուցի
զմեռեալն։ Իսկ ներքին
դասն որ ընդ նմա գային՝
իբրև տեսին թէ անգի-
տութբ̃ իբրև զմարդ ոք
հարցաքննեն զնա, ասեն
մեծաձայն աղաղակաւ̂ իբ-
րև սաստելով իշխանու-
թեանցն, համբարձէ՛ք իշ-
խանք զդրունս ձեր 'ի վեր
և մտցէ թգ̃աւ̂որ փառաց։
Այսինքն թո՛յլ տուք 'ի
բա՛ց կացէք ճանապա՛րհ ա-
ռարէք զի մտցէ որդի ա̃յ։
Եւ̂ յայսոսիկ ևս 'ի հիաց-
ման եղեալ զարմացան.
վասն զի ո՛չ գիտէին նոքա
զդք մարմնով թգ̃աւ̂որ փա-
ռաց որ այնպիսի բուռն

զօրութ̃ մտանէր յերկինս։
Եւ̂ այսպիսի նոր և զար-
մանալի տեսութե̃ պատա-
հեալ ասեն, ո՞վ է սա թա-
գաւոր փա̃ց։ Ապա ներ-
քինքն ասեն, տ̃ր զօրութե̃ց
սա ինքն է թագաւ̂որ փա-
ռաց։ տ̃ր զօրութեանց՝ որ
յատուկ ա̃յ է։ Եւ̂ զայս
լու̂եալ՝ ընաւ̂ ապշեցան.
զի ո՛չ կարացին կալ 'ի վր̃
խորհրդոյն. միայն լռեալ
դադարեցին։ զի մարդ տե-
սանէին՝ և լսէին տ̃ր զօրու-
թե̃ց և թգ̃աւոր փառաց։
Եւ̂ զայս նոքա ասէին որ
ներքին քան զնս̃ էին և
նոցա գիտութե̃ն կարօտ.
և այսպէս 'ի հիացման ե-
ղեալ կային՝ տեսանել եթէ
զի՞նչ կամիցի լինել այն։
Իսկ յորժամ տեսին թէ
էանց ընդ ա̃մ դասս իշխա-
նութեանց և պետութե̃ց
և տ̃րութե̃ց՝ և ել 'ի վերոյ
քն զա̃մ երկինս, և եմուտ
'ի ներքին կողմն վարագու-
րին. և նստաւ̂ ընդ աջմէ
մեծութե̃ 'ի բարձունս իբրև
յիւր սեպհական աթոռ։

Ապա սկսան հարցանել
զներքին դատն զի ուսցին
'ի նոցանէ։ Եւ այսէ է
բեց որդւոյն կոչել զմի 'ի
ծառայիցն և հարցանել։
Գատմեն ապա զամենայն
ինչ ստուգուէ․ զիջանելն
յերկնից․ զբնակիլն յորո
վայնի կուսին․ զառնուլն
մարմին և միաւորել ընդ
ածութեն․ և ածանալ մար
դոյն և մարդանալն այ․ և
տալ զանձն 'ի չարչարանս
վս մարդկան․ և արդարա
ցուցանել և առ ինքն ձգ
ղովել ըզ դիւաց սպասա
ւորսն։ Արդ սոքա որք
շրջէին ընդ մարդկան՝ զայս
լուան 'ի մարգարէիցն․ և
ուսան 'ի յելից խորհրդոյն
որ կատարեցաւ 'ի մէջ մարդ
կան և ուսուցին զմերին
դասապետութիւնն։
Եւ այսպէս ճշմարտեալէ
պօղոսի ասելն, յայտնեցի
իշխանութեց և պետութեց
'ի ձեռն եկեղեցւոյ բազ
մապատիկ իմաստութին այ։
Արդ այս անբաւ խնամք
այ առ մարդիկ՝ իբրև յայտ

նեցաւ իշխանութեցն,
կրեցաւ 'ի նոսա այսպիսի
ինչ զոր ասաց տրն։
28 Բարկացաւ և ոչ կա
մէր մտանել։
Մարդկօրէն ձևացուցա
նէ զբանն․ ապա թէ ոչ՝
այս յայտնիէ․ զի ահիւ և
դողուէ կան առաջի այ․
և ոչէ բնաւ համարձակե
լին նց խօսիլ ինչ առաջի այ։
այլ վս զի իմացան զայս
եթէ զբնութիւն մարդոյ
միաւորեաց ընդ իւրում
ածութեն, և նստաւ ածա
ցեալ մարդն ընդաջմէ այ,
և նմա կրկնի ամ ծունր
երկնաւորաց և երկրաւո
րացս, ծանեան թէ 'ի վեր
էանց մարդկան ազգ քան
զնս։ Զի 'ի բուն իսկ յեր
կինս՝ և ոչ մի ոք յիմանա
լեացն եմուտ։ ըստ այնմ,
ոչ ոք ել յերկինս, եթէ ոչ
որ էջն յերկնից։ Եւ այլ
խոստացաւ առաքելոցն թէ՝
ուր ես եմ, և դուք անդ
ընդ իս իցէք։ Եւ առհայր
կարդալով՝ զայս աղօթէր․
կամիմ ասէ զի ուր ես եմ,

և սոքա անդ ընդդէս իցեն․
զի տեսանիցեն զփառս իմ։
Որդ յայս բարձրութի մի
տին մարդիկ՝ խաղաղիկքն
դիմաց․ որ հրեշտակաց ան
դամ անմոռանելի է։
Ախտացան ստուգապէս․
զի կրի և՛ ի նոսա այս ախտ
որ առ մեզ ոգւոց միայն է։
և է այս նախանձ եփառա
սիրութի և ամբարտաւա
նութի․ բայց ոչ զօրանայ
բռնանալ և նեղել զնոսա
տր և զմեզ։ Մյ՛ ի դէպէ
ասել զայս՝ թէ ախտացն․
զի յայնպիսի պատիւ բր
նութիւն նոցա ոչ եր։ և
որչափ եղեն, այլ ինչ յաւե
լուած պատուոյ ոչ առին։
Այ՛ այսէ ասելն,
29 Մյ քանի ամբ են զի
ծառայեմ քեզ․ և երբեք
զպատուիրանաւ քո ոչ ան
ցի․ և ուլ մի ոչ ետուր
ինձ զի ուրախ եղէց ընդ
բարեկամս իմ։ իսկ յորժամ
այս որդի եկն (որ անառա
կութ ծախեաց զամենայն
ժամանակն՝) զեներ զմա
զեզն պարարակ․

Որդ ոչ եթէ զայս ասել
ոք բաւական է, այլ միայն
խորհեցայն ախտի՛ նախան
ձուն։ Այլ հայրն բոլո
րեցուն մեծաւ խնամա
կալութ սփոփանս բանից
մխիթարութե առաջի դնէ
անոցա։ Որդեակ տէ՛ դու
հանապազ ընդիս ես․ և որ
ինչ իմ է՝ տմ քո է։
Ըստ առաջին տեսութե
որպէս ցուցաւ՝ թէ յոդ
ուածքեն բանից մարմն
աւորացս կրից որ առաջնոր
դութի տան յիմանալեացն
տեսութի՝ այսպիսեօքս չա
փել զնոցայն, և տր պատ
շաճէ՝ իմանալ վս նց։
Զի են անկարօտ բնու
թեամբ․ և յայն քան բարձ
րութեան կացեալ․ և ոչ
յախտալից և ոչ տխրական
ինչ կեանս կամ հարկե
ցուցիչ՝ի մեղս։ Այլ զայս
տմ մեծութիւն պատուոյ
ոչ արեամբ և ոչ ձգամբք
կամ տաժանելի կրիւք ըս
տացան․ այլ ընդ ստեղծ
ուածին՝ յամենառատ պար
գևատուէն ձրի շնորհ ըն

կալան։ Իսկ հեք և թըշ
ուառական մերս բնութի
ւն թանձրացուցի և վայրա-
բեր մարմնոյ կապեալ. և
օրէնք բազմապատիկ ըստ
ախտիցն հակեալ. և բնու
թիս պատերազմօղ ընդ հա
կառակ մեզ կացեալ. և
օձն խաբօղ. և կիմարութի
ւն տեղի. և ցանկութիւն ձը
գօղ. և կարիքն հեշտութե
ըմբռնօղ. և գրգռիչն չար
ժօղ։ Իսկ որ տիրեացն մե
ծամէ բռնութե կապեաց.
և կուրութիւնն զգուշն
փակեաց. և անգիտութիւն
զճանապարհն կորոյս. և հի
ւանդութիւն զկամաւորութիւն
եղծ. և թմրութիւնն ըզ
խորհրդեան ծածկեաց.
և կամքն զանսութիւն կա
պեաց։ Իսկ լուծիչն այսո
ցիկ կարի ծանր և տաժա
նելի. արիւն, քիրտն, և
աշխատութիւն, սով և մերկութիւն,
արտօսր և հառաչանք,
բանտ և կապանք, քերանք
և նախատինք, աքսորութիւն
և գեանախշտի լինել։
Իսկ զինչ են զամենայն
Գ.՛՛ ԺԵ

յահելից զվէրսացն զգժըշ
կից պատուհրանն. յորմէ
յամենեցունց յայտանի
աղետ են իմանալիքն։
Որով օրէն էր արդարա-
դատ հօրն դատել զեղ
բայրն դատից կորուսելոյն
և զանձն ազատել յանի-
րաւ կարծեաց։ Ն... այս
զի և հաւատար արարիչ
կամ թէ հայր համարձա
կելի իցէ ասել որ այսպէս
կապեաց և այնպէս ազատ
եթող։ Ն..ա վասն զի գր
թածէ խնայէ զնմի զդժ-
ուարեացն յանդիմանու
թեամբն. և այլովք տայ
զբրաւաւնս։
32 Մեռեալ էր սա և է
կաց. կորուսեալ էր և
գտաւ։
Ո՞վ ոք այնպէս խիստ և
վայրագ իցէ՝ որ ոչ խըն
դայ ընդ այն յորժամ 'ի մե
ռելոց զոք տեսցէ. և կամ
զկորուսեալն գտեալ։
Այս մեծ հայր և այն,
զոր տրն առ փարիսեցիսն
ասաց. ոչ են առ պիտոյ
բժիշկ ողջոց, այլ հիւանդաց։
մեծը

Այսպէս և սոս ցուցանէ զպատարագին որդւոյ, զի գնեսցէ զմեզ արեամբ խաչին։ Ա՛լ այս՝ գերելոցն պէտք են և պատշաճ․ և ոչ նց որ մնացին յիւրեանց պատուին և պայծառութե։ Նոյնպ և ուրախանալն․ զի ոչ վս մեռանելոյն և կորստեանն տրտմութի, այսպէս և՛ի յառնելն և՛ի գտանելն՝ ուրախութի։

*Գլուխ Ընթերցուածոյն

ԺԶ.

Եւ ասէ առ աշակերտսն։ Այր մի էր մեծատուն, որոյ էր տնտես․ և եղև զնմանէ ամբաստանութի․ ոպ թէ վատնիցէ զինչս նորա։

Ըստ ժամանակին կարգաւ եղան ամենայն բանք առակացս այսոցիկ։ Առաջին այն՝ իջանելն ՚ի հօրէ և գնալ զհետ մոլորեալ ոչխարին։ Ա՛լ ըղ դրամն խնդրել և գտանել։

Գւ՛ ժղ

Յետ այնորիկ տալ զինքն ՚ի զենումն վս անառակին դարձի։ Զ՚ի թէպէտ և խորհուրդն առ աբրահամու ցուցաւ, այլ ելք կատարածի խորհրդոյն պատարագաւն քն յայտնեցաւ․ զի և ընդ պատիւ բընութես մերոյ նախանձաբեկք եղեն հրեշտակք։ Արդ իբրև այսքան խնամակալութե ժողովեաց և արդարացոյց զընութիս մեր, ապա շինէ տուն զեկեղեցի․ և կացուցանէ տնտես յայսմ տան ըստ իւրաքանչիւր աստիճանի սպասաւորութե։ Ա՛լ տնտես է իւրաքանչիւր ոք, եթէ մեծի և եթէ փոքու արժանացաւ շնորհի․

Ա՛ռ է մեծ և առաջին՝ առաքելոցն սպասաւորութի։ Ըստ այնմ, զոր եդ ած յեկեղեցւոջ՝ սյս են։ Նախ զառաքեալս․ երկրորդ զմարգարէս․ երրորդ զվարդապետս։ Ա կոր 12.28։

Այնորիկ յառաջին դարձուցանէ զդեմս առակին

մծթ և

և ասէ առ աշակերտսն, այր մի էր մեծատուն, որոյ էր տնտես։ Մ՚որդ՚ նոքա էին որ զա՟մ շնորհս և զա՟մ գործոց մատակարարութիս ընկալան 'ի ք՟է․ վ՟ որոյ և ա՟մ անուամբ նշանակին 'ի գիրս։ Երբեմն գումարեալ թագաւորք յերկնաւորէն և կացեալ իշխանք 'ի վերայ երկրի։ աւգ՟՟։

Մայս՟ համարեսցին ասէ զմեզ մարդիկ՝ իբրև ըզ պաշտօնեայս ք՟ի և հազարապետս խորհրդոցն ա՟յ։ և խնդիր է 'ի մէջ հազարապետաց՝ եթէ ով հաւատարիմ գտցի։ հռ՟ 10․15։

Եւ դարձեալ՝ գեղեցիկք են ասէ ոտք աւետարանչացն խաղաղութե՟։ I կոր՟ 4․I։

Մ՚որդ՚ վ՟ զի այսչափ առատացաւ 'ի նա՟ շնորհք հոգւոյն, նորին աղագաւ կարևոր էր առ նոսա հաստատել զբանն և նոքօք առ ամենեսեան։ Վասն որոյ դնէ զանձն այր մեծատուն․ որ սակաւ մի յառա՟ջ զուարակ ածեալ 'ի զե

Գ՟՟ Ճգ

նուէրս։ Եւ ասէ այր՝ եթէ յաղագս այրացելոյ ա՟ծութեն՝ և եթէ վ՟ հզօր և արիական բնութեն իմանալ ոչ է անտեղի։ Զինա՟ միայն է այր, որում չէք ինչ առ որ տկարանայ։

Եւ մեծատուն նա, որ ամենայնիւ զծայրս մեծութե բնութե՟ ունի և ոչ ստանալով յայլմէ։ Մ՚որդ՚ ըստացաւ նա արարչութե՟ զերկիր ա՟մ իբրև զյատակ, և երկինն 'ի վերայ ձգեալ իբրև զձեղուն․ և հաստատեաց զսա իբրև զմի տուն ամենայն առատ գանձիւք կանխաւ պաշտպանեալ։

Դ՟որձ՝ 'ի լրման աւուրցս եկն և նորոգեաց զեկեղեցի․ և այսպէս կացոյց զմարդն տնտես։ Որում հոգևոր շնորհս հաւատացաւ, նա յեկեղեցւոջ եդաւ 'ի հոգւոյն տնտես։

Եւ որում մարմնական ինչ արուեստ կամ ստացուած կամ իշխանութի ինչ կամ զօրութի ինչ հաւատացաւ, և նա նմին տնտես է։

մկ

Եւ բարւոք կոչեցաւ տըն
տէս, զի տընտեսն չունի
ինչ իւր սեպհական, այլ
տերունեացն հաւատա-
ցաւ նմա · ուստի եւ պար-
տական է ըստ կամաց տեառ-
զին մատակարարել:
Այսպէս եւ մարդկան ազգ
չունին ինչ զանձանց, այլ
այքն հաւատացան նոցա·
եւ պարտապան են ըստ կա-
մացն այ զայն ՚ի գործ ար-
կանել · զի բարւոք գտել
՚ի փոքունսն, եւ մեծին ար-
ժանասցին : Ըստ որում
եցոյց ՚ի բանս քանքարացն
որ տաղմականօքն մատոյց՝
եւ որ զլացաւ վասն հեղ-
գութեանն:
Դարձեալ՝ ո՞վ իցէ հաւա-
տարիմ եւ իմաստուն տըն-
տես զոր կացոյց տր ՚ի վր
ծառայիցն, եթէ փոյթ դը-
տանիցի՝ երանելի՛ է:
Ապա թէ չարացի հարկա-
նել զծառայսն՝ եղկելի՛ է
եւ թշուառական : Արդ
զայս վս հատուցման յա-
ւել՝ եդ բարեաց եղելոց
եւ չարաց · զի կամ երկիւղ
Գ·լ՛՛ Ծզ

ունիցին, եւ կամ ցանկութե՜
բարեացն փութասցին ՚ի
հաճոյս կամաց տէրողին:
Իսկ աստ՝ առակաւս՝ ըզ
ճնարս իրաւացի փրկութեն
առաջի դնէ · զի մի՛ ոք որ
չա՛ր իցէ՝ անյուսութե՜ կո-
րիցէ · այլ ունի նա ժամա-
նակ եւ տեղի յելս շնչոյն
խնդրել զած եւ բարեգոր-
ծել: Արդ զայս ամենայն
յուզէ՝ զի մի՛ ոք ՚ի մինն
միայն հայեցցի՝ վհատեսցի·
այլ յամենեցունց անտի
զօգտակա՛րն ունիցի ՚ի
պէտս փրկութեան:
Եւ ունին իմաստք խոր-
հրդոյ այսմ: Եցոյց ըզ
կամս քաղցրութե՜ հօրն ՚ի
վր դարձի անառակին ·
զի այնպէս եցոյց զխնամս
մարդասիրութեն մինչեւ
նախանձու շարժիլ հրեշ-
տակաց: Եւ զի մի՛ ոք յայս
հայեցեալ յորսայս կացցէ
եւ անհոգ լիցի, կարգէ ըզ
հետ նորին եւ զայն որ ան-
իրաւ դատաւ առապարգեւա-
տուն: Եւ անուանէ՛ ծա-
ռայ, զոր ՚ի շնորհաց ժա-

մանակին որդի կոչեաց.
վս՟ զի շնորհն մի անգամ է.
և յո՟մ ժամ շնորհս լինիլ
ոչ ունի. այլ յետ շնորհին՝
գործոց քննութիւն է։
Արդարութ՟ հատուցման
՚ի գալստեանն տն՟. յառ֊
նուլն համարս ստուգու֊
թբ՟, և ՚ի հատուցանելն ո֊
ղորմութեամբ։ Ա՟ որոյ
յայսմ առակի զգուշացու֊
ցանէ՝ յառաջ քան զգալն
և դատելն և չափելն ըստ
անիրաւութ՟ անիրաւացն։
զի այսպս միտս ստասցին
մերկանալ զանիրաւու֊
թիւնն։

Եղև առ՟ զնմանէ ամ֊
բաստանութի՟. ոչ թէ վատ
նիցէ զինչս նր՟։

Ե՞ ովք ոմանք են ար֊
դեօք ամբաստանօղքն.
և զի՞արդ ամբաստանութ՟
կարօտ է իմանալ զայսոնի
վարս ուրուք այն որ զան֊
երևոյթս մտաց տեսանէ
և նախ քն՟ զգործելն ինչ։
Որդ՝ թէպէտ և նա ամե֊
նատես է բնութ՟ և ոչ կա
րօտի եթէ գուշակեսցէ

դք, սակայն զի երկայնա֊
միտ է՝ ներէ ժամանակ ինչ
յանցաւորաց։ Իսկ մար
դիկ կարճամիտ գոլով,
՚ի չարութե՟ զոք տեսեալ
՚ի յափշտակութե՟ և՚ի նե
ղել զանանկս և յայլ ևս
գործս զազրալիս հեղեալ
անբարշտութ՟, ձանձրացեալք
յայսպիսեաց աստի զձեռս
ընդ երկինս ամբարձեալք
բողոքեն առ ած՟։ Ըստ այնմ
զի ասէ, զրկեալն ՚ի ձէնջ
աղաղակէ. և բողոք հըն֊
ձողաց ձերոց ել առ ած՟։
յակ՟ ե. 4։ Նաև հրեշտակք
որք կարգեցան յերկրի
պահապանք տանս շրջիլ
ը՟ մարդկան՝ են ամէ՟ մա
քուրք. և մինչ տեսանեն
ըզգարշ գործս անբարշ
տաց՝ տաղտկացեալք և նո
քա ամբաստան լինին առ
ա՟յ, զի մի՛ միշտ երկայնա֊
միտ լինիցի՝ այլ և վրէժ֊
խնդիր։ Ըստ այնմ, բար
կութի՟ սրտմտութե՟ տն՟
իբրև զհուր ձորալիր պա
րանոցաթաղ յորդեսցէ։
Եր՟ 30. 29. 30։ Ե՞ւ յայտ֊

նեւլոյց է բարկութիւնն այ
՚ի վերայ ամենայն անբա
րշտութե և անիրաւութե
մարդկան։ Հռոմ 1. 18։
Եւ դարձեալ՝ եթէ զմեծու
թն քաղցրութեն այ և ըզ
ներելոյն և զերկայնմտու
թեամբն արհամարհիցես,
չգիտիցես զի քաղցրութին
այ կամի զքեզ յապաշխա
րութիւն ածել. այլ ըստ
խստութեան քում և ըստ
անզեղջ սրտիդ՝ գանձես
քեզ բարկութի յաւուր
յայտնութե արդար դատա
ւորութեանն այ։ 2. 4։
Եւ կարի բազումք են այս
պիսիք ՚ի գիրս, որ զներելն
և զերկայնմտելն այ յայտնեն.
և դարձեալ զսաստ սպառնա
լեաց վրէժխնդրութեն։
Բազում և աստ ՚ի նե
րելն այ՝ ոչ զանգիտեաց
՚ի ցասմանէ անտի, մինչև
ամբաստան լինելով շար
ժեցին զտէրն ՚ի վրէժխնդ
րութիւն։
2 Մորոյ կոչեաց զնա և
ասէ, ՞ զինչ է այս որ լս
եմ զքէն. տուր զհամար
Գլ՛ ժզ

տնտեսութե քո, զի ոչ ևս
կարես լինել տնտես։
Մարդկորինաքար ձևա
ցուցանէ զքանն. ոպ թէ
լռեալ, և տակաւին ևս
յերկբայս է, և քննութե
կամի կալ ՚ի վր ստուգու
թեանն։ Արդ զայս կամ
կարգ բանիցն պահանջեց՝
կամ խրատել զմեզ կամե
ցաւ մի՛ վայրապար առանց
քննութե զոք դատել։
Այլ հաւաստի՝ քննութի
նր ՚ի յարքայութեան անդ
սահմանեալ է. յորժամ
ընդ բանից և ընդ մտաց
շարժման որք մտին ը մեզ
՚ի գերեզմանս մեր, համարս
տալ պարտապան եմք. այլ
աստ միայն կոչելն է, որով
լուծանէ ՚ի կենաց աստի։
Իսկ ասելն՝ ոչ ևս կարես
լինել տնտես, փոխանակ
ասելոյ եղեալ է, ոչ ևս է
մարթ լինել քեզ տնտես.
զի և ոչ է օրէն չարի ու
րուք եղելոյ՝ կալ ՚ի նմին
յորում անօրինագոյն գտ
աւ։ Զի զոր ինչ ընկա
լաւ ոք յայ՝ պարտէ մեծա
մեծ զգու

զպուշութե̃ հաստուցանել
ա̃յ մաքուր առանց խառ-
նակութե̃ չարեաց. իսկ որ
վատթարագոյն գտաւ, ե-
թէ հոգևորին էր վերա-
կացու կացել և եթէ մար-
մնաւորի ինչ մատակարար
եղեալ, ոչէ օրէն կալ 'ի
նմին. այլ տարաժամ բառ-
նալ, զի մի՛ ևս վատնիչ լի-
նիցի ա̃ծայնոց գանձուցն:
Նա՛ թէ զինչ օրինակ բա-
նից վատնիչ լինելոյն իցէ,
գիտեմ թէ ա̃մ ոք կարօղէ
առ որ հայեցաւ և ետես՝
և զբանն յօդել: յաղագս
որոյ մեզ ա̂ւելորդ է 'ի
գիր աստ կարգել: Այլ
յայն փութայ՝ զոր ինչ նե-
ղեալ առ վտանգի՝ առաջի
եդ, և ջնարեցաւ գտանել
զայն ինչ որ և 'ի նմին իսկ
'ի պահանջողէն վկայեցաւ
թէ իմաստութե̃ արար:
Որ և ամենեցուն փու-
թալի ցուցաւ:
3 Խորհեցաւ տ̃է 'ի միտս
իւր թէ զինչ արարից, զի
տ̃ր իմ հանէ զտնտեսութիւ:
(այս է՝ լուծանէ 'ի կենաց
Կ՛՛ Ծգ

աստի:) գործել ոչ կարեմ:
Օ 'ի չէք ինչ ժամանակ
ներելոյ՝ զի գործովք ա-
ռաքինութե̃ ըժանկ անօ-
րէնութեանն յանձնէ քե-
րեալ իբրաց ընկեցէ, և
փոխանակ՝ բարեաց գոր-
ծովք լցցի: Նա՛ յանխո-
փոխ կեանան մերձեալ ա̃մ
ինչ փակեալ մարդկան:
Նաև ոչ որ մուրանալն կա-
մի՝ գոյ տեղի: Մա̃յ ասէ՝
մուրանալ ամաչեմ:
Թէպէտ զամաչելն դնէ
առաջի վասն կարգին, սա-
կայն անդ ողորմութիւն
գտանել և կարի՝ լրբութ
ժտողին ոչէ. զի և ոչ մե-
ծատունն 'ի խնդրելն ըն-
կալաւ. և ոչ կուսանքն ո-
րոց պակասեաց իւղն:
Արդ աստ տակաւին 'ի մար
մնի գոլով, ծանեաւ թէ
ոչ ներէր նմա ժամանակն
գործել ինչ. և որ առաջի
կայր աշխարհն գնալոյ՝ ո-
ղորմութեամբ կալ ոչ ու-
նէր:
4 Ապա ասէ՝ գիտեմ զինչ
արարից: Նա՛ կոչեալ ըզ-
մի̃ պար

պարտապանս տ՟ն իւրոյ՝
ասէ ցառաջինն, դու քա
նի՞ ինչ պարտիս տ՟ն իմոյ։
Եւ նա ասէ, հարիւր մար
ձիթոյ։ Եւ ասէ ցնա, կա՛ ըզ
գիր քո և նիստ գրեա յի֊
սուն։ Ասէ և ցմիւսն,
դու՛ քանի ինչ պարտիս.
Եւ նա ասէ, հարիւր քոռ
ցորենոյ։ ասէ ցնա, կա՛ ըզ
գիր քո և գրեա ութ֊
սուն։
Գտէմք առակիս համօրէն
յայն հայի՝ զի զոր ադա֊
հութբ ժողովեաց՝ փութալ
սփռել և տալ աղքատաց.
և արտասուօք և խոստովա
նութբ անկանիլ առաջի տ՟յ
և հառաչանօք խնդրել ըզ
նա։ Բայց մեզ պարտ է
յարմար ըստ դրութե բա
նիցն և զթարգմանութին
մերձ կարգել, զի մի՛ ինչ
թերատեալ լիցի։
Ո՜ արդ գիտելի է մեզ
այս. զի իբրև աշխարհ
իմն է բնութիւնս. և յաշ
խարհի բնութեան՝ եղա֊
յարարչէն միտքս տնտես.
և պարտապանք տ՟ն են հո
գին և մարմինն։ և միտքն
իշխանական գոլով և կա֊
ռավար և ուղղիչ սոցա՝
յիւքն առեալ ունի զգիր
պարտեացն որով առ տ՟ծ
յանցաւոր գտաք։ Ո՜ որ
քան է 'ի հեշտութե և ու
նի զախորժական ախտակիր
բնութիս հարեալ 'ի սէր
աշխարհի, ոչ ինչ է նմա
փոյթ վասն սպառնալեաց
դատաստանացն տ՟յ. և ոչ
կամի տալ զգիր պարտեացն
'ի ձեռս հոգւոյն և մարմ
նոյն. զի խոստովանութբ
և ապաշխարութբ պատա
ռեսցեն։ Այլ ըստ նմա֊
նութեան այնր տնտեսի՝
հարկանէ զծառայակից հո
գին և զմարմինն՝ ուտել
և ըմպել ընդ պոռնիկս։
Մաղթանաց հոգւոյն պար
տականի ոչ անսայ. այլ
զմայլի 'ի ցանկութեց տարփ
կենացս. և փափաքեալ 'ի
մեղացն կապանաց՝ 'ի վեր
հայիլ և թեթևանալ 'ի
ծանր բեռանց մեղացն ոչ
կամի։ Իսկ ապա մերձեալ
պահանջօղն յայտնանէ որ
մէ

կոչէ տալ զհամար տընտե
սութեն, և ունի 'ի նմին ժա
մու անճնարին տագնապ
ցաւոց ըզ մարմինն. բար
ձեալ է և ցանկութի որով
հեշտացեալ յօրանայր.
ապականեալ որովայնն՝ ոչ
բաղձայ կերակրոց և ըմ
պելեաց. և զոր մատուցա
նեն՝ դժուարելով ի բաց
վարէ և զայժ համեղա
գոյնսն 'ի կերակրոց իբրև
'ի գարշ տեսլենէ տաղտկա
ցեալ: Սպառի և եռանդն
ցանկութեան պոռնկական
դիմօքն կախարդեալ. որք
իբրև կապանօք ձըգեին
քարշեալ իբրև զշուն տո
ռամբ. և ածեալ իբրև
զարջառ 'ի սպանումն. և
իբրև զեղջերու հարեալ
զլերդակողմն: — 7.22:
Իսկ յայնժամ առ վտան
գի ցաւոցն՝ և որք յոյժ
առաւելեալ են պայծա
ռութբ գեղոյ՝ չէ ինչ փոյթ
նորա: Նարձեալ է և սէր
պայծառ զգեստուց, և ոս
կւոյ և արծաթոյ ցանկու
թի. դադարեալ է փառա

սիրութի և նախանձ և մա
խանք: Նաև առաջի կայ ըն
քանելն զայս՝ և յայլ աշ
խարհ գնալոյն ճանապարհ:
Ստանգէ և ընդ ցաւոց
բնութեն կրից՝ և երկիւղ
անտի տանջանացն. և ամ
ուստեք տրտմականքն յա
ճախեն: Ապա այն որ անի
րաւութբ զամ ժամանակն
զհետ գնաց ախտիցն ցան
կութե՝ յայնմանէ պակա
սեալ՝ կոչէ յինքն զհոգին
և զմարմինն. տայ 'ի ձեռս
նոցա զգիր պարտեացն. զի
թերևս ճար ինչ լինիցի
թեթևանալ 'ի բեռանց
անտի և ազատիլ 'ի խղճէ
մտացն: Նաև առաջին՝ ասէ
հոգւոյն, քանի՞ ինչ են
պարտիք մեղացն: Նա վս
զի 'ի գլուխ էհաս ամ անօ
րէնութեան՝ զի հարիւրն
թիւ կատարեալ է: Աստ
որում և 'ի սերմանցս բա
րեաց պտղաբերութեան՝
'ի հարիւրորդն ժամանեց
թիւ. որ 'ի գլուխ ամ բա
րեաց էհաս և բովանդակ
զամենայն առաքինութիս

հաստոյց։ Բստ Նմին և աստ
որ 'ի գլուխ ամ՟ չարեաց
էհաս՝ 'ի հարխուրոյրդն ժա
մանեաց թի՟։ զի ոչ ի՟իք
պակաս 'ի չարեաց գտա՟։
Այ՟ ապա ցուցանէ բա
նի՟ն թէ՝ այնպիսեաց յան
ցանաց որ է՟ հոգին միայն
անցանեն առանց գործակ
ցութեան մարմնոյն՝ կէս
վնասուն թողեալ լինի։
Ա՟ զի թեթև և դիւրա
շարժ է 'ի մեղս, և դժ
ո՟արարգելլի վասն երա
գութ՟ բնական բերմանն.
և անժամանակաբար շաղի
ընդ ցանկութ՟։ Նորին աղա
գա՟ բազմ արժանանայ
շնորհի յարդարադատ
իրա՟անցն ա՟յ։
Նաև և միւսոյն, դու քա
նի ինչ պարտիս։ Իսկ նա
վ՟ զի և մարմնով ընդ ամ՟
էանց տեսակս չարեաց,
զնոյն թի՟ առաջի դնէ։
Արժանացուցանէ և զսա
շնորհի. սակայն սակա՟ա
գոյն քան զնորայն. զի մար
մին կարի՝ շաղի ընդ մեղսն
և առա՟ել հեշտանայ

Գւ՛՛ ժզ

դարշ ցանկութ՟ն։ և զոր
մարմնով ոք գործեաց՝ կա
մակար մտօք յանցեա՟.
վ՟ զի ունէր խափանել
զնա և ոչ կամեցա՟. այլ
յօժարութ՟ և արհամարհա
նօք օրինացն՝ զհետ գնաց
կորստական մեղացն։
Այ՟ զի մարմին ծառայա
կան և դժո՟արաշարժ՝ ժա
մանակի կարօտանայ և գոր
ծակցի լինել զցանկութ՟ն.
վ՟յ դիւրին է արգելուլ
զքերութ՟ նր. և բարեացն
խորհրդով իբրև սանձիւք
ընկրկել զանվայելուչ
յարձակութ՟ նորին։
Եանզի զինչ դժ՟ւրին է
արգելուլ զձեռս 'ի հեղ
լոյ զարիւն. և 'ի հարկանե
լոյ և 'ի զրկելոյ և յագա
հութ՟ և յորովայնամոլութ՟
և 'ի պոռնկութ՟ գէջ խառ
նակութեց. և որ սոցին նը
ման են և որ այլ ևս անօ
րինագոյն քան զնոսա։
Յորոց լուեալն և կալն 'ի
հանդարտութեան, և չա
փով մերձենալ 'ի կարևորա
գոյնսն դիւրին է. իսկ՝
մէջ ան

անչափ տաժանիլն ախտից ցանկութե՟՝ կարի՛ դժուարին։ Արդ վ՟ սոցին այսոցիկ կրից հաւաստի քննութե՟ն՝ փոքր ինչ ներե՛ և մեղացն մարմնոյ։

Դարձեալ ես քննելի է, զի՛նչէ զի նշանակաւ որոշեաց ձէթ և ցորեան լինիլ պարտեացն։ վասն որոյ չէ՛ պարտ վայրապար ընդ նիւթոյն բնութե՟ն անցանել, այլ խնդրել և աստ իմաստս։ Արդ զօրօրինակ զանկեալն ՚ի ձեռս աւազակաց՝ ձիթով և գինւով բժշկեց, նշանակեալ զօծումն մկրտութե՟ և ընդ կենդանարար արիւնն որով փրկեցաք։ Ըստ նմին և աստ՝ մեղուցեալ անձն՝ յետ աւազանին շնորհաց և հաղորդութե՟ մարմնոյ և արեանն՝ պարտապան սոցա դառ՟։ Այլ ՚ի ներելոյ ՚ի թողութե՟ ժամանակին վ՟ զղջմանն և պաղատանացն՝ և զոր ագահութե՟ն ըստացաւ՟՝ տալ կամելով կարօտելոց, զոր օծման մկրտութե՟ն պարտական դառ՟՝ կէս փասուն թողել լինի։ Իսկ զոր առ մարմինն տէրունական լրութե՟ յանցեաւ՟ անարժան հաղորդութե՟ն՝ ՚ի զղջման եղեալ՝ գտանէ և այնմ ներումն թողութե․ բայց սակաւ․ զհինգերորդ մասն միայն։ Ա՟ զի կարի ծանր է մարմնոյ և արեանն քի՟ հաղորդութի՟ն։ Ըստ առաքելոյն՝ փորձեսցէ՛ մարդ զանձն իւր և ապա ՚ի հացէ անտի կերիցէ և ՚ի բաժակէն արբցէ․ զի որ ուտէ և ըմպէ անարժանութե՟՝ պարտապան եղիցի մարմնոյ և արեանն տն՟։ Այլ որ ոք զօրէնսն մովսէսի արհամարհեաց, անողորմ դատաստանա՟ սասաջաւ՟ զի ամենայն ժողովուրդն սատակեսցեն զնա քարամբ։ ապա քանի՞ սաստիկ պատժոց են աւէ արժանի որ անարժան հաղորդեցան․ զի զորդին այ՟ առ ոտն հարեալ կոխեցին․ և զարիւն նորոյ ուխտին անսբ՟ և խառնակ համա

րեցին. և զհոգին շնորհաց թշնամանեցին: I կոր II:

Արդ այսպէս անչափ յանցանք են և ծանր փառաւրեանն ոյ պարտապան լինիլ անարժան հաղորդելովն: Բայց սակայն վասն մեծի մարդասիրութեն օրինակ ներելոյ առաջի եդ, զի մի՛ ոք 'ի մեծութենէ փառասուն հայեցեալ՝ անյոյս կորիցէ: Յաղագս որոյ խրատէ ողորմութեամբ և ցուցանէ զքաղցրութիւն բարերար կամացն՝ թէ յամենայնի՛ պարտէ յուսալ. թէպէտ և կարի անբաւ են պարտիքն և դադարեալ է ժամանակ ապաշխարութեանն:

8 Վոյ ասէ, գովեաց տէր զտնտեսն անիրաւութեան զի իմաստութեամբ արար: Իսկ արդ՝ եթէ գովելի՛ է նմա այս, մի՛ վերջացուք և յերկան մեր խնդրել զնա. թէպէտ և կարի՛ ծանունք են բեռինքն և բարձրացեալ քան զգլուխս մեր: Զի աշխարհիկ ինքն է

թողութեն շտեմարանապետ. և վս նորին զօրացուցանէ զառատութիւն շնորհին: Զի թէ և ոչ ունի արդարացուցանիլ մինչ զի ժառանգաւոր ոյ լինիլ, սակայն յայնմանէ ազատեալ է զոր ընդ մեջն կորել դատեցաւ. և զոր կապեալ ոտիւք և ձեռօք հրաման ետ հանել 'ի խաւարն արտաքին: Եւ արդ՝ կարի՛ մեծ է յայսպիսեաց ապրիլն: Եւ զի օգտակար է՝ ապաքէն նա ինքն գիտէ որ այսպիսի առակս յօդեաց. զի ոչ եթէ վայրապար ինչ 'ի նմանէ ասացեալ եղև. այլ վս զի ունի նա այսպիսեօքս տալ քանութի: Վս նորին և գովէ զտնտեսն անիրաւութեան յասելն, իմաստութեամբ արար:

8 Զի որդիք աշխս այսորիկ իմաստնագոյնք են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց:

Ս կայնեց իմաստնագոյնս լինիլ զգրաւոյն ինար փրկութեան քան զայնս մկթ

որոց և ոչ մի ինչ փոյթ է
զև մ՟ր ծնարիցն փրկութե՟ :
Մարդ՝ որդիս լուսոյ ան
ուանէ զհրշտկս մ՟ր պարզ
և անախտ բնութե՟ նց՟:
Այլ թէ զերկրդ մարդկան
ազգ իմաստնագոյն քան
զնս՟ ցուցան, անտի՛ առցես
զօրինակն՝ զի մարդիկ ան
կեալ 'ի փառաց և օտարա
ցեալք յայ՟, ծնարս գտին
ապաշխարութե՟ խնդրել
զած և մերձենալ առնա
անախտ կենօք առանց խը
րատու օրինացն: Որով
ծանեն թէ՝ զոր յանցանքն
օտարացուցին, գիտէ՛ ուղ
ղութին ընտանի առնել.
և 'ի ճանապարհէն յորմէ
խոտորելովն մոլորական դը
տան՝ ընդ նոյն հետս դառ
նալն՝ ունի՛ 'ի նոյն անվը
րէպ ածել: և զայս օրինակ
ուղղութե՟՝ բազմօք ունիմք
ճշմարտել: Իսկ որ 'ի դա
սուց անտի նոցա շեղեալ
անկան, այսպիսի ինչ նոցա
ոչ եղև. այլ ևս չարացան
անմտութե՟ : Այլ մի՛ ոք առ
այս ընդ դէմ դիցէ ասել՝

թէ մ՟ր զի ոչ է նց՟ մարմին
չարչարելի որ ստամնաբար
կրիւք արտասուաց և տըք
նութե՟ և այլոց առաքինու
թեց ուղղութե՟ ունիցին
Հաշտ այ՟ հանդիպիլ:
Մարդս 'ի դէպ է ասել,
զի թէ և 'ի նոյն տեղի ուս
տի անկա՟ ելանել ոչ ու
նէր, սակայն այլ ևս չարա
նալն կարի՛ անտեղի էր:
Ուստի օրէն էր իմանալ
թէ՝ այն որ վասն յանցա
նացն այնոցիկ յերկիր 'ի
խոնարհ ընկէց 'ի բարձրու
թենէ անտի, ունի նա նո
րին զօրութե՟ և ըստ յա
ւելուածոյ անհնազանդու
թեան նր՟ և չարանալոյն՝
յաւելուլ նմա հարուածս.
և դատաստանաւ մծ՟ բազ
մապատիկ չարեացն հա
տուցանել 'ի վերայ նորա
բազում և կարի ևս տան
ջողական նեղութիս:
Այլ նա յայսպիսեաց ինչ
զմտա՟ ոչ էած. այլ անմը
տացեալ՝ 'ի պատերազմողի
կարգ զինքն հաստատեաց
և եցոյց: Այլ և պատկերին

այ՟

այ մարտուցեալ՝ պատրանօք ուսոյց և նմա ապըստամբիլ. և հաւանեցոյց գործակից լինիլ իւրում անօրէնութեան: Այլ այսպէս չարասէր եղեալ՝ անօրէնութեամբ զբնութիւնս մեր ապականեաց. մինչև շարժիլ այ վրէժս հատուցանել նմա: Այլ այս է, զի պատրաստեաց նմա հուր տանջողական իմանալի բընութեան: Վասն որոյ թէ յետ անկմանն ապաշաւեալ էր զչարիսն և կացեալ էր 'ի հնազանդութեան այ և մերս բնութեան 'ի մերս կարգի, ապա այնպէս տանջանք ոչ պատրաստեին նմա:

Այլ արդ եթէ զայս իմաստութիւն ստացեալ էր՝ երանելի ոմն էր. զի թէպէտ և զդասն էլից և զտեղի փառացն կորոյս, սակայն բնութիւն ունէր անմահ և անապական և անկարօտ զոր ոչ եբարձ 'ի նմանէ յանկանիլն նորա:

Արդ այս է անիմաստութիւն նորա, և այս է իմաստութիւն մեր.

Գլ" Ժդ

զի գիտասցուք առ վտանգին խնդրել զած և դառնալ առ հայրն և գտանել խընամս յարարչէն և հաստանիլ թողութեան: Վասն այ ասէ, իմաստնագոյնք են որդիք յաւիտենիս այսորիկ քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց:

9 Այլ ես ձեզ ասեմ,
արարէք ձեզ բարեկամս
'ի մամոնայէ անիրաւութեան.
զի յորժամ պակասեսցի այն՝
ընկալցին զձեզ 'ի յարկսն
յաւիտենականս:

Զմամոնայ անիրաւութեան ասել՝ ոչ եթէ բնութեան նորա ասէ, այլ մտաց ստացողին. զի որ բնութեամբ չար է՝ նա երբէք բարի լինիլ ոչ ունի. իսկ որ զմամոնայ բարւոք մատակարարեն, զերկնից ժառանգութիւն նուէր ստանան: Այլ անիրաւ զնա անուանել այն իսկ է՝ ըստ որում և զակն չար կոչէ. և դարձեալ դուք որ չարքդ էք:

Սոքա ամենքն և որ ընդ սոյա՝ երբեմն չարանան ընդդէմ

մհա կա

կացեալ օրինաց տուողին,
և երբեմն 'ի բարիս ունին
զկեղումն՝ օրինօք դատա-
րակեալք։ Սակայն որոց է
իմաստութիւն և անսան խը-
րատու տոն, է նոյ ստանալ
զբարեկամս. այս է՝ բարե-
գործել ցնդելի և կորըս-
տական արծաթովն։ ըստա-
նալ զաղքատս բարեկամս,
և 'ի ձեռն աղքատաց զՔս։
Եւ է ժամանակ յորում
ասէ գնալ մերձենամք
յայն ուր ամ ինչ պակա-
սեալ է նոր ստացողին.
քանզի պակասեալ է 'ի ժա-
մանակի անդ գործելն.
վս զի հատուցման է ժա-
մանակն և ոչ գործոյ։ Պա-
կասի և առնուլ փոխ յու-
մեքէ կամ գտանել ողոր-
մութիւն նա և կարի յոյժ
հայցողին. քզի իրաւանց
են անուրքն և ոչ ողոր-
մութե։ Եւ ասա սահմա-
նեալ է ամ արդեանց տա-
ժանաբար հատուցումն և
գնել անդ զհուշումն ըղ
մերումն յանմեռասելի յորկան։
Վասն այսմ, մաձառեցէք

Պ․ Հզ

վկինչս ձեր և տուք ողոր-
մութիւն. և արարէք ձեզ
քսակս առանց հնանալոյ
և գանձ անպակաս 'ի յեր-
կինս։ Եւ ասա ասէ՝ արա-
րէք ձեզ բարեկամս 'ի մա-
մոնայէ զոր ստացայք ան-
իրաւութե։ Զի յորժամ
դադարին որ այժմս երե-
ւին, և յաւիտենականն
հասանէ ժամանակ, ընդու-
նիցին զձեզ։ Այն որ ա-
սացեալ է, քաղցեայ և ե-
տուք ինձ ուտել. ծարա-
ւեցայ և արբուցէք. մերկ
էի և զգեցուցէք։ Արդ
և այս առաւելութի՝ ոյ
խնամակալութեն է նշանակ.
զի ըղ ցնդելի նիւթս որ
յերկրէ ել և անդրէն 'ի
նոյն դառնայ, զսա մեզ
պատճառս բարեաց դնէ.
զի ոչ ասա միայն է պիտա-
նացու և լցուցիչ կարօտ
բնութեանս, այլ և զանձ-
կեանս նովաւ գնեմք.
և 'ի հանդերձելումն նովաւ
ժառանգեմք։

10 Որ 'ի փոքուն հաւա-
տարիմ է ․․․ և 'ի բազմին

ժ․Ա․ ՄՀԷ Հա

հաւատարիմ է. և որ 'ի փո
քուն անիրաւ է՝ և 'ի բազ
մին անիրաւ է։

Այս ընդդէմ այնոցիկ
բերեալ է՝ որոց բազում
մըլթերք ոչ են. և ակնու-
նին թէ՝ յայնմանէ զի չափ
նց բաւականինէ՝ զլանալն
ընդ դատաստանաւ ոչ է։

Այլ գիտասցեն զի ամ
ոք փորձի յորում է և զոր
ընկալաւ. և փոքունքն
տան օրինակ միացն բա-
րուն և չարուն առ մեծա
մեծս և բզումս։ Զի թէ
չար ոք ախտիւ ագահու-
թեան կապեցաւ ընդ սէր սակա
ւուն և անարգոյն, մի՛ բազ
բաղեսցէ ասել՝ թէ 'ի բազ
մին դադարի յարձակումն
բնութեան որ ը փոքունսն
կապեաց զնա. զի այնպէս
բնաւորեցաւ իրացն բնու
թիւն՝ թէ 'ի բազմանալ
ընչիցն և յաճախել մեծու-
թեան՝ ը նմին զօրանան և
ախտք խաւարեցուցիչք։

Արդ՝ զի մի՛ ոք այսու խա
բէութ անպարտ վրիժուց
զանձն վարկցի 'ի հաւատարի

Պ.լ՛՛ Տղ

քննութեն՝ նորին աղագաւ
զայս եդ. և զսոսկ ջուրն
ցուրտ հայցեաց և վարձ
խոստացաւ։ և որ 'ի տես
միայն հիւանդաց գնաց՝
և որ 'ի բանտի են, և փո
խարէնս առաջի եդ։ զի մի՛
ոք բնաւ վերջասցի և զըր
կեալ 'ի պարգևացն լիցի՝
կամ ազատ 'ի պատժոցն։

Ունի բանս այսու բնութ
և առ աստիճանս և շնորհս
մեծամեծս և փոքունս՝
հայցել նովին չափով իւրա
ւանցն։ Փորձել վս կարգի
բանիցն ձգտի տեսութիս
յայն՝ իմանալ թէ աստի
կենացս ամ ինչ անարգք
են և փոքունք. և թէ աստ
յայս հոսանուտս (որ յու-
նելն փաղփաղակի կորնչի)
անիրաւ դատք, անիրաւու
թիւն մեր այս՝ մերժեաց
զմեզ 'ի բազմաց երկնային
գանձուցն։ Ըստ այնմ,
մի՛ խաբիք, զի անիրաւք
զարքայութին այ ոչ ժա-
ռանգեն։ Վասն որոյ
յարէ 'ի նոյն։

ԺԱ. Իսկ արդ՝ եթէ յանիրա-

մհգ մա

մամոնային չեղէք հաւա
տարիմք, զճշմարիտն ձեզ
ո՞ հաւատասցէ։
Անիրաւ ասել զմամոնայ՝
առաջին բանիւքն ցու
ցեալ է. և աստ յիրաւունս
դատաստանի կարգեալ է
բանս. զի որք զփոքունս
զայս և զապականացուս
ոչ կամեցան տալ և գնել
զմեծն և զանապականն,
այլ խեղդեալ ցանկութե
նր կապեցան ընդ նմա,
իրաւամբք մերժեցան յան
տի փառացն որք ոչ սիրե
ցին զնա և ոչ ցանկացան
ստանալ զնա. որ է ճշմա
րիտ վն անլուծանելի և
անփոխանորդելի բնութեն։
Եւ աստ անիրաւ լինել
մամոնային՝ է անհաւատա
րիմ լինելն ստացողին.
քանզի զոր ինչ հաւատաց
ած ումեք՝ ոչ վն այնր տայ
զի անձամբ միայն ունիցի
վայելել ՚ի նմա. այլ սպա
սաւոր ածայնոցն կարգե
ցաւ գանձուց. և պարտա
պան է ըստ կամաց տուո
ղին սփռել և տալ աղքա
տաց. զի արդարութիւն
նր մնասցէ յաւիտեան. և
ինքն յետ աստի վճարե
լոյն՝ հասանէ ժառանգել
զճշմարիտն։
12 Եւ եթէ յօտարին չե
ղէք հաւատարիմ, զձերն
ո՞ տացէ ձեզ։
Ամ ինչ որ յաշխարհի է՝
չէ նա մեր. ոչ միայն յայն
մանէ. զի ցնդելի է, այլ և
անտի՝ զի ընդ լինելն մեր
ոչ տուաւ սա մեզ տեղի
բնակուե կամ վիճակ ժա
ռանգուե. այլ սեպհական
տուաւ մեզ դրախտին ան
մահ տնկոցն վայելչուի.
յարաժամ մնալ ՚ի նմին ան
լոյծ կենդանութեամբ՝
և յաւէժ մնալ առանց հը
նանալոյ և տկարուԹե։
Այլ խաբէուի օձին և
ծնապանդութին մեր՝ եած
զմեզ յօտարոտի յայս տե
ղի դատապարտուե ժամա
նակաւ չափելը և ոչ թէ
մշտնջենաւորել ՚ի սմա.
այլ յուսով ակնունել
անդրէն դարձին։ Աստ քա
ղաքավարել առաքինութբ,

և 'ի մերն բնակութ՟ հաւա
քել զմերձակայսս . և 'ի
սա՛ հայիլ իբրև յօտարո-
տիս և 'ի գժրիչ մերոյն .
և վաղագոյն զփախուստ
անդ ուղղել . և յափշտա-
կել զմեզ և զմերսն և ան
կապուտ մնալ 'ի վնասակա
րաց աստի բերմանցս։
Ապա թէ ընդ օտարիս աս
տէն կապեցաք ցանկութ՟
սորա՝ և զմերն ոչ ընտրե-
ցաք խնդրել, այլ գնացաք
զկնի սնոտի մեծութե՟ և
անվայելուչ հեշտութե՟,
և հաստատեցաք զգարշա-
պարս մեր 'ի գնացս երկ-
րաւորս, և սիրով կապե
ցաք ընդ ախտաւոր կրիցս՝
ունի և ա՟ծ արդարանալ
'ի բանս իւր և յաղթել
'ի դատելն։ վ՟ն զի բա-
նայ զայս 'ի մէնջ ոչ՟ թէ
ո՛չ է մեր։ Ա՟յ ո՛չ տայ մեզ
զմերն . զի ո՛չ կամեցաք գը
տանել զնա։ Ա՟յ թէ այս-
չափ էր դատաստանն, ո՛չ էր
կարի տաժանելի . թէպէտ
և լի՛ տրտմութեամբ . այլ
այն է մեծ և լի դառնութ՟

յորժամ կապեալս հանեն
զմեզ արտաքս՝ հրոյ և խա
ւարի առնել ժառանգս։
Արդ զայս հաւաստեօք
կնքեալ՝ յանձնարինան
հաստատէ զբանն . յեր-
կուս բնութի՟ս և 'ի կամս
հակառակս բաժանեալս .
զոր միոյն և միւսոյն հա
ճոյ լինիլ ո՛չ է։ զի 'ի խնդ-
րել զմիոյն կամսն՝ բաժա
նեաց զանձն 'ի միւսմէն .
որում հակառակ կամացն
գնալ ընտրեաց։ Այոցիկ
բանից ժամանեցին թշնա
միքն ճշմարտել զսա՛ . զի
ծառայք գոլով մամոնայի՝
սկսան անգոսնել զնա .
որոց պարտ էր զարհուրիլ
'ի դատաստանացն և մեր-
կանալ զախտ չար ցանկու
թեան արծաթոյն . նոքա
զչարեալք՝ պարսաւանս
դնեն նմա և հեգնեն ըզ
բանս ուղիղ վարդապետ՟ն։

Ա՟յ աւէ առնն։

15 Դուք էք որ արդարա
ցուցանէք զանձինս առա՟ջի
մարդկան . սակայն ա՟ծ գի
տէ զխորհուրդս ձեր։

Օրէնք այ են՝ որ ուսուցանեն մի՛ ինչ վ(ասն) մարդկան փառաց և տեսութե(ան) գործել բարիս. ապա թէ ոչ՝ յայ զանձն օտարացոյց. զի ոչ վասն այ՝ այլ վասն մարդկան է փոյթն։

Իսկ սոցայս կրկին չարութ(իւն) լցեալ. մի՝ զի ոչ ինչ գործեցին բարիս. և միւս և՝ զի ձևանային առ մարդկն թէ արդարք իցեն։

Նմն դատաստան ունին տալ ոչ վասն չարեացն միայն, այլ և վ(ասն) կեղծաւորեալ բարուցն որով խաբէին զմ(արդ) պարզամիտս ՚ի մարդկանէ։

Տէրս ասէ, ճանաչէ ած զմիտս ձեր. և անպարտս ոչ առնէ. այլ պահէ հատուցման ժամանակին և վրէժխնդրութե(ան) անքարոշտաց։

15 Զի որ բարձր է առաջի մարդկան, պիղծ է առաջի այ։

Այս բան համօրէն տիրել ոչ ունի, այլ միայն վասն որոյ գրեցաւ։

Այս այն որ ասէ, մի՛ դատէք և որով դատաստանաւ դատէք՝ դատելոց էք։ Մի՛ է թէ զուղիղ դատելն արգել, այլ միայն այնոցիկ սաստէ՝ որ գերանօքն իւռարեալք էին՝ և այնոցիկ որ գշեղմն ունէին՝ դատ դատիչ եղեալ՝ ծանր զանձինս առ նա ցուցանէին։

Բազում և զայս տեսցես. զի պիղծ են առաջի այ որ զամենայն հնարս հնարեն և միշտ ՚ի յայն հայեն զի պատուիս ՚ի մարդկանէ ընկալցին։ Բազում, ըզ փառս ՚ի մարդկանէ խնդրէք. և զփառսն որ նա միայն է այ՝ զայն ոչ խնդրէք։ Ապա թէ ոչ՝ ահա ըզ բազումս ցուցեալ է յարդարոցն և ՚ի զարմանալի առանցն պատուեալս ՚ի մարդկանէ, և ոչ վասն այնորիկ փոքրկանայ պատիւ նոցա յայ։ Զի ահաւասիկ նորուն տն առաջեալ է, ոչ կարէ քաղաք թաքչել որ ՚ի վ(եր)այ լերին շինեալ իցէ. և լոյս ոչ դնի ը(նդ) գրուանաւ։ Այսու ամենայնի

յայտէ՝ զի պիղծ առաջի
այ ատացաւ լինիլ այնո-
ցիկ՝ որ անձամբ անձանց
որսան զփառս։ Սկսանի
ապա ցուցանել նոցա թէ
օրինացն սահման լցաւ։
Ասէ,
17 Օրէնք և մարգարէք
մինչև ցյովհաննէս։
Իսկ արդ եթէ՝ի յովհան-
նու մկրտութենէն՝ օրի-
նացն պատուէր դադա-
րեաց, ապա յայտ է թէ
եկն տր օրինացն. ոչ եղ
ծանել, այլ ազատել։
Զի կամեցաւ օրէնքն ար
դարացուցանել զմարդիկ
և ոչ զօրեաց. իսկ քս ձրի
թողութբ շնորհօք արդա
րացոյց. և՝ի կատար եած
զօրինացն պատուէր։
Եւ զի մի՝ վս ձրի թողու-
թեան կարծիցեն թէ միշտ
նոյնպէս շնորհք իցեն,
յաւել և զայն եթէ՝ բռ-
նաբարեն զաւետարանն
քարոզել ընդ բնաւս։
Զի առանց ձգանց՝ ա-
ւետարանին շնորհն յամ ժամ
արդարս առնել և այ ըն

ծայել ոչ ունի։ Նա իբրև
եդ զայն թէ մինչև՝ի յով-
հաննէս էր օրինացն պաշ-
տօն և լռեաց, և արդ աւ-
ետարանն քարոզի, ապա
զգուշացաւ բանիւն՝ զի մի՝
խմասցին զաւետարանն հա
կառակաբար ունիլ զկամս
առ օրէնսն քակտել զնա։
Այ ասէ, հաստատունքս
այս որ կարծին մշտնջենա
ւոր կալ յէութե՝ դիւրին է
նոցա եղծանիլ, քան թէ
յօրինաց կամ ՝ի մրգրէից
միոյ գրախեցի անկատար
մնալ։
18 Պատուէ՛ դարձեալ և
այնու զօրէնսն, զի որ նո
վաւ կապեցան մարմինք՝
որոշումն արտաքոյ բնութ՝
շնուն գործէ յորմէ բա
ժանեցաւ, և առ որում
բնակեաց։
19 Այր ոմն էր մեծա-
տուն, և ագանէր
բեհեզս և ծիրանիս, և ու-
րախ լինէր առատապէս։
և աղքատ ոմն ղազարոս ա-
նուն՝ անկեալ դնէր առ
դրանն վիրաւորեալ. և

ցանկայր յագել 'ի փշրանացն որ անկանէին 'ի սեղանոյ մեծատանն։ այլ և շունք եւս գային և լիզուին զվէրս նր։

Առակիս բան՝ ոմանց այնպէս թուեցաւ թէ առանց էութեն բանք սոսկ ասացան և ունին զլրումն կատարման խորհրդոյն 'ի յարութեն անդ, յորժամ երկաքանչիւրոցն լիցի որոշումն և կարգի նոցա ըստ վարուցն հաւաստեօք հատուցումն։ Եւ յայնմանէ առնուն զկարծիս, զի մեծատունն տագնապէր տանջեալ, և ղազարոս կեայր 'ի հանգստեան։ Եւ ընդդէմ դնեն այսոցիկ՝ թէ նախք զամենեցուն յարութն և զդատաստանին ընտրութ՝ հատուցումն ոչ է. ոչ արդարոց ըստ արդարութեն նց և ոչ անբարշտաց ըստ նց վատթար գնացիցն։

Արդ զայս զմտաւ ածին և յայն ոչ կարացին հայել զոր մեծատունն մաղթէր նահապետին զի առաքեսցէ

Ղ" Ժզ

զղազար քարոզս և ուսուցիչ եղբարցն զի մի՛ և նք գայցեն յայն տեղի տանջանաց. և ասելն աբրահամու՝ ունին զմարգարէսն բանս՝ անտի ուսցին։

Եւ այս ահա 'ի յարութեն ոչ է. զի ամքն յառնեն. և ոչ եթէ աշխարհ ինչ է յայնմ ժամու որ քարոզ նց ոք լինիցի ուսուցանել զի մի՛ չարաչարեսցին կորնչիլ։ կամ թէ իցէ բնաւ այնոցիկ որ ընդ տանջանօք կապեալ իցեն՝ տեսանել զարդարս։ Արդ պարտ է մեզ ամենայնիւ կալ 'ի վր ուղիղ տեսութե բանիցս. և որքան հնար է՝ կրթել զմիտս յատակ տեսութե. զի մի՛ ինչ մտածութիւն ընդդէմ անկցի եղծանել հակառակաւն։ Սա որոյ իմանալ արժան է, զի բան առակի՝ փոխանակ օրինակ ասելոյ եդեալ է։ Եւ օրինակ՝ երբեմն յանշնչից առեալ է. որպէս որ զսերմանիսն արկանէ յերկիր։ Եւ է զի 'ի կենդանեաց.

ոչ ուռկան արկնել 'ի ծով։
Այլ երբեմն 'ի մարդկանէ
առ մարդիկ ․ ըստ որում
այգի տնկեալ մշակաց։
և այլք բազումք որ զնոյն
ունին։ Այլ երբեմն յեղե
լոց իրաց և 'ի հին պատ
մութեց առակս առաջի
դնէ․ ոչ երկու որդիք աբ
րահամու, և օձն կախեալ։
Արդ այսպէս առեալ է և
այս առակ յեղելոց իրաց։
Նմանեցաւ զարհուրեցու
ցանել և տալ գիտութիւն
այնոցիկ կենացն որք աս
տի իրաց վճարեցան։
Եւ այս պարտ է մերձ դը
նել զառաջին առակացն
զբանս ․ այն որ ցուցան
կարգ ունել։ Առաջին
դալ 'ի խնդիր կորուսեալ
ոչխարին, և դրամին։ և
ապա ածեալ լինի իբրև
զուարակ պատարագեալ
'ի վր անառակ բնութեն։
Այլ արդ կացուցանէ տըն
տեսս յորոց փրկեաց պա
տարագաւն։ Յայսցանէ
ոմանք արդարութեամբ
գնացեալս և ոմանք անիրա

ւուք՝ զորս կոչէ տալ հա
մարս։ Այլ յայտնի որ
զղջացան՝ գովեաց։ Այլ զի
են որ առանց ճարս փըր
կութե գտանելոյ գնացին։
Յայտնէ և զայնպիսեացն
վտանգս որ ընդունելոցն է
զնոսա 'ի լքանելն զայս․
և օրինակ դնէ ըզմեծա
տունն, զի ամենեքեան որ
չարք իցեն՝ մի՛ վն զի աստ
երկայնամիտ է ած՝ արհա
մարհանօք կայցեն․ իբրև
թէ միշտ այնպէս լինիցի․
և չկայ ինչ 'ի վերուստ դա
տաստանք և վրէժխնդրու
թիւնք։ Եցոյց զվտանգս
մեծատանն, զի անտի ուս
ցին որ ինչ պահել են դա
տաստանք այ 'ի վր անբա
րշտաց։ Դարձեալ՝ վն
զի երանեաց զաղքատութ
և զհալածական լինելն և
անարգանս կրել վն ան
ուան նորա, և եղկելի հա
մարեցաւ զմեծատունն՝
յասելն, վայ ձեզ մեծա
տանցդ, զի այսու կենօքս
չափեցաւ մխիթարութիւն
ձեր։ Արդ զայս երանութ

որ առ վշտացեալս, և զոր
պառնալիս որ առ փափկա
ցեալս՝ յեղելոց իւրոց մերձ
դնէ որ ինչ պատահեաց
յետ ասուի վճարելոյս զա
ղարու և մեծատանն։
Այլ զի Թանձրադոյն են
յօժարութ՟ մարդիկ և յե
րևելեացս առաւելագոյն
ըմբռնին ցանկութեամբ
քան Թէ յաներևութիցն։
Այլ էին յայնմ ժամու քա
հանայապետք և իշխանք
հրէիցն 'ի մեծութ՟ և 'ի
հանգստեան. և որ ը՟նմա
էին՝ 'ի Թշուառութեան։
վ՟ն այնորիկ առակեաց նա
զաշակերտսն իւր՝ 'ի ղազար,
և զնոսա 'ի մեծատունն։
Զի մի՛ սոքա տարակու
սեսցին 'ի նեղութ՟ իւր
եանց, և մի՛ նոքա զուար
ճասցին 'ի փառս իւրեանց.
այլ սոքա ղազարու հան
դերձեալքն մխիթարես
ցին, և նք՟ մեծատանն տան
ջանօք տարակուսեսցին։
Այսպէս և յետ նոյ՟ ամե
նեցուն լիցի խրատ բարե
պաշտութեան. զի մի՛ մե

ծատունք յօրասցին, և մի՛
աղքատք վհատեսցին։
Ասյ՟ դնէ զմեծատանն,
զի զա՟մ ինչ առատութ՟
ունէր. զգեստս պայծառս
և երևելիս. և կերակուրս
ամենալիցս. և ա՟մ ուստեք
հեշտալիքն յաճախէին նը
մա. և տրտմականք և ո՛չ
մի ինչ բնաւ ուստեք։
Այլ ընդ դէմ կարգնէր
սորա՝ ղազարուն կերք.
ամենայնիւ լի՛ տրտմութ՟.
և մխիթարութ՟ և ո՛չ բնաւ
ուստեք։ Արդ այս ս՟յ
նախախնամութ՟ն է. զի տայ
փարթամութ՟ անժուժկալ
լից, զի ունիցին այնու վը
ճարել զպէտս իւրեանց
և առաւելորդօքն հաղորդել
աղքատացն և դնել զան
տի հանդերձեալն։ Ա՟ս այնո
րիկ և զոմանս աղքատս
արար, զի տեղի լիցի մե
ծատանցն բարեգործելոյ
առ նոսա. և սպասկանացու
գոյիւքն ստանալ զմեծն
և զանապականն։ Ապա Թէ
չարասցին հեշտասիրութ՟
և ագահութ՟, վճարէ զնա

մերձակայից վայելմամբ.
և՛ի հանդերձեալն անպա
տասխանիս արարեալ պատ
ժէ՛ արդարութեամբն։
Եւ՛ աղքատք եթէ գոհա
ցօղք լինիցին, մեծի՛ հան
դերձեան և փառաց արժա
նացեալ ՚ի հատուցման ար
դարոցն՝ յաւիտենական
ունիցին զմխիթարութին։
Իսկ եթէ տրտնջօղք իցեն
և մօտք յօժարեալք ՚ի մե
ծութս, և ոչ անսան խրա
տու ասողին, մեծունի թէ
առի՛ գայցէ՝ մի՛ յօժարեա
ցին սիրտքձեր։ այսպիսիքս
կրեն զաղքատուե դժ
ուարին կիրս, և՛ի պար
գևացն այ զրկեալք են՚ի
հատուցման աւուրն։
Իսկ մեք աստ՝ աղաւթիւս
ուսանիմք զմարդի բարս
մեծատանն, և ըզ հասա
տուն միոս արդարոյն։
Զի ոչ սա խոնարհեցաւ
առնա և ոչ նայեցաւ ՚ի
վիշտս նր. և գաղանք ողոր
մեալ լիզուին զվէրս նր։
և ոչ նա զչարեցաւ ինչ ՚ի
նեղութե. այլ կայր հաս
Գլ ժգ

տատուն յուսով յայնքան
տառապանս։ Նորին աղա
գաւ սահմանեաց յամե
նայնիւ չարաց՝ և՛ի կատա
րեալ բարեաց՝ լինել իմա
սին. զի անպատասխանի
լիցի փափկացեալն։
Եւ՛ ոչ եթէ կարէ ոչ տե
սի ասել. որ քան զշունս
անողորմ եցոյց բարս. զի
և՛ի փշրանացն անկելոց
ոչ կամեցաւ բարեգործել
այնպիսում վշտացելոյ։
Եւ՛ զի մեծատունք ատես
ցեն զմեծատանն զչարուն,
և աղքատք ուսցին զար
դարոյն զհամբերութին
և մի՛ դժուարեսցին ընդ
աղքատութին զի մի՛ ընդու
նայն լինիցի։ Այս յարէ
յայս զկատարած ելից եր
կոցունց նց։
22 Եղև առ մեռանիլ աղ
քատին, և տանիլ զնա հր
րեշտակացն ՚ի գոգն աբ
րահամու։
Դադարեցին նեղուիքն
և եհաս հանգիստն. լու
ծան տրտմականքն և ժա
մանեաց մխիթարութին։
մհն Բար

Ուարձան վէրքն յորում
կեայր տաժանաբար, և ըն
կալաւ զնա կեանքն անա
պականս։ Յետ շանցն՝ հը
րեշտկացն սպասաւորութի։
Եւ յետ այնորիկ՝ զի ՚ի
դուրս մեծատանն անկեալ
դնէր, ՚ի նահպտին գոգն
գրգեալ հանգչէր։ Որոց
աստ սիրէ երկայնել ըզ
բանս վարդապետութե,
զգիրսն յօհաննու ընթերց
ցի զոսկեբերանին։

Մեռաւ եւ մեծատունն
և թաղեցաւ։

Անց և սորա հեշտալի
փափկութին. և զոր ու
նէր յերկրէ՝ յերկիր մը
նաց. և որ չարաչար ստա
ցաւ՝ մերկ գտաւ։ Ուրա
խութին և հանդերձիցն
վայելչութի և կերակրոցն
հեշտութիւնք եղծան. և
տրտմակինքն յաճախեցին.
և վիշտք և նեղութիւնք
բազմացան։ Զի յամենե
ցունց զոր յաճախեաց ան
ձին իւրոյ՝ եթէ բարեկամս
և եթէ ստացուածս, այն
քան միայն զօրեցին օգնել

նմա՝ զի պատուով զմար
մինն գերեզմանի ետուն։
Նորին աղագաւ և տրն ըզ
սորայս ասէ զթաղումն.
զի այնչափ էր սահման մե
ծութե նորա։ Ըստ այնմ,
ո՛չ թէ ՚ի մեռանելն իւրում
առաջէ ընդ իւր զամենայն.
և ո՛չ են փառք նր ընդ նմա.
այլ անձն նր ՚ի կենդանու
թեն իւրում պատուեսցի։
Եւ նախ քան զայս, տունք
նց ասէ՝ են գերեզմանք
նց. և անուանք նց յիշեն
միայն նոքօք։ Իսկ վն ար
դարոյն թաղման, չկամե
ցաւ ինչ ասել. զի անարգ
և առանց պատուի էր։
կամ թէ բնաւ իսկ և թա
ղեցաւ ո՛չ։ Զի թէ մինչ
կենդանին էր՝ այնքան վի
րօք էր զազրացեալ՝ զի
շո՛ւնք էին սպասաւորք.
և ՚ի մարդկանէ չէր ոք որ
մերձենայր առ նա ՚ի խնամ
արկել։ Ո՞վ ոք էր որ յետ
մահուն հողոյ տայր զմար
մին նր. այլ այնպ անթաղ
անկեալ դնէր։ Եւ մի՛ ոք
տակաւին ևս մարմին՝

զանթաղսն մարմնով տե-
սեալ դժուարեսցի ինչ:
կամ անարգ զոք թաղեալ՝
մի՛ երանեսցէ վասն պատ
ուակին թաղմանն անշնոր
հակալու մարմնոյն. այլ 'ի
վարսն հայեսցի, թէ ոգի
նր 'ի կենդանութե և 'ի
զգայութե յորում մասին
իցէ: Նու զայս զոր եդաք՝
ոչ եթէ սահմանեցաք վր
ձիռ ամենայն արդարոց
անարգ լինիլ 'ի մահուն,
և ծմ անբարշտաց պատ-
ուով ունիլ զգերեզմանս.
այլ միայն վս կարծմանցն
ասացաք որք յերևելիս
ևեթ հային, և իմանալեացն
չեն տեսօղք: Ապաթէ ոչ՝
բազմաց արդարոց քաղա-
վայելուչ են շիրիմք նց.
և անօրէնք անթաղ մնա-
ցին. և ոչ ինչ սոքա գրե-
ցան առ այ 'ի հատուցումն
նց: Իսկ մերս՝ միայն վս
զազրու կրից անարգ մար
մնոյն և բարետոհմութե
ոգւոյն եդաւ. և մեծա
տանն բարեկրութե, և որ
յետ այնորիկ վշտացն:

23 Այս ասէ, մինչ էր 'ի
դժոխս 'ի տանջանս, ամ
բարձ զաչս իւր և ետես 'ի
հեռաստանէ զաբրահամ,
և զղազար հանգուցեալ
'ի գոգս նր:

Որք տարակուսեալք վս
այսորիկ ասեն՝ թէ ոչ ոքէ
որ ունի զհատուցումն բա
րեաց ըստ արդարութեն,
և ոչ տանջանք ինչ են մե-
ղաւորաց նախ քան զյառ
նելն: Ըստ առաքելոյն՝ չե
ևս ընկալան զաւետիսն.
այ վս մեր լաւագոյն հա
մարեալ՝ զի մի՛ առանց մեր
կատարեսցին: Եբր II. 39:
Լուծ այսոցիկ տարակու-
սանաց դիւրին է լուծումն:
Քանզի ունիմք զայս հաս
տատուն՝ թէ սահմանեաց
նա օր՝ յորում դատէ զա
մենայն ոք արդարութե.
բայց զայս առցես օրինա-
կաւ աստի կենացս ամե-
նայնիւ անվրէպ տեսանել
և 'ի դժոխս: Զի նախք
զմանչն որոտնական՝ որով
լուծաւ մահ՝ և դժոխք
բացան՝ և արգելեալքն

արձակեցան, ամենեքեան
փակեալ էին ընդ իշխանու
թե դժոխոց։ Այլ թէպէտ
դոյին արդարք, սակայն ա-
ռանց պտրգելոյ ոչխարին
որով պատառէր դատա-
կնիքն ադամայ և բառնայր
պարտիք մարդկութեանն՝
ումեք ազատանալ ՚ի դժո
խոց օրէնն ոչ էր։ Վրոյ
Քս որում յաշխարհս յայս
զոր անիծիւք ժառանգե
ցաք՝ իմաստին բնակին չարք
և բարիք, և է սա մեզ տե
ղի դատապարտութե, և ոչ
են որոշեալ արդարքն ՚ի
մեղաւորաց, այսպ պարտ է
և վս դժոխոցն գիտել.
զի արդարք և մեղաւորք
արգելեալ փակեցան ՚ի նա
վս առաջին մարդոյն ան-
հնազանդութեն։ Բայց սա-
կայն Քս որում աստ ոմանք
չարչարեալ են ՚ի դիւաց՝
ոպ այնք որ ախտիւ մեղաց
գերեցան ՚ի նմանէ, և ան-
հնարին նեղութբ տանջեալ
են ոգւով, թէպէտ ան-
զգայացեալք ոչ իմանան
զոր կրեն զապականութին։
Գլ ԺԳ

Այլ են որք մարմնով չար
չարեալք են ՚ի նոցանէ.
ոպ որ կարկամեալ էր զոր
կապեաց սատանայ ամս
ութուտասն։ և որպ այն
զի ուր հասանէր զարկու-
ցանէր և փրփրեցուցանէր
և ՚ի հուր արկանէր և ՚ի
ջուր՝ զի կորուսցէ։
Այլ արդ՝ թէպէտ այսպէս
իշխեն ՚ի վր տկարացն,
սակայն սբքն սաստէին նց
և հալածէին իբրև զծա-
ռայս չարս և ապստամբս.
յորոց և ՚ի ստուերէն եր
կիւղիւ մեծաւ տագնա-
պէին։ Զայս օրինակ առ-
ցես և ՚ի դժոխս. զի է նա
ստորին սահման երկրի.
և ոչ է անդ հուր տանջո
ղական, և ոչ այլ ինչ տան
ջանք ՚ի վերուստ. այլ է՛
անդ տանջանք դիւացն։
Զի զոր աստ մեղօք և
անհաւատութբ ծառայե-
ցուցին, անդ անխնայ ան-
հնարին լլկանօք չարաչար
տանջէին. որպէս զմեծա-
տունն զայն։ Իսկ առ սբսն
և ոչ բնաւ մերձենալ հա
 մա

մարձակէին նոքա։ Զի
ըստորում մինչ մարմնով
էին հալածէին զդեւսն՝
վերին օգնականութ̃բն,
այսպէս և մերկ ոգւով
թեպէտ էին 'ի դժոխս, այլ
զդեւս չարս հալածէին նո
վին զօրութ̃բն։ քանզի չիք
ինչ տեղի թափուր ուր
ոչէ մերձ ձեռն ամենակալ։
Ըստ այնմ, եթէ յերկինս
ելանեմ՝ անդ ես. և եթէ
'ի դժոխս իջանեմ, և որ̃պ
յերկինս անդ մօտ ես։
Արդ այս̃պ ոգիք արդա
րոց 'ի ձեռին ա̃յ են, և ո՛չ
մերձենայ 'ի նոսա չար։
Եւ՛՝ բանակք հրեշտակաց
ա̃ն շուրջ են զերկիւղա
ծովք իւրովք։ Եւ՛ որ̃պ
յերկրի առ եղիսէի՝ տե
սաք, 4 Թագ 6. 17, և 'ի դը
ժոխս զնոյն օրինակ առ
ցուք։ յղ̃ս որոյ ասէ,
Ի մեռանիլ աղքատին՝ 'ի
հրշ̃տկաց բերեալ եղև
'ի գոգն աբրահամու։ իսկ
մեծատունն տանջեալ 'ի
դի́ւաց տագնապէր։ վ̃ս
առ վտանգին աղաղակէր,
Պ.լ՛՛ Տգ

հայր աբրահամ, առաքեա՛
զղազար զի թացցէ զծագ
մատինն 'ի ջուր և զովա
ցուսցէ զլեզուս, զի պապա
կիմ 'ի տապոյ աստի։
Արդ ըստորում ա̃ցաք
չիք ինչ 'ի դժոխս հուր
այրիչ, զի այս իւրում ժա
մանակին պահեալէ դի
́ւաց և որք նոցին հաղոր
դեցան չարեաց։ Այլ ա̃րն
զնեղութիւնն զոր կրէին
հոգիք անբարշտաց 'ի դի
́ւաց անտի՝ առակեաց 'ի
տապ։ Իսկ զղազարու զովա
ցուցանելն միայն ծայրի́
մատինն, և կաթիլ ջրոյն,
և զլեզուն և եթ՝ թերևս
զայն տայ նշանակ՝ զի առա
քեսցէ զղազար փոքր մի
հալածել զդևսն։ Որ̃պ և
աստ այսակիրք ապաւ́ինին
'ի յարս ս̃բս զերծանիլ 'ի
վտանգէն զոր կրեն 'ի դի
́ւաց։ Նոյնպէս և մեծա
տունն այն գիտէր թէ զօ
րութ̃բն այնու որով պա
հեալ լինէին արդարքն 'ի
խաղաղութ̃ե 'ի դի́ւաց ան
տի՝ ուզէր ղազար հալածել
մձե 'ի

'ի մեղաւորաց զդեւսն զի մի՛ տանջեսցին նոքա 'ի նմնէ: Ա՛յլ զի՛նչ արդեօք իցէ զի զանուն աղքատին ած ուրեք նշանակեաց բանին, իսկ զմեծատանն և ոչ բնաւ ուրեք: Արդ կարծելի է, թերևս 'ի պիտանեաց առաջնոց սբցն ուրուք անուամբ անուանեալ էր նա. և վասնորիկ լռեաց, զի մի՛ անուամբ բարի առն՝ անուանեսցէ ըզչարն: Այլ թէ՝ 'ի մերձակայիցն որ լսէին՝ էր ոք անուամբ մեծատանն, և խընայեաց 'ի նա զի մի՛ խռովեալ ամբոխեսցի կարծելով թէ առ նա՛ իցէ բանն: և վասնորիկ այսքան դատեալ եղև 'ի մէնջ: Այլ ժամ է այսուհետև 'ի վեճիւ բանիցն աբրահամու հայիլ որ լի՛ է արդարութ և կարի՛ դժուարին լսելեաց:

25 Ընկալար աւէ որդեակ դու զբարիսն քո 'ի կեանս քո. և ղազարոս զչարչարանս: վասնորիկ սա՛ աստ

Ղլ՛՛ ժզ

մխիթարի, և դու այդր պապակիս:

Ողորմութեանն այ չափ սահմանեալ է. և յաւիտենիւս այսու ձգի. և անդր ևս քան զայս անցանել ոչ ունի: Զի որչափ յաճախէ՛ ոք 'ի մեղս և զղջացեալ անկանի առ ած, առ դարձուցանէ օրինօք ընկալեալ: Ապա թէ ընդ մեզ մտանեն մեղքն մեր 'ի գերեզմանս մեր, այնուհետև նախանձ հրոյն է որ ուտէ զհակառակորդս. և ոչ է գըտանել ուրուք արտասուօք թողութի: Այ և աբրահամ որ կարի ողորմած էր՝ առ նա անողորմ դատաւ. և որ առ սոդոմացիսն գըթացեալ խնամարկէր և բազում մաղթանս առաջի եդեալ այ կամէր այնու խոնարհեցուցանել զած 'ի ներելն, սակայն աստ դատաստանօք խօսի և արդարութե դատէ: Ընկալար աստ զմխիթարութին քո 'ի կեանս քո. և ղազարոս ըզչարչարանս: Ագահեցեր

մձզ ա

ասէ ժողովել մթերս բա
զումս շռայտիլ և փափ
կանալ․ և բարեգործել
առ կարօտեալս ոչ հաճե
ցար։ Դու ինքնին ուսու
ցեր թէ ոչէ պարտ վշտա
ցելոց առնել խնամակա
լութի։ Նման այսորիկ
սա աստ մխիթարի, և դու
այդր պապակիս։
Յայս հայի և յայտնութ՟
մարգարէին եղեալ։ Վ՟յ
ասէ՝ վայ որ ագահէ զագա
հութ՟ չար տան իւրոյ․ դը
նել ՚ի բարձունս զբոյն իւր․
կորզել ՚ի ձեռաց չարաց․
խորհեցաւ զամօթ տան քո
ամբ 2. 9։ Ս՟ սորին և ՚ի
տախտակի գրել ասաց զի
ընթերցեալ ուսցին, և մի՛
անմտութ՟ գնասցեն զհետ
ցանկութեց․ զի մի՛ կատա
րածի այսոցիկ՝ դժնդակ
կրից պատահեալ՝ անլու
ծանելի ունիցին զվրէժս
իրաւացի հատուցմանն։
Զի նեղելոյն եղև ընդ
արձակութ՟ հանգստեան․
և որ փափկանայրն՝ անբե
բելի՛ էհաս տանջանացն։
Պ՟ղ ճգ

Զայս և առաքելոյ հաս
տատեալ է իրաւացի դա
տել, յասելն, պա՛րտ է ա
ռաջի ա՟յ հատուցանել նեղ
չաց ձերոց նեղութիւն․
և ձեզ նեղելոցդ հանգիստ
ընդ մեզ։ 2 Թես 1. 7։
Աստ այսմ և նահապետն այն
նախ զերանունս կարդեց
եդ, և ապա յանձնարինսն
անանդեաց զբանն․ իբրու
թէ վհաւ արգելեալ փա
կին նոքա։ Վ՟յ ասէ,
26 Ի վ՟ր այսր ամենայնի
վիհ մեծ է ընդ մեզ և ը՟ձ
ձեզ․ զի ոչ աստի առ ձեզ
անցանել կարեն, և ոչ
այտի առ մեզ ոք կարէ
անցանել։
Արդ մի՛ ոք ընդ այս
տարակուսեսցի․ քանզի
է այս և ՚ի միում քաղաքի
տեսանել զոմանս ՚ի դա
հոյս յօրացեալս և ՚ի սպա
սաւորաց շուրջ լեալս և
պատուեալս․ և ոմանք ՚ի
կապանս և ՚ի խորին արգե
լարանս փակեալս։
Զայս առցես ինձ և ըղ
ղազարու և զմեծատանն
մձէ վր

վհաւ՛ 'ի բաց պարսպեալս
գոլ 'ի միմեանց։ Ա՛ւ արդ՝
անձին անյոյս փրկութ՟ե
եղեալ՝ ապա սկսանի մար
դասէր բարս ցուցանել.
որով խնամարկէր ազգ-
այնոցն. յաղագս որոյ
ասէր։

27 Աղաչեմ զքեզ հա՛յր
աբրահամ, առաքեա՛ զղա
զար 'ի տուն հօր իմոյ. զի
են իմ անդ եղբարք հինգ։
զի տացէ նոցա պատուէր.
զի մի՛ և նք՟ գայցեն յայս
տեղի տանջանաց։

Յորում ինքն վտանգել
տագնապէր, ուսաւ՛ թէ
լաւ՛է զա՟մ ժամանակս կալ
'ի տառապանս. քան թէ
տիրել ա՟մ ծագաց երկրի՝
և 'ի կատարածի հասանիլ
այսպիսի դժնդակ կրից։
Աստայնմ, զի՞նչ օգուտ է
մարդոյ եթէ զաշխարհ ա՟մ
շահեսցի և զանձն իւր տու
ժեսցէ։ Ուստի ընտրելի է
որ ոք միտս ունի՝ զա՟մ ըղ
կեանս իւր լնուլ կոծով.
և զա՟մ աւուրս տրտմութ՟
և արտասուօք և տքնութ՟

հաշել զանձն. և թեթև
համարիլ զա՟մ նեղութիս.
և չգրել ինչ բնաւ՛ որ ինչ
յաշխարհի իցէ. այլ զա՟մ
մերկանալ զաստի կենացս
հեշտալիս. և ա՟մ նեղութեց
տալ զանձն յօժարութ՟.
և զայն խնդրել միայն՝ ո-
րով հնա՛ր իցէ զաղէտս տա
րակուսանացն այնոցիկ 'ի
բաց քերել յանձնէ։

Ա՟որոյ 'ի փորձոյ ուսեալ
զայս մեծատանն՝ աղաչէր
զի քարոզ զղազար արձա
կեսցէ եղբարցն՝ պատուէր
տալ։ Յորոց ինքն զփորձ
էառ և ծանեաւ՛, կարծէր
և եղբարցն զնոյն միտս ու-
նիլ և հաւատալ թէ ար
դարև այնպէս իցէ. և տալ
զանձինս առաքինութեց.
մերկանալ 'ի ցանկալեաց
աստի։ և զայն անգիտա-
նայր թէ և եղբարքն՝ նո
րին ախտիւ՛ն ըմբռնել են
և ո՛չ հաւատան։

Այլ թէ զի՞նչ եղբարքն
իցեն՝ զա՟մ բնութիս իմա-
նալ պատշաճէ. և հինգ
վ՟ս զգայութեցս թուոյ։

Զի մի՛ աչօք խաբեալ
ըմբռնեսցին 'ի հեշտալի
տեսութեց. և մի՛ ականջօք
'ի պատիր բանից. և մի՛ լե
զուաւ 'ի բանս չարս. և մի՛
շօշափելեօք 'ի գարշ ցան
կութիւնս։ զի մի՛ և նոքա
այսպիսեօք ընկղմեալ ախ
տիւք՝ 'ի նոյն հասցեն տե
ղի տանջանաց։ Կամ թէ
արդարև էին նո՛ եղբարք՝
որ նորին անիրաւ և չար
մեղօքն վարեին. որոց ո
ղորմեալ աղաչէ՝ զի առա
քեսցէ զղազար խրատել
զնս։ Եւ առ այս զինչ առ
նէ պատասխանի։
29 Ունին ասէ ըզ բանս
մովսէսի և այլոց մարգա
րէից. անտի ուսցին զհան
գիստ արդարոց և զտան
ջանս մեղաւորաց։ Եւ
այնպս կարող են եթէ կա
մին՝ ապրեցուցանել զան
ձինս. քանզի լի՛ են ամ
բանք մարգարէից ած
ածեղէն իմաստիւք. որ
սաստեն սպառնան թանձ
րագունից մտօք՝ և որք
շաղեալք են ը գիձական
ախտիցն. զի ուսեալք զեր
կիւղ տանջանացն՝ հեռաս
ցին յապականացու կրիցն
մեծաւ զգուշութեամբ։
Յայտնեն և զփառս ար
դարոց. զի ցանկասցին հա
սանիլ փառացն. և մի՛ խա
ւարաւ անգիտութե ընա
ցեալ՝ հասցեն կորստեան։
Իսկ նա վասն զի գիտէր
որոց և ո՛չ ինքն լուաւ մար
գարէիցն, ասէ, ո՛չ հա՛յր
աբրահամ. բայց եթէ 'ի մե
ռելոց ոք երթեալ խօսես
ցի ընդ նս. և այնպ հաւա
տան և ապաշխարեն։
Եմ ոք յորոց կրէ՝ 'ի նոյն
և զայլս կարծէ. զի մինչ
'ի մարմնի էր՝ առասպելք
թուէին նմա բանք մար
գարէիցն. վս զի սէր ըն
չիցն և այլոց հեշտութեց
առ ինքեանս ձգեալ պա
հէին զնա։ Եւ յայնժամ
մերկացեալ 'ի մարմնոյն և
ազատեալ 'ի բռնութենէ
ախտիցն և զգաստացեալ
'ի չարաչար կրիցն որովք
տանջեալ լինէր 'ի դիւաց՝
կարծէր եթէ զայս ամ

լուեալ ՚ի մեռելոց ուրուք
առն ն՟ գնացելոց, հա՛ւա
տան և ապաշխարեն զեր
ծելք յայնպիսի վտանգից։
Բայց աբրահամ քանզի
գիտէր եթէ հաւատարմա
գոյնք են բանք մարգա-
րէիցն քան զմեռելոց յա-
րուցելոց, վ՟յ ասէ։
31 Եթէ մովսէսի և մար
գարէիցն ոչ լսեն, և ո՛չ
թէ ՚ի մեռելոց ոք յառնէ
հաւանեսցին։
Ե՛ւ զխ՟րդ ունէին հա-
ւատալ մեռելոյ յարու-
ցելոյ մարդիկ, որ ա՛յնքան
անհաւատութ՟ և ցանկութ՟
աշխարհի վարակեալք էին,
մինչ զի զբանս մրգրէիցն
չգրէին ինչ։ Ը՟մ, զբանս
տ՟ս խոտան համարեցան։
Զի ահաւասիկ մարդ ոք
՚ի մեռելոց յարուցեալ
զոր ինչ և խօսի՝ մարդո՛յ են
բանք. բայց մարգարէիցն
հոգւոյն ս՟յ բանք են զոր
խօսեցան։ Քանզի պատ
գամաւորք ա՟յ էին և անաւի
առեալ խօսէին նոքա. զի
երկիւղէն ՚ի տանջանաց գե

հեննին և պխտանիք լինի-
ցին։ Այլ ցանկացին բա
րեացն հատուցման և ու-
ցին մոռանալ զաստի հեշ
տալիս. և յօժարամիտք լի
նիցին բարեգործել ա-
ղքատս վ՟ս երանելի յու-
սոյն և կատարածի հան-
դրստեան արդարոցն։
Իմլ յայսոսիկ ո՛չ թէ
միայն ոչ զղջացան, այլ և
անարգանօք և չարչարա-
նօք բարձին զն՟ս ՚ի միջոյ։
Եւ ըստ նորուն ո՟ն ասելոյն,
առաքեաց ծառայս՝ զի ՚ի
պտղոյ այգւոյն առցեն.
և նոցա կալեալ ըզ նոսա
սպանին. և զոմանս անար
գանօք յուղարկեցին։
Արդ՝ որ մրգրէիցն զայս
հատուցին, մեռելոյ ուրուք
լուիցեն՞։ ո՛չ ապաքէն ըզ
նոյնս առնեն և ՚ի մեռելոց
եկելոյ առն ն՟ս հաւացնել։
Արդ վ՟ս զի յամառեալ
պնդեց մեծատունն ասել՝
եթէ զմեռեալ ոք տեսա-
նեն յարուցեալ որ խօսես՟
ցի ը՟ նս՟, լուեալ ՚ի նմանէ
զայս որ ասէ նեղութ՟ի,

երկուցեալ ապաշխարեն։
Իսկ աբրահամ ըստորում
յայտնի էր նմա՝ ասաց, որ
մարգարէիցն ոչ անսան բա
նից, և ոչ մեռելոյ ուրուք
հաւանեսցին լսել։
Նա՜ զի մ՛ թուեսցի ու
մեք եթէ ուղիղ իմցա՜
զայս ասել մեծատունն՝
թէ զմեռեալ ոք տեսանէին
յարուցեալ որ պատմէր
զանտի կենացն՝ հաւատային
ասացելոյն և զղջացեալ
ապաշխարէին։ Այնորիկ
զի արդարացուսցէ զբանն
աբրահամու որ վկայեաց
թէ ոչ լսեն, կոչեաց զղա
զար 'ի գերեզմանէն և կոր
զեաց 'ի դժոխոց, և էած
կացոյց 'ի մէջ նց կենդա
նացեալ․ զի խօսեսցի ընդ
նմա հաւատալ և ապաշխա
րել զի կեցցեն և մ՛ կո
րիցեն։ Իսկ եղբարք մե
ծատանն՝ քահանայապետք
և ծերք ժողովրդեանն՝
խորհեցան զի սպանցեն ըզ
յարուցիչն զն և զոր յա
րոյցն զղազար։ Այս քան
ապառում և վայրենամիտ

եղեն․ և յայսպիսի անհա
ւատութի ձգեցան։ վորոյ
'ի նոյն յարեալ ասաց առ
աշակերտսն։

* Գլուխ Ընծաբանին
ժԱ․

'չէ մարթ չգալ
գայթակղութե․
բայց վա՛յ այնմիկ՝
յոյր ձեռն գայցէ
գայթակղութիւն։
Արդ այսոքիկ՝ բովէքքըն
նութեն են․ զի զտեալ
փորձքն յայտնեսցին, և
վատթարքն յանդիմանես
ցին։ Ըստ առքլոյ, պա՛րտէ
գալ գայթակղութե, զի որ
ընտիրքն իցեն 'ի ձեզ՝ ե
րևեսցին։ Իսկ առիթն՝
ոչ իբրև զպաստաւոր հար
կին անպարտ 'ի լաւագունի
մասին եդեալ է․ այլ եթէ
ընկեսցի 'ի խորս ծովու
ծանկել զանձն իւր՝ լաւ է
նմա, քան թէ այսոցիկ դա
տաստանաց պատժապարտ
գոլ։ Նա՜ զի այսպիսի դա
տաստանք են՝ ուսուցանէ

զգուշ կալ, և մի՛ անձին՝
և մի՛ փոքու ուրուք ա-
րիւնապարտ լինիլ։
Զգուշանալ ասէ և յայս՝
զի որք մեղանչենն՝ ոչ բա
րութեան ընդունել ըն
կենուլ, այլ սաստիւ ա-
ծել. և ոչ վայրապար թո
ղուլ, այլ ուղղութեամբ
ստանալ։ Եւ որք բազմա-
ցուցանեն զայնոսիկ իբրև
զատամբակս՝ ոչ իբաց դառ
նալ եթէ առաջինն զօրէ
ունիլ։ Ապա թէ տկարաս
ցի նա՝ և զիւրն թափել
անգործ մնայ, ՚ի դէպ է ա-
կամայ վս̄ հարկին զերկ
րորդն ընտրել. զի մի՛ յայլս
զիւրն յանձնեսցէ տալ՝ այն
որ ոչ ուղղեաց զօրանալ
յայլմէ ունիլ։ զի թէ առ
նա ինչ ոչ ցուցաք, զմերն
մի՛ լքցուք։ Եւ այսպէս
հաւասար չափով որոշել
զմերն առ ընկերս՝ օրէնօք
խրատիմք. զի մի՛ զհետ գը
նասցէ՝ անսահման բարւոյն
կարծեց՝ հաղորդ չարեաց
լիցուք։ Եւ մի՛ ՚ի սկըզ
բանն ամփոփել զանձինս,
Գւլ" ժէ

այլ յետ փորձին հեռա-
գոյնս դնել. զի մի՛ օրէնք
յօրինաց լուծեալ՝ վնասու
ինչ պատճառք լինիցին ան
հմտութ̄ե կրելոցն։ Իսկ
որոց բա՛ն է. և իմաստու̄ի՝
վարեն սովին զայն ըծակ
ցեալս, և պահեն զսահման
երկոցուն նոցա օգտակար
անձանց. և որոց գան ըզ
հետ՝ առ այս ուղղութիւն
հայցեն ՚ի տնէ ուսանիլ
հաւատս։
6 Եւ նա ասէ, եթէ ու-
նիցիք հաւատս քան
զհատ մանանխոյ, և ասի-
ցէք թթենւոյս այսմիկ,
խլեաց աստի և տնկեաց՚ի
ծովդ, և լինիցի։
Բազում անգամ լուան
՚ի նմանէ զի ասաց, ամ̄
ինչ դիւրին է այնմ որ հա
ւատայ. և ոմանք պարսա
ւեցան վս̄ անհաւատութե̄.
և ոմանք յարգեալ գովե
ցան ՚ի հաւատոց։ Աբ̄րում
և կինն փիւնիկեցի։
Ով կին դու ասէ մեծ են
հաւատք քո, եղիցի քեզ
որպէս և կամիս։ Եւ ընդ
մղէ̄ հա

հոգևորապետին զարմանայ
հաւատոյ։ Ո՜ այս լուեալ
առաքելոցն՝ կամեցան ու-
սանիլ զհաւատոյն բան։
Եւ եցոյց եթէ ոչ ինչ է
որ լուծանէ անհնարութ՟
զանկլթերի հաւատոյ. այլ
հաւատք զօրացեալք յամ՟
յաղթեն։ Եւ արդ զի՞նչ
քան զայս անհնարին առ 'ի
հաւատալ. զի որ զծառ
արմատացեալ 'ի յերկրի՝
հրամանաւ ինքնին խլել
և տնկել 'ի ծվ՟ անհաստատ
մկանաց հոսանուտն ջուրց
և արմատանալ իբրև 'ի
հաստատուն երկիր։
Եւ այլ ուր՝ զլերինս ասէ
փոխել և անկեալ 'ի ծով։
Արդ՝ ընկալան առաքե-
լոցն դասք զհաւատս զայս
և զզօրութի՟։ Ապա թէ ոչ՝
զանգիտէին գրել զայս.
զի մի՛ ինչ այսպիսի նշան
խնդրեսցեն 'ի նոցանէ հր
էայք կամ հեթանոսք։
Բայց զի վստա՛հ էին 'ի զօ
րութի՟ զոր ընկալան զա
մենայն ինչ վճարել բա
նի՜ւ, վասն որոյ գրեն հա
Գ.լ՟ ժէ

մարձակութ՟. զօրացեալք
այնու որ ասաց, Հնազան-
դեսցի ձեզ։ Բայց պարտ է
զբան հաւատոյն քննել
մեզ. և է առաջին այն, հա
ւատս կատարեալս առանց
կարծեաց ընծայել այ՟. զի
ամ՟ հոսանք փորձութ՟ց
ոչ կարեն իւիք վրդովե-
ցուցանել զնա։ Ունի առ
այս և զայն, զի 'ի հաւա
տալն՝ վստա՛հ է և 'ի գործս.
և բանական է ասել, ըզ
մեղս թէ տեսանէի 'ի սըր
տի իմում, մի թէ լուիցէ՞
ինձ տր՟։ Դարձեալ և խնդ
րողին՝ է իմաստութե՟ ըզ
պատշաճն խնդրել. և ան
հանճար խնդրողն յամէ՛
վրիպի։ Արդ մ՟ զի սըր-
բեաց զնս՟ հոգւովդ՝ յաւել
'ի նս՟ և զամ՟ զօրութի՟ և
զամ՟ իմաստութի՟ մինչև
զլերինս փոփոխել. և զամ՟
տիեզերս հնազանդեցուցա
նել. և յանհաւատութէ
անտի ածել 'ի կրօնս աս-
պաշտութե՟ և ընծայել այ՟
ժողովուրդ սրբեալ։
Եւ զի մի՛ մ՟ այսպիսեաց
 մղէ նշա

նշանաց որ տուաւ՝ի ձեռս
նց և սպասաւորութն զոր
կատարէին՝ հպարտասցին
և վրիպակ գտանիցին 'ի
գործս իւրեանց, առաւ
ել առ այս մերձ դնէ զգու
շանալ յամբարհաւած
մտածութեց:
7 Ո՞չ է թէ որ ունի ծա
ռայ հողագործ կամ հո
վիւ, որ իբրև մտանիցէ
յագարակէ, ասիցէ ցնա
վաղվաղակի թէ անց բազ
մեաց. այլ ո՞չ ասիցէ նա
պատրաստեա զինչ ընթրե
լոց իցեմ. և գօտի ածեալ
պաշտեա զիս մինչև կերայց
և արբից, և ապա կերիցես
և արբցես դու:
Նոյնպէս և կարի՝ յանզու
գականացն իցէ օրինակս,
բայց սակայն նա չհամարի
անարժան իւրում ած ային
պատուոյն. այլ խնդրէ 'ի
մէնջ գոնէ այնչափ ցու
ցանել զհնազանդութիւնն
առնա՝ որչափ ծառայք
առ տէրն իւրեանց:
Որդ ասա ծառայք՝ բնութ
հաւասարք տերանց են,
Կ.Ը մէ

և գործով զօրաւորք քան
զտէարս. վն զի նք սոցա
աշխատութն փափկանան
և ունին իրաւունս հան
գստեան: Ո՛ի զօրն ած
յանդի աշխատեալ՝ գան
մտանեն խոնջեալ. և առ
այն հրաման տայ յոտն կալ
և սպաս ունիլ. և նմա չէ
համարձակելի ը դէմ ինչ
ասել. այլ կայ անշշունջ
'ի հնազանդութե և չհա
մարի ինչ զոր գործեացն:
և այն վն փոքր պարէնի
լրմանն զոր ունի յայնպի
սեաց անտի: Նուաս և ո՛չ
շնորհի ինչ չափ ունի առ
նա՝ թէ և կարի՝ ծանրա
գոյն իցէ. զի հարկ բըռ
նութե համարեալ է ած
զոր ինչ հարկանեն նոքա՝
և ո՛չ գործ ինչ շնորհի:
Նաև արդ՝ եթէ առ հան
գէտս բնութե այնպէս ան
կեալ են հնազանդութե,
քանի՞ ևս պարտ է այսպի
սպասաւորութե պատկառ
կալ. և որքան զօրանամք
յայսպիսի սպասաւորութ՝
զանձինս 'ի չափու ունիլ:
մղդ եւ

Եւ այս կարի խոնարհեմք
քան որչափ դատեցաք .
վասն զի նա բնութեամբ տէր,
և մեք բնութեամբ ծառայք .
և նա արարիչ, և մեք ՚ի նը-
մանէ եկեալք ՚ի լինելութիւն:
Եւ ամենակալ գոլովն իշ-
խանութեամբ և ամենառատ բա-
րութեամբ՝ լնու զամենայնս. և
ինքն կարօտի և ոչ մի ինչ
մերում սպասաւորութեանս:
Այլ և վ՟ն փոքր երկոցն
մերոց որ ոչ է ՚ի պէտս նո՟ր՝
այլ և վ՟ն մեր հրամանաց
նո՟ր՝ վարձս բազումս խոս-
տացաւ արդարութեամբ հա-
տուցանել մեզ: Արդ ՚ի
վերայ այսոցիկ պարգևաց
ուսուցանէ զմեզ՝ զօրէնս
նորա լնուլ առանց հեղ-
գութեան, և զանձինս մեր
խոնարհեցուցանել. և ա՟ս
թէ ոչ ինչ գործեցաք հա-
մարել:
10 Ս՟րոյ ասէ, յորժամ
զա՟մ հրամայեալսն ձեզ
առնիցէք, ասասջիք թէ
ծառայք անպիտանք եմք,
զոր պարտէաքն առնել
արարաք:
Գ.ղ՟ ժէ

Զայս ասաց՝ քանզի գի-
տէ զամբարտաւանութիւն
ապականիչ ա՟մ բարեաց:
Եւ զի մի՛ ոք ապիրատութեամբ
փնասեսցի անտի՝ զգուշա-
ցուցանէ՝ իմաստս յաւե-
լու՝ ամենայն պահպանու-
թեամբ պահել զմեզ:
Զայս հայի տեսութիւն
առաքելոյ ասելն, եթէ կա-
մաւ աւ՟տրնեմ՝ վա՛րձք են
ինձ. և եթէ ակամայ՝ տըն-
տեսութիւն յանձնէ ինձ:
բայց վա՜յ է ինձ եթէ ոչ
աւետարանեմ: 1 կոր՟ն 9. 17:
Եւ դարձեալ՝ զոր ինչ արար՝
ցուցեալ ասէ, ոչ ես, այլ
շնորհքն ա՟յ որ յիս: 15. 10:
Արդ զսոյն զայս միտս ա-
մենայն ոք ստասցի առ ա՟ծ
՚ի վերայ ա՟մ նեղութեանց և
չարչարանաց զոր վ՟ն նորա
կրեմք. և ՚ի վ՟ր ա՟մ առա-
քինութեանց զոր ա՟յ ՚ի ներքս
բերեմք՝ անպիտանս զմեզ
համարել. ա՟ս թէ ոչ ինչ
բնաւ արարաք: Իսկ արդ՝
եթէ այն որ զա՟մ պատուի-
րանսն կատարեաց և հա-
մարեցաւ թէ արար ինչ՝
մղէ խո

խոստման դատաւ, ապա զինչ
կրիցեն որք ոչ ինչ արարին
և փքացեալ մեծամեծս
խորհին։
11 Եւ եղև մինչ երթայր
յերուսաղէմ, և անցանէր
ընդ մէջ սամարիայ և գա
լիլեացւոց։
Այս վերջին գնալն է նո
րա յերուսաղէմ։ Մերձ
առ այս է և յղելն առ նա
քերցն ղազարու վս հիւ
անդանալոյն ղազարու։
՚Ի նոյն կարգի է նախ գը
նալն յարուցանել ըզ ղա
զար. վս որոյ այսու ճանա
պարհաւ գնայ յայն։
12 Եւ մինչ դեռ մտանէր
՚ի գիւղ ուրումն, պատա
հեցան նմա տասն բորոտք՝
կացեալք ՚ի հեռաստանէ.
բարձին զձայնս և ասեն,
յս վարդապետ ողորմեաց
մեզ։
Ընդառաջ եղեալ բորոտքն
առաջնին զի սրբեսցին։
Սակայն մերձ առ նա գալ
ո՛չ համարձակէին. քանզի
կասկածէին թէ գուցէ
դժուարի՝ ը այն և զայրչի՝
Գ՛ր ծէ

՚ի նոցանէ վասն օրինացն
խորաւն։ Աս զի գիտէին
թէ եղիսէոս զնէեման ո՛չ
կամեցաւ տեսանել թէ
պէտ և յորդանանաւ սըր
բեաց զնա։ 4 Թագ 5. 9։
Արդ այսպիսի կարծեօք
՚ի հեռաստանէ կացեալ
աղաչեն։ Եւ առ այս յս
ը նց կարծեացն օրինօքն
վարի և ասէ նոցա գնալ
ցուցանել զանձինս քահա
նային։ վասն զի այսպիսի
էր օրինացն պատուէր։
Մարդ ոք ասէ յորում է
բուեացի արած բորոտուն,
մատիցէ առ քահանայն.
և տեսեալ քահանային և
ահա՛ ընտանդոյն իցէ կամ
պաղպաջուն կամ զնստա
գոյն. և որ ըստ այսմ օրինի
բանք իցեն։ Ղեւտ 43։
Արդ զի ցուցցէ թէ պա
հէ նա զօրէնս զայս՝ ասէ,
երթա՛յք ցուցէք զանձինս
քահանայիցն։ Եւ եղև
ի բերև գնացին՝ առժամայն
բժշկեցան։ Թէպէտ և
ըստ սահմանի օրինացն առ
քահանայն ասէ գնալ,
մղք սա

սակայն օրինօքն ո՛չ սրբէ. այլ արտաքոյ օրինացն՝ ի՛ւր ածային զօրութենն։ քանզի օրինացն ա՛յս էր պատուէր։ Եւ տեսեալ ասէ քահանային՝ և ահա՛ արած բորոտութեն է ըստ առաջին խրատուն. պղծեսցէ զնա և քակեսցէ զհանդերձս նր, եւ գերծցէ զգլուխ նորա, և կապեսցէ վերջոյ զբերան նր, և հանցէ զնա արտաքոյ բանակին զաւուրս ութ. և ապա կրկին տեսցէ զնա եթէ փոխեալ իցէ գոյնն կամ թէ նոյն իցէ։ Եւ որ ըստ այսմ կարգի սըրբուն իցէ լուացման և պատարագի յորում էր հասանիլ մաքրութեան։ Եւ արդ յայսպիսեաց ինչ ո՛չ առնէ. այլ ՚ի գնալն՝ առժամայն սրբեցան և թերևս առ քահանայսն ոչ ժամանեցին։

15 Մի ոմն ՚ի նոցանէ իբրև ետես թէ բժշկեցաւ, դարձաւ աւէ անդրէն ՚ի ձայն մեծ փառաւոր առնէր զած։ Նկատէ ՚ի վր

երեսաց իւրոց առ ոտս նր և գոհանայր զնմանէ. և ինքն էր սամարացի։ Ասէ յս, ո՛չ տասն սոքա սրբեցան. իսկ արդ իննունքն ո՛ւր են, զի ո՛չ գտան դառնալ և տալ փառս այ բայց միայն այլազգիս այս։ Եւ ասէ ցնա՝ արի՛ և գնա՛ զի հաւատք քո կեցուցին զքեզ։

Ամուրեք յայտնի է այս՝ զի հեթանոսք պատշաճ հաւատոյ ընծայեցին ան մերոյ քան զհրէայսն. և հրէայք յամի՛ ապախտանօրք գտան։ ոմս առ մարգարէիւքն՝ և առաւել ևս առ քի։ Սորոյ և ասա սամարացիս գոհանայ և փառաւոր առնէ զած. քզի դիտէր թէ նովաւ այս զօրութիք կատարին. և ո՛չ ոմն հրէայքն որ դիմեաց համ բաւէին զգործսն այ։ Նա ա՛ւ սամարացի գոլով և բարբարոս, եկեալ անկաւ առ ոտս ան, շնորհապարտ լինիլ և գոհանալ զնմանէ վասն բարեգործէ

ծեւլոյն առնա։ Նա՛ եցոյց
'ի յինքն զխորհուրդ փըր
կութե՟ ամ՟ հեթանոսաց.
զի սրբեալ մաքրեցան ա
ւազանաւն յանօրէնութեց
անտի շնորհիւ փրկողին մյ՟
Ըստայնմ, հեթանոսք վս՟
ողորմութեան փառաւոր
առնեն զա՟ծ։ հռոմ 15. 9։
Իսկ իննունքն որ'ի հրէից
անտի էին՝ ապերախտ գո
լով ոչ կամեցան գոհանալ
կամ փառս տալ այ՟։
Նկարեցաւ և'ի սոսա հը
րէից խորհուրդ. որք բա
զում խնամս գտեալ'ի նը
մանէ յանապատի անդ և
յերկիրն քանանու, և ե
րախտամոռացք եղե՛ն՝ առ
դեւս հաստատէին դաշինս։
Ըստորում յայտնի'է այս
'ի մարգարէից անտի որք
պախարակէին զանհաւա
տութիւնն իսրայէլի։
Բայց և՛ս բազմապատիկ
եղեն սմ՟ ստամբակութիւն
առ փրկչաւն. ո՟պ յայտնի է
ամի որոց միտս զննեն խնա
մոցն առատութե՝ և նոցա
անշնորհակալու լինելոյն,
Կղ՛՛ ծէ

չարիս փոխարէն նմա 'ի
ներքս բերելով։ Մ՟ս և
աստ զարմացեալ ընդ նս՟՝
որ և ոչ ազատիլն յայն
պիսի ախտէ՝ բարեմիտս
արար զնս՟ զի գոհասցին
ըզնմանէ կամ փառս այ՟
հանցեն։ Արդ զորսա ան
բարի լինիլն ընդ պարսա
ւանօք եդեալ՝ յարդէ՛
զայլազգին, և քաջալերել
յուղարկէ։ Ասէ, հաւատք
քո կեցուցին զքեզ։
Զի ուսցին և այլքն այն
պիսի հաւատս ընծայել
այ՟, և նմ՟ հաստատեսցի'ի
նոյն, իմացեալ թէ զովե
լի իցէ։
20 Իբրև հարցաւ 'ի փա
րիսեցւոցն թէ երբ
գայցէ արքայութիւն այ՟։
Փարիսեցւոցն բանք՝ և
հարցուած նց՟՝ ամենայն
ուստեք յայտ է՝ թէ լի՛
էին նենգութե՟ և կեղծա
ւորութե՟։ Նա՛ ոչ երբէք
հարցին նոքա ինչ զի ուս
ցին կալ 'ի վր՟ ճշմարտու
թեն, այլ զի դաւաճանք
լինիցին։ Ա՟ս որոյ և աստ
մղր՟ մա

մատուցեալ ասեն, Երբ
գայ արքայութիւն այ։
Ո՛չ ուղիղ մտօք, այլ ան֊
բարշտութբ։ Զի թէ
այլում ժամանակի պահէ
զայն, ունին ասել ժողո
վրդեանն եթէ ահաւասիկ
ո՛չէ նա քն, զի ինքն հրա
ժարեցոյց զանձն՝ յայլ ժա
մանակ ձգեալ։ Ապա թէ
ասիցէ՝ այս է ժամանակ և
եկեալ է, ունին ասել թէ
եղիա ո՛ւր է. զի նմա ար
ժան է գալ առաջի նորա։
Իսկ յն յայսպիսեաց աս
տի ինչ ո՛չ ասաց յորոց կար
ծէին. այլ այնպիսի եղ
բանս, որով զնս անբանս
և անխորհուրդս արար։
Զի ո՛չ ասաց թէ եկն ե
հաս, և ո՛չ թէ գալոց է և
պահի իւրում ժմնակին։
վս ասէ,
20 Ո՛չ գայ արքայութն այ
խտրանօք։ և չասիցեն թէ
ահաւասիկ աստ է կամ
անդ. զի ահա արքայութն
այ 'ի ներքս 'ի ձեզ է։
Արդ զայս գիտել պարտ
է, զի գիրք մարգարէիցն

երկուս ցուցանեն գա
լուստս։ և առաջնոյն ըղ
յովհաննէս ասացին լինել
կարապետ. իսկ երկրդին
զեղիա։ Բայց դպիրքն և
փարիսեցիք զայս անգիտա
ցան. և զերկուս գալուստն
ընդ միմեանս հարեալ խառ
նակեցին։ մի միայն ածցին
գալուստ, և այնմ կարա
պետ զեղիա։ Այս որոյ ա
սէին, եղիայի՛ նախ պարտ է
գալ. և զժողովուրդն խո
տորեցուցանէին։ Այլ
որ ընտրեն 'ի մարգարէից
անտի զհաւաստին, կա
րօղ են ամենայնիւ զառա
ջին գալուստն իմանալ
որ խոնարհագոյն էր, և
զերկրորդն որ մեծութբ
իցէ։ Նա վս երկոցուն
սոցա դաւթաւ ասացել է։
իջցէ որպս զանձրև 'ի վերայ
գեղման (անձայն) իբրև
զցօղ ցօղեալ յերկիր։
Այս առաջին հանդարտ
իջումն որ առ կոյսն, և 'ի
նմանէ գալ նուաստութբ
յերկիր։ Իսկ վասն երկ
րորդին յորժամ խօսի,

զահագինսն առաջի դնէ զբանս։ Ածծ աստուծոց տր խօսեցաւ. կոչեաց զամենայն արարածս իմիասին Նա՛ ած մեր յայտնապէս եկեսցէ, և ո՛չ լռեալ դադարեսցէ։ Նա՛ հուր առաջի նր գնասցէ. և շուրջ զնովաւ մրրիկ յոյժ։

Նա՛ կոչեաց զերկինս և զերկիր 'ի մի, զի դատեսցէ զժողովուրդ իւր։

Զայս ետես և դանիէլ։ զառաջինն վէմ հատեալ. որ զպատկերն փշրեալ է բարձ 2. 34։ Նա՛ զերկրորդն որդի մարդոյ ընդ ամպս երկնից եկեալ։ 7. 13։

Նա՛ յաճախ են սոքա որոք կամեսցի 'ի մարգրէից անտի ընտրել։ Բայց մեզ առաջի կայ զտրունական ասացելոցն բանից քննել զիմաստս։ Զինչ է զոր ասաց, ո՛չ գայ արքայութին այ խորանօք։

Ստորանքն սկսան 'ի հեթանոսաց յորմէ հրաժարեցուցին օրէնքն և մարգարէքն. յոր հրէայքն

Գւլ ճէ

յամառեալ պնդեցան։

Աստեղացդ շարժման տալ զաստեղացս բերումն. և բախտ և ճակատագիր ուսուցին. և զայ նախախնամութիւնն և զմարդկան անձնիշխանութին բարձին։ և այսպէ զմ ինչ ժամանակի՛ ետուն լուսաւորացդ բաշխել։ Ըստ ժամանակին չարաբաստ զոք լինել և բարեբախտիկ։ Ըստ նմին և զժամանակս չար ասացին և բարի։ Նա՛ զայս ինչ յայսմ ժամանակի յաջողակ, և 'ի միւսումն ո՛չ ևս ըստ նմին օրինակի։

Արդ վս զի այսպիսեօքս վարէին նոքա քննութեք 'ի մարգարէից անտի իբաց կացեալք որք հգսյն իմաստիւք խօսեցան ընդ նս, Վս որոյ տրն բաղդատանէ զանմտութին նոցա որք ընդ ծառայութեբ տարերցս մըտեն և ասէ, ո՛չ գայ արքայութիւնն այ խորանօք ըստ ձերոց անիմաստ կարծեացդ։ և ո՛չ ասիցեն թէ աստ է կամ անդ։

Աստ թուի թէ համօրէն
զամ ինչ զոր իմանամք
վս այ 'ի մի վայր փակեաց։
Առաջին՝ զի ամենակալ է
և ընդ ամենայն տեղիս է
տրութն նորա․ և ոչ աստ
կամ անդ, այլ ամ ուրեք
մերձ։ Ա՛յ որ ոք կամի
մերձենալ առնա՝ 'ի ներքս
առնամ է ըստ մովսէսի։
Մի՛ ասիցես ասէ ո՞վ ելա
նէ յերկինս, կամ ո՞վ իջա
նիցէ յանդունդս․ այլ
մերձ է բանն 'ի բերան քո
և 'ի սրտի քում։ Օրի 30. 12։
Ըստ այնմ, թէ մերձաւոր
եմ ես, և ոչ թէ հեռա
ւոր։ Եր 23. 23։ Իսկ եթէ
զմարմնով գալըստն կա
մեսցին խնդրել, և այնպէս
ունի զլրումն բանին։
Ապա եթէ զերկրորդն, և
այնպէս արդարացեալ է։
Զի ոչ ասիցեն թէ աստ է
կամ անդ․ և ոչ կարօտի
քարոզաց․ այլ սաստիկ լու
սով յերկնից ծագէ։ զի
ոչ է այն տեղի ուրեք որ
ծածկէ զնա․ այլ 'ի վե
րուստ եկեալ տեսանի

Գ․լ՛՛ Չէ

յամենեցունց։ Ա՛յ 'ի նմին
ժամու էր տակաւին 'ի մէջ
նոցա դիւրամերձենալն,
որոց էր հաղորդիլ ածու
թեն նր։ Ապա սկսանի ան
տի իբաց տանիլ զնոսա․
զի ոչ թէ միշտ նոյն իցէ և
այնպէս ունիցին զնա։
22 Ասէ աշակերտացն,
եկեսցեն աւուրք ցանկա
նայցէք ձեզ մի յաւուրց որ
դւոյ մարդոյ տեսանել
և ոչ տեսանիցէք։
Այսու և զփարիսեցիսն
կամի ընդոստուցանել,
որք հարցանէին զնա վասն
գալստեան նր։ Զի ոչ
ասաց մերձ թէ ես եմ, զի
մի՛ ամբոխեսցին․ սակայն
ասելով աշակերտացն 'ի
լուր նց թէ ցանկանալոց
էին աւուրց նորա, իբրև
պատուական յայտնէ նց
զանձն իւր իմանալ թէ
զո՞ ոք տեսանեն առանց
շնորհի և անշարժ են այն
քան մեծի տեսութեն։
Որում մարգարէք բաղ
ձացան որ նախ քան զերե
ւիլն նորա․ ծանեան զնա

յա   և

և ոչ տեսին. նոյնն կայ ա-
ռաջի և այնոցիկ որ շրջե-
ցան ընդ նմա։ Զի յետ
վերանալոյ նր՟՝ անբերելի
ցանկութբ՟ բորբոքեր 'ի
սիրտս նց՟ սէրն նր՟. իբրև
յիշէին զտեսանելն զնա և
զշրջիլն ընդ նմա և զբանսն
որովք խօսէր ընդ նոսա։
Նաև այն ևս կարի սըր
տակիզէր զնս՟՝ զի մինչ էրն
ընդ նս՟՝ որպէս պարտն էր
գիտել ոչ գիտէին զնա։
Եւ յայտնի էր այս նմա,
թէ յետ անդէն դառնա-
լոյն՝ կալոց էին համօրէն
իվերայ գիտութե՟ նորա.
որք թէպէտ ևս կարի թա
խանձնօք խնդրեն հասա
նել ոչ ունին։ Ընդ այս
խառնէ և զայն զոր առփա
րիսեցիսն ասաց։
Եթէ ասիցեն ձեզ՝ ահա-
ւասիկ աստ է կամ անդ՝
մի՛ հաւատայք. և թէ յա
նապատ՝ մի՛ ելանէք տե-
սանել։) զի մի՛ ըմբռնեսցին
յօտարոտեացն պատրանօք։
քանզի որ եղեն՝ լինիլ ոչ
ունի։ Ըստ առաքելոյ,
Փր՟ ՃԵ

այսուհետև մարմնով զոք
ոչ գիտեմք. թէպէտ և
գիտէաք մարմնով զքս՟,
այլ ոչ եթէ նոյնպէս գի
տեմք։ 2 կոր՟ 5. 16։ Զի ոչ՟
փայլակն 'ի ներքոյ երկնից
ծագեալ, որք 'ի խաւարին
տունս իցեն և 'ի վերս խո
րինս, յայլմէ՛ ուսանիլ նց՟
ոչ է. այլ նոյն ինքն յայտ-
նիլն նորա քարոզէ զնա։
Բայց ևս կարի առաւե-
լութբ՟ է յայտնութի՟ նր՟
քան զբան օրինակիս. մինչ
զի օրինակս այսմիկ խա-
ւար զգենուլ. և տմ՟ բնու
թեանց կերպարանափոխ
լինիլ։ Որդ զայս եդ հա
ւաստի իմաստս՝ զի բանք
նեղութե՟ մի՛ զօրասցին
և մի՛ հաւատք խափանես
ցին որ առ աներևոյթս է.
յոր ըմբռնմամբ ամքեան
ձգին։ Բայց նախք՟ զայս՝
են անարգանք նր՟ և չար-
չարանք նր՟. զի խոտեսցի
նուաստութբ՟, և 'ի ժամա
նակի իւրում բարձրասցի
երևեալ փառօք։
Մերժս գործէ զայս,
յէ զի

զի ամենեցուն լիցի նախ
տրտմականացն տանիլ, և
ապա 'ի կատարածի անդ
հեշտալեացն հաղորդ
լինիլ։
26 Վարդէ՛ առաւել զօրս
յառաջ քան զնոսա ոմանք
կրեցին. զի զչափ առցեն
յեղելոց անտի։ Նա՛ վս
զի որք հոսեցին զմիտս գը
նալ զհետ լրյծ ցանկութե
հարեալք 'ի մարմինս և յո
րովայնս, հոսեցաւ առ նս
լրյծ բնութի ջուրց ապակա
նիչ մարմնոց և որովայնից։
Իսկ այն որ արգել զանձն
'ի գէջ խառնակութեանց
նց և ոչ կցորդեցաւ անօ
րէնութե նոցա, ոչ կարաց
ջուրն այն (որ հեղձեցոյց
զաշխն) մերձենալ առ նա։
Արդ այս օրինակ դատաս
տանի պահեալ է 'ի կատա
րածի անդ. զի յորժամ
կապեալ ձեռօք և ոտիւք
հրոյ մատնեսցին անօրէնքն՝
'ի նմին ժամու պատուեալ
պսակին արդարքն։
28 Հաւելու յայս և զոր
սոդոմացիքն ախտացան և

կրեցին։ Հեղին զանձինս
յամենայն չար խայտառա
կութիս. և թէ վրէժխնդ
դիր իցէ ած այսոցիկ՝ 'ի
միտ ոչ առին. այլ շինէին
և տնկէին, գնէին և վա
ճառէին. և ընդարձակեցին
զանձինս իբրև զդժոխս.
և անյագ եղեն իբրև ըզ
մահ։ ամբ 2. 5։ Նորին ա
ղագաւ բացաւ դժոխք
կլանել զնոսա. և որովայն
մահու ապականեաց զնս։
Ահան արձակեաց զղովտ.
զի որ ոչ ջեռաւ 'ի ցան
կութիս նց, ոչ էր պարտա
կան հրոյ բաժակի նոցա։
Զայս ընտրութի հաւաս
տի քննութին ունի առ ար
դարս և մեղաւորս. և կան
խաւ ժամանէ խրատել,
զի ուսցին փախչել 'ի սո
դոմայեցւոց հրոյն և'ի կոր
ծանմանէն։ Արդ սոդո
մայեցւովքն զարհուրե
ցոյց զանհաւատս։ Իսկ որ
հաւատանն՝ ասէ առ նս,
յիշեցէք զկինն ղովտայ։
Զի մի՛ հայեսցին յետս
որ ոչ է մեր։ Վասն որոյ

զյանկարծակի փոփոխումն
մեր և զայլայլութի բնու
թեանս և անպիտանանալ
գոյիցս զոր տաժանաբար
հաւաքեցաք, նմանեցու
ցանէ յասելն,
31 Որ 'ի տանիսն իցէ՝ մի՛
իջցէ առնուլ զձորձս իւր
'ի տանէ անտի: Նմանապ
և յամենայն տեղիս:
Զի շփոթ մեծի տագնա
պին և վտանգ տարակու
սանացն և արհաւիրք ան
ճնարինք՝ շուրջ պաշարեն
զամենեսեան 'ի դղրդիլն
երկրի և 'ի բանալն երկնից
և 'ի կերպարանափոխ լի
նելն արարածոց, և 'ի ձայ
նիցն որ աղաղակեն:
Ո՛չ միայն երկնաւորացն
որ փողով մեծաւ ժողո
վեն, այլ և յերկրաւորաց
աստի որ հառաչեն: Այլ
ասէ, յիշեցէք զկինն որ
եանց ըզպատուիրանաւն
ճդառնալ յետս: զի մի՛ ըզ
նոյն ախտացել զառաջինն՝
'ի վերջինսն տուժեսցին:
Զի նախ կորուսանել
օրինօք ուսցին, յորմէ գը

տանելն իցէ. և մի՛ յօժա
րութե ուղղեսցին գտանել
զանձինս, զի մի՛ առանց յօ
ժարութե կորուսցեն զնա:
Վասն զի հաւաստի ընտ
րիչք որոշեն զնոսա. և ո՛չ
տուն և ո՛չ մահիճ և ո՛չ
աղօրիք կարեն 'ի միասին
ունիլ զնսա: զի այն հաւա
սարութի ո՛չ եթէ թաքու
ցանէ կամ անյայտեալ
ծածկէ զնսա յընտրութէ
անտի:
36 Եւ տարակուսեալ
առ բանիցն զօրութե, հար
ցանեն զնա, զի՞ արդ տր:
Եւ ասէ, ուր մարմինն ան
կեալ իցէ, անդր և արծ
ուիք ժողովեսցին:
Եթէ զմերս ոք ընտրես
ցէ ասել զմարմինս յո
րում հոգւոցն իցէ հաւա
քումն, և եթէ զտրունական
մարմինն որ զամենայն ա
րարածս զվերինս և զներ
քինս 'ի միում վայրկենի
իբրև զարծուիս երագունս
առ ինքն ժողովէ՝ արդարա
ցեալք: Զի տեսութիւնէ
քննողաց բանին ըստորում

ընտրեցին կարգել։
Եւ իբրև զօրինակ իւրոյ գալստեանն և դատաստանին եդ առաջի և ահաբեկս արար զնոսա վրէժխնդրութեն, կարգէ այնուհետև առնմին առակաւ զօրինակ զերծանելոյն անտի։ Եւ ունի առակս այս իմաստս, յամենայն ժամ առանց հեղգութե յաղօթս կալ և մի՛ ձանձրանալ։

*Ղուկ Աւետարանին Ժ.Ը.

ատաւոր մի էր ՚ի քաղաքի ուրումն. յայ ոչ երկնչէր, և ՚ի մարդկանէ ոչ ամաչէր։
Գիտեմք առակիս ոմանց թուեցաւ թէ վասն այ ասացեալ է. զի ոչ ունի նա զոք ՚ի վերոյ քան զինքն ամթէ երկնչիցի ՚ի նմանէ. և ՚ի մարդկանէ նա ոչ ամաչէ։ Արդ որք զայս ասացին՝ զհետ կարգի բանիցն գնալ ոչ գիտացին.

Գլ՛՛ Ծը

Մա՛ զի ՚ի կատարածի անդ բանի առակին՝ դատաւոր անիրաւութե զնա կոչէ՝ զոր վս այ իմանալ կարի՛ անտեղի է. քանզի դատաւոր է նա իրաւանց և արդարութե. բայց մեզ ըստ պատշաճի իւրացն քննել արժան է։
Արդ՝ զմիտս ասէ դատաւոր ՚ի քաղաքի բնութեաս. վս զի բնութիւնս իբրև քաղաքի իմն ընդարձակ է. և մտանեն շրջին և բնակին ՚ի սմա չարք և բարիք։ Եւ են զգայութիւնքս ՚ի մեզ դրունք որ ընդունին ըզմտելսն։ Իսկ միտքն է դատաւոր և ընտրիչ. որպէս կամի կրէ և շտեմարանել պահէ. և զոր ոչ ախորժէ ՚ի բացդառնայ և արտաքոյ փակեալ պահէ. կամ եթէ մտեալ իցէ՝ արտաքս հանէ։ Եւ այս է ոպէ առ ոմանս չարս լինել կամ բարիս։ Բայց աստ վասն չարի ուրուք եղելոյ են բանքս. զի ահաւասիկ յայ ոչ երկնչէր և ՚ի մարդկանէ

Ի յե ոչ

ոչ ամաչէր։ Արդարև
այսպիսի են միտք. վասն
նրբութե՟ և ծածուկ գո
լոյն՝ երկիւղն ա՟յ արհա
մարհեալ է 'ի նմանէ. և
խրագէտ վկայութե՟ որով
քննէ զա՟մ ապիրատութիւն՝
ա՟մ ինչ յայտնի՛ է նմա։
եթէ գործեաց ինչ աղտե
ղագոյն, և եթէ մտածութի՟
ինչ անօրինեցաւ առ նա։
Ա՟յ 'ի խորհուրդս զազրա
ցեալ շաղի ը՟ անօթալիւն,
սակայն ը՟որում ասացաք՝
վ՟ա զի ոչ տեսանի՝ 'ի մարդ
կանէ ոչ ամաչէ։ Ա՟յ արդ
այսպէս զարատաւոր կիրս
և զխնասակար ցանկութիս
հանճարոյ յինքն ձգեալ՝
խառնացեալ է ը՟դէմ սպառ
նալեացն ա՟յ. և զամօթ ա-
մարդկան ինչ ոչ գրէ։
Ո՜ այսպիսի դատաւոր
մատուցեալ այրի հոգին
զրկեալ 'ի յաստ մարմնոյն
աղաչէ զի դատ արասցէ.
զի մի՛ ամ՟ն պակասեալ 'ի
բարեաց կորիցէ. վ՟ա զի կա
րի մեծ և անքերելի սադ
նայ է ոգւոյն դատարկա

Գլ Ժը

նալն 'ի բարեաց։ Թէպէտ
և ապշելոցն ոչ երևի, սա
կայն ոգին որ կրէ զապա
կանութիւնն մարմնական
ախտիւք լցեալ, բողոքէ
առ միտսն զի դատ արասցէ։
Ա՟յ է դատելն մտաց՝ յոր
ժամ բաժանէ զմարմնոյն
չափով կարեաց բնութեն
տալ որ 'ի հաստատութե
պահէ զնա. և ոչ անչափ
հեղուլ 'ի նա զարատաւոր
կիրս վայրապար ցանկու
թեանց։ Ըստ նմին և հո
գւոյ մասին զիւրն պատ
շաճ առաքինութի. որով
և հոգին պահէ զիւրն կեն
դանութի և մի՛ կորիցէ ըղ
ձեղացն մահ։ Ա՟յ է բողո
քելն հոգւոյն առ միտսն
այն, յորժամ զղջացեալ
երբեմն խոցոտեն զմիտս
մեր յիշատակք վատթար
գնացիցն մերոց և հեղգու
թե որով զժամանակն ծա
խեցաք. և ապրջացեալ մեր
յապաշխարանս դառնամք։
Ա՛ երբեմն զի առանց ջա
նալոյ յարտասուս ցնդիմք.
և սաստ կենացս յատելութի

յՂ դառ

դառնամք և զորձակիլն
խնդրեմք։ այս ամենայն՚ի
Թախանձելոյ հոգւոյն է։
Բայց սակայն ցանկութ̅ի
մեղացն ը̅ որում կապելէ՝
ոչ տայ թոյլ առժամայն
մերկանալ զչարն և ազա
տել զանձն 'ի պատժոց.
այլ հայր 'ի ժամանակն։
Եւ առժամայն ընտրէ զա
խորժակսն մարմնոյն տալ,
և յառաջիկայ ժամանակն
ընկենու զբարեգործելն։
Եւ ապա այսու սընոտի
յուսով զինքն խաբեալ՝
յանկարծակի լուծեալ՝ի
կենացս անպատրաստ և
դատարկ 'ի գործոց բարեց̅
գտեալ՝ մտանէ ընդ մշտըն
ջենաւոր կապանօք. որում
առաջին վստահանալն ժա
մանել ոչ զօրեաց։ Այլ
աստ բանք են որոց զըղ
ջումն յաղթեաց։ վ̅ս որոյ
ասէ,
4 Թէպէտ և յա̅յ ոչ եր
կընչիմ, և՝ի մարդկանէ ոչ
ամաչեմ, գոնեայ վասն աշ
խատ առնելոյ զիս այրւոյն՝
արարից նմա դատ. զի մի՝
Գ.լ՛՛ ծը

իսպառ եկեալ Թախան
ձիցէ ինձ։
Այս յայտնի է ոմանց որ
'ի խղճէ մտացն տագնա
պին. և առ 'ի չժուժել
նեղասրտութ̅ն և տրտմու
թ̅ն որ 'ի յիշատակէ մե
ղացն կրեն՝ հեղուն զան
ձինս 'ի լաւագոյնսն։
Եւ են որ անյուսացան
եթէ ճնար է ապաշխարու
թբ̅ հասանիլ արդարութ̅ե.
և ոչ կարացեալ տանել
խղճի մտացն՝ 'ի խեղդ մը
տաբերեցին։ Արդ այսպ
զօրաւոր և դժուարակիր է
հոգւոյն Թախանձելն ըղ
միտսն յիշտկաւ մեղացն.
վ̅րոյ ասէ, Թէ և յա̅յ ոչ
երկնչիմ։ Այսինքն՝ Թէ
և չդոյր ինչ յա̅յ կարգ̅ել
'ի վերայ անբարշտաց տան
ջանք, և ոչ դատաստանաւ
հատուցանել վրէժս, և 'ի
մարդկանէ ոչ մի ինչ ամօ
թոյ և նախատանաց կիրք,
գոնեայ վասն աշխատ առ
նելոյ զիս մտացս խղճի՝
լաւագոյնէ դառնալն յար
դարութ̅ի և ազատանալ
յէ 'ի

՚ի տոտմական կրից ասաի։
Այս է ասելն, զի մի՛
խապառ եկեալ Թախանձի
ցէ զխս։ Գիտէ զի ՚ի լա
ւագոյնսն փոխիլ ազատ է
յայսպիսի տխրական կրից.
և ՚ի նոյն միտն Թաղծեալս
պահէ զոգին։ Այլ արդ՝
ընդ որում առ անիրաւ տըն
տեսին ասաց՝ եթէ գո
վեաց տր զտնտեսն անիրա
ւութեան զի իմաստութ
արար։ զնոյն և աստ առ
նէ։ վշտ ասէ,
6 Լուարուք զինչ դա
տաւորն անիրաւութեան
ասէր։ Իսկ ած ոչ առնէ
վրէժխնդրութի ծառայից
իւրոց որ աղաղակեն առ
նա ՚ի տուէ և ՚ի գիշերի և
երկայնամիտ միայն լինի
առ նոսա։
Զի թէ զանմարդի և
զվայրենամիտ դատաւորն
բազում մաղթանքն հա
ւանեցոյց դառնալ յիրա
ւունս, քանիօն առաւ զար
դարադատ բնութին. որ
և յոժմ պատրաստ է տալ
խնդրողին. միայն թէ զար
Գոլ՛ Ժը

ժամն խնդրիցեմք որ մեզ
օգտակար իցէ և նմա տալն
պատշաճ։ Որդ վն զի
զակիզբն բանին յայն եդ՝
եթէ պարտ է ստէպ յա
ղօթս կալ և ոչ ձանձրա
նալ, և տալոյն երաշխաւոր
լինի. և անիրաւ դատաւո
րաւն՝ զերաւացին հաւա
տարիմ առնէ։ Այլ թէ
ժամանակաւ երկայնամիտ
լինի, մեզ կարծամիտ լինիլ
չէ օրէն։ Ցուցանէ և
աստ մեզ ուսուխ զատտանայ.
և վրէժխնդիր զած. զի ե̄
ամի որչափ նեղէ զմեզ,
ունի վրէժս հատուցանել
այ։ Դարձել և զչարս ՚ի
մարդկանէ զարհուրեցու
ցանէ. որքնեղէն զանանկս։
Զի թէպէտ և զրկելոց
չէ պարտ աղօթիւք զած
՚ի վրէժխնդրութի կոչել,
սակայն նա ինքն զդատաս
տանս իւր դատէ։ Ըստ այնմ,
իմ է վրէժխնդրութի և
ես հատուցից։ Հռ 12. 19։
Այլ և աստ մեծաւ պըն
դութ զնոյն կարգէ։
Որ յո՛ ասեմ ձեզ ․․․ առ
ՃԸ

նէ վրէժխնդրութիւն նո՟ց
վաղվաղակի. զի որ չարքն
իցեն՝ մի՛ արհամարհիցեն
վ՟ա երկայնմտութենէ. այլ
երկիւղիւ վրէժխնդրու-
թեանն չարչարեսցին։
Եւ որ նեղեալ են՝ յու-
սով մխիթարեսցին։
Որդ այս ա՟մ ՚ի կատարա
ծի անդ ունի զտեսու՟ն.
զի ՚ի դատաստանի կացե՟լ ա՟յ՝
դատէ՛ արդարութե՟։
Եւ թէպէտ մասնաւոր
ատ ցուցանէ երբէք ու-
րեք առ արդարս կամ առ
մեղաւորս, սակայն ա՟մ
իրաւունքն՟ր առ ա՟մենեան
պահեալ է իւրում ժամա
նակին։ Ա՟ որոյ յորմէ
սկսաւ ՚ի նոյն աւարտէ
զբանն։
8 Իսկ որդի մարդոյ ա՟է
եկեալ գտանիցէ արդեօք
հաւատս յերկրի։
Օ ի յայտ լիցի թէ ա՟մ
գործք բարիք սպառեալ
պակասին յերկրէ, և միայն
թէ ա՟ծ դիտու՟ի մնացեալ
լիցի. և այն առ ոմանս։
Քզի զայս արդեօքն յայտ

առնէ։ Ա՟ զի նեռն ե-
կեալ յանբարի աւուրսն
յայնոսիկ և զօրացեալ իշ
խանութե՟՝ ընդ կրօնիցն տայ
պատրո՟ղ բառնալ զնա։
Դ՟րձլ առ ոմանս պանծա-
ցեալս յանձինս թէ ար
դարք իցեն և խոտեն զը
բաղումս, ասաց զառակս
զայս։
Զ՛որ է ամբարհաւանութի
և որ ՚ի նոյն յարեն ախտք
հոգւոց։ վասն զի կրկին
գործեն ՚ի մեզ զվնասն։
Մի՛ զի զբարիսն որ ՚ի մեզ
են՝ հոսեն, և որոց կրեն
զվատթարագոյնսն՝ իմանալ
ոչ տան. և մարմնոյ հան-
գիստ ոչ շնորհեն որպէս
զայլ տեսակս ախտից։
Քանզի մարմնականն ախտք՝
առ հեղգագոյնսն և տար
տամսն բնաւորեցան բու-
սանիլ։ Իսկ ամբարտաւա
նութիւն և որ նորին մա
սին են՝ առ փոյթսն և որ
առաքինութե՟ լինուն վարսն
իւրեանց՝ զօրանան։
Եւ մեծ տոյժք են ոգւոյ՝
որ տաժանաբար տանին

տքնութե և պահոց պնդու-
թեան՝ և մաքրութեամբ
բարեպաշտեն, և ընդ պոռ-
նիկսն և ը՟ փափկացեալսն
մարմնով՝ վրիպեալ գտա-
նին 'ի հաւաստի ընտրու-
թեանն։ Այլ արդ զի մի՛ ոք
առանց գիտութե ըմբռ-
նեսցի յայսպիսեաց վնա-
սակար և անշահ ախտից՝
ասա՛ց զառակս զայս։

10 Արք երկու ելին 'ի
տաճարն կալ յա-
ղօթս։

Քանզի անդ սահման էր
օրինացն մատուցանել տն
զզոհս և զգոհութիւնս.
և տմ նուիրանաց առա-
քինութե նց տեղի այն էր
ընծայելոյ. և յղգս այսո-
րիկ անդ ելանէին և սոքա
աղօթս մատուցանել տն։
Մինն փարիսեցի ասէ,
և միւսն մաքսաւոր։
Մինն 'ի կարգի՛ լաւագու-
նիցն առնոսա, և միւսն 'ի
կարգի՛ չարացն յորմէ ենք
ես գարշէին. և բանբա-
սէին ես զմն վն առնոսա

մտանելոյն։ Այլ նոյն ինքն
տէրն զմնացեալսն 'ի չարիսն՝
ասաց լինիլ իբրև զհեթա-
նոսն և զմաքսաւոր։
Արդ զմն հուպ առ մի-
մեանս եդեալ՝ զմինն վն
ամբարտաւանութեն ընդ
չարս պատժէ, և զմիւսն
վն խոնարհութեն արդա-
րանալ վկայէ։ վասն որոյ
ասէ։
Փարիսեցին կայր մեկու-
սի, և զայս առանձին ա-
ղօթս մատուցանէր, աստ իմ
գոհանամ զքէն, զի ո՛չ եմ
իբրև զայլս 'ի մարդկանէ,
զյափշտակօղս և զանիրաւս
և զշունս։
Այս գոհութի՝ չա՛ր գը-
տաւ քան որք տրտնջէինն։
ըստ այնմ զոր չար հովիւքն
գործէին և ասէին, օրհ-
նեալ տր և փարթամացաք։
զաք. II. 5։ ըստ նմին և սա՛
յաղօթելն վնասի։ Զի
ոչ թէ բնաւ ո՛չ յանցեաւ
և ո՛չ ինչ է կարօտ խնդրը
ու՛ածս առնելոյ՝ աղօթէ։
Ո՛չ վասն որոյ յանցեաւ,
զի մարդ էր ախտակիր բը-

նութեամբ. և ոչ վն՟ ժա
մանակին որ կայր առաջի
դիւրասխալ բնութես:
Վասն զի ըստ յօբայ, ով
իցէ առանց մեղաց, թէ և
միով աւուրբ իցեն կեանք
նր՟ 'ի վր՟ երկրի. և երկինք
իսկ չեն անարատ առաջի
նր՟, թող թէ մարդ որ ըմ
պէ զանօրէնութի: 15. 13:
Արդ այսու և որ ը՟ այսմ
իցեն խրատիմք թէ, ոչ ոք
յարդարոց վստահացաւ
յարդարութիս իւր պար
ծիլ առաջի ամենատես
բնութեն: Այլ սա ախ
տին ամբարտաւանութեն
յիմարեալ՝ առնմ մեծա
բանէր որ յառաջ քան ըզ
գործելն զա՟մ ուրուք ու
նի անվրէպ գիտել զվարս:
Արդ ոչ ներեաց այ՟ ճա
նաչողին, այլ ինքն սկսանի
չարաչար գոհանալ: ասէ,
ոչ եմ իբրև զայլս 'իմարդ
կանէ: Կարի մեծացաւ
յանդգնութբ յայսպիսի
միտս եկեալ. զի զամենե
սեան չարս համարեցաւ
և զանձն միայն յարդա

րութն կացեալ: Եւ զինչ
շահ անտի, զի այլք նախա
տեացին առ նր՟ լաւութբն:
Ո՞չ ապաքէն այն յորոյ ձեռն
հատուցումն է՝ ոչ սխալէ:
Ըստ այնմ, տր՟ ճանաչէ զար
դարն և զանբարիշտն:
Եւ զիարդ թմբեալ 'ի փա
ռասէր ախտիցն գայ ասել՝
ոչ եմ իբրև զայլս 'իմարդ
կանէ: Արդարև ոչ էր նա
իբրև զայլս 'ի մարդկանէ
զհեզս և զխոնարհս, յորս
հանգուցեալ է ած՟. այլ
այնքան մոլեալ 'ի դիւաց
յորոց ըմբռնեալն էր, ոչ
բերէր յինքն արդելուլ
զոր երկներն. այլ աղձա
տեալ խայտառակիւր ա
ռաջի այ՟ և ոչ իմանայր:
զի որ զանձինս գովեն,
լի են պարսաւանօք:
Արդ դատեալ զմնեան
զորս շուն անուանեաց
անիրաւս և յափշտակօղս՝
դառնայ և 'ի մաքսաւորն
յայն: Եւ ոչ եմ ասէ
իբրև զմաքսաւորս զայս:
Մեծ ամբաստանութիւն
ոգւոցն չարուն՝ յորժամ

հաստարակաբար ձգեն ըղ-
մտս ամբարտաւանս: բայց
այն կարի ևս չարագոյն է՝
յորժամ ՚ի մեծն և ՚ի մերձա-
կայն կրթէ զբանն և առ-
ոտն հարկանէ: Ո՜ որ ևս
անչափ ախտացեալ էանց
ընդ ամենայնն. և ոչ ան-
խայեաց յայն որ այն ինչ
անկեալ կայր առաջի նր
և ժտէր գտանել թողութի.
այլ անփակ բերանով և ՚ի
նա՛ ձգեաց զբանս ամբաս-
տանութե: ՚Ի վե՛ր այսոցիկ
յաւելու և զայն ևս որ
ապշելոց մնացէ:

12 Պահեմ ասէ երկիցս ՚ի
շաբաթու. և տամ տասա-
նորդս:

Ա՜հ յիմարութեն. թէ
զորպիսի ինչ առաքինու-
թիւնս ունի պարծի. կամ
ո՛չ առաջի բարերարի ար-
բեալ ամբարհաւաճութե:
Ցայսպիսեաց ասաց զգու-
շացոյց որով ասացն, յոր-
ժամ զամ կատարիցէք,
ասասջիք եթէ ծառայք ան-
պիտանք եմք. զոր պարտ
էր առնել արարաք:

13 Իսկ մաքսաւորն կայր
մեկուսի. և չկամէր և ոչ
զաչսն ընդ երկինս ամբառ-
նալ. այլ կոծէր զկուրծս
իւր և ասէր, ած քաւեա՛
զիս զմեղաւորս:

Իբրև եդ զպատճառս փա-
ռիսեցւոյն կործանմանն
որ արդարն կարծէր զինքն՝
կարդէ առ նմին և զայն ինչ
որով արդարանայ յանցա-
ւորն: Արդ այս՝ ամ ուս-
տեք յայտ է՝ թէ սկիզբն
մերոյ անկմանն ամբարտա-
ւանութիւն եղև. վասն որոյ
և հաստիչն բնութես իբրև
կամեցաւ կանգնել զան-
կեալքս՝ խոնարհութբ ե-
մուտ ՚ի բնութիս զի ըղ-
մերս հպարտութն բժշ-
կեսցէ: և զնոյն եցոյց մեզ
ճանապարհ բարձրութն:
Արդ փարիսեցին զառա-
ջին պատճառս անկմանն
մերոյ ախտացեալ անկաւ.
իսկ մաքսաւորս զերկրորդ
դեղս փրկութե գտեալ՝
անդրէն ՚ի նոյնն դարձա-
շնորհօք փրկողին մերոյ քի:
Նմանցի առ խոնարհութեն

և յերկինս հայիլ զանձն
անարժան համարէր. որ նը-
մանէր դարձին մանասէի։
Զի որպէս նա ասաց՝ չեմ
արժանի հայիլ և տեսանել
զբարձրութիւնս երկնից,
նոյնպէս և սա ոչ կամէր
զաչսն յերկինս ամբառ-
նալ. այլ բախէր զկուրծսն
և հառաչէր ասելով, ած
քաւեա զիս զմեղաւորս։
Եւ զի այսպիսի ոք էր կա-
տարեալ զղջմամբ, վասն որոյ
և վկայեաց նմա այն որ ըզ-
ծածուկս յայտնէ։
14 Էջ սա ––է արդարացեալ
'ի տուն իւր քան զնա։
Եւ է կարծի՛ք քաջ յիրաւի։
քանզի զոր խոստովանի ոք
առաջի այ՝ կորուսանէ։
Որդ սա զմեղս խոստովան
եղև և կորոյս, և նա զար-
դարութիւնն՝ և Թափուր
գտաւ։ Եւ սա 'ի ծածու-
մեղաց ալեկոծեալ՝ 'ի նաւ-
ահանգստի անդ խոնար-
հեաց զնաւապետն. և 'ի
վտանգէ ալեացն յարու-
ցելոց ապրեցաւ։ Իսկ նա
'ի նաւահանգստի անդ բե-

ռամբ ընկղմեաց զնաւն.
զի ոչ խոնարհեաց զնաւա-
պետն օգնական, այլ զան-
ձին ճարտարութիւն առաջի
եդ։ առ որս ասէ,
14 Ամ որ բարձրացուցա-
նէ զանձն խոնարհեսցի.
և որ խոնարհեցուցանէ
զանձն բարձրասցի։
Քանզի մարդ ոչէ ինքն
իւր բաւական. այլ ձեռն
ամենակալին է որ խոնարհե-
ցուցանէ և բարձրացու-
ցանէ։ Զի որք 'ի նա ա-
պաստան առնեն և զան-
ձինս 'ի չափու ունին, ու-
նի և նա 'ի ստոյգ բարձ-
րութեն հատուցանել պա-
տիւ փոխարէն խոնարհու-
թեն նց։ Իսկ որ փառաւս-
րութե՝ անձամբ զանձինս
յառաջ մատուցանեն 'ի
փառս ածել, և ոչ վն զի
ոչ վստահացան յայնմանէ
առնուլ որ բաշխէ զփառս,
նորին արդարև նա ինքն
ամփոփէ զնոսն. և այնպ
յանդիմանեալ լինի մարդ-
կային տկարութիւն մերկա-
ցեալ յածային փառացն.

զի ոչ է բաւական անձամբ
ստանալ զփառս. Թէպէտ
և աստ սակաւ մի խաբէու
թեամբ ծածկեալ գողա
նայ զինքն։
Զգուշագոյնս դնէ հան
դէպ այսոցիկ զմանկանցն
ճառս. զի ա՟ք բնու՟է ունին
զօրինակ բարեաց։
15 Որդ՝ ածեալ լինին
առնա մանկունք ՚ի ծնո
ղացն զի օրհնեսցին։ Ք՟զի
ծանեան թէ ձեռն այն որ
բառնայ զհի՟անդութի՟ս
նց, հաստատէ նա և զօրհ
նութի՟ս մանկանց նոցա։
Իսկ աշակերտքն վ՟ն պատ
ուոյ ն՟ր արգելուին զն՟ս.
բայց նա որ ա՟մ ուրեք խո
նարհութ՟բ գնաց և զնոյն
ուսոյց՝ ասէ, իբա՛ց կացէք
և թո՛յլ տուք մանկտւոյդ
գալ առիս։ Աւ՟ ընկալեալ
օրհնեաց զն՟ս և արքայու
թեանն խոստմամբ պատ
ուեաց։ Աւ՟ օրինակ բա
րեաց ա՟մցուն անտի՛ ետ,
զի զեկամուտ չարիսն և
զամբարտաւանութիւնն
մերկացեալն և յառաջինն
դարձցին ընտանի բնութ՟
անմեղ և խոնարհ։ Աւ՟ ընդ
փառսն զոր կորուսին՝ ըն
կենլով զայս՝ առցեն ստա
նալով զնա։
18 Տեսեալ մեծատունն
թէ զդրունս արքայութե՟ն
բանայ մանկանցն և որքնոր
մանուկն նոցա, շարժեցաւ
բարւոք նախանձու և մա
տեաւ ուսանիլ զճանպ՟րհն
որ տանի ՚ի կեանսն. և կո
չէ՛ զնա վարդ՟պտ և բարի։
Իսկ յս՟ ոչ հաճեցաւ ՚ի
բանս նորա. զի իբրև ընդ
սոսկ մարդոյ խօսեցաւ ը՟
նմա։ վ՟որոյ ասէ։
19 Չիք ոք բարի, բայց
մի ա՟ծ։
Յասելն զա՟ծ միայն բա
րի, ոչ եթէ զանձն իւր
արտաքոյ բարւոյն փակէ,
այլ զի ուսցին զնա ա՟ծ բա
րի և ոչ մարդ միայն։
Յարէ զնա յօրէնսն, զի
և նոքա վայնորիկ միայնակ
խօսին ընդ նմա և ուսու
ցանեն մի՛ լինիլ ՚ի զանազա
նիցն։ Աւ՟ խրատեն մի՛ շը
նալ զի լցցեն նոքա զյար

ձակումն բնութեանն որ
առանց վնասու տուժանց:
Եւ մի՛ ցանուղ անառա
կութբ յորոց արգելան:
Մի՛ սպանանել, զի անօ
րէնութի մեծ է բառնալ
զկեանս այնմիկ որ ո՛չ ունի
տալ զնա: Մի՛ գողանալ,
զի չափէ անձամբ վարիլ
առ ընկերին վնաս: Եւ ո՛չ
վկայութիւն տալ սուտ,
զի ո՛չ միայն զրպարտութբն
սահմանի նա, այլ և զմիջ
նորդն որով վարի հաստա
տել զկարծիսն՝ ստանայ
վրէժխնդիր 'ի հաւաստի
քննութեն: Պատուեա՛ զ
սէ զհայրքո և զմայր: զի
յետ առաջինն պատճառին՝
երկրորդ զնոսա ունիմք.
և որ առ սոսա է պատիւ
և անարգանք՝ յառաջինն
ձգեալ լինի:
21 Իսկ նա՛ վրիպակ և սուտ
բանիւք ասէ, արարի զայդ
ամ: Իսկ յն զի յանդիմա
նեսցէ զթերակատար պար
ծանս նորա եթէ անձին
անյայտ էր՝ եթէ առ այլս
ձևանայր՝ ասէ, պակաս է 'ի
Գ՛՛ Ճը

քէն այն որ ասէ, սիրեսցես
զընկերքո իբրև զանձնքո
Նպա թէ ոչ,
22 Վաճառեա՛ զինչսքո
և տո՛ւր աղքատաց:
Նորդ՝ եդ 'ի կշիռս օրէ
նացն զգործս նորա և պա
կասեալ գտաւ: Զի եթէ
չափով անձինն որոշեաց
ընկերին, ուստի՞ բազմա
ցան այնքան մրթերք նր:
որ և 'ի սփռելն և տալ աղ
քատաց զի արդարութին
մնացէ՝ վճռացեալ գտաւ:
Վասն որոյ որ բաժանեն
'ի ստացուածս և առ ած
զսյոյսն, երկուցն ևս հասա
նիլ անհնա՛ր է: Եւ 'ի տա
րակուսիլ աշակերտացն վն
անհնարութե իրացն, ասէ,
անհնարինքն հնարաւորք
են այ: Մ՛չ ագահութբ կա
պելոցն տալ փառս, այլ
փոխել 'ի լաւագոյնն զյար
ձակումն բնութեն:
28 Ն:ուայս պետրոս զան
ձին և զբազմաց որք ան
սան հրամանին՝ հարցանէ
'ի փոխատրութեն ուսանիլ
զպարգևսն: Իսկ յն առ
յժե այս

այս են առատացոյց ան-
դրէն ունիլ զդարձն: զի
բազմապատիկ այժմուսէ,
ԺԲրում վկայէ ելք իւրացն:
զի ԺԲ ծովակին՝ զորիզերս
ընկալան: Սոքա առ հան
դերձեալսն զկարծողիսն
պնդեն, և հաստատուն ըզ
լոյսն առ հանդերձեալ
հատուցումն պահեն:
31 Արդ զնոցայն ասացեալ
զորս լքին և որում ժա-
ռանգաւորք եղեն, յանե-
լու և զխուրն: Մեկուսի տա
րեալ 'ի բազմաց զխորհըր
դազզածսն խօսի ԺԲ նն,
եթէ լցաւ ժամանակն զի
լցցի մարգարէութին մար
գարէիցն որ վն չարչարա
նաց նորա և նախատանաց
և հրէական ժողովոյն և
հեթանոսաց առ այս միա-
բանութե. և անարգ մա-
հուն, և աքանչելի յարու-
թեանն: Նա յաճախ զայս
ասացեալ առ նոսա, նոքա
իմանալ զայս ո՛չ զօրէին:
Զի էր ծածկեալ բանն
զի մի՛ գիտասցեն: Նա էր
այս կարի՛ օգտակար. զի
Գւ՛՛ Ծը

յայնժամ ծածկեսցի, և
յետ ելից իւրացն յիշեսցեն
զառաջինսն:
35 Եւ 'ի գնալն նր առ
ճանապարհաւն,
նստեալ կոյրք երկու՝ յօ-
րինակ հրէից և հեթանո
սաց՝ միայն ձայն լու-
սոյն որ ծագելոց էր որոց
նստէին 'ի խաւարի և 'ի
ստուերս մահու: Արդ
'ի յանցանելն հարցանէն
թէ ո՞վ իցէ: Նա նախան-
ձաւորքն փոքրկացուցա-
նեն զնա. և մախացեալ
ընդ փառսն նր՝ նազօրեցի
ասեն զնա: Ծանեան և
կոյրքն թէ յաչաղինք էին:
Վն որոյ թողուն զատե-
լեացն և առնուն զմար-
գարէիցն. և տր և որդի
դաւթի աղաղակեն:
Նա նոցա դըժկամակ առ-
այն լեալ՝ սաստէին զի լը-
ռեսցեն: իսկ նոքա ոչ ինչ
դրեն զսաստելն նոցա:
Յօրինակ հաւատացելոցն.
որք ո՛չ 'ի սպառնալեացն եր
կեան և ո՛չ 'ի հարուածոց
զանդիտեցին լռել 'ի քա-

ըողելոյ զանձուԹի՟ նորա։
Իսկ յե՟ տեսեալ զպինդ
հաւատասենցն զի անցանէին
զխափանողքն, կացեալ կո
չէ՛ առ ինքն, հարցանէ, և
զպարգևս լուսոյն շնորհէ։
յօրինակ ներքին մարդոյն
լուսաւորուԹե։

* Գլուխ Ընծայանին
ԺԹ

Զայն նշան զքան
չելեաց արարել
'ի վերայ կու
րացն, մտեալ
շրջի ընդ ե
րկրով։ ԽոնարհուԹե՟ ամ
ուրեք մտանէ և շրջի․
զի մի՛ ոք որ կամեսցի մեր
ձենալ առնա, վս՟ տկարու
Թեանն արգելցի։
Այս յառակս օրինակի առ
նուլ զքաղաքս զայս՝ մի՛
ումեք վայրապար համա
րեալ լիցի։ Ապա Թէ ոչ,
զի՞նչ՝ զի ամ քաղաքացն
այնոցիկ այնպիսի ինչ ո՛չ
եղեն։ Ո ի յովէ ան
ո՛ւամբն յի՟, գայր յեզր յոր
Գլ՟ ՃԹ

դանանու՝ ժողովրդեանն
առաջնորդ 'ի մովսիսէ կա
ցեալ․ և տապանակէն յետս
դարձուցանէ զջուրսն յոր
դանանու․ զորոյ զօրինակն
մի՛ ոք տգիտասցի։ յն՟ 3։
Դարձել նովին տապանա
կաւն՝ առաջին յերկրով
մերձ դան․ և հրամանաւն
ամ շուրջ գան զքաղաքաւն
ամենայն ժողովուրդն։
Ուր տապանակէն և ձայնիւ
առանց մեքենայից հոսեալ
լուծանէր պարսպին ամրու
Թե՟․ և ապրեալ լինի պոռ
նիկն։ Այս նզովէ յեսու
զքաղաքն և զոր վերստին
շինէ զնա և զոր ազահէ՛
առնուլ ինչ 'ի նզովից ան
տի 6։ Որդ առքա ամենե
քեան յայտնի՛ են․ Ըրում
ունին զբանս Թարգմա
նուԹե՟ առակին։ զի որ ինչ
անդանօր 'ի յեսուայ գոր
ծեցաւ առ երկրով, նոյն
և 'ի քնէ առ դժոխս։
Այս յեսու օրինակն յի՟
աւերէր զերկրով յօրի
նակ դժոխոց․ և ո՛չ պատե
րազմաւ մարմնոյն զինու,
յԺէ այլ

այլ ձայնիւ և ամքումբք
եօթն թուով։ Եւ զդր
ժոխսն յա̄ հրամանաւ և
եօթն զօրութ̄ հոգւոյն։
Եւ յետ ելեցն 'ի յորդա
նանէ ով̄ և նոքա՝ ապրե
ցուցանէ զպտունիկն յորի
նակ պտունիկ հեթանոսց։
Սրոյ և դաւիթ յիշէ 'ի
քաղաքին այ̄ զռահաբ և
զբաբելոնացիս և զծուրա
ցիս և զժողովուրդս հընդ
կաց։ այսպիսի առակօք վա
րին մարգարէքն բանիւ
և գործով։ Յաղագս որոյ
ասէ յեսու, անիծեալ է որ
շինէ զերիքով։ Անիծեալ
են որ շինեն զդժոխս զոր
աւերեաց յս̄։ Եւ շինեն
զնա ամ̄ որ դարձեալ նոա
զանդրին մեղաց յորմէ ազա
տեցանն։ Որդ ըստ այսմ
խորհրդոյ մտեալ շրջի յե
րիքով ով̄ յայնժամ յեսու։
Եւ ցանկացեալ մաքսա
ւորին տեսանել զյս̄ յորի
նակ ամենայն բնութես.
ով̄ և յայնժամ ռահաբ
յեսուայ։

1 Եւ ահա այր մի ա̄ւ կո

Գլ՟ ԺԹ

չեցեալ զաքէոս. և նա էր
մաքսապետ և մեծատուն
յոյժ։ Ոզքէ ամ̄ մեծացլ
մեղօք զորս մաքսեցին
յամենեցունց։

3 Ցանկայր տեսանել ըզ
յս̄ և ոչ կարէր 'ի բազմու
թենէն զի կարճ էր հասա
կաւն։ Մարդկային բնու
թիս որք ցանկացան գտա
նել զատոյգ գիտութին այ̄
և ոչ կարացին փոքր գի
տութն հասանիլ 'ի մեծ գի
տութին վս̄ բազմաստուած
մոլորութեն։

4 Ընթացաւ ել 'ի մոլա
թզենին. զի յանցանելն
էր այն յի̄ տեսցէ զնա։
Ընութի մարդկան որ խա
փանելի իմաստութեամբ
բարձրացան քննել զարա
րածս և գտանել զարա
րիչն, զի ոչ ունէին կալ
'ի վերայ ճշմարտութեն,
զդևս ոմանս հոմբաւեցին
արարիչս։

5 Որդ՝ եկեալ 'ի տեղին
յս̄ այն որ գիտէր զմեծ
ցանկութի առնն և ասէ,
զաքէ փութա էջ այտի.
յի̄ր զի

զի այսօր 'ի տան քում ար
ժանէ ինձ ագանիլ։
Այն որ ցանկայր տեսա
նել և ոչ կարէր, արժա
նացոյց զնա բնակակից և
սեղանակից առնել ընդ ինքեան
զի յագեսցի փառօք նոր։
Ըստ նմին օրինակի իջու-
ցանէ զՀեթանոսս 'ի բարձ
րուէ իմաստութեն որով
քննէին տեսանել զնա ·
վս զի նա քննութբ իմացել
ոչ լինի · այլ Հաւատովք
տեսանի։ Ըստ այսմ, իմաս
տութբն այ ոչ ծանեաւ աշ
խարՀ իմաստութբ զած ։
Հաճեցաւ ած յիմարութբ
քարոզութեն ապրեցուցա
նել զՀաւատացեալս։ I կոր I·21
Քանզի Հաւատոց միայն է
նա Հասանելի · ոպ ասէն,
Հաւատովք բնակեալ քս
'ի սիրտս մեր · սիրով արմա
տացեալ և Հաստատեալ։
եփ 3·17։ Եւ ասէ՝ այսօր
'ի տան քում արժանէ ինձ
ագանիլ։ Իսկ զաքէոս որ
միայն տեսանել ցանկա
ցաւ, արժանացաւ ևս այն
քան շնորՀի որում և ըն
Իլ ՏԹ

նաւ իսկ ակն ոչ ունէր։
Վս զի զխիղճ մտացն գի
տելով՝ զանդրիտէր 'ի մե
ծութենէ պատուոյ նոր։
Իսկ նա որ զծածուկս մը
տացն նորա տեսանէր, ծա
նեաւ եթէ ճոխ է զար
ծաթոյն պայծառութիւն
և զպատկերին գեղեցկու
յաղբի անդ թաղեալ՝ գը
տանել և մաքրել։ Վորոյ
յաղբոյն ոչ գարշի յղփս
սիրոյ պատկերին · այլ մերձ
գայ կոչէ 'ի խոնարՀ իջա
նել։ Ըստ որում զՀեթա
նոսս կոչեաց 'ի սնոտի ի
մաստութենէ ամբարձմանէ
իջանել 'ի խոնարՀ և Հա
ւատովք ընդունել զնա
'ի շտեմարանս մտացն։
Յայս օրինակ և զաքէ ան
յուսալի պատաՀեալ իմա
մակալութեն,
6 Փութացաւ և էջ և ըն
կալաւ զնա ուրախութբ։
Իբրև տեսին ամենեքեն՝
տրտնջէին և ասէին՝ թէ
առ առն մեղաւորի եմուտ
Հանգչել։
Զայս օրինակ բանից ամ
յժթ ու

ուրեք խօսեցան. զի ու-
նէին նոքա կեղծաւորութ՟
դարձել 'ի մեղաւորաց, և
ոչ 'ի մեղաց՝ յորմէ դար-
ձելն և հեռանալն կարի՛
օգտակար և պիտանացուէ.
Այլ տրն մեր 'ի մեղաւո-
րաց ոչ դարձի զի սրբիչէ.
և 'ի խաւարէ ոչ զանգիտէ
զի լոյս է. և մեղս ոչ առր.
և զմեղս ըղմաց վերացոյց.
Եւ վասն այնորիկ էջ 'ի
ստորինս առ մեզ զի զմե-
ղաւորս ժողովեսցէ առ
ինքն.
8 Եկն եկաց զաքէոս ա-
ռաջի տն և ասէ, տր՝
ահա զկէս ընչից իմոց տաց
աղքատաց. և եթէ զոք
զրկեցի՝ հատուցից չո-
րեքկին.
Ահաւասիկ շահ խոնար-
հութեան. զի մտանելովն
առնա՝ փոխադրեաց զնա
'ի վատթարութենէ անտի
'ի լաւագոյնս. և 'ի մեղաւո-
րաց արար արդարս.
Զայս օրինակ և առ հե-
թանոսս տեսաք. զի փո-
խեալ աւետրնին 'ի հրէից
անտի՝ հանգեաւ 'ի հեթա-
նոսս. Եւ մախացեալ հը-
րէիցն չարախօս լինէին. իսկ
աւետրնն շահ մեծ արար
հեթանոսաց. Զի մար-
դիկ որ զդևս զգեցեալ
էին՝ զքս զգեցան. և որ
կոխեալ էին 'ի սատանայէ,
հաւասարորդ հրեշտակաց
գտան և որդիք այ.
Արդ վն զի անց զաքէոս,
զկէս ընչիցն տալ աղքա-
տաց, և զզրկանսն չորեք-
պատիկ հատուցանել.
Վասն զի լուեալ էր թէ
տմ ուրեք այսու բանիւ
վարեցաւ. Ըստ որում առ-
այն որ ասաց՝ զի՞նչ գործե-
ցից զի զկեանսն յաւիտե-
նից ժառանգեցից. ասէ,
վաճառեա՛ զինչս քո և տո՛ւր
աղքատաց. Եւ դրձլ թէ՝
վաճառեցէ՛ք զինչս ձեր և
տո՛ւք ողորմութի. և ամ
ինչ ձեր սբ է. Եւ երա-
նելիք են ողորմածք.
Այս ոչ միայն հրամանի,
այլ յոչ մատուցեալ հաւա-
սալէ՝ զբարեգործելն առ
աղքատս ընդ ագահութեն.

և ընդ չարագործելոյն՝ չը
րեքպատիկ զդարձն ան
դրէն տալ։

9 Ասէ Յս, այսօր ե
ղև փրկութի տանս այսմիկ.
զի և սա որդի աբրահա
մու է։ զի եկն որդի մար
դոյ խնդրել և կեցուցա
նել զկորուսեալն։

Ընդ մտանել փրկողին՝
փրկեցաւ ոչ միայն զաքէ
ոս, այլ նովաւ և ամ տունն
Ասէ զի կարևոր պէտք են
փրկելոյն՝ ասէ, որդի՛ է սա
աբրահամու, զորմէ ան
փոյթ առնել ոչ է արժան
ոմ փարիսեցիքն փակէին
զարքայութին առաջի մարդ
կան։ Այսն օրինակաւ եղև
փրկութի 'ի մտանելն քի
յՅսա յայս՝ իբր միում տան.
և ամէքեան եղեն որդիք
աբրահամու հաւատովք՝ 'ի
քս յս։ Ոսյ և կատարած
բանիս՝ 'ի ճշմարտութիւն
ածեալ բովանդակէ զա
մենեսեան 'ի մի զհրէայս
և զհեթանոսս, յասելն,
եկն որդի մարդոյ 'ի խնդ
րել և 'ի կեցուցանել զզ

կորուսեալն։ Որդ՝ ամ
ազգաց 'ի վէհ կորստեան
անկեալ իբրև զմի ոչխար,
եկն որդի մարդոյ հովուե
բնութեամբ՝ գտանել զկորու
սեալն և 'ի վերայ ուսոյն
բառնալ։ Յորժամ զայս
լսէին աշակերտքն և այլք
որք մերձ էին՝ եթէ էր վա
խճանել եղև նմա 'ի հօրէ
յաշխարհ, համարէին թէ
առժամայն յայտնելոց է
վերին թագաւորութի նր։
Ասէ զի արդարև էր այս
պիսի կարծիք առ նոսա,
նորին ազդաւ և որդիքն
զեբեթեայ ընդ աջմէ և յա
հեկէ խնդրէին նստիլ։
Որդ՝ յաւել նմ առակ
բառնալ զայն կարծիս որ
առժամայն իցէ։

12 Ասէ, այր ոմն ազ
նուական գնաց
յաշխարհ հեռի, առնուլ
իւր թագաւորութի և
դառնալ։

Այր՝ վն բնութեան մերոյ
զոր էառ. և ազնուական,
որ ոչ միայն ազնուական,
այլ և քան զամ բնութի

ազնիւ՝ անդր եւ կացեալ
անզուգական բարձրութբ։
Մի՛ եւ նոյն է մերով բնու
թբս 'ի խառնելն եւ 'ի միա
նալն։ Իսկ յաշխարհ հե
ռի գնալն, չէք ուրեք հե
ռագոյն 'ի մէնջ տեղի. քան
ուր գնաց նա 'ի սրբութի
սրբութեցն մտեալ 'ի ներ
քին կողմն վարագուրին։
Բայց ասելն՝ առնուլ իւր
թագաւորութի եւ դառնալ,
թէպէտ տան զայսպիսի իրս
առակոյն, սակայն եւ ո՛չ առ
նա պատշաճի. վս զի ընդ
առնուլն՝ զամ ինչ ունի,
եւ ո՛չ թէ առ սակաւ սակաւ
եկն 'ի կատարելութիւն
յառաջադէմ եղեալ։
Նոյն զձեւ կերպարանի բա
նիցդ՝ վս ը̃լ մեզ յայտնե
լոյն կարգէ։ ապա թէ ոչ՝
զի՛նչ ունի ասելն, իշխա
նութիւն ունի որդի մար
դոյ թողուլ զմեղս։
Նոյն իշխանութի տայ աշա
կերտին՝ թողուլ եւ ունել։
եւ հաստատոյ նմա զփականս
արքայութեան երկնից. զի
փակեսցէ մեղուցելոյն,

Գ.Լ" ՏԹ

եւ բացցէ զղջացելոց։
Նոյն այսպիսի ունելով իշ
խանութի եւ յետ յարու
թեն՝ իբրու թէ ոչ ունէր՝
ասէ, տուաւ ինձ ամ իշխա
նութի յերկինս եւ յերկրի։
Իսկ պօղոս որպէս թէ տա
կաւին եւս ոչ ունի՝ ասէ,
յորժամ տացէ 'ի ձեռս ըզ
թագաւորութիւն այ եւ հօր։
1 կորն 15. 24։ Նման սմին
եւ դանիէլ եւես՝ զի նմա
տուաւ իշխանութի. եւ թա
գաւորութի նր թգրութի
յաւիտենական։ 7. 13։
Որդ այս բատորում ասա
ցաւ՝ վս յայտնելոյն կար
գեալ է. այլ նա ը̃ սկզբան
յղանալոյն՝ զամ ունէր որ
ինչ յատուկ ածութենէ.
եւ ո՛չ յետ այնորիկ ընկա
լաւ ինչ։ Զայս օրինակ
բանից իմանամք եւ աստ,
զի եկն նա նուաստութբ
կեցուցանել. եւ դարձաւ
անդրէն ուստի եկն. եւ
հաստատեց ժամանակ յո
րում դառնէ զամ տիեզերս.
եւ յայնժամ յայտնէ զինքն
իւր ընտանի փառօքն։

յիբ

Որդ երևեցաւ այժմ ծը
նընդեամբ. և վարագու
րեաց 'ի մէնջ զծուն իւր՝
Թանձրագոյն մարմնովն.
և կոչեաց զմեզ ազգս ծա
ռայս իւր. և ետ մնաս
տասն և ասաց, յարդեցէք
զայդ: Նման են այս ա
ռակ՝ և որ 'ի մատթէոսի
աւետարանին գրեալ են
քանքարքն: Այլ այնպէս՝
մինչ զի կարծելի եղև թէ
նոյն իցէ: Սակայն զնոյն
ասել՝ կարգ բանիցն ոչ ու
նի: զի անդ այլ չափ ա
ռաջնոյն, և այլ երկրդին
և երրորդին. իսկ աստ հա
ւասար չափէ ամենեցուն:
Այլ անդ հաւասար մատու
ցին զշահն չափով տուո
ղին. իսկ աստ 'ի հաւասա
րէն զոր ընկալան՝ ոմն բա
զում և ոմն սակաւս մա
տոյց: Որդ 'ի համեմատելն
զայս ընդ մերս՝ բարւոք
դատեցուք յատուկ առ վար
դպտս որոշել զքանքարսն:
Իսկ զմնաս զայս՝ հասա
րակաբար առ ամենեսեան
տուեալ օրինացն նր հնա

զանդութն գործել զնա
և պահել. որում մք ոչ
ինքնատէր և բաւականն է:
Իսկ տասն ասացեալ ըղ
մնասն, կամ զգայարանօքս
չափի, որով ընդունիմք կամ
'ի բաց ընկենումք. կամ
թէ զօրէնս իւր թուեաց
ըստ օրինացն 'ի մի ածեալ:
վասն զի այնպէս մինն
միւսումն պահեալ լինի:
Որդ տուեալ զայս՝ ասէ,
յարդեցէք մինչև եկից:
Այլ է սա յայտնի տեսո
ղացն. զի զօրէնսն զոր ետ՝
պարտ է 'ի գործ ածել մզ
զգուշութբ. և սպասել՝
ակնունել գալստեան նր.
և ըստ վաստակոցն՝ ակնու
նել և հատուցմանն:
14 Այլ քաղաքացիքն ասէ
որ ատէին զնա, առաքեն
հրեշտակս և ասեն, ոչ կա
միմք զթգւորել դորա
'ի վերայ մեր:
Այնքան յայտնագոյն ու
նի զմիտսն յեղեց իւրացն,
զի և մեկնութե բնաւ իսկ
չէ ոչ կարօտ. թէ ո՞վ ոք
քաղաքացիքն իցեն. կամ

զխո՛րդ ատեցին զնա ։
Յիւրան եկն առ է յօժան-
նէս, և իւրքն զնա ոչ ըն-
կալան ։ Ատեցին զնա, զի
լոյս էր յանդիմանիչ գոր-
ծոց նոցա. և նոքա սիրեցին
զխաւար առաւել քան ըզ-
լոյս. զի ծածկեսցեն ըզ-
գործս իւրեանց զաղրա-
լէցս, որք էին գերեզմանք
լցեալք ապականութեամբ ։
Վասն աղաղակէին յատենի
անդ և ասէին, չէք մեր թա-
գաւոր բաց 'ի կայսերէ ։
Եւ երկայնք են բանք ո-
րով ցուցին նոքա զբարս
ատելութն և ապստամբութն
իւր դէմ այսր թագաւորի.
զի զնոյն ինքն զնա տեսեալ
ոչ միայն ատեցին, այլ և
բազում ձաղանօք նախա-
տեցին և իւր փայտի բևե-
ռեալ սպանին ։ Եւ նորա
առ հայր երթեալ, զվկայս
ածուն նր որ քարոզէին
զամենակալ թգրութն նր'
հալածական առնէին.
զի մի' յայտնեսցեն զպա-
տիւ թագաւորութն նր ։
Եւ այս է զոր ասաց, առա
Պ.ղ ՃԹ

քեցին հրեշտակս և ասեն,
ոչ կամիմք զթագաւորելն
դորա 'ի վր մեր ։
15 Եւ եղև սէ դառնալ
նմա առեալ զթգրութին,
կոչէ զծառայսն որոց ետ
զարծաթն, եթէ զի՛նչ
շահեցան ։
Աուստեք յայտնի են
օրինակք բանիցս. զի գայ
նա առեալ 'ի հօրէ զըն-
կալեալ զիւր թգրութին,
և նստի դատել ։ Աստայնմ,
հայր ոչ դատէ զոք. այլ
զամ դատաստան ետ որդւոյ
իւրոյ. զի ամենքեան պատ-
ուեսցեն զորդի նովին սահ-
մանաւ հօր ։ Արդ առ-
նու նա համարս յանցանց
հաւատոյ քննութեամբ ։
Ատեան նախ առաջին նր
ըստ կարգի որ կատարեալ
ցուցաւ 'ի գործս առաքի-
նութեան' զիւրն պատմել
առաքինութի ։ Վասն ասէ,
մնասն քո տասն մնաս արար ։
Եւ այս ըստ առաջին կար-
գին. որ և յօդեսցէ ոք ըզ
բանս, յաղագս կատարե-
լութն ունի զթիւս զայս ։
յիշ

17 Ասէ ցնա, ազնիւ ծառայ
և բարի. զի 'ի սակաւուդ
հաւատարիմ եղեր, լիցիս
իշխանութիւն ունիլ տասն
քաղաքաց։
Այս պատուով պատուէ'
զառաքինացեալսն։ Նախ
անուամբն. զի զոր անուն
մդյ եր' նովին և զծառայսն
կոչէ։ Այր ոմն ազնուա
կան գնաց առնուլ իւր
թագաւորութիւն։ Ասէ' չէք
ոք բարի, բայց մի ած։
Ասէ աստ' ազնիւ ծառայ
և բարի։ Ի սակաւուդ
ասէ հաւատարիմ եղեր։
Ըստ որում զվատթարսն
յանհաւատարիմ լինելոյն
դատէ, ըստ նմին և զսոսա
'ի հաւատարիմ լինելոյն
պատուէ։ Նոյն ասէ, եթէ
յանիրաւ մամոնայէն և
յօտարին չեղէք հաւատա
րիմ, զճշմարիտն և զձերն
ձեզ ո՞ հաւատասցէ։
Իսկ աստ ասէ, զի 'ի սակա
ւուդ հաւատարիմ եղեր'
լիցիս իշխան տասն քաղա
քի։ Ասէ արդ' ոչ եթէ քա
ղաք իցեն 'ի հանդերձեալն

յորոց վր իշխանս կացու
ցանէ զնոսա որք զօրէնս
նորա կատարեցին, այլ' զի
բազմապատիկ խոստացաւ
'ի վարձատրութեն հատու
ցանել. և աստ քաղաքօքն
նշանակէ։ Որ տայ զայն
իմանալ թէ' որքան զա
նազանեալ են տասն քա
ղաք և տասն մնաս արծա
թոյն զոր մատուցին և ըն
կալան։
18 Ըստ այսմ կարգի և
երկրորդն մատուցեալ
ասէ, մնասն քո հինգ մը
նաս արար։
Ընդունի և սա յարդա
րադատ իրաւանցն մդյ հա
տով առաքինութեն զպար
գևսն. կացեալ լինի և սա
իշխան 'ի վր հնգից քաղա
քաց։ Իսկ միւս ոմն հէք
և թշուառական, մատու
ցեալ ամբաստան լինի ըղ
քաղցր տնէն։ Այն որ ոչ
ունի արդարացուցանել
զնա, այլ և դատապարտ և
առնել։ 21 Երկնչէի ասէ
զի այր մի ստամբակ ես.
բառնաս զոր ոչ եդեր,
21 յին և

եւ հնձես զոր ոչ սերմանե-
ցեր․ երկեայ եւ թաքուցի
զարծաթն քո։
Եթէ հեզ ասացեալ էր
զտէրն, գոյին ինչ նրա-
ճունք․ որպէս թէ ասել
վստահացեալ ՚ի հեզութիւն քո
հեղգացայ։ Իսկ որովհե-
տեւ գիտէր զնա խիստ, եւ
թէ հարուածս եւ տանջանս
արկանէ զգլխով անբարշ-
տաց, ապա պարտ էր նմա
զգաստանալ եւ զարհուրիլ
՚ի տանջողական բռնութէ
անտի նր եւ ՚ի գործ արկա-
նել զարծաթն զի մի՛ պա-
տիժս կրեսցէ ՚ի սատամբա-
կութենէն։ Այս հայի
ասելն, ՚ի բերանոյ քումմէ
դատեցից զքեզ ծառայ
անհաւատ․ զի ոչ էիր ան-
գէտ, այլ գիտէիր զխըս-
տութիւն դատաւորին, եւ
զպատասն որ կայ ՚ի վերայ
մեղաւորաց։ Անհաւատ
ասելով՝ ընկենու ՚ի հաւա-
տոյն․ վասն զոր ոչ յոյժ
յորդորեաց եւ զարթոյց ՚ի
գործ պատուիրանին նր,
եւ ոչ սպառնալեօք տանջա-
Ղ՛՛ ԺԹ

նայն զգաստացոյց լինել
պիտանացու։
23 Ընդէ՞ր ոչ արկեր
զարծաթդ իմ ՚ի սեղանա-
ւորս․ եւ ես եկեալ տոկո-
սեօք պահանջէի։
Նաեւ այս զի՞նչ ունիցի ի-
մաստ առ այս։ Քանզի ՚ի
քանքարացն առակի յար-
մար է թէ առ վարդապետս
ասացեալ է։ իսկ աստ՝ զի
առ իւրաքանչիւրոք ասա-
ցեալ է, որպ ամ ոք արկա-
նէ արծաթ ՚ի սեղանաւորս
Արդարեւ ամենայն ումեք
հարկ է այս․ զի որպ վար-
դապետաց է զեկեղեցիս
խրատել, նոյնպէս է եւ ամ
ումեք իւրում տանն բա-
րւոք վերակացու լինել
եւ խրատիչ։ Նաեւ թէ յա-
ռաջնորդաց արիւն ամե-
նայն ժողովրդեան խնդրի,
քանի՞ եւս զորդւոյն զորս
ծնաւ ոք պահանջի, թէ
երկիւղիւն այ ոչ սնու-
ցանէ։
24 Ասէ սպասաւորացն,
առէ՛ք ՚ի դմանէ զմնասն,
եւ տուք այնմ որ ունի զժ
յիգ մնասն։

Այս լուծանելն 'ի հնաւա
տոյն է. զոր յայլում վայրի
ը̄մեջ կորել հրամանն եւ։
Այսու ուսուցանէ թէ'
և զեան հաւատոյն զոր խոս
տովանեաց` բառնան 'ի նը
մանէ և ընդ անհաւատան
պատժեն։ Իսկ ասել ծա
ռայիցն, որ' ունի տասն մը
նաս։ Այս իբրև յաջա
ղանք թուին։ Ոչ եթէ 'ի
քննութ̄ն անդ ժամանակին
դոյ ումեք ասել ինչ 'ի
հրեշտակաց յորժամ նա
հաւաստարէ 'ի դատելն. այլ
միայն զայն կամի բանիւն
յայտնել, եթէ այնչափ է
պարգևք արդարոցն, մինչ
զի և հրեշտակաց նախանձ
արկանեն։ Իսկ առայս, որքն
զի զիրաւունս դատաստա
նին յայտ առնէ և ոչ միայն
շնորհ, ասէ,

26 Ամենայնի որ ունիցի'
տացի. և որ ոչն ունիցի'
և զոր ունիցի' բարձցի 'ի
նմանէ։

Ոչ այս եղ իմանալ մեզ'
եթէ ոչ ըստ չափոյ վաս
տակոյն են պարգևքն, այլ
ըստ աշխատութեան որում
արժանի արարին զանձինս'
ունին. և յաւելու նոցա
այլ ևս առատութ̄ի պար
գևաց նը։ Իսկ ծուլիցն
և հեղգացելոցն' վասն զի
ոչ կամեցան տանալ ինչ
անձանց յանտի բարեացն,
արդարութ̄ բառնայ յայն
պիտեաց և զայն ևս' զոր
ինքն ետ զաւազանին շը
նորհ, որով որդիք այ ար
ժանացան լինել։ Արդ
մերկանայ զայն, զի զորդիս
ոչ տանջէ, այլ զապստամբս
Ըստ որում և թագաւորք
երկրի դատեն. զի զմեղու
ցեալ ոք իշխան' նախ ըզ
պատիւ և զհանդերձ իշ
խանութ̄ն մերկանալ հրա
մայն տան, և ապա մատնեն
դահճաց։ Նոյն իրաւանց
հետևին և ա̄ծայինքն։
Արդ զայս որ առ հաւա
տացեալս է բան' ուղղեալ
իրաւամբք, ձգէ այնուհե
տև զդատաստանն 'ի մ̄ր ան
հաւատիցն, զի և զնոցայն
դատիցէ ըստ նոցունց ժը
պրհութ̄ն։ Վ̄ն որոյ ասէ։

27 Զթշնամիսն իմ զայ-
նոսիկ որք ոչ կամեցին ըզ
թագաւորել իմ, ածէք
և սպանէք առաջի իմ:
Որքան առաջին գալըս-
տեանն զքաղցրութիւն նոր
տեսին, յերկրորդի անդ
զխստութիւն ծանիցեն:
Յաղագս որոյ այն որ ՚ի
մահու անդ կարդայր առ
հայր աղաչելով, հա՛յր թող
սոցա զի ոչ գիտեն զինչ
գործեն: Եւ որ ասիցէ
բան զորդւոյ մարդոյ՝ թող
ցի՛ նմա: Իսկ ժամահարկու
դատաւոր և վրէժխնդիր
զանձն ցուցանէ: Ըստ նը
մին օրինակի յամենայն յա
ւիտենիս երկայնամիտ է
առ ամենեսեան. իսկ յիրա
ւանցն մերձեցեալ ժամա
նակ՝ վարի առ ամ քննու
թիւս. ոչ բարկութբ և ոչ
քաղցրութբ, այլ իրաւամբք
և արդարութբ հատուցա
նել: Որդ զայս ամենայն
առաջի դնէ՝ զի մի՛ ոք վս
քաղցրութեն անհոգ լիցի,
այլ զխստն լուեալ՝ զար
հուրեսցի ՚ի վրէժխնդիր

լինելոյ նորա:
28 Եւ զայս ասացեալ՝ ելա
նէ յերկրպագէ աշակերտօքն
և բազում ժողովրդովք:
Յօրինակ այնմիկ՝ զի էջ
՚ի դժոխս և ել անտի
բազմութբ ննջեցելոցն:
Եւ փութայ հասանել
յեմ, զի ՚ի կատարումն
եկեսցէ խորհուրդ մար-
դանալոյ նր՝ պատարագիլ
վս փրկութեն աշխարհի.
և մահուամբ նր արձակել
՚ի կապանաց մեղաց ծնըն
դոցս ադամայ:
29 Մերձ եղեւ ՚ի բեթ
բաքէ, առաքէ եր
կուս յաշակերտացն
(իբրև զմարգարէս և զա
ռաքեալս) լուծանել էշ
և յաւանակ և ածել նմա.
որպ զերկուս ազգս մարդ-
կան: Եւ անդ երկրորդ-
տեարք՝ ոչ կարացին ար-
գելուլ յորժամ առաջինն
խնդրեաց: Եւ ասա ըստ
նմին որ բանազբօսեացն
տիրել սատանայ և մեղքն,
ոչ զօրեաց ունել մինչ
աստուածն կոչեաց:
յեր

Ածեն առ յՏր, և ոչ նստի
յանմաքուրսն ընութե,
այլ ՚ի վր մաքուր ձործոց
առաքելոցն։ Զի ոչ հան
դեաւն նա յաղտեղեալ հո
գիս, այլ ՚ի լուացեալս ա
ռաքինաւն և ծածկեալս
յառաջին մերկութե ծնա
ցեալ հանդերձիցն։
Նոյն զմարգարէութին
զաքարիայ՝ որ նշանաւոր
յաւանակաւն որոշէ զնա
յամենեցունց որ մարմնա
ւոր բանութեամբ և շքով
մտին յէմ․ յայտ արարել
զհեզութի այսր Թգւորի որ
խոնարհութբ պատրզմեցաւ
ը հպարտացելոյ հսկային։
Ցնծա՛ դուստր սիոնի
(որ են եկեղեցիք հեթա
նոսաց․) զի Թագաւոր քո
գայ քեզ հեզ՝ և հեծեալ
յէշ և ՚ի վերայ յաւանակի
նորոյ։ զաք․ Թ․ Թ։
Արդ Թէպէտ և մարմնով
այսպէս տեսաք, բայց զի
ցուցցէ ոչ միայն յերևե
լիս զսա նուաստ իշով տե
սանել, այլ և զծածուկ
զօրութի նր՝ և զիմանալի
Գ․Լ ՇԹ

Թգւորութե նր ծանուցել
զհանդէս։ Սորոյ ասէ,
խորտակեսցէ զկառս յեփ
րեմէ և զերիվարս յէմէ․
և զաղեղն պատերազմողին։
Սոքա ամբեան յայտնեն
զամբարձեալ տէրութին
սատանայի և զձիամարտիկ
զօրութին, զորս խորտակեաց
յՏ Թագաւորն մեր իշով
մտեալ յերուսաղէմ։
Եւ արեամբ ուխտին իւրոյ
արձակէ յանջրդի գբոյ
զարգելեալս զմեզ։
Արդ զայս կատարեալ ըղ
բան մարգարէութե՝ նըս
տեալ ՚ի վերայ իշոյ մտանէ
յէմ։ Եւ բազմութի աշա
կերտացն սկսանին ուրա
խութեամբ օրհնել զած։
Զի հոգի մարգարէու
թեն որ շարժեաց զզաքա
րիա աւետիս տալ դստերն
սիոնի ուրախանալ ը Թա
գաւորին քի, շարժեաց
և զառաքեալսն յերս մար
գարէութեն․ զի և նոքա
ուրախացեալք սկսան օրհ
նել զած։ Եւ զխնդր ոչ,
զի զայն զոր ամենայն մար
յԹ գա

գործքն մարգարէանայի՛ն
և մեծաւ ցանկութեամբ
երկնէին տեսանել և ոչ
տեսին, և աւետիս ետուն
մեզ տիեզերաց վասն գա
լստեան նր, սոքա տեսին
և ուրախացեալ աղաղակէին
ձայնիւ մեծաւ։
39 Իսկ փարիսեցիքն զբա
րեալ ասէին, սաստեա՛ ա
շակերտացդ զի լռեսցեն։
Ս.ալ նա ըզ յոլհանոան
յուշ առնէ։ Նաւ 3. 6։
Զի որպէս զքարացեալ
անզգայութիւն զհեթանոսս
ածց լինել շնորհօք որդիս
աբրահամու, նմին օրինա
կաւ և զոր զքարացեալսն
անհաւատութիւն զհեթա
նոսս ածց տալ փառս ան
ուան նր։ Արդ զայս ա
ռակաւ ասացեալ՝ փարիսե
ցիքն ոչ իմացան։ Մինչ
որք լռեցուցանել զաշա
կերտսն կամէին զի խափա
նեսցեն զօրհնութիւս նր՝
յոյժ երկեան ՚ի բանէ ան
տի, թէ գուցէ լռիցեն նք
և քարինքն աղաղակեսցեն
՚ի յանդիմանութիւն նց։

Մինչ լռու եղէն. և ընտ
րեցին քարանց՝ զի աշա
կերտքն աղաղակեսցեն և
մի՛ քարինքն։ սակայն նա
էլից և զայս։ Զի մինչ
ընդ փայտի պրկեալ կայր
և ամենեքեան լռեցին առ
երկիւղի, յայնժամ սկսան
քարինքն ճչել ՚ի լսելիս նց
՚ի պատառելն իւրեանց։
և տաճարն այն աղաղակէր
առ նոսա ՚ի ցելուլն զվա
րագոյրն իւր։ Զայն ա
ղաղակի բարձին և մեզ
աւարածք եղիասին։
Արդ այսպէս մեզ ընծայք
անհասան հրամանի նորա։
Մեզ հոգին այն որ զմեզ
ինչ աղօթինէ ըստ ժամա
նակին, ՚ի սպասաւորութի
շարժեաց զբազմութի քաղա
քին ելանել ընդառաջ նր։
Որոց առեալ ոստս արմա
ւենեաց՝ արկանէին ընդ ճա
նապարհն. և զհանդերձս
իւրեանց տարածանէին ա
ռաջի նր։ Արդ այս մեզ
ոչ սուտ և ոչ վայրապար
ինչ, այլ խորհուրդ մեծա
վայելուչ։ Զի զօրինակ

'ի ժամանակի ծննդեան նր
ըզխորհրդական ընծայսն
մոգքն մատուցին նմա ձր
գեալք 'ի հոգւոյն սբյ. զի
լեցին յանդիմանիչք այնո
ցիկ որք ակնունէին գա
լըստեան նորա և յետս կա
ցին: Ըստ նմին և ասա յան
դիմանին օրհնագէտքն 'ի
ազխտաց անտի որք ծանեան
զեկեալ թագաւորն: Եւ
օրհնութբ ընդառաջ ելեալ
մատուցանէին ընծայ ոստս
'ի ծառոց: Որպ յայնժամ
մոգքն զոսկին և զկընդ
րուկն (զոր երբեմն դիւաց
մատուցանէին) դարձուցին
առ տր ոսկոյն և կնդրկին:
Ըստ նմին և ասա զպաշտօն
պատկերացն զոր թան ոս
տօք մատուցանէին, դար
ձուցին ընծայել սոյգ
թգրին, որ նա ինքն է տծ
և հաստիչ ամենայնի:
Տարածանեն և զհնդերձս
առաջի նորա. մերկանալով
զհին պատմուճան պարտ
եացն ադամայ: Զի ծա
նեան թէ նա է որ զգեստ
մերկութեան ադամայ եկն

Գր ԺԹ

զգեցուցանել: Որդ 'ի
բաց ընկենուն զհին զադ
տեղծն և զպատուատուն
զի զգեցցին զնորն և զա
նապականն: Սփռեն առա
ջի գնալոյ ոտից նր, բանա
լով նմա զդրունս ոգւոյ
զի մտեալ բնակեսցէ:
Ըստ այնմ, պատրաստ արա
րէք զճանապարհս տն, և
ուղիղ արարէք զշաւիղս
նր: Ես 40. 3:
38 Եւ սկսան մեծաւ ու
րախութբ աղաղակել,
ովսաննայ, օրհնեալ եկեալ
թագաւորութի հօր մերոյ
դաւթի. խաղաղութիւն
յերկինս և փառք 'ի բար
ձունս: Մր 11. 10:
Արդարև այս պաշտօն
խորհրդական և օրհնութի
տծավայելուչ՝ ոչ ապատու
թե կամաց են, այլ բնա
դատող հարկին այսմիկ որ
զքարինս բանականէ հաս
տատել օրհնաբանս:
"Քանզի ոչ ունէին նորա
'ի մտաց տալ նմա բարեբա
նութի. այլ հոգւոյն է այս
օրհնութի որ եա բանս

Յա նո

նոցին անիմաստ լեզուացն. որ ունի զօրհնութիւնս և զցոյցս բնութեան: Ասեն զի յայտնեն զայն թէ զի որդի է դաւթի և ամենայ հօրն բնութեան: Յաղագս որոյ ասեն, օրհնեալ եկեալ թագաւորութիւն հօր մե րոյ դաւթի, որ յարմար է մարմնոյ նր: Մերձ դնեն առ նմին և զաստուածայն լուսն, գիտել թէ ոչ որդի դաւթի է սոսկ՝ եկեալ թգաւորն, այլ և հօրն բո լորեցուն որ տր է վերին թագաւորութեան և իշխանն է ամենայնի: Բանզի զայս յայտնէ ասելն, խաղաղու թիւն յերկինս և փառք ՚ի բարձունս: Ասեն զի զոր վերինքն ՚ի ժամանակի ծննդեանն առ ներքինս բարբառեցան, զնոյն և աստ ներքինքս տան վերնոցն: Յայտ արարեալ թէ յեր կուց մի թագաւորն՝ զեր կուս ՚ի մի էած թագաւո րութիւս. խաղաղութի արա րեալ արեամբ խաչին յեր կինս և յերկրի:

Գլ՛՛ ՃԹ

41 Եւ՛ տեսեալ զքաղաքն
ելաց ՚ի վր նորա և ասէ,
եթէ գիտէիր դու գոնէ
այժմ զխաղաղութի քո:
Ելաց ՚ի վր երուսաղեմի, զի ոչ տեսանէր միայն զքա րի կալն նց ՚ի նմին ժամու, այլ և այն տեսանէր ամե նատես աչաց նր ՚ի լնուլ ձորոյն այնմիկ դիակամբք անթաղ մեռելոցն զոր ըն կենուին ՚ի պարսպէ անտի: ՚Ի գալն տիտոսի յերուսաղէմ: Թերևս առ նա իցէ մար գարէութին այն զի ասէ, եղիցին դիակունք նոցա իբրև աղբ զձանձրհաւ: Եր 25. 33: Եւ՛ բազում է զեն դիակունք նց վասն սովու հացի և ծարաւոյ ջրոյ: Ես 5. 13: Արդ զայս տեսս զապականութի զոր կրելոց էին, և շարժեալ խնամքն արարչական, և ախտակրութին եղբայրա կան, սկսաւ լալ զթշուա ռութի ապախտաւորացն:
Ապա ասէ,
42 Ծածկեցաւ այժմ
յերեսաց քոց, այն՝ յորժամ

պատեսցեն թշնամիք քո
պատնէշ շուրջ զքև. և
պաշարեսցեն զքեզ և նե
ղեսցեն զքեզ յամենայն
կողմանց։ Եւ յատակես
ցեն զքեզ և զորդիս քո
'ի քեզ. և ոչ թողուցուն
քար 'ի քարի վերայ ամե
նայնի 'ի քեզ։
Այս ամենայն յայտնի է
յելից իրացն որ եանց ը
նոսա 'ի պաշարման նոցա
'ի զօրացն հռովմայեցւոց,
թէ զիարդ նեղեցին նոքա
բազմապատիկ նեղութբ։
Զոր ամ ռք ունի 'ի բազ
մաց մատենից որ ցուցա
նեն զանձնարին անցս նե
ղութեն որ եհաս 'ի վր նց,
և յատակեաց զգեղեցիկ
և զմեծամեծ ապարանս նց,
'ի նմին և զորդիս նոցա։
Հրձիգ եղև և քաղաքն
նց. և քակեցաւ տաճարն
որ'ի նմա. և քակտեցան քա
րինք շինուածոյ նորա։
Նորդ այս ամ եանց ընդ
նոսա ոչ զուր և ոչ վայրա
պար, այլ 'ի հատուցումն
նոցա։

44 Փոխանակ տուէ զի ոչ
ծանեար զժամանակ այցե
լութե քո։
Զիք բնաւ ռք ազգ հէք
և թշուառական իբրև զը
նա որ այնքան մեծի շնոր
հի և այցելութե արժանա
ցան. մինչ զի բնութին այն
որ անդր անցեալ կայ ան
բաւութբ քան զամենայն
և տածէ զնմ նախախնա
մութեամբ, նոյն ինքն նա
մերովս էջ առ մեզ 'ի յայց
և 'ի խնդիր կորուսելոցս՝
փրկել և կեցուցանել։
Եւ այսքան գթութեան
և խնամոց առատութեան
ոչ զազգս այլս արժանա
ցոյց, այլ զազգս որդւոցն
իսրայէլի։ Իսկ նք ուրա
ցեալ յետս կացին, մատ
նիչք և սպանօղք եղեն։
Գործ 7. 25։ և զառաջնորդ
կենացն սպանին։ 3. 15։
Այդ զսաստի դատաստանս
պատժոց՝ եառուն նոքա յօ
րինակ անտի անվրէպ վրի
ժուցն հատուցման։
45 Եւ մտեալ 'ի տաճարն
վրէժխնդիր լինի օ

րէ

ըլնացն որում նոքա համ
բաւէին լուծից լինիլ և
ինքեանք առոտն հարկա
նէին։ Վս զի զտաճարն
զայն որում այնք էր անն՝
(զի անսուրբ ոք ոչ համար
ձակէր մերձենալ արտա-
քուստ յորմս նր,) նոքա
տեղի արարին վաճառոյ և
աւազակօրէն զլանալոյ։
Արդ յանդիմանէ զնոցա
վատթարութին 'ի սկզբան
անդ և 'ի կատարածի. զի
զտեղին աղօթից. և պատա
րագաց, արարին տեղի խա
բէութե և նենգութե։
Զայս տեսեալ քահա
նայիցն՝ ոչ համարձակէին
ընդդէմ կալ հրամանին
վս բազմութեն որ օրհնէին
զեկեալ թագաւորութին։
Աւասիկ և մանկունքն ըս-
տնդիայք 'ի գիրկս մարցն
աղաղակէին, ովսաննայ օրհ
նեալ եկեալ թագաւորու
թիդ հօր մերում դաւթի.
խաղաղութիւն յերկինս
և փառք 'ի բարձունս։
Մատ 11. 15։ Չեն այս սքան-
չելիք ընդհատ յայնմանէ

զոր ասաց՝ եթէ դոքա լը
ռեսցեն՝ քարինքդ աղա-
ղակեսցեն 40։ Վասն զի
ահաւասիկ 'ի լռել աշա-
կերտացն՝ բացան անխօս
բերանք մանկանց նոցա.
և որ ոչ ունէին բան՝ ընդ
հրեղէն լեզուացն եր
գէին օրհնութիւնս։
'Ի նմին ժամու մատեան
առնա կաղք և կոյրք 'ի
տաճարին և բժշկեցան։
Մատ 21. 14։ Իսկ քահա-
նայապետիցն և դպրացն
տեսեալ զսքանչելիսն և
զմանկունսն որ աղաղակէին
'ի տաճարին՝ բարկացան։
Եւ առ ցասմանն յիմա-
րեալք՝ գիտէին ինչ ոչ զոր
խօսէինն։ Վս որոյ մատու-
ցեալ ասէին, լսես՝ զինչ
դոքա ասեն 15։ Իսկ յս
ասէ, այո։ և զիարդ ոչ իմա
նայք եթէ կատարին մար
գարէիցն յառաջատեսու-
թիւնք։ Որ զաքարիայն՝
նստիցէ 'ի վերայ իշոյ և յա
ւանակի նորա։ Նոյնպէս
և դաւթայն՝ աղաղակեցն
մանկանց։ Չիցէ ասէ ըն

թերցեալ ձեր թէ 'ի բե
րանոյ մանկանց ստնդիաց
կատարեսցի օրհնութի քր 16
Ահաւասիկ և մարգարէքն
բանք յայտնեն թէ տղայք
ըստնդիայք հաստատեն
զօրհնութիւնս նորա ։
Արդ զայս ասացեալ ըղ
յաջորդն՝ նոցուն թողու
քննել և 'ի միտ առնուլ ։
այն զի ասէ, վասն թշնա
մեաց քոց որ, զի հեղձեալ
եղծցի թշնամին և հակա
ռակորդն ։ սաղ ։ Այսպէս
բանայ նշ զքանս մարդա
րեկցն. զի կամ դրդեսցին
կամ զարհուրեսցին ։
Եւ օրն այն զի յերեկս
մերձեալ էր՝ դառնայ ան
դրէն 'ի բեթանիա 'ի տուն
հանգստեան իւրոյ 17 ։
Եւ 'ի վաղորդեն աւուրն
դարձեալ գայ յեղմ ։
Եւ 'ի ճանապարհի անդ
տերևալից տեսեալ զթզե
նին գօսացուցանէ 19 ։
Թէպէտ և տարաժամ, բայց
սակայն զի ծանիցեն զտան
ջողական զօրութի նր, և մի՛
վստահասցին 'ի բարեգոր
ծականն ։

*Գլուխ Ութսունեւին
Ի

ւ եղև ասէ 'ի
միում աւուրցն
յայնցանէ մինչ
դեռ ուսուցանէր զժողո
վուրդն 'ի տաճարի անդ,
հասին 'ի վր քահանայա
պետքն և դպիրք և ասեն
ցնա, որով իշխանութբ զոր
ծես դու զայդ ։
Ատեալ դարձեալ 'ի տա
ճար անդր ուսուցանէր ։
Իսկ փարիսեցիքն որ յա
ռաջնում աւուրն տեսին
զմեծ վայելչութի փառաց
նորա 'ի վեր ամբարձեալ
քան զերկինս և 'ի բերա
նոց մանկանց տղայոց հաս
տատեալ, թէպէտ և հեղ
ձան նախանձու, սակայն
հակառակ կալ զանգիտէին
վասն բազմութեն որք ոս
տոք արմաւենեօք օրհնէին
զեկեալ թգաւորութի նր ։
Իսկ 'ի միւսում աւուր տե
սեալ զժողովուրդն հան
դարտացեալ, ապա համար
յե ձա

ծակուծ առեալ՝ զառաջին
անուրն հանել զվաճառա
կանս նց յուղարարեալ
ասեն, Ո՛վ ետ քեզ զիշ
խանութիւնդ զայդ։
Թերեւս քահանայ ոմն ես
կամ վարդապետութեան
առեր պատիւ։ Արդ վս
զի գիտէր զնոսա թէ յայ
ոչ երկնչէին, այլ ՚ի մարդ-
կանէ զանգիտեն, դնէ ա-
ռաջի նոցա հարցուածս.
որով ՚ի մարդկանէ դրձլ
ընկէնու զնս յերկիւղ։
Եւ վասն որոյ մատեանն՝
ոչ ուսան. և դարձան ան-
բանապէս կապեալ իւր-
եանց ախտիւն։
9 Սկսանի այնուհետեւ ՚ի
սկզբանց անտի օրինակաւ
այգւոյ և մշակաց մերկա-
ցուցանել զգործս նոցա
որով ընդդէմ այ վարեցան
խստուբ. և զծառայս նր
զմարգարէսն առաքեալս
առ նոսա՝ հարուածովք և
արեամբ դարձուցին ու-
նայնս։ և ՚ի ներքելն այ բազ
մօք՝ լաւագոյնք ոչ եղեն։
վս որոյ և ընդդէմ ժա-

ռանդաւորին կարի՛ ժպր
հութեամբ մարտեան։
Եւ թէ զինչ այսոցիկ հա
տուցումն գործոց՝ նախ
ինքեանք տան անձանց ըղ
վրիժուցն սահման. զի դա
տասատանաւ է փոխել կո
րստեամբ զչարսն, և ա-
րանց բարեաց հաւատալ
զայն։ Իսկ ՚ի կնքել տն
զբանս նց, զգօնացեալք
ամփոփեն զանձինս, հրա-
ժարեալք ՚ի բանէ անտի,
քաւ ասեն, մի՛ լիցի։
17 Վս որոյ ասէ, և թէ
ոչ այսպէս, զի՞արդ ապա
արդարինան բանք մարգա
րէիցն, եթէ ոչ անարգել
վիմին գլուխ լիցի, և ոչ
հարեալքն ընդ նմա՝ ման-
րեսցին, և ոչ զնովաւ ան
կեալքն հոսեսցին։
Արդ յորմէ պա՛տուէր զար
հուրիլ նց վս զի իմացան,
սակայն նոքա նովին դր
դռեցան ունել ըզնա.
Թէպէտ և երկիւղ ժողո
վրդեանն արգել։ Նաև զի
տարաժամ ոչ էր օրէն։
Իսկ իբրև անձամբ վճա-

լուլ զայն ոչ զօրէին, խոր
հեցան զի օրինաց տէրու
թեան հառմայեցւոց լու
ծիչ զնա յանդիմանեացեն
լինիլ։ կամ փոարանդիս
զնս տուեալ զոր համբա
ւեն ազատիչ նց լինել։
Այլ զայս ոչ պարզ ուղիղ
առաջի եդեալ․ այլ թա
քուցանեն զանձինս՝ գո
ղանալ զնա։
22 Ասեն, արժանէ հարկս
տալ կայսեր՝ թէ ոչ։
Այլ նա որոյ իմաստութեն
ոչէ չափ՝ նախ խայտառա
կէ զնս յաղագս նենգ
ժոտ բարուց նոցա․ ապա
իրաւունս դատաստանաց
եդեալ՝ լուծանէ զհարց
ուածս նց։ Զի դրամն և
պատկերաւն զոր ընկալան
նոքա, պարտական են ան
դրէն դարձուցանել զնա։
Բայց այս թէպէտ առ հա
կառակադիրսն են բանք,
սակայն զփրկականն ոչ զը
լանայ մերձ դնել զբանս։
Այն որոյ ասէ, և զձեզ ըն
ծայեցէք պատկերին յո
րում գրեցայքն։
Գլ ի

27 Արդ 'ի սոցա լուեալ՝
մատեանն սադուկեցւոց
որք քան զերևելիս այլ ինչ
ոչ իմանալ և ոչ հաւատալ
կարեն․ և սուեղծանեն ըզ
բազմանկողին զոմն կին
որոյ եւթն բնաւ ուրեք
ոչէ։ ոպ զի նովաւ զմեծ
խորհուրդս զայս որ այս մա
տակարարութեան է՝ ծիծա
ղելի անմտացն ցուցցեն։
Իսկ նա որ ամ ուրեք ար
դարանայ 'ի բանս և յաղ
թէ 'ի դատելն, 'ի նոսին
դարձուցանէ զանմիտ կար
ծիս նց։ Իբրու թէ յի
մարք են և ոչ իմանան․
և տկարք են և նովին զած
չափեն։ Ուղղէ և զկար
ծիսն յայնմիկ՝ թէ թանձ
րութին ախտալից՝ և քար
շօղ բնութի ապականացու
կրից՝ ըն մեզ ոչ յառնեն․
այլ հրեշտակային ումն և
անլուծանելի են բնութբք։
Ընդէ և վկայութ զբանն
զի 'ի հակառակացն ինչ
մ' ընկալցին։ Այլ թէպէտ
ունէր զայս հաստատել
յայտնագոյն վկայութբն
Իբ յէ 'ի

'ի հրեշտակէ անտի առ դա
նիէլ ասացեալ, ո՛րքեան
որ 'ի հող երկրի ննջեցեալք
են՝ յառնեն։ Ոմանք յա
մօթ և 'ի նախատինս յաւի
տենական. իսկ արդարքն
'ի կեանս յաւիտենական։
Եւ իմաստունքն ծագես
ցեն իբրև զլուսաւորս 'ի
հաստատութե և իբրև զաս
տեղս յաւիտեանս։ 12.2։
Արդ զայս իբրև զայտ
նագոյն ոչ եդ, այլ կար
գեաց զայն ինչ զոր ոչ ոք
կարողանայր միտս տալ վը
կայ լինել յարութե մեռե
լոց, եթէ ոչ անուանէ նա
զինքն ած ողջոց և կորու
սելոցն։ Դարձեալ զի ոչ
կամեցաւ կնքել զբանս
իւր՝ վկայութբ ծառային
իւրոյ, այլ 'ի հաւասարեն
բնութեամբ, զի վկայեսցէ
ած այ։ Զայս լուեալ
որոց յոյսն հաստատունէր՝
վկայութի ճշմարտութե
տուեալ՝ իբաց եղեն յա
ռաջին կարծեացն։ Եւ ո
մանք առ երկիւղի դաս
յայս։

Գ·Լ Ի

41 Իսկ յն (զի մարդ սուսկ
համարէին զնա և ոչ ած
մարդախառն՝) հարցանէ
ցնս, ուստի հայրն քո։
Եւ նոցա զդաւիթ միայն
ասացեալ՝ որ էր երևելոյն։
Նա դարձուցանէ զբանն
յառաջին բնութին որով
ունի յայտնել եթէ տր է
դաւթի՝ նորին ասացեալ
ոչ վայրապար, այլ հգւով.
և ոչ տէրութի որով մար
դոյ ուրուք իցէ տիրել
ումեք, այլ տր՝ հաւր այ՝
անուամբ և տեղւոյն դը
րութբ որով ունի զնիստն
ցուցեալ։
46 Արդ այսպիսեօքս լը
ցեալ պախարակէ զվերա
կացուս նց 'ի լուր նոցին
և 'ի զգուշութի. վս զի ե
րևելեօքն միայն ձևանան.
և զպանծանսն զգեստին
կեղծաւորին։ Որք ոչ կա
մին յիշել ինչ յորոց է
ղեն՝ և յոր եղան զի պա
հեալ լիցին. այլ զախտեցու
ցիչն զարդու սակս կրեն
լայնելովն և երկայնելովն։
և կարի՝ խնամով որսան

յաշ զա

զառաջին պատուիրան յողջոյնս
և յաթոռս և 'ի գահս։
Զի զոր ընկալան պատ
ուէր ուղիղ տեսութե,
հակառակաւն կամել հաճե
ցան. զի զորոց պարտ էր
թեթևացուցանել զայր
ութեանն ծանրութիւն,
նոքա բեռինք եղեն նց։
Եւ այն ինչ զոր օրէնն է
տքնիլ և բերել զպաղա
տանս Ածնուե, նոքա ոչ
մաքուր կրեն զայն. այլ
պատճառանօք կեղծաւո
րութե ժանդացուցին զի
աւելի ընկալցին դատաս
տանս։ Եցոյց այսու եթէ
որք մերկ զչարն գործեն՝
փոքր վրէժս լուծցեն քան
զայն որ բարեաւն վարին
'ի չար անդր։

* Գուշակ Բնաբանին
ԽԼ

Ետես և զայնոսիկ
որք 'ի ստացուա
ծոց իւրեանց
նուէրս մատուցանէին նոյ.
և չափեաց զյօժարութի
Գլ'' իա

կամաց նց համասարադա
սուե գոյին։ Եւ այնպէս
մեծացոյց զփոքրն. զի զոր
թիցեն և զուարթ լիցին.
և մի՛ ամաչեսցեն տալ ու
մեք 'ի կարօտութեան
իւրեանց։

5 Աքանչացեալ աշակեր
տացն ընդ մեծագոր
ծութի տաճարին յերևե
լին միայն հաստատեալքն,
մատուցեալ առ յս ասեն,
տես զքարինս։ Ասէ յնմա
սեն որ զլուսաւորս եդ 'ի
հաստատութե երկնից, և
ձգեաց զերկինն վերին։
Արոյ և նա անդէն առ
նմին որ լինելոցն էր մերձ
դնէ՝ 'ի բառնալ ծմի այնո
րիկ վս որդւոցն անհաւա
նութեան։ Եւ որս տարա
կուսեալ հարցանեն զժա
մանակ ելիցն կանխասա
ցութե։ Իսկ նա անդէն
սկսեալ կարգաւ դնէ ըզ
ժամանակս և զեղեալս 'ի
նմա մինչև դարձեալ տես
ցեն զնա։ Յաղագս որոյ
զգուշացուցանէ որք հա
ւատանն՝ մի՛ դնել զհետ
յլթ այնմ

այնմ որ անուամբ նորա
ծնարին դողանալ զբա
զումս։
9 Պարձեալ եւ ճակատ
ամբոխք եւ պատրզմունք,
եւ աղգաց ը՟ միմեանս ան
կանիլ, մի՛ ինչ զձեզ ան
զարհուրեցուսցեն։
Ա~այս եւ երկրի անէ շար
ժիլ՝ եւ սուր՝ եւ փոանդ սո
վու՝ հասանելոց է 'ի վ~ր
մարդկան․ եւ յերկնից լի
նիլ նշանաց։ Այս ամ~
նախ յեղեմ՝ սկսանի․ ք~զի
եւ դերք նոցունց ցուցա
նեն եղեալ առնոսս ան
վրէպ ամենայնի այսոցիկ։
Սակայն վ~ս կատարածին
առժամայն չաայ ունիլ
կարծիս․ բայց զայն ինչ
որ նոքա կրելոց էին՝ հա
ստատեան դնէ։
12 Մ՛խեսցեն ամէ 'ի ձեզ
զձեռս նախ քան զկարդ~լ
նեղուեցն հասանիլ 'ի վ~ր
ն~ջ․ զի կապանքն ձեր եւ
բանտ եւ հալածանք եւ կալ
յատեանս թագաւորաց՝
լինիցի ձեզ այն 'ի վկայու~
եւ յանդիմանութի ժայրե
Պ՛՛ իա

հուէ ն~ջ։ Անհոգս առնէ
զն~ս 'ի մարմնական իմաս
տից կրթութէ որով ու
նիցին տալ պատասխանի
եւ փառահագոյն լինիլ 'ի
հոգւոյն իմաստս․ յորմէ
քակտեալ լուծանին ճար
տարասանիցն ծնարիմաց դի
մադրեալ մանուածք բա
նից։ Վասն այսր բանի եւ
հաւատոյ ընտրուէ՝ բարե
կամք եւ կարի մերձաւորք
արեան՝ բաժանեալ որոշին
ատելուէ․ որ եւ ընդ հակա
ռակս եղեալ՝ ձեռն տան
յատենս դատաւորաց ձը
գել։ Եւ թէպէտ եւ մահ
ուամբ սպառին՝ առանց
երկիւղի լիցին։
18 Զի մազ մի որ դիւրա
փոխելին է առէ, զկորուստ
եւ զապականուի ոչ կրէ։
Զայս առնէ ոչ վ~ս մազոյ,
այլ վ~ս հաւատոյ խնամե
լոյն ն~ջ։ Արդ զամենայն
փոանդս աշակերտացն ա
սացեալ՝ ապահովս առնէ
զն~ս եւ ոչ մտօք ինքն զան
դիտել 'ի հակառակորդաց
անտի․ այլա յաւելու զան
յի~ ծնա

ճնարին տագնապին զոր Թըշ-
նամիքն ընդունելոց էին։
19 'Ի տեսանելըն ձեր աւէ-
ղէմ շուրջ պատեալ գի-
տասջիք թէ այն է ժամա-
նակ աւերածոյ նր, խնդ-
րել 'ի ձեռաց նր զարիւն
արդար հեղեալ յերկրի։
'Ի նմին ժամու շտապ մե-
ծի երկիւղի անկցի ամե-
նեցուն. և փախստեայ ան-
կանիցին 'ի դժուարս լե-
րանց և 'ի խորաձորս. և որ
ընդ պարսպաւն իցեն խու-
սափեալ՝ երկիւղին զար-
հուրեսցին։ Եւ փախըս-
տեայքն 'ի գաւառէ անտի
մի' ժամանեսցեն մտանել
'ի նա։ Զի ոչ եթէ պա-
տահումն ինչ է չարեաց,
կամ մարդկան յանդգնու-
թե առանց այ շարժեալ.
այլ վրէժխնդրութիւն է
ածային բարկութեն։ քանզի
նովաւ շարժեալ գան։
Որպէս առ բաբելացիսն,
զի ասէ, նուիրեալք են և
ես ածից զնոսա. դիմեալ
գան սկայք յագեցուցա-
նել զբարկութի իմ։ Ես 13. 3։
Ի՛լ իա

Ետ նմին և առ Երուսա-
ղէմ ցասումն այ է վրէժս
հատուցանել որդւոցն
իւրոց։
22 Եւ 'ի կատարելոյ ասէ-
ամ գրելոցն։ Քանզի հո-
գին որ 'ի մարգարէսն խօ-
սեցաւ վս անօրէն և չար
յանդգնութեան նոցա,
նոյն և զվրէժխնդրութի
դատաստանացն այ որ հա-
սանելոց էր 'ի վերայ նց՝
յայտնեաց նց. զի ծանիցեն
և մի' յիմարեսցին կրել
զնա։ Եւ որում փոյթ է
հայիլ 'ի բանս մրգրեից,
յաճախ են այնոքիկ զոր
խօսեցան նք վս այսոցիկ։
Որպէս դաւթայ ասելն,
զԹիկունս նց հանապազ
առհասարակ կորացո։ և
արկցես 'ի վերայ նց բար-
կութի. և սրտմտութի բար-
կութեքո հասցէ 'ի վր նց։
Եւ եսայեայ ասելն, տաց
զչարս փոխանակ մահու-
նր. և զմեծամեծս փոխա-
նակ գերեզմանի նորա։
փոխանակ զի 'ի մահ մատ-
նեցաւ անձն նր։ Ես 53. 9։

այսպ̃ և ամ̃ մարգարէից
բանք։ Ըստ որում և դա
նիէլ պղծութ̃ աւերածոյ
ասացեալ։ Եւ պարտ էր
զի կատարեսցին գրեալքն։
Արդ վասն զի լցին նոքա
զբանս մարգարէիցն որ վս̃
չարչարանաց և մահուն ն̃ր,
կատարեաց և նա զգրեալսն
՚ի վր̃ նց̃։
23 Յայնմ հասեալ կատա
րածի՝ վայ ևս այնոցիկ
որ ունիցին մանկունս յո
րովայնի՝ կամ ստնդիայս
՚ի գիրկս բարձեալ կրես
ցեն։ քանզի կարի՛ ծանրա
գոյն է փախչիլն նց̃ յայն
քան դառն ժամանակին։
Դարձել վայ այնոցիկ որ
յղացան զցաւս և ծնան
մանկունս անօրէնութ̃։
Եւ թէ վր̃ոյ տայ վայ։
ասէ, եղիցի տագնապ մեծ
՚ի յերկրի. և բարկութի̃
՚ի վր̃ ժողովրդեանն։ զի
սրով և գերութ̃ վատնես
ցին։ վկայեն այսոցիկ ել̃ք
իրացն. զի այս ամ̃ եղանց
ընդ նս̃։
24 Եւ երուսաղէմ եղի
Պւլ̃ իա

ցի կոխան ազգաց մինչև
կատարեսցին ժամանակք
հեթանոսաց։
Կոխեցաւ եկմ̃ ՚ի զօրացն
հռովմայեցւոց յորժամ
աւարեալ յատակեցին ըզ
նա. վարեցին զմնացեալսն
՚ի գերութի̃ յամ̃ ազգս։
Եւ որ կոխեցան յայնժամ
յառնուլ քաղաքին, նոյն
մինչև ցայսօր կոխեալ են
յազգաց՝ ուր ցրուեցին
զնոսա։ Զի ոչ եթէ քա
րանց սպառնայ անզգայից
կոխան լինել, այլ բնակ
չացն եկմ̃։ Եւ այս տա
րագրութ̃ և կոխան լինել
կայ մնայ ՚ի վերայ նց̃ ոպ̃
յայտ է՝ մինչև կատարե
ցին ժամանակք հեթանո
սաց։ Ըստ առաքելոյ,
մինչև լրումն հեթանոսց̃
մտցէ, յայնժամ ամենայն
իէլ կեցցէ։ հռոմ 11. 25։
Կարգաւ յառաջ մատու
ցեալ յաւերածոյն եկմ̃՝
գայ ՚ի ժամանակս բդ̃ սմ̃.
և որպիսի ինչ անդ լինե
լոց է՝ սակաւ սակաւ նշա
նակէ։ Զարէ ՚ի նոյն և ըղ
յետ̃ նե

նեռւինն ժամանակի և որ՚ի
նմանէ անցանեն ը՟ մարդ
կան նեղութի՟ւք։
25 Եղիցին ասէ նշանք յա
րեգակն և՚ի լուսին և յաս
տեղս։ և ո՞չինչ այլ նշանք
իցեն որ ՚ի լուսաւորս ե
րևին ։ Առնէ զայս խը
նամքն ա՟յ յայն ժամանակս․
զի մի՛ անկարգ բերումն
յայն՝ բնութե՟ արարածոց
համարեալ լիցի նեղութե՟ն
որ հասանի նոցա։ ՝Նորին
աղագաւ նա՚ի յարեգակն
կամ ՚ի լուսին նկարէ զե
րացն յայտնութի․ զի ուսա
նիցին թէ՚ի վերուստ կար
գեալ է և այնպէս անցանէ
ը՟ նո՟։ Իսկ նշանէ յորժամ
մթագոյն ծագէ արե՟կն․
կամ լուսին խաւարանայ։
Երևի և յաստեղս նշան,
յորժամ նորոգ աստեղք
երևին, այլակերպք ոտա
նաւորք․ կամ որք զօրէն
նիզակի ունին ընդ նշոյլս
ցնդման լուսոյն։
Են և որք վասն նեռւինն
ասեն առնել այսպիսի
ինչ․ զի հաւանեցուսցէ
Ւ՟լ իմ՟

թէ նա իցէ քս՟ն․ զի յերկ
նից ցուցանէ նշանս։
Այլ նորայն չեն նշանք,
այլ խաբէութիւն աչաց
երևեալ պատրանօք։
Ըստ առաքելոյ որ ասէ ըղ
գալուստ նր ըստ ազդե
ցութեանն սատանայի ա՟մ
նշանօք և արուեստիւք սը
տօք ՚ի վերայ կորուսելոցն
միայն։ 2թես․ 2․9։ Զի առ
ընտրեալսն խայտառակե՟լ
են սուտ նշանք նորա․ զի
նոքա ուղիղ տեսանեն և
ո՛չ պատրանօք ա՟մ կորու
սեալքն։
25 Եւ ՚ի յերկրի տագնապ
հեթանոսաց։
Ա՟ համաշխարհական
նեղութեն կամի յայտ առ
նել որ՚ի վերաքրիստոսէն
ընդ ա՟մ տիեզերս անցա
նելոց է։ Զի ո՛չ է այն
առ եհէմ միայն կամ գաւա
ռաց, այլ ա՟մ ծագաց երկ
րի․ վասն զի կարի՛ յոյժ
սաստկանան յայնմ ժամա
նակի նեղութիւք ՚ի վերայ
մարդկան ՚ի կարօտութե կե
րակրոց և՚ի պատերազմացն։
յիշ եւ

Եւ 'ի մէջ սոցա և նեռինն
աղգի աղգի պատրանք մո
լորութեն, և բանութք տի
րելն, և չարչարանօք զար
հուրեցուցանելն, և նշա
նօք ապշեցուցանելն։
Որդ զայս աստցեալ կար
դէ առնմին և զհպարտու
թիւն ամբարձելոյ չարին.
յայտ արարել թէ ուստի
տագնապն իցէ։ և ասէ,
25 Յահեղ բարբառոյ,
իբրև ծովու և խռովու
թեան։ Զայս և դանիէ
լի տեսիլն յայտնապէս նը
կարէ զօրինակ նոր երևե
լոյն և գործոյ անօրէնու
թեանն։ վասն զի եղջիւր փոքր
զնա եցոյց բուսեալ 'ի մէջ
գլխոյ գազանին 'ի մէջ
տասնիցն. և երեքն խլեալ
յառաջնոց անտի։ Հայէի
ասէ և եղջիւրն այն պա
տերազմ տայր ընդ սրբս.
և բանս հայհոյութե առ
բարձրեալն խօսէր։ Տեսա
նէի ասէ և 'ի բարբառոյ
մեծամեծ բանիցն զոր եղ
ջիւրն այն խօսէր։ 7։
Որդ այսպէս տեսեալքն

'ի դանիէլէ և աստցեալքս
'ի տեառնէ 'ի մի և 'ի նոյն միտս
հային։ Յահեղ ասէ բար
բառոյ։ զոր հակառակորդն
հպարտացեալ բարբառեսցի
ընդդէմ ամենակալ թա
գաւորութեանն այ, հայհոյել
և արհամարհել զտէրութիւն
վերին. մեծաբանեալ և 'ի
վերայ մարդկան ազգի սպառ
նալեօք։ Զորոյ զօրինակ
արհաւրացն և տագնապին
որ անկանի 'ի վերայ ամցուն,
նմանեցուցանէ մրրկեալ
ծովու յորժամ փքացեալ
ամբոխեսցին ալիքն և ամ
բարձեալ զմիմեամբք անկ
կանիցին։ Եւ զորպիսի
ինչ վտանգս կրել 'ի դէպ
իցէ այնոցիկ որք նաւօք
ընդ այնպիսի ալեօք անկա
նիցին։ Նոյնպիսի ինչ պա
տահելոց է զի յորժամ
յայտնեսցի մարդն անօրէ
նութե որդին կորստեան.
որոյ գալուստն ը ազդե
ցուե սատանայի է։
Որդ այսու օրինակաւ զօ
րանայ տիրել ամի։
26 Եւ այնքան յաճախեն

նեղութիւն, որպ՟ զի մերձ
լինիլ ոգւոցն եղանել յեր
կինս. և 'ի կարծեացն է
կելոց 'ի վր՟ տիեզերաց։
Սատանէ՛ ասէ մարդկան
արձակել զոգիս վր՟ սաստ
կացեալ ահագին սպառ
նալեացն և չարչարանացն
զոր կրեն։ Նա այս և կար
ծիքն եկեալ 'ի վր՟ տիեզե
րաց՝ կարի՛ ծանրագոյն։
Բանզի նստի նա 'ի տաճա
րին ա՟յ և ցուցանէ զանձն
թէ ա՟ծ իցէ։ Նաև հպար
տանայ 'ի վր՟ ա՟յ որ է արա
րիչ և իշխան ա՟մի. ապա
և 'ի վր՟ ա՟մ անուանելոյ ա՟յ
և պաշտամանն։ զի ոչ եթէ
այլ ուրուք ա՟յ անուամբ
գայ, այլ զանձն ցուցանէ
միայն ա՟ծ ինքնիշխան և
ամենակալ։ Նաև յայսմանէ
ոմանք կարծեն Ճշմարիտ
գոլ և հաստատեն և ընդու
նին զգիր գազանին։
Նաև ոմանց երկբայաբար
են կարծիքն. սակայն վր՟
երկուցին հաճանին, և
անճնարին տագնապ 'ի կար
ծեացն կրեն, թէ գուցէ

խաբէ՟լ գնացին զհետ մո
լորութեանն։ Նաև են որք
ոչ հաճանին խոստովանել
զնա ա՟ծ. այլ կրեն և նք՟
տագնապ՝ վրդովեալ 'ի խոր
հուրդս իւրեանց, թէ գու
ցէ ա՟ծ իցէ՝ վր՟ առաջօք
սուտ նշանացն։ Նաև ձգի
իշխանութիւն նորա ըստ
դանիելի 'ի ժամանակս և
'ի ժամանակս և 'ի կէս ժա
մանակի։ Նաև ունի սա՛
երիս ամս և կէս։
Արդ ոչ եթէ զօրութի՟
ինչ է սատանայի զօրացու
ցանել զնա, այլ այս ա՟մ կա
տարին թոյլ տալովն ա՟յ.
զի փորձեալ յանդիմանես
ցին անհաճոյք որք վասն
մարդկութեան ուրանան
զա՟ծութի՟ն քի՟։ Ո՛ 'ի աշխա
րհիկ և նեռն մարդ է
լցեալ անօրէնութե՟, և հա
ստատ նմա։ և քի ոչ հա
ւատացին որ լին էր ա՟մ
բարութե՟։ վն՟ որոյ առանց
պատասխանւոյ մնալոց են։
Նաև չունին ասել թէ վր՟
զի մարմին զգեցար նոյն
մանէ սխալեցաք, զի ոչ

կարացաք հաւատալ մար
դոյ իբրև այ: Որք իբրև
հաւատան նեռաքինն, կրշ
տամբեալ յանդիմանին 'ի
հաւաստի քննութեանն:
Քանզի զայս յայտնէ ա
ռաքելոյ ասելն, փոխանակ
զի զսէրն ճշմարտութեան
ոչ ընկալան զի ապրեսցին.
և վս այնորիկ առաքեսցէ
նց այ ազդեցութի մոլո
րութե՝ հաւատալ նորա ս
տութեն. զի դատապարտես
ցին ամենեքին որ ոչ հա
ւատացին ճշմարտութեն,
այլ հաճեցան ընդ անիրա
ւութիւնն: 2 Թես 2.10:
Որդ մինչդեռ նա այսպ
դղրդեալ ամբոխէ զեր
կիր, և բանս հայհոյութե
ձգէ առ ամենակալ Թագա
ւորութին այ, յայնժամ
յանկարծակի բանան եր
կինք, և ձայնք ահագին
բարբառոյ զամ տիեզերս
շարժեն: Հոսեալ լինի և
սաստիկ լուսոյ պայծառու
թիւն յերկնից յերկիր.
այնչափ, զի արեգակնս այս
ծածկեալ անյայտի:

Կ.լ իա

Յայնժամ և նշան խաչին
ծագէ սաստկացեալ ճա
ռագայթիւք: Իջել լինին
և ամ անմարմին զօրութիք
յերկիր, մինչ զի թափուր
մնալ երկնից: Անդենին
և ամ ազգք մարդկան 'ի
գերեզմանաց: Մատ 24.29:
Որդ զայս օրինակ բանից
զոր տրն ետ աշակերտացն,
և դանիէլ զնոյն ետես:
Ա տոյ ասէ, տեսանէի
և աթոռք դնէին, և հին
աւուրցն նստէր: անիւք
կառաց նորա հուր բորբո
քեալ. և գետ հրոյ յոր
դեալ ելանէր առաջի նր:
հազարք հազարաց կային
առաջի նր և բիւրք բիւր
ուց պաշտէին զնա: 7.10:
Ապա թէ՝ տեսանէի և ահա
իբրև որդի մարդոյ գայր
ընդ ամպս երկնից. և գայր
հասանէր մինչև 'ի հին ա
ւուրցն. և նմա տուաւ
թագաւորութի և ամ իշխա
նութի: և թգ րութի նորա
թագաւորութի յաւիտե
նական որ ոչ անցանէ:
Ապա թէ՝ ատեան եդաւ,

յետ և

և գիրք բացան․ և օր ար
դար դատաւորութեն տյ
ժամանեաց։ Այլ տն մերոյ
աւելն, զօրութիք երկնից
շարժեսցին․ և յայնժամ
տեսցեն զորդի մարդոյ ե
կեալ ամպովք, զօրութբ և
փառօք բազմօք։ Մր 13.26
Որպէս զօրինակ գալըս
տեանն իւրոյ նկարէ տե
սութբ և յայտնէ բանիւ․
և զժմ կարծոգիւն պնդէ
յուսով․ և զոր ինչ կատա
րելոց են ըստ աւուրց բեր
ման ժամանել մարդկան՝
յուշագոյն կանխաւ դնէ․
զի յելից իւրացն զգօն և
հանդարտ լինիցին և մի
գայթակղեսցին առանց
կասկածանաց անկեալք։
Այլ տրոյ և զնեռինն մերձ
առ գալստեան նր երևել՝
և զդառն ժամանակն զայն
բազմօք ցուցեալ խրատէ,
զի ուսեալք՝ փոքր ինչ տա
նիցեն նեղութեանցն։
Այլ վաղվաղակի յայտնի
նր թգրութին յերկնից
եկեալ․ որ խափանէ զժմ
իշխանութիս։
Կ՛՛ իտ

28 Այլ յորժամ սկսանիցի
—"— այս լինիլ, ամբարձջիք
և երձրացուսջիք զգլուխս
ձեր, զի մերձ է փրկու
թիւնն ձեր։
Օ այս առաքելոցն ասա
ցեալ՝ նոքօք առ ամենեան
ձգէ զբանն որք տանին նե
ղութե վն անուան նր։
Քանզի այն է ժամանակ
յորում երանութիքն լինուն․
աղքատաց մեծանալ, և սը
գաւորաց մխիթարիլ․ և
հեզոց զվերին երկիրն ժա
ռանգել․ և հալածելոց և
որ տարան նախատանաց
վն անուան նր, մեծաց հա
սանիլ վարձուց․ յորժամ
զուարձանալով գնան 'ի
տունն իւրեանց յաւիտե
նական։ Արեն և զհակա
ռակսն այսոցիկ որք զընդ
դէմսն սոցին գնացին ճա
նապարհ։ Որդ զայս ամ
որպէս օրէն էր կարգեալ՝
օրինակաւ աստի եղանա
կացս որ անվրէպ ընկալեալ
մատուցանեն զմիմեանս՝
հաւատարմացուցանէ ըղ
բանն։ Օւ ահաւասիկ
յետ յոր

յորժամ տեսանեմք՝ ՚ի ծառս
զարձակել տերևոյն՝ անտի
ճանաչեմք թէ մերձ է ա-
մառն որ հասուցանէ ըզ-
պտուղն։ Նմանին օրինա-
կի և զայս տեսեալ՝ հուպ
առ նմին տեսանէք ասէ և
զնա եկեալ յերկնից։
Եւ զի առանց կարծեաց
լիցին ասացեալքն՝ ասէ,
հաստատանօք. դիւրին է
եղծանիլ, քան իմոց բա-
նիցս ունայնանալ։
Յաւելու առ այս այլ
բանս՝ զի մի՛ յանհոգութե-
կայցեն. վասն որոյ ասէ,
զգոյշ եղերուք անձանց.
Քանզի վնասք բազմապա-
տիկք են որ շրջին զմեօք.
և առաւել պահպանութե
պէտք են անձանց որոց են
միտք, քան այլոց որոց խը-
նամակալութիւն փորձ ոչ է։
Մ̃ զի չեք ինչ սեպհա-
կան մեր քան զանձինս.
և թէ անզգուշաբար կա-
ցել զամ կորուսանիցեմք,
որով ունիցիմք ժառան-
գել զոր ստացաքն։
Արդարև անմտութիւն
Գլ՟ խա

մեծ է՝ որք զանձանց ան-
փոյթ արարեալ կորուսա-
նեն. և ինքեանք զտաց-
ուածոյ բուռն հարեալ
պինդ ունելով՝ զգուշա-
նան սատանայական խա-
բէութեն որ այնպէս հաւա-
նեցոյց զնախաստեղծս բուռն
հարկանել։ Եւ զմերկա-
նալն ասէ երբեմն, և կա-
պանօք մատնել հրոյ, և փա-
կել ՚ի խաւարն արտաքին,
զմտաւ ոչ ածեն։ և թէ՝
զիարդ ունիմք ժառանգել
զամ յորժամ այնմ հասա-
նիցեմք մասին։
34 Նարդ զի մի՛ այստեղիկ
պատժապարտ լիցուք՝ ըզ-
գուշացուցանէ զմեզ։ զի
մի՛ ծանրասիրտք լիցուք
ըմբռնեալք շուայտութեամբ
և արբեցութեամբ և հոգօք
աշխարհականօք։
Ծանրանան միտք թե-
թևք՝ յորժամ ընդ ծա-
նուն և վայրաբերին ախ-
տիւք շաղեալ կապեսցին.
և է այս շուայտութիւն.
Եւ ամ ինչ որ անցանէ
զչափն՝ շուայտութիւն է

և արբշռութիւն. յորմէ
զգուշ լինիլ օգտակար է։
Նա՛ յար յայս անուանս է
արբեցութի. զի զչափ կա
րեացն լնուլ թողլ տուել
է այ. և յաւելորդացն ար
գելլ, զի ծանունք են և
խաւարեցուցիչք. որ և՛ի
սիրոյն այ 'ի խոնարհ ըն
կենուն և երևելեօքս կա
պեն։ Վորոյ կարի զգու
շութե պէտք են պահել
զանձինս յայսպիսեաց ժան
տացուցիչ ախտից որ ընա
ւորեցան ապականել զբա
րետոհմութե ոգւոցն։
Յարէ յայս և զհոգս աշ
խարհականս. Յորմէ
զգուշանալն սրբէ զմիտսն
և զհոգևորսն անխափան
նուիրէ զխորհուրդս. և
որք ընդ սմին անկեալ
են, յամենայն ժամ կրեն
զխաւարումն ոգւոյն։
Ահ արկանէ և աւուրն
այնորիկ յէշտկաւ։
34 Յանկարծակի ասէ հա
սանէ 'ի վր ձեր օրն այն։
Զայս ոչ միայն վս կա
տարածի աշխարհիս է ա
Գւլ խա

սացեալ. վս զի նա ոչ թէ
ամենեցուն մերձ է, այլ
իւրաքանչիւր ելք յորժամ
հասանէ լքանել զայս և
փոխիլ յայն, ամ ինչ վճա
րեալ է և մերձ ունի զա
տեանն զայն։ Վայ խրա
տէ զի մի՛ աշխարհական
զբաղմամբ թմրեալ ըմ
բռնեսցին յորոգայթն։
Որոգայթ անուանէ զօրն
զայն. զի զարհուրումն ած
ցէ հեղգացելոցն, զանբա
րբշտացն կիրս առաջի է
դեալ։ Ապա թէ ոչ՝ օր է
նա մեծի տօնի և ցնծութե
արդարոց. յորժամ տեսա
նեն զամենահայրն նստել
ածային փառօքն, և զգա
սաւորն ամյն քն նստեալ
Ը աջմէ հօրն բոլորեցուն,
և զբիւրաւոր բանակս հր
րեշտակաց առաջի կայցն,
և զազգս ամ և զլեզուս
յատենի կացեալս 'ի դա
տիլ. և զարարածս ամ կեր
պարանափոխս եղեալ նո
րոյ երկնի և նորոյ երկրի.
որով ազատին 'ի ծառայու
թենէ ապականութեան։
յիթ և

և զմարմին գազանին որ ընկեալ յայրուածն հրոյ։ Արդ այս ամ մեծի ուրախութեն և ցնծութեն են արդարոցն. սակայն անբարշտաց որ խաւարի և միգի Յորժամ գործէ նա ըղ գործ իւր գործ դառնութեն. և դատէ՛ զխորհուրդս և զգործս մարդկան. և յայտնէ՛ զգաղտնիս խաւարին։ քանզի հրով յայտնելոց է. և զիւրաքանչիւր գործս փորձէ՛։ Արդ վա զի զայս կարգեաց եդ, և սահմանեաց որ յորում կատարելոց է այս ամենայն, վասնորիկ զգուշացուցանէ արթունս լինել։

36 Արթո՛ւն կացէք ամե այսուհետև և յամ ժամ աղօթս արարէք, զի արժանի լինիցիք զերծանիլ յայնմ ամենայնէ որ լինելոցն է։

Որհաիրս էարկ այնու որ ասաց, իբրև զորոգայթ հասանէ ՚ի վերայ ամեցուն որ բնակեալ են ընդ ամ երեսս երկրի։ Ըդ առնը Պւլ՛՛ իա մին և զխնարս փրկութե՛ն՝ ասէ, արթո՛ւն կացէք և աղօթս արարէք։ Զայս օրինակ բանից ամ ուրեք կարգէ՛։ որպէս ասէ, զոր ձեզդ ասեմ, ամեցն ասեմ արթուն կացէք։ Եւ դարձեալ՝ արթուն կացէք զի ո՛չ գիտէք երբ ժամանակն իցէ։ Մասի ուսա՛ և առաքեալն զի ասէ, որ ամն իբրև զգող ՚ի գիշերի այնպէս հասանէ. և վասնորիկ արթունք և զուարթունք եղիցուք։ 1 Թես 5. 2։

Եւ արդ յի՛նչ հային այս ամ արթնութեան պէտք։ զի արժանի լինիցիք ասէ զերծանիլ յայնմ ամենայնէ որ լինելոցն է։

Արթնութիւս այս կրկինէ որ զօրանայ զերծուցանել յաննոտի վտանգիցն։ Նաև քուն կրկինէ որ ըմբռնէ զոգիս հեղգացելոցն։

Քունն է այն ոգւոյ՝ յորժամ յիմարեալ ոք ՚ի ցանկութե՝ ՚ի վերինսն հայիլ ո՛չ կարէ. և ո՛չ քան զմերձակայս այլ ինչ տե

սանել։ Բունն է դարձեալ
և այն՝ յորժամ ՚ի հոգև-
որսն ոք տարտամ իցէ և
անկեալ դնիցի, և ո՛չ բե-
րիցէ զմաղթանս ձգնութե։
Վասնորոյ պէտք են երկուց
ևս արթնութեց. զքուն
ցանկութեցն թօթափել
յանձանց, և մարմնով ըզ-
գաստանալ և աղօթից ըս-
տէպ կալ. զի արժանի լի-
ցուք զերծանիլ յայնմ ա-
մենայնէ որ լինելոցն է։
Ասէ՛ զինչ իցէ որ լինելոց
իցէ։ Նախ այն իսկէ՝ յորմէ
պա՛րտ է աղօթել զի զեր-
ծանիցիմք ՚ի նեռուին նշա-
նաց չարեացն որով որսայ
՚ի կորուստ։ Ասէ՛ զայն ևս,
զի մի՛ յատենի անդ կա-
ցեալք՝ չարաչար առ մեզ
վարեսցի ատեանն ընդմէջ
կտրել. կամ կապեալս հա-
նել ՚ի խաւարն արտաքին.
կամ յաւիտենականն խա-
ւար ծածկեսցէ։
Արդ առ այս ահա պար-
տիմք լինիլ արթունք, զի
լինիցի մեզ յայսքան վը-
տանգից զերծանիլ և կալ

համարձակութբ առաջի նր
զոր որդի մարդոյ անուա-
նեաց։ Ասէ՛ ընդդէր ամու-
րեք որդի մարդոյ յաճախ
դնէ։ Զի մի՛ որ վն մար-
մնոյն բանքն են՝ կարծիք
ինչ իցեն։ Նաև յայնմ
ժամու յորժամ յայնպիսի
փառս տեսանիցեմք զնա,
հաւատալ այժմ թէ ստու-
գապէս նա՛ է որ առա՛ն ՚ի
զանգուածոյ աստի տանս
ադամայ. և է՛ ած հաւա-
սարեալ ընդ առողին որպ
միացաւ։ Արդ այսպէս
կամի զի մի՛ ոք տկարասցի
վն մարմնոյն, այլ համար-
ձակութբ դաւանել զնա
ած և դատաւոր. յորմէ
դատեալ լինին ամ ազգք.
և ըստ վաստակոցն բաշխեալ
լինին ՚ի նմանէ զանազան
պատիւք և պատիժք։
Զի ո՛չ եթէ հանդերձ-
նուազանալոյ է ժամանակ
ըստ որում երևեցաւ, այլ
յետ այսօրինակ ՚ի կատարումն
գալոյ։ Զայտնէ՛ այնուհե-
տև զանձն սքանչելի և ա-
հաւոր տեսլեամբ ածային

փառօքն ծածկեալ։
37 Եւ ՚ի տունն առնէ ՚ի տա
ճարին ուսուցանէր։
Եւ զի այն էր տեղի ժո
ղովելոյ նց, վասն այնորիկ
անդ կայր և ուսուցանէր,
զի որսասցէ զանձինս փըր
կելոցն ձգել ՚ի մահուանէ
՚ի կեանս։ Եւ թէ զինչ
ուսուցանէր, ահաւասիկ
յամենեցունց անտի զոր
յառաւօտուն յայնմիկ խօ
սէր ընդ նոսա՝ բնաւ ինչ
ոչ գրեցաւ։ Արդարա
ցեալ է ամենայնիւ այն՝
զոր յօհաննէս եդ ՚ի բանն
իւր յասելն թէ՝ ոչ էր
ես բաւական տանել ըզ
գիրսն զոր եթէ գրեալ
էին։
37 Եւ զգիշերս առնէ ե
լեալ ագանէր ՚ի լերինն
որ կոչիւր ձիթենեաց։
Զի ոչ էին թագաւորին
ապարանք զարդարեալք
և ոչ դահոյք կազմեալք.
նաև ոչ իբրև դոյզն ու
րուք տուն բնակելոյ, կամ
մահիճք հանգստեան,
կամ անկողին կակուղ,

կամ վերարկու փաղփեալ։
Այլ բացօթեայ ՚ի լերինս
ագանէր։ Սակայն և այս
ևս ՚ի խրատ մեզ գրեցաւ
զի անտի առցուք զօրինակ
բարեացն. ըստ որում խո
նարհութե և հեզութե,
նոյնպէս և նշդեհութե։
Եւ զօրինակ՝ զխրեն
ունիմք զօրութի նմանիլ
նմա, այսպէս և զուսուցա
նելն և զանդադարն կալ
յաղօթս։ Ելեալ առնէ ՚ի
լեառն, և անդ հանէր ըզ
գիշերն ՚ի գլուխ յաղօթսն
այ։ Եւ աստ զգիշերս
ելեալ ագանէր ՚ի լերինն
որ կոչիւր ձիթենեաց։
Ասա լցեալ է մարգարէու
թիւնն զաքարիայ զոր ասաց,
յաւուր յայնմիկ կացցեն
ոտք նր ՚ի վերայ լերինն
ձիթենեաց յարևելից կու
սէ յանդիման տաճարին։
14. 4. Արդ այսպէս զամ
ինչ մրգրէքն ստուգուե
գրեցին. և ինքն իսկ յա
ընդ սոյն գայ. վասն որոյ
և անդ ՚ի լերինն յայնմիկ
զամ գիշերս ագանէր,

և

և 'ի վաղորդեան աւուրն
մտանէր դարձեալ 'ի տա
ճար անդր։

38 Իսկ ժողովուրդն ամ̃
ըստ սովորութեանն ընդ
առաւօտն կանխէին 'ի տա
ճարն լսել 'ի նմանէ։
Այլ զի որք ոչ էին նախան
ձու չարութ̃ն հեղձեալք,
նոքա վայելէին 'ի բանից
անտի նր̃ որոց իմաստութ̃ն
անչափ էր։ Այլ զի հա
րեալ էին 'ի սէր նորա, նո
րին աղագաւ ոչ կամէին
բնաւ մեկնիլ 'ի նմանէ.
այլ ը̃ առաւօտն փութա
ցեալ ժողովէին 'ի տաճարն։
զի նախ 'ի հոգևորսն վայե
լեսցեն շնորհս, և ապա
'ի մարմնականսն փոյթ ու
նիլ գործոյ։ Զայս օրի
նակ պարտ է պահել կա
տարելոցս մեզ զանկա
տարիցն այնո
ցիկ։

[illegible] 1270 [illegible]

Գլ̃ Իա̃

*Գլուխ Ենուքանին
ԻԲ

Հաս տօն բաղար
ջակերացն յորում
սահմանեցաւ լը
րումն օրինակացն, հասա
տել անտի և այսր զնորոյ
աւանդութեանս խորհուրդ։
Որդ այսպէս գայ կատա
րել զօրէնօրինականսն, ան
վրէպ կշռեալ ընդ օրինա
կին։ Ժամանակ զնոյն ընտ
րեալ ազատութ̃ե և պատ
ժոց զգալեաց և իմանա
լեաց. և գործոյն յարմա
րութիւն միով բովանդա
կեալ տեսութեամբ։
Զի ասելն, բաղարջ ընդ
դառնըձից կերիջիք զեօթն
օր, Ել 12. 8, ունի սա բա
նալ զհեշտացուցիչ և ըղ
փքացեալ քացախուտն չա
րեաց՝ մաքուր և անապա
կան վարուք։ Այլ զատն
և տաժանելի կրիւք կալ
'ի ժամանակեանս ըստ չա
փոյ եօթանց յարաձգեալ։
Այլ տօն զպասեքն զենլոյ՝

ըստորում ընկալան օրէնս
զենուլ զնա և արեամբ
կնքել սեամս։ այս օրի-
նակք յայտնապէս ունին
զելս խորհրդոյն, եթէ զի
արդ 'ի նմին տօնի սկսանի
և այս պատ՟րգ և զենումն
և ելք փրկութեան։
Վ՟յ և քահանայապետիցն
յայս եկեալ խորհուրդ
զի սպանցի դառն այն որ
բառնայր զմեղս յ՟շհէ ,
զայս ճարէին գտանել
ճարս։ Նո՟ եդին զայս
իմանալ պատշաճ ը՟ իւր-
եանց կարծեացն՝ զի մի՛ 'ի
տօնի անդ լիցի․ վասն զի
երկեան 'ի բազմութենէ
մարդկան որ յա՟մ գաւա-
ռաց անդր ժողովեալ էին
վ՟ս տօնին։ Զի ունէին
զայս պատուէր՝ անդ միայն
կատարել զայս խորհուրդ։
Տեղին ասէ զոր ընտրեսցէ
տ՟ր՝ անդ միայն լիցին զոհք
ձեր, և կատարեսցին տօնք
ձեր։ 2 օրին 12․ 11։ Նորին
ազգաւա՟ն ժողովք բ՟զմ
էին 'ի քաղաքի անդ։
Նո՟ նք՟ մնային անցանելոյ

տօնին և ցրուէին ժողովե-
լոցն յիւրեանց բնակու-
թիւնս։ Իսկ իբրև ընկա-
լան առ այս ձեռնտու և
առաջնորդ զաշակերտն ,
լուեալ լքին զառաջին բա-
րուք մտածութիւնն։
Վ՟ս զի կասկածէին թէ
գուցէ 'ի յապաղելն զայս՝
յետ այնորիկ զաշակերտն
ոչ ունիցին մեկայ՝ արժա-
նապարտ մահացուցանել
զնա, և խափանումն լիցի
առաջարկութե՟ն այնմիկ։
Արդ՝ յուդայի լցեալ
ախտիւ՟ ցանկութե՟ արծա-
թոյն, գրգռեալ 'ի դիւաց
դայ յայս։ Վ՟որոյ լինումն
և աստ ևս մարգարէիցն
բանք․ զի որ ուտէր զհաց
ն՟ր իբրև այր խաղաղութ՟,
արար նմա նենգութիւն։
Որով միաբանեաց ը՟ քա-
հանայսն և ընդ իշխանս
ժողովրդեանն․ և արծաթ
խնդրեալ 'ի նոցանէ․ և նո-
քա խնդութե՟ տուեալ։
Քանզի առ ցանկութե՟
սպանութե՟ն չխնայէին յինչ։
ոչ 'ի տօնին յայն որ էր ազա-

տուէ նց 'ի ծառայութէ
անտի որով ծնչէին եգիպ
տացւոցն, և ոչ 'ի գանձս
տաճարին: այլ զամ ինչ
յանձն առնուն յօժարու
թէ · միայն թէ զարիւնն
տրունական 'ի վր անձանց
իւրեանց դրեսցեն: վս
ոչ միայն խոստանան տալ
արծաթ, այլ և խնդան եւս
ընդ իրացն պատահումն:
8 Իսկ յն 'ի բեթանիա գո
լով՝ առաքէ զպետրոս և
զյօհաննէս զի պատրաս
տեսցեն զպասեքն:
Ամուրեք զգլխաւորսն
առաքէ 'ի սպասաւորութի
և ոչ յայլոց անտի · զի մի՛
ախտասցին իբրև արհա
մարհեալք: Արդ՝ զոր եդ
օրէնս յասելն, որ մեծնէ
'ի ձեզ՝ նա եղիցի ձեր սպա
սաւոր, 'ի նոյն կրթէ զնս:
Զաղագս որոյ որ կարծէին
զինքեանս թէ մեծամեծք
իցեն, զնս առաքէ 'ի սպա
սաւորութի: Եւ զի ոչ ու
նէին զոք ասպնջական՝ հար
ցանեն, ուր պատրաստես
ցուք: Իսկ նա անուամբ

զոք ոչ ասէ, այլ սքանչե
լեօք ցուցանէ: Զի մինչ
նա զայս խօսէր 'ի բեթա
նիա, այրն այն փոյթ վասն
ջուր բառնալոյ ոչ ունէր:
Իսկ յն կշուեաց՝ զի 'ի գը
նալ աշակերտացն՝ հասա
նէր և նա հրամանաւ նր
բառնալ բերել ջուր: վս
'ի գնալն նց՝ պատահեաց
նց այրն ըստ որում յօժան
'ի տնէ: Արդ զայս տր
ինքն իսկ ծածուկ տես
չութեն կազմէր · և ածային
բռնադատօղ իշխանութն
հաւանեցուցանէր ըզտա
նուտէրն պատրաստ առ
նել նմա ըզ վերնատունն
զարդարեալ պատշաճ · ուր
զածային խորհուրդն ա
ւանդելոց էր: Սրոյ և
աշակերտացն գնացեալ
պատրաստեցին զպէտս տօ
նին: Գայ և յն աշակեր
տօքն ոչ թաքուն և ոչ ան
յայտ · այլ համարձակութի ·
քանզի ոչ զանգիտէր 'ի հա
կառակութեց անտի զոր
երկնէին նոքա:
14 Եւ յերեկոյին ժամուն
յծե էր

էր նա բաղձեալ ՚ի վերնա-
տան անդ և երկոտասանքն
ընդ նմա։ Սկսանի խօսիլ
ընդ աշակերտացն՝ եթէ
այն իցէ պասեք վերջին
զոր ցանկութբ ուտէ ընդ
նս․ և այլ մի՛ ևս յաւելցի
անուդր անցանել․ այլ լուեալ
դադարեացէ․ զի արքայու-
թեն նր լցցի խորհուրդ․
բառնալ օրինակին ՚ի գալ
ելից խորհրդոյ նորա։
Արդ զօրինացն կատարել
սահման զոր գրեաց նոցա
մովսէս եթէ բաղարջով
կերիջիք զնա և յոտն կա-
լով․ ցուպք ձեր ՚ի ձեռին
և գօտիք պնդեալք և ճ-
րագունք լուցեալք։ և
փութով կերիջիք զի զա-
տիկ տն է։ Ելից 12․ 11։
Եւ իբրև զայս ըստ օրի-
նացն էլից, ապա սկիզբն
առնէ նորոյ խորհրդոյս
հաստատութն։ Ա՝ նորոյ
նախքն զհմ՝ առեալ ջուր՝
արկանէ ՚ի կոնքն և սկսա-
նի լուանալ զոտս նոցա։
Եւ թէպէտ զօրինակն խո-
նարհութն՝ և զմեծին ծա-
Գւ՛ ԽԲ

ռայել փոքուն հաստատ-
եաց այսու, սակայն և ըզ
մկրտութեան խորհուրդն
ընու առնս․ և ամրացու-
ցանէ զոտս ան՛տրանչացն
խաղաղութեան․ Ես․ 52․ 8․
զի համարձակ լիցին գնալ
՚ի վր իժից և քարբից։
Արդ այսր խորհրդածու-
թբ նորոգեալ զնս վերըս-
տին ծննդեամբն՝ առա-
դէ՛ նց յետ այսորիկ զխոր-
հուրդ մարմնոյ և արեան
իւրոյ․ զի զայն ունիցիմք
յիշատակ մահուն նր մշտ
կատարել զնա։ ըստորում
որ ՚ի մովսիսէ աւանդեցի-
պահել զյիշտկ զատկին
որով եղև ազատուն նց։
Եւ աստ յիշատակ արեան
նր որ հեղաւ վս ազատե-
լոյ զմնեան ՚ի ծառայութէ
մեղացն։ Ըստ որոյ ասէ,
Զայս արարէք առ իմոյ
յիշատակի։ Եւ առաքելոյ
ասացեալ, քանզի անգամ
եթէ ուտիցէք ըզ հացս
զայս և զբաժակս ըմպիցէք,
զմահ տն պատմեցէք մին-
չև եկեացէ նա։ Ա կոր ԺԱ․ 26
յԾղ արդ

Արդ այսպէս աւանդեաց
մեզ զյիշատակ մահուան
իւրոյ • զի որքան հաղոր‿
դիմք՝ յիշեմք զկամաւոր
չարչարանս նր̃ զոր վս̃ մեր
համբերեր նա: Եւ իբրեւ ետ
աշակերտացն զի արբցեն,
եարբ եւ ինքն եւսէ,
18 Այսուհետեւ ոչ եւս
յաւելից ըմպել ՚ի բերոյ
որթոյ մինչեւ նոր ՚ի գե
րեզմանէն երեւեցայց • վա
նեալ զթագաւորութի̃ն
մահու եւ եկեալ թագա‿
ւորութբ̃ ՚ի դժոխոց:
Զայս ասացեալ վս̃ մա‿
հուն եւ յարութե̃ն զի հաս
տատագոյն լիցին յուսովն:
21 Ապա խօսի բանս յան‿
գիմանութե̃ առնս̃ վս̃
մատնչին զի ստացի զնա
զղջացեալ: Իսկ նա ՚ի նը
մին յամառութե̃ կացեալ
ոչ երկեաւ ՚ի սաստկագ̃ն
բանից անտի զոր ասաց,
վայ մարդոյն այնմիկ: եւ
լաւ էր նմա թէ բնաւ չէր
ծնեալ մարդն այն: Այ̃
եւ որք ոչ էին բնաւ հա
ղորդ այսպիսի կարծեաց,
Գլ̃ ԻԵ

երկուցեալք ՚ի բանէն՝
սկսան տագնապիլ ՚ի խոր
հուրդս իւրեանց • եւ առ
՚ի չժուժելն՝ ասեն, միթէ
ես իցեմ: Մատ 26 • 22:
Իսկ նա նշանաւ որոշէ՛
զնա զի այլքն սթափես‿
ցին • եւ զնշանն տայ նց̃ ՚ի
ըմբռութենէ նորա: զի ոչ
զանգիտեաց ը̃ն նմա մխել
զձեռն ՚ի սկաւառակն:
Քանզի իբրեւ էարկ սա‿
տանայ ՚ի սիրտ նորա մատ
նել զնա, յայնժամ իբրեւ
զարհամարհ մի եցոյց զնա
յաչս նորա • յաղագս որոյ
ոչ կամեցաւ պատիւ ինչ
առնել նմա • այլ համար‿
ձակութբ̃ մխէր զձեռն իւր
ը̃ն նմա: Արդ այսու յան‿
գիմանութբ̃ ոչ իմացան •
քանզի ոչ ունէին ուշ՝ թէ
ո՞վ է որ մխեաց զձեռն ը̃ն
նմա • սակայն յանձանց
կարծեացն ազատեցան •
զի այնպ̃ ինչ ոչ արարին:
Իսկ պետրոս առ ՚ի չժու‿
ժել իրին՝ ակնարկէ յով‿
հաննու իբրեւ համարձակ
աշակերտի: Յով 13 • 24 :

Իսկ նա անկեալ զլանջօքն տ՟ն ասէ, տ՟ր ո՞վ է: Իսկ յ՟ս տակաւին եւս շնորհէ նմա զամօթն եւ ոչ անուամբ խայտառակէ զնա 'ի մէջ աշակերտացն. վ՟ս այնորիկ վարագուրաւ խօսի եւ ասէ, որում թացից զպատառն եւ տաց՝ նա՛ է: Եւ առեալ զպատառն յարենէ անտի զոր օրհնեաց՝ եթաց 'ի ջուր անդր եւ լուաց յօրհնութենէ անտի եւ ետ յուդայի:

Եւ յետ պատառոյն ապա եմուտ 'ի նա սատանայ: Քանզի յայնժամ մեկնեցաւ նա 'ի խնամոց նորա. եւ այնպ՟ էս տիրեաց նմա սատանայ: Վ՟ն որոյ առեալ զպատառն ել արտաքս:

Եւ յելանել ն՟ր ասց յ՟ս, երթ արա զոր ինչ առնելոց ես: Եւ սկսանի բազում ինչ բանս շահաւէտս խօսել ընդ աշակերտացն. բազմապատիկ եւս է հօր. եւ յանձն առնէ զնոսա ա՟յ հօր: յայտ արարեալ նոցա թէ մեկնելոց է 'ի նոցանէ:

յհ 13. 31:

Գ՟Լ ԻԵ

23 Որդ յայսպիսեաց աստի բանից որոց պատուէր մեծացոյց զն՟ս, սկսան հակառակիլ թէ ո՞վ 'ի ն՟ցնէ ունիցի զառաջին պատիւն: Իսկ ամենախնամն ոչ սաստէ եւ ոչ յանդիմանէ ըզթերակատար միտս նոցա. եւ ոչ ստգտանէ զտարաժամ յանդգնութիւնս նոցա, որ զչարչարանաց եւ զմահու վարդապետին լսէին զբանս, եւ ինքենք ախտիւն իշխանասիրութ՟ ըմբռնեալ հակառակութ՟ի կռէին: Այլ իբրեւ ըզմանկունս խրատէ զն՟ս 'ի բաց ընկենուլ զա՟մ ինչ որ յ՟րի է եւ 'ի սոյն ցնդեալ կորնչի անարգ բերմամբ: Եւ զոր ինչ որդւոցն զեբեթեայ դալն յառաջ եւ զգահագլխութ՟ի խնդրելն ախտացան, Մտ 20. 22, զնոյն եւ աստ: Եւ որպիսի պատասխանեօք անդ ազատէ զնոսա յախտիցն, զնոյն եւ աստ 'ի ձեռն առնու, թէ հեթանոսական է ամբարտաւանութ՟ին եւ ջանալն

յԾ՟Ը

տի

տխրել այլոց իբրև անձա
նոց․ և կոխել իբրև զան
զգայս զայնս որ հաւասար
են բնութ։ Իսկ որք այսո
ցիկ հետևին կրօնից՝ ամ
ենչ նոցա ընդդէմ բաժա
նեալ է և՚ի հակառակաց
կազմեալ։ զի առաջին՝ վեր
ջինն է․ և բարձրն՝ նուազն․
և փոքր սպասաւորութի՝
մեծի՛ և ոչ փոքու գոլ
անկ։ Եւ զայս ամենայն
անձամբ ուղղէ, և՚ի նմանէ
զվերջացեալսն յուշածէ․
զի փափագելի լիցի զնո
րայն զգենուլ զնմանու
թի որք ընտրեն հնազան
դել տրութեան նորա ։
Յաղագս որոյ ասէ, ես եմ
՚ի մէջի ձերում իբրև սպա
սաւոր։ Եւ որդի մարդոյ
ոչ եկն պաշտօն առնուլ․
այլ պաշտել՝ և տալ զանձն
փրկանս փոխանակ բազ
մաց։ Մտթ 20․28։
28 Այ կայս կացուցանէ
զնոսա այսոցիկ յասելն,
դուք էք որք ցանկ կայիք
ընդ իս ՚ի փորձուիս իմ։
Զ ի տարաւ նա ամի եր

կայնմութե և ոչ ինչ գր
րեաց զփորձանս նոցա առ
խոնարհութե իւրոյ։
Եւ փորձութիւնքն էին
զոր կրեաց ՚ի հակառակոր
դաց անտի բանս նախա
տանաց և հայհոյութե․ և
որք քարկոծ ևս կամէին
առնել զնա։ Արդ զայս
ամ փորձանս տեսեալ նց
որք շրջէին ընդ նմա, տե
ղեակ էին անչափ հեզու
թեն նր․ զոր յուշ առնէ
նց զի նմանեսցին հեզութե
նր և մի՛ ինչ զայրասցին
ընդ անարգանս կամ ընդ
հալածանս։ Նաև որ ա
ռաջի կայր ժամն ձաղանաց
նր և բիւր նախատանաց
և անարգ մահու, կրթէր
զնս տանիլ ամի ըստ նմա
նութե նր մեծաւ համբե
րութե․ և մերձ դնէր տաժա
նելն կրիցս այսոցիկ զպար
գևացն առատութի։
29 Եւ ես ասէ ուխտեմ
ձեզ ոպ հայր իմ ուխտեաց
ինձ զարքայութիւնն։
Իբրև գլուխ՝ խօսի ընդ
անդամս մարմնոյ իւրոյ․

վս զի էր մարմինն այն 'ի
զանգուածոյ աստի բնու
թեանս մերոյ. Նորին աղա
գաւ իբրև մարդ կարգէ
առ նս զբանն։ Յաղագս
որոյ այն որ բնութ ունի
զմ ոչ կազմեաց արարչու
թե, այժմ խոստանայ տալ
աշակերտացն փոխարէնս
փորձանաց. ըստ որում և
ինքն ընկալաւ 'ի հօրէ ուխ
տիւք վասն մարդկաբար
կենցաղավարելոյն ըն մեզ
առաքինութե։ ոչ զի նովին
չափով ճգանցն ունիցին
միանալ 'ի նա իբրև 'ի գը
լուխ և վայելել 'ի փառս
ածութե նր։ Նաև նմանե
ցուցանէ զայս մերում սո
փորական և հեշտալի
կրիցս։

30 Ուտիցէք ասէ և ըմպի
ցէք 'ի սեղան իմ յար
քայութե իմում։

Արդ վս զի այս է ծայրա
գոյն պատիւ ծառայիցն
յորժամ սեղանակից տե
րանց իցեն ուտել և ըմ
պել ընդ նս, ունին զայս
և այնուքիկ որ հասանին ե
Ղուկ իբ

րանելի կենացն ուտել և
ըմպել ընդ նա զհոգևորն
զայն կերակուր որ է ան
ճառիցն գիտութիւն և
այժմու անհասանելեացն
հասուածն։ Յայտնէ նց և
զայն՝ թէ և իշխանութեն
նորա հաղորդ լինելոց
իցեն։

30 Նստջիք ասէ յերկոտա
սան աթոռս դատել զեր
կոտասան ազգն իէլի։

Ամենայնիւ զմ ինչ որ
իւր իցէ՝ շնորհէ՛ նց. զի
զոր վս իւր եդ յայլում
վայրի յասելն, հայր ո՛չ զոք
դատէ, այլ զմ դատաստան
ետ որդւոյ իւրում։ յոհ. 5։
և աստ առաքելոցն զնոյնն
շնորհէ։ Զայս յայտնէ
և առաքելոյ ասելն, եթէ
չարչարանացն կցորդ լի
նիմք, և փառացն հաղորդ
լինելոց եմք։ Հռոմ 17։

Արդ յորժամ յաստի պա
տրաստեր լինելոյ 'ի բաց
տարաւ զնս, զիւրն առաջի
եդեալ զչափ մարդանալոյն՝
և նովին 'ի փառսն ածեալ
յորդորադոյնս առնէ զնս

հպրել լինչ զնեղութիւն վս
առաքելութե փառացն ։
Ապա սկսանի այնուհետև
յայտնել զփորձանսն որ
'ինքն գիշերի հասանելոց
էր 'ի վր նց. ձգէ զբանն
առ պետրոս իբրև 'ի գլուխ
աշակերտացն. և վս մեծի
փորձանացն որ նմա միայն
առաջի կայր, խօսի նմա՟
ընդ ամենեսեան ։
31 Ահա՛ առ ժամ փոր-
ձութեան է հաս. զի խնդ-
րեաց սատանայ գայթակ
ղեցուցանել զձեզ յիս 'ի
յայսմ գիշերի ։ այսէ, խար
բալել իբրև զցորեան ։
Իսկ աշակերտացն վստա-
հացեալ 'ի սիրոյն հաս-
տատութենէ, անդադոյնս
զնէինն վկայութ մեռանել
'ի վր նորա ։ Ապա ասէ, ա-
մենեքեան դուք ցրուելոց
էք յինէն յայսմ գիշերի
և զիս միայն թողուցուք ։
Այլ զի ոչ էր նա իբրև ըզ
մարդ ոք միայնացեալ, ցու
ցանէ զբնութեն հաւա-
տարութի. որով զհայրն ընդ
իւր ունի և յինքն բնա-

կեցուցանէ ։ Սու այս պետ
րոս զանձն յառաջ մատու
ցանէ՝ քան զայլսն վստահա
ցեալ յանձին զօրութ ։
Իսկ յն երկրորդէ զբանն
և յայտ առնէ, եթէ ոչ են
վայրապար իրք, այլ մար-
գարէութիւնն զաքարիայ
կատարի զոր ասաց, հարից
զհովիւն և ցրուեսցին ոչ
խարք հօտին ։ Մտթ 26. 31 ։
Զաք 13. 7 ։ Այլ առ այս և ա
տակաւին պետրոս յամա-
ռեալ համարձակագոյնս
խօսի ։ Զանձն իմ ասէ
եդից 'ի վր քո ։ Յոհ 13. 38 ։
Ապա ասէ յն առ այն որ
զանձն քան զամենեան զօ
րաւոր ցուցանէր՝ թէ նա
տկարանալոց է քան զնս ։
զանձն քո ասէ դիցես 'ի
վերայ իմ, ասեմ քեզ, զի
յայսմ գիշերի չև իցէ հա
ւու խօսեալ մինչ՝ դու
երիցս ուրասցիս զիս ։
Զայս ամց և եթող էլեք
զնա զի ուսցի զչափ մարդ-
կային տկարութեանն 'ի
փորձոյ անտի, և նմա
ամենեքեան խրատեսցին

մի՛ յանձնապաստան լինիլ.
այլ զվերին օգնականութին
աղաչել ձեռնտու լինիլ։
Արդ զայս որպէս օրէնք
կազմեաց. և որ յետ սոցին
խնամակալութի է՝ յայտնէ։
32 Ես ա՟է աղաչեցի ըզ
Հայր՝ զի մի՛ պակասեսցին
հաւատք քո։
Արդ՝ որ աղաչէ զՀայր
իբրև ըզ մարդ՝ միւս ևս
կարգ բանիցն ցուցանէ
զՀայր օժանդակ տկարու
թեանն պետրոսի՝ հաստա
տել զհաւատս նր՟ յորդի.
զի մի՛ պակասեսցին հաւ
ատքն նորա ՚ի մարդկութ՟ե
անոյն զոր առ երկիւղի ու
րանալոյ էր։ Ահաւասիկ
ա՟ծ է մարմինն միացեալ
ընդ ա՟ծութեն. որում և
հաւատս ընծայել պարտա
պա՛ն եմք ո՟պ և ա՟յ հօր. և
հայր գործակից լինի հաս
տատել զմեզ ՚ի հաւատսն
ք՟ր։ Եւ զի մի՛ ոք համա
րեսցի ունել կարծիս յետ
ուրացութեն նուաղանալ
փ՟ոց ն՟ր՝ կամ թէ նա իսկ։
յաղագս որոյ յաւելու և
ասէ,

32 Եւ դու երբեմն դարձ
ցիս յառաջինն, և հաստա
տեսցես զեղբարս քո։
Զայս և յետ յարութեն
եցոյց. զի զոր միանգամ
անուանեաց վէմ և եդ
հիմն եկեղեցւոյ, թէպէտ
և սասանեցաւ, սակայն ՚ի
բաց ոչ ընկէց, այլ առնու
՚ի նմանէ զտէրն գրաւա
կան և յանձն առնէ նմա
զհօտն։ Եւ ասա՝ դու
ասէ լիցիս հաստատութի
եղբարց քոց։ Ապա յուշ
առնէ ն՟ց զայն, յորժամ
էր ընդ ն՟ս։
35 Յորժամ առաքեցի ա՟է
զձեզ առանց քսակի և
մախաղի և կօշկաց, մի թէ
կարօտացա՞յք ինչ. և նոքա
ասեն, ոչ ինչ։
Եւ զի՞արդ կարօտանային
ինչ որ զա՟մցուն լցու
ցին ընդ իւրեանս շրջե
ցուցանէին։ Արդ զայս
ասաց՝ զի ուսցին յա՟մ
վստահ լինել ՚ի զօրութի ն՟ր.
և զոր ինչ պատուէր տայ՝
հաւատալ և ոչ տկարանալ։
Ա՟յ յաւելու յայս և ասէ
յկէ

36 Այլ այժմ որ ունիցի
քսակ՝ բարձցէ և մախաղ․
նոյնպէս և սուսեր։ և որ
ոչ ունի՝ վաճառեսցէ՛ ըզ
ձորձս իւր և գնեսցէ
իւր սուսեր։
Միթէ ոք զայս այսպ՟ իմաս
ցի թէ հրաման տայ բառ
նալ մախաղ կամ սուսեր․
այլ մարգարէանայ նոցա․
և զոր կրելոց էին՝ յառա֊
ջագոյն պատմէ նոցա թէ
մեկնելոց էին ՚ի նմանէ․ և
դիմելոց էին կարծմունք
՚ի մախաղս իւրեանց։
Եւ յայտ առնէ զոր ա֊
րարին։ Զի պետրոս,
երթամ ձուկն որսալ։
Համանեցան և այլ աշա
կերտքն գնալ ընդ նմա։
Ուստի և յն՟ երևեալ նց՟
սոգտանէ՛ զանմիտ գործս
նց՟, մանկունս զնս՟ կոչելով։
Ըստ նմին և աստ ասէ սու
սեր․ յայտ արարեալ թէ
պատերազմ հասանելոց է
՚ի վր՟ նց՟․ և պէտք լինի նց՟
սրոյ գործակցութե՟։
Թէպէտ և նա յայս ինչ
ոչ կարօտանայ, և պէտս

ինչ ոչ ունի, սակայն զի
աշակերտքն դայլին յայս՛ի
տեսանելն զամբոխն եկեալ
՚ի վր՟ նոցա։ Եւ նա զոր
ախտանալոց էին՝ կանխաւ
յայտնէ նոցա։ Հաստատէ
զայս և յաջորդն յառէլն,
և այս ես պարտ է զի կա
տարեսցի յիս՝ թէ ընդ անօ
րէնս համարեցաւ։ Ըստ
զայս ասաց եսայիաս յետ
բազմապատիկ նախասա
ցն և չարչարանացն զոր
կրելոց էր։ Եւ ՚ի կատա
րածի այսր մարգարէութե՟
յաւելու և զայս ևս, զա
ռար ասէ հզօրաց բաշխես
ցէ, փոխանակ զի ՚ի մահ
մատնեցաւ անձն նր՟ և ընդ
անօրէնս համարեցաւ 53։
Եւ զայս ասացեալ՝ եցոյց
թէ ամ՟ տնօրինականացն
գլուխ այնէ զի պատարա
գեսցի վս՟ ծի փրկութե՟․
և լցաւ ժամանակն։
Ողջ՟ս որոյ ասէ, որ վս՟ իմ
ինչ է՝ վճարեալ է։
38 Նոքա ասեն աշակերտքն, ահա
աստ երկու սուրք։
Նոքա քանզի ոչ իմացան

զմիտս բանին՝ անցին զայս։
Իսկ յն՟ մն՟ զի ոչ ետ հրա
ման բառնալ սուսեր, ա-
սաց, բաւական են։
Օ՛ իթէ արդարև այս էին
կամքն՟ր զի կրեսցեն սու-
սեր, ապա ամ՟նցուն պարտ
էր ունել. բայց զի ոչ էին
նոյնա պէտք մարմնական
զինու և օգնականութե՟,
ասէ, շատ են։
Եղանեն այնուհետև 'ի
լեառն ձիթենեաց ըստ
սովորութն՟. մն՟ զի ոչ ագա
նէր նա 'ի քաղաքի անդ։
Եւ զի կամեցաւ լինել
զօրհնեան՝ եմուտ ուտել
զպասեքն և առանդեաց
զնոր խորհուրդ մահուան
իւրոյ, ելանէ անդ 'ի լեռն
ձիթենեաց, և անտի իջա
նէ 'ի գեթսեմանի։ և առ-
նու զերիսն մեկուսի յայլոց
աշակերտացն, և սկսանի
տրտմել և հոգալ։ Յաղ 27։
Յայտնէ նոցա զմարմնոյն
տկարութի՟, զի գիտասցեն
թէ արդարև մարմին չար-
չարելի զգեցաւ նա։
Եւ թէպէտ մարմնոյն տը

կարութիւն զարհուրեալ
'ի չարչարանացն վերջանայ
յայս, սակայն հոգևոր յօ
ժարութիւնն առնպէ՛ ձգէ
յայն՝ զի կատարեսցի ծի
փրկութին։ Եւ այս բաղ
մօք զերս մարմնոյն յայտնէ
Տրտում է ասէ անձն իմ
մինչև ցմահ։ Քանզի
յետ մահուան լուծանին
տրտմականքն և ուրախու
թե՟ լցեալ են. և սկիզբն
առնուն լինել զուարթերս։
Կամ թէ՝ մահու չափ, ոչ
վասն անձին յատուկ, այլ
վասն այնոցիկ որ գլորելոց
էին մահուամբ նորա։
Յաղագս սոցին և զաշա-
կերտսն զարթուցանէ ա-
ղօթս առնել, զի մի՛ և նք՟
անկեալ 'ի փորձութիւն
գայթակղեսցին։ Եւ զայս
ասացեալ մեկնի 'ի յերից
անտի սակաւ մի. և անկեալ
'ի վր՟ երեսացն յերկիր,
ասէ,
42 Հա՛յր, եթէ իցէ հնար՝
անցցէ բաժակս այս յինէն.
բայց ոչ իմ կամքս, այլ
քոյդ լիցին։

Արդ վն զի մեծի հիւաց
ման են առաջի կայ իւրացս
խորհուրդ, եթէ կերպա_
րանն հօր որով ամենայնս
եկն 'ի լինելութի և նա_
խախնամեալ լինի՝ յայս
վայր իջանէ։ Յաղագս որոյ
բազմապատիկ են առ այս
բանք արանց ածազգեցից
որ կանխաւ ժամանեցին
ետուն մեզ զլուծմունս
այսոցիկ։ Որով ցուցին թէ
ո՛չ էին կամք հրաժարել
'ի բաժակէն՝ այնմ որ 'ի
բարձրութենէ փառացն
կամաւ էջ առ մեզ և յորո
վայնի կնոջ բնակել ո՛չ
վերջացաւ. և 'ի մարմնի
միացաւ և մարդկապէս
ծննդեամբ եկն յերկիր։
Նաև խորհուրդ մարդանա
լոյ նր՝ զի պատրաստեսցի
վն փրկութե աշխարհի,
և իւրով դաստիարակութբն
լուծցէ՝ զդատակնիք պար
տեացն ադամայ։ Սաստի և
պետրոսի սատանէ՛ որ այսո
ցիկ առաջարկութե խափան
լինիլ ջանայր։ Մար 8. 33։
Նա զխորդ որ զայս ընդ_
'Իլ ԻԵ

րեաց՝ լուծանել մաղթէ։
Այլ քանզի կամեցաւ ցու
ցանել մեզ թէ հաճութե
հօր է պտրագն որդւոյ
'ի վերայ աշխարհի. զի մի՛
որդւոյ միայն շնորհապարտք
լիցին արարածք՝ թէ 'ի
ձեռն որդւոյն փրկեցան,
այլ և հօր՝ որ մատնեաց
զնա առ մեղս մեր։
Նաև դարձել՝ զի մեծասցի
'ի վն մեր արիւնն նյ որ
հեղաւ վն փրկութե ծի։
Դարձեալ՝ զի համարձա
կեսցի մահ՝ կլանել մահկա
նացու բնութբն զկեանս.
և գտել կենքն յորովայնի
նորա՝ պատառեսցէ զորո_
վայնն մահու. զի ազատես
ցին ըմբռնելքն 'ի նմանէ։
Արդ զայս ոմն ասացաք՝
ընտրութբ ոք հարցն եդաք։
Սակայն առ այս օրէնէ յա
րել և զայս ես տեսութի։
Քանզի յայտնի լինելոց
էր ամի եթէ ածացեալէ
մարմինն այն միացեալ ընդ
բանին։ Նաև զիմ՝ կարծիք
ինչ լիցի ուրուք թէ վն
զի ած էր մարմինն այն՝
յկե դիւր

դիւրին էր նմա տալ զանձն
՚ի չարչարանս և չառնուլ
ինչ ազդումն ցաւոց, և ո՛չ
վէրս ինչ կսկծեցուցանող
ընդունել ՚ի թափանցանց
բևեռացն լինել ՚ի ձեռս
և յոտս նորա. այլ առանց
աշխատութե՛ և երկիւղի
և տրտմութե՛ և ցաւոց և
չարչարանաց հատոյց ըզ
պարտիսն մեր և ելից ըզ
փրկութե՛ խորհուրդն:
Իսկ արդ զի բարձցէ զայս
պիսի կարծիս և յայտնի
լիցի թէ թոյլ ետ մարմնոյն
և զնմ ինչ կրել որ ոչ
հետևին մեղաց, զքաղց,
զվաստակ, զտրտմութիւն,
զերկիւղ: Իսկ ո՛չ է ՚ի տր
նօրինականն նր առ այս
ձևացեալ ինչ և ո՛չ սուտ
թեամբ:

42 Նորին աղագաւ զար
հուրի ՚ի չարչարանացն,
հոգւոյ և տրտմի. և աղօթէ
անցանել բաժակին:
Եւ այս և հրշտակ երևեալ
քաջալերս տայ և զօրացու
ցանէ. զի ամենայնիւ ա
ռանց կարծեաց լիցի:

Ղկ՛ ԻԲ

Իսկ նա ստէպ կայր յա
ղօթս. և քրտունք ոլոռն
ոլոռն հոսէին ՚ի նմանէ
իբրև զկայլակս արեան:
Այս միտս հայի և առաքե
լոյ ասելն՝ եթէ յաւուրս
մարմնոյ իւրոյ աղօթս և
պաղատանս առ այն որ կա
րօղն էր ապրեցուցանել
զնա ՚ի մահուանէ՝ ուժգին
գոչմամբ և արտասուօք
մատուցանէր. և լուեալ լի
նէր առ լաւութեանն: զի
թէպէտ և որդի էր, ուսա՛
՚ի չարչարանացն զհնազան
դութիւն: Եբր 5. 7:
Այսքա ամենեքեան եդան,
զի առանց կարծեաց լիցին
չարչարանք և մահն տրու
նականն: Եւ արդ զնմ ինչ
կարգա՛ հատուցանէ ըզ
մերն պարտիս և ողջացու
ցանէ զվէրս: և այս քրն
նեալ և յայտնեալ է՛ ՚ի բազ
մաց նախ քան զմեզ:
Ով յայտ է, զի քրտնեցա՛
և եբարձ զքիրտն երեսցն
ադամայ. և արտասուեաց
զի սրբեսցէ զարտօսր յամ
երեսաց: Եւ յամ կարգի

յկ̄ն

հետեւեին եւ ամենայն արնօ
րինականքն։
45 Յետ այսորիկ գայ առ
աշակերտսն եւ գտանէ
զնս ՚ի քուն, եւ յանդիմանէ
զնս յայնմիկ՝ զի ոչ կարա
ցին հսկել ընդ նմա ՚ի ժա
մու մատնութեան նորա։
Եւ առ պետրոս անուանէ
միայն ձգէ զբանն նոր վս
առաջին համարձակութն․
որով յանձին ունէր մե
ռանել՝ եւ արթուն կալ
ոչ զօրեաց։ Եւ զայս ա
րարեալ երիցս, տակաւին
եւս գտանէ զնոսա ՚ի քուն
՚ի տրտմութենէ անտի։
Նա ասէ, ննջեցէք եւ
հանգերուք։ Յայտ արա
րեալ թէ ոչ ունէր նա
պէտս օգնական լինելոյ
նց, թէպէտ եւ ասաց ար
թուն կացէք եւ աղօթս
արարէք զի մի՛ մտանիցէք
՚ի փորձութն։
Գայ յուդա եւ ամբոխ
հրէից ընդ նմա։ Սուսե
րօք հօր վս սպանութեան
այնմ զոր տղայքն ոստովք
արմաւենեօք օրհնէին զե
Գ․Լ՛ ԽԲ

կեալ թագաւորութիւնն
յանուն տն։ Եւ ջահիւք
յօհ վս գիշերոյն զի մի՛ փա
խիցէ։ Եւ յն տեսեալ
զայս ամ պատրաստութն
զինուց եւ լապտերաց՝ ըդ
տեղի կալաւ։ Եւ նոքա
վասն զի ոչ ճանաչեն զնա՝
ինքնին իսկ ծանօթս տայ
եւ ասէ, զո՞ խնդրէք։ Եւ
նոքա ասեն՝ զյս նազօրե
ցին։ Յետ հարցանելոյն
տակաւին եւս ոչ ճանաչեն
մինչեւ ասաց՝ ես եմ։
Եւ նոքա յետս չոգան ՚ի
բանից անտի եւ զարկան
զերկիր։ Դարձեալ հարցա
նէ, զո՞ խնդրէք․ եւ կանգ
նէ զանկեալսն։ Եւ նոքա
ասեն դարձեալ ըստ առաջին
բանիցն։ Եւ յս ասէ,
եթէ զիս խնդրէք, թո՛յլ
տուք դոցա գնալ։ զի ոչ
էր այն ժամանակ մեռանե
լոյ նոցա ՚ի վերայ նորա։
Թէպէտ յամառեալ պետ
րոս պնդէր դնել զանձն
՚ի վր նր։
49 Արդ իբրեւ տեսին ա
շակերտքն զամբոխ հրէից
յկէ եւ

և զհազարապետն զինուո-
րօք դատաւորին զոր ա-
ռեալ էին ընդ իւրեանս
յօգնականութիւն, սթա-
փեալք 'ի քնոյ անտի՝ զինե-
ցան. և խիզախելք ասեն,
կամի՞ս զի հարցուք զդա:
Իսկ յն արգելու զնս,
զի ցուցցէ թէ կամաւ
մատնէ զանձն՝ սպանողացն
և չունի նա պէտս մար-
տակցուե նց: վն ասէ,
Կարօղ եմ աղաչել զհայր
զի առաքեսցէ այսր աւելի
քան զերկոտասան գունդս
հրեշտակաց ըստ թուոյ նց
նոց: Այլ զայս ասացեալ՝
դադարեցուցանէ զյարձա-
կումն աշակերտացն:
50 Իսկ պետրոս ոչ անսա-
ցեալ հրամանին՝ յառաջ
մատուցեալ հարկանէ ըղ-
ծառայ քահանայապետին.
և հարկանէ զունկն ան-
լուր: Որ ոչ վայրապար
պատահումն ասել օրէն է
զի զծառայն էհար և ոչ
զայլ ոք. և զունկն և ոչ
զայլ ինչ յանդամոցն:
Բարդ զայս առակեաց մով

սէս 'ի բանս իւր: զի ծա-
ռայ որ ոչ սիրէ ասէ զա-
զատութիւն, ծակեսցեն
զունկն նր և եղիցի սըր-
րուկ յաւիտեան: Ել 21. 6:
Այլ արդ զի եկն որդին ա-
զատիչ՝ և ոչ կամեցան ազա-
տել զանձինս 'ի ծառայու-
թենէ անտի անիծիցն դա-
տապարտութե, այլ սիրե-
ցին կալ 'ի ծառայութեան
մեղաց, նորին աղագաւ հա-
տաւ ունկն այն, զի լիցի
ծոյ յաւիտենից մեղացն:
Բայց յն անդրէն հաստա-
տէ յօրինակ այնոցիկ որ
յաղթէ անտի հաւատալոց
էին և ողջանալոց 'ի վէրաց
անտի անհաւատութեան
իւրեանց: Սաստէ և պետ-
րոսի զի անդրէն ամփոփի-
ցէ զսուսերն. և սպառնայ
վրիժապարտ մահու գոլ
որք յօժարին կրել սուր:
նոց: Յանդիմանէ այսու
բանիւ ոչ զպետրոս, այլ
զնոսին՝ որք զինու պա-
րաստութեամբ եկին վն
արեան նր: Յաղագս որոյ
ասէ,

52 Իբրեւ 'ի վերայ աւազակի
ապստամբի պատրաստութեամբ
զինու բազմութեամբ զօրակա
նաց եկեալ էք. եւ մինչ էի
ընդ ձեզ 'ի տաճարի անդ
եւ ուսուցանէի՝ ընդէ՞ր ոչ
արկէք յիս ձեռն։

Այսու բանիւ զանձն
անպարտ ցուցանէ, եւ զնց
յարձակումն տարապարտ
եւ լցեալ անօրէնութեամբ. զի
ոչ ինչ ունէին պատճառս
առ այս եկեալ, բայց միայն
զնշանս եւ զուսուցանելն
որով զօրանայր 'ի մէջ նց։
Այլ նոքա վ(ասն) զի ոչ բե
րէին զփառս նր՝ առ նա
խանձու մոլեալք, գտեալ
եւ զյուդա սպասաւոր այսմ
գործոյ անօրէնութեան,
փութան բառնալ զար
դարն որ դժպհի էր նց
ըստ Եսայեայ 3. 10։ Այլ այն
էր ժամանակ նոցա։

Իսկ առ յուդա ասէ հե
զութեամբ եւ ոչ խստութեամբ,
Ընկեր վ(ասն) է՞ր եկիր [illegible]։
Զի ոչ եկաց 'ի կարգի
աշակերտի ճշմարտութեան,
այլ իբրեւ զհաւատարապա
տիւ զոր ձգեաց զնա 'ի
դատաստան մահու հաղոր
դիլ արեան նր։ Վ(ասն) որոյ
մեծաւ լրբութեամբ մատուցեալ
ասէ, ողջ եր վարդապետ,
եւ խիզախեալ մատեաւ համ
բուրել զնա։ Զի զայն
էր նց նշան՝ վստահ լինել
անձողոպրելի այնու ըն
կենուլ զնա 'ի ձեռս նց.
զի յորժամ գիրկընդխառն
լինիցի 'ի համբուրել զնա,
յայնժամ արկցեն 'ի նա
ձեռն։ Այլ մատեաւ համ
բուրել, եւ ոչ զանդրիտեաց
յայնմանէ որ զարկան ըն
գետնի. այլ զոր էր նոցա
նշան՝ փութայր զի լցցէ։
Իսկ յ(իսուս) եւ առ այս թոյլ տայ
եւ հեզութեամբ խօսի. յուդա
ասէ համբուրելո՞վ մատ
նես զորդի մարդոյ։

54 Ընդ մին ժամու արկեալ
'ի նա ձեռս դահճացն ըմ
բռնեցին զնա կապանօք։
Այլ տարան նախ առ աննա
քահանայապետ վ(ասն) ա՛ւա
դութեան նր յօդ. եւ ապա
ածին առ կայիափա վասն
իշխանութեան նորա։

Եւ զայս տեսեալ աշա
կերտացն և գիտացեալ թէ
կամաւ մատնեաց զանձն
և ոչէ ինար զերծանելոյ,
յայնժամ թողին զնա և
փախեան զի մի՛ և ինքենք
ըմբռնեսցին. քանզի կա
մեցան և զնոսա՛ ունել:
որպէս զայն որ զկտաւն
եթող ՚ի նոսա և մերկ փա
խեաւ ՚ի ձեռաց նց մարկ:
Արդ ծածուկ զօրութբ
պահէր զնոսա. ըստ այնմ,
զորս ետուր ցիս՛ ոչ զոք
կորուսի, բայց որդին կո
րստեան զի գիրն լցցի:
Իսկ պետրոս վասն զի ոչ
ունէր ժոյժ մեկնիլ ՚ի նը
մանէ, նորին ազագաւ գը
նայր զհետ լի՛ տրտմութբ՛
տեսանել զկատարածն:
Գնայր ընդ նմա և յօհան
նէս համարձակութեամբ
վս ծանօթ լինելոյ քահա
նայապետին: Եւ մտեալ
յօհաննէս ՚ի ներքս՛ ասաց
դռնապանին զի թոյլ տա
ցէ և պետրոսի մտանել ՚ի
ներքս յն: Եւ եհարց քա
հանայապետն զնա զյս

վասն վարդպետութե նորա
թէ զինչ ուսուցանէր.
և վասն աշակերտացն թէ
զինչ պէտս ժողովեաց:
Իսկ յս ասէ, ընդէր հար
ցանես զիս. հարց զնոսա
որք ուսան՛ և լուիցես, զի
յայտնապէս ուսուցի:
Եւ առ այս լցեալ չարու
թբ սպասաւորին՛ ապտա
կեաց զյս և ասէ, այդպի
պատասխանի տաս քահա
նայապետին: Եւ առ այս
զինչ հեզն և հանդարտն
յս որ երբե զոչխար ՚ի
սպանդ վարեցաւ, և երբե
զորոջ առաջի կտրչի անմռ
ռունչ կայր: եսայ 53. 7:
Ասէ, եթէ չար ինչ խօսե
ցայ՛ վկայեա վս չարին.
իսկ եթէ բարի՛ ընդէր
հարկանես զիս:
Արդ այս ամենայն որ վս
տն են բանք՛ ՚ի խրատ
և յուսումն մեզ գրեցան.
տանիլ ամի համբերութբ
և մի՛ զայրանալ ՚ի նախա
տինս և ՚ի հարուածս՛ և
նմանիլ նմա:
Եհաս այնուհետև և՛ իլր

պետրոսի փորձանք զի կա
տարեսցին տրունակին առ
նա ասացեալ բանքն։
56 Հարցանէ զնա աղա
խին ումն սուտ բանիւք և
ոչ սպառնալեօք. և նա
զարհուրեալ ՚ի բանից ան
տի աղջկանն՝ յուրաստ լի
նի։ Դարձեալ և այլք հար
ցանեն նովին բանիւ հան
դարտ և ոչ խստութբ. և
նա նզովիւք զանձն ուրա
ցայց, թէ բնաւ ոչ ետես
և ոչ ծանեաւ զնա։ Տաղ։
Այս եղև երկիցս և ե
րիցս, և հաւ խօսեցաւ։
61 Այն ՚ի կատարել սահ
մանադրութեն և ուրա
ցութեն՝ հայի Տր ՚ի պետ
րոս. և՚ի հայելն՝ յիշեցու
ցանէ նմա զասացեալսն և
զուրանալն։ Այն առ եր
կիւղին ՚ի նմին կալ և անդ
լալ ոչ համարձակէր. վս
արտաքս ելեալ էլաց դառ
նապէս։ Այն այս եղև՝ զի
կանգնիչ լիցի նա գլորե
լոց։ Աղա յղարկեալ լինի
Տր յաննայէ առ կայիափա։
66։ Այն տգա վս զի ոչ
Գու՛՛ Իե

էին իշխան սպանանելոյ,
նորին աղագաւ խնդրէին
վկայս կացուցանել զի իրա
ւամբք մատնեսցեն դատա
ւորին իբրև զմահապարտ
զոք. և ոչ կարէին յանդի
ման կացուցանել զոր ոչ
արար։ Տաղ։ Աղա հնարե
ցան զայն ինչ առաջի դը
նել զոր ասաց նա վասն
տաճարի մարմնոյ իւրոյ.
որոց առել զբանն Թիւրեն
ըստ իւրեանց կարծեացն
և ասեն, լուաք զի ասաց՝
ես քակեցից զտաճարդ
զայդ և յերիս աւուրս շի
նեցից զդա։ Իսկ Տր առ
այս ոչ ինչ կամեցաւ տալ
պտասխանի։ Այն կայիափա
յառաջ մատուցեալ քննէ՝
բանս հանել ՚ի նմանէ.
որով ունիցի ամբաստան
լինել։ Վասն որոյ ասէ,
երդմնեցուցանեմ զքեզ
զի ասասցես մեզ թէ դու
ես քն որդի օրհնելոյն այ
Այն Տր թէպէտ գիտէր զի
նենգութբ հարցանէր և
ոչ վս ուսանելոյ, սակայն
ուղիղ տայր զպտասխանին.
յհ և

և յայտնէր զբնութեն պա
տրէ՛ զի առանց պատասխա
նւոյ արասցէ զնոսա 'ի
դատելն։

69 Տեսանիցէք ած յայս
հետէ զորդի մարդոյ նըս
տեալ ը՛ աջմէ զօրութեն այ․
և եկեալ ընդ ամպս երկ
նից։ Մատ։ Զդաւ՛թայն և
զդանիէլին յուշ առնէ նց
զբանսն։ 109։ 7․ 13։ Իսկ
առ այս քահանայապետն
զի աճեցուսցէ զամբաս
տանութիւնն՝ պատառեաց
ըզ պատմուճանն և ասէ,
հայհոյեաց․ զինչ ևս պէտք
են մեզ վկայից։ Զայս
արար, վասն զի նա էր
հին և պատառատուն տիկն
որ ոչ հանդուրժեաց բըռ
նութե նոր գինւոյն և հեր
ձեալ պատառեցաւ 'ի բա
նից անտի։ Մատ 9։
Յայնժամ դատեցին զնա
ամենեքեան մահապարտ
լինել։ Եւ՛ սկսան կափել
զնա և ծածկել զերեսս
նր․ դան հարկանել թքա
նել և ասել, մարգարէաց
մեզ քն որդի այ՝ ո՞վ է

որ եհարն զքեզ։ Եւ՛ բա
զում բանս հայհոյութե
խօսէին նմա զոր ոչ կամե
ցաւ՛ հոգին գրել։ Արդ
վասն զի գրեալ էր այս 'ի
բանս եսայեայ՝ և հաս 'ի
վր նր։ զթիկունս իմ ասէ
ետու 'ի հարուածս և ըզ
ծնօտս իմ յապտակս․ և
զերեսս իմ ոչ դարձուցի
յամօթոյ ընդ երեսս թը
քանելոյ։ 50․ 6։ Արդ ըզ
գլխերն զայն լցին զցան
կութիս իւրեանց որով
նախատեցին զնա․ և հար
ուածօք վիրաւորեցին և
թափեցին 'ի նա ըզ թոյնս
դառնութե իւրեանց զոր
'ի բազում ժամանակս
երկնէին։

* Գլուխ Աւետարանին
ԽԳ․

սկ 'ի վաղորդեան
աւուրն առեալ
զնա 'ի վանացն
կայիափայ ածին յապա
րանսն դատաւորին․ վն զի
ոչ էին կերեալ զպատիկն

 յե

յերեկորեայ ա͞յ օրինացն·
այլ առ ցանկութ͞ե սպանու
թեանն արհամարհեցին
ուտել: "Բանզի արդարև
այս էր օրէն՝ զի 'ի դալ
ճշմարտութ͞են՝ քակտեսցի
ըստուերն: Աստի և նո
քին խուկ յակամայ կամս
լուծին զնա· և զդուշա
նայրն՝ 'ի վաղորդեան ա
ռուրն մտանել յապարանս
հեթանոսաց զի մի՛պղծեա
ցին· այլ նախ ուտիցեն ըզ
պասեքն· և 'ի նմին կացին
մինչև յինն ժամն: Յով՟ժ:
ուստի և յայտ է թէ ընա՛
ոչ կերան: Որդ՝ եթէ կե
րան և եթէ ոչ՝ ընկալան
նոքա անէծս յօրինաց ան
տի: քանզի գրեաց նոցա
մովսէս, թէ որ ոչ կերիցէ
զնա յերեկորեայ՝ անիծ͞եալ
լիցի և սատակեսցի 'ի ժո
ղովրդենէն· և եթէ յայդ
ելանիցէ և ոք կերիցէ 'ի
նմանէ, նոյն դատաստան
անիծիցն մահու եդա՛ 'ի
վերայ նորա: Ղեւ՟ 16·6:
Որդ այսմ երկոքումբք
փակեցին զանձինս խորհ

'ի ներքոյ անիծից վ͞ս ցան
կութեան պ͞րուանկան
մահուն:
2 Այլ որդ կացեալ առա
ջի դատաւորին՝ չարախօս
լինէին զնմանէ վ͞ս թիւրե
լոյ զօրէնսն և խոտորեցու
ցանելոյ զազգն: Այլ քըն
նեալ զայս դատաւորին ե
գիտ սուտ զամբաստանու
թիւն նց· և ծանեաւ ե
թէ առ նախանձու է հա
կառակութիւն նոցա:
"Նազի և կինն ևս առա
քեաց առնա և ասէ, չիկայ
ինչ քո և արդարոյդ այդ
միկ· զի յանուրջս այսօր
բ͞զ͞ում անցք անցին ընդ իս
վասն դորա: Այլ առ այս
առաջի եդ նոցա զպատի՛
տօնին զի արձակեսցէ ըզ
նա ըստ սովորութեանն
զի պատկառեսցին· զի թէ
և ոչ իբրև զարդար ոք,
գոնէ իբրև զմահապարտ
արձակեսցեն զնա շնորհել
տօնին: Այլ իբրև տեսին
թէ զօրինաց նոցա չէ ինչ
փոյթ դատաւորին, յաւե
լուն յայս և ասել, որ

դելոու հարկս տալ կայսեր
և զանձն անուանել Թգր։
յոհ։ և այսպէս ուսուցանէ
զամ հրէաստան սկսեալ
'ի գալիլէէ։ Զայս ամ
բանս վրիպակս առաջի դը
նեն, զի կարասցեն 'ի ցա
սումն ածել զդատաւորն։
Իսկ նա վս զի ամենայնին
տեղեակ էր՝ ոչ ցասնու։
6 ԵՒ իբրև գիտաց Թէ
յիշխանութէն հերովդի է,
եւ տանիլ զնա առ հերով
դէս։ Յորմէ երկուցեալ
քահանայապետացն Թէ վս
յիշխանութենէն անտի հե
րովդէի գոլոյն՝ Թերևս
կամք իցեն հերովդէի ար
ձակել զնա։ յայս տեսեալ
զմիտս դատաւորին, նորին
աղաղակաւ և ինքեանք ըղ
հետ գնան առ հերովդէս
զի չարախօսեսցեն ըզ
նմանէ։
8 Աւ հերովդէի տեսել
զյս ուրախ եղև. զի
լուեալ զհամբաւ սքանչե
լեացն զոր գործէր նա՝
ցանկայր տեսանել զնա։
Աւ 'ի բազում խօսին

հերովդէի՝ ոչ կամեցաւ
յս տալ պատասխանի մինչև
ցասնուլ հերովդէի և
այպն առնել զնա իւրովք
զօրականօքն. և արկանել
զնովաւ հանդերձ սպիտակ
և դարձուցանել անդրէն
առ պիղատոս դատաւորն։
Զայս արար յս, զի Թէ
վերին իմաստութին խօ
սէր, զիարդ խափանելի
իմաստութին այն զօրանայր
տիրել և մահու պատժա
պարտել զնա։ և նա ոչ ետ
զանձն յատեան նց զի ար
դարասցի, այլ զի պարտա
ւորեսցի։ Արդ զայս տե
սեալ յուդայի եԹէ 'ի
դատաստան մահու պար
տաւորեցաւ, զղջացաւ և
ընկէց զարծաԹն 'ի տաճա
րի անդ և ասէ, մեղայ զի
մատնեցի զարիւն արդար։
Արդ վասն զի դևք որ
յայնժամ ձգէին զնա ցան
կութ արծաԹոյն քարշել
'ի կատարել մեղացն լքին
զնա. և յայնժամ ծանեաւ
զգործոյն դառնուԹի։
Աւ առ սաստկացել 'ի նա

տրտ

տրտմութեն և նեղասըր
տութեն ոչ բերելով, և
մղձկեալ 'ի խորհուրդան՝
զելսն ոչ ունէր, անկա-
յայ՝ լուծանել մահուամբ
զծանրութի վշտին: վասն
խեղդ արկեալ ինքեան՝ ար
ձակեաց զանձն 'ի տրտմու
թեանց անտի: Նաթ:

Իսկ քահանայապետքն
տեսեալ թէ մարգարէու
թին զաքարիայ էհաս 'ի
վր նոցա զոր ասաց, եթէ
հաճոյ է յաչս ձեր՝ տուք
ըզ վարձս իմ, ապա թէ ոչ՝
պատասխանի արարէք: և
կշռեցին զվարձս իմ երե
սուն արծաթի. և արկի
զայն 'ի տուն տն 'ի քու-
րայն. և ընկեցի զգանձա-
զանն երկրդ՝ ցրել զուխտն
'ի մէջ յուդայ և 'ի մէջ իս
րայէլի: 11. 12: Արդ վասն
զի ասաց մարգարէն՝ արկի
զայն 'ի տուն տն, ջանացին
քահանայապետքն թիւրել
զայն, երկուցեալք 'ի մար
գարէութենէ անտի. և
ասեն, ոչ է արժան ըՆունել
զայդ 'ի կորբան տաճարին:

Իւղ իգ

և խորհուրդ արարեալ գը
նեցին այնու զագարակ
բրտին: Աւ որով կամեցին
ստերխուրել զաստացեալն՝
նովին ստուգեցին զնա:

Զի ասաց զաքարիա, ար
կի զայն 'ի տուն տն. և
յուդա ընկեց 'ի տաճարն:
և զաստացեալն 'ի քուրայն,
ինքեանք արդարացուցին
զի գնեցին զագարակ բըր
տին: Աս զի քուրայն է ոչ
միայն այնոցիկ որ զհրա
հալէլի նիւթս գործեն,
այլ և այնոցիկ որ անօթս
խեցեղէնս առնեն:

Դարձեալ առ այս և զե
րեմիայի ասացեալն ճշմար
տեցին և ոչ գիտացին:
Աւին ասէ զերեսուն ար
ծաթին զգինս վաճառե
լոյն զոր արկին յորդւոցն
իսէլի և ետուն զնա յա
գարակին բրտի որպ հրա
մայեաց ինձ տր: ղու 11. 12:

Կացուցին դարձեալ զյս
առաջի պիղատոսի: և նա
դարձեալ խօսի ընդ նս
և ասէ:

14 Ածիք մատուցիք ինձ

յհե

զայլս զայս ոմ̄ զխռովա-
րար, և ես առաջի ձեր դա-
տեալ՝ ոչ ինչ գտի 'ի դմա
վնաս մահու: այլ և ոչ Հե-
րովդէս: Զայս ասաց պի-
ղատոս՝ զի կամէր արձա-
կել զնա: Նորին աղագա-
ւառ Հերովդէս արձակէ:
Եւ այս ամ̄ վերին մատա-
կարարութ̄ն կարգեալ
գայր: Քանզի պարտ էր
լինել մարգարէութեանն
որ ասէ, զՀեթանոսս խռո-
վեալս, և զժողովուրդս
սնոտի խորհրդով, և զԹա-
գաւորս յանդիման լեալս
և իշխանս ժողովեալս վ̄ա
տ̄ն և վասն ք̄ի նորա:
Զայս միաբանութ̄ և առա-
քեալքն դնէին 'ի նկարագրա̄ն
առ Հայր: Արդարև յա-
րեան տե̄ն 'ի վերայ ս̄բյ
որդւոյ քոյ յ̄ի 'ի քաղաքիս
յայսմիկ Հերովդէս՝ և պոն-
տոս պիղատոս՝ ազգօք և
ժողովրդովք առնել զոր
ինչ յառաջագոյն սահմա-
նեաց ձեռն քո: գործ 4. 27
Արդ այսոք̄ ամ̄ ինչ ըստ
գրոց կատարեալ լինէր.

մա̄ զի զապարասանութ̄ի
ժողովրդեանն յա̄ռաջագոյն
կանխեցին ցուցին մարգա-
րէիցն բանք:
22 Ուստի և պիղատոս կա-
մեցեալ արձակել՝ ասաց
երիցս՝ զի՞նչ չար արարեալ
իցէ: Ես վնաս մահու ո՛չ
գտանեմ 'ի դմա: Եւ նք̄
ասեն 'ի խաչ հան զդա.
զի թէ ո՛չ էր չարագործ՝
ապա ո՛չ մատնէաք ըզ դա
քեզ: յօհ: Իսկ նա կամեց̄եալ
ամաչեցուցանել՝ ասէ,
ես զԹագաւո՛րդ ձեր 'ի
խա՛չ հանիցեմ: Եւ նոցա
յուրաստ եղեալ զնմանէ՝
ընտրեցին զկայսրն. չէք
մեր ասեն Թագաւո՛ր բաց
'ի կայսերէ: Եւ յասելն
դատաւորին՝ ես պատճառս
մահու ինչ ոչ գտանեմ 'ի
դմա, և նոքա որ սակա՛ւ մի
յառաջ ասացին՝ մեզ չէ
օրէն զոք սպանանել, դար-
ձեալ ասեն, մեք օրէնս ու-
նիմք և ըստ օրինաց մերոց
պա՛րտի մեռանիլ զի զանձն
իւր որդի ա̄յ արար:
Արդ նք̄ զայս պատճառս

մահապարտ առնելոյ ամ֊
բաստան եղեն։ Իսկ պիղա
տոս յայտնանէ կարի զար
հուրեալ՝ մտանէ դարձեալ
յապարանսն և ասէ, ուս
տի՞ ես։ և յս ոչ ետ պա֊
տասխանի։ Ասէ պիղա֊
տոս, ընդիս ոչ խօսիս. ոչ
գիտես թէ իշխանութի ու
նիմ հանել զքեզ 'ի խաչ
և իշխանութի ունիմ ար
ձակել զքեզ։ Իսկ յս ե֊
ցոյց թէ և ոչ բնաւ ու
րուք իցէ իշխանութիւն
'ի վր նր. այլ վերին տես֊
չութեանն է այս տնօրէ֊
նութի։ Բայց որ այսոցիկ
սպասաւորք եղեն և մատ
նիչք՝ ոչ վս զի 'ի վերուստ
կարգել իցէ անպարտք են,
այլ մեղս մեծամեծս ըն֊
կալցին և հատուսցեն վը
րէժս. յորմէ և նմա ան֊
բաժ լինել օրէն ոչ է.
թէպէտ և նուապանակն
դատողաց օրինաց իցէ։
Առ այս երկիւղի դատա֊
ւորն խնդրէր արձակել
զնա։ Իսկ նոքա սաստկա֊
ցուցանէին 'ի վերայ դա֊

տաւորին զանձն կայսեր։
Եթէ զդա արձակես ա֊
սեն՝ ապա չես բարեկամ
կայսեր. զի ամ որ թագա
ւոր զանձն առնէ՝ հա
կառակ է կայսեր։ Զայսմա
նէ կասկածեալ պիղատոս
կատարէ զկամս նց։
24 Առեալ ջուր՝ լուաց
զձեռս իւր և ասէ, ան֊
պարտ եմ ես յարենէ ար
դարոյդ այդորիկ։ Տաղ։
Իսկ ժողովրդքն ասեն, ա֊
րիւն դր 'ի վր մեր և 'ի վր
որդւոց մերոց։
Եւ առեալ զյս տա֊
րան 'ի դաւիթն և
ժողովեցին զգունդ զին֊
ուորացն 'ի վերայ նորա.
մերկացուցին, այպն առ֊
նէին, ծեծէին եղեգամբ
և 'ի ծունր իջեալ ասեն,
ողջ եր թգր հրէից։ Տաղ։
Զայս ամ ձաղանս արկա
նէին 'ի վր նր մոլեալք 'ի
դիւաց։ Եդին և եղէգն
'ի ձեռսն նր զի գրեսցէ
տացէ թուղթ ապահարզա
նի 'ի ձեռս նց արձակել
զնոսա։ Արարին և պսակ

'ի փշոց և եդին 'ի գլուխ
նորա․ զի բարձցէ զփուշ
պարտեացն ադամայ։
Զգեցուցին նմա քղամիդ
'ի կարմրոյ և 'ի ծիրանւոյ
անկեալ։ Կամ թէ կրկին
էր հանդերձն․ ծիրանի
և քղամիդ կարմիր։ Նա
դարձեալ ագուցին զիւր
հանդերձն և առեալ տա
րան 'ի խաչ հանել։
26 Գտին և զսիմոն ե
կեալ յանդաստանէ՝ ե
դին 'ի վերայ նորա զխաչն
բերել զկնի յի։ Եւ էր
թայր զհետ նր բազմութին
ժողովրդեանն, և կանայք
որք կոծէին և ողբային
զանիրաւ դատակնիք մա
հուն որ 'ի վերայ նորա։
Լցեալ է ասա տեսութին
զաքարիայ զի ասէ, յաւ
ուր յայնմիկ բազմասցի
կոծ յեէմ․ իբրև զկոծ
որդւոցն ամոնայ, և իբրև
զկոծ նռնենեաց կոտորե
լոց 'ի դաշտի։ 12 ․ 11։
Որդարև կոծ մեծ եղև
յերուսաղէմ թէպէտ և
ոչ գրեցաւ․ քանզի բա

զումք էին որ հաւատա
ցին 'ի նա, որոց սուգ ան
ձնարին էր 'ի ժմնկի անդ։
Իսկ յս դարձաւ 'ի նոսա
և ասէ, այս որ յիս գործի՝
ոչ է ողբոց արժանաւոր․
և ընկենու զկոծն յայլ
ժամանակս․ յայն՝ յորժամ
լնու առնն մարգարէութին
եսայեայ և այլոց մարգա
րէիցն։ յորժմ զվաստակս
ձեռաց իւրեանց կերիցեն
և հովուեսցէ զնոսա գա
ւազանաւ երկաթեաւ․ և
իբրև զանօթս խեցեղէնս
փշրեսցէ զնս։ վյդ ասէ,
Դստերք եէմի մի՛ լայք՝ի
վն իմ, այլ լացէք՝ի վերայ
անձանց․ զի եկեսցեն ա
ւուրք յորում երանի տա
ցեն անպտուղ որովայնից
և ստեանց որ ոչ դիեցու
ցին մանկունս։ Յայնժամ,
վյ իցէ յղեաց և ստնտուաց
յաւուրսն յայնոսիկ։
Զի առ խստութե դառն
ժամանակին ասիցեն լե
րանց եթէ անկերուք 'ի
վերայ մեր, և բլրոց թէ
ծածկեցէք զմզ։ 2 ․ 18։

Այլ այս թէ ո՞ւր էանց ընդ նոսա՝ յայտնի՛ է քննողացն։

31 Զի եթէ ընդ փայտ դալար զայս առնեն առէ, ընդ չորն զի՞նչ լինիցի։

Փայտ դալար անուանեաց զանձն վասն աստուածախառն բնութեանն։ և փայտ չոր՝ որք սուտ մարմին իցեն։ Այլ փայտ դալար վասն նշանացն և զօրութեանցն. կամ վասն պտղոյ մարմնոյ և արեան նորա զոր ետ 'ի կերակուր մեզ։ Այլ փայտ չոր՝ վասն արդարոց որ զօրութիւն նշանաց ո՛չ ունիցին. և տալ զմարմինս իւրեանց յուտել ո՛չ է օրէն։ և այս յայլոց դատեալ եղև։ Այլ ես 'ի կարգ բանին հայեցել, վասն զի ընդ Երուսաղէմ խօսի, և զնեղութիւն որ պաշարելոց էր զնա՝ զեկուցանէ. յաղագս այսորիկ և ընդ նոսին խօսի դատաստանօք։

Այլ օրինակաւ բանիւն արժանապարտ մեծի կորըստեան զնոսա գոլ յայտ առնէ դատապարտեալ նոցին

Ղուկ իգ

բերանոցն զոր որոշեցին հաստատել 'ի վերայ նորա։ Ասէ, թէ ընդ փայտ դալար (և որ բարուք պտուղս բերէ, այն զի զմեղս ո՛չ արար և նենգութիւն ո՛չ գտաւ 'ի բերան նորա. և զհիւանդութիւս նոցա վերացոյց և ըզցաւս նոցա եբարձ. և պըտղով առաքինութեան և նշանաց և բանիւ որ ունէր զկեանսն յաւիտենականս զնոսա լցոյց։ Ընդ այնմ, գետք յորովայնէ նորա բղխեսցեն ջուր կենդանութեան,) այս են դատաստանք վրիժուց, ո՛րպէս ինչ ընդ գօսս և անպտուղս, (յորոց վասն ձեռագրեալ է ամենայն արիւն արդար հեղեալ յերկրի, որք զծառայսն սպանին և յորդին ո՛չ խնայեցին,) պա՛րտ է անցանել չարեաց։ Արդ զայս եդ յաղագս այնմիկ՝ զի ասաց նոցա եթէ առ վտանգի տարակուսանացն և անհնարին պաշարմանն դժնդակ նեղութեան որ հասանէ 'ի վերայ նոցա՝ ցանկան լերանց և բլրոց

յՆԹ ան

անկանիլ և ծածկել զնա։ Եւ զի՛ մի տարապարտ ինչ իրքն համարեալ լիցին, այլ 'ի հատուցումն գոր_ ծոց նոցա, վասն որոյ ասէ, Թէ ըստ ծառ գալար զայս առնեն, որպէս փոխարէնս տալ զօսացելոցն արժան իցէ հաւասարի ընտրու_ Թեամբ։

33 Իբրև չոքան 'ի տեղին անուանեալ գագաթն․ բարձեալ էր ինքնին զխա չափայտն և եդանէր 'ի տե ղին գողգոթա։ յօգ։

Իսկ սիմոնի կիւրենա_ ցւոյ առեալ զխաչն գայր զհետ նորա․ և ապա մերձ 'ի տեղին եդեալ՝ յինքն առնու զփայտ պատարա_ գին, զի և աստ ամբողջ մնասցէ ելք օրինակին։ Վասն զի և աբրահամ նախ 'ի վերայ գրաստու ընէ զփայտ ողջակիզին․ և 'ի տե ղին հասեալ՝ ընէ 'ի վերայ իսահակայ։ Որպէս օրինա_ կեցաւ և յայս, զի որք բառնան զխաչ մարմնոյ գը_ նալ զհետ նորա, 'ի կատարա

Գ․ղ՛ ինչ

ծի անդ՝ յինքն ընկալեալ Թեթևացուցանէ ըղնա յայնցանէ որք սիրեցին բառնալ զնա։ Եւ եկեալ ասէ 'ի տեղին՝ ետուն նմա ըմպել գինի ընդ լեղի խառ նեալ։ Իբրև ճաշակեաց՝ ոչ կամէր։ Եւ հանին զնա 'ի խաչ։ Մոփ։ Ածին և եր կուս չարագործս և հա_ նին ընդ նմա 'ի խաչ․ զմինն յաջմէ և զմիւսն ընդ ձախմէ։ Զայս ամենայն հնարէին՝ զի Թերևս կարասցեն ա_ րատ ինչ յարել 'ի նա և ժանտացուցանել զփառս նորա։ Մինչ չարագործաց դատակնիք մահու՝ դնէին 'ի վերայ նորա և ընդ չարա_ գործս պատժել ժպրհէին։ Եւ էր օրն այն ուրբաթ զատկին և ժամ վեցերորդ ըստ յօհաննու։ Իսկ մար կոս երրորդ ասաց լինել ժամուն։ Ընդ այս տարա կուսել ոմանք ասացին Թէ յօհաննէս կարգեաց երկ ժամս գիշերոյն ընդ տուընջ ջեանն, յորում սկիզբն ա_ ռաւօտին 'ի տան քահանայա_

պետին ձաղանաց այլն առ-
նելոյ և հարկանելոյ։ և
այնպէս վեց ժամ համարի
ըղ չարչարանան մինչև 'ի
խաչն։ Իսկ այլք ընտրե-
ցին ասել զերրորդ ժամն
մարկոսի. ոչ զայն զի հա
նին զնա 'ի խաչ, այլ ըղ
վճիռն պիղատոսի որ ետ
'ի ձեռս նոցա։ Եւ յետ
այնորիկ ժողովեցին ըղ
գունդն և զգեցուցին քըղ
ղամիդ և եդին պսակ 'ի
փշոց և կատակելով ձաղե
ցին այլ և երիս ժամս և
ապա 'ի վեց ժամու անուրն
հանին 'ի խաչ։
34 Եւ յն ասէ, հայր թող
դոցա, զի ոչ գիտեն զինչ
գործեն։ Զոր ուսոյց
պարտ էր զի կատարեսցի
'ի նա բարի առնել ատե-
լեացն և մաղթանել զե-
րեսս հարկանողին. և զի
որդ ասէ' ոչ գիտեն զինչ
գործեն. և աչա գիտէին։
Այս յայտնանէ, զի յոր
ժամ զառակս մշակաց այ-
գւոյն առաջի եդ (որքըղ
ծառայսն անարգեցին և
զորդին սպանին,) իմացին
թէ առնն ասաց զառակն։
Որդ' էր ինչ զոր իմացան,
և էր' որով խաւարեցոյց
զմիտս նոցա սատանայ, և
իբրև զթմրեալս ախտին
գործեցին։ Եւ զայս ա-
սաց յն վասն փրկելոյն,
զի բացցէ նց դուռն հա
ւատոց, և մի' անյուսութբ
փակեսցին ընդ կորստեամբ։
Ըստ որում և առաքելքն
քաջալերս տուեալ ասէին,
գիտեմք զի անգիտութբ
արարէք, որպ և իշխանքն
ձեր և դուք։ Գործ 3. 17։
Աղքա ասացեալ են վասն
յորդորամիտս առնելոյ ըղ
նս 'ի հաւատս։ Իսկ զին
ուորքն որ հանին զնա 'ի
խաչ, առեալ զհանդերձս
նր բաժանեցին 'ի չորս մա
սունս. իւրաքանչիւր ու-
մեք մասն մի։ Իսկ զպատ-
մուճանն' (վասն զի էր ա-
ռանց կարանի') ոչ բաժա
նեցին, այլ վիճակս արկին
'ի վր նորա, զի լիցի այնմ
որում ելանիցէ։ Եւ այս
պէս ընդ ասացեալն,

բաժանեցին զհանդերձս
իմ ՚ի մէջ իւրեանց. և ՚ի
վերայ պատմուճանի իմոյ
վիճակս արկանէին։

Յայնժամ սկսան հայ-
հոյել զնա ծերք և դը
պիրք. և իշխանք ժողովր-
դեանն անգոսնէին զնա.
շարժէին զգլուխս իւ՟րնց
և ասէին, վա՜հ որ քակէիր
զտաճարն և յերիս աւուրս
շինէիր, էջ ՚ի խաչէդ։
Եւ այլք ասէին, զայլս ապ
րեցոյց և զանձն ոչ կարաս
ցէ ապրեցուցանել. իջցէ
այժմ ՚ի խաչէդ զի տես-
ցուք և հաւ՟տսցուք դմա։
Թէ յուսացաւ յա՟ծ՝ փըր
կեսցէ զդա թէ կամի զդա։
Արդ զայս ա՟մ կանխաւ
տեսեալ մարգարէին՝ գը
րեաց զյանդգնութի՟ն նց՟։
Տեսին զիս ասէ արհամար
հէին. շարժէին զգլուխս
իւրեանց և ասէին, յու-
սացաւ ՚ի տ՟ր, փրկեսցէ ըզ
դա. կեցուսցէ եթէ կամի
ըզդա։ Եւ՝ շուրջ եղեն
զինև շունք բազումք, և
ժողովք չարաց պաշարե-

ցին զիս։ Եւ այլք որ ՚ի
սոյն յարին բանք սաղմո-
սին՝ ԻԱ կարդի ուներն զա՟մ
միտս բանից նոցա։

Եւ յս՟ն ասէ, ծարաւի եմ
ես։ Եւ էր անդ սպունգ
լի քացախով և լեղեաւ.
զոր հարեալ յեղեգն՝ մեր
ձեցուցին ՚ի բերան նորա։
Եւ արբեալ զքացախն ը՟
լեղւոյ՝ ասաց, ա՟մ ինչ վը
ճարեալ է։ յօհ։ Ա՟ զի և
այս գրեալ էր վասն նո՟ր։
ետուն ասէ ՚ի կեր՟կուր ինձ
լեղի, և ՚ի ծարաւ իմ ար-
բուցին ինձ քացախ։
38 Գրեաց պիղատոս ՚ի
տախտակի զվնաս նո՟ր որով
պարտաւորեցաւ մեռանիլ
նա։ Եւ էր գրեալ եբ-
րայեցւոց դաղմատացւոց
և յունացւոց գրով՝ եթէ
դա՛է յս՟ն թ՟գ՟րն հրէից։
Արդ գրեաց յերիս գիրս՝
զի ա՟մ ոք ընթերցցի։
Դարձ՟լ մարգարէանայր
երեքումբք այս գրովք՝
թէ առ ամենայն ազգս և
լեզուս ձգեսցէ տ՟րու՟թ
նորա։

39 Ակաւ և աւազակն
որ՚ի ձախոյ կողմանէ նորա
կախեալ էր՝ հայհոյել ընդ
նա, ՚ի կողմն հրէից եղեալ
զի հաճեսցէ զմիտս նոցա՝
զի թերևս խնայեսցեն զնա։
Իսկ ընկեր նր՟ սաստեաց
նմա և ասէ, դու ո՞չ եր
կնչիս յա՟յ զի ՚ի նմին պատ
ժի կաս։ մեք յիրաւի ե՟
որոց գործեցաք՝ առնումք
զհատուցումն. իսկ սա ա
պիրատ ինչ ո՛չ գործեաց։
Բարեմիտ գոլով աւա
զակն արդարացաւ ասա.
վ՟ն զի սաստեաց չարաբա
րոյին այնմիկ։ Եւ ո՛չ միայն
այս, այլ և պարտաւորեաց
ևս զանձն իւր արժանի մա
հու գոլ, և արդարացոյց
զորբէլչն տ՟մ։ Ասյ՟ լցաւ
առ սա ասացեալն, որ խո
նարհեցուցանէ զանձն՝
բարձրասցի։ Արդ վ՟ն զի
պատժոց արժանի զանձն
համարեցաւ և զտ՟րն ան
պարտ գոլ մահու. և մին
չև ցայս վայր իւրոյին մը
տաց առաքինութեն էր
հանդէսն։ Բացեալ լի
նէին այնուհետև դրունք
մտաց նր՟. և տեսանէր ընդ
կախեալն զփայտէ՝ եկեալ
փառօքն հօր։ Ասյ՟ ասէ,
յիշեա զիս տ՟ր՝ յորժամ
գայցես արքայութե՟ քով։
Արդարացեալ է ասա ա
սացեալն, տ՟մ որ ունիցի՝
տացի և յաւելցի. և որ
ո՛չն ունիցի և զոր կարծէն
թէ ունիցի՝ բարձցի ՚ի նը
մանէ։ Արդ քանզի սա ու
նէր միտս բարիս, յաւե
լաւ նմա գիտութիւն ար
քայութե՟ նր՟։
43 Ամ՟ն որոյ ասաց տ՟րն,
այսօր ընդ իս իցես ՚ի դը
րախտին։ Արդ՝ ընդ գիր
պարտեացն ադամայ պա
տառեալ ՚ի վերայ խաչին,
(՚ի ձեռն որոյ փակեցաւ
դուռն մեր դրախտին,)
այսօր բացեալ լինի աւա
զակին ե՟ պատառին դա
տակնքին մահու։ քանզի
ամենայն ինչ յառաջինն
անդրէն դարձեալ եղև։
Զորօրինակ տիրեաց սա
տանեայ որդւոյն կորստեն
և ՚ի թուոյ անտի աշակեր
յձգ տացն

տացն նր̅ ձեռղքեաց զնա,
ըստ նմին բանացաւ եւ յս̅
՚ի մահու անդ՚ի վր̅ տէրու-
թեն մահու եւ կորզեաց ՚ի
նմանէ զաւազակն այն ինչ
անկեալ էր նովաւ եւ էած
զնա ՚ի կեանս։ Իսկ որոց
վայրապար քննելի եղեւ է
թէ ՚ի նմին աւուր եմոյծ
զնա ՚ի դրախտ անդ, թէպէտ
եւ ունիմք հաստատել է
թէ եմուտ ՚ի դրախտն,
սակայն զանկռունելին դի-
ցուք աստ։ Զի մինչեւ
ցայն վայր կորստեան մա-
սինն էր եւ ոչ դրախտին․ եւ
՚ի նմին ժամու եղեւ ընդու-
նակ դրախտին փառաց։
Ըստ որում ադամ զի յա-
ւուր յորում էանց զպատ-
ուիրանաւն մահկանացու
եղեւ բնութիւն եւ մեռաւ,
եւ զորս եկաց ՚ի կեանս՝ ՚ի
մեռելութի համարեալ էր
նմա։
44 Եւ ՚ի վեց ժամէ աւ-
ուրն խաւար եղեւ ՚ի վր̅ ամ̅
երկրի մինչեւ ցիննն ժամն։
Քանզի եւ այս գրեալ էր
՚ի մարգարէսն․ եւ պարտ էր
Պլ՛՛ իդ̅

նց̅ զոր ընթեռնուին՝ ՚ի
միտ առնուլ․ զի ոչ թէ
վայրապար մարգարէացաւ
՚ի վր̅ նց̅ ամոսն յասելն,
եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ
ասէ տր̅ տր̅՝ արգ̅կն մտցէ
՚ի մէջօրէի․ եւ խաւարեսցի
լոյսն յերկրի ՚ի տուէ․ եւ
դարձուցից զտօնս ձեր ՚ի
սուգ եւ զերգս ձեր յողբս․
եւ արարից նմա իբրեւ սուգ
սիրելւոյ։ 8․ 9։ Համարի
այսոցիկ եւ զաքարիայի ա-
սելն, եղիցի յաւուր յայն-
միկ ցուրտ եւ պարզ․ եղի-
ցի օր մի․ եւ օրն այն յայտ-
նի տն̅։ ոչ տիւ իցէ եւ ոչ
գիշեր․ եւ ընդ երեկս՝ եղի-
ցի լոյս։ 14․ 6։ Արդ այսո-
ցիկ ՚ի կատարումն եկեալ՝
խաւարեալքն ՚ի միտ ոչ ա-
ռին․ զի երկինք մթացան
՚ի վերուստ եւ լուսաւորք
ծածկեցան խաւարաւ․ զի
՚ի սուգ մտին ՚ի վր̅ չարչա-
րանաց արարչին իւրնց։
Եւ զիննն ժամաւն աղա-
ղակեաց յս̅ եւ ասէ, ած̅
ած̅ իմ ընդէ՞ր թողեր զիս
մտթ։ Արդ զայս կարդաց
ԻԴ յձ̅դ առ

առ հայր՝ ոչ ոք թէ ինքն
թողաւ յայ հօրէ, կամ
ցիւրմէ աստուածութենէն և վս
այնորիկ զարհուրեալ 'ի
չարչարանացն խօսի զայս,
այլ իբրև զգլուխ մարմնոյ՝
փոխանակ մարմնոյ իւրոյ
կարդայ առ հայր։ Վս զի
մեք թողեալ էաք յայ վս
անհնազանդութե մերոյ.
որոյ միջնորդ լեալ որդւոյ՝
գլուխ մեր եղև հաշտե
ցուցանել ընդ հօր զան
դամս մարմնոյ իւրոյ։
Եւ արդ՝ այսօրիկ յարմա
րեալ է այս օրինակ բանից
որով կարդայ առ հայր,
զի 'ի ձեռն պատարագին
իւրոյ հաշտեսցի ընդ մար
մնոյն իւրոյ։ Իսկ լցեալքն
անօրէնութե՝ այսպն ամբարեալ
զայսպիսեօք բանիւք՝ սկը
սան ասել՝ զեղիա կարդայ
դա։ Յայնժամ անշուշտ
և անկենդան արարածք
ցնցեցին 'ի լսելիս նոցա,
իմանալ թէ յորքան գործ
անբարշտութե ժպրհեցան
նոքա։ Վս 'ի հեգնել
նոցա զբանս նր և ասել,
«Իլ՛ իդ

թող տեսցուք թէ գայ՞ է
ղիա այսր իջուցանել զդ
դա։ Եւ նախ քան զայս՝
եթէ որդի է ասեն այ՝ իջ
ցէ այժմ 'ի խաչէդ և հա
ւատասցուք նմա։ Արդ
զոր նոքա այսպն առնելով
ասացին՝ արդելան։ Բայց
սակայն որ քան զայս կա
րի հիացմանն էր՝ լինէր 'ի
դարովլուածն յանդիմանութե
ապախտաւորացն։
45 Յայնժամ վարագոյր
տաճարին ցելաւ ասէ
'ի վերուստ մինչև 'ի վայր։
և երկիր շարժեցաւ։
Նախ քան զայս աղաղա
կեաց 'ի ձայն մեծ և ասէ,
հայր՝ 'ի ձեռս քո յանձն
առնեմ զհոգի իմ։ և խո
նարհեցուցեալ զգլուխ՝
արձակեաց զհոգին։
Իշխանութե արձակեաց
զմարդկեղէն հոգին.
ըստ այնմ, իշխանութիւն
ունիմ դնել զանձն իմ, և
իշխանութիւն ունիմ առ
նուլ զնա։ յոհ 10. 18։
Արդ այսպէս ըստ որում
կամեցաւ՝ արձակեաց զդ
Իւ յձէ հռ

հոգւյն. մինչ զի և դատա-
ւորին զարմանալ թէ այն-
չափ վաղ մեռաւ: Եւ յոր
ձայնեալն զհոգին՝ յայնժամ
նշանք մեծամեծք եղեն
քան ըզիջանելն 'ի խաչէ
անտի: Հերձնոյր վարա-
գոյր տաճարին. գլորեալ
սասանէր երկիր. և պատա
ռեին վէմք: բանային և
գերեզմանք. և բզում մե
ռեալք յարեան 'ի գերեզ
մանաց և մտին յերմ և
երևեցան բազմաց յետ յա
րութե̃ նր: Արդ այսպէս
անկենդան և անզգայ ա-
րարածք տագնապաւ լու-
ծանիլ բնաւորեցան վասն
անարգանաց հաստչին:
Ուստի և վարագոյր տա-
ճարին ցելոյր: Քանզի հո
գին մարգարէութե̃ որ էր
'ի տաճարի անդ՝ իբրև ե-
տես զկատարիչն մարգա
րէութե̃՝ պատառեաց զվա-
րագոյրն և ել ընդ առաջ
նր. նշանակեալ զբառնալն
'ի նմանէ շնորհաց մարգա
րէութե̃ն և քահանայութե̃՝
և զաւէր նորա: Տեսին և
Գւլ իգ

վէմք զգալիք զվէմն իմա-
նալի անարգել 'ի չինողաց
և պատառեին յինքեանս:
Նուան ձայնի նորա և մե-
ռեալք և յարեան 'ի հա-
ւատ հասարակից յարութե̃:
Ըստ այնմ, դայ ժամանակ
և արդէն իսկ է. յորում
ամքեան որ 'ի գերեզմանս
կցեն՝ լուիցեն ձայնի որ-
դւոյն այ և ելեսցեն ար
տաքս: Արդ այսպ̃ մաճն
տրունական քակտեաց ըզ
տէրութի̃ մահու և էհան
արձակեաց զմեռեալսն
'ի նմանէ:
47 Եւ հարիւրապետին
տեսեալ զսքանչելիսն,
և զայն ևս՝ զի իշխանութ̃
'ի ձեռս հօր աւանդեաց
զոգին՝ սկսաւ փառաւոր
առնել զած և ասել, ար-
դարև այրս այս որդի այ
էր: Յայսցանէ և բզումք
սքանչացեալք բախէին ըզ
կուրծս և դառնային ան-
տի սրտրջացեալք: Եւ ին
մերձ առ նմա 'ի ժամանակի
անդ յաշակերտաց նորա
յօհաննէս, և կանայք որ
յձգ է

ենկեալ էին ընդ նմա պաշ
տել զնա։ Մի 'ի նոցանէ
էր նոյն ինքն մայրն որ ծը
նաւ զնա. զոր և յանձն իսկ
առնէ աշակերտին իբրև
զանվէրակացու ոք։ Եւ
միւս ևս մարիամ որ էր
քոյր մօր նո̄ր զոր մարիամ
կղէովպայ անուանէ. և
սողոմէ մայր յակոբայ և
յօհաննու։

'Ի նմին ժամու մատեան
հրէայքն առ պիղատոս
զի հրաման տացէ ջախջա
խել զբարձս աւազակացն
զի մի՛ անդէն 'ի խաչին ա
գանիցին մարմինքն։ ք̃զի
շաբաթն այն օր մեծ էր
առ նոսա։ և ետ հրաման
պիղատոս և ջախջախեցան
բարձք երկոցունց նոցա։
Իսկ տ̄ն մերոյ ոչ ևս, վ̄ս
կանխաւ մեռանելոյն։ յօհ։
'Նազի և յօրինակի անդ
հաստատեալ էր և պարտ
էր լինել. քանզի ոչ փայրա
պար ինչ և առանց տեսու
թեան յօրինացն սահմա
նեցաւ լինել։ Վ̃որոյ
գրեաց նզ̃ մովսէս զի զոսկր

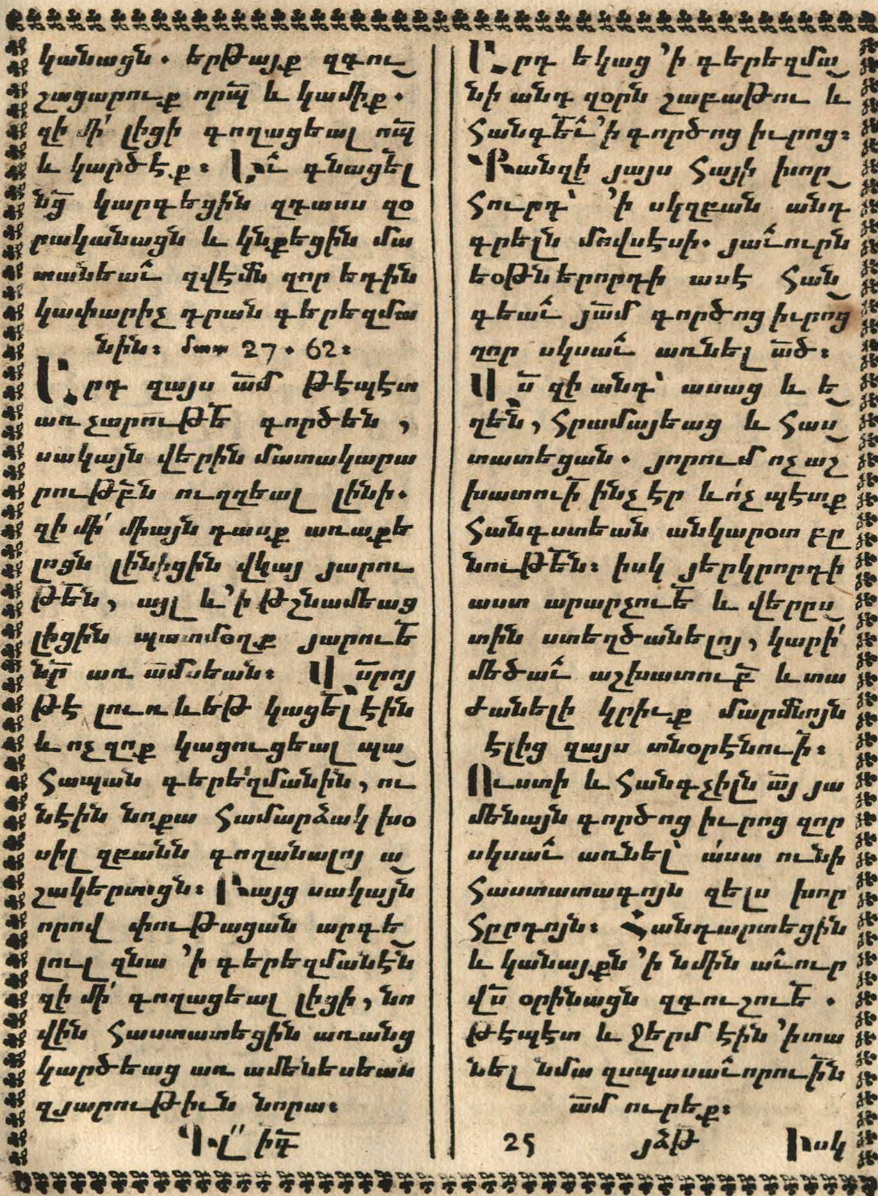
պատարագի ելիցն նոցա
մի՛ բեկցեն։ Ելից 12. 46։
'Նորին աղագաւ և յոսկրն
ոչ խորտակեցաւ։

Բայց միումն 'ի զինուորաց
անտի գեղարդեամբ հա
րեալ զկողն, ել անտի աղ
բիւր ջրոյ խաղացելոյ 'ի
կեանսն յաւիտենից. և աղ
բիւր արեան փրկութե̄.
յորմէ լուացեալ հրով և
ջրով՝ զաղտ գարշութե̄ հը
նոյն ադամայ մերկացեալ
'ի բաց ընկենումք։ Եւ ար
բեալք կենդանի արե̄մբն՝
'ի մեռելուն մեղացն կեն
դանացեալք՝ զնորին ընդու
նիմք կենդանութի̄։

50 Եւ 'ի կատարել ա̄մի
այսօրիկ ը̄ դրոց, յովսէփ
այր հաւատացեալ որ էր
աշակերտ ք̄ի և մի 'ի նա
խարարացն հրէից, մեծա
տուն և երևելի գոլով,
մատեաւ եկաց առաջի պի
ղատոսի և խնդրեաց 'ի նը
մանէ զի հրաման տացէ
իջուցանել զմարմինն յ̄ի
'ի խաչէն անտի և տալ գե
րեզմանի։ Եւ առ այս

ճգնոյր ինչ հակառակութի
քահանայապետութեն· քանզի
լցաւ ցանկութիւն նոցա՝
տրունական մահուամբն·
և սպանին զարդարն որ
դժպհին եղև նոցա· Իմաստ
2,12· և հանդեան 'ի դառ-
նութէ իւրեանց։ Ա որոյ
և պիղատոս առանց ընդ-
բանս ինչ անկանելոյ տայ
նմա զոր հայցեացն։ Իսկ
յովսէփ առեալ զայս հրա
ման չկասկածէ ինչ 'ի հր
րէից անտի· այլ իջուցեալ
'ի խաչէն զմարմինն՝ պատեց
սբ պատատանակալօք։
Ընդ այս պաշտօն՝ կցորդի
և Նիկոդիմոս· որ և նա
յիշխանաց անտի ժողովր
դեանն գոլով մեծատուն
էր և հաւատացեալ տն։
Բերեալ և սա զմուռս
անապական և հալուէ ա-
նուշահոտ, նուէր անապա
կան Թաղմանն և անուշա-
հոտ շնորհաց հոգւոյն որ
անտի բուրելոց էր ընդ տիե
զերս։ յօհ։ Սա դարձեալ
նշանակէ թէ՝ որպէս օրէն է
մեզ ընծայել քն սբ 'ի պա
Գւլ իզ

տիւ թաղման նորա վարս
անապականս լցեալս անու-
շահոտութեն կցորդութեն
մահու նր 'ի սպանանել
զանդամս երկրաւորս և
մեռելութի գործել ան-
տիցն։ Արդ զպատասաւո
րութի պատշաճ թաղմանն
իբրև հաստուցին տրունա
կան մարմնոյն յովսէփ և
նիկոդիմոս օրինաւոր սպա
սուք, եդին զնա 'ի վիմատաշ
նոր գերեզմանի։ Մերձ
եկեալ կացեալ և ծնօթք
տն տեսանել զթաղումն նր
որք 'ի ժամու չարչարանաց
նր առ երկիւղի իբուցեալ
կացեալ հայէին։
Իսկ 'ի վաղորդեան աւուրն
'ի լուսանալ շաբաթուն,
սկսան տագնապիլ 'ի խոր
հուրդս իւրեանց քահա
նայապետքն կասկածանօք
այնմ զոր սպանին։ Ա ոյ
կացեալ առաջի պիղատոսի
խնդրեն զինուորս՝ պահա
պանս կացուցանել գերեզ
մանին։ Նոա առ այս և
դատաւորն զկամս նոցա·
ունիք ասէ զդասս զօրա-
յծր կա

կանանցն. երթայք զգու-
շացարուք որպ և կամիք.
զի մի՛ լիցի գողացեալ ոպ
և կարծէք: Նքա գնացեալ
նց կարգեցին զդասս զօ-
րականացն և կնքեցին մա
տանեաւ զվէմն զոր եդին
կափարիչ դրան գերեզմա-
նին: Մատ 27. 62:

Արդ զայս ամ թէպէտ
առ չարութն գործեն,
սակայն վերին մատակարա
րութբն ուղղեալ լինի.
զի մի՛ միայն դասք առաքե
լոցն լինիցին վկայ յարու
թեն, այլ և՛ ի թշնամեաց
լիցին պատմօղք յարութն
նր առ ամենեան: Վն որոյ
թէ լուաւ ևեթ կացեալ էին
և ոչ զօք կացուցեալ պա-
հապան գերեզմանին, ու-
նէին նոքա համարձակ խօ
սիլ զբանն գողանալոյ ա-
շակերտացն: Բայց սակայն
որով փութացան արգե-
լուլ զնա 'ի գերեզմանէն
զի մի՛ գողացեալ լիցի, նո
վին հաստատեցին առանց
կարծեաց առ ամենեսեան
զյարութիւն նորա:

Արդ եկաց 'ի գերեզմա-
նի անդ զօրն շաբաթու և
հանգեաւ 'ի գործոց իւրոց:
Քանզի յայս հայն խոր-
հուրդ՝ 'ի սկզբան անդ
գրեցն մովսէսի. յաւուրն
եօթներորդի ասէ հան-
գեաւ յամ գործոց իւրոց
զոր սկսաւ առնել ած:
Վն զի անդ՝ ասաց և է-
ղեն, հրամայեաց և հաս-
տատեցան. յորում ոչ աշ-
խատութի ինչ էր և ո՛չ պէտք
հանգստեան անկարօտ բը-
նութեն: Իսկ յերկրորդի
ստ արարչութն և վերըս-
տին ստեղծանելոյ, կարի՛
մեծաւ աշխատութբ և տա
ժանելի կրիւք մարմնոյն
էլից զայս տնօրէնութի:
Ուստի և հանգչիլն այ յա
մենայն գործոց իւրոց զոր
սկսաւ առնել՝ ասա ունի
հաստատագոյն զելս խոր-
հրդոյն: Հանդարտեցին
և կանայքն 'ի նմին աւուր
ըստ օրինացն զգուշութն.
թէպէտ և ջերմ էին 'ի տա-
նել նմա զպասաւորութին
ամ ուրեք:

*Գլուխ Ընթերցուածին

ԻԳ

սկ յանցանել շաբաթուն, 'ի վերա ղորդէն աւուրն միաշաբաթուն, փութացան կանայքն գալ 'ի գերեզմանն. և սկսան հոգալ վասն վիմին ծանրութեան թէ զիա՞րդ մարթիցէ և կար՝ բառնալ զնա 'ի դրոյ անտի վ̃ն կնքոյն և մեծութեան: Ապա ըստ մատթէոսի շարժումն մեծ եղև: Ըստորում 'ի ժամու արձակելոյ ոգւոյն և մեռանելոյն, նոյնպէս և 'ի ժամու առնելոյն և յարութեան: Երևեցան և հրեշտակք 'ի նմանութի լուսոյ. զորս տեսեալ դասուց զինուորացն թմրեցան յերկիւղէ նց̃: և փոքր ինչ ուշաբերեալ՝ փախստեայ անկանէին 'ի քաղաք անդր. և խօսէին ըստուգութ̃ վ̃ն յարութեան և տեսլեան հրեշտակացն և շարժմանն որ եղև:

Գլ՛ ԻԴ

Իսկ նոքա և աստ չարանան գողանալ զյարութին. յորմէ զանգիտել պարտ էր և ատրջանալ և ապաշաւել զառաջին գործ անբարշտութեան որով յանդըգնեցան սպանանել զառաջնորդն կենաց, նոքա դըժ̃ ժպրհին լըբութ̃ ըստ առաջին կարգին գնել արծաթոյ և ծածկել զյարութին ըստ որում և զարիւնն:

Իսկ կանանցն 'ի տարակոյս անկեալ թէ զիա՞րդ ունիցին խնդրել զմարմինն. վասն որոյ և հրեշտակն զի լուծցէ զայս, մատեաւ և 'ի բաց էառ զվէմն 'ի դրոյ անտի: Սակայն առ այս քննելի է, թէ որո՞վ ունին առ միմեանս միաբանութի բանք աւետարանչացն: Վասն զի երեքին նոքա միաբանաբար ասեն զկանայսն եկեալս 'ի գերեզմանն. իսկ յօհաննէս առանձին միայնակ զմագդաղենացին ասէ եկեալ. և զայլս 'ի կանանց անտի ո՛չ յաւելու յիշել: Արդ զայս որպէս

օրէնն է դատել՝ առաջի դի
ցուք։ Յօհաննէս քանզի
՚ի վերջին գրեաց. և զա
ռաջնոցն զոր գրեցին ե
տես. և յորժամ եկն ՚ի գը
րել, փութացաւ միայն ըզ
պակասն նոցա լնուլ։
Ա՟որոյ և ասա աւետարա
նիչք երեքեան զկանանցն
զգալն միայն ասացին որ
միաբանութեան նց էր։
Իսկ յօհաննէս ընտրեաց
զայն ինչ ասել զոր նոքա
ոչ գրեցին։ Ո՟րդ քանզի
միաբանեալ էին նոքա գալ
՚ի գերեզմանն, և զոր օրի
նակ ՚ի միում ժամու գային
՚ի գերեզմանն պետրոս և
յօհաննէս, և յառաջեալ
յօհաննէս վաղագոյն ժա
մանեաց ՚ի գերեզմանն.
նոյնպէս և մագդաղենացին
զի ջերմ էր և արիագոյն
քան զայլսն, փութացաւ
նախ ժամանել ՚ի գերեզ
մանն։ Ե՟ւ եկեալ ետես
զվէմն բարձեալ և զմար
մինն ոչ անդէն. և ՚ի հրեշ
տակաց զոք ոչ ետես։ Ե՟ւ
՚ի նմին ոչ եկաց մինչև ՚ի

Կ՛լ իդ

գալն այլոց ևս կանանցն.
այլ գնաց առ աշակերտսն
թերևս ՚ի նոցանէ ուսցի
զերացն պատահումն։
Ե՟ւ իբրև նոքա ինչ ոչ գի
տէին, պատմեաց նց եթէ
՚ի գերեզմանի անդ ոչ է։
Ա՟պա գան և այլ կանայքն.
և յայտնեալ նց հրեշտա
կացն զանձինս, խօսէին ը՟
նս վս յարութեանն. և
առաքեն զնս քարոզ առա
քելոցն, զի պատուէր տա
ցեն նց գնալ ՚ի գալիլեա։
Ո՟րդ զայս տեսիլ հրեշ
տակաց՝ մատթէոս զմինն
միայն ասէ որ նստէր ՚ի վե՟
վէմին. որոյ տեսիլն իբրև
զփայլակն էր. Իսկ մարկոս
զայն ևս յաւելու ասել՝
որ նստէր ընդաջմէ կողմա
նէ զգեցեալ պատմուճան
սպիտակ յորմէ զարհու
րեցան։ Ն՟այց ղուկաս զեր
կուսն ևս յաւելու ա
սել։
4 Ե՟ւ ահա —է արք եր
կու հասին առ նս ՚ի հան
դերձս լուսաւորս. և նք
զահի հարան ՚ի տեսանելն

յղ ըղ

զնոսա, և խոնարհեցուցին զաչս իւրեանց ընդ երկիր հայիլ։ Ապա բառնան ՚ի նոցանէ զերկիւղն և արկանեն ըզ հրէիւքն. զի այնուհետև թշնամեացն որա է երկիւղն որ սպանանողք եղեն և ոչ բարեկամացն որ խնդրեն զնա։ Խօսին ընդ նոսա վասն յարութեան. և յուշ առնեն զոր լուան նոքա ՚ի նմանէ վասն չարչարանացն և մահուն՝ անդէն առնմին և յարութեան։ Զի ոչ եթէ բռնութեամբ տիրեաց ՚ի վերայ նորա, այլ ինքն մատնեաց զանձն մահու։ Նորին աղագաւ և կանխաւ ասաց, զի յելերցն՝ կարծիք մի՛ զօրասցի տիրել։ Արդ լուեալ կանանցն այնոցիկ ՚ի հրեշտակաց անտի՝ գնացին առ աշակերտսն։ Եւ ՚ի ճանապարհի անդ զի ստուգեսցէ առ նոսա զասացեալսն, Պատահեաց նոցա և ասէ ողջ էք. և նոքա մատուցեալ անկան առ ոտս նորա։ Իսկ յայնժամ նովին բանիւք զոր լուան ՚ի հրեշտակաց անտի՝ խօսի ընդ նոսա։ Երթայք ասէ ասացէք եղբարցն իմոց զի երթիցեն ՚ի գալիլեա և անդ տեսցեն զիս։ Եւ գընացեալ կանանցն այնոցիկ՝ պատմեցին զայս ամենայն՝ մետասան առաքելոցն և այլոցն ամենեցուն որ էին ընդ նոսա յեօթանասնից անտի. որք իբրև լուան թէ ըմբռնեցաւ ՚ի հրէիցն, եկեալ ժողովեցան առ մետասանսն։ Նա քանզի և ինքն իսկ յայնժամ ՚ի ժամանակի մատնութեանն կամեցաւ մեկնել զնոսա յինքենէ զի մի՛ յունելն զնա զինուորացն՝ խռովութիւն ինչ լինիցի։ Զի թէ մետասանքն միայն ՚ի սուր մտաբերեցին և պետրոս գործով եցոյց, որպիսի ինչ ամբոխ և խռովութիւն հանդերձեալ էր լինել եթէ և եօթանասունքն ընդ նոսա լեալ էին։ Նորին աղագաւ ինքն իսկ մեկուսացոյց զանձն իւր և ետ ՚ի ձեռս նոցա։ քանզի վասն նորա գրեցաւ, մի՛ աղա

զակեսցէ և մի՛ վիճեսցէ.
և մի՛ ոք լուիցէ զբարբառ
նոր: Ես 42. 2: Յղբս որոյ
և առաջին հերովդէի և պի
ղատոսի անհեալ՝ ոչ կամե
ցան ընդդիմաբան լինիլ
այնոցիկ որ հակառակ նր
վկայէին. մինչև զարմանալ
դատաւորին: Արդ այսմ
ամ օրինակաւ զանձն ան
պարտ եցոյց. վս այնորիկ
և զբազմութի աշակերտացն
որոշեաց յանձնէ խուռնէ.
զի մի՛ ՚ի հակառակիլ նց՝
իբրև զխռովարար ոք ցու
ցեալ լիցի: Բայց այժմ՝
թուի թէ եկեալ ժողովե
ցան նոքա՝ և այն ծանօթքն
որ ՚ի բացեայ կացեալ տե
սանէին զնա: և վս նց է
ասացեալն, և այլոցն ամե
նեցուն: Ո ի թէպէտ և
մետասանքն միայն գրե
ցան, սակայն նա բազմաց
երևեցաւ: զոր և առաքե
լոյ ցուցեալ է: Երևեցաւ
ասէ աւելի քան զհինգհա
րիւր եղբարց: I կոր 14. 6:
10 Եւ էին անդ մարիամ
մագդաղենացի և յով
Պ՛՛ Իդ

հաննա և այլք ընդ նոսա
որք պատմեցին զայս առա
քելոցն:
Ամ անետրնիչքն յառաջ
կարգեն զմագդաղենա
ցին. ոչ պատուոյ սակս,
այլ վասն յառաջանալոյն
քան զամենեսեան զնս:
Եւ երևեցան շաղփաղփ
բանք նց. և ոչ հաւա
տացին նոցա: Ղուկ:
Վ ասն զի յառաջ ժամա
նեալ մագդաղենացին՝ ոչ
՚ի հրեշտակաց զոք ետես
և ոչ զյս: Իսկ այլ կա
նայքն եկեալ պատմեցին
նց վս հրեշտակացն տես
լեան և զոր խօսեցան ը
նս. և ոչ թէ բանք սոսկ,
այլ և զնոյն ինքն զնա տե
սին յարուցեալ ՚ի մեռելոց:
Եւ այսու տարակուսեալ
աշակերտացն՝ ոչ հաւատա
ցին բանիցն զոր խօսեցան
նոքա երկբայութեամբ:
Բայց պետրոս յարուցեալ
գնաց ՚ի գերեզմանն:
Յօհաննէս և զհետ անձն
ընդ նմին կարգէ: Իսկ սա
զպետրոս միայն: Եւ չէին

 սո

տօքա երկբանութի՟ք որպ՟
բազմօք յայտէ։ Սա ետես ա
սէ զկտաւսն լոկ զի կային՝
և գնաց ընդ միտս զարմա
ցեալ Թէ զինչ եղև։
Սա՟ ոչ վասն մարմնոյն Թէ
զինչ՝ և անգիտացել զար
մանայ, այլ վ՟ զի յիշեաց
զա՟մ զասացեալսն զոր կան
խա՟ խօսեցա՟ ընդ նոսա
վ՟ չարչարմացն՝ մահուն՝
և յարութեն. և ընդ այս
որ ինչ եղեն զարմացա՟.
քանզի բազում անգամ
յայտնեաց նոցա զայս ա՟մ
և նոքա 'ի միտ ոչ առին։
Եւր ու է բանն ծածկեալ
'ի նոցանէ զի մի՛ գիտասցեն
Ղուկ 9. 45։ Արդ եկեալ
'ի գերեզմանն և ոչ անդէն
գտեալ զմարմինն՝ բացան
յանկարծակի աչք հ՟գւյն
և յիշեաց զառաջասա՟ցսն
իբրև 'ի քնոյ զարթու՟ցլ.
և 'ի հիացման մեծի եղեալ՝
զարմանայր ընդ ելս իրացն
կատարման խորհրդոյն։
Զայս տեսու՟ի առաջնոր
դեն քննողաց բանին՝ և
յօհաննու ասելն, եմուտ

Պւ՟իդ

'ի գերեզմանն. ետես և
հաւատաց. զի չև ևս գի
տէին զգիրս Թէ պարտ էր
նմա 'ի մեռելոց յառնել։
Արդ յարեաւ նա 'ի միա
շաբաթոջ աւուրն. ըստ ո
րում մարգարէին օրինա
կեաց զայս յառաջագոյն
և զեկոյց կանխաւ. և որք
նախ քան զմեզ այսոցիկ ե
ղեն քննիչք։ Վ՟ զի ա՟ց
ըստ նմանութե՟ յօնանու
երիս աւ՟ս և երիս գիշերս
լինիլ 'ի սիրտ երկրի, լուծ
մունս դնեն վ՟ արդարա
ցուցանելոյ զասա՟ցլսն տ՟ն։
Սա՟ է մի 'ի նոցանէ որ և
ինձ Թուի յաջողակ լինել
որով լուծանի խնդիր խոր
հրդոյն. այն զի ինքն նախ
պատարագեաց զմարմինն
իւր, յորում կատարեցա՟
խորհուրդ մահուանն։
Ապ՟ եբեկ զմարմինն իւր
և բաշխեաց յառա՟քլսն և
ասէ, առէք կերայք զդա։
Սա՟ եհեղ զարիւն իւր
և ետ ըմպել նմ՟. և Թա
ղեցաւ նա 'ի սիրտ հողե
ղինացն. և կատարեցաւ

յղ՟ խոր

խորհուրդ Թաղմանն իւրոյ·
առ որ յարութին ճշմար
տեալ է։ Պարծել զինչ ար
գելու զմեզ առ այս՝ ասել
երբեք լինիլ ընդ տիւա և
ընդ գիւղերս որ կարի յայտ
նապէս ունի զցոյցն։
Իսկ եթէ ընդդէմ ոք դի
ցէ զմարգարէին, այսմիկ
ունիմք ասել, թէ ոչ 'ի
Թիւս է ակնարկումն տրու
նական բանիցն, այլ միայն
'ի լինելն 'ի սիրտ երկրի·
ըստ որում և կլեալ մար
գարէն յորովայն կէտին։
Արդ եկեալ 'ի գերեզմանն՝
պետրոսի և յօհաննու, և
մտեալ պետրոս 'ի գերեզ
մանն տեսանէ՛ անդէն մը
նացեալ զկտաւսն և զվար
շամակն ուրոյն 'ի մի կողմ
ծալեալ և եդեալ նշան
յարութեան իւրոյ։ Որ
տեսել ծանեաւ եթէ յա
րուցեալ է։ Թերևս խօ
սի ընդ յօհաննու վասն սո
րին թէպէտ և ոչ գրեցաւ։
Աւստի և յօհաննէս մը
տեալ ետես և հաւատաց։
Այլ 'ի գնալն պետրոսի առ

Գլ ԻԴ

ընկերսն՝ 'ի նմին ժամու
երևեցաւ նմա յս։ Ըստ
առաքելոյ, երևեցաւ ասէ
նախ կեփայի և ապա երկո
տասանիցն։ Այլ անդէն
մերձ առ գերեզմանաւն
մարիամ մագդաղենացին
և լայր։ Վն զի այլոց կա
նանցն տեսեալ զնա յա
րուցեալ 'ի մեռելոց, սթա
փեալք 'ի տրտմութենէ անտի՝
կային առանց բանսինչ ըղ
մտաւ ածելոյ։ Իսկ սորա
ոչ զոք ընաւ տեսեալ՝ կայր
անդէն առ գերեզմանաւն
սրգով պաշարեալ և լայր։
Ապա կամեցեալ տն լու
ծանել զտրտմութիւն կը
նոջն, խօսի ընդ նա նախ
հրեշտակօք· ըստ որում և
ընդ այլ կանայսն։ ապա և
ինքն իսկ յայտնէ զանձն·
և արգելու զյարձակումն
կնոջն տարաժամ և անխոր
հուրդ մերձենալոյն առ նա
Այլ առաքէ զնա գնալ
պատմել աշակերտացն զոր
խօսեցան ընդ նմա։
Այլ ինքն ուղեկցի այնո
ցիկ որ գնային յէմմաւուս։

յղէ քան

Քանզի այսպէս կարգեաց
եդ զայս սոյն այս աւետա
րանիչ յաւսելն։

13 Եւ ահա երկու ՚ի նո
ցանէ երթային ՚ի
նմին աւուր ՚ի գիւղ մի որ
հեռի էր յերուսաղէմէ
հարիւր և վաթսուն ասպա
րիզաւ. և էր անուն նորա
էմմաուս։

Յորոց արդեօք ՚ի նցնէ
են սոքա. ոչ յառաքե
լոց անտի մետասանից,
այլ ՚ի սիրելեաց և ՚ի բա
րեկամաց անտի։ Գնային
աստ ՚ի գիւղն յայն որ հե
ռի էր յերուսաղէմէ։

Եւ ոչ վայրապար դնէ ըզ
չափ ճանպրհին՝ երկայն
ութ ճկ ասպարիզաւ լեալ.
այլ զի յայտ արասցէ թէ
զայնքան երկայնութիւն
ճանապարհին գնալով ը
նոսա՝ խօսեցան զամ մար
գարէից բանսն. և ոչ հա
րևանցի ինչ տեսութիւն։
Ըստ որում և յօհաննէս
ըզբեթանիա հնգետասան
ասաց ասպարիզօք մն մերձ
գոլոյն յէմ և բազմաց ՚ի

քաղաքէ անտի լինելոյ.
որք տեսօղք եղեն սքան
չելեացն որ ցուցաւ յա
րութեն ղազարու և լցին
զերուսաղէմ։ և զի մօտ էր՝
եկին բազումք տեսանել։
Եւ յայտ և աստ մն յամե
լոյն առ նոսա՝ դնէ զեր
կայնութ ճանապարհին։
Քանզի ՚ի նմին աւուր ՚ի
միաշաբաթօջն՝ յուջնում
աւուր յարութեան՝ ճա
նապարհակից եղև նց ՚ի
սկզբան ելից նց յեէմէ.
մերձեցաւ և գնայր ընդ
նմա։ Նշանակէ և զանուն
գեղջն. զի որք անգիտա
նան յետ այնորիկ՝ աստի
ունիցին անմոռաց ուսանել
կալ ՚ի վր տեղւոյն։

14 Եւ նոքա խօսէին ը
միմեանս վս ամ անցիցն
անցելոց։ Երդ՝ խօսէին
ում օրէնն է մարդոյ յորժամ
հակառակաբար ունիցին
զկարծիսն. քանզի զայս նը
շանակէ ասելն, և եղև ՚ի
խօսիլն նոցա և ՚ի վիճելն
և ինքն իսկ մերձեցաւ և
երթայր ընդ նմա։ Յորժէ

պատշաճ է իմանալ զմինն հաստատագոյն լինել ՚ի հաւատսն՝ և միւսն տկարագոյն։ Աւստի և որ թերին էր խօսէր զամ ինչ ընդունայն լեալ զառաջինսն վասն գայթակղութեան խաչին և զոր ետես զանչափ անարգանսն զոր և ոչ մի ոք կրեաց ՚ի մարդկանէ։

Իսկ ընկերն թերևս խօսէր վասն սքանչելեացն և պէս պէս զօրութեացն զոր տեսին ՚ի նմանէ կատարեալ. և որ ՚ի ժամ խաչին եղեն նշանք ահագինք և մեծամեծք. ոչ թէ վայրապար սոքա ամենեքին ոչ եղեն. և ունայն յերկիր ոչ անկանիցին. այլ կալ մնալ ակնունել յարութեանն։ զի որ զբազումս յարոյց, առ իւր անձն զիարդ ունի տկարանալ։ Ի դէպ էր և հակառակադրին ասել առ այս, եթէ գոյր յարութիւն և զօրութիւն նմա վճարել զայս, զինչ պէտք էին ամենայն այսոցիկ զոր համբերեր նա։ Նա մի՛ ոք կարի

տկարութեան առն տացէ զայս. քանզի և այժմ բազումք զնոյն ախտանան։ զի յետ այսքան աստուածավայելուչ խորհրդոյ յայտնութեան և պայծառ քարոզութեան որ ելից զտիեզերս, տակաւին և ս գայթակղին զմարմնովն և զմահուամբն և որ նոցունց են մասինս։ Այս միտս եկեալ և նա՝ որ այն ինչ աչօք ետես զբիւր նեղութիւնս և նախատինս որով անարգեցաւ։ Այլ և տէրն զի մի՛ խոպար աշտասցի կարճամիտն, կամեցաւ խրատել զնա։ Նաև և ոչ էին բանքն այնքան առ թերահաւատութեան որչափ առ տրտմութեան. նորին աղաղակաւ յայտնէ՛ զանձն իւր։ Որդ՝ թէպէտ և գնայր ընդ նոսա՝ սակայն առագաստեաց զաչս նոցա զի մի՛ ծանիցեն զնա։ Եւ մինչ ՚ի բանս հակառակութեան անկեալ կային նոքա վարանեալ, խօսի ընդ նոսա և ասէ,

17 Զինչ են բանքդ

վ՟ն որոյ վիճիք ը՟ միմեանս
մինչդեռ գնայքդ՝ և
տրտմեալ էք:
Ընդխտացել զբանն հարցանէ, զի 'ի նոցունց լուել զպատճառս խրացն, այնուհետև ունիցի պատշաճագոյնս մերձ գնել և զլուծումն խորհրդոյն: Զի՞նչ իցեն հակառակութիւնդ ասէ զի՞ վիճիք մինչ գնայքդ: Նայինքն զի և ո՛չ ճանապարհդ արգել զձեզ առ մեծի տրտմութեանդ որով ախտացեալ էք: Պատասխանի ետ մի ոմն 'ի նոցանէ որում անուն էր կղէոպաս և ասէ, դու միայն կաս յերուսաղէմ, որ ոչ գիտացեր թէ զինչ գործեցաւ 'ի նմա
յաւուրս յայսոսիկ:
Կղէոպաս այս եղբայրէր յովսեփայ արդարոյ որ անուանեցաւ հայր տն մերոյ. և 'ի բանից անտի զոր խօսեցաւ յայտ է թէ սա կայր 'ի հաստատուն քն զինկերն Յաղագս որոյ ձեռնէրեց լինի 'ի պատասխանիսն և ոչ թողու յինկերն, զի մի

երկբայաբար ինչ խօսեցյլ և զնա 'ի կարծիս հակառակութե արկցէ: վ՟ն որոյ ասէ, դու միայն ես յէմ որ ոչ գիտացեր: քն զի մերձ էին յեէմ և ոչ հեռագոյն:
Իսկ թէ կարծիս ինչ ունիլ թէ յայլմէ տեղեաց եկեալ յարեցաւ 'ի նս այլով ճանապարհաւ: Նայե՟լ վ՟ն զի 'ի քաղաքէ անտի ը՟ նս էլ, զոր կարծէր 'ի քղքացեաց անտի գոլ, և վկայ և տեսօղ ամի զոր խօսէին վ՟ն սքանչելեացն և չարչարանացն որում համբերն նա: Յաղագս որոյ ասէ, դու միայն ոչ գիտացեր թէ զինչ գործեցն յաւուրս յայսոսիկ: Նայինքն զի և 'ի հեռաբնակ վայրս լուան վ՟ն համբաւոյն յի նշանացն. որ ընդ բնաւն տարածեալ էր թէ նա իցէ քն:
Զի ոչ թէ գոյին ոք էր 'ի մարդկանէ վ՟ն հանդիսի ժողովոյն 'ի վր նր 'ի մեծ տօնին. զի ոչ եթէ գաղտ ուրեք սպանաւ. և զխարդ դու 'ի նմին քաղաքի գոլով

յղմ

անդիտանաս զեղեալսն։
Իսկ յո՟ տակաւին եւ ան
դիտացեալ զերսն՝ հարցա
նէ թէ՝ զի՞նչ։ Ապա սկը
սանի ճշմարտասէր գոլով
զհրաշափառագոյնսն եւըզ
զարմանալիսն կարգել ըզ
բանսն։
19 Օյսէ տէ զնազարե
ցւոյ որ եղեւ այր մրգրէ
հզօր արդեամբ եւբանիւք
առաջի այ՟ եւ ամենայն ժո
ղովրդեանն։
Կցորդի՛ յայս՝ եւ որ վասն
առաջնոյն այնոցիկ վկայու
թեան։ Այլ որ զհակառա
կութիւն կրէր՝ մարգարէ
զնա ասէր գոլ. սակայն մե
ծացուցանէր ըզպատիւն
քան զա՟մ մարգարէից՝ յա
սելն, հզօր արդեամբք նը
շանացն զոր ոչ ոք 'ի մար
գարէից անտի գործեաց։
Այլ բանիւք, զի ոչ էր ու
սուցանել նր՟ իբրեւ զմար
գարէիցն ուք իբրեւ զպատ
գամաւորս ։յայ առեալ
խօսէին առ մարդիկ. այլ
նա իշխանութբ՟ ուսուցա
նէր անձամբ խօսեցեալ

ընդ նմ՟ զօրաւոր բանիւք
եւ լցեալ իմաստութբ՟։
Այլ՟ այսպիսի գոլով՝ նոյն
էր որդ՟ երեւելիքն եւ ծա
ծուկքն զոր ամենատես
ակնն այ՟ տեսանէր՝ եւ ժո
ղովրդեանն. զի ոչ ինչ էր
'ի նմա թաքուն կամ խա
բէութբ՟. քանզի զայս ունի
իմաստս ասելն, առաջի այ՟
եւ ամենայն ժողովրդեանն։
Սորդ զայս ասացեալ՝ ամ
բաստան լինին եւ վն՟ ան
զգամութե իշխանացն. զի
այսպիսի գոլով՝ պատուոյ
եւ փառաց եւ մեծի հնազան
դութե էր արժանաւոր.
եւ ոչ այնքան թշնամանաց
եւ անարգ մահու զոր հա
տուցին նմա յանդգնու
թեամբ։
20 Որպ՟ քահանայապետքն
մեր եւ իշխանք մատնեցին
զնա ատեան 'ի դտստան մահու
եւ հանին զնա 'ի խաչ։
Որքան յանձնեցին ըզ
գովութիւնս ոն՝ այնքան բազ
մացուցին ըզբամբասանս
քահանայապետիցն եւ զիշ
խանացն. զի որոց պարտ էր

ուղղութեց լինիլ վերակա_
ցու և առաջնորդ՝ և ոչ
բնաւ՛ արեան հաղորդիլ
և կարի՛ փոքու ՚ի մարդկա
նէ և որ արժանապարտն է
մահու։ սակայն նք յայն_
քան ժպրհութիւն եղեն
անկեալք, զի զսբն և զար
դարն մատնեցին՚ի դատաստա
տան մահու։ Զոր պիղա
տոս ՚ի հեթանոսաց գոլով՝
՚ի դատելն՝ անպարտ մա_
հու ասաց լինիլ զնա և կա
մեր արձակել։ Իսկ քա_
հանայապետքն առ յոյժ չա
րութեանն և նախանձուն՝
ոչ ներեին արձակել, այլ
մատնեին զնա մահու. և ոչ
վայրապար մահու, այլ ա_
նարգ մահու ՚ի վր փայտի
կախել ընդ չարագործս.
զի յամենայնի կատարես_
ցեն զմեղս իւրեանց։
Արդ ասացեալ զիշխանաց
ժողովրդեանն՝ յաւելուն
և զանձանց ևս զոր վս նո
րուն էին կարծիք։
21 Մեք աղէ ակնունէաք
թէ նա՛ է որ փրկելոց իցէ
զիսրայէլ։
Գլ" իդ

Զայս ասացին՝ քանզի
լուան ՚ի մրգրէից անտի՝
և կայր ՚ի մէջ ժողովրդեանն
ասելն եթէ քս փրկիչ նց
յայտնելոց է։ Եւ տեսել
զնա որք առանց նախան_
ձու էին և ակնունէին փր
կութեն՝ հաւատացին թէ
նա՛ է և եկն փրկել՝ վասն
զարմանալի նշանացն և
յովհաննու վկայութեն։
Սակայն զայս խորհուրդ
անգիտացան՝ եթէ մահ_
ուամբ լուծանէ զմահ.
և տկարութբ յաղթէ, և
վիրօք բժշկէ զվէրս, և
անարգանօք ածէ ՚ի փառս,
և դատապարտութբ պատա
ռէ զդատակնիք մահու,
և արեամբ ուխտին արձա
կէ զարգելեալսն, զաք. 9. 11
և աղքատութբ ճոխացու_
ցանէ զաղքատացեալ բնու
թիս. և ոգւոց է նա ազա
տիչ ՚ի ծառայութենէ մա
հու. և կանգնիչ է ՚ի գլոր
մանէ մեղացն։ Այլ այնպ
կարծէին թէ ըստ մարմնոյ
թագաւորեսցէ. որ արդա
րութբ տիրէ, և զօրանայ
Իս դծ իրա

խրախուսմունք նուաճել զա֊
պըստամբս․ և աղաչիցէ
նց ՚ի ծառայութիւն հեթա֊
նոսաց․ Արդ․ մինչ նոքա
այսոցիկ ակնունէին աղա֊
չէին, և ապա տեսին կա֊
պանօք ըմբռնեալ և ՚ի դա֊
տաստան մահու քարշեալ
և այնքան նախատանօք ձա֊
ղեալ, անկան լուծան որ
կարացեալք ՚ի հաւատս։
Այս հայր խորհուրդ և
սիմէոնի ասելն մօր նորա
մարիամու, եթէ ընդ քո
իսկ անձնդ անցցէ սուր
զի յայտնեսցին ՚ի բազում
սրտից խորհուրդք։
Արդ՝ թէպէտ ՚ի յուսոյն
վրիպեալք այսչափ ախտա֊
ցան, սակայն ոչ բնաւին ան֊
կան ՚ի բաց․ վասն որոյ տալկա֊
ւին ես յաւելուն զհաւա֊
տոց բանս յասելն։
Զանդերձ այսու ամի֊
այս երրորդ օր է յորմէհե֊
տէ այն գործեցաւ։
Զայս ասացին վասն զի
յիշէին զբանս նր զոր ա֊
սաց նց վս անարգանացն
և չարչարանացն և մահուն․
Ղ․Կ Իդ

և թէ՝ յերկիր աւուր յարի֊
ցէ․ և ակնունէին թէ կա֊
տարեսցին ասացեալքն․
Եւ զայս միտս ոչ միայն
երկից աւուրց ասելն նշա֊
նակէ, այլ և յաջորդն ամ
զայս ընծայեն իմաստս
քննողացն բանին․
22 Բանզի յասելն, Կա֊
նայք ոմանք ՚ի մէնջ զար֊
մացուցին զմեզ․ որք կան֊
խեալ ընդ առաւօտն չոքան
՚ի գերեզմանն և ոչ գտին
զմարմին նր․ եկին և ասեն
թէ տեսիլ ևս հրեշտակաց
տեսին որք ասէին զնմանէ
թէ կենդանի է։ Թէպէտ
և զպատշաճ կարծիս երկ֊
գիտութի վասն նորա նոքա
ոչ ունէին, սակայն որչափ
հասու էին՝ չզլանան ինչ
բնաւ ՚ի ստուգութէ անտի
երբեք դժկամակք․ այլ բա֊
րեմտութբ հաւատոյ պատ֊
միչք լինին առաջին սքան֊
չելեացն և արդարութն նր,
և զանիրաւ յանդգնութիս
հրէիցն, և որ ՚ի վերայ գե֊
րեզմանին նշանք, և զյա֊
րութեն բան որչափ լուանին։
Ի․Օ   նա   վս

Վ՟յ և այսքան աստացեալ
բանիւքս՝ թուի թէ և ըղ
նա՛ ընդ որում խօսէին՝ կա
մին ձգել ՚ի հաւատս. կար
ծելով թէ ՚ի թշնամեաց
անտի ն՟ր իցէ. ո՟պ զի մի՛
խօսեսցի ըղձմանէ բանս
հայհոյութ՟ե։ Նաև ինքեանք
թէպ՟տ ՚ի հրէից անտի էին
ազգաւ, սակայն որոշեն
զանձինս ՚ի նոցանէ իբրև
զաշակերտս՝ յաւելն, կա
նայք ոմանք ՚ի մէնջ զարմա
ցուցին զմեզ։ քանզի ընդ
առաքելոցն էին և ոչքա ՚ի
դաս կանանցն և ՚ի խօսիլն
ընդ նոսա։ Եւ ո՛չ այսչափ
միայն, այլ և յառաքելոց
անտի համարին զանձինս
որք յար ը՟ նմա շրջէին։
Վ՟ս որոյ ասեն, գնացին
ոմանք ՚ի մէնջ ՚ի գերեզ
մանն և գտին նոյնպ՟ս ո՟պ
և կանայքն ասացին, բայց
զնա ոչ տեսին։ Ա՟յա այն
իսկ է՝ յորժամ պետրոս և
յօհաննէս գնացին և լոկ
միայն զկտաւսն տեսին։
Իսկ այն զի ասեն՝ բայց
զնա ոչ տեսին, յայն ունի

զակնարկումն, զի կանայքն
և զնա տեսին ըստ մատ
թէոսի որ ասէ, և ահա՛ պա
տահեաց նոցա յ՟ս և ասէ
ողջ էք. և նոքա մատու
ցեալ կալան զոտս ն՟ր։
Արդ յորժամ սոքա յորս
հասու եղեն՝ արդարութ՟ե
խօսեցան ընդ նմա, ապա
սկսանի այնուհետև ինքն
տալ վկայութ՟ի անձին իւրոյ։
և նախ սաստէ ՚ի ն՟ս. յայտ
արարեալ թէ և՛ս բարձ
րագոյն պարտ է զնմանէ
իմանալ։
25 Վ՟յ ասէ, ո՛վ անմիտք
և հեղգամիտք։
Պարսաւէ զթանձրամիտն
լինիլ ն՟ց և հեղգագոյնս
յուսանիլն, զի միտս ն՟բս
ստասցին. և զհեղգութ՟ի
՚ի բաց եդեալ՝ ուսցին որ
ինչ ՚ի մր՟գրեան գրեալ է
վ՟ս նորա։ Զի անմիտս
ասել զնոսա զայն ունի.
քանզի բազում անգամ
լուեալ ՚ի նմանէ ՚ի միտ ոչ
առին։ Եւ հեղգամիտս,
զի և ոչ ընդ մր՟գրեիցն կա
մեցան հայիլ ընդ բանսն

և անտի ուսանիլ զոր ինչ
պարտ էր մ՟ն ն՟ր գիտել։
Այլ արդ՝ այսու փոխադրէ
զն՟ն յայնպիսեաց կարծեաց՝
մի՛ ինչ աշխարհական և
երկրային մ՟ն ն՟ր իմանալ.
թէպէտ և փ՟ոռագոյնք
իցեն։ քանզի որ ինչ նո-
րայն է՝ ա՟ծ ավայելուչք և
երկնայինք են։ Այլ թէ՝
ն՟ց յայն տեսու՟ն պարտ է
մերանալ. և զա՟մ կարծիս
թանձրագոյնս իբրև ըղ-
ձասիչ ճշմարտութեանն
՚ի բաց ընկենուլ։

Ո՛վ անմիտք ասէ և հեղ-
գասիրտք, ՚ի հաւատալ ա՟մի
զոր խօսեցան մ՟րգ՟րէքն,
ո՛չ զնոյնս պարտ էր չարչա-
րիլ ք՟ի և մտանել ՚ի
փառս իւր։

Որչափ կարևոր և պատ-
շաճ զչարչարանսն համա-
րի, մինչ զի և հոգւոյն ա՟յ
փոյթ եղև աղդել ՚ի մար-
գարէսն զի խօսեսցին, և
՚ի գիրս դրոշմեալս հաստա-
տեսցեն զա՟մ տնօրինա-
կանս ն՟ր։ Այլ արդ եթէ
այս ա՟մ գրեալ էր յօրէնս,

և իրաւունք ա՟յէ զի բանք
ն՟ր մի՛ վայրապար լինիցին,
այլ ՚ի կատարումն եկեալ
արդարասցին։ Վասն որոյ
զնոյնս պարտ էր ասէ չար-
չարիլ ք՟ի և մտանել ՚ի
փառս իւր։ Զի ցուցցէ
թէ ՚ի պէտս անարգանացն
և չարչարանացն եղև գա-
լուստ ն՟ր. և ո՛չ թագաւո-
րու՟ն առնալ յերկրի և
իշխել բազմաց։ Այլ յոր-
ժամ զորտմականսն եդ՝
զոր օրինօք կրեաց հատու-
ցանել զպարտիսն առաջին
մեղուցեալ մարդոյն՝ և նո-
րա՟ն զա՟մցն որ ընդ նորին
դատաստանօքն անկան,
ապա և զմեծ վայելչու՟թ՟ի
փառաց ն՟ր որ կարի ուրա-
խութ՟են էր՝ ՚ի նոյն յարե-
յասեղն, մտանել ՚ի փառս
իւր։ Ո՛չ ստացական և
ո՛չ չարչարանացն պար-
գևք. այլ իւր ն՟ր սեպհա-
կան։ Որպէս յայնմ, հա՛յր փա-
ռաւորեա՛ զիս առ ՚ի քէն
փառօքն զոր ունէի նախ
քան զլինելն աշխարհի առ
՚ի քէն։ յո՟վ 17. 5։

Որդ այսու բանիւքս յե
րեւելեացս աստ՝ի բաց տա
նի և յաներևոյթս ձգէ
զմիտս նց՝ այնպիսեօք տե
սութեք նկատել զփառս
նր. զի մի՝ մարդկօրէն ինչ
և երկրայինս ախտացեալս
վն չարչարանաց նր. այլ
՝ի փառաւորագունից ան
տի զուարթացեալք սթա
փեացին ՝ի տրտմականացն
որով զհակառակութ ՝ի վե
ձեւն կրէին։ Որդ թէպէտ
և ձգեաց զմիտս նոցա ՝ի
բանս մրգրէիցն և եցոյց
եթէ ըստ գրոց ամ ինչ
էանց ընդ նա, սակայն գի
տէր թէ ոչ էին նոքա բա
ւական ՝ի մրգրէից անտի
ընտրել զվկյութիս վասն
ամենայնի այնոցիկ։ Եւ զի
դիւրաւ ընծայեցուսցէ
նց զամ, նորին աղագաւ
սկսանի բանալ նց զգիրս
մարգարէիցն։ Նմանս և
զմիտս նց զի կարողասցին
՝ի միտ առնուլ զոր խօսե
ցան վն նր մարգարէքն։
յաղագս որոյ աւէ,
27 Սկսեալ ՝ի մովսիսէ և
Ղ՟կ՟ իդ

յամ մարգարէից մեկնէր
նոցա որ ինչ գրեալ էր
զնմանէ։
Ասուի թէ ոչ վն չարչա
րանացն և յարութեն և
փառացն միայն խօսեցաւ
՝ի մրգրէից անտի առեալ,
այլ և ՝ի սկզբանն անդ ՝ի ծա
նելոյն մինչև ՝ի կատարումն
վերանալոյ նր՝ առ ամ որ
նորինականն զոր տեսին
նոքա՝ մերձ եդ զվկյութիս
մարգարէիցն և զարթոյց
զմիտս նց իբրև ՝ի քնոյ։
Եւ յայտնիք են վկայու
թիք մարգարէիցն վն ամի
զոր խօսեցան զնմանէ. և
ամն ոչ պարտն էր դնել
առաջի նց. և մեզ երկրոր
դել զայնոսիկ օրէն ոչ է։
Այլ որք ՝ի բազմութիւն
փութան և վայելչականս
վարկցին կարդել, առ նը
մին ունին անկարօտս.
վն զի ՝ի բազմաց ընտրեալ
դասեցան ամենեքեան
նոքա։
28 Եւ իբրև մերձեցան՝ի
գիւղն յոր երթային, և
նա պատճառէր հեռագոյն
նդ
Եւ

Եւ ուրեք երթալ:
Պատճառս առաջի դնէ մեկնիլ 'ի նմանէ զի յայտնեսցէ զսէրն նոցա որով հաստատեցան առ նա:
Զի թէպէտ և զայն թէ քս՟ էր ոչ գիտէին, բայց սէրն վս՟ քի՟ էր. քանզի զնա աւետարանիչ էր. և վս՟ նր՟ յարութեանն և այլոց հրաշափառագունից նորա էին բանքն: Յզփ՟ս որոյ առ սէրն քի՟ կարի՛ հեշտալի էր նոցա լսել զայսքան ասացեալս զնմանէ. զի այնքա՟ քաղցրացան բանքն 'ի լսելիս նց՟, մինչ զի ոչ կամէին թէ բնաւ դադարեսցէ 'ի խօսելոյ ընդ նոսա վասն այսպիսի իրաց:
Եւ՟ արդարև այս են կիրք բնութես յորժամ հանդիպի յատելութէ կամ 'ի սիրոյ լինիլ. զի 'ի լսել զբանս բարիս՝ յոյժ ախորժելի են բարեկամաց. իսկ որք 'ի թշնամութենէ հանդիպին լինիլ՝ կարի՛ դժպատեհ. յորմէ ախորժելի է 'ի բաց դառնալն: զոր յայտնապ

Պւլ՛իդ

կրեցին առաջնորդք ժողովրդեանն առ նոյն ինքն տրն մեր, և յետ այնորիկ առ քարոզս մծուն նորա:
Ըստ առաքելոյն, որով ամբաստան լինի ընդ նոցանէ յասելն, որք և զտր՟ յս՟ ըսպանին՝ և զմարգարէսն և զմեզ հալածեցին, և այ՟ մարդկան փրկութե հակառակ եղեն: 1 Թես. 2. 15:
Արդ այսպ՟ հակառակօքն յօրանեան երկոքեան սոքա:
Ուստի և աշ՟ հեշտալի էր լսել զայս. յորմէ զօտարթացեալ կամէին յար ընդ նմա լինիլ և լսել զնոյն բանս: Այ՟ բռնաբարէին զնա և ասէին,
29 Առ մեզ ագիր, զի ընդ երեկս է և տարաժամեալ է օրս:
Զայս արարին և հրեշտակքն 'ի սոդոմ. զի յայտնեսցեն զօտարսիրութի առ դարոյն ղովտայ: ասեն, 'ի քաղաքամիջի աստ ագցուք: և բռնադատեաց զնս այրն ղովտ մինչև հաւանեցոյց զնս մտանել 'ի տուն իւր:

ցնն 19.2։ Ըստ նմին և աստ
տրն հրաժարէ ՚ի նոցանէ
զի յայտնեսցի սէր արանցն
արդարոց առնա և ՚ի բ·ման
զոր խօսի ընդ նմ։ Նորին
աղագաւ և նոքա բանա
դատեն. և նա հաւանի։
29 Եմուտ ա՟է ագանիլ
ընդ նմ։ Այլ եղև ՚ի բազ
մին նր ընդ նմ, առեալ
զհացն՝ օրհնեաց՝ եբեկ և
ետ նց։ Այլ նոցա բացան
աչք և ծանեան զնա. և
նա եղև ՚ի նոցանէ ան
երևոյթ։
Ելից զցանկութիւն նց
որք սիրով բանադատեցին
զնա և եմուտ ընդ նոսա։
Նոքա պատիւ արարեալ
նմա վս բանիցն զոր լուան
՚ի նմանէ՝ տան ՚ի ձեռս նր
զհացն օրհնել և բեկանել։
Իսկ նա այսչափ հաճեալ
զմիտս նց, և ապա զի ոչ էր
օրէն յարաժամ լինիլ ընդ
նոսա՝ եղև ՚ի նոցանէ ան
երևոյթ։ Վասն զի տնօ
րինականացն կատարելոյ՝
թէպէտ և վս ստուգութե
յարութեն երևէր նոցա,
Պըլ ինդ

սակայն մծաբար որքան
բաւէին՝ տալ ճանաչել
և գիտել թէ նա իցէ. զի
վկայ լիցին առ ամենեսեն
մահուն նորա զոր կրեաց
մարդկաբար և յարութեն
զոր յարեաւ մծապէս։
Այլ արդ այսչափ եղեալ
ը՟ նմ խօսեցաւ ծածկեալ
զինքն ՚ի նոցանէ. և յորժմ
ծանեայց զինքն, յայնժամ
յափշտակեաց զանձն իւր
յաչաց նց։ Միենոյն տնօ
րինականքն նր այսպիսիք
են. զի որք մծ գիտացին
զնա որպէս սիմէոն և յով
հաննէս՝ ըստ բաղձանացն
փոքր ինչ վայրկեան արժա
նացան տեսանել զնա.
սակայն հանապազորդել
առ նա ոչ զօրէին։ բայց
որք իբրև զմարդ տեսա
նէին զնա, համարձակ մեր
ձենային առ նա։ Նորին
աղագաւ ասաց, եկեսցեն
աւուրք ցանկանալոյ ձեզ
մի յաւուրցն որդւոյ մար
դոյ տեսանել։ ղու 17.22։
Արդ ՚ի կատարիլ տնօրի
նականացն՝ այնուհետև
նց մծ

ած ցուցաւ ամենեցուն.
և նորին աղագաւ երևել
փոքր ինչ ծանուցանէր
զանձն. ըստ որում և մար
գարէիցն: և դրձ՟լ ամփո
փեալ անյայտութբ՟ ծած
կէր զանձն ՚ի տեսանելեացն:
որպ՟ և աստ ՚ի յայտնել նց՟
թէ ո՞վ իցէ՝ առժամայն
ծածկեցաւ:
32 Եւ ասեն ցմիմեանս,
ո՞չ իսկ և սիրտք մեր ջերմ
լէին ՚ի մեզ մինչ խօսէր ը՟
մեզ զճանապարհայն. և ո՞պ
բանայր մեզ գիրս:
Այս կերպ՝ բազմաց պա
տահի բնութեան՝ ազ
դումն ունել հեշտալեաց
ինչ կամ տրտմական կրից
յառաջիկայսն խառնեալ:
Եւ զինչ այն թէ՝ ջրմլէին
սիրտք նց՟: Ուր զի այն-
պիսի ոք խօսէր ընդ նոսա
որ կարի՛ յոյժ բաղձալին էր
նց՟ և վս՟ որոյ բանքն իսկ
էին. և նա ինքն անգիտելի
նց՟ խօսէր ընդ նս՟. յորոյ
բանից և ջմլէին սիրտք նց՟
Եւ յորժամ էր ընդ նս՟՝
ո՞չ յայտնէին զայս առ մի-

միանս. այլ միայն նր՟ բա-
նիցն ուշ ունէին: Իսկ ՚ի
մեկնիլն ՚ի նոցանէ՝ խոստո
վանէին զկիրս որով խան
դաղատէին սիրտք նց՟ ՚ի
բանից անտի նր՟ զոր խօսէր
ընդ նս՟ ՚ի բանալ զգիրս:
Վս՟րոյ և ո՛չ բերեն ան-
դէն ագանիլ յորում էին,
այլ յարուցեալ նոյն ժա-
մայն դարձան յէմ՟. և
գան գտանեն ժողովեալ
զմետասանսն և զայլսն որ
էին ընդ նս՟: Արդ սոքա
վս՟ մեծի խնդութեանն
ո՛չ կալան յոյժ մնալ ՚ի նը
մին. այլ փութացան տալ
աւետիս առաքելոցն. և ՚ի
գտանելն զնոսա զոր կար
ծէին տալ՝ ընկալան. վս՟ զի
յառաջէն ասեն, արդարև
յարեաւ տր՟ և երևեցաւ
սիմոնի: Եւ նք՟ առնուն
՚ի պատմել զայն ինչ որ ՚ի
ճանապարհի անդ խօսեցաւ
ը՟ նս՟ ՚ի բանալ նց՟ զբանս
մրգրէիցն. զոր կանխեցին
վս՟ տր՟: և զայն զի ՚ի հա
ղորդիլն ընդ նս՟ հացին՝
ծանեան զնա:

36 Եւ մինչդեռ նոքա
զայն խօսէին, ինքն
իսկ յիսուս եկաց 'ի մէջ նոցա և
ասէ, խաղաղութիւն ընդ ձեզ.
ես եմ մի՛ երկնչիք: և զա-
հի հարեալ երկնչէին և
համարէին ոգի ինչ տե-
սանել:

Այն այս այնէ՝ զոր յո-
հաննէս գրեաց. 'ի միա-
շաբաթւոջ ասէ անուրն
երեկոյին ուր էին աշա-
կերտքն ժողովեալ և ըղ-
դրունսն ամրագոյնս փա-
կեալ վասն ահին հրէից. և
այնպէս առանց ազդման
ինչ առնելոյ եկաց ընդ նոսա
յիսուս և ետ ողջոյն: յորմէ
զարհուրեալք եղեն վասն
փակեալ դրանցն և ան-
մարմնաձայն մտանելոյն առ
նոսա. և համարէին ոգի ինչ
լինել: Բայց զի լցցէ ըղ-
ցանկութիւս ամենեցուն նոցա՝
ինքն իսկ եկն եկաց 'ի մէջ
նոցա. զի զոր լուէին 'ի տե-
սողաց անտի, տեսցեն և
ինքեանք. և մի՛ թուեսցին
արհամարհեալք. կամ թէ
Գ.Լ՛ ԻԴ

րասցին ոչ և թովմաս:
Զաղագս որոյ յայտնեալ
զինքն նոցա, նախ ողջունիւն
և խաղաղութեամբն բառնայ
զերկիւղն. և այնպէս զար
թուցանէ զտրտմեալսն:
Եւ կացուցանէ առ ամե-
նեսեան անարատ մօրն վը-
կայ ծննդեանն՝ զդրունսն
փակեալ ընդ որ եմուտ
առ նոսա:

38 Եւ ասէ, ընդէ՞ր խռո-
վեալ էք և խորհուրդք ե-
լանեն 'ի սիրտս ձեր: շօշա
փեցէք զիս և տեսէք զի
ես նոյն եմ: զի ոգի՝ ոս-
կերս և մարմին ոչ ունի
որպէս զիս տեսանէք
զի ունիմ:

Ծանօթ բանիւք խօսի
ընդ նոսա բառնալ զեր-
կիւղն. զի յետ առաջին
ողջունին և խաղաղութեան
տակաւին եւս տագնապէին
երկիւղիւն. վասն որոյ բաղ
մացուցանէ զբանս և տայ
նոցա համարձակութիւն շօշա
փել զնա և ստուգել վասն
նորա թէ նանէ նոյն մար-
մինն որով և չարչարեցաւ:
Նը Եւ

Նա՛ ոչ միայն մարմնովն ա-
ռար զի ծանիցեն զնա,
այլ և վիրօքն զոր ընկալա՛
'ի ձեռս և յոտս 'ի բևե-
ռաց անտի, և 'ի կողս՝ զոր
յետ մեռելութեն զինուորն
այն եհար գեղարդեմբն.
յորմէ և երկուս վտակս
մաքրիչ և կենդանացու-
ցիչ հոսեալ լուա՛ց և նոր
ստացա՛ զհնացեալ բնու-
թիւն: Արդ այսպէս ցու-
ցանէ զխոցումն տիգին և
բևեռացն, զի մածն որով
մեռա՛ վս ճի՝ զմծուն
երախտեացն յիշեցուսցէ.
և զյարութիւն առանց կար
ծեաց հաստատէ շօշափե
լովն:

40 Զաղագս որոյ 'ի նոյն
յարէ ասելովն, և զայս
ասացեալ եցոյց նց զձեռս
և զոտս: Նոյն է և յօհա
ննու ասելն, զայս իբրև ա-
սաց ասէ՝ եցոյց նոցա ըզ
ձեռս իւր և զկողս:
Ասն զի զերկսն եցոյց, և
այնպէս յերկուց անտի ըզ
նուն պէտք քննողաց բա
նին: Արդ այս ամենայն
Ղկ իդ

'ի տնէ կատարեալ վասն
դժուարահաւան բնութեն՝
'ի բարձումն կարծեաց և
'ի լուծումն հերկադրաց:
Քանզի՝ է լեզուագրութե
ամբարշտաց ընդ դէմ ածաց
վասն դիւրախաբ գոլոյն
այլայլութեամբ օդոյս.
սակայն ձեռաց շօշափումն
ոչ ինչ կրէ յայսպիսեաց
աստի. այլ ուղղել բնաւո
րեցա՛ զխաբէութիւն ա-
չացն: վասն զի երևոյթն
թանձրանալ ոչ ունի:
Նորին աղագա՛ ասէ, շօ
շափեցէք և տեսէք զի ես
նոյն եմ: Քանզի զոմն ոգ
խաւանեալ տեսանելեց յան
դիմանեն ձեռք մերձե-
ցեալք: Զաղագս այսոցիկ
և յօհաննէս զի հաստա-
տագոյնս տացէ վկայութիւս
բանին թանձրացելոյ՝ ա-
սէ, որ էրն 'ի սկզբանէ,
զորմէ լուաք 'ի մրգրէից
անտի, նմին և ականատեսք
և սպասաւորք եղաք. և
հայեցաք ընդ նա հաստա
տութբ. և ձեռք մեր շօշա
փեցին զբանն կենաց:
նթ զայս

Զայսպիսիս յաճախեն
ամ ուստեք որ զայս ար-
դարացուցանել փութան։
Նորին աղագաւ ինքն աստ
տայ շօշափել զմարմին իւր
և ցուցանել զվէրսն զոր
վիրաւորեցաւ 'ի տան սի
րելւոյն։ զաք 13. 6։
Եւ դարձեալ յետ ութ
աւուր զնոյն օրինակ հա
ւատոյ հաստատուն դնէ
առաջի Թովմասու։
Եւ այս պարտ է և զմատ
թէոսին մերձ կարգել
զբանս։ Զանզի նա գը
րեաց, իսկ մետասան աշա
կերտքն գնացին 'ի գալի
լեա 'ի լեառն՝ ուր ժամա
դիր եղև նց յս։ Բայց
յօհաննէս և ղուկաս միա
բան զայս ցուցանեն 'ի
միաշաբաթոջ աւուրն յե
րեկոյին երևիլ նց յսմ։
Ամ որոյ կարծիք են թէ՝
'ի լերինն ձիթենեաց էր
այս տուն՝ յորում ժողով
աշակերտացն էր. որք ամ
րացեալք էին փակեալ դը
րամբքն վասն երկիւղին
հրէից։ Եւ զի՝ թէ այսպ
Կ՛՛ իդ

'ի կասկածի կային, զինչ
ունէին նք 'ի քաղաք անդր
մտանել. այլ արտաքոյ քա
ղաքին 'ի թաքստեան կա
ցել յերեկոյին ժողովեին
'ի տունն այն. յորում եկն
եկաց յս 'ի մէջ նոցա փա
կեալ դրամբքն։ Յաղագս
որոյ ասել զայս՝ ուղղէ ըզ
բանս եթէ՝ լերինն ձիթե
նեաց էր անուն գալիլիա։
Ըստ մատթէոսի աւետա
րանին յորում երևեցաւ
աշակերտացն, զնոյն զայս
երևումն ասել պատշաճ է։
Նաև բանք զոր խօսեցաւ
ընդ նս՝ մատթէոս և յօ
հաննէս զնոյն ցուցանեն
յասելն երկոցունց, որպ
առաքեաց զիս հայր՝ և ես
առաքեմ զձեզ։ Իսկ յօ
հաննու վերջին տեսութի
ասել զմատթէոսին՝ չու
նիմք մեք առ այն ասելինչ։
Բայց ընդդէմ կայ այն
ասելն՝ եթէ ոմանք եր
կուացան։ զի թէ վերջին
էր՝ յետ բազում անգամ
տեսանելոյն ընդէր եր
կուանային։ Դարձեալ
յծ Թէ

թէ և տամք զնա վերջին
լինել՝ նոյն հանդերձ ․
քանզի ՚ի ձիթաստանեաց
լեռնէ գրեաց զվերանալն
յերկինս։

41 Ե՛ մինչդեռ տակա
ւին չհաւատային
՚ի խնդութենէն և զար
մացեալ էին։

Ի՛ այս բնութեանս ․ զի
որում մեծ ունի զցանկու
թիւն՝ առաւել երկբայա
բար ունի առ այն զկար
ծիսն։ և յորմէ զարհուրի
և ատելութի ՚ի բաց դառ
նայ, այնմ կարի՝ հաւատայ
լինել։ Ուստի և այն որ
գիտէ զկիրս բնութեն՝
քանզի առ մեծի բաղձա
նացն էր զոր ախտացան,
յղփսորոյ ոչ ՚ի բաց դառ
նայ ․ այլ լուծանէ զկար
ծիսն զի հաստատագոյն
գիտասցեն թէ նա է։

Թուի թէ այս է մատթէ
ոսի ոմանց երկուանալն,
և յօհաննու խնդացեն ա
ռել աշակերտքն իբրև տե
սին զտր։ զի մինն զերկուա
նալն եհատ, և մինն զխլն

Գլ՛՛ իդ

դութիւնն։ Իսկ ղուկաս
զա՟մ կարգէ յօդեալ ընդ
միմեանս զոր յայնժամ պա
տահեաց կրել նց։ Իսկ յս՟
զի բարձցէ զմինն և ևս
կատարելապէս տացէ ըղ
միւսն, ասէ ցն՟ս, (ունիք
ինչ կերակուր աստ։ և նո
քա ետուն նմա ձկան խո
րովելոյ մասն, և խորիսխ
մեղու։ և նա էառ եկեր
առաջի նց, և զմնացորդսն
ետ նոցա։)

Եկեր յետ յարութեանն
ոչ վս պիտոյից, այլ զի
ամենայնիւ հաւատարիմ
ցուցցէ թէ արդարև մար
մինն այն որ կրեաց զան
արգանս և համբեր խաչի,
նոյն է որ յարոյց զանձն։
վ՟որոյ երևեալ նց ասէ,
շօշափեցէք և տեսէք զի
նոյն եմ մարմին և ոսկերք։
Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ
և ըղ տեղիս բևեռացն և
զխոցուածն գեղարդեանն
տայ տեսանել նց։ ապա և
կերակուր ևս խնդրէ ՚ի
նոցանէ ․ և նոքա դնեն ա
ռաջի նորա սեղան և կե
նժա՟ րա

ջակուր որպ նախքան ըզ
չարչարանսն։ Ողջ̃ս որոյ
և նա՛ ըստ առաջին սովորու
թեն եկեր առաջի նոցա.
զի ամ̃ կարծիք որ վ̃ն մար
մնոյն իցեն՝ յամ̃ մտաց մաք
րեալ լիցին։ Եւ արդ՝ կե
րեալ զկերակուրն (ըստ ըլում
տեսին որ եդին առաջի)
եւ և զմնացորդն նոցա.
զի և նոցա կերեալ անտի՝
վկայ լիցին առ ամ̃սն։
Զոր և պետրոս առ հա
ւատացեալս դներ վկայ
ութի յասելն, կերաք և ար
բաք ընդ նմա յետ յարու
թեան նր։ Գործ 10. 41։
Եւ այսպէս ամ̃ ուստեք
յայտնապէս զայս ցուցա
նեն 'ի նմանէ արարելքն։
զոր և ինքն իսկ տայ նշան
յասելն,
44 Այս բանք են զոր
խօսեցայ ընդ ձեզ մինչ
առ ձեզն էի, թէ պարտ է
լնուլ ամ̃ գրելոցն յօրէնսն
մովսէսի և 'ի մարգարէսն
և 'ի սաղմոսս վ̃ն իմ։
Յելս իւրոցն՝ յուշ առնէ
զառաջինսն, զի մի՛ ինչ
վայրապար իրք կարծեսցին
այլ տնօրէնութ̃ ա̃ծայինն։
Զոր օրինակ և հրեշտակքն
ասեն, յիշեցէք զբանս նր
մինչ էրն 'ի գալիլիա և ա
սէր՝ թէ պա՛րտ է որդւոյ
մարդոյ մատնիլ 'ի ձեռս
մարդոց մեղաւորաց։ Եւ
աստ իւր իսկ ասացեալն,
ա՛յս բանք են զոր խօսեցայ
ընդ ձեզ։ Եւ զի՛նչ իցէ
զոր խօսեցաւ։ Զամ̃ ինչ
յառաջագոյն խօսեցաւ զի
յելիցն ծանիցեն։ Ո՛չ բռ
նադատեալ յայն յուսե
քէ վարեցաւ. այլ ինքն
սահմանեաց լինիլ այնպ,
և կարգաւ եկեալ կատա
րեաց։ և են յայտնի ամե
նեքեան նք։ Ո՛չ եւս թուէ
արբեից 'ի բերոյ որթոյ մին
չև յօրն յորում արբից
զդա նոր ընդ ձեզ յար
քայութն իմում։
43 Ոյ եկեր և եարբ
և ասէ՝ ա՛յս բանք են զոր
խօսեցայ։ Թէ ահաւասիկ
եղանեմք յէմ, և որդի մար
դոյ մատնեսցի 'ի ձեռս քա
հանայապետիցն։ Մատ 20. 18

Ասէ՝ թէ՝ կատարեսցին ամ
ասացեալքն 'ի մարգարէից
անտի։ Որդ ածյ յառաջ քս
զլինելն գործոյն պիտանա
ցու էր ասելն, նոյնպէս և
յեկելոցն լրման կարի՛ ևս
օգտակար յիշեցուցանելն։
Ասէ յայտ առնէ թէ՝ այն֊
չափ խնամք տեսչութեան
այ են այս, զի և յօրինացն
մովսէսի գուշակեցաւ .
և մարգարէքն ամ վս սո
րին հանդիսացին. և յերգս
դաւթի 'ի բազում տեղիս
խառնեալ է այս խորհուրդ։
Ասէ զինչ ևս արդեօք իցէ
իմանալ զայն, որ երբեմն
զհինն ամ մրգրէուի ան֊
ուանէ, և երբեմն օրէնս.
ըստ այնմ, ո՞չ յօրէնս ձեր
գրեալ է, ես ասացի թէ
ածք իցէք։ սակայն այս 'ի
սաղմոսի՛ անդ գրեալ է։
Իսկ աստ ուրոյն ուրոյն
բաժանէ զվկայուէցն բան
որ յօրինացն է և 'ի մարգա
րէիցն և 'ի սաղմոսին դաւ
թի։ Ասէ արդ պա՛րտ է իմա
նալ թէ՝ զմեծութի խոր
հրդոյ տնօրէնութեանն
Իմ″ իդ

այսպիսեօք բանիւք կամի
յայտ առնել և ցուցանել՝
թէ հինն ամ 'ի պէտս այ֊
սորիկ հաստատեցան. զի
քարոզք սորին լինիցին առ
'ի կատարել զմիտս ըզմաց
առանց կարծեաց 'ի հան֊
դէս հաւատոցս այսորիկ։
Սորին աղագաւ ոչ օրէնս
միայն ասաց և ոչ մրգրէս.
զի մի՛ տկարք կամ չարք 'ի
մարդկանէ 'ի մինն միայն
կրթեսցեն զբանն և զայլսն
խոտեսցեն զվկայութիսն։
Այս այլուր անբաժանա֊
բար դնէ զանուանսն և
զամ համարի օրէնս և մար
գարէուի։ Իսկ աստ 'ի
պէտս այսորիկ ըստ որում
ասացաւ՝ բաժանէ զան֊
ուանսն. զի մի՛ շփոթեալ
ինչ 'ի բաց ընկեսցեն յօգ֊
տակարաց անտի։ Սորին
աղագաւ և ընդ որս 'ի ճա
նապարհի անդ խօսեցաւ՝
'ի մովսիսէ սկսեալ՝ և յամ
մարգարէիցն բանայր նց
զվկայութիս ամ։
45 Յայնժամ եբաց առե
զմիտս նց իմանալ զգիրս։
Նժգ եւ

Եւ թէ զխորհուրդ եբաց, յՈհաննու զայս ցուցելէ. փչեաց առ ՚ի նոսա և ասէ, առէք հոգի սուրբ. եթէ ուրուք թողուցուք զմեղս՝ թողեալ լիցին. և զոր ունիցիք՝ կալեալ լիցի.

Արդ այսպէս մասնաւոր ինչ ՚ի զօրութենէ հոգւոյն փչեալ ՚ի նոսա՝ եբաց զմիտս նոցա իմանալ զբանս մարգարէիցն որք խօսեցան վասն նորա ՚ի մարգարէանալն իւրեանց. Եւ պիտանացու համարեցաւ նա իւրով աստուածային իմաստութեամբն ոչ յանկարծակի ՚ի միում ժամու զամենայն հեղուլ ՚ի նոսա զհոգւոյն իմաստս. այլ սակաւ սակաւ յաւելուածով ածել ՚ի կատարելագոյնն. Զոր օրինակ և զմեծութիւն լուսոյ այսորիկ որ զտիւն պայծառացուցանէ՝ ոչ յանկարծակի արար սաստկութեամբ ճառագայթից ծագել յերկիր՝ վասն տկարութեան տեսանելեացս. զի մի՝ ՚ի խոր խաւարէն յայն հայեցեալ՝ յանկարծ վնասեսցին.

Գլ. ԻԴ

Այլ սահմանեաց ը երկրաւ մտանել և անտի առ սակաւ սակաւ ՚ի ներքուստ ՚ի վեր տալ զլուսոյն պայծառութիւն յընդունողսն. զի այսպէս ընտելեալ տեսանելեացն՝ համարձակ լիցին հայիլ և բովանդակ ընդունել զլուսոյն զօրութիւն. Ըստ նմին օրինակի և Յիսուս խնամէր զիւրսն. փոքր փոքր յաւելեալ ՚ի նոսա զզօրութիւն հոգւոյն շնորհաց. Արդ ՚ի սկզբան ժողովելոյն ընդ նոսա՝ խրատեալ յըստակ բանիւ վարդապետութեան և նշանօքն զոր կատարէր առաջի նոցա, ապա յաւելու ՚ի նոսա հանել զդեւս և բժշկել զհիւանդս. և գնալ քարոզել առաջի երեսաց նորա. և այս յառաջ քան ըզ չարչարանսն. Եւ աստ յետ չարչարանացն և յարութեան փչէ ՚ի նոսա ըզ հոգւոյն իմաստս Ե՛ւս յայտնագոյն քան զառաջինն. վասն զի զարթուցանէ իբրև ՚ի քնոյ զմիտս նոցա իմանալ զբանս մարգարէիցն որ կանխաւ

Նժդ քա

քարոզեցին զնա և յայտնե
ցին զխորհուրդ փրկանելոյ
և մարդանալոյ նր, և զդ
չարչարանացն որով փրկե
ցաք։ Յղս որոյ ասէ,

46 Սբեաց զմիտս նց իմա
նալ զգիրս թէ այսպէս
պարտ էր քի չարչարիլ և
յառնել ՚ի մեռելոց յաւ
ուր երրորդի։

Զի ոչ բնութի մահու
յաղթեաց. որ ՚ի սկզբան
անդ պարտեաց առաջին
մարդոյն՝ տիրեաց բնութես
և արար մահկանացու ըզ
մեզ վասն դատակնքին որ
եդաւ ՚ի վր մեր։ Նաև
ոչ զօրութի ինչ գոյր ապըս
տամբացն բռնադատել ձը
գել ՚ի դատաստան մահու
զայն՝ որ կրէ զամենայն
բանիւ զօրութբ իւրոյ.
և որպէս կամի եղծանէ։
Այլ այնպէս պատշաճ և
պիտանացու էր մահն այն,
մինչ զի վս այնորիկ էջ առ
մեզ և մարմին զգեցաւ։
Եւ կանխաւ ժամանեալ
զդասս ամ մարգարէիցն
վկայս կացոյց, զի յելից
Ղուկ ԻԴ

իրացն՝ ՚ի դաժանագոյն կը
րիցն և ՚ի դժպատեհ կար
ծեաց մարդկեղէն մտաց՝
անվայելուչ թւի գոլ զայն
մի՛ ոք ախտասցի. այլ ան
դուստ կալեալ վկայութս՝
դիւրաւ ըզ հաւատս ըն
ծայեսցեն։

Եւ յառնել տւ ՚ի մեռե
լոց յաւուր երրորդի։

Եւ թէ վս զի պարտ էր մե
ռանիլ նմա վս աշխարհի՝
այս փոյթ եղև հոգւոյն
տալ յայտնութի մարգա
րէիցն զի խօսեսցին վասն
մահուն նր, քանի՞ ևս վս
յարութեանն պէտք էին
վկայել նց, զի այնպէս առ
ամենեան հաստատագոյն լի
ցի յոյսն։ Սոսի՛ ուսան
և առաքեալքն վկայութբ
մրգրէիցն կնքել զբանսն.
ըստայնմ, որ յա մեռաւ ըս
գրոց. և զի թաղեցաւ որ
ոչ կարօտանայ գրոց. և յա
րեաւ ըստ գրոց յաւուր
երրորդի։ 1 կոր 15. 3։
Նաև պետրոս յորժմ ընդ
հրէիցն խօսէր, զբան մար
գարէացեալ վս այսորիկ

դնէր առաջի նց. պարտ է
առէ ով եղբարք համար_
ձակութբ խօսիլ վս նահա_
պետին դաւթի. զի առաց
ոչ թողցես զանձն իմ 'ի
դժոխս և ոչ տացես սբյ
քում տեսանել զապակա
նութի. Գործ 2. 29. Նա թէ
ոչ վս իւր ինքեան են ա_
սացեալքն. զի ահաւասիկ
նա մեռաւ՝ և գերեզմանն
է 'ի միջի մերում. և մարմին
նր ետես զապականութի.
բայց յս զոր ած յարոյց
'ի մեռելոց՝ ոչ ետես զապա
կանութիւն. Ա՛ զի այն
իսկ էր օրէն անապականն
ընութեն ոչ միայն զանձն
ազատել յապականացու_
կրից, այլ և մահկանացուացս
տալ զանապականութի.
Արդ զայս ամ որ ինչ վս
անձինն է լցեալ՝ տայ հաս
տատուն նշանակ նոցա.
Ապա յարէ յայս և զայն
ևս որ յետ սոցին պարտէ
զի կատարեսցի.
46 Քարոզել ասէ յանուն
նորա ապաշխարութի 'ի թո
ղութի մեղաց յամ ազգս
Գլ. իդ

սկսեալ յեմ.
Արդարև յաճախագոյնս
խօսեցան մարգարէքն վս
բանին հաւատոյ որ ընդ
զտիեզերս յետ յարութե
նորա 'ի ձեռն առաքելոցն.
Ըստ այնմ, գեղեցիկ են 'ի
վր լերանց ոտք աւետա_
րանչացն համբաւոյն խա
ղաղութե. Աւստի և դա
ւիթ՝ թագաւորս զնս ան_
ուանէ գումարեալս յերկ
նաւորէն 'ի վր տիեզերաց.
և սպիտակացեալս իբրև
զձիւն 'ի սաղիմ. և լերինք
ած այինք. հոգւով պարար
տացեալք՝ և մածեալք սի
րով՝ ըդէմ սատանայական
ամբարձեալ լերանցն. զորս
փոփոխեալ ընկենուն ըն_
կղմեալս 'ի սիրտս ծովու.
Նա զնս կացուցեալ իշ
խանս ընդ ամ երկիր.
Ընկենուլ զիշխանն աշխս
արտաքս, և կարգել ըդ_
դասս առաքելոցն. որովք
յիշեսցի անուն նր յամ
ազգս. և ժողովուրդք խոս
տովանեսցին զնա յաւիտն.
Արդ այսոքիկ բազումք են
Ի.Օ. նժդ մեզ

մեզ բանք վ՟ն սոցին 'ի մար
գարէից անուն ընտրել։
Յաղագս որոյ և ինքն իսկ
յայտ առնէ՝ թէ ո՟մ ինչ
կարգա՟ծ ըստ տեսութ՟ե
մարգարէիցն յառաջանայ
'ի կատարումն գալ. զի յետ
վերանալոյ նորա յերկինս՝
սկիզբն է այնուհետև քա
րոզել զանուն նո՟ր. զի 'ի նմ
հա՟ւատասցեն իբրև յա՟ծ
և միջնորդ ա՟յ և մարդկան.
և անուա՟մբ նո՟ր լուծանին
կապանք մեղաց և անհա
՟ւատութեան որ ծառայե
ցուցին զբնութիւնս։
Իսկ ապաշխարութ՟ի ասելն,
կամ զայն յայտնէ թէ՝
ըստ որում ապաշխարելն
տաժանելի կրիւք արտաս
՟ուաց՝ ազատ առնէ 'ի մե
ղաց, զնոյն զօրէն և հա
՟ւատք մկրտութ՟ե բառնալ
զմեղս։ Կամ թէ զզղջու
շութ՟ին ասէ որ յետ մկր
տութ՟ե, որոց օրէնք է առա
քինութ՟ե նահատակիլ։
Եւ՟ զայս ասացեալ՝ բառ
նայ զայն զոր 'ի սկզբան քա
րոզութեանն եդ օրէնս՝

եթէ պարզ ոք տեսցէ զնա.
'ի ճանապարհս հեթանո
սաց ասէ մի՛ երթայցէք.
և 'ի քաղաքս սամարացւոց
մի՛ մտանէք։ Մտթ 10. 5։
Ա՟որոյ ասէ, քարոզեցէք
յա՟մ ազգս սկսեալ յե՟մէ։
Քանզի լցեալ է այն, որ
կանգնելոցն է իշխան հե
թանո՟ց՝ 'ի նմ հեթանոսք
յուսասցին։ Եսայ 11. 10.
և յիշեսցեն և դարձցին
առ տ՟ր ա՟մ ծագք երկրի։
Եւ՟ դր՟ձլ, իշխանք ժողո
վրդոց ժողովեցան առ ա՟ծն
աբրահամու։ և որպէս
ինչ սկիզբն երգոյս։
Արդ վ՟ն զի այս էր օրէն՝
նախ արգելու 'ի հեթանո
սաց զի մի՛ պատճառս տա
ցէ հրէիցն. իսկ յորժամ
նոքա յետ կացին և յա՟մ
կատարեցին զմեղս ի՟ւրեանց,
և գառն պատարագեցա՟ւ
որ բառնայր զմեղս աշ՟ի,
ապա սկսանի կոչել զհե
թանոսս։ Սակայն ո՛չ ըն
նա՟ւ մերժեալ ընկենուլ զ
հրէայսն թէպէտ և ուխտա
դրուժք եղեն և սպանին

զառաջնորդն կենաց․ այլ
յետնեալ սկսանիլ հրաման
տայ, և անոտի՝ ըմփռել ՚ի
հեթանոսս։ զայս օրինակ
ընկալեալ առաքելոցն վա
րին նովաւ։ Ըստայնմ որ
ասէ, նախ ձեզ պարտ էր
խօսիլ զբանն․ և զի դուք
անարժան զանձինս արա
րէք, քանեալ յարենէդ
ձերմէ՝ դառնամք ՚ի հեթա
նոսս։ Գործ 13․46։ Արդ
զոյն զայս օրինակ բանից
ունի և որ ՚ի մատթէոսի
աւետարանին գրեալ է․
երթա՛յք ասէ աշակերտե
ցէք զամ հեթանոսս․ և
մկրտեցէք զնոսա ՚ի կատա
րեալ հաւատս որ երից ան
ձանցն է խոստովանութի,
՚ի մի էութի և իշխանութի
կատարեալ։ ուսուցէք նց
պահել զամ զոր պատուի
րեցի ձեզ։ Թերևս այս է
զոր սոյն այս աւետարանիչ
ապաշխարութիւն ասէ ՚ի
թողութիւն մեղաց։
Արդ՝ տուեալ զայս պատ
ուէր՝ ասէ, ոչ յայլմէ ըն
ւայք․ և ոչ ՚ի համբաւոյ
Պօղ իդ

ուսայք․ այլ դուք էք վը
կայք բանիցս այսոցիկ։
Եւ զոր արդեօք ասիցէ
բանս։ Զտնօրինականն
զամ․ ըստ այնմ, զբանն ա
ռաջին զոր արրի վս ամ։
Արդ այսոցիկ ասէ դուք
էք վկայք որք ականատեսք
եղէք առաջին սքանչելեացն
յամենայնի զօրացեալք և
ոչ իւիք տկարացել որ այ
զօրութեն է յատուկ և
բանին վարդապետութե
զոր ամ ճշմարտութբ խօ
սեցաւ յծի։ Յետ սոցին՝
և սոյդ չարչարանացն և
անպարտ մահուն և սքան
չելեօք յարութեն՝ ամի
այսոցիկ վկայս զնս կացու
ցանէ ընդ ամ տիեզերս
հրէից և հեթանոսաց։
Եւ զի մի՛ յաղագս տկար
և անիմաստ գոլոյն վարա
նեսցին թէ զիա՞րդ ունի
ցին այսոցիկ հրամանատար
և սպասաւոր լինել, վրոյ
առանց կարծեաց ամուրս
ամենայն պատրաստութբ
վառէ զնս և վստահանալ
ուսուցանէ ՚ի հոգւոյն զօ
նժը
րու

րութիւն, յասելն,
48 Եւ հա ես առաքեմ զա
ւետիս հօր իմոյ առ ձեզ:
Փոքր ինչ առժամայն է
հեղ ՚ի նմա զշնորհս հո
գւոյն ՚ի փչելն յերեսս նց
և ՚ի բանալ զմիտս նց իմա
նալ զգիրս • որով ուսու
ցանէ մեծին և կատարեալ
շնորհացն և զօրութեանն
ակնունել յետ հոգւոյն
սբյ: Ըստայնմ, լաւ է ձեզ
թէ ես գնամ• զի թէ ես
ոչ երթայց , մխիթարիչն
ոչ եկեսցէ • ապա թէ եր
թամ, առաքեցից զնա առ
ձեզ: յօհան 16 • 7: Ը. յսու
օրինակաւ բանից յայտ
նեալ է համասարապատիւ
բնութի երից անձանցն :
Քանզի ասելովն, ես ա
ռաքեմ զաւետիս հօր իմոյ՝
զիւր ամենակալ բնութին
և զօրութիւն ցուցեալ է :
Ըստ որում և հօր՝ յայնմիկ
զի ասէ, հոգին սբ զոր ա
ռաքեսցէ հայր յանուն իմ:
յօհ 14 • 25 : Իսկ հոգւոյն
պատիւ և բնութեն համա
սարութի յայնմանէ ցու

ցեալ է զի ասաց, լաւ է ձեզ
թէ ես երթամ զի մխիթա
րիչն եկեսցէ : Եւ թէ՝
նա եկեալ իշխանութ յան
դիմանեսցէ զշխս: 16 • 8:
Իսկ աստ ասէ, առաքեմ
զաւետիս հօր իմոյ առ ձեզ
Եւ զինչ ունիցի աւե
տիս ասել զհոգին :
Թերևս զի կանխաւ խօ
սեցաւ ընդ նոսա վս հո
գւոյն բնակելոյ ՚ի նս:
Ըստայնմ, յորժամ առաջի
դատաւորաց և թգւորաց
տանիցեն զձեզ՝ մի հոգ
յանձին ունիցիք և կրթի
ցէք յառաջագոյն տալոյ
պատասխանի • զի ոչ եթէ
դուք էք որ խօսիք, այլ
հոգին հօր ձերոյ խօսեսցի
՚ի ձեզ: մատ 10 • 20: Որում
ոչ կարեն կալ հակառակ
կամ տալ պատասխանի ամ
հակառակորդքն ձեր: ղուկ
21 • 15: Եւ դարձեալ՝ ես
բազում ինչ ունիմ ասել
ձեզ , այլ ոչ ևս կարէք
հանդարտել այժմիկ • այլ
հոգին սբ յորժամ եկես
ցէ, նա ուսուսցէ և յիշե

ցուսցէ ձեզ զա՟մ զոր խօ
սեցայ ը՟ ձեզ։ յօհ 16 . 18 ։
Առ այս և մարգարէիցն
խոստումն ա՟ետեօք ։
Զոր և պետրոս (՚ի ժամա
նակի անդ յորժամ լցոյց
զն՟ա այս ա՟ետեաց բանն,
և սկսան նոքա խօսել յօ
տարաց լեզուս, և որ մերձ
էին հրէայքն սկսան պար
սաւանս դնել իբրև թէ
արբեալք իցեն,) ասաց նց՟,
մի՛ այն՟պ կարծէք թէ ար
բեալք իցեմք. զի դեռ ե
րեք ժամք են ա՟ուրս.
այլ այս է խոստումն ա՟ե
տեացն ա՟յ զոր ետ ՚ի ձեռն
յովելեայ մր՟գրէի որ ասէ,
և եղիցի յա՟ուրս յետինս
ասէ տ՟ր՝ հեղից յոգւոյ
իմմէ ՚ի վ՟ր ա՟մ մարմնոյ և
մր՟ր՟ասցին։ Գործ 2 . 15 ։
Արդ այսքանեօք ա՟ե
տեօք խոստացաւ, վ՟ս որոյ
ասէ,
48 Առաքեցից զաւետիս
հօր իմոյ ՚ի ձեզ. և դուք
նստարուք ՚ի քաղաքիս յե
րուսաղէմ մինչև զգենու
ցուք զօրութի՟ ՚ի բարձանց։
Գլ՟ իդ

Ասաց նց՟ անդէն մ՟ալ
յէմ և մի՛ այլուր ցրու
ելիլ. քանզի պարտ էր ո
րովհետև ՚ի սկզբան անդ
օրինացն այն ընտրեց՟ տե
ղի՝ քաղաք անուանեն ա՟յ
կոչիլ. զի ա՟մ ինչ անդ կա
տարեսցի ։ վ՟ս որոյ ասաց
մի՛ մեկնիլ յե՟մէ՛ ։
Դարձ՟լ՝ զի և նոքին իսկ
որ բնակիչք էին մայրա
քաղաքին և սպասօղք, և
սքանչելեացն տեսօղք լի
նիցին յիջանելն ՚ի նմ՟ա հօ
գւոյն սբյ . որպէս ահա
յայտ է . զի յանկարծակի
եղև շնչիւն իբրև սաս
տիկ հողմոյ և դղրդեաց
զքաղաքն ա՟մ և էլից ըղ
տունն յորում էին ։ մինչ
գալ քաղաքին ՚ի տես բա
քանչելեացն . յորժամ գա
լիլեացիքն խօսէին զպար
թևաց և զմարաց և զէլի
մացւոց լեզուն և զայլոց
հեռաբնակ ազգաց ։ Աւս
տի հիացեալ ասէին, ո՞չ
ամենեքեան սք՟ գալիլեա
ցիք են . և զիա՞րդ լսեմք
յիւրաքանչիւր բարբառս
նի ազ

ազգաց յորոց միջի ծնեալ
եմք՝ զմեծամեծ բանս ած
ային։ Մերդ վասն սոցին
պատուէր ետ նց յեղմէ
մի՛ մեկնիլ։ Նա՛ զի լցցի
մարգարէութին դաւթի
այն որ 'ի նմին քաղաքի մար
գարէացաւ վն հոգւոյն
իջանելոյ 'ի դասս առաքե
լոցն։ յորում նմանեցու
ցանէ արծաթոյ պայծա
ռուն զթեւս աղաւնւոյն՝
և զթիկնամէջսն 'ի դոյն ոս
կւոյ. որ այ յատուկ որո
շեալ է։ Զնոյն նշանակէ
և 'ի ձեռն սպիտակութի
դարձուցանել զթգւորս
ժողովեալ 'ի սաղիմ։ 67։
Մերդ այսպէս ամ ինչ ձա
նապարհաւ մարգարէիցն
տեսութե գայ։ Նորին
աղագաւ աոց, նստարուք
'ի քաղաքիդ եէմ մինչև
զգենուցուք զօրութիւն
'ի բարձանց։
Նա՛ զինչ ևս արդեօք ըզ
զօրութիւն իմանալ պարտ է։
Զօրութի ոչ զմարմնոյ
պնդակազմութի ինչ ասէ
ասա, ըստ որում և զաւ

սոնին զայն զօրացուցց. այլ
ըզհոգւոյն քաջութիւնն
և անվանելի լինիլն իբրև
զերկաթեղէնս և զանդա
մանդս։ Նորոյ և զայս զօ
րութի 'ի գործս նց է տե
սանել, թէ զինչ ամ ու
րեք առ ամ նեղութիս զօ
րաւորք երևեցան. և ոչ
բնաւ ուրեք զանգիտեցին
'ի հակառակորդաց անտի.
'ի բիւր հարահար վտանգս
անկեալ՝ չգրեցին ինչ զայնո
սիկ։ որ կարի զարմանա
լին է քան ըզ զօրանալ և
յաղթել, տկարութե և
չարչարանօք անպարտելի
մնալ և հակառակօք զհա
կառակսն կազմել։ և որ
այսոցիկ իցեն ընդարձա
կութիւն բանից որոց հե
տևին օրէնք։ Դարձեալ
առ այս զօրութի պատշաճէ
մերձ դնել և զբանիցն ի
մաստութե զօրութի. որով
զխափանելի իմաստութեն
լուծին զմանուածս բա
նից. և յաղթեցին իմա
տութե հոգւոյն ամ հեթա
նոսական կրթութեանն.

ընկալան և զզօրութի նշա-
նաց յորմէ ամենայն միտք
ըմբռնեալք եղեն։ Որդ
վասն զօրութեն այսչափ
որքան և ասացաւ։

Իսկ 'ի բարձանց ասելով,
'ի գետնաքարշից աստի
զօրութեց որ լի՛է տկա-
րութբ՝ կամեցաւ 'ի բաց
տանիլ. և զվերին զօրութն
որ ածային է ցուցանել
զհանդէս։ Վասն զի ան
դուստ իսկ յառաջին աղ
բերէն բղխեաց 'ի նս զօ
րութին այն որ տկարանալ
իւրեք երբեք ոչ ունի և
ոչ մասամբ պարունակի.
այլ առ ամ մասունս հա
ւասար չափով մերձ է։
Եւ արդ վս զի վկայս զնս
կացոյց իւրում տնօրէնու
թեանն յասելն, դուք էք
վկայք բանիցս այսոցիկ,
ուստի և զօրացուցանելն
զնս կարի՛ պատշաճ էր։
Եւ զի մի՛ տարակուսեսց
ցին թէ զիարդ ունիցին
վկայել առ ամ հրէայս և
հեթանոսս, վասն այսքա-
նիւք և այսպիսեօք խոստ
մամբք կազմս և պատրաստս
զնս առնէ։ Վասնզի ար-
դարև պէտք էին նց մեծի
զօրութե. նախ յայն իսկ՝
զի կարասցեն համարձակ
կալ առջի դատողացն զնս
և ոչ ընաւ զանգիտել ան
տի զոր նոքա ճնարին ար
կանել զնոքօք տանջանս։
Եւ դարձեալ զբանն ունել
պիտանացու և զօրաւոր,
որով զընդդիմադրեալսն
լուծցեն հաստատագոյն
մտօք։ Դարձեալ և սքանչե
լեօք, զի զօրացեալ ճշմար-
տեսցին նոքօք բանք
վկայիցն։

49 Եհան զնս առ մինչև
'ի բեթանիա, և ամ
բարձեալ զձեռս իւր օրհ
նեաց զնս։

Եւ քանզի էին նոքա 'ի
նմին ժամու յեհմ, վս
որոյ երևեալ անդ՝ հրաման
ատյ նց ելանել արտաքոյ
քաղաքին. և հանէ զնոսա
մինչև 'ի գլուխ լերինն ձի
թենեաց հանդէպ քաղա
քին երուսաղէմի 'ի վերոյ
կացեալ քան զբեթանիա։

Դ՛՛ ԻԴ

Նիբ
Իսկ

Իսկ ասելն աւետարանչին՝ մինչև ցբեթանիա, ոչ թէ արդարև 'ի գիւղն այն տարաւ զնս և անտի վերացաւ։ այլ վս զի հուպ էր գիւղն 'ի տեղւոջն այն յորմէ վերացաւ, նորին աղագաւ ասաց, մինչև 'ի բեթանիա։
Եւ ամբարձեալ զձեռս իւր օրհնեաց զնոսա։
Ով անչափ բարձրութեն և մեծի օրհնութեն և երանելի շնորհին. որում արժանացան դասք ձկնորսացն և մաքսաւորացն։
Եհան զնս 'ի գլուխ լերինն որք զմովսէսն զայն յորժամ կամեցաւ ըզնա օրինադիր առնել ազգաց որդւոցն իսրայէլի։ Ըստ նմին և աստ բարձրացուցանէ լերամբն, նշանակաւ ոգւոցն բարձրութեան։
Եւ ամբարձեալ զձեռս իւր ածեղէնս՝ օրհնեաց զնս. տալով նց զամենայն շնորհս ածայինս և զամ աստիճանաց բարձրութիւն։ զի այնք ունիցին և նոքա տալ որոց յետ նց փոխա-
Ւլիդ

նորդութե լնուն զնոյն պաշտօն։
50 Եւ եղև յօրհնելն նր զնոսա՝ մեկնեցաւ 'ի նցնէ և վերանայր յերկինս։
Զայս օրինակ վերանալոյ յերկրորդ գիրս իւր աբն ղուկաս 'ի սկզբան բանիցն այլև ս հաւաստագոյն և յաւելուածով տայ զօրինակ ամբառնալոյն։
Ուստի յայս հայելով՝ մի՛ ոք տրկարասցի երկբայաբար ունելով զկարծիսն վս աւետարանչացն յաւելման բանից և պակասութեան եւ որ այլ ինչ իր բաժանման տեսանի 'ի բանս նց։ Քանզի ահաւասիկ և սոյն իսկ այս աւետարանիչ գրեաց վս ամբառնալոյ նորա, և զկարգ ժամանակին կամ իւրացն պատահման ոչ պահեաց։
Վս զի 'ի սմին յառաջին միաշաբաթօջ յաւուր յարութեանն գրեաց լինել զերևելն 'ի ճանապարհի անդ կղէոպանց. և ծինոյց նց ասէ զինքն 'ի բեկանել
նիգ հա

հացին. և 'ի նմին ժամու
գան յերկին. և գտեալ զա
ռաքեալսն խօսին վասն նո
ցին: Եւ նա 'ի խօսելն նց՟
եկաց ընդ նս՟. և նախ խա
ղաղութիւն տուեալ նց՟
բառնայ զերկիւղն. և շօ
շափելովն տայ ստուգել
զանձն է: 'ի նմին և զվէրան
տեսանել: և վկայս զնոսա
կացուցանել տնօրէնութեանն:
Եւ առժամայն իսկ անդ
միջաբար էհան առէ զնս՟
'ի բեթանիա. յասելն՝ կա
ցէք դուք 'ի քաղաքիս յե
րուսաղէմ: Եւ վասն ա
ւուրցն քառասնից յորում
եղև ընդ նս՟՝ ոչ ինչ փոյթ
եղև գրել նմա. այլ 'ի նը
մին աւուրն ընդ վերանալն
կարգէ: Բայց սակայն
'ի գիրս գործոց առաքե
լոցն 'ի սկզբան անդ բա
նին գրեաց զաւուրս քա
ռասուն լինել ընդ նս՟ և
խօսել սովին բանիւք:
Եւ նց՟ կամեցեալ գիտել
զժամանակն զայն յորում
յայտնելոց է նա ամենեցուն
զփառս արքայութեան իւրոյ,
Գլ՟ Իդ

և նա փակէ՛ 'ի նոցանէ:
Բատորում և հրեշտակն 'ի
մրգրէէ՛ անտի: դան՟ 12. 8:
'Ի սոյն յարէ և զվերա
նալն. և ամպ առէ ծած
կեաց զնա յաչաց նոցա:
Եւ արանց երևեալ նց՟ 'ի
կերպարանս լուսոյ՝ խօսին
ընդ նս՟ վս՟ ամբառնալոյ նր՟.
ընդ նմին և վս՟ այսրէն դառ
նալոյ նորա նովին ճանա
պարհաւ երթալոյն:
Եւ արդ՝ զի՞նչ ունիցի,
զի երբեմն զայն և եր
բեմն զայս գրէ: Թերևս
ինքն անձին իւրոյ հակա
ռակ վարի 'ի բանս իւր:
և ո՛չ բնաւ ունի կրել
զայս և անհանձար օք,
թո՛ղ թէ ղուկաս այնպիսին
Եւ արդ՝ զի՞նչ իցէ ա
սելն մեր վս՟ սոցին եթէ
չգոյր բնաւ աւետարանչացն
գրել ինչ անձամբ մարդ
կեղէն մտօք. այլ հոգւոյն
էր ամ՟ ինչ. և որպէս կա
մեցաւ յայտնեաց: և զոր
ծածկեաց՝ այլում տեղւոյ
պահեաց կամ այլում առն
գրողի: Աստի և յարժամ
Նիդ զա

զամենեսեան զնոսա 'ի մի
հաւաքեալք, լնուն զպէտս
ամենայն գիտութեամբ
իբրեւ 'ի միոջէ հոգւոյ:
Յաղագս որոյ եւ աստ ոչ
վն̄ աւուրցն թուոյ եւ ոչ
վն̄ ամպոյն անջրպետելոյ
զնա եւ ոչ վն̄ արանցն որք
խօսէին յաղագս սոցին՝
գրեաց ինչ. այլ սոսկ է
թէ՝ մեկնեցաւ 'ի նոցանէ
եւ վերանայր յերկինս:
Յեղիայի վերանալն յեր
կինս՝ գրեալ է, ահա՛ ասէ
կառք հրեղէն եւ երիվարք
հրեղէնք. եւ յափշտակեցին
զեղիա եւ վերանայր շարժ
մամբ յերկինս: 4 Թագ 2. 11
Իսկ աստ եւ ոչ մի ինչ ցու
ցեալ է յայսպիսեաց. եւ
կարի եւս պատշաճ եւ ըստ
կարգի են սոքա: քանզի
գոլով եղիա մարդ սոսկ եւ
ընտանի՝ իւրով բնութ̄ն
վերանալ ոչ ունէր. ուս
տի պէտք էին նմա յայլմէ
բերեալ լինել: Իսկ նա՛
որ կրէ զամենայն բանի՛
զօրութ̄ն իւրոյ՝ բարձողի
ոչ կարօտանայր. այլ ինքն

Գ.Լ՛ իշ

իշխանութ̄բ վերանայր ելա
նել առ հայր: Ո ՝ի թէ եւ
աստ երեւեցան հրեշտ̄կք,
սակայն յուղարկաւորք է
ղէն եւ ոչ բարձողք: Ըստ,
համբարձաւ ած̄ օրհնութ̄բ
եւ տ̄ր մեր ձայնիւ փողոյ:
Նա՛ դարձեալ՝ սպասաւորու
թի̄ հարկանելով առաջի
մտանելոյ նորա յերկինս՝
աղ̄ղ̄կեն առ դռնակալսն,
համբարձէք իշխանք ըզ
դրունս ձեր 'ի վեր եւ մըտ
ցէ թագաւոր փառաց:
Սոյն այս իշխանութեամբ
գնալս 'ի վեր՝ սքանչացոյց
զվերինսն ամ̄. վյ̄ ասեն,
իսկ այս ո՞վ է որ դիմեալ
գայ յեդովմայ. կարմրութի̄
ձորձոց իւրոց 'ի բոսորայ.
գեղեցիկ պատմուճանաւ
եւ բուռն զօրութ̄բ: Եա 63:
Բուռն զօրութ̄բ ասեն,
վն̄ զի մարմին տեսին իբրեւ
զանմարմին 'ի վեր երթել:
եւ գիտեն ն̄ք զի մարմինք
ծանունք են եւ վայրաբերք
եւ միշտ բնութ̄բ 'ի խոնարհ
ձգին: Իսկ նա մեծաւ զօ
րութ̄բ ըստ երագութեան

նիւ ան:

անմարմնոցն անցանէ ընդ
ամ̃ գերաշխարհիկ զօրու
թեցն և մտանէ 'ի բուն իսկ
յերկինս 'ի ներքին կողմն
վարագուրին ուր ոչ եր
նաւ եմուտ ծառայական
բնութի: Ըստ այնմ, ինքն
միայնակ 'ի սրբութ̃ սրբու
թեանցն շրջի և զամենայն
արարածս արտաքոյ իւրոյ
փակեաց. զոմանս առաջին
վարագուրաւն և զոմանս
երկրորդաւն: Իսկ այն է
թէ՝ ամպն կալաւ զնա,
ոչ եթէ 'ի պէտս վերացու
ցանելոյ է, այլ միայն զի
առագաստեաց զնա յառա
քելոցն տեսանելոյն որով
պշուցեալ հայէին ընդ
երկինս:

51 Եւ 'ի մտանելն ընդ
ամպովն, նոքա երկրպա
գեալ նմա՝ դարձան յե
րուսաղէմ ուրախութ̃
մեծաւ:

Ըստ որում ընկալան պատ
ուէր զի մի' մեկնեսցին յե
րուսաղէմէ. այլ անդ կա
ցեալ ակնկալցեն զզգե
նուլ զօրութի յիջանելն
Գ.լ՛ Իդ

առնոսա հոգւոյն ս̃բյ:
Վա̃ որոյ երկրպագեալ
(իբրև տեսին զնա վերա
ցեալ յիւր սեպհական
փառսն և 'ի պայծառութ̃)
մտին անդէն յերուսաղէմ
ուրախութեամբ մեծաւ:
Եղիսէոս տեսել զեղիա
ամբարձեալ, որտմութ̃
մեծաւ վարկեալ, անդէն
ձեռն զօձիւք արկեալ պա
տառէ զհանդերձն յեր
կուս ծուէնս: Իսկ սոս
առաքելոցն տեսեալ զյս̃
ընդ երկինս գնացեալ իւրն
գութ̃ ընուն: և այս ոչ
վայրապար, այլ կարի յոյժ
յիրաւի: Վասն զի եղիա
մարդ գոլով բովանդակե
լէ՝ 'ի մեկնիլն 'ի նմանէ՝
այլ ոչ ևս ունէր լինել
ընդ նմա. ուստի և տըխ
րիլն չէ վայրապար: Այլ
տ̃րն մեր ա̃ծ գոլով բնութ̃
որ ոչ սահմանաւ փակի,
թէպէտ և վերացաւ 'ի նո
ցանէ և եմուտ յերկինս,
սակայն զնոսա ոչ էլք:
Ըստ այնմ որով վստահա
ցոյց, ես ը̃ ձեզ եմ զամ̃
նից   աւ

աւուրս մինչև ՚ի կատարած
աշխարհի ։ Մատ 28 . 20 ։
Ակայէ այսոցիկ այն որ
զփորձ տայ խօսողին յիս
քեան քս ։ 2 Կոր 13 . 3 ։ և
բնակել քս ՚ի սիրտս մեր
սիրով արմատացեալ և հաս
տատեալ ։ Եփ 3 . 17 ։ և որք
երևեցաւ նմա ՚ի ճանապար
հին դամասկեայ ։ Գործ 9 ։
և յորժամ ՚ի տաճարի անդ
կայր յաղօթս , երևեալ
նմա ասաց , եթէ զի ես ՚ի
հեթանոսս հեռաւորս ա
ռաքեցից զքեզ ։ Գործ 12 . 17 ։
Ոչ այս թերևս և ոչ տա
րադէպ է ասել՝ թէ էր և
նոյն ըստ նմանութեան ստե
փաննոսի տեսանել ըզնա
ընդ աջմէ մեծութեանն ՚ի
բարձունս . կամ իբրև ըզ
պօղոս յափշտակեալ ։
Արդ վն զի այսպիսի ու
նէին զայսն վստահացեալ,
և զնա որ անարգեցաւ ՚ի
դպրաց և ՚ի փարիսեցւոց
անոսի՝ տեսին ՚ի յայն քան
բարձրութե ամբարձեալ,
նորին աղագաւ բարձաւ
՚ի նոցանէ ամ տրամական

Գլ իդ

կերք . և ՚ի մեծի խնդութե
եղեալ մտանեն ՚ի տաճար
անդր ։ Ըստ այնմ զոր նախ
քան զչարչարանսն ասաց,
դուք տրտմեսջիք ասէ և
աշխարհս խնդասցէ . այլ
տրտմութի ձեր ուրախութի
եղիցի . զի դարձեալ տեսանի
ցեք զիս և ուրախ լինիցիք .
և զուրախութին ձեր ոչ ոք
իցէ որ հանիցէ ՚ի ձէնջ ։
յոհ 16 ։

52 Արդ այսպէս խրախա
ցեալք էին, և հանապազ
՚ի տաճարին գովէին և
օրհնէին զած ։

Յերկրորդ դիրս իւր գը
րեաց սբն ղուկաս ՚ի լեռ
նէ անուի ձիթենեաց դար
ձեալս զնս որ էր ճանպրհ
շաբաթու նց . վս մերձ լի
նելոյն յէմ նշանակել . և
՚ի մտանելն ՚ի վերնատունն՝
անդ անց ժողովեալ զնս ։
Իսկ աստ՝ էին ասէ ՚ի տաճա
րին ։ Յորմէ գիտել պարտ է
թէ զժամ աղօթիցն ՚ի տա
ճարին փութային լինել .
իսկ հանդստեան կամ կե
րակուր ընդունելոյ՝ ՚ի
նիէ

վեր

վերնատան անդ լցեալ լի
նէր ժամն: Բանալի ասելն՝
օրհնէին և գովէին զած,
յաղօթիցն հայի բան:
Զայս և՛ի գործս առաքե
լոցն ցուցանէ յասելն ,
և էին համապաղորդեալք
յաղօթս հանդերձ կա
նամբք և մարեմաւ մարբն
յի և եղբարբք նր: Ա.14:
Նոյն այսպէս կացեալք
՚ի խնդրուածս , միայն
խոստման աւետեացն:
Գովէին և օրհնէին զած
վն ամենախնամ տեսչու
թեն և առատ բարերա
րութեն զոր եցոյց մարդ
կային բնութես . որով խո
նարհեցաւ էջ առ մեզ և
բարձեալ զպարտիսն մեր՝
բարձրացոյց ընդ իւր զան
կեալքս ՚ի վերոյ քան զեր
խանութիս և զպետութիս:
Վասն որոյ զոր տեսին և
ընդ որ հայեցան՝ գովեն
և օրհնեն գոհանալով:
Սոյն ծգնութբ զանձինս
պատրաստ ունին ընդունել
զշնորհս հոգւոյն մինչև
յօրն լրման պենտակոս
Կող իդ

տէիցն. յորում հեղաւ ՚ի
նոսա ՚ի վերնատան անդ:
Սորևեալ սատկուբ հրոյ
և հողմոյ էլից զոսունն:
Սորևելեաւն յօրինակ տի
եզերաց: Իսկ աներևու
թիւն և անճառելեաւն
զնուսին լցոյց տալով նոցա
զամ հանճար ածեղէն ի
մաստութեն: Իսկ առաքե
լոյ, առաւելաւ ասէ ՚ի մեզ
ամենայն իմաստութիւն
և գիտուլի զոր եցոյց մեզ
զխորհրդս կամաց իւրոց:
Եփ Ա.8:
Որոց և զքեզ մաղթեմ
հաղորդս լինել անճա
ռելեացն այնոցիկ և ած
այնոցն: Իսկ որում եպաշ
տամանն, և անպարտութեն:
Սա՛ ող պատուոյն , ըստ
նմին և վարուցն քաղցութե:
Սա՛ ող անուանն, և նա
հատակութեն: Սա՛ զօրօրի
նակ վերակացութեանն,
ընդ նմին և ուղղութեն:
Սա՛ ող կոչմանն, տանել
և հանդիսի նեղութեն:
Սա՛ ըստորում աթոռոյն
բարձրութե, և յարկացն
 նիր բնա

բնակութ՟ մերձ առ միտըն
ջեռնաւոր լուսն։ Յորմէ և
վրիպիլն կարի՛ տաժանելի
և լի՛ թշուառութեամբ։
Իսկ հաղորդիլն՝ մեծի է
բանութ՟ և անպատում
խնդութ՟։

Ընկալ ո՛վ ամենայնիւդ Գր
իգորիոս զփոքրիմաց
բանքս նուաստ մերոյ տե
սութ՟ս․ զի թէպէտ և
զչափ կամացդ լման տալ
ոչ ունի, սակայն ՚ի մենջ
մեծաւ տաժանելի կրիւք
յառաջ եկեալ։ Զի ոչ
եթէ հաստուցաք ՚ի ժողովս
որ դիւրին է բանարարաց,
այլ դժուարաշարժ ձեռամբ
և սևադեղով յանպատկա
նաւոր նիւթս հաստատե
ցաք․ վստահացեալ յայն՝
որ տայն խնդրողացն ըղ
բարձրագոյնսն, ՚ի ներքս
բերել զչափաւորսն։
Զի յայտնիկ ոչ եթէ որ
չկարէ պարտապան է, այլ
որ ոչ ախորժէ՝ ընդ բամբա
սանօք է։ Վասն որոյ և մեք
յայսմանէ ամփոփեալ զան
ձինս՝ ը՟ միւսումն անխնայ
Գւ՟լ Նդ

արկաք։ Քանզի ոչ զվրի
պակ լինիլն ՚ի մերսն՝ առաջի
եդեալ․ և որք ձգեն զընդ
դէմ այսոցիկ զկարծիսն՝
՚ի դերևս համեալ անկիրթ
վարկաք։ և այսպէս կարդե
ցաք զբանս մեր հաստա
տանել զխնդիր խորհրդոյ
լաւագունից խնդրողիդ։
Իսկ ունի սա յորում ա
ռանձին են բանք այսմ գր
քոյս՝ ըստ կարգի տալ զօ
րութ՟ տեսութ՟ քննողացն
զնա․ ՚ի փոքուն յաւելեալ
ըղ բազումս։ Իսկ որովք
ընդ երիցն լծորդեալ լցէ,
մեկնօրէն անցաք զնոքօք
վստահութ՟․ քանզի ունիս
այլովք լնուլ զպէտս այնո
ցիկ օժանդակութ՟ այնմ
որ ունի բանալ և լնուլ
զպէտս հայցողին։ Վասն
և մեք այսպէս ՚ի կատարումն
ածել սահմանեցաք զբանս
՚ի Հայր և յՈրդի և ՚ի Հո
գին ս՟բ։ Որում ա՟մ փառք
և զօրութ՟ յա՟մ արարածոց։
Այժմ և միշտ և յա՟ւ՟ս
յաւիտենից
ամէն։

ՆԻԹ Յայր

Յառաջաբանութիւն ինչ Առ ընթերցօղ Աշխարհաբար վասն սրբոց Մատթէոսի և Հեղինակի օրէն և Տպեցման։

Թէպէտ ամենայն աստուածային գրեանք՝ յօգուտ մեզ 'ի փրկութիւն անձանց են գրեցեալք, սակայն ամենեքին նոքա ո՛չ են միևնոյն ճանապարհաւ։ Այլ որպէս զանազանք են 'ի մեզ ախտքն ապականիչք նմանութեան մերոյ սկզբնատիպին գեղեցկութեան, այսպէս զանազանք են և փրկաւէտ բանք աստուածային գրեանց որք համապատասխանեն իւրաքանչիւր 'ի մեզ ապականիչ ախտիցն։ Հերքելով զնոսա 'ի մէնջ, առ 'ի պահել զմեզ 'ի նոյն նմանութիւն արարչատիպ կերպարանին։ Եւ որպէս ախտիցն են զանազան տեսակք ըստ այլ և այլ ապականիչ զօրութեան, այսպէս և սուրբ գրեանցն են զանազան փրկարար ներգործութիւնք։ Իսկ 'ի մէջ այսոցիկ ամենեցուն աստուածային գրեանց՝ գերազանց քան զամենեսին և պայծառ քան զարեգակն՝ է ամենահրաշ փրկաւէտ և կենդանարար սուրբ աւետարանն Քրիստոսի մերոյ։ Վասն զի ամենիմաստ և անաղօտ գերալոյս վարդապետութիւն Քրիստոսի՝ քան զվարդապետութիւնս ամենայն օրինաց և պատուիրանաց և փրկական խրատուց գերիվերոյ գերափայլէ ճանաչի։ Եւ ո՛չ պիտոյ իսկ է այսմ վկայ՝ կամ ապացոյց հաստատելոյ. գոլով ինքն բացայայտ քան զարևն յայտնագոյն ճշմարտութիւն։ Եւ եթէ այլ գրեանք (որ առ սուրբ աւետարանն հա-

ՆԼ մե

մեկնեալ նորա գտանին ոչ լուսին առ արեգական)
մեկնութե պէտս ունին զի որ 'ի նո իմաստքն իցեն՝
բացայայտ մեզ երևեսցին, Որքան ապա և առաւել
նոյն ինքն սբ աւետարանն ունիցի պէտս մեկնելոյ,
սակս եղելոցն 'ի նմա ածայնոցն իմաստից անհամեմատ
գանձուցն լուսութե։ Արդարև՝ որքան և մեկնեսցի,
միայն տակաւին գիտելի որ 'ի նմա ամենահարուստ
գերազանց առակացն զօրութեց, և բանիցն իմաստից։
Զի ոչ եթէ մարդ ոք կայ ունել բարբառի առ մեզ,
այլ նոյն ինքն իմաստութին հօր՝ միածին որդին՝ իւր իսկ
անհուն իմաստութեն եկեալ առ մեզ խօսի զիւրն գի-
տութիւն և ոչ զայլոյ։ Արդ՝ այսօրինակ այսպէս ելոյ՝
երանելի սբ հարքն մեր, ծնօղ և սնուցիչ մարքն մեր,
փոյթ յանձին կալեալ՝ զանծանօթ մեզ իմաստս սբ
աւետրանին և այլոց գրեանց՝ առեալ 'ի հոգւոյն այ՝
մեկնաբանեալ յայտ արարին։ Իսկ ծանուցելով զանու-
տելին մեզ կերակուր՝ ուտելիս դիւրացուցել։ առ 'ի
սնուցանել զմատաղ մանկութիս մեր 'ի յաճումն հո-
գևոր հասակի վերստին ծննդեանն 'ի սբ աւազա-
նէն յորդեգրութե հօրն երկնաւորի։

Նաև արդ՝ սոքա մեր հարք։ Սոքա մեր մարք։ Սոքա
մեր դայեակք։ Սոքա մեր հովիւք։ և այլ ինչ որ
յայսոսիկ վերաբերի՝ անուանեալք։ Յորոց երանե-
լեաց՝ մի և այս երջանիկ և բանիբուն յոգնիմաստ վար-
դպետ Իգնատիոս Ճանաչի։ Որոյ էին ուսումնակիցք
սբն Ներսէս շնորհալին և եղբայր նորին սբն գրիգոր

վկայասէրն։ Նաև տէրն սարգիս շնորհալին որ զկա_
թողիկէից թուղթսն մեկնեաց հարուստ իմաստիւք
և քաղցր բանիւք և երկար յորդորակօք։ Այլ սոքա
թէ որպիսի սքանչելի առն և հոգելից վարդապետի
ստեփաննոսի կոչեցելոյ էին աշակերտք, 'ի նոյն 'ի նախ_
երգանի կաթողիկէիցն մեկնութե երկար իմն պատմա_
բանի։ Արդ՝ 'ի թուականիս հայոց, շկէ, վախճա_
նեալ տէր տէր բարսեղ կաթողիկոսն հայոց, նստի յա_
թոռն հայրապետական տէր տէր գրիգոր վկայասէր, եղբայր
սրբոյն ներսէսի շնորհալւոյ։ որք էին յազգէ տեառն
գրիգորի լուսաւորչին մերոյ։ Այլ 'ի նստիլն սորա 'ի
հայրապետական աթոռն հայոց, սկսաւ մեծաւ սիրով և
ջանիւ՝ բազում գիրս և ճառս յայլոց ազգաց քրիս_
տոնէից թարգմանել 'ի մեր լեզուս և յաւելուլ յե_
կեղեցիս հայաստանեայց։ էր՝ որ ինքն աշխատութե,
և էր՝ որ 'ի ձեռն այլոց։ Որ և ըստ գրասէր բարուց
իւրոց՝ հրամայեաց և ուսումնակցին իւրում հանճա_
րեղ վարդպետիս իգնատիոսի՝ մեկնել զսբ աւետարանն
ղուկասու։ Այլ նորա յանձն առեալ հնազանդութե
և սիրով՝ սկսաւ մեկնել զայն որքան և հոգւոյն տայր
բարբառել նմա։ Ի պատմագրութե կիրակոս վրդպտի
գրեալ կայ վս սորա թէ, զառաջինն ոչ էառ յանձն
զխնդիր հայրպտին ․ անբաւական այսմ գործոյ զինքն
կշռելով։ Այլ 'ի գիշերի միում եռես յերազի, զի
յընդարձակ և լուսաւոր դարպասի միոջ բազմեալ ամ
արդիւնական վարդպտքն եկեղեցւոյ՝ մեծաւ ցնծութե

Ա.　　　նէ　　　խրախ_

խորախճանս առնէին իմաստին և զուարճանային։ Եւ մինչ կամեցաւ մտանել և ինքն 'ի ներքս առ նա, արգելին զնա ասելով, դու վ՟ զի ոչ կամեցար աշխատիլ 'ի մեկնութ՟ աւետարանին, ոչ մտցես այսր. չունելով ընդ մեզ մասն 'ի վայելմանէս։ Եւ զարթուցեալ 'ի քնոյն, այլ ոչ ևս յապաղեաց զխնդիրն. այլ անդէն վաղվաղակի սկսաւ գրել։ Եւ որ՟ 'ի նախերգանին խոստացաւ, արար զսա ոչ յոյժ երկարաբան և ոչ կարի՛ կարճառօտ. ոչ յոյժ խորին շարադրանօք, և ոչ ո՟ աշխարհօրէն։ Այլ զմ՟ իսկ միջակ իմն ճանապարհաւ յօրինեաց զիւր բանսն քաղցր և ախորժ լսելեաց։ Որոյ զիմաստիցն զչափ՝ բանիցն իւրոց յայտնեն կերպարանք։ Բայց տես սիրելի ընթերցող, զի եթէ գըտանիցի 'ի սմա բան ինչ զոր այլոք 'ի ս՟բց այլա՟ իցէ խօսեալ, մի՛ ինչ շփոթութ՟ ա՛յնր վ՟ ներկայցէ 'ի քեզ. զի մտացն ճանճարհ ըստ զանազան կարծեաց՝ զանազան ընթացս ունին։ Վ՟ որոյ և 'ի յա՟ծաշունչ գրեանս գըտանին բազում բանք, զորոց զանազան կարծիս ըստ րոգեն եկեղեցւոյ վրդ՟պտք։ Եթէ ոչ, ուստի՛ այսքան գրեանք մեկնիչ վրդ՟պտաց յաճախեալ բազմանային. միոյն ևեթ կարծիքն գոլով բաւական։ Որ և այս 'ի հոգւոյն տընօրէնի ըստ իւրում անհուն հանճարոյն։ Ուստի վ՟ այսր պատճառի սա՛ ս՟բ վրդ՟պտս իգնատիոս 'ի յայսմիկ գրքոջ իւրում յիշէ 'ի տեղիս տեղիս՝ թէ բանս այս՝ այլոց ոմանց այսպէս թուեցաւ, իսկ մեզ այսպ՟։ Իսկ թէ և այլում ումեք այլա՟ ինչ թուեսցի,

Իբ՟ նշ՟ նմին

նմին ես դիմակայիլ ինչ ոչ ունիմք։ Մարդ՝ որն քեզ
հաճոյ է՝ զայն ընկալ. մեղադրանս ուրուք ՚ի սորոցն
ոչ գնելով. զի այն յանդգնութիւն մեծ է առ հոգւոյն
շնորհս։ Մայսք յետս ներադրել բանից սրբոյ մատենիս,
և հեղինակի սորին սրբոյ վարդապետին Իգնատիոսի։
Իսկ յաղագս Տպեցմանն ծանիր, զի ՚ի գեղեցկութիւն
և ՚ի չափաւոր բանսն սորին տարփացեալ, կամեցաք
տպել զսա ՚ի վայելուչ բանասէր մանկանց սիօնի.
զի մի՛ ծածկեալ մնասցէ այսպիսի գանձ հոգևոր՝ բա-
նասիրացն առաջի։ Այլ էառ յանձն՝ տալ զծախս տը-
պեցման սորին՝ բարեպաշտօն և հոգեսէր մահտեսի
յակոբ ամուճայն. որ է՛ այժմ սպասաւոր և միաբան
՚ի դրան սրբոյն Յակոբայ ամենապայծառ աթոռոյն
ամենայն հայոց ՚ի սուրբն սաղէմ։ Այլ այնպէս ուխտեաց թէ՝
այլ ոչ առնուցու զիւր առեալ դրամն. այլ ՚ի վաճա-
ռելն սորին՝ և այլ ինչ գիրք տպեսցի. և յետ այնր և
այլ։ և այսպէս անջնջելի յիշատակ մնասցէ հոգւոյ իւրում։
Յուսալով ես թէ՝ լիցի զի և այլք ոմանք բարեպաշ-
տօնք ՚ի սոյն այս գործ յորդորեսցին. որ է մեծագոյն
բարեգործութիւն և անջնջելի յիշատակ։ որ իբրև առատ
աղբիւր՝ միշտ զինի ընթանայ պատճառին իւրոյ։
Զի եթէ զմարմնաւոր ծառայն ազատել ՚ի կապա-
նացն՝ մեծ ինչ է առ այ, որքան ապա համարեսցի մե-
ծագոյն այս, զոր գրեանս ՚ի լոյս ածել, որ զհոգևոր
ծառայսն մեղաց՝ ազատեն միշտ ՚ի դժոխային կապանացն։
Որոց յիշատակն օրհնութեամբ եղիցի. և հոգւոց նոցին

նլ̃ վարձս

վարձս բարեաց շնորհեսցէ ամենառատ և բազմա-
գութն տր, ամէն։

Ծանիր ես ով սիրելի բանասէր եղբայր, զի 'ի ձեռագիր գրեանս մեր՝ յայտնիկ է որ 'ի բնաբան գրենց եղեալ վկայուեցն համարաթիւ ոչէ եղեալ։ վորոյ որոց կամեցեալ գտանել զտեղին, ոչ սակաւ ինչ դըժուարութի կայ առաջի։ Ուստի և մեր ըստ կարի մերում աշխատեալ՝ հաւաքեցաք զնոսին և եդաք յիւրաքչիւր տեղւոջն 'ի մէջ տողիցն։ Սակայն գտանին և այլք, որոց ոչ եմք եղեալ զթիւն։ և այնք՝ երեք ցեղք են։ Զի կամ զտեղին յայտնագոյն համարելով՝ ոչ եմք եղեալ։ և կամ զի կան եղեալ հանդէպ բնաբանին՝ կրկնել զնոյնս ոչ կամեցաք. թէպէտ յերկուց ևս կերպիցս եղեալք են ոմանք։ և կամ 'ի մտաց անկեալ՝ այնպէս մնացին։ Նա ոչ գոյ այնպիսի, զորոյ զտեղին ոչ կարացեալ գտանել՝ չիցեմք եղեալ զթիւն. օժանդակ ունելով մեզ զմեծ ցանկն ածաշնչոյն։ Զի որ 'ի մերում ժամանակիս աշխատասէր տիրացու մանուէլ եղբայրս մեր՝ անտանելի տաժանմունս յանձն առեալ, զբոլոր ածաշունչ գիրքն շարադասեաց այբբենական կարգադրութբ։ յորում բառ ինչ յածաշունչ գրոց անտի ոչ գտանի թէ չիցէ եղեալ։

Նա արդ՝ տպեցաւ սբ գիրքս 'ի թուականիս մերում ՌՃՁԴ։ Համավերջ եղերեալ ընդ աւուրց դեկտեմբեր ամսոյն։

Նշ Պ

՚Ի Հայրապետութեան տեառն Էջմիածնի ընդհանրական
Աթոռոյն՝ Թէքիրտաղցի Տեառն Աբրահամու
Երիցսերանեալ Սրբզն Կթղկսին ամ Հայոց:
Եւ ՚ի Պատրիարգութեան տեառն Եղէմի տնօրինական
տեղեացն, և Կոստանդնուպօլսոյ մեծի քաղաքիս, տն
Գրիգորի և տն Յօհաննու Աջաբեան Վրդպտացն
և Սրբազան Եպիսկոպոսացն:

՚Ի Տպարանի խօճայ կարապետի որդի մահտեսի ածա-
տուրին և որդւոյ նորա տիրացու յօհաննէսին
՚ի կոստանդնուպօլիս քաղաքի:

Որք յիշեսջիք ՚ի մաքուր աղօթս ձեր զվերոյիշեցլ
բարեպաշտօն զմահտեսի Յակոբ ամուճայն. որ զայսպի
բարի յիշտկ և կենդանի արձան և զաւակ հոգևոր
եթող հոգւոյ իւրում. լինելով և օրինակ բարի՝ յե-
տագայիցն իւրոց: Որում հատուսցէ տր վարձս բա-
րեաց ՚ի յարութեան արդարոց. ամէն:
Յիշեսջիք և զջարաշխատ գործունեայս տպագրա-
տանս սորին զմահտեսի ածատուրն, և զծնօղսն նորին:
Եւ զբարեմիտ համակամ որդեակն նորին զաշխատա-
սէր զտիրացու յօհաննէսն: և զհանգուցեալ մայրն սորին:
Նաև զհլու և զհաւատարիմ աշխատաւոր մշակն սո-
ցին զվանեցի տէր ածատուրի որդի զպարուխանն:
Եւ յիշողացդ վարձս բարեաց շնորհեսցէ տր ած մեր:
Որում փառք Պատիւ և Երկրպագութի յաւիտենս
յաւիտենից Ամէն:

նկը Նախ

Նախադրութիւն Ջերոնիմոսի, որ Աւետարանին
Որ ըստ Ղուկասու։

Զաւետարանս ըստ Ղուկասու՝ գրեաց նոյն ինքն Ղուկաս աշակերտն Պետրոսի. որ ձեռնադրեցաւ ընթացակից Պօղոսի և վկայեցաւ ՚ի նմանէ։ Սա սկիզբն առնէ ՚ի ծննդենէն Յովհաննու, և զորս ըստ կարգին՝ ճառէ։ Զաւետումն հրեշտակին գաբրիելի առ նոյն կոյսն Մարիամ. և զմարմնանալն փրկչին մերոյ ՚ի նմանէ։ Ազգաթիւ առնէ և ելանէ ՚ի յովսեփայ ՚ի դաւիթ, և ՚ի դաւթէ ՚ի ադամ։ Պատմէ՝ ապա և զմկրտութիւն յովհաննու, և զմկրտելն յի ՚ի նմանէ ՚ի յորդանան գետ։ Նաև զպահելով լինելն ՚ի լերինն, և զփորձելն ՚ի սատանայէ։ Ճառագրէ և զտալն իշխանութի առաքելոցն երկոտասանից իւր այսոց պղծոց։ Նաև զցուցանելն այլևս զհբ աշակերտսն, և առաքել զնս երկուս երկուս։ Ծանուցանէ և զնշանսն և զարուեստս բզմս զհրաշագործեցեալսն ՚ի նմանէ։ Ցուցանէ և զասելն զլինելոցն ՚ի վախճանի աշխի։ Նաև ասէ զխորհուրդ սոսկալի մատնութեն առ պոնտացւոյ պիղատոսի։ զխաչելն մարմնով։ զբժնումն հանդերձին ՚ի զինուորացն։ և ՚ի յերկուցն աւազակաց զմիոյն ապաշխարելն. որ զնա խոստովանելով։ Ասաց և զդնելն մարմնով ՚ի գերեզմանի, և զյառնելն երեքօրեայ ՚ի մեռելոց, և զվերանալն ՚ի յերկինս՝ հրեշտակացն երևմամբ։

Ղուկաս բժիշկ անտիոքացի, աշակերտ և ընթացակից Պօղոսի, յետ ԺԷ, կամ ԻԵ ամի համբառնալոյն քի յերկինս, գրեաց զաւետարանն իւր ՚ի յանտիոք քաղաքի դաղմատացւոց բարբառով։

Ցանկ և ցուցակ Գլխաւոր Բանից սբյ Մատենիս։ Է՛ որ ՚ի բնաբանսն, և է՛ որ ՚ի մեկնութեանն։ Այբ բենա-
կան կարգիւ Շարադասեցեալ Հանդերձ Համարաբանութեամբ Երեսաց Թղթոյն։

Աբրահամ օրինակ անուանց բնութեան դարձման մխգ
Ագահութեան յիմար ախտն խայտառակի ճձգ
Ազգաթիւ առնելն ղուկասու և մատ" ղդ
Ազգս այս՝ ազգ չար է, նշան խնդրէ, և ճհե
Ախտաւորիչ դժուարալոյծ կերպ բնութեան մծը
Աղաչէր զնա ոմն ՚ի փարիսեցւոց, զի կեր" ճիե. ճհէ
Աղօթեսցուք որչափ գոն, և Թագաւորաց երկնից դա" ճխէ
Աղքատութիւն և հարստութիւն յայտ են ճձա. մձ
Աճիլն յիս և զօրանալն զինչ իմացս ունիլ ասի ձբ. ձղ
Ամբարձջիք զգլուխս ձեր, զի մերձ է փրկութիւն ձեր յխէ
Ամենայն ինչ տուաւ ինձ ՚ի հօրէ իմմէ ճծե
Այր որ բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի յժգ
Այգին ազգի օրինակ, և ծառն միոյ անձին տես մա
Այլակերպի քրիստոս հրաշափառ ՚ի Թաբօր լեառն ճխա
Այս այր սկսաւ շինել և ոչ կարաց կատ" միդ
Այր մի իջանէր յԵրուսաղեմէ՛ յԵրիքով. որ և անկաւ ճծթ
Այր ոմն ազնուական գնաց յաշխարհ հեռի յիա
Անդամալոյծն բուժի, ՚ի ցուոցն կախեցեալ ճժբ
Անհաւատ հաւատացեալ տես և երկիր յիղ
Անյուսութեան տարաբարձում ճկթ. մկա. մկթ
Աննա մարգարէուհի, դուստր փանուելի ձ

նը Աշա

նխ

Նիստ
Եղի

Նշխ Ի

Նխդ Կղէ

Նխնե Հրա

Նխա Մի՛

Նխթ Պետ

նծ Տաւն

Նծա

Ծանի՛ր սիրելի ընթերցող, զի ոչ 'ի ներքոյ ցանկին հարցմանց գրոցն և սահմանացն ասացեալ եմք, յորժ բարուոք է քեզ քանիմի ինչ անգամ ընթեռնուլ ըզ ցանկս. առ 'ի գիտել թէ ո՞րքան ինչ կայ հա՛ւաքեալ 'ի սմա։ Զի յորժամ բանի ինչ 'ի խնդիր ելցես, տե- ղեակ և ծանօթ գտանիցիս թէ գո՞յ բանն այն 'ի սմա թէ ոչ։ կամ թէ՝ ո՞ր բան 'ի յորո՞ւմ տառի եդեալ կայ։ Ապա՛ թէ լինիցի երբեմն ոչ գտանել զխնդրելին քո , դարձիր և զայլ ինչ մօտ նմին որոնեա՛. զի նովա՛ւ թերևս գտցի խնդրելին։ Ապա՛ մինչ օգտիցիս անաշխատ դըր- մամբ, զաշխատող ցանկիս զպաղատա̄ր մեղսալի անձին իմ յիշեսջիր յաղօթս քո։ Ապա՛ ողջ լեր։

Ներել մաղթեմ աչերս արկեալ. որ ինչ 'ի սմա սըխալ գը- տեալ.
Մ'ի գիտելոց և ոչ տեսեալ. ձեռն ըստ հըմտոյն այնպէս ըն- ջեալ։

'Ի Սարեան հրէ, ասէ, ընդ այնմ որ ընտրեաց ասել որ ա- սացն, յաղագս վէմին սասանեցաք , և այլն։

Զայս վե̄ր լամբրոնացւոյն ասէ։

'Ի Սարեան մ̄հէ, ասէ, և վաղագոյն զփախուստն անդ- ուղղէլ։ Տես զլուծումն այսր փախստեան 'ի սահմա- նաց գրոցն դա՛ւթի 81 երեսն 'ի պղատոնէ՝ ասացե̄լ։

Ղուկաս ըզ փոյթ՝ յանձին կալեալ՝ քաջա- պէս.
գըրեաց երկուս՝ գիրըս որպէս՝ յօհան- նէս։
Մին ըզ սուրբ զայս՝ աւետարանս՝ ղուկա- սու.
և միւս ըզ գործս՝ առաքելոցն՝ դա- սու։

Վ. Ե. Ր. Ջ.

